

აჭარის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

არქეიონი

XXVIII

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და სპორტის სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულება – საარქივო სამმართველო

Sub-department of Ministry of Education and Sport of Ajara Autonomous Republic – Archives Administration

ISSN 2233-3541

E-ISSN 3088-4284

არხეიონი

A R C H E I O N

XXVIII

თბილისი 2026 Tbilisi

სარედაქციო საბჭო:
ბესიკ ბაუჩაძე (სარედაქციო საბჭოს თავმჯდომარე – აჭარის საარქივო სამმართველო), **თამაზ ფუტკარაძე** (რედაქტორი – აჭარის საარქივო სამმართველო, ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი), **ნატო ქიქავა** (ინგლისური ტექსტის რედაქტორი – აჭარის საარქივო სამმართველო), **ნათია ფუტკარაძე** (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი), **ოთარ გოგოლიშვილი** (ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი), **მერაბ კეზევაძე** (ქუთაისის ცენტრალური არქივი), **ჯემალ კარალიძე** (ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი), **ციური ქათამაძე** (ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი), **ირაკლი ბარამიძე** (ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი), **მერაბ მეგრელიშვილი** (ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი), **როზეტა გუჯეჯიანი** (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი), **ლევან ჯიქია** (საქართველოს ეროვნული არქივი, ზუგდიდის უნივერსიტეტი), **გაბრიელა ბელოვა** (ბლაგოევგრადის ნეოფიტ-რილსკის უნივერსიტეტი), **ევგენია ბოგატუ** (კიშინიოვის სახელმწიფო უნივერსიტეტი), **ჰელენა ჰოლცბერგერი** (მიუნხენის ლიუდვიგ მაქსემილიანის უნივერსიტეტი), **ლიუბოვ ლისკი** (ჰელსინკის უნივერსიტეტი), **ვიაჩესლავ ოლიცკი** (სუმის მაკარენკოს სახელობის პედაგოგიური უნივერსიტეტი), **დოროტა მიჩალუკი** (ისტორიისა და საარქივო მეცნიერებათა ინსტიტუტი, ნიკოლოზ კოპერნიკის უნივერსიტეტი ტორუნი, პოლონეთი), **მილენა ანგელოვა** (სოფიის უნივერსიტეტი), **ელა საგინაძე** (პეტერბურგის ჩრდილო – დასავლეთის ინსტიტუტი)

Editorial Board:
Besik Bauchadze (chairman of editorial board – Archives Administration of Ajara), **Tamaz Phutkaradze** (editor – Archives Administration of Ajara, Batumi Shota Rustaveli State University), **Nato Kikava** (editor of English Texts – Archives Administration of Ajara), **Natia Phutkaradze** (Ivane Javakhishvili Tbilisi State Univerisity), **Otar Gogolishvili** (Batumi Shota Rustaveli State University), **Merab Kezevadze** (Kutaisi Central Archives), **Jemal Karalidze** (Batumi Shota Rustaveli State University), **Tsiuri Katamadze** (Batumi Shota Rustaveli State University), **Irakli Baramidze** (Batumi Shota Rustaveli State University), **Merab Megrelishvili** (Batumi Shota Rustaveli State University), **Rozeta Gujejiani** (Ivane Javakhishvili Tbilisi State Univerisity), **Levan Jikia** (National Archives of Georgia, University of Zugdidi), **Gabriela Belova** (Blagoevgrad, Neofit-Rilski University, Bulgaria), **Eugenia Bogatu** (Kishinev University, Moldova), **Helena Holzberger** (Ludwig Maximilian University, Munich), **Lyubov Liski** (University of Helsinki), **Viacheslav Olitski** (Sumy State Pedagogical University AS Makarenko), **Dorota Michaluk (**Institute of History and Archival Sciences, Nicolaus Copernicus University in Torun, Poland**), Milena Angelova** (Sofia University), **Ella Saginadze** (North-West Institute of St. Petersburg)

2026 წლის 23 თებერვლიდან ჟურნალი **არხეიონი** *ინდექსირებულია* **ერიჰ პლუსის** ჰუმანიტარულ და სოციალურ მეცნიერებათა ევროპულ ბაზაში.
Since February 23, 2026, the journal **Archeion** *is indexed in the* European database for the humanities and social sciences (ERIH PLUS).
სტატიებს ენიჭება **Crossref**-ის ბაზის ობიექტის ციფრული იდენტიფიკატორი (DOI)

The Articles are assigned DOIs from the international **Crossref** metadata database.
ჟურნალი **არხეიონი** ინდექსირებულია **Google Scholar**-ში.
The journal **Archeion** is indexed **Google Scholar**.

ჟურნალის ინტერნაციონალიზაციის მხარდამჭერია ა(ა)იპ ტარიელ ფუტკარაძის ქართველოლოგიის საერთაშორისო საზოგადოება
Journal Internationalization is supported by N(N)LE Tariel Putkaradze International Society of Kartvelology

©Authors. *ავტორთა სტილი დაცულია. კრებულში გამოთქმული მოსაზრებები ეკუთვნით ავტორებს და, შესაძლოა, არ ასახავდეს სარედაქციო საბჭოს შეხედულებებს.*
Authors' style reserved. Any opinion expressed in the book belongs to the author and may not reflect the view of the editorial board.

2026. *გამომცემლობა* **უნივერსალი**. მისამართი: ანა პოლიტკოვსკაიას ქ. #4, *0186, თბილისი, საქართველო. ელ. ფოსტა: E-mail: universal505@ymail.com;* gamomcemlobauniversali@gmail.com. *ტელ.: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30*
2026. Publisher*: Publishing House Universali. Tbilisi, Georgia, 0186, a. politkovskaias #4. Phone: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30; E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com*

DOI:10.52340/PUTK.2233-3541.2026.28.01

მთავარი რედაქტორის წინასიტყვა

ძვირფასო მკითხველო,

წარმოგიდგენთ ჩვენი ჟურნალის მორიგ, შინაარსობრივად მრავალფეროვან ნომერს, რომელიც აერთიანებს საქართველოს ისტორიის, წყაროთმცოდნეობის, არქეოლოგიის, რეგიონული კვლევებისა და სოციალურ-ეკონომიკური ტრანსფორმაციების ამსახველ მნიშვნელოვან სამეცნიერო ნაშრომებსა და საარქივო დოკუმენტებს.

წლევანდელი გამოცემა თავისი თემატური დიაპაზონით კიდევ ერთხელ უსვამს ხაზს წარსულის კრიტიკული გააზრების, საარქივო მემკვიდრეობის გადარჩენისა და ეროვნული იდენტობის ფორმაციაში შემონახული ფენების კვლევის აუცილებლობას.

ნომერში განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს ქართული და რეგიონული ისტორიის უცნობ ან ნაკლებად შესწავლილ მასალებს „აფხაზეთის საკათალიკოზოს“, საბჭოთა რეპრესიული აპარატის, იდეოლოგიური დიქტატურის და „უღმერთოების“ ბიუროკრატიზაცის, სახელმწიფოებრივი განვითარების, რეგიონული ისტორიის და სხვა პრობლემატიკის შესახებ.

ჟურნალის მნიშვნელოვან ნაწილს წარმოადგენს ქობულეთის მუნიციპალიტეტის 1923 წლის სასოფლო-სამეურნეო აღწერის სრული და უნიკალური საარქივო მონაცემები თემებისა და სოფლების მიხედვით, რაც ფასდაუდებელი საფუძველია რეგიონული დემოგრაფიისა და სოციალური ისტორიის მკვლევრებისთვის.

ჟურნალის მრავალფეროვნებას კიდევ უფრო აძლიერებს რუბრიკები („რას მოგვითხრობს ძველი ფოტო?“, „მეეტლეთა ნიხრები ბათუმში“, „იმპერიის ხელში სავალალო დღეში ჩავარდნილი ტაძრები“, „საბჭოთა ოკუპაციის დროინდელი იუმორი“ და ა.შ.), რომლებიც ცოცხალ, სახალისო და შემეცნებით დეტალებში აცოცხლებს ძველი ბათუმისა და საქართველოს წარსულს.

ვფიქრობთ, ეს ნომერი საინტერესო და სასარგებლო იქნება როგორც პროფესიონალი ისტორიკოსებისა და არქივისტებისათვის, ისე საქართველოს წარსულით დაინტერესებული ფართო საზოგადოებისათვის.

თამაზ ფუტკარაძე
პროფესორი
აჭარის საარქივო სამმართველოს სამეცნიერო
ჟურნალ ***არხეიონის*** მთავარი რედაქტორი

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

DOI:10.52340/PUTK.2233-3541.2026.28.01

THE EDITOR-IN-CHIEF'S FOREWORD

Dear Reader,

We present to you the next, content-rich and diverse issue of our journal, which brings together significant scientific papers and archival documents reflecting Georgian history, source studies, regional research, and socio-economic transformations.

This year's edition, with its thematic range, once again highlights the necessity of a critical understanding of the past, the preservation of archival heritage, and the study of the layers preserved in the formation of national identity.

A special place in this issue is occupied by unknown or less studied materials of Georgian and regional history concerning the "Catholicosate of Abkhazia," the Soviet repressive apparatus, ideological dictatorship and the bureaucratization of "godlessness," state development and regional history, and other issues.

Traditionally, an important part of the journal comprises the complete and unique archival data of the 1923 agricultural census of the Kobuleti municipality by communities and villages, which is an invaluable foundation for researchers of regional demography and social history.

The journal's diversity is further enhanced by its rubrics ("What Does an Old Photo Tell Us?", "Carriage Fares in Batumi," "Temples Fallen into a Deplorable State in the Hands of the Empire," "Humor During the Soviet Occupation," etc.), which revive the past of old Batumi and Georgia through lively, amusing, and cognitive details.

We believe this issue will be interesting and useful for professional historians and archivists alike, as well as for the wider public interested in Georgia's past.

Tamaz Phutkaradze
Professor
The Editor-in-Chief of the Scholarly Journal ***Archeion***
of Archives Administration of Ajara

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

DOI:10.52340/PUTK.2233-3541.2026.28.02

აკადემიკოს კორნელი კეკელიძის გამოუქვეყნებელი ნაშრომი „აფხაზეთის საკათალიკოზო“

ACADEMICIAN KORNELI KEKELIDZE'S UNPUBLISHED WORK „THE CATHOLIC CHURCH OF ABKHAZIA“

LEVAN JIKIA
National Archives of Georgia, Doctor of History
Tbilisi, Georgia
ORCID:0000-0001-5309-8425
ljikia123@gmail.com
+995 591 819481

Abstract. The unpublished manuscript by Academician Korneli Kekelidze titled „The Catholicosate of Abkhazia“ is preserved in the personal archive of Simon Janashia at the Historical Central Archive of the National Archives of Georgia. The work consists of ten small-format, typewritten pages. There are corrections in pen here and there, and at the end of the work, the document concludes with the bibliography and initials „K. K“ written in pen. The last letter of which is written in square brackets „Ekelidze“, or „K. Kekelidze“. This confirms that the work belongs to Korneli Kelelidze (the signature matches the calligraphy of Korneli Kekelidze). In addition, at the end of the work, at the bottom-left corner of the final page, there is a note „S. Janashia“. This circumstance and the fact that the work was found in the personal collection of academician Simon Janashia lead us to believe that Korneli Kekelidze submitted the work to Simon Janashia, presumably for review, and most likely, the latter made minor corrections to it (the corrections in the work, in our opinion, resemble Simon Janashia's calligraphy). The bibliography indicated at the end of the work cites the latest published work, which dates back to 1930. As far as we know, Academician Simon Janashia passed away in 1947. Therefore, we can conclude that the aforementioned manuscript by Academician Kornel Kekelidze was written between 1930 and 1947. In his work, Kekelidze provides an argumentative analysis concerning the timeframe and circumstances of the formation of the Abkhazian Catholicosate as well as the manner in which the Mtskheta Catholicosate obtained specific privileges in the united Georgian Kingdom (Kingdom of Georgia), where both Catholicosates coexisted. This is the first time that Kekelidze's unpublished work has been the subject of widespread criticism. The article employs the method of content analysis.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

***Keywords**: Korneli Kekelidze, Simon Janashia, Catholicosate of Abkhazia, Catholicosate of Mtskheta, Kingdom of Georgia.*

ლევან ჯიქია
საქართველოს ეროვნული არქივის ისტორიის დოქტორი;
თბილისი, საქართველო
ORCID:0000-0001-5309-8425
ljikia123@gmail.com
+995 591 819481

აბსტრაქტი. საქართველოს ეროვნული არქივის საისტორიო ცენტრალური არქივის სიმონ ჯანაშიას პირად ფონდში ინახება აკადემიკოს კორნელი კეკელიძის გამოუქვეყნებელი ნაშრომი „აფხაზეთის საკათალიკოზო“. ნაშრომი მოიცავს მცირე ფორმატის მანქანაზე ნაბეჭდ ათ გვერდს. ნაშრომში ალაგ-ალაგ გვხვდება კალმით ჩასწორებები, ხოლო ბოლოში მოცემულია გამოყენებული ლიტერატურა და კალმით გაკეთებული ინიციალები „კ. კ.“, რომლის ბოლო ასოსთან კვადრატულ ფრჩხილში მიწერილია „ეკელიძე“, ანუ „კ. კეკელიძე“. აღნიშნული ადასტურებს, რომ ნაშრომი ეკუთვნის კორნელი კეკელიძეს (ხელმოწერა ემთხვევა კორნელი კეკელიძის კალიგრაფიას). გარდა ამისა, ნაშრომის ბოლოს, უკიდურეს მარცხენა ქვედა კიდესთან არის მინაწერი „ს. ჯანაშია“. ეს გარემოება და ის, რომ ნაშრომი აღმოჩნდა აკადემიკოს სიმონ ჯანაშიას პირად ფონდში, გვაფიქრებინებს, რომ კორნელი კეკელიძემ ნაშრომი, სავარაუდოდ რეცენზიისთვის, სიმონ ჯანაშიას გადასცა, ხოლო, დიდი ალბათობით, ამ უკანასკნელმა მცირე კორექტივები შეიტანა მასში (ნაშრომში არსებული ჩასწორებები, ჩვენი აზრით, სიმონ ჯანაშიას კალიგრაფიას ჰგავს). ნაშრომის ბოლოს მითითებულია გამოყენებული ლიტერატურა, რომელთაგან ყველაზე გვიან გამოქვეყნებული ნაშრომი 1930 წლით თარიღდება. როგორც ვიცით, აკადემიკოსი სიმონ ჯანაშია 1947 წელს გარდაიცვალა. აქედან გამომდინარე, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ აკადემიკოს კორნელი კეკელიძის დასახელებული ნაშრომი 1930-1947 წლებს შორის პერიოდში დაიწერა. კ. კეკელიძე ნაშრომში არგუმენტირებულად საუბრობს აფხაზეთის საკათალიკოსოს ჩამოყალიბების დროსა და გარემოებებზე და როგორ მოიპოვა მცხეთის საკათალიკოსომ გარკვეული პრივილეგიები ერთიან ქართულ სამეფოში (საქართველოს სამეფოში), სადაც ორივე საკათალიკოსო თანაარსებობდა. კ. კეკელიძის აღნიშნული გამოუქვეყნებელი ნაშრომი ფართო განსჯის საგანი პირველად ხდება. სტატიაში გამოყენებულია შინაარსობრივი ანალიზის მეთოდი.

***საკვანძო სიტყვები**: კორნელი კეკელიძე, სიმონ ჯანაშია, აფხაზეთის საკათალიკოსო, მცხეთის საკათალიკოსო, საქართველოს სამეფო.*

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

შესავალი

საქართველოს ეროვნული არქივის საისტორიო ცენტრალური არქივის სიმონ ჯანაშიას პირად ფონდში[1] ინახება აკადემიკოს კორნელი კეკელიძის გამოუქვეყნებელი ნაშრომი „აფხაზეთის საკათალიკოზო“. ნაშრომი მოიცავს მცირე ფორმატის მანქანაზე ნაბეჭდ ათ გვერდს. ნაშრომში ალაგ-ალაგ გვხვდება კალმით ჩასწორებები, ხოლო ბოლოში მოცემულია გამოყენებული ლიტერატურა და კალმით გაკეთებული ინიციალები „კ. კ.“, რომლის ბოლო ასოსთან კვადრატულ ფრჩხილში მიწერილია „ეკელიძე“, ანუ „კ. კეკელიძე“. აღნიშნული ადასტურებს, რომ ნაშრომი ეკუთვნის კორნელი კეკელიძეს (ხელმოწერა ემთხვევა კორნელი კეკელიძის კალიგრაფიას). გარდა ამისა, ნაშრომის ბოლოს, უკიდურეს მარცხენა ქვედა კიდესთან არის მინაწერი „ს. ჯანაშია“. ეს გარემოება და ის, რომ ნაშრომი აღმოჩნდა აკადემიკოს სიმონ ჯანაშიას პირად ფონდში, გვაფიქრებინებს, რომ კორნელი კეკელიძემ ნაშრომი, სავარაუდოდ რეცენზიისთვის, სიმონ ჯანაშიას გადასცა, ხოლო, დიდი ალბათობით, ამ უკანასკნელმა მასში მცირე კორექტივები შეიტანა (ნაშრომში არსებული ჩასწორებები, ჩვენი აზრით, სიმონ ჯანაშიას კალიგრაფიას ჰგავს).

რატომ არ გამოქვეყნდა თავის დროზე აღნიშნული ნაშრომი, ჩვენთვის უცნობია.

როდის უნდა დაეწერა კ. კეკელიძეს დასახელებული ნაშრომი? ამ თვალსაზრისით საინტერესოა ნაშრომის ბოლოს მოცემული გამოყენებული ლიტერატურა:

1. პ. კარბელაშვილი, იერარქია, საქართველოს ეკლესიისა, ტფილისი, 1900;

2. Ф. Жордания, Краткие исторические сведения об автокефалии грузин. церкви. Кутаис, 1905;

3. ნ. ბერძენიშვილი, დასავლეთ საქართველოს საეკლესიო წესწყობილება, მიმომხილველი I,

4. ს. კაკაბაძე, საისტორიო მოამბე, 11, 126 და შემდ.;

5. კ. კეკელიძე, კანონიკური წყობილება ძველ საქართველოში, ტფილ. უნივერ. მოამბე X.

მოცემული დამოწმებული ლიტერატურიდან ორ მათგანს გამოცემის წელი მითითებული აქვს (1900 და 1905 წლები), დანარჩენ სამს კი - არა. ნ. ბერძენიშვილის წიგნი „დასავლეთ საქართველოს საეკლესიო წესწყობილება“ 1926 წელს გამოიცა. გამოყენებულ ლიტერატურაში, ასევე მითითებულია სარგის კაკაბაძის ნაშრომი (ტექსტში ერთგან მითითებულია და იქიდან ვგებულობთ, რომ ეს არის ს. კაკაბაძის ნაშრომი „დასავლეთ საქართველოს საეკლესიო საბუთები“), რომელიც, როგორც კ. კეკელიძის ნაშრომშია მითითებული, „საისტორიო მოამბის“ მეთერთმეტე ტომშია დაბეჭდილი. ჩვენ გადავამოწმეთ „საისტორიო მოამბის“ მეთერთმეტე ტომი (მეთერთმეტე და მეთორმეტე ტომები ერთად დაიბეჭდა 1960 წელს), თუმცა მასში სარგის კაკაბაძის ნაშრომი არ არის. ანუ, ლიტერატურის დამოწმების

[1] ფონდი 2119, ანაწერი 1, საქმე 415.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

დროს, საქმე გვაქვს გარკვეულ შეცდომასთან. სარგის კაკაბაძის ნაშრომი „დასავლეთ საქართველოს საეკლესიო საბუთები“, ორ ტომად, 1921 წელს გამოიცა. აქედან გამომდინარე, კ. კეკელიძის ნაშრომში დამოწმებული სარგის კაკაბაძის ნაშრომის თარიღად სწორედ 1921 წელი მივიჩნიეთ.

რაც შეეხება კორნელი კეკელიძის ნაშრომს „კანონიკური წყობილება ძველ საქართველოში“, რომელიც ასევე მითითებულია გამოყენებულ ლიტერატურაში, ის 1930 წელს გამოიცა. აქედან გამომდინარე, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ კ. კეკელიძის ნაშრომის დაწერის ქვედა ზღვარია 1930 წელი. როგორც ვიცით, აკადემიკოსი სიმონ ჯანაშია 1947 წელს გარდაიცვალა, ეს კი გვაძლევს იმის თქმის საშუალებას, რომ კ. კეკელიძის დასახელებული ნაშრომი 1930-1947 წლებს შორის პერიოდში დაიწერა.

მეთოდი

სტატიაში გამოყენებულია შინაარსობრივი ანალიზის მეთოდი.

შედეგები

სტატიაში ნაჩვენებია აკადემიკოს კორნელი კეკელიძის თვალსაზრისი აფხაზეთის საკათალიკოსოს წარმოშობის დროსთან და გარემოებასთან დაკავშირებით, კერძოდ, მეცნიერი უარყოფს მოსაზრებას, რომ აღნიშნული საკათალიკოსო XIII საუკუნეშია წარმოშობილი. როგორც კ. კეკელიძეს მიაჩნია, აფხაზეთის საკათალიკოსო უკვე X საუკუნეში არსებობდა. ამის დასტურად ის იმოწმებს ქართულ წყაროებს, სადაც კათალიკოსები მრავლობითში იხსენიებიან. საქართველოს სამეფოში (იგულისხმება ერთიანი საქართველოს სამეფო) ორივე საკათალიკოსო - მცხეთის საკათალიკოსო და აფხაზეთის საკათალიკოსო - თანაარსებობდა. კ. კეკელიძის აზრით, მცხეთის საკათალიკოსომ გარკვეული პრივილეგიები მოიპოვა, როგორც დედაქალაქში არსებულმა საკათალიკოსომ, თუმცა, ეს პრივილეგია იყო „პატივისა და არა უფლებისა“. ის ავლებს პარალელს ბიზანტიის იმპერიასთან, სადაც კონსტანტინოპოლის საპატრიარქომ მოიპოვა უპირატესობა დანარჩენ საპატრიარქოებთან შედარებით (ალექსანდრიის, ანტიოქიისა და იერუსალიმის საპატრიარქოებთან შედარებით), რადგან ის დედაქალაქში მდებარეობდა და კონსტანტონოპოლის პატრიარქი იმპერატორთან უფრო ახლოს იმყოფებოდა.

მსჯელობა

ნაშრომში კ. კეკელიძე მიმოიხილავს საქართველოში ორი საკათალიკოსოს არსებობის ფაქტს, რომელთაგან ერთი აღმოსავლეთ საქართველოში მდებარეობდა - მცხეთის საკათალიკოსო, ხოლო მეორე კი - დასავლეთ საქართველოში - აფხაზეთის საკათალიკოსო. კ. კეკელიძის აზრით, თუკი აღმოსავლეთ საქართველოს საკათალიკოსოს შექმნა აქ ქრისტიანობის ორგანიზაციულ მოწყობასთან იყო დაკავშირებული, საპირისპირო ვითარებაა აფხაზეთის საკათალიკოსოსთან მიმართებაში.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კ. კეკელიძე აკრიტიკებს გავრცელებულ მოსაზრებას, რომ თითქოს აფხაზეთის საკათალიკოსო XIII საუკუნეში დაარსდა. კ. კეკელიძის აზრით აფხაზეთის საკათალიკოსო X საუკუნის მეორე ნახევარში უკვე არსებობდა. ამის დასტურად ავტორი აცხადებს, რომ ბიჭვინთის საკათედრო ტაძრის ფრესკებზე, რომელიც X საუკუნის ძეგლს წარმოადგენს, გამოსახული ყოფილა კათალიკოსის საყდარი და მის გარშემო თორმეტი მღვდელმთავარი. ამას გარდა, კ. კეკელიძე იმოწმებს წერილობით წყაროებს, მაგალითად, მემატიანის ცნობით, ბაგრატ III-მ (980-1014) შემოკრიბა „ქათალიკოზნი... სამეფოსა მისსა მყოფნი“. მატიანეში, ასევე საუბარია, რომ დავით აღმაშენებელმა (1089-1125) „შემოკრიბნა სამეფოისა თვისისა კათალიკოზნი“. დავით აღმაშენებლისა და გიორგი III-ის დროს ცნობილი ყოფილან „კათალიკოზნი“ და არა კათალიკოსი. გიორგი III-მ თავისი ქალიშვილი თამარი „მეფე ყო თანადგომითა ყოველთა პატრიარქთა“, ცხადია, აქ იგულისხმება „იმიერთა და ამიერთა“ კათალიკოსები. ლაშა-გიორგის, რომელმაც „არა ინება ქორწინება ცოლისა /თანა სჯულიერისა/“, შეკრიბეს „კათალიკოზნი...“ და მოახსენეს. მერე „კათალიკოსთა ორთავე“ განეშორეს მას. ლაშა-გიორგის გარდაცვალების შემდეგ „შეკრბეს წარჩინებულნი მის სამეფოსანი იმერელნი კათალიკოზთა ორთავე წინაშე... და მეფე ყვეს რუსუდან“.

მოტანილი ფაქტებიდან გამომდინარე, კ. კეკელიძე ასკვნის, რომ აფხაზეთის საკათალიკოსო არსებობდა არა XIII საუკუნის პირველი მეოთხედიდან, არამედ X-XII საუკუნეებში.

დასავლეთ საქართველოში, სადაც ბერძნული კოლონიები არსებობდა, ქრისტიანობა საბერძნეთიდან შემოვიდა, ამიტომ ეს ტერიტორია ეკლესიურად კონსტანტინოპოლის საპატრიარქოს ექვემდებარებოდა. აქ არსებობდა ბერძნების ორი საეკლესიო ერთეული: ლაზიკის მიტროპოლია და აბაზგიის (რომლის დედაქალაქად ითვლებოდა „სებასტექალაქი“ ან „ცხუმი“) ავტოკეფალური არქიეპისკოპია.

VIII-IX საუკუნეების მიჯნაზე აღმოსავლეთ საქართველოდან დასავლეთ საქართველოში ქართველების კოლონიზაცია განხორციელდა, რომელმაც თანდათანობით შეზღუდა აღნიშნული ეპარქიები. საქართველოს გაერთიანებასთან ერთად მოისპო ლაზიკის ბერძნული მიტროპოლია და აბაზგიის სამთავრეპისკოპოსოც. ბიზანტიის საერო და სასულიერო ხელისუფლების მიერ ამ ერთეულებისთვის მინიჭებული პრივილეგიები მათ გაუქმებასთან ერთად იმ ქართულ საეკლესიო ერთეულებზე გადავიდა, რომლებიც აქ წარმოიშვნენ. კ. კეკელიძეს ლაზიკის მიტროპოლიის პრივილეგიების გამგრძელებლად მიაჩნია ჭყონდიდის საეპისკოპოსო, რომელიც X საუკუნის პირველ ნახევარში მეფე გიორგიმ დაარსა, ხოლო აბაზგიის ავტოკეფალური არქიეპისკოპოსიის პრივილეგიები კი - ბიჭვინთის საეპისკოპოსოზე გადავიდა, რომელიც X საუკუნეში უკვე არსებობდა. ბიჭვინთის ეპარქიის მიერ უფრო მეტი პრივილეგიის მოპოვება, მისი აფხაზეთის სამეფოს „დედა-საყდრად“ გადაქცევას უკავშირდება.

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

აფხაზეთის კათალიკოსი ისეთივე დამოუკიდებელი და სრულუფლებიანი იყო თავის სამწყსოში, როგორც მცხეთის კათალიკოსი. მართალია ერთიან საქართველოში მეფის კარზე და საერთო ღვთისმსახურებისას უპირატესობა მცხეთის კათალიკოსს ჰქონდა, მაგრამ ეს იყო უპირატესობა „პატივისა და არა უფლებისა“. კ. კეკელიძე, წყაროებზე დაყრდნობით, საუბრობს აფხაზეთისა და მცხეთის კათალიკოსებს შორის უფლებებისთვის ბრძოლაზე: მცხეთის კათალიკოსი უტევს, აფხაზეთის კათალიკოსი კი თავს იცავს, მიზნისათვის ორივე მათგანი სხვადასხვა საშუალებებს მიმართავს. კ. კეკელიძე პარალელს ავლებს ბიზანტიის იმპერიასთან, სადაც ოთხი საპატრიარქო არსებობდა: კონსტანტინოპოლის, ალექსანდრიის, ანტიოქიისა და იერუსალიმის. თითოეული პატრიარქი დამოუკიდებელი და სრულუფლებიანი მწყემსთავარი იყო, მაგრამ ვინაიდან კონსტანტინოპოლის პატრიარქი სატახტო ქალაქის იერარქს წარმოადგენდა და მუდამ იმპერატორის გვერდით ცხოვრობდა, მას სხვებთან შედარებით მეტი პრივილეგია ჰქონდა: ის თავმჯდომარეობდა კონსტანტინოპოლისა და მსოფლიო საეკლესიო კრებებს, მხოლოდ მას ჰქონდა იმპერატორის კურთხევის პრეროგატივა, მას პირველი ადგილი ეკავა საერთო წირვა-ლოცვაზე, ის შუამდგომლობდა იმპერატორის წინაშე სხვა პატრიარქებს. ანალოგიური ვითარება იყო საქართველოშიც: მაშინაც კი, როდესაც დასავლეთ საქართველო დამოუკიდებელ პოლიტიკურ ერთეულს წარმოადგენდა, ამ შემთხვევაშიც, საერთო ქართული შეგნებით, აღმოსავლეთ საქართველოს მეფე იყო „მეფეთა მეფე“ და ეს გარემოება მის გვერდით მყოფ მცხეთის კათალიკოსს უპირატესობას ანიჭებდა.

აფხაზეთის კათალიკოსის კათედრა თავიდანვე ბიჭვინთაში მდებარეობდა, მაგრამ კათალიკოსმა ზაქარია ქვარიანმა (1656-1659) ის გელათში გადმოიტანა. კ. კეკელიძე ჩამოთვლის აფხაზეთის კათალიკოსების ქრონოლოგიურ რიგს და აცხადებს, რომ მაქსიმე II აბაშიძე, რომელიც კიევში გარდაიცვალა, არ ყოფილა აფხაზეთის უკანასკნელი კათალიკოსი, რადგან იმერეთის მეფე სოლომონ II 1789 წლის 6 ნოემბრის სიგელში შემდეგ რამეს წერს: „ამისა შემდგომად ქუთათელ მიტროპოლიტს დოსითეოსს კათოლიკოზობა უბოძეთ“. ეს სწორედ ის დოსითეოსია, რომელიც, ექვთიმე გენათელთან ერთად, დასავლეთ საქართველოს საეკლესიო აჯანყების დროს, რუსეთის იმპერიის მოხელეებმა შეიპყრეს, რუსეთში გადასახლება მიუსაჯეს, მაგრამ გზაში ცემით მოკლეს.

დასკვნა

აკადემიკოს კორნელი კეკელიძის გამოუქვეყნებელი ნაშრომი „აფხაზეთის საკათალიკოზო“, ჩვენი აზრით, 1930-1947 წლებს შორის პერიოდშია დაწერილი. მართალია ნაშრომში აკადემიკოსმა სიმონ ჯანაშიამ გარკვეული კორექტივები შეიტანა, თუმცა, ჩვენთვის უცნობები მიზეზის გამო, ის დღემდე არ გამოქვეყნებულა. კ. კეკელიძის მტკიცებით, აფხაზეთის საკათალიკოსო X საუკუნეში უკვე არსებობდა, რადგან ქართულ წყაროებში კათალიკოსები მრავლობითში იხსენიებიან. მართალია მცხეთის კათალიკოსს გარკვეული პრივილეგიები ჰქონდა, თუმცა ეს პრივი-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ლეგია იყო „პატივისა და არა უფლებისა“. კ. კეკელიძის ნაშრომი „აფხაზეთის საკათალიკოზო“ პირველად ხდება ფართო განსჯის საგანი.

გამოყენებული წყაროები და ლიტერატურა

საარქივო წყაროები:

საქართველოს ეროვნული არქივი. საისტორიო ცენტრალური არქივი. ფონდი 2119. ანაწერი 1. საქმე 415.

ლიტერატურა:

ბერძენიშვილი 1926: ნიკო ბერძენიშვილი. დასავლეთ საქართველოს საეკლესიო წესწყობილება. ტფილისი. 1926.

ბერძენიშვილი 1926: ნიკო ბერძენიშვილი. დასავლეთ საქართველოს საეკლესიო წესწყობილება. ტფილისი. 1926.

კარბელაშვილი 1900: პოლიეკვტოს კარბელაშვილი. იერარქია საქართველოს ეკლესიისა: კათალიკოსნი და მღვდელ-მთავარნი /შედგენილი მღ. პოლიეკვტოს კარბელაშვილის მიერ/. თბილისი. 1900.

კეკელიძე 1930: კორნელი კეკელიძე. კანონიკური წყობილება ძველ საქართველოში. ტფილისის უნივერსიტეტის მოამბე. X. ტფილისი. 1930.

Жордания 1905: Федор Жордания. Краткие исторические сведения об автокефалии грузинской церкви. Кутаис. 1905.

References

Archival sources:

Central Historical Archive of the National Archives of Georgia. Fund 2119. Transcript 1. Case 415.

Literature:

Berdzenishvili 1926: Niko Berdzenishvili. Ecclesiastical Order in Western Georgia.Tfilisi. 1926.

Karbelashvili 1900: Poliektos Karbelashvili. The Hierarchy of the Georgian Church: Catholicoses and Hierarchs /Compiled by Rev. Poliektos Karbelashvili/. Tbilisi. 1900.

Kekelidze 1930: Korneli Kekelidze. Canonical Organization in Old Georgia. Bulletin of Tiflis University. X. Tiflis. 1930.

Jordania 1905: Fedor Zhordania. Brief Historical Information on the Autocephaly of the Georgian Church. Kutaisi. 1905.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

DOI:10.52340/PUTK.2233-3541.2026.28.03

სამედიცინო მომსახურება საბჭოთა გულაგში: სახელმწიფო კონტროლი, დასჯა და ადამიანური სოლიდარობა

MEDICAL CARE IN THE SOVIET GULAG: STATE CONTROL, PUNISHMENT, AND HUMAN SOLIDARITY

TENGIZ VERULAVA
Director of the Institute of Health Policy, Caucasus University, Professor;
Tbilisi, Georgia
ORCID:0000-0001-8110-5485
tverulava@cu.edu.ge
+995 577 284849

Abstract. This paper examines the medical system of the "Gulag" (Chief Administration of Camps) as an integral part of the Soviet repressive apparatus. The objective of this study is to determine how medical care, in alignment with ideological and economic requirements, became a tool for the exploitation and control of human resources. The paper analyzes the medical infrastructure of the Gulag and contrasts it with the actual health status of the prisoners. The study employs a historical-comparative method, utilizing both archival data and the memoir literature of survivors (e.g., V. Shalamov, E. Ginzburg, and others). The research demonstrates that the formal structure of the medical system often masked systemic dehumanization, while the efforts of prisoner-physicians to maintain professional ethics represented a rare but significant form of resistance. The findings confirm that violations of medical ethics in the Gulag were not the result of individual moral failures, but rather the inevitable consequence of an ethical infrastructure deliberately dismantled by the state.

Keywords: *Gulag, Soviet repressions, medical ethics, forced labor, penitentiary system, dehumanization, camp medicine.*

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

თენგიზ ვერულავა
ჯანდაცვის პოლიტიკის ინსტიტუტი, კავკასიის უნივერსიტეტი
თბილისი, საქართველო
ORCID:0000-0001-8110-5485
tverulava@cu.edu.ge
+995 577 284849

აბსტრაქტი. წინამდებარე ნაშრომი შეისწავლის „გულაგის“ (ბანაკების მთავარი სამმართველო) სამედიცინო სისტემას, როგორც საბჭოთა რეპრესიული აპარატის განუყოფელ ნაწილს. კვლევის მიზანია დაადგინოს, თუ როგორ იქცა სამედიცინო მომსახურება, იდეოლოგიურ და ეკონომიკურ მოთხოვნებთან თანხვედრაში, ადამიანური რესურსის ექსპლუატაციისა და კონტროლის ინსტრუმენტად. ნაშრომში გაანალიზებულია გულაგის სამედიცინო ინფრასტრუქტურა და შეპირისპირებულია პატიმართა რეალურ ჯანმრთელობის მდგომარეობასთან. კვლევა ეფუძნება ისტორიულ-შედარებით მეთოდს და იყენებს როგორც საარქივო მონაცემებს, ისე გადარჩენილ პატიმართა მემუარულ ლიტერატურას (ვ. შალამოვი, ე. გინზბურგი და სხვ.). ნაშრომში ნაჩვენებია, რომ სამედიცინო სისტემის ფორმალური სტრუქტურა ხშირად ფარავდა სისტემურ დეჰუმანიზაციას, ხოლო პატიმარ ექიმთა მცდელობები, შეენარჩუნებინათ პროფესიული ეთიკა, წარმოადგენდა წინააღმდეგობის იშვიათ, თუმცა მნიშვნელოვან ფორმას. კვლევის შედეგები ადასტურებს, რომ გულაგში სამედიცინო ეთიკის დარღვევები არ იყო ინდივიდუალური მორალური შეცდომების შედეგი, არამედ სახელმწიფოს მიერ შეგნებულად დანგრეული ეთიკური ინფრასტრუქტურის გარდაუვალი შედეგი.

***საძიებო სიტყვები**: გულაგი, საბჭოთა რეპრესიები, სამედიცინო ეთიკა, იძულებითი შრომა, პენიტენციური სისტემა, დეჰუმანიზაცია, ბანაკის მედიცინა*

შესავალი

საბჭოთა კავშირის საგანგებო ბანაკების სისტემა, ცნობილი როგორც „გულაგი“ (Главное управление лагерей — ბანაკების მთავარი სამმართველო), ისტორიაში შევიდა როგორც მეოცე საუკუნის ერთ-ერთი ყველაზე მასშტაბური და დესტრუქციული პენიტენციური სისტემა. 1918 წელს ჩაყრილი საფუძვლები 1920–1950-იანი წლების განმავლობაში მუდმივად ფართოვდებოდა, ხოლო სისტემამ თავის პიკს 1940-იანი წლების მიწურულსა და 1950-იანების დასაწყისში მიაღწია (Applebaum, 2003). ამ პერიოდში ბანაკების ქსელში ერთდროულად 1.5-დან 1.8 მილიონამდე პატიმარი იმყოფებოდა, რომლებიც იძულებითი შრომის გზით საბჭოთა ეკონომიკის სხვადასხვა სექტორს ემსახურებოდნენ (Conquest, 2008).

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

გულაგი საზოგადოებრივ ცნობიერებაში პირველ რიგში ასოცირდება იძულებით შრომასთან, მასობრივ პოლიტიკურ რეპრესიებთან და სისტემატურ სისასტიკესთან. მიუხედავად იმისა, რომ ჰუმანიტარული ასპექტები კვლევის საგანი არაერთხელ გამხდარა, გულაგის სამედიცინო მომსახურების სისტემა, როგორც სახელმწიფო მექანიზმის განუყოფელი ნაწილი, აკადემიურ დისკურსში შედარებით ნაკლებად არის შესწავლილი. საბჭოთა სახელმწიფო ოფიციალურ დონეზე აღიარებდა პატიმართა სამედიცინო მომსახურების საჭიროებას; თუმცა, ეს აღიარება ნაკარნახევი იყო არა ჰუმანიტარული მოსაზრებებით, არამედ პრაგმატული აუცილებლობით — პატიმრის, როგორც „სამუშაო ძალის“, ფიზიკური რესურსის ექსპლუატაცია სამედიცინო ზედამხედველობის გარეშე ფიზიკურად შეუძლებელი გახდებოდა (Barnes, 2011).

იდეოლოგიური მოთხოვნებისა და სახელმწიფო ეკონომიკური ლოგიკის სინთეზმა შექმნა სამედიცინო სისტემა, სადაც ადამიანური სიცოცხლე არა ღირებულება, არამედ წარმოების პროცესის მეორეხარისხოვანი, მართვადი ელემენტი გახდა. სამედიცინო პერსონალი ხშირად აღმოჩნდებოდა ეთიკურ დილემებს შორის, სადაც პროფესიული ფიცი და სახელმწიფო დირექტივები რადიკალურად ეწინააღმდეგებოდა ერთმანეთს (Tsaregorodstev & Ivanyuskin, 1989).

წინამდებარე კვლევა მიზნად ისახავს გულაგის სამედიცინო რეალობის ყოვლისმომცველ ანალიზს და დასახულ ამოცანებს სამ ძირითად მიმართულებად ყოფს:

გულაგის ოფიციალური სამედიცინო სტრუქტურის არქიტექტურისა და ნორმატიული ბაზის აღწერა;

ამ სტრუქტურის პრაქტიკული ფუნქციონირებისა და მისი ბიუროკრატიული ეფექტიანობის შეფასება;

ორგანიზებულ სამედიცინო სისტემასა და პატიმართა რეალურ ფიზიკურ მდგომარეობას შორის არსებული ფუნდამენტური წინააღმდეგობის განმარტება.

მეთოდოლოგია

კვლევა დაფუძნებულია სამ ძირითად წყაროთა ჯგუფზე:

საარქივო დოკუმენტები: სტალინის გარდაცვალების შემდეგ, განსაკუთრებით კი 1990-იანი წლებიდან, რუსეთის სახელმწიფო არქივებში (ГАРФ — Государственный архив Российской Федерации) ხელმისაწვდომი გახდა გულაგის შინაგანი ანგარიშები, სტატისტიკური მონაცემები, სასიკვდილო შემთხვევათა ჩანაწერები და სამედიცინო ინსტრუქციები. ამ დოკუმენტების კრიტიკული ანალიზი საშუალებას იძლევა შევადაროთ სახელმწიფო „ნორმები" და ბანაკების ყოველდღიური რეალობა.

მოგონებები და ზეპირი ისტორია: ალექსანდრ სოლჟენიცინის „არქიპელაგ გულაგი", ევგენია გინზბურგის „ვარდისფერი ციცინო", შალამოვის „კოლიმის მოთხრობები" და სხვა ათობით მემუარი, რომლებიც გამოქვეყნდა ან ემიგრაციაში, ან გლასნოსტის პერიოდის შემდეგ, ქმნიან ბანაკის ცხოვრების ვრცელ ეთნოგრაფი-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ულ სურათს. ამ წყაროებს, სუბიექტური ხასიათის მიუხედავად, გადამწყვეტი ადგილი უჭირავთ გადარჩენილთა გამოცდილების რეკონსტრუქციაში.

მეორადი ლიტერატურა: გამოყენებულია ანა აპლბაუმის, ოლეგ ხლევნიუკის, ჯეიმს მეისის და სხვა ისტორიკოსთა შრომები, რომლებიც სიღრმისეულად სწავლობდნენ გულაგის სისტემას. ამ ნაშრომთა კრიტიკული შეჯამება საშუალებას იძლევა ჩამოყალიბდეს ყოვლისმომცველი ანალიტიკური ჩარჩო.

ისტორიული კონტექსტი და გულაგის წარმოშობა. გულაგი ისტორიულ ვაკუუმში არ წარმოშობილა. რუსეთში დამსჯელობითი სისტემის ტრადიცია პეტრე დიდის (1672-1725) რეფორმებამდე, XVIII საუკუნიდან იწყება, რომელმაც ჩამოყალიბა პოლიტიკა, რომლის მიხედვითაც სახელმწიფო პოლიციურ ინსტიტუტს საზოგადოებაზე ყოვლისმომცველი კონტროლი მიენიჭა. შემდგომმა მმართველებმა ეს კონცეფცია ციმბირის ტერიტორიაზე გავრცელებული პენიტენციარული სისტემის გზით განავითარეს (Пученков და სხვ., 2019). ამ ადრეული პერიოდის პატიმრობის პირობები, მიუხედავად სიმძიმისა, მაინც განსხვავდებოდა გვიანდელი გულაგისგან: სამედიცინო მომსახურება, ფაქტობრივად, მთლიან მოსახლეობასთან შედარებად დონეზე იმყოფებოდა, ხოლო ექიმები სახელმწიფო დისციპლინის სისტემატურ იარაღად არ გამოიყენებოდნენ.

ეს სიტუაცია კომუნისტური მმართველობის დამყარებასთან ერთად რადიკალურად შეიცვალა. 1922 წელს დაფუძნებული გულაგი წარმოადგენდა საბჭოთა კავშირის მასშტაბით განფენილ ციხის ბანაკთა ქსელს, რომელიც მთლიანად პოლიტიკური მიზნებისთვის შეიქმნა. ზუსტი სტატისტიკური სურათი დღემდე სრულად არ არის აღდგენილი, ვინაიდან მნიშვნელოვანი დოკუმენტები განადგურდა ან დაიკარგა; ცალკეული მკვლევრები ვარაუდობენ, რომ პოლიტიკურ პატიმართა მთლიანი რიცხვი 20 მილიონს შეადგენდა (Applebaum, 2003).

პიროვნების კულტის პერიოდში (1924–1953) სახელმწიფო მექანიზმი მთლიანად სტალინის პირად ნებაზე იყო დამოკიდებული, მაშინ როდესაც ბრეჟნევის ე.წ. „უძრაობის ხანაში“ (1964–1982) გაქვავებული ბიუროკრატიული აპარატი სისტემატურად აფერხებდა ინფორმაციის გავრცელებას. ბანაკებში სამედიცინო პრაქტიკასთან დაკავშირებული საკითხები მეცნიერულ ლიტერატურაში ან მთლიანად იგნორირებული იყო, ან მხოლოდ ზედაპირულად ხსენდებოდა (Stagnaro, 2012). ამ ინფორმაციულ სიცარიელეს ამძაფრებდა ის ფაქტი, რომ სახელმწიფო რეპრესიების მუდმივი შიში და KGB-ის მემკვიდრე სტრუქტურებთან წარსული კავშირები ბევრ მონაწილეს დუმილისკენ უბიძგებდა.

ვითარება ფუნდამენტურად შეიცვალა სტალინის გარდაცვალების შემდეგ, როდესაც გულაგის სისტემის შესახებ ინფორმაციამ სამეცნიერო პერიოდიკაში, მემუარულ ლიტერატურასა და კინემატოგრაფში გაიკვალა გზა. ინფორმაციის ამგვარმა „გახსნამ“ მკვლევრებს პირველად მისცა შესაძლებლობა, კრიტიკული ანალიზის საგნად ექციათ ბანაკებში სამედიცინო მომსახურების, პროფესიული ეთიკისა და პასუხისმგებლობის მწვავე საკითხები.

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

გულაგის ფორმალური სამედიცინო სტრუქტურა: ილუზია და რეალობა. გულაგის ადმინისტრაცია აყალიბებდა ფართომასშტაბიან სამედიცინო ინფრასტრუქტურას, რომელიც თეორიულად მიზნად ისახავდა „პატიმართა შრომისუნარიანობის შენარჩუნებას“. თუმცა, ინსტიტუციურ დონეზე, ეს სისტემა უფრო მეტად იყო გათვლილი კვოტების დაცვასა და ბიუროკრატიულ კონტროლზე, ვიდრე ჰუმანურ მკურნალობაზე (Gety et al., 2018).

ოფიციალური დირექტივების მიხედვით, თითოეული ბანაკური ერთეული უნდა აღჭურვილი ყოფილიყო მკაცრად განსაზღვრული სტრუქტურით:

სამედიცინო პუნქტი (медицинская часть, ანუ „სანჩასტი") წარმოადგენდა ბანაკის პირველად სამედიცინო დაწესებულებას. აქ ხდებოდა პირველადი დათვალიერება, სამედიცინო ჩანაწერების წარმოება და, რაც მთავარია, შრომითი კატეგორიების მინიჭება.

სტაციონარი: გათვლილი იყო კრიტიკულ მდგომარეობაში მყოფი პატიმრებისთვის. სინამდვილეში, რესურსების ქრონიკული სიმწირის გამო, სტაციონარები ხშირად მხოლოდ „მომაკვდავთა თავშესაფრად“ იქცეოდა, სადაც პატიმრები მედიკამენტების გარეშე იყვნენ მიტოვებულნი (Applebaum, 2003).

სამედიცინო პერსონალი: ბანაკის ექიმები ხშირად თავადაც პატიმრები იყვნენ. ეს სტრატეგია ორ მიზანს ემსახურებოდა: დაეზოგა სახელმწიფო ხაზინა და ექიმი, როგორც „კომპრომიტირებული პირი“, დაექვემდებარებინა ბანაკის ადმინისტრაციის პირდაპირ ზეწოლას (Solzhenitsyn, 1974).

ფარმაცევტული მარაგი: ოფიციალურად, ყოველ ბანაკს უნდა ჰქონოდა მედიკამენტების ფონდი, თუმცა პრაქტიკაში მარაგი ხშირად იცლებოდა ადმინისტრაციის პირადი სარგებლობისთვის ან კორუფციული გარიგებების გამო (Barnes, 2011).

1930-იანი წლების ნორმატივებით, ყოველ 300–500 პატიმარზე ერთი სამედიცინო მუშაკი იყო განსაზღვრული. ეს მაჩვენებელი, ქაღალდზე, შეესაბამებოდა მაშინდელ ევროპულ პენიტენციურ სტანდარტებს. სისტემა ასრულებდა ყველა ფორმალობას: პერიოდული „გასინჯვები“ (ოსმოტრები), სხეულის წონის კონტროლი და კატეგორიზაცია:

I კატეგორია: მძიმე ფიზიკური შრომა (სრულად ვარგისი).

II კატეგორია: შეზღუდული ფიზიკური დატვირთვა.

III კატეგორია: სამედიცინო სტაციონარი ან „ინვალიდთა“ ბანაკი.

ეს კატეგორიები იყო „სასიცოცხლო კონტროლის“ ინსტრუმენტი. პატიმრის კატეგორიის ცვლილება პირდაპირ განსაზღვრავდა მის საკვებ რაციონს და დღის რეჟიმს, რითაც ექიმებსა და ადმინისტრაციას პატიმართა ბედის გადაწყვეტის უზარმაზარი, ხშირად თვითნებური ძალაუფლება ჰქონდათ (Conquest, 2008).

ამგვარად, ფორმალური სამედიცინო სტრუქტურა გულაგში არ იყო ჯანმრთელობის დაცვის მექანიზმი, არამედ „ადამიანური რესურსის ექსპლუატაციის სტატისტიკური აღრიცხვის“ აპარატი. ექიმის ფუნქცია ხშირად დაიყვანებოდა არა გან-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კურნებაზე, არამედ იმის განსაზღვრაზე, თუ რამდენი შრომითი რესურსი იყო დარჩენილი პატიმარში (Kotkin, 2017).

რეალობა - სიცოცხლისა და სიკვდილის საზღვარი. პრაქტიკაში სამედიცინო სისტემა განიცდიდა სტრუქტურულ კოლაფსს:

სამედიცინო პერსონალის სიმცირე. ექიმთა დიდი ნაწილი თავად პატიმარი იყო, ნასამართლევი „ხალხის მტრები". მათ ხშირად ჰქონდათ ნამდვილი კვალიფიკაცია, მაგრამ სრულ დამოკიდებულებაში იმყოფებოდნენ ბანაკის ადმინისტრაციაზე. ადმინისტრაციას კი, თავის მხრივ, ეკონომიკური ინტერესი ჰქონდა: ავადმყოფი პატიმარი „გამოუსადეგარი" იყო.

მედიკამენტების კატასტროფული ნაკლებობა. ომამდელ და ომის პერიოდის ბანაკებში ანტიბიოტიკები, სადეზინფექციო საშუალებები და ელემენტარული სამედიცინო ინვენტარი ხშირად საერთოდ არ არსებობდა. შალამოვი აღწერს, როგორ მკურნალობდნენ ღია ჭრილობებს ლერწმის ბოჭკოთი.

„სიმულანტის" ეტიკეტი. ბანაკის ადმინისტრაცია ხშირად ეჭვის თვალით უყურებდა ავადმყოფ პატიმრებს. ვინც სამუშაოს თავი აარიდა ჯანმრთელობის მიზეზით, რისკავდა „სიმულანტად" გამოცხადდეს. ეს კი სასჯელს ან სურსათის ნორმის შემცირებას ნიშნავდა.

სასიკვდილო სიხშირე. ოფიციალური საბჭოთა სტატისტიკის მიხედვით, 1930–1953 წლებში გულაგის ბანაკებში დაახლოებით 1.5–1.8 მილიონი ადამიანი გარდაიცვალა. ისტორიკოსები (ხლევნიუკი, მეისი) ვარაუდობენ, რომ რეალური რიცხვი მნიშვნელოვნად მაღალია, ვინაიდან „გათავისუფლებამდე გარდაცვლილები" ხშირად სტატისტიკაში არ ფიქსირდებოდა. 1942–1943 წლებში, სამამულო ომის ყველაზე მძიმე პერიოდში, ზოგ ბანაკში სიკვდილიანობის წლიური მაჩვენებელი 20–25%-ს აღწევდა.

სამედიცინო მომსახურება როგორც დასჯის იარაღი. გულაგის სისტემაში სამედიცინო მომსახურება არა მხოლოდ უგულებელყოფილი, არამედ ხშირად აქტიურად გადაქცეული იყო სადამსჯელო ინსტრუმენტად. ეს განზომილება განასხვავებს გულაგის სამედიცინო რეალობას ჩვეულებრივი სამედიცინო გულგრილობისგან და მას სისტემური ძალადობის კატეგორიაში ათავსებს.

პოლიტიკურ პატიმართა მიმართ გამოყენებულ სადამსჯელო პრაქტიკებს შორის ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი დოკუმენტია ანატოლი მარჩენკოს მემუარები - „ჩემი ჩვენება“ (1969). ავტორმა, რომელიც პროფესიით მუშა იყო, წიგნი ბანაკიდან გათავისუფლების შემდეგ დაწერა, რისთვისაც მალევე კვლავ დააპატიმრეს; იგი გულაგის სისტემაშივე გარდაიცვალა. მისი ნაშრომი ბანაკებში სამედიცინო პერსონალის საქმიანობის ერთ-ერთი ყველაზე სრულყოფილი და დეტალური აღწერაა (Marchenko, 1969). მარჩენკო იხსენებს თავის გამოცდილებას, როდესაც უკანონო სასჯელს შიმშილობით აპროტესტებდა: „რამდენი დღის განმავლობაში ცივი წყლის გარდა პირში არაფერი ჩამიდია. ყურადღებას არავინ მაქცევდა. ზედამხედველები, ჩემი უარის მოსმენის შემდეგ, მშვიდად გაიტანდნენ ხოლმე ჩემს ულუფასა და წვნიანის ჯამს და საღამოს კვლავ მოიტანდნენ. მე კვლავ უარს ვამ-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ბობდი. სამი დღის შემდეგ საკანში ზედამხედველები ექიმთან ერთად შემოვიდნენ და დაიწყეს ოპერაცია, რომელიც ცნობილია როგორც „იძულებითი ხელოვნური კვება“. ხელები ზურგს უკან გადამიგრიხეს და ხელბორკილები დამადეს, შემდეგ პირში პირის გამღები ჩამიდეს, საყლაპავში მილი ჩამტენეს და დაიწყეს საკვები ნარევის, რაღაც ცხიმიანი და ტკბილი მასის, ჩასხმა“ (Marchenko, 1969).

მარჩენკოს დაკვირვებით, სამედიცინო პერსონალი პატიმრების მიმართ სისტემატურად ავლენდა დამამცირებელ დამოკიდებულებას; ხშირ შემთხვევაში, სომატური ჩივილები სიმულირებულად ცხადდებოდა, ხოლო სამედიცინო დახმარების მოთხოვნა პატიმრისთვის დამატებითი რეპრესიების საფუძველი ხდებოდა.

სამედიცინო დახმარებასა და მკურნალობაზე წვდომის მიზნით, მარჩენკომ საავადმყოფოში სანიტრად დასაქმება მოახერხა. იგი აღწერს ქირურგიულ განყოფილებას, სადაც პატიმრების პირადი სივრცე სრულად იყო იგნორირებული: მამაკაცებსა და ქალებს ერთსა და იმავე სივრცეში მონაცვლეობით ოპერირებდნენ. ქალი პაციენტები იძულებულნი იყვნენ, საჯაროდ გაეხადათ ტანსაცმელი და ისე გადაეყვანათ მამაკაცების გარემოცვაში. ოპერაციის შემდგომ, ჯერ კიდევ ანესთეზიის ზემოქმედების ქვეშ მყოფ პაციენტებს მცველები ხშირად პირდაპირ იატაკზე ათავსებდნენ. როდესაც სანიტრები ამგვარი მოპყრობის გამო შეშფოთებას გამოთქვამდნენ, ოფიცრები ცინიკურად პასუხობდნენ: „ჩვენ ექიმები არ ვართ, ჩვენი საქმე მხოლოდ დაცვაა. ანესთეზია და პაციენტების მდგომარეობა ჩვენ არ გვეხება“. ექიმები, თავის მხრივ, პასუხისმგებლობას იხსნიდნენ და აცხადებდნენ: „ჩვენ ექიმები ვართ, ჩვენი საქმე მკურნალობაა. ესკორტთან არაფერი გვაკავშირებს, რა უნდა მოვიმოქმედო?“

განსაკუთრებით შემაძრწუნებელია პატიმარი ექიმის, იაკუბ გელერის შემთხვევა. „ხალხის მტრების“ მიმართ „ზედმეტი ლმობიერების“ გამო საყვედურის მიღების შემდეგ, მას დაავალეს ახლად გარდაცვლილი პაციენტის გაკვეთა არა მორგში, არამედ საკუთარ საძინებელში. როგორც გელერი იხსენებს: „მომდევნო 10 ღამის განმავლობაში ჩემს ოთახში დაძინება თითქმის შეუძლებელი იყო“. ეს იყო განზრახ დამამცირებელი ქმედება, რომელიც ექიმის პროფესიული ღირსებისა და ეთიკური პრინციპების შელახვის მიზნით, ფსიქოლოგიური ზეწოლის იარაღად იქნა გამოყენებული (Geller, 1989).

სამედიცინო მომსახურებაზე წვდომის შეზღუდვა სადამსჯელო სისტემის ერთ-ერთი დამახასიათებელი მეთოდი იყო. მწერალი იული დანიელი, რომელიც 1965 წელს ადამიანის უფლებების დარღვევის წინააღმდეგ ღია პროტესტისა და ანტისაბჭოთა ნაწარმოებების გამო დააპატიმრეს, სწორედ ამ პოლიტიკის მსხვერპლი გახდა. მისი ლიტერატურული შემოქმედება ძირითადად „სამიზდატის“ (არალეგალური ლიტერატურის) სახით ვრცელდებოდა. დანიელს გულაგის ფსიქიატრიულ საავადმყოფოში აკავებდნენ, სადაც ნებისყოფის გასატეხად მას სამედიცინო დახმარებაზე სისტემატურად უარს ეუბნებოდნენ (Medvedev, 1980).

ალექსანდრ პოდრაბინეკს პოლიტიკური მოტივებით სამედიცინო სასწავლებელში ჩარიცხვაზე უარი უთხრეს. 1971 წელს, 20 წლის ასაკში, იგი დაინტერესდა

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ფსიქიატრიის პოლიტიკური მიზნებით გამოყენების საკითხით. მოსკოვის სასწრაფო დახმარების სამსახურში მუშაობის სამი წლის განმავლობაში, მან საფუძვლიანად შეისწავლა აღნიშნული პრობლემა. 1977 წელს პოდრაბინეკმა მონაწილეობა მიიღო მოქალაქეთა საინიციატივო ჯგუფის „ფსიქიატრიის პოლიტიკური მიზნებისთვის გამოყენების გამოსაძიებელი სამუშაო კომისიის“ ჩამოყალიბებაში, რომლის მიზანიც სინდისის პატიმართა უფლებების დაცვა იყო. 1978 წელს იგი კგბ-მ დააპატიმრა, ხოლო მისი წიგნი „სასჯელაღსრულებითი მედიცინა“, რომელშიც დეტალურად იყო აღწერილი პატიმართა ნებისყოფის გასატეხად ფსიქოტროპული პრეპარატების (მაგალითად, ჰალოპერიდოლის) გამოყენების პრაქტიკა, კონფისკაციას დაექვემდებარა. პოდრაბინეკს ხუთი წლით ციმბირში გადასახლება მიუსაჯეს. მოგვიანებით, მან ძირითადად მეხსიერებაზე დაყრდნობით წიგნი ხელახლა დაწერა, რომელიც საბჭოთა კავშირიდან დასავლეთში გასავრცელებლად ფარულად გაიტანეს (Podrabinek, 1979).

სიკვდილიც კი არ ათავისუფლებდა ექიმს სახელმწიფო სამსახურისგან. ბანაკის ადმინისტრაცია მათ ავალებდა, გარდაცვლილი პატიმრებისთვის ოქროს კბილები და გვირგვინები ამოეღოთ და სახელმწიფო ხაზინაში ჩაებარებინათ. სამედიცინო პერსონალის მიმართ წაყენებული ეს არაჰუმანური მოთხოვნა ეთიკური კრიზისის პიკი იყო. მათგან განსხვავებით, ვინც ბრმად ემორჩილებოდა რეჟიმს, ნაწილი ექიმებისა უარს ამბობდა ამ „სამუშაოზე“ და ბანაკის ადმინისტრაციას ნიურნბერგის პროცესის (1946) დებულებებს ახსენებდა. ასეთი ქმედება იყო არა მხოლოდ მორალური არჩევანი, არამედ წინააღმდეგობის მამაცი ფორმა ავტორიტარული სისტემის წინაშე (Marchenko, 1969).

ვარლამ შალამოვმა შექმნა კოლიმის გულაგის სისტემაში საკუთარი მძიმე გამოცდილების ამსახველი შემაძრწუნებელი მემუარები. სიმბოლურია, რომ ეს იყო კოლიმის მხარე, ადგილი, სადაც ჯერ კიდევ XIX საუკუნეში რუსი მწერალი და ექიმი ანტონ ჩეხოვი (1860–1904) იმყოფებოდა, რათა მეფის რუსეთის საპატიმროების რეალობა აღეწერა. თავის კრებულში „კოლიმის მოთხრობები“ შალამოვი დეტალურად აღწერს სამედიცინო პერსონალის პროფესიულ დეგრადაციასა და პაციენტებისადმი არაადამიანურ დამოკიდებულებას. ბანაკის პატიმრები მასობრივად იღუპებოდნენ შიმშილით, დამქანცველი შრომითა და აუტანელი საყოფაცხოვრებო პირობებით, რაც ბევრ მათგანს გონების შერყევამდე მიჰყავდა.

შალამოვი აღნიშნავს: „შიმშილი საშინელი რამ არის. ამ მდგომარეობამ ნამდვილი სახელი მხოლოდ ლენინგრადის ბლოკადის შემდეგ მიიღო. მანამდე ექიმები მას უბრალოდ დიაგნოზებს არქმევდნენ: ვიტამინური დეფიციტი, პელაგრა ან დიზენტერიით გამოწვეული გამოფიტვა. ეს იყო საიდუმლოს შენარჩუნების მეთოდი, ციხის სისტემაში სიკვდილიანობის რეალური მიზეზების დამალვის გზა. ექიმებს მკაცრად ეკრძალებოდათ ოფიციალურ დოკუმენტებში, ავადმყოფობის ისტორიებსა თუ სამეცნიერო კონფერენციებზე სიტყვა „შიმშილის“, როგორც სიკვდილის გამომწვევი მიზეზის ხსენება“. შალამოვი აქვე ხაზს უსვამს, რომ მისი

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

მკურნალი ექიმი „საკუთარ მოწოდებად და მორალურ იმპერატივად ყველა „ხალხის მტრის“ დევნასა და განადგურებას მიიჩნევდა (Shalamov, 1989).

ეს პრაქტიკები ერთობლიობაში გვიჩვენებს, რომ სამედიცინო სფერო გულაგში ორმაგ ფუნქციას ასრულებდა: ერთი მხრივ, ფორმალურად „ამართლებდა" სისტემის ჰუმანურობის პრეტენზიას, მეორე მხრივ კი პირდაპირ ემსახურებოდა სახელმწიფო კონტროლისა და დასჯის მექანიზმს.

სამედიცინო ეთიკის საფუძვლები და მისი დეფორმაცია საბჭოთა სისტემაში. გულაგში ექიმთა ქცევის გასაგებად აუცილებელია იმ ეთიკური ჩარჩოს გათვალისწინება, რომელშიც საბჭოთა მედიცინა ფუნქციონირებდა. ეს ჩარჩო 1917 წლის შემდეგ რადიკალურად შეიცვალა და ცვლილება არა ევოლუციური, არამედ მიზანმიმართული დეფორმაციის შედეგი იყო.

რუსულ სამედიცინო ეთიკას გამორჩეული ჰუმანისტური ტრადიცია ჰქონდა, რომლის ერთ-ერთ ყველაზე თვალსაჩინო წარმომადგენლადაც ექიმი და მწერალი ანტონ ჩეხოვი რჩება. 1890 წელს ჩეხოვმა კუნძულ სახალინზე იმოგზაურა, სადაც კატორღელთა მძიმე ყოფას გაეცნო; თავისი შთაბეჭდილებები მან წიგნში „კუნძული სახალინი“ (1893–1894) გააერთიანა. ჩეხოვმა მკვეთრად დაგმო პატიმართა მიმართ გამოვლენილი სახელმწიფო გულგრილობა და აღნიშნა, რომ „მილიონობით ადამიანი ციხეში ლპობისთვის მივატოვეთ“, რითაც პასუხისმგებლობა არა მხოლოდ ადმინისტრაციას, არამედ მთელ საზოგადოებას დააკისრა (Galton, 1989). ჩეხოვის ეს პოზიცია, ექიმი, როგორც პაციენტის დამცველი და საზოგადოებრივი მორალის გამტარებელი, წარმოადგენდა იმ ეთიკურ სტანდარტს, რომლის სრულ დემონტაჟსაც შემდგომში საბჭოთა სისტემა შეგნებულად ცდილობდა.

1917 წლის ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ ეს ტრადიცია სახელმწიფო პოლიტიკის პირდაპირი სამიზნე გახდა. 1920 წლისთვის სამედიცინო სასწავლებლებში ჰიპოკრატეს ფიცის გამოყენება აიკრძალა, როგორც „ზედმეტად ბურჟუაზიული" მოვლენა (Yurievna & Speckhard, 1993). ამ ნაბიჯის სიმბოლური მნიშვნელობა გაცილებით სცდებოდა ფორმალურ ცვლილებას: ის ნიშნავდა, რომ ექიმის ეთიკური ვალდებულება პაციენტის წინაშე ცვლიდა ადგილს სახელმწიფოს წინაშე ვალდებულებით. შემდგომ წლებში ადამიანის უფლებების დამცველი კონსტიტუციური ნორმების ნაცვლად სამედიცინო პრაქტიკაში დამკვიდრდა ბიუროკრატიული დირექტივები და თვითნებური წესები (Tsaregorodstev & Ivanyuskin, 1989).

საბჭოთა დირექტივა, რომლის თანახმადაც სამედიცინო პრაქტიკა მარქსისტულ-ლენინურ კონცეფციებზე უნდა დაფუძნებულიყო, ფუნდამენტურად შეუთავსებელი აღმოჩნდა პროფესიული ეთიკის მოთხოვნებთან. ეს მიდგომა ექიმის პირველად როლს, პაციენტის დამცველობას, პოლიტიკური იდეოლოგიის ადვოკატირებით ანაცვლებდა, რაც თავისთავად ქმნიდა სტრუქტურულ საფუძველს გულაგში დაფიქსირებული მასშტაბური სამედიცინო დარღვევებისათვის (Tsaregorodstev & Ivanyuskin, 1989).

ამ წინააღმდეგობის ინსტიტუციური აღიარება მხოლოდ ათწლეულების შემდეგ მოხდა. 1971 წლისთვის საბჭოთა ხელისუფლება იძულებული გახდა ეღიარე-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ბინა, რომ სამედიცინო კურსდამთავრებულებს მყარი მორალური სტანდარტების პიროვნული აღიარება ესაჭიროებოდათ. შედეგად, 1973 წელს მიღებულ იქნა „საბჭოთა ექიმის ფიცი“. მიუხედავად ამ ნაბიჯის ფორმალური მნიშვნელობისა, მასში ჰიპოკრატეს ტრადიციაზე კვლავ არაფერი იყო ნათქვამი, სამაგიეროდ, დამატებული იყო სახელმწიფოსადმი უპირობო ერთგულების პირობა (Yurievna & Speckhard, 1993). საერთაშორისო დონეზე, გაეროს „სამედიცინო ეთიკის პრინციპები“, ადამიანის უფლებათა 1948 წლის ქარტიის დანართი, რომელიც ექიმების მონაწილეობას წამებაში პირდაპირ გმობს, საბჭოთა კავშირმა მხოლოდ „გლასნოსტის“ პერიოდის შემდეგ, 1991 წელს მოახერხა რატიფიცირება (Annas & Grodin, 1992).

სრული ეთიკური რეაბილიტაცია 1992 წელს მოხდა, როდესაც რუსეთის სამედიცინო სასწავლებლებში ჰიპოკრატეს ტრადიციაზე დაფუძნებული ახალი ფიცი შემოიღეს, სამი მეოთხედი საუკუნის შემდეგ, რაც ეს ტრადიცია „ბურჟუაზიულად“ გამოცხადდა და აიკრძალა (Yurievna & Speckhard, 1993).

ამ ისტორიული თანმიმდევრობის ანალიზი ცხადყოფს, რომ გულაგში სამედიცინო ეთიკის დარღვევები ცალკეული პირების მორალური ჩავარდნა კი არ იყო, არამედ სახელმწიფოს მიერ შეგნებულად დემონტირებული ეთიკური ინფრასტრუქტურის გარდაუვალი შედეგი. როდესაც ინსტიტუციური ჩარჩო, რომელიც ექიმს პაციენტის წინაშე ანგარიშვალდებულს ხდის, მიზანმიმართულად ინგრევა, ინდივიდუალური წინააღმდეგობა არა პროფესიულ ნორმად, არამედ გმირობის ტოლფას აქტად იქცევა.

„ფელდშერი" - ბანაკის ჰუმანისტური ფენომენი. გულაგის სამედიცინო სისტემის ანალიზი არასრული იქნებოდა, თუ ყურადღებას არ გავამახვილებდით იმ ფენომენზე, რომელიც ოფიციალური სტრუქტურის ნაპრალებში არსებობდა, ე.წ. „ბანაკის ფელდშერზე“. ეს ფიგურა გულაგის სამედიცინო ისტორიოგრაფიაში შედარებით ნაკლებად არის შესწავლილი, მიუხედავად იმისა, რომ პატიმართა გადარჩენაში მისი როლი ხშირად გადამწყვეტი იყო.

ფელდშერი, როგორც წესი, არც სრულფასოვანი ექიმი იყო და არც უბრალო სანიტარი. ეს იყო შუალედური რგოლის სამედიცინო მუშაკი — ზოგჯერ სამედიცინო სასწავლებლის არასრული კურსის გამვლელი, ზოგჯერ კი პრაქტიკული გამოცდილების მქონე სამედიცინო მუშაკი, რომელიც ბანაკის სამედიცინო პუნქტში მუშაობდა და პატიმრებთან გაცილებით ინტენსიურ კონტაქტში იმყოფებოდა, ვიდრე ბანაკის ექიმი (Applebaum, 2003). მისი პოზიცია სტრუქტურულად ორაზროვანი იყო: ერთი მხრივ, ადმინისტრაციის დაქვემდებარებაში მყოფი „აღმსრულებელი“, მეორე მხრივ კი პირი, რომელთანაც ავადმყოფი პატიმარი პირველად მიდიოდა.

ეს ორაზროვნება ფელდშერს განსაკუთრებულ, მძიმე ძალაუფლებას ანიჭებდა. გულაგის სამუშაო კატეგორიების სისტემაში, სადაც I კატეგორია სრულ სამუშაო დატვირთვას, II - შეზღუდულს, ხოლო III - სტაციონარს ნიშნავდა, სამედიცინო კლასიფიკაციის მცირე ცვლილებაც კი დასუსტებული პატიმრისთვის სიცოცხლე-სიკვდილის საკითხს წყვეტდა. ფელდშერს, როგორც კლასიფიკაციის „პირველ ფილტრს“, შეეძლო პატიმრის კატეგორიის შეცვლა, რაც უფრო მსუბუქ სამუშაოს,

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

მეტ დასვენებას და, შედეგად, გადარჩენის შანსის გაზრდას გულისხმობდა (Barnes, 2011).

მარჩენკო (1969) თავის მოგონებებში აღწერს, რომ ბანაკებში სამედიცინო პერსონალის ქვედა რგოლი, სანიტრები და ფელდშერები, ზოგჯერ ერთადერთი ადამიანები იყვნენ, ვინც პატიმარს ადამიანურად ეპყრობოდა. ამ ურთიერთობებში ორი ურთიერთგამომრიცხავი მოტივი მოქმედებდა: მატერიალური (სადაც საკვები, თამბაქო ან სხვა საქონელი „სამედიცინო კეთილგანწყობის“ გაცვლის ერთეულად გამოიყენებოდა) და პიროვნული ეთიკა - ის შინაგანი სტანდარტი, რომელიც ზოგ ადამიანში სრული დეჰუმანიზაციის პირობებშიც კი რჩებოდა ხელუხლებელი (Marchenko, 1969).

შალამოვი (1989), რომელმაც კოლიმაში ექვს წელზე მეტი გაატარა, ამ ეთიკურ გამოვლინებებს კონკრეტული მაგალითებით ასახავს. მის ნაშრომებში გვხვდება ფელდშერები, რომლებიც მინიმალური რესურსებით, ადმინისტრაციის ნებართვის გარეშე ახერხებდნენ ავადმყოფი პატიმრისთვის სტაციონარში „დამატებითი ადგილის“ მოპოვებას. ეს იყო პროცედურა, რომელიც ოფიციალურად არ არსებობდა, პრაქტიკაში კი ათობით სიცოცხლე გადაარჩინა. ეს „პარალელური სამედიცინო სისტემა“ ადამიანური სოლიდარობის ყველაზე ხელშესახებ გამოხატულებად რჩება ბანაკის ისტორიაში.

მნიშვნელოვანია, რომ ფელდშერის ეს „შუამავლური“ პოზიცია ხშირად უკიდურეს პირად რისკთან იყო დაკავშირებული. ადმინისტრაციის ინტერესების საწინააღმდეგო ნებისმიერი ქმედება, მაგალითად, „გამართლებულზე“ მეტი შეღავათის მინიჭება, თავად ფელდშერს უქმნიდა სასჯელის საფრთხეს: სამუშაო ბარაკებში გადაყვანას, სასურსათო ნორმის შემცირებას ან სამედიცინო პუნქტიდან გათავისუფლებას (Applebaum, 2003). შესაბამისად, ყოველი ჰუმანური ქმედება პიროვნული გამბედაობის აქტი იყო.

გინზბურგი (1967) თავის მემუარებში, „კრუტოი მარშრუტი“, ამ ფენომენს ქალი პატიმრის პერსპექტივიდან განიხილავს. იგი აღწერს ფელდშერებს, რომლებიც ქალ პატიმრებს აწვდიდნენ სასიცოცხლო ინფორმაციას ან ახერხებდნენ ფიზიკურად ნაკლებად დამქანცველი სამუშაოს „გამოძებნას“. ბანაკის ლოგიკის ფარგლებში ეს მცირე ქმედებები, ხშირ შემთხვევაში, გადამწყვეტი აღმოჩნდებოდა ხოლმე ადამიანის გადარჩენისთვის.

ფელდშერის ფენომენი გულაგის სისტემის ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან პარადოქსს წარმოადგენს: სწორედ ყველაზე დაბალი რგოლის სამედიცინო მუშაკებმა, მათ, ვინც ყველაზე დაუცველნი იყვნენ, ხშირად უფრო მეტი ადამიანური პასუხისმგებლობა გამოავლინეს, ვიდრე სისტემაში ინტეგრირებულმა ოფიციალურმა ექიმებმა.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კვების სისტემა და პათოლოგიური დეფიციტი გულაგში. გულაგის პენიტენციური სისტემა ეფუძნებოდა „შრომითი ანაზღაურების“ (რაციონირების) პრინციპს, სადაც საკვების რაოდენობა პირდაპირპროპორციული იყო შესრულებული სამუშაოსი. ეს მექანიზმი არ იყო მხოლოდ ეკონომიკური ინსტრუმენტი; ის წარმოადგენდა ბიოლოგიურ იარაღს, რომელიც პატიმართა ფიზიკურ განადგურებას მიზანმიმართულად უწყობდა ხელს.

საკვების განაწილების სისტემა, რომელიც დაფუძნებული იყო „ბრიგადის“ ნორმების შესრულებაზე, ქმნიდა მეტაბოლურ და სოციალურ დესტრუქციას. პატიმარი, რომელიც ვერ ასრულებდა დადგენილ ზღვრულ ნორმას (გამოწვეული ფიზიკური დაუძლურებით), ავტომატურად გადადიოდა „სასჯელის რაციონზე“. ეს უკანასკნელი, როგორც წესი, არ შეიცავდა სიცოცხლის შესანარჩუნებლად საჭირო კალორიებსა და ნუტრიენტებს. შედეგად, პატიმარი ექცეოდა „მანკიერ წრეში“: ენერგიის დეფიციტი იწვევდა შრომისუნარიანობის ვარდნას, რაც, თავის მხრივ, კიდევ უფრო ამცირებდა კალორიულ მიღებას და აჩქარებდა კახექსიის (უკიდურესი ფიზიკური გამოფიტვის) პროცესს (Applebaum, 2003).

ჩრდილოეთისა და ციმბირის ბანაკებში რაციონი თითქმის არ შეიცავდა სუფთა პროდუქტებს, რომლებიც ვიტამინების წყარო იქნებოდა. ეს გარემოება ხელს უწყობდა სპეციფიკური დაავადებების ეპიდემიურ გავრცელებას.

სკორბუტი (ვიტამინ C-ის დეფიციტი) პატიმართა შორის ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული პათოლოგია იყო. ვიტამინ C-ის ნაკლებობა იწვევდა კოლაგენის სინთეზის მოშლას, ღრძილების სისხლდენას, კბილების ცვენას და ჭრილობების შეუხორცებლობას. შალამოვი (1994) თავის მემუარებში დეტალურად აღწერს, თუ როგორ იქცეოდა სკორბუტით დაავადებული პატიმარი „ცოცხალ ლეშად“, რომელიც ფიზიკურად ვეღარ ფუნქციონირებდა.

ბერიბერი (ვიტამინ B1-ის დეფიციტი) გავრცელებული იყო ძირითადად პოლირებული ბურღულეულის (თეთრი ბრინჯი, დაფქული ფქვილი) მიღების გამო, რაც იწვევდა ნერვული სისტემის დაზიანებას, გულის უკმარისობას და შეშუპებებს. ეს მდგომარეობა ხშირად არასწორად იყო დიაგნოსტირებული, როგორც „გულის დაავადება“, რაც მალავდა კვების დეფიციტის რეალურ მასშტაბებს (Conquest, 2028).

პელაგრა (ვიტამინ B3-ის დეფიციტი) განპირობებული იყო მონოტონური, დაბალხარისხიანი რაციონით, რაც იწვევდა დერმატიტს, დიარეასა და დემენციას. ხშირად, სამედიცინო პერსონალი პელაგრის ნევროლოგიურ სიმპტომებს „პოლიტიკურ შეურაცხყოფად“ ან „დისიდენტურ ქცევად“ აფასებდა (Podrabinek, 1980).

ექიმები, რომლებიც ამ „კვების სისტემას“ აკონტროლებდნენ, ხშირად აღმოჩნდებოდნენ ეთიკური დილემის წინაშე: დაეფიქსირებინათ შიმშილის შედეგები, თუ დაეცვათ ადმინისტრაციის მიერ დადგენილი „სიკვდილიანობის სტატისტიკა“. შიმშილის კლინიკური სურათის დამალვა საიდუმლოს შენარჩუნების ოფიციალურ სტრატეგიად იქცა (Shalamov, 1994).

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

დისკუსია. გულაგის სამედიცინო სისტემა ვერ განიხილება ჰუმანისტური ღირებულებების ჩარჩოში, რადგან მისი ფუნდამენტური იდეოლოგია ადამიანის „ინსტრუმენტალიზაციას“ ემსახურებოდა. საბჭოთა სახელმწიფოსთვის პატიმარი, პირველ რიგში, სამუშაო ძალის (და არა პიროვნების) ერთეულს წარმოადგენდა. Applebaum (2003) ხაზს უსვამს, რომ სამედიცინო ზრუნვა ემსახურებოდა ამ ძალის „ოპტიმალური ექსპლუატაციის“ მიზანს და არა ჰუმანიტარულ პრინციპებს. ამ ლოგიკიდან გამომდინარე, როდესაც სამედიცინო ხარჯები ეკონომიკურ მოგებას ამცირებდა, მათ ავტომატურად ბლოკავდნენ ან ამცირებდნენ.

НКВД-ის შიდა ანგარიშები ადასტურებს, რომ ბანაკის ხელმძღვანელობა ჯილდოვდებოდა „გეგმის შესრულებისთვის“ და ისჯებოდა „გადაჭარბებული სიკვდილიანობისთვის“ მხოლოდ მაშინ, როდესაც ეს უკანასკნელი ეკონომიკურ ეფექტიანობას საფრთხეს უქმნიდა (Barnes, 2011).

ამ სისტემურ დეჰუმანიზაციაში იკვეთება „ეთიკური წინააღმდეგობის“ ფენომენი. ევგენია გინზბურგი (1967) თავის მემუარებში აღწერს ექიმებს, რომლებიც, ხშირად საკუთარი სიცოცხლის ფასად, ამახინჯებდნენ სამედიცინო ანგარიშებს, რათა კოლეგები და პატიმრები დაეტვირთული სამუშაო ნორმებისგან გაეთავისუფლებინათ. ეს „ეთიკური წინააღმდეგობა“ ადამიანური ღირსების შენარჩუნების ფაქტი იყო სრული დეჰუმანიზაციის კონტექსტში (Ginzburg, 1967).

ისტორიულ-შედარებით კონტექსტში, გულაგი განსხვავდება ნაციონალ-სოციალისტური გერმანიის საკონცენტრაციო ბანაკებისგან. როგორც Conquest (2008) აღნიშნავს, თუ ნაციონალ-სოციალისტურ სისტემაში განადგურება სისტემის ექსპლიციტური და იდეოლოგიური მიზანი იყო, გულაგი თავს „შრომით-გამასწორებელ“ სისტემად პოზიციონირებდა. ეს ფორმალური განსხვავება „ადამიანური კაპიტალის“ შენარჩუნების აუცილებლობას ქმნიდა. თუმცა, როგორც შალამოვი (1994) აღწერს, ომის პერიოდში და მასიური შიმშილობის წლებში ეს განსხვავება პრაქტიკულად იშლებოდა და სისტემა ეგზისტენციალურ ხოცვა-ჟლეტად გარდაიქმნებოდა.

გულაგის ისტორიის კვლევა ეპისტემოლოგიურ სირთულეებსაც გულისხმობს. ოფიციალური სტატისტიკა სისტემატურად ამახინჯებდა მონაცემებს — სიკვდილის მიზეზები ხშირად ფიქციურად ჩაიწერებოდა (მაგ. „გულის უკმარისობა“ შიმშილით გარდაცვალების ნაცვლად). პირიქით, გადარჩენილთა მოგონებები ხშირად სუბიექტური და ეპიზოდურია. Annas და Grodin (1995) მიუთითებენ, რომ ისტორიკოსისთვის ამ ორ წყაროთა ჯგუფს შორის ბალანსის დაცვა და მეთოდოლოგიური სიზუსტის შენარჩუნება რჩება მთავარ გამოწვევად, რაც მოითხოვს მიკრო- და მაკრო-ისტორიული მიდგომების სინთეზს.

დასკვნა

გულაგის სამედიცინო სისტემა წარმოადგენდა სახელმწიფო ინსტრუმენტალიზმისა და ეთიკური დეგრადაციის მახინჯ ნაზავს, სადაც ფორმალური ინსტიტუციური სტრუქტურების არსებობა ვერ ფარავდა სისტემის ფუნდამენტურ მიზანს: ადამიანის სხეულის ეკონომიკურ ექსპლუატაციას მის სრულ ფიზიკურ გაცვეთამ-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

დე. წინამდებარე კვლევა ცხადყოფს, რომ სამედიცინო სტრუქტურების ოფიციალური კოდიფიკაცია მხოლოდ დეკორატიულ ხასიათს ატარებდა, რადგან ქაღალდზე გაწერილ ნორმებსა და ბანაკის სისხლიან რეალობას შორის არსებული უფსკრული აბსოლუტური იყო.

სისტემის სტრუქტურული ლოგიკა პატიმართა სიკვდილიანობას გარდაუვალს ხდიდა, ვინაიდან შრომითი ნორმები, რომლებიც კვების რაციონს განსაზღვრავდა, ადამიანური გამძლეობის ფიზიოლოგიურ ზღვარს სცდებოდა. თუმცა, ამ სისტემური ბოროტების პარალელურად, გამოიკვეთა „ადამიანური ფაქტორიც“: ექიმები, ფელდშერები და პატიმარი მედიკოსები ხშირად ამბოხდებოდნენ კრიმინალური რეჟიმის წინააღმდეგ და სრული დეჰუმანიზაციის პირობებში „გადარჩენის ნიშებს“ ქმნიდნენ. შესაბამისად, გულაგის სამედიცინო ისტორია არის არა მხოლოდ სახელმწიფო ძალადობის ანატომია, არამედ ადამიანური სოლიდარობისა და გამძლეობის უნიკალური ქრონიკა, რომელიც კიდევ ერთხელ ადასტურებს, რომ ეთიკური არჩევანი ინდივიდისთვის შესაძლებელია მაშინაც კი, როდესაც სახელმწიფო ინსტიტუტები ამ არჩევანის შესაძლებლობას სრულად დემონტირებენ.

გამოყენებული ლიტერატურა

Applebaum, A. 2003: *Gulag: Understanding the Magnitude of What Happened*. Heritage Foundation.

Annas, G. J., & Grodin, M. A. 1995: The Nazi doctors and the Nuremberg code. *The Journal of Pharmacy & Law*, *4*, 167-245.

Barnes, S. A. 2011: *Death and redemption: the Gulag and the shaping of Soviet society*. Princeton University Press.

Conquest, R. 2008: *The great terror: A reassessment*. Oxford University Press.

Geller, J. J. 1989: Prisoner doctor in a Soviet labour camp 1940-1. *BMJ: British Medical Journal*, *299*(6715), 1601.

Galton, D. J. 1989: Anton Chekhov's MD Thesis: Sakhalin Island. *Journal of the Royal College of Physicians of London*, *23*(3), 189.

Getty, J. A., Rittersporn, G. T., & Zemskov, V. N. 2018: Victims of the Soviet penal system in the pre-war years: A first approach on the basis of archival evidence. In *The Soviet Union* (pp. 153-185). Routledge.

Ginzburg, E. 1967: *Into the Whirlwind*. Mondadori.

Yurievna, P. L., & Speckhard, C. 1993: Solemn Oath of a Physician of Russia. *Kennedy Institute of Ethics Journal*, *3*(4), 419-419.

Marchenko, A. 1969: My Testimony, trans. *M Scammell. New York: Dutton*.

Medvedev, R. 1980: On Soviet dissent (P. Ostellino, Interviewer; W. A. Packer, Trans.; G. Saunders, Ed.). Columbia University Press.

Podrabinek, A. P. 1979: *Punitive medicine*. Karoma Press.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

Shalamov, V. 1989: Shakhmaty Doktora Kuzmenko. *Novii Mir*, *12*, 42.

Shalamov, V. 1994: *Kolyma tales* (J. Glad, Trans.). Penguin Classics. (Original work published 1978).

Solzhenitsyn, A. (1973). The Gulag Archipelago. YMCA-Press.

Tsaregorodtsev, G. I., & Ivanyushkin, A. Y. (1989). Trends in the development of medical ethics in the USSR. *The journal of medicine and philosophy*, *14*(3), 301-314.

Viola, L. (2007). *The unknown gulag: the lost world of Stalin's special settlements*. Oxford University Press.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

DOI:10.52340/PUTK.2233-3541.2026.28.04

სვანეთი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სახელმწიფოებრივი განვითარების პროცესში (1918–1921)

SVANETI IN THE PROCESS OF STATE-BUILDING IN THE DEMOCRATIC REPUBLIC OF GEORGIA (1918–1921)

LELA SARALIDZE
Institute for Regionalism Studies, Doctor of History
Tbilisi, Georgia
ORCID: 0009-0008-5173-7906
lelasaralidze@yahoo.com
+995 593 668217

Abstract. This article examines the principal political, administrative, socio-economic, and cultural aspects of the development of Svaneti during the existence of the Democratic Republic of Georgia (1918–1921). The study is based on the proceedings of the Constituent Assembly of Georgia, contemporary periodicals, archival documents, and memoirs, enabling a comprehensive assessment of the regional policy pursued by the government of the Democratic Republic of Georgia toward Svaneti and the identification of its principal priorities. The article analyses the establishment of local self-government institutions (erobas), the participation of the local population in democratic elections, the functioning of the state administration, and the measures implemented to facilitate the integration of the region into the common state framework. Particular attention is devoted to the reforms planned and implemented to strengthen regional administration, ensure public security, and promote the development of transport infrastructure, education, healthcare, communications, and the local economy. The study also examines the government's efforts to establish an effective system of governance that took into account local traditions and the needs of the population, while fostering the region's sustainable development. The research demonstrates that the policies of the government of the Democratic Republic of Georgia enjoyed substantial support among the population of Svaneti, preventing Bolshevik propaganda from establishing a broad social base in the region. Furthermore, it shows that the government regarded the development of mountainous regions as an integral component of state-building and attached particular importance to the socio-economic advancement of Svaneti and its full integration into the political, economic, and cultural life of the country. The article concludes that, despite severe domestic and external challenges, the government of the Democratic Republic of Georgia laid the foundations for significant processes of modernization and regional

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

development in Svaneti, the natural continuation of which was brought to an end by the Soviet occupation of Georgia in 1921.

Keywords: *Svaneti; Democratic Republic of Georgia; Local Self-Government; Egnate Gabliani; Grigol Tsintsabadze; Solomon Vadachkoria.*

ლელა სარალიძე
რეგიონალიზმის კვლევის ისტიტუტი, ისტორიის დოქტორი;
თბილისი, საქართველო
ORCID: 0009-0008-5173-7906
lelasaralidze@yahoo.com
+995 593 668217

აბსტრაქტი. სტატიაში განხილულია სვანეთის პოლიტიკური, ადმინისტრაციული, სოციალურ-ეკონომიკური და კულტურული განვითარების ძირითადი ასპექტები საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის (1918–1921 წწ.) არსებობის პერიოდში. კვლევა საქართველოს დამფუძნებელი კრების მასალებს, იმდროინდელ პერიოდულ პრესას, საარქივო დოკუმენტებსა და მემუარულ წყაროებს ეფუძნება, რაც შესაძლებლობას იძლევა სვანეთის მიმართ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლების რეგიონული პოლიტიკა კომპლექსურად შეფასდეს და გამოიკვეთოს მისი ძირითადი პრიორიტეტები. სტატიაში გაანალიზებულია ადგილობრივი თვითმმართველობის (ერობების) ფორმირების პროცესი, მოსახლეობის მონაწილეობა დემოკრატიულ არჩევნებში, სახელმწიფო ადმინისტრაციის საქმიანობა და რეგიონის საერთო სახელმწიფოებრივ სივრცეში ინტეგრაციის მიზნით განხორციელებული ღონისძიებები. განსაკუთრებული ყურადღება რეგიონში ადმინისტრაციული მმართველობის გაძლიერების, საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველყოფის, გზების, განათლების, ჯანდაცვის, კავშირგაბმულობისა და ეკონომიკური განვითარების მიმართულებით დაგეგმილ და განხორციელებულ რეფორმებს ეთმობა. ასევე განხილულია ხელისუფლების მცდელობა, ადგილობრივი მოსახლეობის ტრადიციებისა და საჭიროებების გათვალისწინებით, ეფექტიანი მმართველობის სისტემა შეექმნა და რეგიონის მდგრადი განვითარება უზრუნველეყო. კვლევა ცხადყოფს, რომ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის პოლიტიკას სვანეთის მოსახლეობის მნიშვნელოვანი მხარდაჭერა ჰქონდა, რის გამოც ბოლშევიკურმა პროპაგანდამ რეგიონში ფართო სოციალური დასაყრდენის შექმნა ვერ შეძლო. ამასთანავე, ნაჩვენებია, რომ ხელისუფლება მაღალმთიანი რეგიონების განვითარებას სახელმწიფოებრივი მშენებლობის მნიშვნელოვან შემადგენელ ნაწილად მიიჩნევდა და განსაკუთრებულ ყურადღებას სვანეთის სოციალურ-ეკონომიკურ წინსვლასა და ქვეყნის პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და კულტურულ ცხოვრებაში მის სრულფასოვან ჩართვას უთმობდა. დასკვნის სა-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ხით ხაზგასმულია, რომ მიუხედავად რთული შიდა და საგარეო პოლიტიკური ვითარებისა, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლებამ საფუძველი ჩაუყარა სვანეთის მოდერნიზაციისა და რეგიონული განვითარების მნიშვნელოვან პროცესებს, რომელთა ბუნებრივი განვითარება 1921 წლის საბჭოთა ოკუპაციის შედეგად შეწყდა.

საკვანძო სიტყვები: *სვანეთი, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა, ადგილობრივი თვითმმართველობა, ეგნატე გაბლიანი, გრიგოლ ციცაბაძე, სოლომონ ვადაჭკორია.*

შესავალი

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის (1918–1921 წწ.) ისტორიის კვლევისას სახელმწიფოს რეგიონული პოლიტიკის შესწავლას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება, ვინაიდან ქვეყნის დემოკრატიულ მმართველობას, ადგილობრივი თვითმმართველობის განვითარებასა და რეგიონების საერთო სახელმწიფოებრივ სივრცეში ინტეგრაციის პროცესს სწორედ ამ პერიოდში ჩაეყარა საფუძველი. ამ თვალსაზრისით, განსაკუთრებულ ინტერესს იწვევს სვანეთი — საქართველოს ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი მაღალმთიანი ისტორიულ-ეთნოგრაფიული რეგიონი, რომელიც თავისი გეოგრაფიული მდებარეობით, თვითმმართველობის მრავალსაუკუნოვანი ტრადიციებითა და სოციალური თავისებურებებით ხელისუფლებისთვის განსაკუთრებული ყურადღების საგანს წარმოადგენდა.

მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ისტორიის ცალკეული საკითხები ქართულ ისტორიოგრაფიაში არაერთხელ გამხდარა კვლევის საგანი, სვანეთის განვითარების პრობლემები, ხელისუფლების რეგიონული პოლიტიკა და ცენტრალურ ხელისუფლებასა და ადგილობრივ საზოგადოებას შორის ურთიერთობები დღემდე ფრაგმენტულად არის შესწავლილი. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმის დადგენა, თუ რა ღონისძიებებს ატარებდა დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლება რეგიონში ადმინისტრაციული მმართველობის განმტკიცების, ადგილობრივი თვითმმართველობის განვითარების, საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველყოფის, ინფრასტრუქტურის, განათლების, ჯანდაცვისა და ეკონომიკის განვითარების მიმართულებით.

წინამდებარე სტატიის მიზანია საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის პერიოდში (1918–1921 წწ.) სვანეთის პოლიტიკური, ადმინისტრაციული, სოციალურ-ეკონომიკური და კულტურული განვითარების ძირითადი ტენდენციების კომპლექსური ანალიზი, აგრეთვე ხელისუფლების მიერ რეგიონის განვითარების მიზნით განხორციელებული ღონისძიებების შეფასება. კვლევა საქართველოს დამფუძნებელი კრების მასალებს, იმდროინდელ პერიოდულ პრესას, საარქივო დოკუმენტებსა და მემუარულ წყაროებს ეფუძნება, რომელთა საფუძველზეც გაანალიზებულია სახელმწიფოს რეგიონული პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებები, სვანეთის მოსახლეობის დამოკიდებულება დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელი-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

სუფლების მიმართ და იმ ისტორიული პროცესების მნიშვნელობა, რომლებმაც საქართველოს პირველი რესპუბლიკის სახელმწიფოებრივი მშენებლობის ისტორიაში მნიშვნელოვანი ადგილი დაიკავა.

მეთოდები

კვლევა ეფუძნება ისტორიული კვლევის თანამედროვე მეთოდოლოგიურ პრინციპებს. გამოყენებულია ისტორიულ-შედარებითი, ისტორიულ-აღწერითი, ისტორიულ-ანალიტიკური და წყაროთმცოდნეობრივი კვლევის მეთოდები, რომლებმაც შესაძლებელი გახადა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის (1918–1921 წწ.) პერიოდში სვანეთის პოლიტიკური, ადმინისტრაციული, სოციალურ-ეკონომიკური და კულტურული განვითარების ძირითადი მიმართულებების კომპლექსური შესწავლა.

კვლევის შედეგები

კვლევამ აჩვენა, რომ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის (1918–1921 წწ.) ხელისუფლება სვანეთს ქვეყნის სახელმწიფოებრივი განვითარების მნიშვნელოვან ნაწილად განიხილავდა და რეგიონის საერთო სახელმწიფოებრივ სივრცეში ინტეგრაციის მიზნით თანმიმდევრულ პოლიტიკას ატარებდა. დადგინდა, რომ ხელისუფლების ერთ-ერთ უმთავრეს პრიორიტეტს ადგილობრივი თვითმმართველობის (ერობების) ჩამოყალიბება, მოსახლეობის დემოკრატიულ არჩევნებში ჩართვა და ეფექტიანი ადმინისტრაციული სისტემის შექმნა წარმოადგენდა.

წყაროების ანალიზმა ცხადყო, რომ ხელისუფლება განსაკუთრებულ ყურადღებას სვანეთში საზოგადოებრივი უსაფრთხოების განმტკიცებას, გზების, განათლების, ჯანდაცვის, კავშირგაბმულობისა და ეკონომიკური განვითარების საკითხებს უთმობდა. გამოვლინდა, რომ რეგიონის პრობლემების შესწავლის მიზნით ცენტრალური ხელისუფლება სვანეთში საკუთარ წარმომადგენლებს სისტემატურად აგზავნიდა, ხოლო მიღებული ინფორმაცია შესაბამისი ადმინისტრაციული და სოციალურ-ეკონომიკური ღონისძიებების დაგეგმვისა და განხორციელების საფუძველი ხდებოდა.

კვლევის შედეგად ასევე დადასტურდა, რომ სვანეთის მოსახლეობა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლებას მნიშვნელოვან მხარდაჭერას უცხადებდა და სახელმწიფოებრივი მშენებლობის პროცესში აქტიურად მონაწილეობდა. შესაბამისად, ბოლშევიკურმა პროპაგანდამ სვანეთში ფართო სოციალური მხარდაჭერის მოპოვება და მყარი დასაყრდენის შექმნა ვერ შეძლო. ამავე დროს, დადგინდა, რომ სვანეთის განვითარების ხელშემშლელ ძირითად ფაქტორებს რთული გეოგრაფიული მდებარეობა, სუსტი ინფრასტრუქტურა, ადმინისტრაციული გამოწვევები და ქვეყნის მძიმე სამხედრო-პოლიტიკური მდგომარეობა წარმოადგენდა.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კვლევა ადასტურებს, რომ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლების მიერ სვანეთში განხორციელებული ღონისძიებები რეგიონული განვითარების, დეცენტრალიზაციისა და სახელმწიფოებრივი ინტეგრაციის ამოცანებს მიზანმიმართულად ემსახურებოდა. მიუხედავად იმისა, რომ ამ პროცესების სრულყოფილად განხორციელება 1921 წლის საბჭოთა ოკუპაციის შედეგად შეწყდა, მათი როლი საქართველოს სახელმწიფოებრივი განვითარების ისტორიაში აქტუალურობას დღემდე ინარჩუნებს და მნიშვნელოვან ისტორიულ მაგალითს წარმოადგენს.

მსჯელობა

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის (1918–1921) სახელმწიფო პოლიტიკის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს მიმართულებას ქვეყნის რეგიონული განვითარების ხელშეწყობა და ადგილობრივი თვითმმართველობის სისტემის ჩამოყალიბება წარმოადგენდა. რესპუბლიკის ხელისუფლება აცნობიერებდა, რომ დამოუკიდებელი სახელმწიფოს მდგრადობა მხოლოდ ცენტრალური მმართველობის გაძლიერებით ვერ იქნებოდა უზრუნველყოფილი და აუცილებელი იყო ქვეყნის სხვადასხვა ისტორიულ-ეთნოგრაფიული ერთეულის პოლიტიკური, ეკონომიკური და სოციალური ინტეგრაცია. ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭებოდა მაღალმთიან რეგიონებს, მათ შორის სვანეთს — საქართველოს ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ისტორიულ-ეთნოგრაფიულ მხარეს, რომელიც ადმინისტრაციულად ლეჩხუმის მაზრის შემადგენლობაში შედიოდა.

დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლება რეგიონების განვითარებას სახელმწიფოებრივი მშენებლობის ერთ-ერთ ძირითად წინაპირობად განიხილავდა. მისი მიზანი მხოლოდ ადმინისტრაციული კონტროლის გავრცელება არ ყოფილა; მნიშვნელოვანი ამოცანა იყო ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართვა სახელმწიფო მართვის პროცესში და თვითმმართველობის დემოკრატიული ინსტიტუტების განვითარება. სწორედ ამ პოლიტიკის ფარგლებში ჩამოყალიბდა ადგილობრივი თვითმმართველობის სისტემა — ერობა, რომელიც ცენტრალურ ხელისუფლებასა და ადგილობრივ საზოგადოებას შორის ურთიერთობის ერთ-ერთ ძირითად ინსტიტუტს წარმოადგენდა.

1919 წლის 11-18 სექტემბერს გამართულ საქართველოს ერობათა წარმომადგენლების II ყრილობაზე ადგილობრივი თვითმმართველობის სისტემის სრულყოფის მიზნით მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებები იქნა მიღებული. ყრილობამ დაადგინა, რომ ერობების წვრილ ერთეულებს ამიერიდან „თემი“ უნდა დარქმეოდა, თემის ხმოსანთა ყრილობას — თემის საბჭო, ხოლო აღმასრულებელ ორგანოს — თემის გამგეობა. აღნიშნული ცვლილებები მიზნად ისახავდა თვითმმართველობის უფრო ეფექტიან ორგანიზებას, თუმცა მაღალმთიან რეგიონებში, მათ შორის სვანეთში, ამ პროცესს თან ახლდა სირთულეები, რაც როგორც რთული გეოგრაფიული პირობებით, ისე ადგილობრივი სოციალური ურთიერთობების სპეციფიკით იყო განპირობებული.

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ლეჩხუმის მაზრაში 24 სათემო ერობა ფუნქციონირებდა, ხოლო 1918 წელს, თვითმმართველობის არჩევნების პირველ ეტაპზე, ზემო სვანეთიდან 5 ხმოსანი იქნა არჩეული. ეს ფაქტი სვანეთის მოსახლეობის ახალი დემოკრატიული სახელმწიფო ინსტიტუტების საქმიანობაში ჩართვის მიმართულებით მნიშვნელოვანი ნაბიჯი იყო.

აღსანიშნავია, რომ სვანეთში თვითმმართველობის პრაქტიკა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის შექმნამდე დიდი ხნით ადრე არსებობდა. ქართველი საზოგადო მოღვაწე, ეთნოგრაფი და სვანეთის ისტორიის მკვლევარი ეგნატე გაბლიანი მიუთითებდა, რომ სვანეთის სოფლებში არსებობდა საზოგადოებრივი თვითორგანიზაციის ტრადიციული ფორმები. მისი აღწერით, სოფლის საერთო კრება — „სოფლობა“ ადგილობრივი ცხოვრების მარეგულირებელ ინსტიტუტს წარმოადგენდა, რომელიც სოფლის ხელმძღვანელს „მახვშს“ ირჩევდა და თემის შიდა წესრიგთან დაკავშირებულ საკითხებს განსაზღვრავდა: „...სვანეთში თითქმის თითოეულ სოფელს ჰქონდა თავისი საკუთარი თვითმმართველობა. ყოველი კომლიდან თითო კაცი იყრიდა ხოლმე თავს დანიშნულ დღეს იმ ადგილას, რომელიც სოფლის მიერ ამ დანიშნულებისათვის იყო სადმე ეკლესიის მახლობლად და სახელად ეწოდებოდა „სვიფი“. ამ ერთ სოფლის ყრილობას ჰქვია დღემდის „სოფლობა“... ეს სასოფლო ყრილობა არჩევდა „სოფლის მახვშს“, თავ კაცს და მისი თავმჯდომარეობით გამოჰქონდა ყოველგვარი დადგენილებები თავისი ცხოვრების მოწესრიგებისა და ურთიერთშორის მჭიდრო კავშირის დამყარების შესახებ. ერთი სიტყვით, მოკლედ რომ ვთქვათ, სასოფლო ყრილობა შეადგენდა ერთგვარ საკანონმდებლო ორგანოს ამა თუ იმ სოფლისათვის, ხოლო ამ კანონების ცხოვრებაში გატარება ევალებოდა ზემოხსენებულ სასოფლო ყრილობის მიერ ამორჩეულ სოფლის „მახვშის“ და ყოველი თემიდან მის დასახმარებლად დანიშნულ თითო კაცს...“ (გაბლიანი, 1927:62-63).

ამრიგად, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მიერ დანერგილი თვითმმართველობის სისტემა სვანეთისთვის სრულიად უცხო მოდელს არ წარმოადგენდა. პირიქით, იგი გარკვეულწილად ადგილობრივ საზოგადოებრივ გამოცდილებას ეფუძნებოდა და მიზნად ისახავდა ტრადიციული თვითორგანიზაციის ფორმების თანამედროვე დემოკრატიულ ინსტიტუტებთან შერწყმას. ამგვარი მიდგომა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იყო იმ რეგიონებში, სადაც სახელმწიფოებრივი ინსტიტუტების განმტკიცება ადგილობრივი თავისებურებების გათვალისწინებას მოითხოვდა.

სვანეთის მოსახლეობის პოლიტიკური დამოკიდებულება დამოუკიდებელი საქართველოს სახელმწიფოსადმი, ასევე, მნიშვნელოვანი ფაქტორი იყო. დემოკრატიული რესპუბლიკის შექმნის პირველივე დღეებიდან სვანეთში ბოლშევიკებმა ფართო სოციალური მხარდაჭერის მოპოვება ვერ შეძლეს. სვანები საქართველოს ხელისუფლებას ერთადერთ კანონიერ მთავრობად აღიარებდნენ და ბოლშევიკური მოძრაობის წინააღმდეგ აქტიურად გამოდიოდნენ (გაზ. „ერთობა“, #151, 1918:1). ეს გარემოება მიუთითებს, რომ სვანეთის მოსახლეობის მნიშვნელოვანი

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ნაწილი საკუთარ ეროვნულ და პოლიტიკურ ინტერესებს დამოუკიდებელ ქართულ სახელმწიფოს უკავშირებდა.

საქართველოს პირველი რესპუბლიკის პერიოდში სვანეთის პრობლემების გადაწყვეტის პროცესში აქტიურად მონაწილეობდა სოციალ-ფედერალისტური პარტიის წევრი, საზოგადო მოღვაწე და სვანეთის ისტორიის მკვლევარი ეგნატე გაბლიანი. როგორც თავისუფალი სვანეთის დელეგაციის თავმჯდომარე, იგი თბილისს ეწვია და ქალაქის თვითმმართველობას სტუმართმოყვარეობისა და პატივისცემისთვის მადლობა გადაუხადა (გაზეთი „სალი კლდე“, #34, 1919:2). მისი საქმიანობა ცხადყოფს, რომ სვანეთის წარმომადგენლები ცდილობდნენ რეგიონის ინტერესების წარმოჩენას როგორც ადგილობრივ საზოგადოებაში, ისე ცენტრალური ხელისუფლების წინაშე.

ეგნატე გაბლიანის საქმიანობა სვანეთის პრობლემების სახელმწიფო დონეზე წარმოჩენის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მაგალითი იყო. მისი მონაწილეობა თავისუფალი სვანეთის დელეგაციის საქმიანობაში მიუთითებს, რომ რეგიონის წარმომადგენლები არა მხოლოდ ადგილობრივი საკითხების მოგვარებას, არამედ დამოუკიდებელი საქართველოს პოლიტიკური და ეკონომიკური განვითარების საერთო პროცესში სვანეთის ინტეგრაციასაც ცდილობდნენ.

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა ქვეყნის ბუნებრივი რესურსების შესწავლასა და ეკონომიკური პოტენციალის გამოყენებას მნიშვნელოვან ყურადღებას უთმობდა. ხელისუფლება აცნობიერებდა, რომ რეგიონების განვითარება მხოლოდ ადმინისტრაციული ღონისძიებებით ვერ განხორციელდებოდა და აუცილებელი იყო ადგილობრივი რესურსების გამოვლენა და მათი ქვეყნის ეკონომიკურ სისტემაში ჩართვა. ამ თვალსაზრისით სვანეთი, თავისი ბუნებრივი სიმდიდრეებით, განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენდა.

1919 წლის 2 აგვისტოს, დამფუძნებელი კრების სხდომაზე, სვანეთში ოქროს მოსაპოვებლად ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროს 200.000 მანეთი გამოეყო (საქართველოს დამფუძნებელი კრება, 2019:130). აღნიშნული გადაწყვეტილება მიუთითებს, რომ რესპუბლიკის ხელისუფლება სვანეთს განიხილავდა არა მხოლოდ რთული სოციალური და ადმინისტრაციული პრობლემების მქონე რეგიონად, არამედ ეკონომიკური შესაძლებლობების მქონე სივრცედ, რომლის ათვისებაც ქვეყნის საერთო განვითარების პროცესში მნიშვნელოვან როლს შეასრულებდა.

ეკონომიკური განვითარების პარალელურად, სახელმწიფოს წინაშე მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვისა და სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესების ამოცანაც იდგა. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის პერიოდში, მსოფლიოში გავრცელებული ე. წ. „ისპანკას“ ეპიდემიის ფონზე, ხელისუფლებამ ქვეყნის მასშტაბით პრევენციული ღონისძიებების განხორციელება დაიწყო.

საქართველოს რესპუბლიკის სანიტარული ნაწილის საგანგებო რწმუნებულად მედიცინის დოქტორი გოპაძე დაინიშნა, რომელსაც რესპუბლიკის მასშტაბით სანიტარული მიმართულების ყველა უწყება და დაწესებულება დაექვემდება-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

რა. მისი ბრძანებით, ქალაქებისა და ერობების თვითმმართველობებს, თავიანთი საექიმო-სანიტარული ორგანოების საშუალებით, გადამდები სენით დაავადებულთა გამოვლენა, მათი ბინიდან საავადმყოფოში გადაყვანა, საცხოვრებელი ადგილისა და ნივთების დეზინფექცია დაევალათ. ამასთანავე, დაავადებულთა გარშემო მყოფი პირები შესაბამისი ზედამხედველობის ქვეშ უნდა ყოფილიყვნენ. განსაკუთრებული ყურადღება ექცეოდა ღარიბ მოსახლეობას — მათ სამკურნალო დახმარება და საჭირო მედიკამენტები უნდა მიეღოთ. მთავრობის ოფიციალური ბრძანება #1 სანიტარული წესების დარღვევის, ურჩობისა და მოვალეობის შეუსრულებლობის შემთხვევაში საგანგებო რწმუნებულს უფლებამოსილებას ანიჭებდა, დამრღვევები დაეჯარიმებინა, სამსახურიდან გაეთავისუფლებინა ან სხვა სამართლებრივი ზომებისთვის მიემართა (გაზეთი „ერთობა“, #30, 1919:3).

მიუხედავად განხორციელებული ღონისძიებებისა, დემოკრატიული რესპუბლიკის პერიოდში ჯანდაცვის სისტემა მნიშვნელოვან გამოწვევებს აწყდებოდა. ექიმთა რაოდენობა ქვეყანაში არასაკმარისი იყო. საქართველოს ექიმთა პირველ ყრილობაზე მხოლოდ 500 ექიმი ირიცხებოდა, რომელთა უმრავლესობა ქალაქებში იყო თავმოყრილი, რის გამოც პროვინციები ფაქტობრივად სამედიცინო მომსახურების დეფიციტს განიცდიდა. მცირე იყო საავადმყოფოებისა და საფერშლო დაწესებულებების რაოდენობაც. პირველი მსოფლიო ომის პერიოდში თბილისის მაზრაში მხოლოდ ორი საავადმყოფო და ორი საფერშლო პუნქტი არსებობდა, ხოლო რეგიონებში მდგომარეობა კიდევ უფრო რთული იყო. როგორც კავკასიის სამკურნალო გამგეობის ანგარიშებიდან ირკვევა, დიაგნოზების 60-65%-ს ექიმები ადგენდნენ, დანარჩენი ნაწილი კი ფერშლების კომპეტენციას განეკუთვნებოდა (ლომოური, 1919:3).

სვანეთის სამედიცინო მომსახურების გაუმჯობესების საკითხი ხელისუფლების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას წარმოადგენდა. დამფუძნებელი კრების 1920 წლის 23 მარტის სხდომაზე განსახილველ საკითხთა შორის მე-20 პუნქტად შეტანილი იყო დეკრეტი სვანეთის სამკურნალო დაწესებულებათა შტატებისა და ხარჯთაღრიცხვის შესახებ. ეს ფაქტი მიუთითებს, რომ ცენტრალური ხელისუფლება აცნობიერებდა მაღალმთიანი რეგიონების სპეციფიკურ საჭიროებებს და შესაბამისი ადმინისტრაციული და ფინანსური მექანიზმების შექმნას ცდილობდა. თუმცა, არსებული რესურსები სვანეთის მოსახლეობის მოთხოვნებს სრულად ვერ პასუხობდა. ეგნატე გაბლიანი თავის ნაშრომში კრიტიკულად აფასებდა იმ პერიოდის სამედიცინო მდგომარეობას და აღნიშნავდა: „მენშევიკების დროს სვანეთს ექიმი არ უნახავს. მართალია, მაშინ სამ ადგილას გაიხსნა საფერშლო პუნქტები, მაგრამ საჭირო წამლების უქონლობის გამო, ისინი გულზე ხელდაკრეფილი ისხდნენ და ხალხის ჯანმრთელობისთვის ვერაფერს აკეთებდნენ...“ (გაბლიანი, 1927:156).

ე. გაბლიანის ეს შეფასება, მიუხედავად მისი კრიტიკული ხასიათისა, მნიშვნელოვან წყაროს წარმოადგენს სვანეთის ყოველდღიური მდგომარეობის შესას-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

წავლად და აჩვენებს იმ სირთულეებს, რომელთა დაძლევაც ახლად შექმნილ სახელმწიფოს უმოკლეს პერიოდში უწევდა.

ამასთანავე, აღსანიშნავია, რომ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის მიერ განხორციელებული პრევენციული ღონისძიებების შედეგად, ქვეყანაში ეპიდემიას პანდემიის სახე არ მიუღია (სარალიძე, 2023:323). ეს გარემოება მიუთითებს, რომ სახელმწიფოს მიერ შექმნილმა სანიტარულმა მექანიზმებმა, მიუხედავად არსებული ფინანსური და ინსტიტუციური შეზღუდვებისა, გარკვეული ეფექტიანობა გამოავლინა.

სვანეთის სოციალური მდგომარეობის შეფასებისას განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს იმ გამოწვევების გათვალისწინებას, რომელთა წინაშეც რეგიონი ისტორიულად იდგა. გეოგრაფიული იზოლაცია, რთული ბუნებრივი პირობები, სუსტი სატრანსპორტო კავშირები და უსაფრთხოების პრობლემები სახელმწიფოებრივი რეფორმების განხორციელებას მნიშვნელოვნად აფერხებდა. სწორედ ამ გარემოებებს აღწერს დამფუძნებელი კრების წევრი სოლომონ ვადაჭკორია, რომლის შეფასებაც ნათლად წარმოაჩენს სვანეთის როგორც ბუნებრივ, ისე სოციალურ თავისებურებებს: „ზემო სვანეთი რომ მართლაც შესანიშნავია მრავალმხრივ, ამას ისიც ამტკიცებს, რომ ევროპელებს, სვანეთის შესახებ თითქმის მეტი სმენიათ, ვიდრე თვით საქართველოს შესახებ. სვანეთი იტაცებდა ევროპიელებს თავისი მდგომარეობით, მაღალი, თოვლ-ყინვიანი ლამაზი მთებით, როგორიც არის თუნდაც „უშბა“, რომლის წვეროზე ასვლა მათ უკვე უსინჯავთ და ზოგს მიუღწევია კიდეც. თვით სვანებიც არ შეიძლება ჩავთვალოთ სხვებზე ჩამორჩენილად. მათ უხდებოდათ ზამთრობით სხვადასხვა ადგილებში სამუშაოდ წასვლა და ეს გარემოება მათზე შესაფერ გავლენასაც ახდენდა. აღსანიშნავია, რომ „თავისუფალი სვანები“ უფრო დაახლოებულნი არიან რაჭა-ლეჩხუმთან და ამიტომ ქართულად ლაპარაკობენ, ხოლო სადაღეშქელიანო სვანები კი სამეგრელოსთან და ამიტომ მეგრული უკეთესად იციან. მეზობლობაც წინათ არ ჰქონდათ ცუდი, მაგრამ ამ ორი წლის წინათ, როცა საერთო ანარქია იყო თითქმის ყველგან, მეზობლობაში მოხდა საქონლის გატაცება, რასაც შედეგად მოჰყვა მტრობა და მკვლელობაც კი. სვანები საერთოდ შრომის მოყვარენი არიან და მშვიდობიანობის მოსურნენიც, მაგრამ მათშიაც ურევია თავზეხელაღებული ახალგაზრდები, რომელთაც შიშის ქვეშ ჰყავთ ხალხი. ამათი ალაგმვა ხალხს საკუთარი ძალით ვერ მოუხერხებიათ და იძულებული არიან თვითონაც იარაღი იქონიონ ყოველთვის და ყოველგან. იქ მღვდლებსა და მასწავლებლებსაც ვერ ნახავთ, რომ მხარზე თოფი არ ჰქონდეს გადადებული. ძველი ჩვეულება — „სისხლის აღება“ იქ დღესაც ძალაშია და ამის შედეგი მართლაც საშინელებაა — მეზობელი მეზობელს მტრობს, თემი თემს და ერთმანეთის სისხლსა ღვრიან. კვირა არ გავა ისე, რომ რამდენიმე მკვლელობა არ მოხდეს ამ ნიადაგზე...“ (ვადაჭკორია, 1920:3).

სოლომონ ვადაჭკორიას შეფასება ნათლად წარმოაჩენს იმ რთულ სოციალურ გარემოს, რომელშიც საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლებას სვანეთში სახელმწიფოებრივი ინსტიტუტების განმტკიცება უწევდა. რე-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

გიონში არსებული უსაფრთხოების პრობლემები, გეოგრაფიული იზოლაცია და ტრადიციული სოციალური ურთიერთობების თავისებურებები მნიშვნელოვან გამოწვევას წარმოადგენდა. ამ პირობებში ხელისუფლების ამოცანა მხოლოდ წესრიგის დამყარება არ იყო; აუცილებელი ხდებოდა ისეთი პოლიტიკის განხორციელება, რომელიც ადგილობრივი საზოგადოების საჭიროებებს გაითვალისწინებდა და სვანეთის მოსახლეობას საერთო სახელმწიფოებრივ პროცესებში უფრო აქტიურად ჩართავდა.

დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა ცდილობდა, რეგიონის მდგომარეობა და მოსახლეობის პრობლემები ადგილზე შეესწავლა. ამ მიზნით, სვანეთში მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების წარმომადგენლები ხშირად იგზავნებოდნენ. ხელისუფლებისთვის მნიშვნელოვანი იყო, რომ გადაწყვეტილებები მხოლოდ ადმინისტრაციული ცენტრიდან მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე არ შემუშავებულიყო და რეგიონში არსებული რეალური ვითარება უშუალო დაკვირვებით შეესწავლათ.

სვანეთის მოსახლეობას კრიმინოგენური ვითარება, უგზოობა და გახშირებული საქონლის ქურდობა განსაკუთრებით აწუხებდა. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლება აცნობიერებდა, რომ სვანეთის წინაშე არსებული პრობლემების გადაჭრა მხოლოდ ადგილობრივი ინიციატივებით ვერ განხორციელდებოდა და ცენტრალური ხელისუფლების უშუალო ჩართულობას საჭიროებდა. სწორედ ამ მიზნით, მთავრობის წარმომადგენლები რეგიონის მდგომარეობას პერიოდულად ადგილზე ეცნობოდნენ, არსებულ გამოწვევებს აფასებდნენ და შესაბამისი ღონისძიებების გატარების გზებს განსაზღვრავდნენ.

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლება მიიჩნევდა, რომ მაღალმთიანი რეგიონების გაძლიერება როგორც სოციალური სტაბილურობის, ისე ქვეყნის ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელი იყო. ამასთანავე, მნიშვნელოვანი იყო სვანეთის მოსახლეობის სრულფასოვანი ჩართვა სახელმწიფოს მშენებლობის პროცესში, რაც მათი პრობლემების შესწავლასა და ცხოვრების პირობების გაუმჯობესებას მოითხოვდა.

1920 წლის ივნისში, თბილისში მყოფი სვანების წარმომადგენელთა ჯგუფი დემოკრატიული რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა მინისტრს ნოე რამიშვილს შეხვდა და სვანეთის დასახმარებლად საჭირო ზომების მიღება სთხოვა (გაზეთი „ერთობა“, #205, 1920:3). აღნიშნული შეხვედრა მიუთითებს, რომ ადგილობრივი მოსახლეობა საკუთარ პრობლემებს უკვე სახელმწიფო ინსტიტუტებთან ურთიერთობის გზით აყენებდა და მათი გადაწყვეტის უზრუნველყოფას ცდილობდა.

1920 წლის სექტემბრის დასაწყისში, სვანეთის მოსახლეობის მდგომარეობის გასაცნობად ადგილზე გაემგზავრა რუბენ ყიფიანი, რომელსაც დამფუძნებელი კრების წევრი ვლასა მგელაძე ახლდა. მათი მისიის ერთ-ერთი მთავარი მიმართულება უსაფრთხოების მდგომარეობის შესწავლა და ადგილობრივი მოსახლეობისგან იარაღის ამოღება იყო. ამ მიზნით, დეპუტატებმა მნიშვნელოვანი სამუშაო ჩაა-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ტარეს. მოსახლეობის გამოკითხვამ აჩვენა, რომ სვანები საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის საქმიანობით ძირითადად კმაყოფილი იყვნენ.

1920 წლის 4 სექტემბერს, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის მიერ მივლენილმა დამფუძნებელი კრების წევრებმა სვანეთის წარმომადგენელთა საერთო ყრილობა მოიწვიეს. მისი მიზანი რეგიონის მოსახლეობის წინაშე არსებული პრობლემების ადგილზე განხილვა და მათი მოგვარების გზების განსაზღვრა იყო. ეს ფაქტი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რადგან იგი აჩვენებს, რომ დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლება არა მხოლოდ ადმინისტრაციული გადაწყვეტილებების მიღებას, არამედ ადგილობრივ საზოგადოებასთან უშუალო დიალოგის დამყარებას ცდილობდა.

სვანეთში ყოფნისას, მთავრობის წარმომადგენლები უსაფრთხოების რთულ მდგომარეობას უშუალოდ გაეცნენ. იმ პერიოდში რეგიონში იმყოფებოდა უცხოელი ჟურნალისტი ქალი — ოდეტ კიუნი, რომელიც სვანეთში ცხენით მოგზაურობის დროს ადგილობრივებმა დააყაჩაღეს.

ოდეტ კიუნი (Odette Zoé Keun, 1888-1978 წწ.) ჰოლანდიელი ჟურნალისტი, მწერალი და მთარგმნელი იყო, რომელიც ფრანგულად და ინგლისურად საუბრობდა. იგი ოსმალეთის იმპერიაში დაიბადა. 1920 წელს ოდეტ კიუნი საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკაში სამოგზაუროდ ჩამოვიდა. საქართველოში მოგზაურობის ისტორია მან აღწერა ფრანგულ ენაზე დაწერილ 287 გვერდიან წიგნში: „ოქროს საწმისის ქვეყანაში (დამოუკიდებელ მენშევიკურ საქართველოში)“, რომელიც 1923 წელს პარიზში გამოიცა.

სვანეთში ყოფნის დროს, დაყაჩაღებამდე 10 დღით ადრე, ოდეტ კიუნი პირადად შეხვდა იქ მყოფ დამფუძნებელი კრების წევრებს, რომლებიც მოგვიანებით უშუალოდ იყვნენ ჩართული მისი გათავისუფლების საქმეში. რუბენ ყიფიანი აღნიშნავდა: „...ყაჩაღებმა იარაღი ჩაგვაბარეს და მწერალი ქალი ხელმეორედ მემშვიდობება მხიარული...“ (გაზეთი „ერთობა“, #205, 1920:3).

აღნიშნული შემთხვევა ერთგვარად ასახავს იმ წინააღმდეგობრივ რეალობას, რომელშიც საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლებას რეგიონული პოლიტიკის განხორციელება უწევდა: ერთის მხრივ, სვანეთი საერთაშორისო ინტერესის მქონე უნიკალური კულტურული და ბუნებრივი სივრცე იყო, ხოლო მეორეს მხრივ, რეგიონში ჯერ კიდევ არსებობდა უსაფრთხოების ისეთი პრობლემები, რომლებიც სახელმწიფო ინსტიტუტების გაძლიერებას მოითხოვდა.

სვანეთის განვითარების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას განათლების სისტემის გაფართოება წარმოადგენდა. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლება განათლებას არა მხოლოდ კულტურული განვითარების საშუალებად, არამედ სახელმწიფოებრივი მოდერნიზაციისა და მოქალაქეთა ინტეგრაციის მნიშვნელოვან ინსტრუმენტად განიხილავდა. განათლების სამინისტროს მიერ შემუშავებული საყოველთაო სავალდებულო სწავლების გეგმა ეტაპობრივად ხორციელდებოდა.

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

1921 წლის 12 იანვარს განათლების მინისტრის მოადგილემ ნოე ცინცაძემ მასწავლებელთა ყრილობაზე მოხსენება გააკეთა, სადაც აღნიშნული იყო, რომ 1920 წლისთვის, ბათუმის ოლქის გამოკლებით, საქართველოში სულ 1745 სკოლა ფუნქციონირებდა, სადაც 4141 მასწავლებელი ასწავლიდა, ხოლო მოსწავლეთა რაოდენობა 138.651-ს შეადგენდა. უმაღლესი დაწყებითი სკოლების რაოდენობა 179 იყო, სადაც 1094 მასწავლებელი და 23.691 მოსწავლე ირიცხებოდა.

ქუთაისის გუბერნიის ლეჩხუმის მაზრაში, რომლის შემადგენლობაშიც სვანეთი შედიოდა, პირველდაწყებითი სკოლების რაოდენობა 60-ს შეადგენდა, მასწავლებელთა რაოდენობა — 94-ს, ხოლო მოსწავლეთა რაოდენობა — 2.178-ს. იმავე მაზრაში ფუნქციონირებდა 4 უმაღლესი დაწყებითი სკოლა, სადაც 21 მასწავლებელი ასწავლიდა და 316 მოსწავლე სწავლობდა (გაზეთი „ერთობა“, #13, 1921:2-3).

აღნიშნული მონაცემები აჩვენებს, რომ მიუხედავად მრავალი დაბრკოლებისა, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლება განათლების ქსელის გაფართოებას და მაღალმთიან რეგიონებში სახელმწიფო საგანმანათლებლო პოლიტიკის გავრცელებას ცდილობდა. სვანეთისთვის სკოლების არსებობას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ჰქონდა, რადგან განათლება ხელს უწყობდა როგორც მოსახლეობის კულტურულ განვითარებას, ისე სახელმწიფოებრივ ინტეგრაციას.

სვანეთის წინაშე არსებული ერთ-ერთი უმთავრესი პრობლემა კვლავ გეოგრაფიული იზოლაცია იყო. გზების არასაკმარისი განვითარება ეკონომიკურ ურთიერთობებს, ადმინისტრაციულ კავშირს და ქვეყნის საერთო სივრცეში მოსახლეობის ინტეგრაციას მნიშვნელოვნად აფერხებდა. სწორედ ამიტომ, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლება სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის განვითარებას სახელმწიფო პოლიტიკის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებად მიიჩნევდა.

1921 წლის 26 დეკემბერს, შინაგან საქმეთა მინისტრის ნოე რამიშვილის ხელმძღვანელობით გზათა მიმოსვლის დეპარტამენტში საგანგებო თათბირი გაიმართა, სადაც სპეციალური დადგენილება მიიღეს, რომლის მიხედვით, 10 წლის განმავლობაში ქვეყნის ყველა თემი სამაზრო ცენტრს, ხოლო სამაზრო ცენტრები რესპუბლიკის მთავარ ქალაქს გზატკეცილებით უნდა დაკავშირებოდა.

ყველა სამაზრო ერობას 1921 წლის პირველი მარტისთვის საგზაო დეპარტამენტში შესაბამისი გეგმა უნდა წარედგინა, რომელსაც თან უნდა დართოდა თითოეული მაზრის ერობების გზების რუკა, სადაც გასაყვანი ან შესაკეთებელი გზები მითითებული იქნებოდა. აღნიშნული სამუშაოებისთვის რესპუბლიკის ხაზინიდან საგზაო სამინისტროს 500 მილიონი მანეთი გამოეყო, საიდანაც საჭიროების შემთხვევაში ერობებს თანხა სახელმწიფო კონტროლის საგზაო სექციასთან შეთანხმებით გადაეცემოდა (გაზეთი „ერთობა“, #4, 1921:4).

ამრიგად, გზების განვითარების პროგრამა მხოლოდ ინფრასტრუქტურული პროექტი არ ყოფილა. იგი სახელმწიფოს ტერიტორიული ერთიანობის განმტკიცების, ადმინისტრაციული მართვის გაუმჯობესებისა და მაღალმთიანი რეგიონების

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

საერთო სახელმწიფოებრივ სივრცეში ინტეგრაციის მნიშვნელოვან მექანიზმს წარმოადგენდა.

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლების რეგიონული პოლიტიკა სვანეთის მიმართ მხოლოდ ადმინისტრაციული მართვის საკითხებით არ შემოიფარგლებოდა. იგი კომპლექსურ სახელმწიფოებრივ მიდგომას წარმოადგენდა, რომელიც ადგილობრივი თვითმმართველობის განვითარებას, ეკონომიკური რესურსების ათვისებას, სოციალური პრობლემების შესწავლას, განათლებისა და ჯანდაცვის სისტემების გაფართოებას, ასევე, ინფრასტრუქტურული კავშირების გაუმჯობესებას მოიცავდა.

სვანეთის მაგალითი განსაკუთრებით ნათლად აჩვენებს იმ გამოწვევებს, რომელთა წინაშეც ახლადშექმნილი ქართული სახელმწიფო იდგა. ერთის მხრივ, ხელისუფლებას ისტორიულად ჩამოყალიბებული რეგიონული იზოლაცია, უსაფრთხოების პრობლემები და სოციალური სირთულეები უნდა დაეძლია; მეორეს მხრივ კი, აუცილებელი იყო დემოკრატიული სახელმწიფოებრივი ინსტიტუტების ადგილობრივი საზოგადოების ტრადიციებთან შესაბამისობაში დამკვიდრება.

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მიერ შექმნილი თვითმმართველობის სისტემა სვანეთისთვის უცხო ადმინისტრაციულ მოდელს არ წარმოადგენდა. ადგილობრივი საზოგადოებრივი ცხოვრების ტრადიციული ფორმები — სოფლის კრება, მახვშის ინსტიტუტი და თემის თვითორგანიზაცია, თანამედროვე დემოკრატიული მმართველობის პრინციპების დასანერგად გარკვეულ საფუძველს ქმნიდა. ამ თვალსაზრისით, დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლების პოლიტიკა არა მხოლოდ ცენტრალიზებული მართვის გავრცელებას, არამედ ადგილობრივი საზოგადოების სახელმწიფოებრივ პროცესებში ჩართვას ეფუძნებოდა.

სვანეთის პრობლემების გადაწყვეტაში მნიშვნელოვანი როლი შეასრულეს როგორც ადგილობრივმა საზოგადო მოღვაწეებმა, ისე სახელმწიფო წარმომადგენლებმა. ეგნატე გაბლიანის საქმიანობა, სვანეთის დელეგაციების ურთიერთობა ცენტრალურ ხელისუფლებასთან, აგრეთვე დამფუძნებელი კრების წევრთა — სოლომონ ვადაჭკორიას, რუბენ ყიფიანისა და ვლასა მგელაძის მისიები მიუთითებს, რომ რეგიონსა და სახელმწიფოს შორის მუდმივი კომუნიკაციის მცდელობა არსებობდა.

ეკონომიკური მიმართულებით ხელისუფლება ცდილობდა სვანეთის ბუნებრივი რესურსების შესწავლასა და გამოყენებას, რაც ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების საერთო პოლიტიკის ნაწილი იყო. ოქროს მოპოვების მიზნით გამოყოფილი ფინანსური რესურსები მიუთითებს, რომ სახელმწიფო მაღალმთიან რეგიონებს განიხილავდა არა როგორც პერიფერიულ სივრცეებს, არამედ როგორც ქვეყნის ეკონომიკური პოტენციალის შემადგენელ ნაწილს.

სოციალურ სფეროში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ჰქონდა ჯანდაცვისა და განათლების მიმართულებებს. მართალია, რესპუბლიკის მოკლე არსებობის პერიოდში სრულფასოვანი სამედიცინო და საგანმანათლებლო ქსელის შექმნა ვერ მოხერხდა, თუმცა ხელისუფლების მიერ განხორციელებული ღონისძიებები

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

სახელმწიფოებრივი პასუხისმგებლობის გაცნობიერებაზე მიუთითებს. ეპიდემიის პირობებში სანიტარული ღონისძიებები, სვანეთის სამკურნალო დაწესებულებათა განვითარებაზე ზრუნვა, სკოლების რაოდენობის ზრდა, განათლების გავრცელების მცდელობა, ტრადიციული რეგიონების სახელმწიფოებრივ, სოციალურ და კულტურულ სივრცეში ინტეგრაციისთვის, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლების მცდელობას წარმოადგენდა.

განსაკუთრებული მნიშვნელობა ინფრასტრუქტურის განვითარებას ენიჭებოდა. სვანეთის გეოგრაფიული იზოლაცია სახელმწიფო ინსტიტუტების ეფექტიანი ფუნქციონირებისთვის ერთ-ერთ მთავარ დაბრკოლებას წარმოადგენდა. გზების მშენებლობის გრძელვადიანი პროგრამა მიზნად ისახავდა არა მხოლოდ ეკონომიკური კავშირების გაუმჯობესებას, არამედ ქვეყნის სხვადასხვა ნაწილის ერთიან სახელმწიფოებრივ სივრცეში დაკავშირებას.

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლების მიერ განხორციელებული პოლიტიკის შეფასებისას აუცილებელია გათვალისწინებულ იქნეს ის მძიმე ისტორიული პირობები, რომლებშიც სახელმწიფო არსებობდა. დამოუკიდებლობის სამი წლის განმავლობაში ქვეყანას უწევდა როგორც შიდა პოლიტიკური პრობლემების, ისე საგარეო სამხედრო საფრთხეების დაძლევა. მიუხედავად ამისა, რესპუბლიკის მთავრობა ცდილობდა რეგიონული განვითარების ისეთი საფუძვლების შექმნას, რომლებიც დემოკრატიული სახელმწიფოს გრძელვადიან ფუნქციონირებას უზრუნველყოფდა.

თუმცა, 1921 წლის თებერვალ-მარტში რუსეთის წითელი არმიის მიერ საქართველოს დაპყრობამ და ბოლშევიკური რუსეთის ხელისუფლების მიერ ქვეყნის ანექსიამ ეს პროცესი მკვეთრად შეაფერხა. საქართველოს დემოკრატიული განვითარების გზა ათწლეულებით შეჩერდა, ხოლო დამოუკიდებელი რესპუბლიკის მიერ დაწყებული პოლიტიკური, ადმინისტრაციული და სოციალური გარდაქმნების გაგრძელება შეუძლებელი გახდა.

აღსანიშნავია, რომ ბოლშევიკური რუსეთის წინააღმდეგ ბრძოლაში სვანმა ხალხმა ერთ-ერთი პირველი წინააღმდეგობა გაუწია წითელი არმიის შემოჭრას. სვანეთის მოსახლეობამ საქართველოს დამოუკიდებლობის დაცვას მნიშვნელოვანი წინააღმდეგობა გაუწია. ბოლშევიკებმა რეგიონის საბოლოო დამორჩილება მხოლოდ მოტყუების გზით შეძლეს, როდესაც თავდაპირველად იძულებული გახდნენ სვანეთიდან ჯარი გაეყვანათ, შემდეგ კი დამატებითი სამხედრო ძალების შეყვანით აჯანყებას ბოლო მოუღეს (მანველიშვილი, 1984:329-330).

სვანეთის მოსახლეობის დამოკიდებულება საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკისადმი მნიშვნელოვანი ისტორიული ფაქტორია. მიუხედავად რეგიონის რთული სოციალური და ეკონომიკური მდგომარეობისა, სვანები დამოუკიდებელი ქართული სახელმწიფოს მხარდამჭერ ძალად დარჩნენ. ეს გარემოება მიუთითებს, რომ პირველი რესპუბლიკის პოლიტიკამ სახელმწიფოებრივი კავშირის განმტკიცება იმ რეგიონშიც კი შეძლო, სადაც რთული გეოგრაფიული და სოციალური პირობები არსებობდა.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ამრიგად, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის პერიოდში სვანეთში განხორციელებული პოლიტიკა რეგიონული განვითარების, დემოკრატიული თვითმმართველობისა და სახელმწიფოებრივი ინტეგრაციის ერთიან პროცესს წარმოადგენდა. ხელისუფლების მცდელობები: ადგილობრივი თვითმმართველობის განვითარება, მოსახლეობის წარმომადგენლობით ორგანოებში ჩართვა, ადმინისტრაციული მექანიზმების გაძლიერება, ეკონომიკური შესაძლებლობების გამოვლენა, განათლებისა და ჯანდაცვის ხელშეწყობა, ინფრასტრუქტურული პროექტების დაგეგმვა — ცხადყოფს, რომ სვანეთი განიხილებოდა არა როგორც სახელმწიფოსგან მოწყვეტილი პერიფერია, არამედ საქართველოს პოლიტიკური და ეროვნული სივრცის განუყოფელი ნაწილი.

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლების რეგიონული პოლიტიკის მთავარი მნიშვნელობა სწორედ იმაში მდგომარეობდა, რომ მთავრობა ტრადიციული საზოგადოების დემოკრატიულ სახელმწიფოში ინტეგრაციას ადგილობრივი თავისებურებების შენარჩუნებითა და საერთო სახელმწიფოებრივი მიზნების ფარგლებში ცდილობდა. ამგვარი მიდგომა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის რეგიონული პოლიტიკის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მახასიათებელს წარმოადგენდა, რაც სვანეთის, როგორც მაღალმთიანი და ეთნოკულტურული თავისებურებებით გამორჩეული რეგიონის, ისტორიული განვითარების შესწავლისთვის განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს.

გამოყენებული წყაროები და ლიტერატურა

გაბლიანი 1927: ე. გაბლიანი, ძველი და ახალი სვანეთი, ტფილისი, 1927.

ერთობა 1918: რაჭა და სვანეთი, გაზეთი „ერთობა“, #151, შაბათი, 20 ივლისი, თბილისი, 1918.

ერთობა 1919: ბრძოლა გადამდებ სენთან, გაზეთი „ერთობა“, #30, პარასკევი, 7 თებერვალი, თბილისი, 1919.

ერთობა 1919: ი. ლომოური, ერობები და გადამდებ სენთან ბრძოლა, „ერთობა“, #46, 27 თებერვალი, ხუთშაბათი, თბილისი, 1919.

ერთობა 1920: ს. ვადაჭკორია, ზემო სვანეთის გაჭირვება, გაზეთი „ერთობა“, #144, სამშაბათი, 29 ივნისი, თბილისი, 1920.

ერთობა 1920: გაზეთი „ერთობა“, #205, ხუთშაბათი, 9 სექტემბერი, თბილისი, 1920.

ერთობა 1921: საგზაო საქმეთა განვითარება, გაზეთი „ერთობა“, #4, 6 იანვარი, ხუთშაბათი, თბილისი, 1921.

ერთობა 1921: სახალხო განათლების სამინისტროს მოხსენებიდან, გაზეთი „ერთობა“, #13, 19 იანვარი, ოთხშაბათი, თბილისი, 1921.

მანველიშვილი 1984: ა. მანველიშვილი, რუსეთი და საქართველოს დამოუკიდებლობა, სან - ფრანცისკო, 1984.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

სალი კლდე 1919: გაზეთი „სალი კლდე“, #34, 18 თებერვალი, სამშაბათი, თბილისი, 1919.

სალი კლდე 1919: ა. გაბლიანი, სვანეთის საჭიროებანი, გაზეთი „სალი კლდე“, #45, ორშაბათი, 28 აპრილი, თბილისი, 1919.

სალი კლდე 1919: ცინცაბაძე, ვადაჭკორია, ნიჟარაძე, 1919 — გ. ცინცაბაძე, ს. ვადაჭკორია, რ. ნიჟარაძე, სვანეთის მდგომარეობა, მოხსენება საგანგებო კომისიისა, გაზ. „სალი კლდე“, #58, 15 ივლისი, ორშაბათი, თბილისი, 1919.

სარალიძე 2023: ლ. სარალიძე, ბათუმი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის პერიოდში (1918-1921)“, გამომცემლობა „ფავორიტი“, ISBN 978-9941-8-5911-3, DOI https://doi.org/10.5281/zenodo.10009034. მონოგრაფია, თბილისი, 2023.

საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა 2019: საქართველოს დამფუძნებელი კრება, 1919 წლის 28 ივლისი-11 ნოემბერი, ტომი III, საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა, თბილისი, 2019.

References:

Gabliani 1927: E. Gabliani, Old and New Svaneti, Tbilisi, 1927 (In Georgian);

Ertoba 1918: Racha and Svaneti, "Ertoba" newspaper, #151, Saturday, July 20, Tbilisi, 1918 (In Georgian);

Ertoba 1919: The fight against infectious disease, "Ertoba" newspaper, #30, Friday, February 7, Tbilisi, 1919 (In Georgian);

Ertoba 1919: Lomouri, 1919 - i. Lomouri, Nations and the fight against infectious disease, "Ertoba", #46, February 27, Thursday, Tbilisi, 1919 (In Georgian);

Ertoba 1920: Vadachkoria, 1920 Vadachkoria, the plight of Zemo Svaneti, "Ertoba", newspaper, #144, Tuesday, June 29, Tbilisi, 1920 (In Georgian);

Ertoba 1920: "Ertoba" newspaper, #205, Thursday, September 9, Tbilisi, 1920 (In Georgian);

Ertoba 1921: Development of road affairs, "Ertoba" newspaper, #4, January 6, Thursday, Tbilisi, 1921 (In Georgian);

Ertoba 1921: From the report of the Ministry of Public Education, "Ertoba" newspaper, #13, January 19, Wednesday, Tbilisi, 1921 (In Georgian);

Manvelishvili 1984: A. Manvelishvili, Russia and Georgian Independence, San Francisco, 1984 (In Georgian);

National Library of the Parliament of Georgia 2019: Constituent Assembly of Georgia, July 28-November 11, 1919, Volume III, National Library of the Parliament of Georgia, Tbilisi, 2019 (In Georgian);

"Sali Klede“ 1919: newspaper, #34, February 18, Tuesday, Tbilisi, 1919 (In Georgian);

"Sali Klede“ 1919: A. Gabliani, the needs of Svaneti, "Sali Klede" newspaper, #45, April 28, Monday, Tbilisi, 1919 (In Georgian);

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

"Sali Klede“ 1919: G. Tsintsabadze, S. Vadachkoria, R. Nizharadze, The situation in Svaneti, report of the extraordinary commission newspaper "Sally Klede", #58, July 15, Monday, Tbilisi, 1919 (In Georgian);

Saralidze 2023: L. Saralidze, Batumi during the period of the Democratic Republic of Georgia (1918-1921)", publishing house "Favorite", ISBN978-9941-8-5911-3,DOI https://doi.org/10.5281/zenodo.10009034. Monograph, Tbilisi, 2023 (In Georgian).

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

DOI:10.52340/PUTK.2233-3541.2026.28.05

მურჯახეთის სტელა: ნაყოფიერების წინაქრისტიანული კულტი და ფუნქციონალურ-სემანტიკური ტრანსფორმაციები ჯავახეთის ეთნოკულტურულ სივრცეში

MURJAKHETI STELA: PRE-CHRISTIAN FERTILITY CULT AND FUNCTIONAL-SEMANTIC TRANSFORMATIONS IN THE ETHNOCULTURAL SPACE OF JAVAKHETI

TSIRA MESKHISHVILI
Samtshkhe-Javakheti State University, associate professor;
ORCID:0009-0000-9175-3718
tsirameskhishvili@gmail.com
+995 599 513622, +995 551 294050

Abstract. This paper provides a comprehensive ethnographic and semantic analysis of the pre-Christian monolithic stela located in the village of Murjakheti, Akhalkalaki municipality, within the Samtskhe-Javakheti region. The study aims to conceptualize the monument's semantic essence, decode the cosmogonic symbolism of its relief carvings, and reconstruct the magical-ritual practices associated with it. Utilizing an interdisciplinary approach, the research synthesizes primary field ethnographic data collected by the author, archival documents, and historical-comparative analysis. The paper evaluates the two prevailing academic hypotheses regarding the monument—classifying it either as a megalithic "veshapoid" (dragon-stone) or as a relic of a phallic cult—and argues for their potential syncretic integration over time. Particular emphasis is placed on the structural analysis of ritual cycles performed for curing infertility and lactation issues, which heavily feature elements of sympathetic magic and chthonic cults. The findings demonstrate that the Murjakheti stela, functioning as a vital regional sacred center, underwent a multi-layered functional-semantic transformation. The ancient pre-Christian semantics organically merged with later Christian folk narratives and, from the 19th century onwards, successfully integrated into the socio-religious reality of the newly migrated Armenian population.

Keywords: *Murjakheti stela, Javakheti, megalithic culture, fertility magic, phallic cult, ethnocultural transformation, field ethnography.*

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ცირა მესხიშვილი
სამცხე–ჯავახეთის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი;
ORCID:0009-0000-9175-3718
tsirameskhishvili@gmail.com
+995 599 513622, +995 551 294050

აბსტრაქტი. წინამდებარე სტატიაში კომპლექსურადაა შესწავლილი სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში, კერძოდ, ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის სოფელ მურჯახეთში მდებარე წინაქრისტიანული ხანის მონოლითური სტელა. ნაშრომის მიზანია ძეგლის სემანტიკური არსის რეცეფცია, მასზე არსებული რელიეფური სიმბოლიკის კოსმოგონიური ანალიზი და მასთან დაკავშირებული მაგიურ-რიტუალური პრაქტიკის ეთნოგრაფიული რეკონსტრუქცია. კვლევა ეფუძნება ინტერდისციპლინურ მიდგომას, რომელიც აერთიანებს ავტორის მიერ მოპოვებულ საველე-ეთნოგრაფიულ მასალებს, საარქივო დოკუმენტებსა და ისტორიულ-შედარებით ანალიზს. ნაშრომში განხილულია სამეცნიერო დისკურსში არსებული ორი ძირითადი თეორია (მეგალითური ვეშაპოიდებისა და ფალიკური კულტის შესახებ) და ნაჩვენებია მათი შესაძლო სინკრეტული ბუნება. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ლაქტაციისა და უშვილობის მკურნალობის მიზნით შესრულებულ სარიტუალო ციკლებს, სადაც გამოკვეთილია სიმპათიკური მაგიისა და ქთონური კულტების ელემენტები. კვლევის შედეგად დგინდება, რომ მურჯახეთის სტელამ, როგორც რეგიონულმა საკრალურმა ცენტრმა, განიცადა მრავალშრიანი ფუნქციონალურ-სემანტიკური ტრანსფორმაცია — იგი ორგანულად შეერწყა გვიანდელ ქრისტიანულ ფოლკლორულ ნარატივებს, ხოლო XIX საუკუნიდან წარმატებით მოახდინა მიგრირებული სომხური მოსახლეობის რელიგიურ-საყოფაცხოვრებო რეალობაში ინტეგრირება.

საკვანძო სიტყვები: *მურჯახეთის სტელა, ჯავახეთი, მეგალითური კულტურა, ნაყოფიერების მაგია, ფალიკური კულტი, ეთნოკულტურული ტრანსფორმაცია, საველე ეთნოგრაფია.*

შესავალი

სამცხე-ჯავახეთის რეგიონი გამოირჩევა მატერიალური და არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის მრავალფეროვნებით, სადაც განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს წინაქრისტიანული ხანის მეგალითურ კულტურას. წინამდებარე კვლევის ობიექტს წარმოადგენს ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის სოფელ მურჯახეთის სასაფლაოზე, ისტორიული ეკლესიის დასავლეთით მდებარე მონოლითური სტელა (სიმაღლე: 3.20 მ, სისქე: 70 სმ), აგრეთვე მისი იდენტური, სოფლის ბოლოში წაქცეული მეორე სვეტი (სიმაღლე: 2.60 მ), რომელსაც ადგილობრივი მოსახლეობა ფოლკლორულ კონტექსტში "ლალიას" (მუნჯის/ბლუს) ძმას უწოდებს.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

აღნიშნული ძეგლები, სოფელ განძის სვეტთან ერთად, მეცნიერთა ყურადღების ცენტრში ჯერ კიდევ XIX-XX საუკუნეებში მოექცა. მათ შესწავლასა და კლასიფიკაციაში მნიშვნელოვანი წვლილი მიუძღვით ე. თაყაიშვილს, ნ. მარს, ნ. ბერძენიშვილს, ი. როსტომაშვილს, ლ. მელიქსეთ-ბეგს, ს. მაკალათიას და სხვებს. თუმცა, მიუხედავად არსებული ისტორიულ-არქეოლოგიური აღწერილობებისა, ნაკლებადაა შესწავლილი ამ ძეგლებთან დაკავშირებული რიტუალური პრაქტიკა, როგორც ერთიანი სოციო-კულტურული და რელიგიურ-მაგიური სისტემის ნაწილი. აღსანიშნავია, რომ თანამედროვე საერთაშორისო არქეოლოგიურ დისკურსში სამხრეთ კავკასიის მონუმენტური სტელები სულ უფრო ხშირად განიხილება ფართო ინტერდისციპლინურ ჭრილში, სადაც წამყვანია „ლანდშაფტის არქეოლოგიის“ (Landscape Archaeology) მეთოდოლოგია (Gilibert, Bobokhyan, and Avetisyan 2012). მიუხედავად იმისა, რომ უახლესი დასავლური მონოგრაფიები ამ ძეგლებს ძირითადად მაღალმთიანი რეგიონების საკულტო-საირიგაციო და ეკონომიკურ ქსელებს უკავშირებენ (Bobokhyan, Gilibert, and Avetisyan 2019, 44, 129), მათ მიღმა ხშირად რჩება ცალკეული მონუმენტების მიკრო-სოციალური და ყოფით-ეთნოგრაფიული რეალობა. წინამდებარე ნაშრომი სწორედ ამ სივრცის შევსებას ისახავს მიზნად ერთ ერთი მეგალითური ძეგლის, მურჯახეთის სტელას მაგალითზე.

კვლევის მიზანი

კვლევის ძირითად მიზანს წარმოადგენს მურჯახეთის სტელის სემანტიკური არსის რეცეფცია და მასთან დაკავშირებული მაგიურ-რიტუალური პრაქტიკის კომპლექსური ეთნოგრაფიული ანალიზი. ნაშრომი მიზნად ისახავს:

- დაადგინოს სტელაზე არსებული რელიეფური გამოსახულებების სიმბოლური კავშირი ტოტემისტურ და ფალიკურ(ფალოსის) კულტებთან.
- აღადგინოს და სტრუქტურულად გააანალიზოს ურძეობისა და უშვილობის განკურნების მიზნით შესრულებული მაგიური რიტუალების სრული ციკლი.
- შეისწავლოს კულტის ტრანსფორმაციის პროცესი და მისი ადაპტაცია გვიანდელ ქრისტიანულ და რეგიონში მიგრირებულ ეთნიკურ ჯგუფთა (სომხური მოსახლეობის) ცნობიერებაში.

2. მეთოდოლოგია

წინამდებარე ნაშრომი ეფუძნება ინტერდისციპლინურ კვლევით მიდგომას, რომელიც აერთიანებს ეთნოლოგიურ, ისტორიულ-შედარებით და სემანტიკურ ანალიზს:

1. **საველე-ეთნოგრაფიული მეთოდი:** კვლევის ძირითად წყაროს წარმოადგენს ავტორის მიერ ჯავახეთის რეგიონში მოპოვებული საველე-ეთნოგრაფიული მასალები (პირდაპირი ინტერვიუები, ზეპირი ისტორიები და მთხრობელთა გადმოცემები).
2. **ისტორიულ-შედარებითი ანალიზი:** მოპოვებული საველე მონაცემები შეჯერებულია XIX-XX საუკუნეების საარქივო დოკუმენტებთან და ქართული

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ეთნოლოგიური სკოლის (ივ. ჯავახიშვილი, ვ. ბარდაველიძე, ჯ. რუხაძე) თეორიულ ნაშრომებთან.

3. **სტრუქტურულ-სემანტიკური მეთოდი:** ძეგლის არქიტექტონიკა და მასზე არსებული სიმბოლიკა გაანალიზებულია კოსმოგონიური მოდელების (ვერტიკალური სამყაროს სტრუქტურა) ჭრილში.

შედეგები და მსჯელობა

სემანტიკური დისკურსი: მეგალითი, ვეშაპოიდი თუ ფალოსის კულტი?

სამეცნიერო ლიტერატურაში მურჯახეთის სტელის ფუნქციურ დანიშნულებაზე ორი ძირითადი ჰიპოთეზა არსებობს. ლ. მელიქსეთ-ბეგი, ნ. მარისა და ი. მეშჩანინოვის აზრითა ძეგლს მიაკუთვნებს მეგალითური კულტურის მეორე ჯგუფს — კერძოდ, "ვეშაპოიდებს". მეორე მხრივ, ე. თაყაიშვილი, ი. როსტომაშვილი, ს. მაკალათია და ნ. ბერძენიშვილი სტელას ნაყოფიერებისა და სიცოცხლის მომცემი ემბლემის — ფალოსის კულტის გადმონაშთად. ლ.მელიქსეთ-ბეგი თავის ნაშრომში - „მეგალითური კულტურა ჯავახეთში“, ამ არეალში გავრცელებული მეგალითების სრულ ფუნქციონალურ-სემანტურ კლასიფიკაციას გვაძლევს და ორ დიდ ჯგუფად აერთიანებს: პირველ ჯგუფში პოლილითურ, ანუ საბინაო და საყოფაცხოვრებო ნაგებობებს (ციხე-კოშკები, ზღუდეები, ბლინდაჟები), მეორე ჯგუფში კი კულტურის ობიექტებს-მენჰირები, ვიშაპ-ვეშაპოიდები, ქალქვა-ქვაკაცები, დიოლით ტეტრალითები, ქვახვრელ ერატიპები და ა.შ. მურჯახეთის სვეტს მელიქსეთ-ბეგი ამ ჩამონათვალიდან ვეშაპოიდების რიცხვს მიაკუთვნებს (მელიქსეთ ბეგი 1938, 7). იგივე აზრს იზიარებს ნიკო მარიც. იგი წერდა: „Значителбно севернее от села Мурджахети, близ Ахалкалаки имеются стелы обикнавенно встречаюшиеся с Вишапами -Рыбамиб великанами” (Нико Мар 1931,16), იგივეს ადასტურებენ ილია მეშჩანინოვი და ი. სმირნოვი (Мещанинов 1925 401-402).

მეორე მხრივ, ე. თაყაიშვილი, ი. როსტომაშვილი, ს. მაკალათია და ნ. ბერძენიშვილი სტელას ნაყოფიერებისა და სიცოცხლის მომცემი ემბლემის — ფალოსის კულტის გადმონაშთად მიიჩნევს და მურჯახეთის და განძის სტელების მაგალითზე ამიერკავკასიაში ფალოსის კულტის არსებობას უკავშირებს. „ამიერკავკასიაში, აღნიშნავდა მაკალათია, ძველთაგანვეა არსებული ფალოსის კულტი და არც მურჯახეთის სტელის სემანტიკა შეიძლება იყოს გამორიცხული ამ თვალსაზრისით(მაკალათია 1926,46). ივ. როსტომაშვილის აზრით: სულ სხვა დროს და სხვა კულტს ეკუთვნის სტელები მურჯახეთისა და განძისა, ეს ორი სვეტი ეკუთვნის იმ უხსოვარ დროებას, როდესაც ადამიანები თაყვანს სცემდნენ სიცოცხლის მომცემ ემბლემას, ნაყოფიერების დასაბამს“ (როსტომაშვილი 1901, 12) მაკალათია და ბერძენიშვილი მურჯახეთისა და განძის სტელების ფალიკურ სემანტიკას უკავშირებენ, აგრეთვე „როგორც წარმართულ ხანაში არსებული ნაყოფიერების ღვთაების კერპს“ (მაკალათია, 1926, 58), (ბერძენიშვილი 1964, 126-127) და შესაბამისი არგუმენტებითაც ასაბუთებენ. მაშასადამე, მურჯახეთის და განძის სტელების წარმომავლობასა და სემანტიკაზე მკვლევართა საყოველთაოდ გავრცელებული ორი შეხედულება

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

იკვეთება: ა. ეს სვეტები ვეშაპოიდებია და მეგალითური კულტურის ძეგლთა მხოლოდ ამ ჯგუფს განეკუთვნება; ბ. სტელები ფალოსის კულტის გადმონაშთებია. მკვლევარი მელიქსეთ-ბეგი კი გვთავაზობს საგულისხმო შუალედურ თეორიასაც, რომლის მიხედვითაც თავდაპირველი მეგალითი(ვეშაპოიდი) მოგვიანებით შესაძლოა მეორეული სემანტიკით — ფალიკური კულტითაც აღჭურვილიყო. ეს თვალსაზრისი სრულად რეზონირებს კავკასიის სტელების თანამედროვე კვლევებთან, სადაც ხაზგასმულია მონუმენტთა მრავალშრიანი ბუნება, მათი ფუნქციური ევოლუცია და ე.წ. „სოციალური მეხსიერების“ როლი ძეგლის ხელახალი ინტერპრეტაციის პროცესში (Bobokhyan, Gilibert, and Avetisyan 2019, 125–126). ბრინჯაოს ხანის პირველადი საკულტო მოდელი საუკუნეების განმავლობაში განიცდიდა ტრანსფორმაციას და იძენდა ახალ, მათ შორის ნაყოფიერების პროკრეაციულ მნიშვნელობებს. აღნიშნული თვალსაზრისი თავსებადია სტელაზე არსებული გამოსახულებების სამსაფეხურიან მოდელთან:

- **ზედა საფეხური (ზეცა):** ფრინველების (ყარყატების) გამოსახულება;
- **საშუალო საფეხური (მიწა/კაცთა სამყარო):** ძაღლის თავის გამოსახულება;
- **ქვედა საფეხური (ქვესკნელი):** ორთავა გველი.

სურგულაძის თეორიის მიხედვით, ვერტიკალურ სვეტზე კოსმოგონიური მოდელის (ზეცა-ცა-ქვეცა) ამგვარი რეპრეზენტაცია ტრადიციული ქართული მსოფლმხედველობის ორგანული ნაწილია (სურგულაძე,1998, 57).

რიტუალური პრაქტიკა და ნაყოფიერების მაგია

საველე მასალების ანალიზი აჩვენებს, რომ მურჯახეთის სტელა ("ძიქვა" ან "რძის ქვა") ფუნქციონირებდა როგორც ქალის რეპროდუქციული ჯანმრთელობისა და ლაქტაციის რეგულირების საკრალური ცენტრი. რიტუალები იყოფოდა ორ ძირითად კატეგორიად:

1. **ლაქტაციის (რძის მოყვანის) რიტუალი:** ურძეო ქალები, აუცილებლად მამრობითი სქესის ნათესავის (ძმის ან ბიძაშვილის) თანხლებით, ხუთშაბათს ან კვირას (მაჰმადიანი ქალები — პარასკევს) მიდიოდნენ სტელასთან. რიტუალი მოიცავდა "შავი საღმრთოს" (უპირატესად შავი ქათმის) შეწირვას. საკლავის თავ-ფეხის მიწაში ჩაფვლა დედამიწის (ქთონურ) კულტთან კავშირზე მიანიშნებს. სტელის "ძუძუებზე" ერბოს ან კარაქის ჯვრისებულად სამგზის წაცხება და ბავშვისთვის პირში მოსმა ტიპური სიმპათიკური მაგიის გამოვლინებაა.
2. **უშვილობის მკურნალობის მაგია:** უშვილო ქალები სტელის ძირიდან იღებდნენ მიწას, ტოვებდნენ სოფლის საზღვარს უკანმოუხედავად (ტაბუს დაცვა) და ამ მიწით ნაზავ წყალში ბანაობდნენ, რაც ნაყოფიერების ღვთაებისგან პროკრეაციული უნარის მიღებას ისახავდა მიზნად. რიტუალის შემდგომი 40-დღიანი სექსუალური ასკეტიზმი (საკრალური პერიოდი) მიზნად ისახავდა მიღებული მაგიური ძალის შენარჩუნებას.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კულტის სოციო-კულტურული ტრანსფორმაცია და ეთნოკულტურული დიფუზია

კვლევამ აჩვენა, რომ წინაქრისტიანული მეგალითური ძეგლი დროთა განმავლობაში შეერწყა გვიანდელ ნარატივებს. მაგალითად, და-ძმის (ძიქვასა და ლალიას) გაქვავების ლეგენდა (ლეკიანობის კონტექსტში) გვიანდელი, ქრისტიანული ხანის ფოლკლორული ადაპტაციაა, რომელიც ანალოგიებს პოულობს საქართველოს სხვა რეგიონებშიც (რაჭა, თიანეთი). საინტერესოა ეთნოკულტურული დიფუზიის ფენომენიც: XIX საუკუნის 30-იან წლებში არზრუმიდან ჯავახეთში ჩამოსახლებულმა სომხურმა მოსახლეობამ ასევე მოახდინა ამ საკრალური სივრცის ინტეგრირება საკუთარ ყოფაში, უწოდა მას "კათქარი" (სომხ. კათნახაჩ/კათქარ — რძის ქვა) და განაგრძო რიტუალური პრაქტიკა, რაც ადასტურებს ძეგლის უნივერსალურ საკრალურ სტატუსს რეგიონში.

დასკვნა

მურჯახეთის სტელის კომპლექსური შესწავლა ცხადყოფს, რომ იგი წარმოადგენს უნიკალურ სინკრეტულ ძეგლს, სადაც გადაჯაჭვულია მეგალითური (კოსმოგონიური), ტოტემისტური და ფალიკური კულტების ელემენტები. მასთან დაკავშირებული რიტუალური პრაქტიკა:

- წარმოადგენს ნაყოფიერების მაგიის კლასიკურ ნიმუშს, სადაც შავი ფერის შესაწირი მიწისა და ცის კოსმიურ კავშირს, აგრეთვე ავი თვალისგან დაცვას განასახიერებს.
- ავლენს მაღალ მედეგობას ისტორიული ტრანსფორმაციების მიმართ, რადგან წინაქრისტიანული სემანტიკა ორგანულად შეერწყა ჯერ ქრისტიანულ ფოლკლორულ ნარატივებს, ხოლო მოგვიანებით — ახალი ეთნიკური ჯგუფების რელიგიურ-საყოფაცხოვრებო რეალობას.

გამოყენებული ლიტერატურა და წყაროები:

ბარდაველიძე 1941: ბარდაველიძე ვ. ქართველთა უძველესი სარწმუნოების ისტორიიდან. თბილისი, 1941;

ბერძენიშვილი 1964: ბერძენიშვილი, ნ. 1964. საქართველოს ისტორიის საკითხები. თბილისი, 1964;

გოგოლაძე 1937: გოგოლაძე, გ. ისტორიულ–ეთნოგრაფიული მასალები, შეკრებილი ასპინძასა და ახალქალაქის რაიონებში. სამცხე–ჯავახეთის ისტორიული მუზეუმის ხელნაწერთა ფონდი, #87, 1937.

მაკალათია 1926: მაკალათია, ს. „ფალოსის კულტი საქართველოში“. მიმომხილველი I, 1926;

მელიქსეთ-ბეგი 1938: მელიქსეთ-ბეგი, ლეონ. მეგალითური კულტურა საქართველოში. თბილისი. 1938;

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

მესხიშვილი 1987: მესხიშვილი, ც. საველე დღიური #2: ახალქალაქის ექსპედიციის მასალები, 1987;

როსტომაშვილი 1901: როსტომაშვილი, ი. „მურჯახეთის და განძის სვეტები“. ჟურნალი მოგზაური, 1901;

რუხაძე 1999: რუხაძე, ჯ. ბუნების ძალთა აღორძინების ხალხური დღესასწაული საქართველოში. თბილისი, 1999;

სურგულაძე 1993: სურგულაძე, ი. ქართული ხალხური ორნამენტის სიმბოლიკა. თბილისი, 1993;

Bobokhyan, Arsen, Alessandra Gilibert, and Pavel Avetisyan, eds. 2019: Bobokhyan, Arsen, Alessandra Gilibert, and Pavel Avetisyan, eds. Vishap between Earth and Sky: Monuments of the High Altitude Landscape in the South Caucasus. Black Sea Studies. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft (WBG), 2019;

Gilibert, Alessandra, Arsen Bobokhyan, and Pavel Avetisyan 2012: Gilibert, Alessandra, Arsen Bobokhyan, and Pavel Avetisyan "Water, Stones, and Gods: The Vishap Stelae of the South Caucasus." Archaeologische Mitteilungen aus Iran und Turan, 2012;

Грен 1938: Грен, А. „Отчет по археологической поездке в Цинцкаро“. Известия Кавказского отделения Московского археологического общества (Изв. КОМАО), 1938;

Марр, Николай и Яков Смирнов 1931: Марр, Николай და Яков Смирнов. Вишапы. Ленинград, 1931;

Мещанинов 1925: Мещанинов, И. И. „Каменные статуи рыбы-вишапы“. Записки коллегии востоковедов. Т. I. 1925;

Ростомов 1898: Ростомов, И. „Ахалкалакский уезд в археологическом отношении“. Сборник материалов для описания местностей и племен Кавказа (СМОМПК), вып. 25. Тифлис, 1898;

References

Bardavelidze 1941: Bardavelidze V. From the History of the Ancient Faith of the Georgians. Tbilisi, 1941;

Berdzenishvili 1964: Berdzenishvili, N. 1964. Issues of Georgian History. Tbilisi, 1964;

Gogoladze 1937: Gogoladze, G. Historical-ethnographic materials collected in the Aspindza and Akhalkalaki regions. Manuscript Fund of the Samtskhe-Javakheti Historical Museum, #87, 1937.

Makalatia 1926: Makalatia, S. “The Cult of the Phallus in Georgia”. Reviewer I, 1926;

Melikseth-Beg 1938: Melikseth-Beg, Leon. Megalithic Culture in Georgia. Tbilisi. 1938;

Meskhishvili 1987: Meskhishvili, c. Field Diary #2: Akhalkalaki Expedition Materials, 1987;

Rostomashvili 1901: Rostomashvili, I. "Murjakheti and Treasure Columns". Traveller's Journal, 1901;

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

Rukhadze 1999: Rukhadze, J. Folk holiday of the revival of the forces of nature in Georgia. Tbilisi, 1999;

Surguladze 1993: Surguladze, I. Symbolism of Georgian folk ornament. Tbilisi, 1993;

Bobokhyan, Arsen, Alessandra Gilibert, and Pavel Avetisyan, eds. 2019: Bobokhyan, Arsen, Alessandra Gilibert, and Pavel Avetisyan, eds. Vishap between Earth and Sky: Monuments of the High Altitude Landscape in the South Caucasus. Black Sea Studies. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft (WBG), 2019;

Gilibert, Alessandra, Arsen Bobokhyan, and Pavel Avetisyan 2012: Gilibert, Alessandra, Arsen Bobokhyan, and Pavel Avetisyan "Water, Stones, and Gods: The Vishap Stelae of the South Caucasus." Archaeologische Mitteilungen aus Iran und Turan, 2012;

Gren 1938: Gren, A. "Report on the Archaeological Trip to Tsintskaro". Bulletin of the Caucasian Branch of the Moscow Archaeological Society (Izvestiya KOMAO), 1938;

Marr, Nikolai and Yakov Smirnov 1931: Marr, Nikolai and Yakov Smirnov. Vishapy. Leningrad, 1931;

Meshchaninov 1925: Meshchaninov, I. I. "Stone Statues of the Vishapy Fish". Notes of the Collegium of Orientalists. T. I. 1925;

Rostomov 1898: Rostomov, I. "Akhalkalaki District in Archaeological Relation". Collection of Materials for the Description of Localities and Tribes of the Caucasus (SMOMPK), issue 25. Tiflis, 1898;

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

DOI:10.52340/PUTK.2233-3541.2026.28.06

მეღვინეობის ტრადიციები საქართველოსა და საფრანგეთის კულტურულ დისკურსში
WINEMAKING TRADITIONS IN THE CULTURAL DISCOURSE OF GEORGIA AND FRANCE

TAMAR MACHUTADZE
Batumi Shota Rustaveli State University, assistant professor
Batumi, Georgia
ORCID:0000-0002-5709-9764
t.matchutadze@bsu.edu.ge
+995599799290

SALOME MIKADZE
Batumi Shota Rustaveli State University,
Master of translation studies and intercultural communication
ORCID:0009-0002-4146-7777
salomemikadze1999@gmail.com
+995 597828877

Abstract. In Georgia and France, viticulture is much more than a simple agricultural activity; it is an integral part of the cultural and historical identity of both countries. The article presents a comparative study of traditional Georgian and French winemaking practices. Special attention is paid to the Georgian qvevri and the French château wine. The analysis and research of the concepts of terroir, cultural heritage and identity construction present wine as an instrument of national identity. In Georgia, the qvevri winemaking tradition, recognized by UNESCO as an intangible cultural heritage, is part of ancient history: vines and wine occupy a central place in religious, economic and social life. In France, terroirs and large wine estates contribute to the formation of a national and social life. In France, terroirs and large wine estates contribute to the formation of a national identity based on quality, expertise and the promotion of local territories. The study also highlights differences in how wine heritage is represented. Georgia prioritizes the antiquity of wine, family tradition and rituals, while France focuses more on the hierarchy of terroirs, classifications and the international image of Grand Crus wines. Despite these differences, both countries perceive wine as a living heritage.

Keywords: *national identity, wine, Georgia, France*

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

თამარ მაჭუტაძე
ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ასისტენტ-პროფესორი
ბათუმი, საქართველო
ORCID:0000-0002-5709-9764
t.matchutadze@bsu.edu.ge
+995599799290

სალომე მიქაძე
ბათუმის შოთა რუსთველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
თარგმანმცოდმენობისა და კულტურათშორისი კომუკიკაციის მაგისტრი
ORCID:0009-0002-4146-7777
salomemikadze1999@gmail.com
+995 597828877

აბსტრაქტი. საქართველოსა და საფრანგეთში მევენახეობა გაცილებით მეტია, ვიდრე უბრალო სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობა, ის ორივე ქვეყნის კულტურული და ისტორიული იდენტობის განუყოფელი ნაწილია. სტატიაში ტრადიციული ქართული და ფრანგული მეღვინეობის პრაქტიკის შედარებითი კვლევაა წარმოდგენილი. განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილებულია ქართულ ქვევრზე და ფრანგულ - შატოს ღვინოზე. ტერუარის, კულტურული მემკვიდრეობის და იდენტობის კონსტრუქციის კონცეფციების ანალიზი და კვლევა ღვინოს წარმოაჩენს, როგორც ეროვნული იდენტობის ინსტრუმენტს. საქართველოში, ქვევრის მეღვინეობის ტრადიცია, რომელიც იუნესკოს მიერ არამატერიალურ კულტურულ მემკვიდრეობად არის აღიარებული, ანტიკური ისტორიის ნაწილია: ვაზი და ღვინო ცენტრალურ ადგილს იკავებს რელიგიურ, ეკონომიკურ და სოციალურ ცხოვრებაში. საფრანგეთში, ტერუარები და დიდი მეღვინეობის მამულები ხელს უწყობენ ეროვნული იდენტობის ჩამოყალიბებას, რომელიც დაფუძნებულია ხარისხზე, ექსპერტიზასა და ადგილობრივი ტერიტორიების პოპულარიზაციაზე. კვლევა ასევე ხაზს უსვამს განსხვავებებს იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორ არის წარმოდგენილი ღვინის მემკვიდრეობა. საქართველო ღვინის სიძველეს, ოჯახურ ტრადიციასა და რიტუალებს ანიჭებს უპირატესობას, ხოლო საფრანგეთი უფრო დიდ ყურადღებას ამახვილებს ტერუარების იერარქიაზე, კლასიფიკაციებსა და Grand Crus („გრან კრუ“ უმაღლესი ხარისხის ღვინო) ღვინოების საერთაშორისო იმიჯზე. ამ განსხვავებების მიუხედავად, ორივე ქვეყანა აღიქვამს ღვინოს, როგორც ცოცხალ მემკვიდრეობას.

საკვანძო სიტყვები: *ეროვნული იდენტობა, ღვინო, საქართველო, საფრანგეთი.*

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

შესავალი

ღვინოს განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს ევროპულ და კავკასიურ საზოგადოებაში. უძველესი დროიდანვე ღვინომ უდიდესი წვლილი შეიტანა კოლექტიური იდენტობის ჩამოყალიბებაში, როგორც სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტმა, კულტურულმა არტეფაქტმა, რელიგიურმა სიმბოლომ და სოციალური პრესტიჟის ელემენტმა. ღვინო როგორც ეროვნული იდენტობის სიმბოლო კარგად არის წარმოდგენილი ქართულ და ფრანგულ ეროვნულ მენტალიტეტსა და კულტურაში.

საქართველო წარმოჩენილია, როგორც მევენახეობის ისტორიული აკვანი. სამხრეთ კავკასიაში არქეოლოგიური აღმოჩენები მოწმობს ღვინის დაყენების პრაქტიკის არსებობას, რომელიც 8000 წელზე მეტ ხანს ითვლის (მაია მირველაშვილი, 2015). ქართულ კულტურაში ღვინო არ არის მხოლოდ სასმელი, ის წარმოადგენს რელიგიურ, ოჯახურ და ეროვნულ სიმბოლოს, რომელიც მჭიდროდ არის დაკავშირებული სოციალურ ტრადიციებთან. ქვევრი – დიდი მოცულობის თიხის ჭურჭელი, რომელიც გამოიყენება ღვინის შესანახად ამ კულტურის ერთ-ერთი ყველაზე ავთენტური ელემენტია.

საფრანგეთში ღვინო ასევე ფუნდამენტურ როლს ასრულებს ტერიტორიების რეგიონული იდენტობის განსაზღვრაში. ტერუარის კონცეფცია ფრანგული ღვინის კულტურის ცენტრალურ ნაწილად იქცა (Parizot, 2019). ბორდოს დიდი შატოები, ბურგუნდიის კლიმატი და შამპანის ვენახები ხელს უწყობენ ქვეყნის საერთაშორისო ცნობადობის ამაღლებას.

ორივე ქვეყანას მნიშვნელოვანი მსგავსება აქვს: ცოდნის თაობათაშორისი გადაცემა, მატერიალური და არამატერიალური მემკვიდრეობის დაფასება. ამ სტატიაში წარმოდგენილია თუ როგორ უწყობს ხელს ტრადიციული მეღვინეობის პრაქტიკა ეროვნული იდენტობის ჩამოყალიბებას და შენარჩუნებას საქართველოსა და საფრანგეთში.

თემის მიზანია გაანალიზოს, თუ როგორ აყალიბებს ტრადიციული მეღვინეობის პრაქტიკა ეროვნულ იდენტობას საქართველოსა და საფრანგეთში. უფრო კონკრეტულად კი, ქვევრის როლის შესწავლა ქართულ კულტურაში, შატოსა და ტერუარის მნიშვნელობის ანალიზი ფრანგულ მეღვინეობაში, ღვინის მემკვიდრეობის ფორმების შედარება ამ ორ ქვეყანას შორის.

გამოყენებული მეთოდები

ეს კვლევა ეფუძნება შედარებით და ინტერდისციპლინურ მიდგომას, რომელიც აერთიანებს ისტორიას, ენოლოგიურ კვლევებს, კულტურულ გეოგრაფიას. ანალიზი ძირითადად ეყრდნობა საქართველოსა და საფრანგეთში ღვინის კულტურისადმი მიძღვნილ სამეცნიერო ნაშრომებს, კერძოდ, მაია მირველაშვილისა და დავით მაღრაძის ნაშრომებს ვაზისა და ღვინის კულტურის შესახებ საქართველოში, ასევე ან კოლე-პარიზოსა და რაფაელ შირმერის კვლევას ფრანგული ტერუარისა და ღვინის იდენტობის შესახებ.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

შედეგები

კვლევის შედეგებმა აჩვენა, რომ საქართველოში და საფრანგეთში ტრადიციული მეღვინეობის პრაქტიკა მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ეროვნული იდენტობის ფორმირებასა და შენარჩუნებაში. საქართველოში ქვევრის მეღვინეობა არა მხოლოდ ღვინის წარმოების ტექნოლოგია, არამედ კულტურული, რელიგიური და ოჯახური მემკვიდრეობის მნიშვნელოვანი ნაწილია, რომელიც ქვეყნის ისტორიულ უწყვეტობასა და თვითმყოფადობას უსვამს ხაზს. საფრანგეთში კი ტერუარისა და შატოს კონცეფციები ეროვნული იდენტობის ჩამოყალიბებას უკავშირდება და გამოხატავს ადგილობრივი ტერიტორიების, ხარისხის, პროფესიული ცოდნისა და კულტურული პრესტიჟის მნიშვნელობას.

შედარებითმა ანალიზმა დაადასტურა, რომ მიუხედავად განსხვავებული ისტორიული და კულტურული კონტექსტისა, ორივე ქვეყანა ღვინოს აღიქვამს როგორც ცოცხალ მემკვიდრეობას და ეროვნული თვითწარმოდგენის მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს. ამასთან, საქართველო მეტ ყურადღებას ამახვილებს ღვინის სიძველეზე, რიტუალებსა და ოჯახურ ტრადიციებზე, ხოლო საფრანგეთი – ტერუარის სისტემაზე, კლასიფიკაციებსა და საერთაშორისო აღიარებაზე. შედეგად, კვლევამ დაადგინა, რომ ტრადიციული მეღვინეობის პრაქტიკები ორივე ქვეყანაში კულტურული მრავალფეროვნებისა და ეროვნული იდენტობის შენარჩუნების ეფექტიან მექანიზმს წარმოადგენს.

მსჯელობა: ღვინო, როგორც კულტურული და ისტორიული საფუძველი საქართველოში. საქართველოს ვაზისა და ღვინის მსოფლიო ისტორიაში განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს. ღვინის მწარმოებელი მრავალი ქვეყნისგან განსხვავებით, რომელთა მეღვინეობის ტრადიცია უძველეს დროსა ან შუა საუკუნეებს უკავშირდება, ქართული ღვინის კულტურა გაცილებით ადრეულ პერიოდში იღებს სათავეს, რომელიც ნეოლითის ხანაში იწყება. შულავერისა და გადაჭრილი გორის რაიონებში ჩატარებულმა არქეოლოგიურმა კვლევამ გამოავლინა მეღვინეობის კვალი, რომელიც ძვ.წ VI ათასწლეულით თარიღდება (ლორთქიფანიძე, 2017). კულტივირებული ყურძნის წიპწებისა და ღვინის ნარჩენების შემცველი ჭურჭლის აღმოჩენა ამ ტრადიციის განსაკუთრებულ სიძველეზე მეტყველებს.

ამერიკელი ბიოქიმიკოსი და მკვლევარი პროფესორი პატრიკ მაკგოვენი ამ მონაცემებს მნიშვნელოვან მტკიცებულებად თვლიდა იმის დასადასტურებლად, რომ საქართველო მსოფლიოში მეღვინეობის წარმოშობის ადგილია. მტკვრის ხეობის ნეოლითური მოსახლეობა უკვე ფლობდა ღვინის შენახვის რთულ ტექნიკას, მათ შორის ჭურჭლის მცენარეული ფისებით დამუშავებას ფერმენტირებული სითხის სტაბილურობის გასაუმჯობესებლად (მაია მირველაშვილი, 2015). ამიტომაც ღვინის წარმოება არ იყო შემთხვევითი ფენომენი, ის წარმოადგენდა უძველეს პრაქტიკას, რომელიც ინტეგრირებული იყო სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში.

ღვინის მნიშვნელობა დასტურდება მოგვიანებით პერიოდშიც. მტკვარ-არაქსის კულტურაში (ძვ.წ. IV-III ათასწლეული) განვითარდა სოფლის მეურნეობა, რომელიც მოიცავდა მიწათმოქმედებას, მეცხოველეობასა და მევენახეობას. (მაია

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

მირველაშვილი, 2015). კულტივირებული ყურძნის წიპწები აღმოჩენილია აღმოსავლეთ საქართველოში რამდენიმე ადგილას, რაც გვიჩვენებს იმას, რომ ვაზს ეკავა განსაკუთრებული ადგილი პროტოისტორიულ თემებში.

ადრე და შუა ბრინჯაოს ხანაში მევენეხეობა სოფლის მეურნეობის ეკონომიკის დამოუკიდებელ დარგად იქცა. თრიალეთის კულტურის მოსახლეობა უკვე მისდევდა დივერსიფიცირებულ სოფლის მეურნეობას, მათ შორის მევენახეობასა და მებაღეობას (მაია მირველაშვილი, 2015).

ძველი ბერძენი ავტორები, განსაკუთრებით ჰეროდოტე და სტრაბონი, კოლხეთს აღწერენ, როგორც რეგიონს, რომელიც აქტიურად მისდევდა მევენახეობას და მონაწილეობდა ფართო სავაჭრო ქსელებში, სადაც ღვინო ძირითადი საექსპორტო პროდუქტი იყო (მაია მირველაშვილი, 2015).

ეს ხანგრძლივი ისტორია ხსნის იმ ფაქტს, თუ რატომ განსაზღვრავს საქართველო საკუთარ თავს არა მხოლოდ ღვინის მწარმოებელ ქვეყანად, არამედ „მეღვინეობის ცივილიზაციად“. ვაზსა და ღვინოს ყოველთვის მნიშვნელოვანი ადგილი ეკავა ქართველი ხალხის მატერიალურ და რელიგიურ ცხოვრებაში. მიუხედავად მრავალი შემოსევისა, ეკონომიკური კრიზისებისა და პოლიტიკური არეულობისა მევენახეობის კულტურა გადარჩა თაობიდან თაობაზე გადაცემული ცოდნისა და გამოცდილების წყალობით.

ღვინო წარმოდგენილია ყველგან: რელიგიურ რიტუალებში, ოჯახურ დღესასწაულებსა და ქართული სტუმართმოყვარეობის ტრადიციებში. „სუფრა“ – ტრადიციული ნადიმი, რომელსაც თამადა ხელმძღვანელობს, შესანიშნავად ასახავს ღვინის ამ სოციალურ და სიმბოლურ განზომილებას.

ქვევრი: ცოცხალი მემკვიდრეობა. ქვევრი ქართული მეღვინეობის ტრადიციის ცენტრალური ელემენტია. ეს დიდი თიხის ჭურჭელი, რომელიც მიწაშია ჩაფლული, გამოიყენება ღვინის დუღილის, შენახვისა და დაძველებისათვის. მისი გამოყენება რამდენიმე ათასწლეულს ითვლის და თაობიდან თაობაზე გადაცემულ ცოდნაზეა დაფუძნებული. ჩამარხულ ჭურჭელში ბუნებრივი დუღილი ხელს უწყობს სტაბილური ტემპერატურის შენარჩუნებას და მინიმუმამდე ამცირებს ტექნიკური ჩარევის საჭიროებას.

ქვევრში ღვინის დაყენების ტრადიციული მეთოდი მნიშვნელოვნად განსხვავდება თანამედროვე დასავლური ტექნიკისაგან. მოსავლის აღების შემდეგ, ყურძენი იწურება და შემდეგ გადადის ქვევრში კანსა და წიპწებთან ერთად. დუღილი ხდება ბუნებრივად, ინტენსიური ტექნოლოგიური კონტროლის გარეშე. დუღილის დასრულების შემდეგ, ღვინო აგრძელებს დაძველებას იმავე ჭურჭელში რამდენიმე თვის განმავლობაში. ამ მეთოდით მიიღება ღვინოები, რომლებიც ხასიათდება ძლიერი ტანინური სტრუქტურითა და გამორჩეული ტექსტურით (ღვინის ეროვნული სააგენტო, თ. გ.).

2013 წელს, ქვევრში ღვინის დაყენების ტრადიციული ქართული მეთოდი იუნესკოს არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის სიაში შეიტანეს. ამ საერ-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

თაშორისო აღიარებამ განამტკიცა ღვინის, როგორც ეროვნული სიმბოლოს როლი (ღვინის ეროვნული სააგენტო, თ. გ.) .

ღვინის ინდუსტრიის გლობალიზაციისა და სტანდარტიზებული მეღვინეობის მოდელების დონიმირების ეპოქაში, საქართველო ქვევრის ტრადიციული მეთოდის გამოყენებით ხაზს უსვამს თავისი ღვინოების ავთენტურობას.

ქართული ღვინის როლი რელიგიაში. ვაზს განსაკუთრებული რელიგიური დატვირთვა აქვს ქართულ კულტურაში. წმ. ნინომ, საქართველოში ქრისტიანობის მქადაგებელმა და გამავრცელებელმა ვაზის ხის რტოსგან დამზადებული ჯვარი მცხეთაში შემობრძანების შემდეგ საკუთარი თმებით შეკრა. დღემდე, წმინდა ნინოს ჯვარი საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ერთ-ერთი მთავარი სიმბოლოა (მაია მირველაშვილი, 2015).

ქრისტიანული რელიგიის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი საიდუმლო – ზიარება სეფისკვერის მირთმევასთან ერთად მონასტრის, ე.წ. „ზედაშის“ ღვინის შესმითაც ხორციელდება. საზედაშე ღვინო განსხვავდება ჩვეულებრივი ღვინოებისაგან, როგორც ტექნოლოგიური, ისე შინაარსობრივი მხრითაც. ესაა წითელი ღვინო და გამოიყენება საეკლესიო რიტუალების დროს. (ბარისაშვილი, 2025) ამიტომაც, ღვინო ქართულ მართლმადიდებლურ ტრადიციაში არ არის მხოლოდ სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტი.

ღვინო ქართველთა სოციალურ ცხოვრებაშიც მნიშვნელოვან როლს ასრულებს. ტრადიციული ქართული ნადიმის დროს, რომელიც იმართება ოჯახური, რელიგიური ან საზოგადოებრივი დღესასწაულების დროს ყოველთვის გვხვდება ღვინო. სუფრის ცენტრში გვევლინება თამადის ფიგურა, რომელიც პასუხისმგებელია სადღეგრძელოების წარმოთქმასა და დღესასწაულის ორგანიზებაზე (მაია მირველაშვილი, 2015).

ღვინისა და სტუმართმოყვარეობის ურთიერთქმედება მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ქართული იდენტობის ჩამოყალიბებაში. საქართველო იყენებს მეღვინეობის ხანგრძლივ ისტორიასა და ქვევრის უნიკალურ ტრადიციას, რათა საერთაშორისო ასპარეზზე თავისი კულტურული გამორჩეულობა და სიძველე დაამტკიცოს.

ამრიგად, საქართველოში ღვინო ეროვნული იდენტობისა და სულიერი მემკვიდრეობის შემადგენელი ნაწილია.

ტერუარი და შატო: ფრანგული ღვინის იდენტობის საფუძვლები. საფრანგეთში ღვინის იდენტობა დიდწილად ტერუარის ცნებას ეფუძნება. ეს კონცეფცია აერთიანებს გეოგრაფიულ, კლიმატურ და ადამიანურ მახასიათებლებს, რომლებიც ღვინოს უნიკალურ ხასიათს ანიჭებს. როგორც ენ კოლე-პარიზოტი აღნიშნავს, ტერუარი „იდენტობაა მითსა და რეალობას შორის“ და ფრანგული ღვინის დისკურსის ნამდვილ კულტურულ მარკერად იქცა (Parizot, 2019).

ისტორიულად, ტერმინი „ტერუარი“ ლათინური „territorium”- დან მომდინარეობს და თავდაპირველად რელიგიური ან ადმინისტრაციული ხელისუფლების მიერ გამოყოფილ სივრცეს აღნიშნავდა. თანდათანობით, ტერმინმა უფრო ფარ-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

თო მნიშვნელობა შეიძინა და მოიცავდა სოფლის რეგიონს, რომელიც ხასიათდება განსაკუთრებული სასოფლო-სამეურნეო თვისებებით, კერძოდ, ღვინის სექტორში. 1935 წელს კონტროლირებადი წარმოშობის ადგილმდებარეობის დასახელების (AOCs – Appellation d'Origine Controlée) შექმნით, ტერუარმა ინსტიტუციური განზომილება შეიძინა: ის დაუკავშირდა კონკრეტულ გეოგრაფიულ არეალს და ღვინის ხარისხს (Schirmer, 2012).

ამგვარად, ფრანგული ტერუარი ორმაგ განზომილებას ეფუძნება. ერთი მხრივ – კლიმატს, ნიადაგს და ყურძნის ჯიშებს. მეორე მხრივ – კულტივირების ტექნიკას, მეღვინეობის ტრადიციებისა და გამოცდილების (savoir-faire) გადაცემას. INAO - ს (წარმოშობისა და ხარისხის ფრანგული ეროვნული ინსტიტუტი) მიერ მიღებული განმარტების თანახმად, ტერუარი არის „კონკრეტული გეოგრაფიული არეალი, სადაც პროდუქტი თავის ორიგინალურობას უშუალოდ მისი წარმოშობის არეალის სპეციფიკური მახასიათებლებიდან იღებს" „ფიზიკურ და ბიოლოგიურ გარემოსა" და „ადამიანური ფაქტორების ერთობლიობას" შორის ურთიერთქმედების წყალობით (Institut National de l'Origine et de la Qualité, s.d.)

ამ ინფორმაციის გათვალისწინებით, ტერუარი ინდუსტრიალიზაციისა და გლობალიზაციის პირობებში იდენტობის შენარჩუნების ინსტრუმენტად გვევლინება. კოლე-პარიზოტი განმარტავს, რომ თანამედროვე მომხმარებლები ტერუარში ეძებენ ავთენტურობასა და ინდივიდუალურობას (Parizot, 2019). ამრიგად, ტერუარის ღვინო გემოვნების სტანდარტიზაციისა და საერთაშორისო წარმოების ჰომოგენიზაციის პასუხია.

შატოს ღვინო: პრესტიჟისა და მემკვიდრეობის სიმბოლო. შატოს ღვინო ფრანგულ მეღვინეობაში, განსაკუთრებით ბორდოს რეგიონში ცენტრალურ ადგილს იკავებს. ის გაცილებით მეტია, ვიდრე უბრალოდ მეურნეობა: ის სოციალურ პრესტიჟსა და ეროვნული მემკვიდრეობის სიმბოლოს წარმოადგენს.

შატოს ღვინის განვითარება საფრანგეთის ისტორიაში იღებს სათავეს. მე-18 საუკუნიდან დაწყებული, ბორდოს დიდი მამულები ევროპული ელიტისთვის აწარმოებდა ღვინოს. მე-19 საუკუნეში, 1855 წელს ბორდოს ღვინოების ოფიციალურმა კლასიფიკაციამ განასხვავა ერთმანეთისაგან გრან კრუსა და სხვა მწარმოებლების ღვინოები (Journal Ideal Wine, 2023).

შატოს ღვინო განასახიერებს ისტორიულ წარსულსა და ღვინის წარმოებას შორის კავშირს. ეს კავშირი დასტურდება იუნესკოს მიერ აღიარებულ ფრანგული ღვინის ლანდშაფტებში, როგორიაა ლუარის ველი ან ბურგუნდია (Lamantea, 2022)

შატო ხელს უწყობს ფრანგული პრესტიჟის საერთაშორისო დონეზე წარმოჩენას. მარკეტინგულ დისკურსში, შატოს ღვინო წარმოდგენილია, როგორც განსაკუთრებული სასმელი. ღვინის ეტიკეტები ხშირად იყენებენ ისტორიული მამულების გამოსახულებებს, რათა წარმოაჩინოს პროდუქტის კეთილშობილება და ავთენტურობა (VINATIS , n.d.)

შატო ასევე მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ღვინის ტურიზმის განვითარებაში. ღვინის მამულები ხშირად ვიზიტების, დეგუსტაციებისა და კულტურული გა-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

მოცდილების ადგილებად იქცევა. ეს ევოლუცია ღვინოს ტურისტულ და კულტურულ პროდუქტად აქცევს.

და ბოლოს, შატოს ღვინო მნიშვნელოვან როლს ასრულებს საფრანგეთის კულტურული „რბილი ძალის“ განმტკიცებაში. ფრანგული გრან კრუ ღვინოები ფუფუნებისა და დახვეწილობის საერთაშორისო სიმბოლოებად აღიქმება.

ღვინო და ფრანგული ეროვნული იდენტობა. ღვინო ფრანგული კულტურული იდენტობის ერთ-ერთი ყველაზე გამორჩეული ელემენტია. რაფაელ შირმერის თქმით, ფრანგული ღვინის ექსპორტი საფრანგეთის საერთაშორისო გავლენას მნიშვნელოვნად აძლიერებს. თუმცა, ღვინის როლი კომერციულ სფეროს სცილდება: ის გვევლინება ფრანგულ კულტურაში, გასტრონომიასა და კოლექტიურ წარმოსახვაში (Schirmer, 2012).

ღვინო ხშირად ასოცირდება ფრანგული ცხოვრების ხელოვნებასთან. ის თან ახლავს კერძებს, დღესასწაულებს, სოციალურ შეკრებებს. როლან ბარტმა ის დაახასიათა, როგორც ფრანგული საზოგადოების „ტოტემური სასმელი“. (Parizot, 2019)

გარდა ამისა, ღვინო მნიშვნელოვან დიპლომატიურ და სიმბოლურ როლს ასრულებს. ფრანგული ღვინოები ხშირად ოფიციალურ ცერემონიებზე და საერთაშორისო ღონისძიებებზე არის წარმოდგენილი. ისინი ხელს უწყობენ ფრანგულ კულტურასთან დაკავშირებული პრესტიჟის ამაღლებას.

თუმცა, ეს ღვინის იდენტობა რამდენიმე თანამედროვე გამოწვევის წინაშე დგას. გლობალიზაცია, ახალი სამყაროს ღვინოების კონკურენცია და ა.შ. შირმერი აღნიშნავს, რომ ფრანგული ვენახების ფართობი 1970-იანი წლებიდან მკვეთრად შემცირდა და ბევრი მამული ქრება (Schirmer, 2012).

ამ კრიზისის წინაშე ტერუარი წარმოადგენს ავთენტურობის წარმოჩენისა და რეგიონული იდენტობის შენარჩუნების გზას.

ქართული და ფრანგული მოდელების შედარება. მიუხედავად მრავალი ისტორიული და გეოგრაფიული განსხვავებებისა, საქართველოსა და საფრანგეთს ღვინის მიმართ ერთნაირი წარმოდგენები გააჩნია. ორივე ქვეყნის შემთხვევაში, მევენახეობა სცილდება სოფლის მეურნეობის სფეროს და ასრულებს ეკონომიკური პროდუქტისა და ცოცხალი მემკვიდრეობის ფუნქციას.

ფუნდამენტური მსგავსება მდგომარეობს ცოდნის თაობათაშორის გადაცემაში. ფრანგული და ქართული მეღვინეობის ტრადიციები ოჯახების გამოცდილებას ეფუძნება. საქართველოსთვის ღვინო წარმოადგენს კულტურულ მემკვიდრეობას, რომელიც ყოველდღიური ცხოვრების, დღესასწაულებისა და რიტუალების შემადგენელი ნაწილია.

საფრანგეთიც იმავე დამოკიდებულებით გამოირჩევა, თუმცა აქ ღვინის წარმოება უფრო ინსტიტუციონალიზებულია. ბევრი ფრანგული შატოს ღვინო კვლავ თაობათაშორის გადაცემულ ცოდნაზეა დამყარებული. ორივე ქვეყანაში, ოჯახების მნიშვნელობა განსაკუთრებული დატვირთვის მქონეა.

ღვინის წარმოებაში დიდი ადგილი უჭირავს ტერიტორიას. საფრანგეთის შემთხვევაში, ეს გამოიხატება ტერუარის ცნებით, რომელიც აერთიანებს კლიმატს,

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ნიადაგსა და ყურძნის ჯიშებს. პროდუქტის ხარისხი და ორიგინალობა პირდაპირაა დაკავშირებული სპეციფიკურ ადგილთან.

იმის მიუხედავად, რომ საქართველო ნაკლებად იყენებს ტერუარის დასავლურ ლექსიკას, სხვადასხვა ღვინის რეგიონებს – კახეთს, ქართლს, იმერეთს, რაჭა-ლეჩხუმსა და სამეგრელოს – გააჩნიათ სპეციფიკური ყურძნის ჯიშები, წარმოების კონკრეტული მეთოდები და განსხვავებული ისტორიული იდენტობა. ამგვარად, ორივე ქვეყანაში ღვინის გამიჯვნა შეუძლებელია ლანდშაფტის, კლიმატისა და ადგილობრივი ისტორიისაგან.

საქართველო და საფრანგეთი იყენებს ღვინოს, როგორც ეროვნული იდენტობის სიმბოლოს. საქართველოს შემთხვევაში იდენტობა ეფუძნება მეღვინეობის 8000 წლიან ისტორიას, ქვევრის ტრადიციას, ღვინოს, ქრისტიანობასა და სტუმართმოყვარეობას შორის კავშირს. რაც შეეხება საფრანგეთს, ეროვნული იდენტობა უფრო მეტად აგებულია ტერუარების პრესტიჟზე, გასტრონომიაზე, ცხოვრების ფრანგულ წესსა და დიდი ვენახების საერთაშორისო ცნობადობაზე. ამრიგად, ორივე ქვეყანაში ღვინო მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ეროვნული იდენტობის მშენებლობასა და წარმოდგენაში.

დასკვნა

საქართველოსა და საფრანგეთს შორის შედარებითი კვლევა გვიჩვენებს, რომ ტრადიციული მეღვინეობის პრაქტიკა ფუნდამენტურ როლს ასრულებს ეროვნული იდენტობის ჩამოყალიბებაში. ქართული ქვევრი და ფრანგული შატო – ღვინის მემკვიდრეობის ორ განსხვავებულ, მაგრამ ურთიერთდაკავშირებულ მოდელს წარმოადგენს.

საქართველოში ღვინო რელიგიურ, ოჯახურ და ეროვნულ სიმბოლოს წარმოადგენს. საფრანგეთში ტერუარი და ლანდშაფტები საერთაშორისო პრესტიჟის საფუძველია. ორივე შემთხვევაში, ღვინო სცილდება თავის ეკონომიკურ ფუნქციას.

ამრიგად, გლობალიზაციის თანმდევი გამოწვევის წინაშე, მეღვინეობის ტრადიციები კულტურული მრავალფეროვნების შენარჩუნების აუცილებელი ელემენტია. ქვევრისა და ფრანგული ტერუარების საერთაშორისო წარმატება აჩვენებს, რომ ავთენტურობა და მემკვიდრეობა დღესდღეობით ღვინის ბაზარზე მთავარი ღირებულებებია.

გამოყენებული ლიტერატურა

Collet Parizot, A. 2019 : Collet Parizot, A Vin et terroir(s) : une identité entre mythe et réalité. Revue pluridisciplinaire de sciences humaines et sociales, Vino Humanitas, Des usages du vin dans les sociétés, N° 29. https://shs.hal.science/halshs-03554799v1

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

Exposition 90 ans: Comprendre le lien entre terroir, paysage et identité du produit. Institut National de L'origine et de la Qualité. https://www.inao.gouv.fr/en/expo-90ans/10-terroir-landscape-identity-product

Lamantea 2022: Lamantea F. UNESCO Protected Wine Heritage in France. Winetourism.com. https://www.winetourism.com/unesco-protected-wine-heritage-france/

Journal Ideal Wine 2023: Pourquoi parle-t-on de château à Bordeaux et de domaine en Bourgogne ? (2023, 13 სექტემბერი). Journal Ideal Wine. https://www.idealwine.net/pourquoi-parle-t-on-de-chateau-a-bordeaux-et-de-domaine-en-bourgogne/

Schirmer 2012: Schirmer R. L'identité de la France à travers ses vins. La Géographie : terre des Hommes. 1544, 22-24. https://hal.science/hal-00767810v1

Vins de Bordeaux: 10 châteaux emblématiques à connaître. Vinatis. https://www.vinatis.com/blog-dix-chateaux-emblematiques-des-vins-de-bordeaux?srsltid=AfmBOoq99TJvcxEL3Tg9XPUvKMvvdn0wFXNa5GfXH08brvTNoA4qFrh3

ბარისაშვილი 2025: ბარისაშვილი, გზედაშეს კულტურა საქართველოში – საზედაშე ღვინის დაყენების წესი. აგროკავკასია, ქართული აგრარული ინტერნეტ გაზეთი, (2025, 8 სექტემბერი) https://agrokavkaz.ge/dargebi/mevenakheoba/zedashes-kultura-saqarthveloshi-sazedashe-ghvinis-daqhenebis-tsesi.html

ლორთქიფანიძე 2017: ლორთქიფანიძე, დ. საქართველო - ღვინის სამშობლო. National Geographic საქართველო. https://nationalgeographic.ge/story/saqartvelo-ghvinis-samshoblo/

მირველაშვილი, მ., მაღრაძე, დ. 2015: ვაზისა და ღვინის კულტურა საქართველოში. ღვინის ეროვნული სააგენტო. https://rustaveli.org.ge/res/docs/dad1b92de14d1203f1bf7cb6d11c6fa38aad7f46.pdf

ქვევრის ღვინო. ღვინის ეროვნული სააგენტო. https://wine.gov.ge/Ge/KvevriWine/Details/2

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

DOI:10.52340/PUTK.2233-3541.2026.28.07

ბათუმის ოკრუგის ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული მოწყობა, მოსახლეობა და მეურნეობა 1886 წლის კამერალური აღწერის მიხედვით

THE ADMINISTRATIVE-TERRITORIAL STRUCTURE, POPULATION, AND ECONOMY OF THE BATUMI OKRUG ACCORDING TO THE 1886 CAMERAL SURVEY

IRAKLI MANVELIDZE
Batumi Shota Rustaveli State University,
Professor, Doctor of Public Administration, Candidate of Historical Sciences
Batumi, Georgia
ORCID:0000-0001-6422-2049
irakli.manvelidze@bsu.edu.ge
+995 505 051976;

Abstract. The study analyzes the socio-economic characteristics of the Batumi Okrug based on the 1886 cameral census, which represents an important administrative-statistical source for 19th-century Adjara and contains data on population, land use, and economic activities. The aim of the research is to reconstruct the socio-economic profile of the okrug through the analysis of archival materials. Source-based, comparative, and statistical methods are applied, with particular emphasis on demography and land use patterns. The findings show that the economy of the Batumi Okrug was based on agriculture, forestry, and seasonal livestock farming. The study examines the system of alpine pastures (yaylas) and the role of waqf lands, also reflecting the historical and geographical characteristics of the region. The research is significant for the reconstruction of the administrative-territorial and socio-economic structure of the Batumi Okrug through the analysis of archival documents.

Keywords: *Batumi Okrug; 1886 Cameral Survey; administrative history; demography; land use; transhumant pastoralism; socio-economic history.*

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ირაკლი მანველიძე
ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,
პროფესორი, საჯარო მმართველობის დოქტორი,
ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი;
ბათუმი, საქართველო
ORCID:0000-0001-6422-2049
irakli.manvelidze@bsu.edu.ge
+995 505 051976;

აბსტრაქტი. ნაშრომში გაანალიზებულია ბათუმის ოკრუგის (1983-1903 წწ) ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული მოწყობა და სოციალურ-ეკონომიკური სტრუქტურა 1886 წლის კამერალური აღწერის საფუძველზე. ეს დოკუმენტი არის XIX საუკუნის აჭარის ერთ-ერთი ყველაზე სრულყოფილი ადმინისტრაციულ-სტატისტიკური წყარო, რომელიც მოიცავს მონაცემებს მოსახლეობის, მიწათსარგებლობისა და ეკონომიკური საქმიანობის შესახებ. კვლევის მიზანია ოკრუგის ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული და სოციალურ-ეკონომიკური პროფილის აღდგენა საარქივო მასალის ანალიზით. გამოყენებულია წყაროთმცოდნეობითი, შედარებითი და სტატისტიკური მეთოდები, დემოგრაფიისა და მიწათსარგებლობის პრიორიტეტული ანალიზით. კვლევა ადასტურებს, რომ ოკრუგი დაყოფილი იყო უბნებად და სოფლებად, ხოლო ეკონომიკა ეფუძნებოდა სოფლის მეურნეობას, სატყეო საქმიანობასა და სეზონურ მეცხოველეობას. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა იალაღების სისტემასა და ვაკუფური მიწების როლს, რომლებიც ოკრუგის ისტორიულ-გეოგრაფიული თავისებურებების მნიშვნელოვან ასახვას წარმოადგენდა.

საკვანძო სიტყვები: *ბათუმის ოკრუგი; 1886 წლის კამერალური აღწერა; ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული მოწყობა; დემოგრაფია; მიწათსარგებლობა; სეზონური მეცხოველეობა; სოციალურ-ეკონომიკური ისტორია.*

შესავალი

XIX საუკუნის 80-იანი წლების მეორე ნახევარი მნიშვნელოვანი ეტაპია სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოს, განსაკუთრებით ბათუმის ოკრუგის ისტორიაში. რუსეთ-ოსმალეთის 1877–1878 წლების ომისა და ბერლინის ტრაქტატის შემდეგ რეგიონი რუსეთის იმპერიის ადმინისტრაციულ სივრცეში მოექცა, რასაც მოჰყვა ცენტრალიზებული მმართველობისა და ახალი ფისკალური სისტემის დანერგვა.

ამ პროცესების შესასწავლად მნიშვნელოვანია საქართველოს ეროვნული არქივის ქუთაისის ფონდში დაცული 1886 წლის კამერალური აღწერის მასალა (ფ. 18, ანაწ. 1, საქ. 1554). დოკუმენტი მოიცავს გონიოს, კინტრიშის, ქვემო და ზემო აჭარის უბნებს და შეიცავს ინფორმაციას მოსახლეობის, კომლების, დასახლებებისა და მიწის კატეგორიების შესახებ. მისი პირველადი მიზანი იყო იმპერიული ფისკა-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ლური პოლიტიკის, მათ შორის მიწათმფლობელობის რეგულირების უზრუნველყოფა (ბარამიძე, 1999, გვ. 103; ცინცაძე, 1980, გვ. 80).

წინამდებარე კვლევის მიზანია ამ საარქივო მასალის ანალიზით ბათუმის ოკრუგის ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული მოწყობისა და სოციალურ-ეკონომიკური სტრუქტურის რეკონსტრუქცია — განსაკუთრებული აქცენტით საიალაღო მეურნეობასა და ვაკუფური მიწების სისტემაზე, რომლებიც რეგიონის ისტორიულ-გეოგრაფიული თავისებურებების ამსახველი უნიკალური ინსტიტუტები იყო.

კვლევის მეთოდოლოგია

კვლევა ეფუძნება ისტორიულ-შედარებით და სტატისტიკური ანალიზის მეთოდებს. პირველ ეტაპზე განხორციელდა საარქივო დოკუმენტის პალეოგრაფიული და ენობრივი დამუშავება; შიდა ტექსტუალური კრიტიკის საფუძველზე დადასტურდა მათი კავშირი 1886 წლის კამერალურ აღწერასთან.

რაოდენობრივი ანალიზით კლასიფიცირდა დემოგრაფიული მაჩვენებლები და მიწათსარგებლობის კატეგორიები. იალაღების გეოგრაფიული ლოკალიზაციისა და საზღვრების დადგენისთვის გამოყენებულ იქნა სივრცითი ანალიზის მეთოდი, რამაც შესაძლებელი გახადა რეგიონის მეცხოველეობის და სასოფლო-სამეურნეო სისტემის რეკონსტრუქცია. მიღებული შედეგები შეჯერდა სხვა პერიოდის ანალოგიურ მასალებთან, რაც უზრუნველყოფს მონაცემთა სიზუსტეს.

შედეგები

1886 წლის კამერალური აღწერის მასალის დამუშავებამ რამდენიმე მნიშვნელოვანი შედეგი გამოკვეთა. ბათუმის ოკრუგი იყოფოდა ოთხ ადმინისტრაციულ უბნად: ზემო აჭარის, ქვემო აჭარის, გონიოსა და კინტრიშის. საარქივო ტექსტის ანალიზით დადგინდა ოკრუგის გარე საზღვრები: ჩრდილოეთით — მდინარე ჩოლოქი, აღმოსავლეთით — ახალციხის მაზრა, სამხრეთით — კარჩხალის მთიანი მასივი. ამავე წყაროს საფუძველზე აღდგა რეგიონის ტოპონიმიკა, რაც ისტორიული გეოგრაფიული სახელების იდენტიფიკაციის საშუალებას იძლევა.

სტატისტიკური მონაცემები ადასტურებს ვერტიკალური სამეურნეო ზონალობის არსებობას. შემაჯამებელი უწყისის მიხედვით, ოკრუგში აღრიცხული იყო 312 სოფელი, 8 638 კომლი და 47 636 სული მოსახლეობა. მიწის ფართობების განაწილება კარგად ასახავს ამ ზონალობას: ტყეები — 207 711 დესეტინა, ველები და საძოვრები — 65 246 დესეტინა, საზაფხულო იალაღები — 30 749 დესეტინა, სახნავი მიწა — 21 192 დესეტინა. იმპერიულმა ადმინისტრაციამ იურიდიულად დაარეგისტრირა ეს ტერიტორიები, აღრიცხა საკომლო სტრუქტურა და საგადასახადო ვალდებულებები — რაც მხარის სრული ფისკალური ინტეგრაციის მიზანს ემსახურებოდა.

განხილვა

ისტორიული კონტექსტი და ადმინისტრაციული გარდაქმნები. XIX საუკუნის მიწურულს ბათუმის ოკრუგში ჩატარებული კამერალური აღწერა უკავშირდე-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ბოდა რუსეთის იმპერიის მიერ რეგიონის ადმინისტრაციული კონსოლიდაციის პროცესს. 1877–1878 წლების რუსეთ-ოსმალეთის ომისა და ბერლინის ტრაქტატის შემდეგ საჭირო გახდა ახლად შემოერთებული ტერიტორიების ინტეგრაცია იმპერიულ სისტემაში. ამ კონტექსტში აღწერა წარმოადგენდა არა მხოლოდ სტატისტიკურ, არამედ ფისკალურ და პოლიტიკურ ინსტრუმენტს — საგადასახადო ბაზის განსაზღვრისა და ცენტრალიზებული კონტროლის დამყარების საშუალებას (თურმანიძე, 2009, გვ. 36).

მიწათმფლობელობის კატეგორიზაცია განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იყო, რადგან რეგიონში ოსმალური სამართლის ნორმებიდან მომდინარე ვაკუფური მიწები და საზოგადოებრივი სარგებლობის სივრცეები სახელმწიფო აღრიცხვაში ახლებური სტატუსით უნდა მოქცეულიყო. ამავდროულად, საიალაღო ტერიტორიების რეგისტრაცია ასახავდა ადგილობრივი სამეურნეო პრაქტიკის — სეზონური გადასვლის სისტემის — იმპერიული კანონმდებლობის ფარგლებში მოქცევის მცდელობას.

ამგვარად, 1886 წლის კამერალური აღწერა ასახავს გარდამავალ მომენტს, როდესაც ოსმალური ადმინისტრაციული მემკვიდრეობა თანდათანობით იცვლებოდა რუსული ფისკალური და სამართლებრივი წესრიგით.

ბათუმის ოკრუგის გეოგრაფიულ-ადმინისტრაციული საზღვრები. კამერალური აღწერა დეტალურად განსაზღვრავს ბათუმის ოკრუგის გეოგრაფიულ-ადმინისტრაციულ საზღვრებს ოთხი მიმართულებით (ქცსა, ფ. 18, ანაწ. 1, საქ. 1554).

ჩრდილოეთით ოკრუგი ოზურგეთის მაზრას ესაზღვრებოდა. საზღვარი იწყებოდა მდინარე ჩოლოქის შავ ზღვაში შესართავიდან, მიუყვებოდა მდინარის დინებას სათავეებამდე და გადიოდა ჭახათის მთის ძირით, ნაბაძირას, ხინოსა და თაგინურის სიმაღლეების გავლით.

აღმოსავლეთით, ახალციხის მაზრასთან, საზღვარი ემთხვეოდა ყოფილ რუსეთ-თურქეთის სასაზღვრო ხაზს. იგი გადიოდა ჯვრის ეკლესიის ნანგრევებთან და ბადშის უღელტეხილთან, შემდეგ მიუყვებოდა ქურჩხელის-წყაროს, გათუმერიის, გომის-ციხისა და შავნაბადას მწვერვალებს და ჩირუხის მაღლობებამდე აღწევდა, სადაც იწყებოდა მიჯნა ართვინის ოკრუგთან.

სამხრეთი საზღვარი ჩირუხიდან გადიოდა კანლი-დაღის, დემირ-კანისა და კარჩხალის მთამდე, შემდეგ მიემართებოდა სარფისა და ჭოროხის ხეობისკენ და ბალიხლი-დაღლარის ქედით უერთდებოდა რუსეთ-თურქეთის სახელმწიფო საზღვარს.

დასავლეთით საზღვარი ხმელეთზე გადიოდა წკარისთის, საუზურგის, ვალონასა და კაანდარის სიმაღლეებზე და ეშვებოდა კაპმუშის კონცხამდე, სადაც სრულდებოდა სახმელეთო საზღვარი თურქეთთან. შემდგომ ოკრუგის საზღვარს შავი ზღვის სანაპირო წარმოადგენდა მდინარე ჩოლოქის შესართავამდე.

ბათუმის ოკრუგის ადმინისტრაციული დაყოფა. ბათუმის ოკრუგის ადმინისტრაციული სტრუქტურა XIX საუკუნის მიწურულს ხასიათდებოდა იერარქიული

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ტერიტორიული დაყოფით, რომელიც რუსეთის იმპერიის მიერ იყო შემოღებული და მიზნად ისახავდა რეგიონის პოლიტიკურ, ფისკალურ და დემოგრაფიულ მართვას (მანველიძე, 2024:4). ოკრუგი იყოფოდა ოთხ ადმინისტრაციულ უბნად — კინტრიშის, ზემო აჭარის, ქვემო აჭარის და გონიოს, რომელთაც განსხვავებული გეოგრაფიული და ეკონომიკური პროფილი ჰქონდათ (კარალიძე, 2009:90).

გონიოს უბანი სანაპირო და სასაზღვრო ზოლს მოიცავდა და აერთიანებდა გონიო-მაკრიალის, ერგე-კახაბრის და მომიჯნავე ხეობებს. ხელსაყრელი კლიმატის გამო სოფლის მეურნეობა განვითარებული ფორმებით იყო წარმოდგენილი (ქცსა, ფ. 18, ანაწ. 1, საქ. 1554).

კინტრიშის უბანი ოკრუგის ჩრდილოეთ ნაწილს ფარავდა და მოიცავდა ჩოლოქის, აჭყვისწყლის, ჩაქვისწყლის და მახინჯაურის ხეობებს. სუბტროპიკული კლიმატი და ნაყოფიერი ნიადაგი მებაღეობისა და მეტყევეობის განვითარების საფუძველს ქმნიდა (ქცსა, ფ. 18, ანაწ. 1, საქ. 1554).

ქვემო აჭარის უბანი აჭარისწყლის ქვემო აუზს მოიცავდა — მერისის, მაჭახლისა და ჭოროხის ხეობებით. რეგიონი გამოირჩეოდა შერეული მეურნეობით, სადაც მემცენარეობა მეცხოველეობასთან ერთობლივად იყო განვითარებული.

ზემო აჭარის უბანი ოკრუგის ყველაზე მაღალმთიანი ნაწილი იყო და მოიცავდა ჭვანის, ხულოს, ღორჯომისა და სხალთის ხეობებს. მისი ეკონომიკა ძირითადად საიალაღო მეცხოველეობაზე იყო დაფუძნებული და მჭიდროდ უკავშირდებოდა სეზონური გადასვლის სისტემას (ქცსა, ფ. 18, ანაწ. 1, საქ. 1554).

ბათუმის ოკრუგის ადმინისტრაციული უბნების საზღვრები. ბათუმის ოკრუგის უბნების საზღვრები ძირითადად ბუნებრივ-გეოგრაფიულ ნიშნულებს — წყალგამყოფ ქედებს, მდინარეებსა და ხეობებს — ეფუძნებოდა, რაც იმ პერიოდის ადმინისტრაციული დაყოფის დამახასიათებელ პრაქტიკას წარმოადგენდა (ქცსა, ფ. 18, ანაწ. 1, საქ. 1554).

კინტრიშის უბანი ოკრუგის ჩრდილო-დასავლეთ ნაწილში მდებარეობდა. მისი საზღვარი ხინოს მთის წყალგამყოფ ქედიდან იწყებოდა, მიემართებოდა მთა პერანგასკენ, შემდეგ დასავლეთისკენ უხვევდა ჩაქვის ქედსა და ყოროლისთავის მწვერვალზე და მდინარე მეჯინისწყლის აუზით შავ ზღვაში ჩადიოდა.

ზემო აჭარის უბანი კინტრიშისაგან ხინოს ქედით გამოიყოფოდა. ქვემო აჭარასთან საზღვარი მთა პერანგას მიდამოებიდან იწყებოდა, გვაცნასა და მოსიაშვილებისწყლის აუზზე გადიოდა, აჭარისწყალთან ხიჭაურის მიმართულებით ერთდებოდა და კავიანის ციხის ნანგრევებისა და გონის ქედის გავლით ოკრუგის სამხრეთ საზღვარს აღწევდა.

ქვემო აჭარის უბანი ოკრუგის ცენტრალურ-სამხრეთ ნაწილს მოიცავდა. გონიოსთან საზღვარი კარჩხალის მთიდან იწყებოდა, ქლასკურის ხეობით გადიოდა, მდინარე ჭოროხს მიუყვებოდა და ბათუმ-ახალციხის გზის გასწვრივ მეჯინისწყლის სათავეებამდე აღწევდა.

გონიოს უბანი ოკრუგის სამხრეთ-დასავლეთ კუთხეს ფარავდა. ჩრდილოეთით კინტრიშისა და ქვემო აჭარის უბნებს ესაზღვრებოდა, სამხრეთით და სამ-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ხრეთ-აღმოსავლეთით კი სახელმწიფო საზღვარს — ოსმალეთისა და ართვინის ოკრუგის მიმართულებით (ქცსა, ფ. 18, ანაწ. 1, საქ. 1554).

ბათუმის ოკრუგის მოსახლეობა. 1886 წლის კამერალური აღწერის მიხედვით, ბათუმის ოკრუგის მოსახლეობა შეადგენდა 47 636 ადამიანს. აღწერა მიმდინარეობდა მკაცრი სქესობრივი დიფერენციაციით, რაც საგადასახადო სისტემისა და ადმინისტრაციული კონტროლის მიზნებს ემსახურებოდა (ქცსა, ფ. 18, ანაწ. 1, საქ. 1554). ამ პერიოდში ადგილობრივი მოსახლეობა დროებით გათავისუფლებული იყო საყოველთაო სამხედრო ვალდებულებისგან, რის გამოც აღრიცხვა ძირითადად ფისკალურ და ადმინისტრაციულ მიზნებს ემსახურებოდა.

მამრობითი მოსახლეობა შეადგენდა 25 071 ადამიანს, მდედრობითი — 22 565-ს. მამრობითი სქესის შედარებით მაღალი წილი დამახასიათებელი იყო იმპერიული აღწერებისთვის და ხშირად უკავშირდებოდა ქალთა ნაწილობრივი აღრიცხვის პრობლემას, განსაკუთრებით მთიან დასახლებებში.

ცხრილი 1: ბათუმის ოკრუგის საერთო დემოგრაფიული და სტრუქტურული მაჩვენებლები (1886 წ.)

მაჩვენებლის დასახელება	რაოდენობრივი მაჩვენებელი
საერთო მოსახლეობა (ადამიანი)	47 636
მამრობითი სქესის მოსახლეობა	25 071
მდედრობითი სქესის მოსახლეობა	22 565
ოჯახების (კომლი) საერთო რაოდენობა	8 638
ფუნქციონირებადი სოფლის საზოგადოებები	79
რეგისტრირებული სოფლების (დასახლებების) რაოდენობა	312

წყარო: ქცსა, ფ. 18, ანაწ. 1, საქ. 1554.

რეგიონის სოციალურ-სამეურნეო ორგანიზების ძირითადი ერთეული იყო კომლი (რუსულ დოკუმენტაციაში — дымъ/дымовъ), რომლის საერთო რაოდენობა 8 638-ს შეადგენდა. საშუალოდ ერთ კომლში 5.5 ადამიანი ცხოვრობდა, რაც პატრიარქალური, გაფართოებული ოჯახური სტრუქტურების არსებობაზე მიუთითებს. კომლები გაერთიანებული იყო 79 სოფლის საზოგადოებაში — სათემო მმართველობის ძირითად ერთეულებში, რომლებიც 312 დასახლებულ პუნქტს მოიცავდა. ეს მაჩვენებლები რეგიონის შედარებით მაღალ სამეურნეო ათვისებაზე მიუთითებს, მიუხედავად რთული რელიეფური პირობებისა.

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ცხრილი 2: ბათუმის ოკრუგის ადმინისტრაციული უბნების შედარებითი და სტრუქტურული ანალიზი

უბნის სახელწოდება	სოფლები	სოფლის საზოგადოებები	დომინანტური ეკონომიკური პროფილი
გონიო	67	13	მიწათმოქმედება, მეხილეობა, საზღვაო ვაჭრობა
კინტრიში	49	20	მეტყევეობა, სუბტროპიკული მებაღეობა, მეფუტკრეობა
ქვემო აჭარა	64	23	შერეული მეურნეობა (მიწათმოქმედება-მესაქონლეობა)
ზემო აჭარა	132	23	საიალაღო მეცხოველეობა, სატყეო საქმე
ჯამი	312	79	—

წყარო: ქცსა, ფ. 18, ანაწ. 1, საქ. 1554.

ადმინისტრაციული თვალსაზრისით ყველაზე დიდი წონა ჰქონდა ზემო აჭარის უბანს — 132 სოფელი და 23 სოფლის საზოგადოება, ოკრუგის სამოსახლო ქსელის თითქმის ნახევარი. ეს განპირობებული იყო ფართო გეოგრაფიული არეალითა და საიალაღო მეურნეობით, რომელიც განსახლების მრავალრიცხოვან, მაგრამ მცირე სათემო ერთეულებს ქმნიდა. გონიოსა და ქვემო აჭარის უბნებში დომინირებდა კონცენტრირებული, ბარის ტიპის შერეული მეურნეობა, კინტრიშის უბანი კი ტყის რესურსებითა და სუბტროპიკული მეურნეობით გამოირჩეოდა.

სოფლებისა და თემების სისტემატური აღრიცხვა საფუძვლად დაედო გადასახადების — მათ შორის მიწისგადასახადისა და აშარის (ашаръ) — რეგულარულ ადმინისტრირებას, პასუხისმგებლობის პირდაპირი დაკისრებით სოფლის მამასახლისებსა და უბნის ზედამხედველებზე. ამგვარად, ბათუმის ოკრუგის ადმინისტრაციული სისტემა XIX საუკუნის ბოლოს ასახავდა გარდამავალ მოდელს, სადაც ტრადიციული სათემო-ხეობრივი განსახლება იმპერიულ ბიუროკრატიულ მმართველობასთან თანაარსებობდა.

ეკონომიკური პროფილი და მიწათსარგებლობა. XIX საუკუნის მიწურულს ბათუმის ოკრუგის ეკონომიკური სისტემა ეფუძნებოდა ბუნებრივი რესურსების რაციონალურ გამოყენებას, სადაც მიწათმოქმედება, მებაღეობა და მესაქონლეობა ერთიან აგრარულ მოდელს ქმნიდა (კარალიძე, 2009:91–98). 1886 წლის კამერალური აღწერის მიხედვით, ოკრუგის საერთო მიწის ფონდი შეადგენდა 338 837 დესიატინას და მკაფიოდ ასახავდა რეგიონის რელიეფურ და კლიმატურ თავისებურებებს.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ცხრილი 3: ბათუმის ოკრუგის მიწათსარგებლობის სტრუქტურა კატეგორიების და უბნების მიხედვით (1886 წ.)

მიწის კატეგორია	გონიოს უბანი	კინტრიშის უბანი	ქვემო აჭარის უბანი	ზემო აჭარის უბანი	საერთო ჯამი (ოკრუგი)
სახნავი და საკარმიდამო	3 366	6 210	3 545	8071	**21 192**
საძოვრები და ბუჩქნარები	20 324	12 544	19 962	12 416	**65 246**
ტყეები	47 056	44 204	51 910	64 541	**207 711**
კლდეები, გზები და მდინარეები	2 347	1 142	6 780	2 869	**13 138**
საზაფხულო იალაღები	4 034	394	5 325	20 996	**30 749**
ჭაობები	0	801	0	0	**801**
სულ ფართობი	**77 127**	**65 295**	**87 522**	**108 893**	**338 837**

წყარო: ქცსა, ფ. 18, ანაწ. 1, საქ. 1554.

მონაცემების მიხედვით, ზემო აჭარის უბანი ოკრუგის ყველაზე დიდი ტერიტორიული ერთეული იყო (108 893 დეს., 32%), სადაც განსაკუთრებით გამოირჩეოდა საიალაღო სარგებლობა (20 996 დეს.) და სატყეო ფონდი (64 541 დეს.). გონიოს უბანი (77 127 დეს.) ხასიათდებოდა ტყეებისა და საძოვრების დომინირებით, ქვემო აჭარა (87 522 დეს.) — შერეული აგრარული პროფილით, კინტრიში (65 295 დეს.) კი — შედარებით მაღალი სახნავი მიწებითა და მინიმალური იალაღებით, რაც მის ზღვისპირა-მთისწინა სპეციფიკას ასახავდა.

საერთო მიწათსარგებლობაში დომინირებდა სატყეო ფონდი (207 711 დეს., 61%), რაც მეტყევეობას იმპერიულ ფისკალურ სისტემაში მნიშვნელოვან ეკონომიკურ რესურსად აქცევდა. სახნავი და საკარმიდამო მიწა 21 192 დეს.-ს შეადგენდა, ხოლო საიალაღო ტერიტორიები — 30 749 დეს.-ს.

ეკონომიკურ სისტემაში ცენტრალურ როლს ასრულებდა საიალაღო მეცხოველეობა. ალპური საძოვრები რეგისტრირებული იყო და კონკრეტულ სოფლებზე მიბმული, რაც რესურსების სამართლიან განაწილებასა და კონფლიქტების პრევენციას უზრუნველყოფდა. იალაღების სისტემა, ტყეებისა და სახნავი მიწების კომბინაციასთან ერთად, ქმნიდა ვერტიკალურად დიფერენცირებულ ეკონომიკურ მოდელს — ბარში მიწათმოქმედება, მთისწინეთში მეტყევეობა, მაღალმთიანეთში მეცხოველეობა.

ამგვარად, ბათუმის ოკრუგის ეკონომიკა XIX საუკუნის ბოლოს წარმოადგენდა ბალანსირებულ აგრარულ სისტემას, სადაც ბუნებრივი გარემო განსაზღვრავდა

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

როგორც მიწათსარგებლობის სტრუქტურას, ისე წარმოების დარგობრივ სპეციალიზაციას.

კამერული აღწერის დოკუმენტის სპეციფიკური საკითხები - ე.წ. "სპეციალური სვეტები". ბათუმის ოკრუგის კამერალური აღწერა არ შემოიფარგლებოდა მხოლოდ დემოგრაფიული და მიწათსარგებლობის მონაცემებით. დოკუმენტში არსებობდა ე.წ. „სპეციალური სვეტები", რომლებიც ასახავდა ეკონომიკურ და იურიდიულ კატეგორიებს — ვაკუფური მიწების, ალპური საძოვრებისა და იალაღების შემოსავლებს, ასევე საადგილმამულო გამოსაღების (Поземельная подать) აღრიცხვას.

ვაკუფური მიწები ოსმალური პერიოდიდან მნიშვნელოვანი სოციალურ-ეკონომიკური ფუნქციის მატარებელი რელიგიური ინსტიტუტების საკუთრება იყო. რუსული ადმინისტრაცია მათ საერთო მიწის ფონდთან ერთად აღწერდა, რაც ფისკალური რეგულირებისა და კონტროლის ინტერესს ასახავდა.

ცხრილი 4. ფისკალური გამოსაღებები ბათუმის ოკრუგში უბნების მიხედვით (1886 წ.)

ადმინის-ტრაციული უბანი	საადგილმამულო გადასახა-დი(Поземельная подать, руб.)	აშარი / მეათე-დი(Ашаръ, руб.)	სულ საგადასახა-დო ვალდებულე-ბა (რუბლი)
გონიოს უბანი)	8 830	4 690	**13 520**
კინტრიშის უბანი	3 262	2 730	**5 992**
ქვემო აჭა-რის უბანი	5 241	2 354	**7 595**
ზემო აჭა-რის უბანი	9 034	2 326	**11 360**
ჯამი	**26 367**	**12 100**	**38 467**

წყარო: ქცსა, ფ. 18, ანაწ. 1, საქ. 1554.

მონაცემები მიუთითებს, რომ ყველაზე მაღალი საგადასახადო ტვირთი გონიოსა და ზემო აჭარის უბნებზე მოდიოდა, რაც მათ ეკონომიკურ პოტენციალსა და ტერიტორიულ სიდიდეს ასახავდა. საადგილმამულო და ტრადიციული გადასახადების — აშარის — კონტროლი წარმოადგენდა როგორც ეკონომიკური აქტივობის მაჩვენებელს, ისე იმპერიული მართვის ინსტრუმენტს. ფინანსური ნაკადების ცენტრალიზაცია უზრუნველყოფდა სტაბილურ შემოსავლებს და ამცირებდა ადგილობრივი ელიტების ეკონომიკურ დამოუკიდებლობას.

ამავდროულად, საარქივო მასალა კრიტიკულ შეფასებას საჭიროებს. აღმწერი კომისიები აწყდებოდნენ გეოგრაფიულ და სოციალურ სირთულეებს; ინფორმაცია ხშირად ეფუძნებოდა ადგილობრივი მამასახლისების ზეპირ ცნობებს, ხოლო

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

მოსახლეობის უნდობლობა ახალი ადმინისტრაციის მიმართ იწვევდა ფისკალური ვალდებულებების ნაწილობრივ დამალვას. შესაბამისად, კამერალური აღწერის მონაცემები უნდა განიხილებოდეს მიახლოებით სურათად, რომელიც კრიტიკულ ინტერპრეტაციას საჭიროებს.

დასკვნა

1886 წლის კამერალური აღწერის ანალიზმა შესაძლებელი გახადა ბათუმის ოკრუგის ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული მოწყობისა და სოციალურ-ეკონომიკური სტრუქტურის დეტალური რეკონსტრუქცია. დოკუმენტი ადასტურებს, რომ ოკრუგი ოთხ ადმინისტრაციულ უბნად — გონიოს, კინტრიშის, ქვემო და ზემო აჭარის — იყო დაყოფილი, 312 სოფლით, 8 638 კომლითა და 47 636 სულით.

ეკონომიკური სურათი ვერტიკალური ზონალობით ხასიათდებოდა: ბარში მიწათმოქმედება, მთისწინეთში მეტყევეობა და მაღალმთიანეთში საიალაღო მეცხოველეობა. სატყეო ფონდი (207 711 დეს., 61%) დომინირებდა მიწათსარგებლობაში, ხოლო საიალაღო ტერიტორიები (30 749 დეს.) ძირითადად ზემო აჭარის უბანზე მოდიოდა. ვაკუფური მიწებისა და იალაღების სპეციალური სვეტებით აღრიცხვა კი ოსმალური სამართლებრივი მემკვიდრეობის იმპერიულ სისტემაში ინტეგრაციის მცდელობას ასახავდა.

ფისკალური მონაცემები (საერთო გამოსაღები — 38 467 რუბლი) მიუთითებს ცენტრალიზებული საგადასახადო მექანიზმის დამკვიდრებაზე, რომელმაც ადგილობრივი სათემო-ხეობრივი სტრუქტურები იმპერიული ბიუროკრატიის ქვეშ მოაქცია. ამავდროულად, წყაროთმცოდნეობითი ანალიზი აჩვენებს, რომ მონაცემები მიახლოებით სურათს ასახავს და კრიტიკულ ინტერპრეტაციას საჭიროებს.

ამგვარად, კამერალური აღწერა XIX საუკუნის ბოლოს ბათუმის ოკრუგის შესასწავლად უნიკალური წყაროა, რომელიც ერთდროულად ასახავს ტრადიციული სოციალური წესრიგისა და იმპერიული მმართველობის გარდამავალ ეტაპს.

გამოყენებული წყაროები და ლიტერატურა

საარქივო წყარო:

ქცსა, ფ.1554: ქუთაისის ცენტრალური სახელმწიფო არქივი, ფ. 18, ანაწ. 1, საქ. 1554 ფ. 45-60, ბათუმის ოკრუგის ადმინისტრაციულ-სტატისტიკური აღწერის მასალები.

ლიტერატურა:

ბარამიძე, 1999: ბარამიძე ი. საადგილმამულო ურთიერთობათა ისტორიიდან სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოში (XIX ს-ის 70–80-იანი წლები), ბათუმი, 1999.

თურმანიძე, 2009: თურმანიძე ო. სასოფლო მმართველობის შემოღება და სოციალური ცვლილებები სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოში (XIX–XX სს. მიჯნა), ბათუმი, 2009.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კარალიძე, 2009: კარალიძე ჯ. აჭარა 1878–1903 წლებში: პოლიტიკური, ეკონომიკური და სოციალური მდგომარეობა, ბათუმი, 2009.

ცინცაძე, 1980: ცინცაძე ზ. ჭოროხის აუზის ტერიტორიულ-ადმინისტრაციული დაყოფა XIX საუკუნესა და XX საუკუნის დასაწყისში. კრ. სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოს ძეგლები, ტ. 9, თბილისი, 1980.

Manvelidze, 2024: Manvelidze I. Formation of administrative unit and governance of Batumi District in the Russian Empire 1878–1917. Eastern Europe – Regional Studies, No. 2, 2024, pp. 1–8. Available at: https://psage.tsu.ge/index.php/Easternstudies/article/view/429 (Accessed: June 17, 2026).

References

Archival source:

KTSSA, F. 1554: Kutaisi Central State Archive, Fund 18, Inventory 1, File 1554, ff. 45–60. Materials of the Administrative-Statistical Census of the Batumi District (manuscript and printed documents).

Literature:

Baramidze, 1999: Baramidze I. From the History of Land Relations in South-West Georgia (1870s–1880s), Batumi, 1999. (In Georgian)

Karalidze, 2009: Karalidze J. Adjara in 1878–1903: Political, Economic and Social Conditions, Batumi, 2009. (In Georgian)

Manvelidze, 2024: Manvelidze I. Formation of administrative unit and governance of Batumi District in the Russian Empire 1878–1917. Eastern Europe – Regional Studies, No. 2, 2024, pp. 1–8. Available at: https://psage.tsu.ge/index.php/Easternstudies/article/view/429 (Accessed: June 17, 2026).

Turmanidze, 2009: Turmanidze O. Introduction of Rural Administration and Social Changes in South-West Georgia (Turn of the 19th–20th Centuries), Batumi, 2009. (In Georgian)

Tsintsadze, 1980: Tsintsadze Z. Territorial-administrative division of the Chorokhi Basin in the 19th and early 20th centuries. In: Monuments of South-West Georgia, Vol. 9, Tbilisi, 1980.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

DOI:10.52340/PUTK.2233-3541.2026.28.08

ბათუმის სააქციო საზოგადოება „შელენგოვსკი და კ“. სოციალურ-ეკონომიკური და ინდუსტრიული ტრანსფორმაციის ისტორია საარქივო დოკუმენტების მიხედვით (1912-1922 წწ.)

ISSUES OF SOCIAL-ECONOMIC AND INDUSTRIAL TRANSFORMATION OF THE BATUMI JOINT-STOCK COMPANY "SHELENGOVSKY AND CO." ACCORDING TO ARCHIVAL DOCUMENTS (1912–1922)

NINO GOGITIDZE
Senior Specialist of Service of Foreign, Public and Media Relations, Publication and Use of Documents of Archives Administration of Ajara; Batumi, Georgia
n.gogitidze@archives-ajara.gov.ge
+995 579 252065;

MZIA SURMANIDZE
Senior Specialist of Service of Foreign, Public and Media Relations, Publication and Use of Documents of Archives Administration of Ajara; Batumi, Georgia
m.surmanidze@archives-ajara.gov.ge
+995 555 587788;

Abstract. Based on the historical materials preserved in the Archives Administration of Adjara (Fund I-21), this paper explores the operational history of the Batumi Joint-Stock Company "Shelengovsky & Co." (later renamed "Plastina") between 1912 and 1922. The study analyzes the enterprise's transformation matrix from a partnership into a joint-stock company, alongside the managerial and raw material crises (specifically the shortage of black iron) encountered during its initial operational years. Furthermore, it examines the company's extensive financial and economic networks with regional and international entities—including the Nobel Brothers' Society, the State Bank, and the municipal governments of Tiflis and Batumi—as well as its internal organizational structure. Drawing upon archival evidence, the paper investigates the social profile of the enterprise, the demographic and ethnic composition of its workforce, and the socio-political impacts of the 1917 revolutionary period on corporate life. Special emphasis is placed on the post-Sovietization phase (1922), which brought about the total nationalization of private capital and the conversion of the facility into the "First Soviet Factory". The research demonstrates that this specific archival fund serves as a crucial

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

micro-historical source for understanding the industrial, social, and economic evolution of early 20th-century Batumi.

Keywords: *Industrial History of Batumi, Joint-Stock Company "Shelengovsky & Co.", "Plastina" Factory, Nationalization, Audit Commission, Archives Administration of Adjara.*

ნინო გოგიტიძე
აჭარის საარქივო სამმართველოს საზღვარგარეთთან, საზოგადოებასთან, მასმედიასთან ურთიერთობისა და დოკუმენტების პუბლიკაციის და გამოყენების სამსახურის უფროსი სპეციალისტი;
ბათუმი, საქართველო
n.gogitidze@archives-ajara.gov.ge
+995 579 252065;

მზია სურმანიძე
აჭარის საარქივო სამმართველოს საზღვარგარეთთან, საზოგადოებასთან, მასმედიასთან ურთიერთობისა და დოკუმენტების პუბლიკაციის და გამოყენების სამსახურის უფროსი სპეციალისტი;
ბათუმი, საქართველო
m.surmanidze@archives-ajara.gov.ge
+995 555 587788;

აბსტრაქტი. წინამდებარე სტატიაში აჭარის საარქივო სამმართველოს ფონდებში დაცული მასალების (ფონდი ი-21) საფუძველზე შესწავლილია ბათუმის სააქციო საზოგადოება „შელენგოვსკი და კ“-ს (შემდგომში „პლასტინა“) საქმიანობის ისტორია 1912–1922 წლებში. ნაშრომში გაანალიზებულია საწარმოს ტრანსფორმაციის ციკლი ამხანაგობიდან სააქციო კომპანიამდე, პირველი საოპერაციო წლების მენეჯერული და ნედლეულის კრიზისები (შავი რკინის დეფიციტი), მისი ფართო ფინანსურ-ეკონომიკური კავშირები რეგიონულ თუ საერთაშორისო სუბიექტებთან (მათ შორის, ძმები ნობელების საზოგადოებასთან, სახელმწიფო ბანკთან, თბილისისა და ბათუმის თვითმმართველობებთან) და შიდაორგანიზაციული სტრუქტურა. საარქივო მასალებზე დაყრდნობით, გამოკვლეულია საწარმოს სოციალური პროფილი, დასაქმებულთა დემოგრაფიული და ეროვნული შემადგენლობა, ასევე 1917 წლის რევოლუციური პერიოდის გავლენა შიდა კორპორაციულ ცხოვრებაზე. სტატიაში განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა საქართველოს გასაბჭოების შემ-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

დგომ ეტაპს (1922 წ.), როდესაც მოხდა საწარმოს ნაციონალიზაცია და მისი გარდაქმნა „პირველ საბჭოთა ქარხნად“. კვლევა აჩვენებს, რომ აღნიშნული საარქივო ფონდი უმნიშვნელოვანესი მიკრო-ისტორიული წყაროა მე-20 საუკუნის დასაწყისის ბათუმის ინდუსტრიული და სოციალურ-ეკონომიკური ევოლუციის შესასწავლად.

საკვანძო სიტყვები: *ბათუმის ინდუსტრიული ისტორია, სააქციო საზოგადოება „შელენგოვსკი და კ“, ქარხანა „პლასტინა“, ნაციონალიზაცია, სარევიზიო კომისია, აჭარის საარქივო სამმართველო.*

შესავალი

მე-20 საუკუნის დასაწყისის ბათუმი წარმოადგენდა კავკასიის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ინდუსტრიულ, სავაჭრო და საპორტო ცენტრს, სადაც თავს იყრიდა როგორც ადგილობრივი, ისე უცხოური კაპიტალი. როგორც მკვლევარი ა. ბარათაშვილი აღნიშნავს, ამ პერიოდში ბათუმის პორტი და მისი მიმდებარე ინდუსტრიული ზონა იქცა მსხვილი კაპიტალისტური გაერთიანებების ძირითად საყრდენ პლატფორმად, რამაც ბიძგი მისცა რეგიონში მძიმე და მსუბუქი მრეწველობის განვითარებას [ბარათაშვილი, 2012: 45]. ამ ეპოქის ეკონომიკური დინამიკის, საწარმოო მართვის სპეციფიკისა და სოციალური სტრუქტურის შესასწავლად განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება პირველწყაროებს.

წინამდებარე სტატიის კვლევის ობიექტს წარმოადგენს ბათუმის სააქციო საზოგადოება „შელენგოვსკი და კ“ (მოგვიანებით „პლასტინა“), რომელიც 1912–1922 წლებში რეგიონის ერთ-ერთი თვალსაჩინო ინდუსტრიული ერთეული იყო. ნაშრომის მიზანია, საარქივო დოკუმენტების კომპლექსური ანალიზის საფუძველზე, აჩვენოს საწარმოს განვითარების ციკლი: ამხანაგობიდან სააქციო საზოგადოებად გარდაქმნა, საოპერაციო კრიზისები, შიდა ორგანიზაციული სტრუქტურა და, საბოლოოდ, საბჭოთა ოკუპაციის შემდგომი ნაციონალიზაციის პროცესი.

მეთოდოლოგია

კვლევა ეფუძნება აჭარის საარქივო სამმართველოს ფონდსაცავში დაცულ მასალებს (ფონდი ი-21, სულ 23 საქმეთა ერთეული). ნაშრომზე მუშაობისას გამოყენებულია შემდეგი სამეცნიერო მეთოდები:

- ისტორიული მეთოდი: საშუალებას გვაძლევს ქრონოლოგიურ ჭრილში (1912–1922 წწ.) თვალი მივადევნოთ საწარმოს ევოლუციას, მისი სახელწოდებების ცვლილებასა და სამართლებრივი სტატუსის ტრანსფორმაციას კაპიტალისტური მოდელიდან საბჭოთა გეგმიურ სისტემამდე.

- წყაროთმცოდნეობითი და დოკუმენტური ანალიზი: კვლევის ძირითად ბაზისს წარმოადგენს პირველადი დოკუმენტები — წლიური ბალანსები, მოგება-ზა-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

რალის ანგარიშები, სარევიზიო კომისიის ოქმები, ნოტარიულად დამოწმებული აქტები და სახელფასო უწყისები.

- სტატისტიკურ-ეკონომიკური ანალიზი: გამოყენებულია საწარმოს ფინანსური მაჩვენებლების, ნედლეულის დეფიციტით გამოწვეული გადახარჯვებისა და კრედიტორ-დებიტორთა (სულ 39 კრედიტორი და მრავალრიცხოვანი დებიტორი) სტრუქტურის შესასწავლად.

- პროსოპოგრაფიული (ბიოგრაფიული) მიდგომა: სახელფასო უწყისებისა და მუშახელის სიების ანალიზით (13 თანამშრომლიდან 1917 წელს — 59 მუშამდე საბჭოთა პერიოდში) შესწავლილია დასაქმებულთა სოციალური და ეროვნული შემადგენლობა, მათი საცხოვრებელი არეალი (მაგ. ყარსის, ტურგენევის, კომაროვისა და სკობელევის ქუჩები) და მატერიალური მდგომარეობა.

შედეგები. სააქციო საზოგადოება „შელენგოვსკი და კ“-ს საარქივო ფონდის კომპლექსურმა კვლევამ აჩვენა, რომ საწარმომ დაარსებისთანავე (1912 წ.) წარმატებით გადალახა მენეჯერული და ნედლეულის მწვავე კრიზისი საოპერაციო მოდელის მოდერნიზაციისა და ინოვაციური მიდგომების დანერგვით. დოკუმენტების ანალიზით გამოვლინდა, რომ კომპანიას ჰქონდა ფართო ეკონომიკური და საკრედიტო ქსელი, რომელიც აკავშირებდა მას როგორც საერთაშორისო გიგანტებთან, ისე თბილისისა და ბათუმის მსხვილ მუნიციპალურ სტრუქტურებთან. საწარმოს შიდაორგანიზაციული მასალები ადასტურებს მკაცრი ფინანსური და სარევიზიო კონტროლის არსებობას, რასაც თან ახლდა თანამშრომელთა სოციალური მხარდაჭერის ადრეული მექანიზმები. პროსოპოგრაფიულმა მიდგომამ შესაძლებელი გახადა დასაქმებულთა სტრუქტურის ევოლუციის თვალყურის დევნება, სადაც მკაფიოდ აისახა მუშახელის რაოდენობის ზრდა და ქართველი პერსონალის აქტიური ჩართულობა. საბოლოოდ, ნაშრომმა თვალსაჩინოდ აჩვენა, თუ როგორ გამოიწვია 1922 წლის საბჭოთა ოკუპაციამ კერძო კაპიტალის სრული ლიკვიდაცია და მძლავრი კორპორაციული ერთეულის იძულებითი ნაციონალიზაცია.

მსჯელობა

აჭარის საარქივო სამმართველოს ფონდებში დაცული მასალები ფასდაუდებელ წყაროს წარმოადგენს მე-20 საუკუნის დასაწყისის ბათუმის ინდუსტრიული, სოციალური და ეკონომიკური ისტორიის შესასწავლად. ამ მხრივ განსაკუთრებულ ყურადღებას იმსახურებს ფონდი ი-21, რომელიც მოიცავს ბათუმის სააქციო საზოგადოება „შელენგოვსკი და კ“-ს (შემდგომში „პლასტინა“) საარქივო დოკუმენტაციას 1912-1922 წლების პერიოდში. წარმოდგენილი სტატია საარქივო საქმეებზე დაყრდნობით, აანალიზებს საზოგადოების განვითარების გზას — დაარსებიდან და ეკონომიკური კრიზისებიდან მის საბჭოთა ნაციონალიზაციამდე.

პირველი ნაბიჯები და საწარმოო კრიზისი. ამხანაგობიდან სააქციო საზოგადოებად გადაკეთებისა და ახალი ქარხნის მშენებლობის პროცესი კომპანიისათვის იოლი არ ყოფილა. პირველი საოპერაციო წლის შედეგები აქციონერთათვის,

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

რომელთაც სოლიდური ინვესტიცია ჰქონდათ ჩადებული, იმედგაცრუების მომტანი აღმოჩნდა. საქმისწარმოების მასალებიდან ირკვევა, რომ დივიდენდების სიმცირე ორმა ძირითადმა ფაქტორმა განაპირობა: ერთის მხრივ — ობიექტურმა და გარდაუვალმა მიზეზებმა, ხოლო მეორეს მხრივ — შემთხვევითმა გარემოებებმა. სიტუაციას ართულებდა მმართველობის არაკომპეტენტურობაც, რასაც თან დაერთო შავი რკინის მწვავე დეფიციტი ბაზარზე.

პირველი მსოფლიო ომის წინა წლებში შავი ზღვის რეგიონში ნედლეულის მიწოდების ჯაჭვების რღვევა ხშირად აიძულებდა ადგილობრივ მრეწველებს, ალტერნატიული, ნაკლებად რენტაბელური ბაზრები მოეძიებინათ [ხალვაში, 2008:112]. წარმოების უწყვეტობის შესანარჩუნებლად „შელენგოვსკი და კ“-ს ხელმძღვანელობაც აიძულა ეყიდა ძვირადღირებული ციმბირული ნედლეული, რაც ფინანსურ გადახარჯვად დაუჯდათ, თუმცა ეს ნაბიჯი წამგებიანი გამოდგა — ციმბირული რკინა უვარგისი აღმოჩნდა და მისი ქიმიური დამუშავება-გასუფთავება დამატებით ხარჯებს მოითხოვდა.

მიუხედავად ამისა, საზოგადოება აქტიურ ფინანსურ და ეკონომიკურ კავშირებს ინარჩუნებდა როგორც სახელმწიფო ბანკის ბათუმის განყოფილებასთან, ისე კონსტანტინეპოლისა და ცარიცინის ქარხნებთან. ბაზარზე მზარდი მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად საწარმოში ღამის ცვლაც კი შემოიღეს. სამომავლო იმედებს მესვეურები ახალ ქარხანაში გლუვი მოთუთიებული რკინის მანქანურ წარმოებაზე ამყარებდნენ, რაც მნიშვნელოვან დანაზოგს მოიტანდა [აჭარის სს, ფონდი ი-21, საქ.**1].** კომპანიის საწყისი ეტაპის ფინანსური გეგმები, ახალი ქარხნის მშენებლობისა და აღჭურვილობის შესყიდვის ხარჯთაღრიცხვა, ისევე როგორც 1912-1913 წლების მოგება-ზარალის უწყისები და ქონებრივი ბალანსი, დეტალურადაა ასახული საარქივო დოკუმენტებში [აჭარის სს, ფონდი ი-21, საქ. 2; საქ. 3].

საფინანსო კავშირები და სარევიზიო კონტროლი. 1910-იანი წლების შუა პერიოდისათვის საზოგადოების საქმიანობა უფრო სტრუქტურირებული ხდება. კომპანიის კანტორა ბათუმში, ყარსის ქუჩის №9-ში მდებარეობდა. საინტერესოა სარევიზიო კომისიის შემადგენლობა, რომლის სხდომის ოქმებსაც ბათუმის ცნობილი ნოტარიუსი კ. პრუსკი ამოწმებდა. კომისიაში შედიოდნენ მ.ლ. პომერანცი, კ.ა. კაპიტანიდი, ლ.ა. კასტანაკი, მ. ლებედევი და კ. რეკი [აჭარის სს, ფონდი ი-21, საქ.5].

კომპანიის მასშტაბებსა და გავლენაზე მეტყველებს მისი კრედიტორებისა და დებიტორების ვრცელი სია. სააქციო საზოგადოებას ფინანსური ვალდებულებები მართებდა 39 კრედიტორის წინაშე, რომელთა შორის ფიგურირებდნენ:

- „ძმები ნობელების საზოგადოება“ (აღსანიშნავია, რომ ნობელების კაპიტალი მჭიდროდ იყო დაკავშირებული ბათუმის ტარისა და მეტალურგიულ საწარმოებთან, რაც უზრუნველყოფდა ნავთობპროდუქტების ექსპორტისთვის საჭირო მასალების დამზადებას **[Tolf, 1976: 182];**
- ძმები რუხაძეები;
- თავადი ნაკაშიძე;
- ბათუმის საქალაქო მმართველობა და სხვები.

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კომპანიის დებიტორთა (მოვალეთა) ნუსხა კიდევ უფრო შთამბეჭდავია. მასში ერთიანდებიან როგორც კერძო პირები (მათ შორის ქართველი ინტელიგენციისა და საზოგადოების წარმომადგენლები: ს. ჯანელიძე, მ. ქემოკლიძე, შ. ჭყონია, ა. გამსახურდია და სხვ.), ისე მსხვილი სახელმწიფო და საზოგადოებრივი სტრუქტურები: ამიერკავკასიის რკინიგზა, თბილისის საქალაქო მმართველობა, თბილისის რეალური სასწავლებელი, ორთაბათუმის სასწავლებელი, ტუბერკულოზით ავადმყოფთა სანატორიუმი და ბათუმის პორტის სამმართველო [აჭარის სს, ფონდი ი-21, საქ. 5].

კაპიტალის გაზრდისა და წარმოების შემდგომი გაფართოების მიზნით, აქციონერები საგანგებო კრებებს მართავდნენ. ერთ-ერთ ასეთ მნიშვნელოვან შეკრებაზე, რომელსაც 15 აქციონერი ესწრებოდა (მათ შორის ქართველები: ნ.ნ. მეისრო-პოშვილი და გ.კ. ბუჩუკური), სხდომის თავმჯდომარედ ერთხმად აირჩიეს რ.მ. იურკევიჩი [აჭარის სს, ფონდი ი-21, საქ. 7].

შიდაორგანიზაციული წესები და ქონებრივი მდგომარეობა. 1914 წლის აღწერის მიხედვით, საზოგადოება ფლობდა მსხვილ უძრავ ქონებას: 280 კვ. საჟენი და 1425 კვ. საჟენი მიწის ნაკვეთებს მასზე განთავსებული ნაგებობებით, სადაც შედიოდა კანტორა, საწყობი, საცხოვრებელი სახლი, მოსასვენებელი ოთახები, ხისა და რკინის ფარდულები, ნავთის საწყობი და ცხენების სადგომი [აჭარის სს, ფონდი ი-21, საქ. 8].

საწარმოო დისციპლინისა და შიდა კონტროლის გამკაცრებაზე მიუთითებს 1915 წლის 9 მარტის მეექვსე სარევიზიო კომისიის ოქმი, რომელმაც მკაცრი პრიორიტეტები დააწესა:

- ქარხნის კუთვნილი ცხენებისგან მიღებული შემოსავალი სპეციალურ წიგნში უნდა აღრიცხულიყო.

- სალაროს წიგნში მკაცრად უნდა მიეთითებინა შეძენილი საქონლის რაოდენობა და ფასი.

- შემოღებულ იქნა თუთიის აღრიცხვის სპეციალური წიგნი.

- აიკრძალა ცალკეული წევრების მიერ საზოგადოების მუშების შრომის გამოყენება პირადი საჭიროებებისათვის [ასს, ფონდი ი-21, საქ. 10].

სოციალური სტრუქტურა და რებრენდინგი (1917-1918 წწ.). პირველი მსოფლიო ომისა და რევოლუციური პერიოდის ქარტეხილებს სააქციო საზოგადოება ტრანსფორმაციით შეხვდა. მკვლევარი თ. ჩხაიძე აღნიშნავს, რომ 1914–1917 წლებში ბათუმის ოლქის საწარმოები მწვავე სოციალურ-ეკონომიკური წნეხის ქვეშ აღმოჩნდნენ, რამაც აიძულა მფლობელები, შიდაკორპორაციული მექანიზმებით შეენარჩუნებინათ მუშახელი [ჩხაიძე, 2015: 88]. 1917 წლის სახელფასო უწყისები აჩვენებს, რომ კანტორაში 13 ძირითადი თანამშრომელი ირიცხებოდა, რომელთა შორის იყვნენ ექიმი გ. ელიავა, მემანქანე გ. ბუჩუკური და დარაჯი ს. დიასამიძე. აღსანიშნავია, რომ კომპანიაში მოქმედებდა სოციალური მხარდაჭერის მექანიზმი — „დახმარების ყულაბა“, საიდანაც კონკრეტულ პირებზე გარკვეული თანხები გაიცემოდა [აჭარის სს, ფონდი ი-21, საქ. 17].

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

1918 წლისათვის კომპანიამ რებრენდინგი განიცადა — საანგარიშო მოხსენებებიდან ირკვევა, რომ სააქციო საზოგადოება „შელენგოვსკი და კ“-ს სახელი შეეცვალა და ეწოდა „პლასტინა“ [აჭარის სს, ფონდი ი-21, საქ. 19; საქ. 20].

საბჭოთა პერიოდი: ნაციონალიზაცია. საქართველოს გასაბჭოების შემდეგ, საწარმომ, როგორც კერძო დაწესებულებამ შეწყვიტა არსებობა. საარქივო ფონდის ბოლო დოკუმენტები უკვე საბჭოთა ეპოქას მიეკუთვნება, სადაც ქარხანა მოხსენიებულია, როგორც „პირველი საბჭოთა ქარხანა“. კერძო კაპიტალის ლიკვიდაციისა და ქარხნების სახელმწიფო საკუთრებაში გადაცემის ეს ტენდენცია სრულიად თავსდება 1921–1924 წლების საერთო ეკონომიკურ პოლიტიკაში [სურგულაძე, 1984: 67**].**

ამ პერიოდისათვის დასაქმებულთა რაოდენობა საგრძნობლად გაიზარდა და 59 პირს მიაღწია. საარქივო ცხრილებში დეტალურადაა აღრიცხული მუშახელის მონაცემები: სამუშაოს დაწყების დრო, თანამდებობა, სატარიფო თანრიგი, კმაყოფაზე მყოფი პირების რაოდენობა, ეროვნება და მისამართები. დოკუმენტი ინახავს საწარმოში დასაქმებული ქართველი მუშებისა და მოხელეების მონაცემებს, რომელთაგან აღსანიშნავია: ვლადიმერ ჭელიძე (მცხოვრები ყარსის ქ. №9)**,** ივანე ნუცუბიძე (ტურგენევის ქ. №29)**,** დავით კორტავა (კომაროვის ქუჩა)**,** ლავრენტი გოგუაშვილი**,** ვლადიმერ ევსტაფის ძე ბენიძე (სკობელევის ქ. №6) [აჭარის სს, ფონდი ი-21, საქ. 23].

დასკვნა. ბათუმის სააქციო საზოგადოება „შელენგოვსკი და კ“-ს საარქივო ფონდის მიმოხილვა ნათლად აჩვენებს, თუ როგორ ვითარდებოდა მსხვილი ინდუსტრიული საწარმო ბათუმში მე-20 საუკუნის დასაწყისში. კაპიტალისტური ეკონომიკიდან და საერთაშორისო სავაჭრო კავშირებიდან საბჭოთა გეგმიურ, ნაციონალიზებულ წარმოებაზე გადასვლა ასახავს იმ გლობალურ პოლიტიკურ-ეკონომიკურ ცვლილებებს, რაც რეგიონმა ამ ათწლეულში გამოიარა. ბათუმის სააქციო საზოგადოება „შელენგოვსკი და კ“-ს (ფონდი ი-21) საარქივო მასალების შესწავლა რამდენიმე მნიშვნელოვან დასკვნამდე მიგვიყვანს:

- საწარმოო ადაპტაცია და კრიზისების მართვა: კომპანიამ საწყის ეტაპზევე (1912 წ.) განიცადა სერიოზული მენეჯერული და ნედლეულის (შავი რკინის დეფიციტი) კრიზისი, რაც ძვირადღირებული ციმბირული რკინის შესყიდვითა და ღამის ცვლების შემოღებით დააბალანსა. ეს მიუთითებს ბათუმის მაშინდელი ბიზნეს-ელიტის მცდელობაზე, სწრაფად მორგებოდა ბაზრის კონიუნქტურას.

- ფართო ეკონომიკური კავშირები: დებიტორ-კრედიტორთა ნუსხა აჩვენებს, რომ კომპანია ინტეგრირებული იყო როგორც მსხვილ კაპიტალთან (მაგ. „ძმები ნობელების საზოგადოება“), ისე სახელმწიფო, საგანმანათლებლო და მუნიციპალურ სტრუქტურებთან თბილისსა და ბათუმში.

- სოციალური პასუხისმგებლობა: მიუხედავად 1917 წლის რევოლუციური ქაოსისა, საწარმოში მოქმედებდა „დახმარების ყულაბა“, რაც მიუთითებს ადრეულ კორპორაციულ-სოციალურ ელემენტებზე.

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

- სისტემური გარდატეხა: 1922 წლის დოკუმენტები, სადაც საწარმო უკვე „პირველ საბჭოთა ქარხნად“ იხსენიება, თვალსაჩინო ნიმუშია იმისა, თუ როგორ გაანადგურა საბჭოთა რეჟიმმა კერძო სააქციო კაპიტალი და როგორ მოახდინა ინდუსტრიული ერთეულების ტოტალური ნაციონალიზაცია.

ნაშრომი ადასტურებს, რომ აღნიშნული ფონდი, რომელიც ამჟამად მცირე რესტავრაციას საჭიროებს, წარმოადგენს უმნიშვნელოვანეს მიკრო-ისტორიულ წყაროს სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოს ინდუსტრიული მოდერნიზაციის შესასწავლად.

გამოყენებული წყაროები და ლიტერატურა

ლიტერატურა:

ბარათაშვილი 2012: ბარათაშვილი ა. (2012). *ბათუმის ეკონომიკური ისტორია (XIX საუკუნის დასასრული და XX საუკუნის დასაწყისი).* შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,ბათუმი;

სურგულაძე 1984: სურგულაძე, ა. სამრეწველო საწარმოთა ნაციონალიზაცია საქართველოში (1921–1924 წლებში), თბილისი;

ჩხაიძე 2008: ჩხაიძე თ. ბათუმის ოლქის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ისტორიიდან (1914–1921 წწ.), ბათუმი;

ხალვაში 2008: ხალვაში, ზ. სამრეწველო კაპიტალის განვითარება სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოში (1878–1921 წწ.). თბილისი;

Tolf, R. W. (1976): The Russian Rockefellers: The Saga of the Nobel Family and the Russian Oil Industry. Stanford: Hoover Institution Press.

საარქივო წყაროები:

აჭარის საარქივო სამმართველო, ცენტრალური სახელმწიფო არქივი. ფონდი ი-21 (ბათუმის სააქციო საზოგადოება „შელენგოვსკი და კ“), საქმეები: 1, 2, 3, 5, 7, 8, 10, 17, 19, 20, 23 (1912–1922 წწ.).

References:

Literatura:

Baratashvili 2012: Baratashvili A. (2012). Economic History of Batumi (end of the 19th century and beginning of the 20th century). Shota Rustaveli State University, Batumi;

Chkhaidze 2008: Chkhaidze T. From the History of Socio-Economic Development of Batumi Region (1914–1921), Batumi;

Khalvashi 2008: Khalvashi, Z. Development of Industrial Capital in South-Western Georgia (1878–1921). Tbilisi;

Surguladze 1984: Surguladze, A. Nationalization of Industrial Enterprises in Georgia (1921–1924), Tbilisi;

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

Tolf, R. W. (1976): The Russian Rockefellers: The Saga of the Nobel Family and the Russian Oil Industry. Stanford: Hoover Institution Press.

Archival sources:

Centrals State Archives of Archives Administration of Ajara, Fund I-21, case 1;
csaaaa, Fund I-21, case 2, 3,5,7,8,10, 17, 19, 20, 23.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

DOI:10.52340/PUTK.2233-3541.2026.28.09

დანაშაულობანი და სასჯელთა სისტემა ქართული სისხლის სამართლის მიხედვით
CRIMES AND THE SYSTEM OF PUNISHMENTS UNDER GEORGIAN CRIMINAL LAW

OTAR GOGOLISHVILI
Batumi Shota Rustaveli State University, professor of the Department of History, Archaeology and Ethnology;
Batumi, Georgia
ORCID: 0000-0002-5196-4155
otargogolishvili@gmail.com
+995 593 617895

Abstract. In the study of early Georgian legal history, criminal law occupies a particularly significant position compared to other branches of law, as its individual legal norms and institutions most clearly reflect the social structure, the relationship between social classes, and the struggle between the ruling and the oppressed strata. Research conducted by Georgian scholars demonstrates that no narrative sources on criminal or civil law from the early feudal period have survived. Nevertheless, in the absence of direct legal sources, it is possible to rely on indirect evidence, including ecclesiastical monuments and historical writings, to reconstruct, as far as possible, materials relating to various aspects of criminal law.

Keywords: *criminal law, legal norms, social structure, early feudal period, indirect sources, historical materials.*

ოთარ გოგოლიშვილი
ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოლოგიის დეპარტამენტის პროფესორი;
ბათუმი, საქართველო
ORCID: 0000-0002-5196-4155
otargogolishvili@gmail.com
+995 593 617895

აბსტრაქტი. ძველი ქართული სამართლის პრობლემის კვლევისას სისხლის სამართალს ერთგვარი უპირატესობაც კი ენიჭება სამართლის სხვა დარგებთან შედარებით, იმ მხრივ,რომ სწორედ სისხლის სამართლის ცალკეულ ნორმებსა და

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ინსტიტუტებში უფრო ნათლად ჩანს საზოგადოების სოციალური სტრუქტურა, კლასობრივი თანაფარდობა, ბრძოლა გაბატონებულ და ჩაგრულ ფენებს შორის ქართველ მეცნიერთა გამოკვლევებით დასტურდება, რომ შემორჩენილი არ არის ადრეფეოდალური ხანის სისხლისა და სამოქალაქო სამართლის ნარატიული წყაროები ,თუმცა პირდაპირი წყაროების ნაცვლად შეგვიძლია მოვიშველიოთ არაპირდაპირი წყაროები, საეკლესიო ხასიათის ძეგლები, საისტორიო ხასიათის თხზულებები და შეძლებისდაგვარად ამოვკრიბოთ ჩვენთვის საინტერესო მასალები სისხლის სამართლის ამა თუ იმ საკითხზე.

საკვანძო სიტყვები: *სისხლის სამართალი, სამართლებრივი ნორმები, სოციალური სტრუქტურა, ადრეფეოდალური ხანა, არაპირდაპირი წყაროები, საისტორიო მასალები*

შესავალი

სისხლის სამართლის, როგორც სამართლის დარგის აღდგენა-ჩამოყალიბებაში უდიდესი წვლილი მიუძღვის აკადემიკოს ივანე ჯავახიშვილს.

ქრისტიანული მოძღვრების მიხედვით, შემოქმედმა (ე.ი. ღმერთმა) ადამიანთა მოდგმას მათი ყოფა-ცხოვრებისა და მოქმედების ,,სჯული" დაუწესა. შემდეგ გაჩნდა ,,დაწერილი სჯული", რომელიც კანონისა და სამართლის წიგნების წერილობით აღბეჭდილი წესებითა და განგებით იქნა შემოღებული. ასე გაჩნდა კანონმდებლობაც ,,სჯულის წიგნისაი", რომელიც წესების სახით იყო ჩამოყალიბებული. კანონმდებლობის მიზანს ადამიანთა ურთიერთობების მოწესრიგება და იმ მოქმედების საზღვრის დადგენა შეადგენდა, რომლის გადასვლა სახელმწიფოს, სარწმუნოებისა თუ პირ-ოვნების უფლებებისა და ინტერესების შელახვა იქნებოდა. რაკი სჯული, კანონი და წესი უცდომელი და სამართლიანი მოქმედების საზღვრად იქნა აღიარებული, ამიტომ მცნების დამრღვევი მოქმედება ამ საზღვრის ,,გარდასვლათ" იყო მიჩნეული. კანონის და წესის გარდალახვას ,,გარდამავლობითი მოქმედება" ეწოდებოდა. გარდა-მავლობითი მოქმედება შეიძლება ყოფილიყო უმოქმედობის შედეგიც, რასაც იურიდიულად ,,საქმის უგუნებელყოფა" ეწოდებოდა. ბოროტების ხელშე-უშლელობას უგუნებელყოფის გარდა ეწოდებოდა ,,მიშვება". ასევე, კანონის დამრღვევ საქციელს უკანონობაც ეწოდებოდა.

თუ გარდამავლობით მოქმედებას თვისებისა და შედეგის შეფასების თვალსაზრისით მივუდგებით, მაშინ იგი შეიძლება დახასიათდეს როგორც ბრალი, ან როგორც ცოდვა, ან როგორც ბოროტმოქმედება, ან როგორც დანა-შაულობა. დანაშაული ყოფილა იგივე შეცოდება, ე.ი. შავად ქმნა საქმისა. შესაძლებელია ზმნა დაშავების თავდაპირველი მნიშვნელობა სწორედ საქმის შავას ქმნად გულისხმობდა, მაგრამ დაშავება აგრეთვე ვინმესთვის ფიზიკური ან ზნეობრივი ვნების მიყენებას ნიშნავდა. დაშავება ,,ხეიბრად შექმნას" ეწოდ-ებოდა.

ვისაც ბრალი ედებოდა, იმას ბრალეული ერქვა, ვისაც შეცოდება ჰქონდა ჩადენილი, ის შეცოდებული იყო. სჯულისა და კანონის გადამლახველს ბორ-ოტმოქ-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

მედი ეწოდებოდა. იყო ბოროტმოქმედების ძველი იურიდიული ტერმ-ინოლოგიაც. მას ძვირისმოქმედი ეწოდებოდა.

გარდასვლა არის სჯულის, კანონისა და წესის დარღვევა.

გარდახდომა არის იგივე რაც გარდასვლა.

დათრგუნვა ნიშნავს დანაშაულის ჩადენას, კანონის დარღვევას.

უდებებაი და უგულებელყოფაი საქმისაი ნიშანავს თანანმდებობის პირის უმოქმედობას, რასაც მძიმე დანაშაული მოჰყვა.

მიშვება ნიშნავს როდესაც თანანმდებობის პირი საშუალებას აძლევს ბოროტმოქმედს თავისი უმოქმედობით დამნაშავემ თავის საწადელს მიაღწიოს.

წინაღდგომა და დარღვევაი კანონისა ეს იგივეა რაც უკანონობა.

ბრალი გამოიყენებოდა დანაშაულის ცნების გამოსახატავად. ივანე ჯავახიშვილის აზრით ბრალი უფრო უახლოვდება ცოდვას.

ცოდვა სამართალდარღვევის ზნეობრივ-სარწმუნოებრივი სახეა, ხოლო შეცოდება კი არის დანაშაული.

დანაშაული ვინმესთვის ფიზიკური და ზნეობრივი ზიანის მიყენებას ნიშნავდა. სულხან-საბა ორბელიანის აზრით ,,დაშავება ხეიბრად შექმნას'' ეწოდებოდა.

ბოროტმოქმედება იყო თავიდან საეკლესიო სახის დანაშაული, აქედან ის შემოვიდა საერო სამართალში. ეს ისეთი დანაშაულია როდესაც ბოროტმოქმედი სჯულის კანონს დაარღვევდა. ე. ი. საქმის ბოროტად კეთება.

ძვირისმოქმედება იგივე იყო რაც ბოროტმოქმედება. მაგალითად ცოტნე დადიანი ეუბნება მონღოლებს: ,,ჩვენ კოხტასთავზე (იგულისხმება 1246 წლის კოხტასთავის შეთქმულება) თქვენი საქმის მოსაწესრიგებლად ვიყავით შეკრებილნი, თქვენ კი დაგვიჭირეთ და ძვირისმოქმედთა თანა შეგვრაცხენითო''.

მეთოდი:

თემაზე მუშაობისას უპირველეს ყოვლისა გამოყენებულ იქნა ანალიზის მეთოდი. ეს მეთოდი მნიშვნელოვნად მიმაჩნია კონკრეტული საკითხის განხილვის დროს, რადგანაც ამ მეთოდის მეშვეობით, საკითხზე მსჯელობისას ვაანალიზებთ იმას, როგორი იყო დანაშაულობანი და სასჯელთა სისტემა ქართული სისხლის სამართლის მიხედვით.

შედეგები

წარმოდგენილი სტატიიდან მკითხველი საზოგადოება გაეცნობა თუ როგორი იყო ქართული სისხლის სამართლის მიხედვით დანაშაულის სახეები; მაგალითად, 1) დანაშაულობანი სახელმწიფოს წინააღმდეგ (ღალატი, განდგომა, მეფის შეურაცხოფა); 2) სქესობრივი ზნეობის დამრღვევი დანაშაულობანი. ესენია ბუნებითნი და ბუნების გარეშე; 3) დანაშაულობანი ადამიანის სიცოცხლის წინააღმდეგ (კაცისკვლა, დაჭრა, მეკობრეობა, დაგერშვა); 4) დანაშაულობანი საკუთრების წინააღმდეგ (ნივთების მოპარვა, ძარცვა, საბუთების მოპარვა-მოსპობა). არსებობდა,

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

აგრეთვე დანაშაულის დამამძიმებელი, შემამსუბუქებელი და გამომრიცხავი შესატყვისი სასჯელები. სტატიაში ყველა ესენი განხილულია ცალ-ცალკე.

მსჯელობა

ძველი ქართული სამართლის პრობლემის კვლევისას სისხლის სამართალს ერთგვარი უპირატესობაც კი ენიჭება სამართლის სხვა დარგებთან შედარებით, იმ მხრივ, რომ სწორედ სისხლის სამართლის ცალკეულ ნორმებსა და ინსტიტუტებში უფრო ნათლად ჩანს საზოგადოების სოციალური სტრუქტურა ,კლასობრივი თანაფარდობა, ბრძოლა გაბატონებულ და ჩაგრულ ფენებს შორის **(მეტრეველი,2003:218).**

ქართველ მეცნიერთა გამოკვლევებით დასტურდება, რომ შემორჩენილი არ არის ადრეფეოდალური ხანის სისხლისა და სამოქალაქო სამართლის ნარატიული წყაროები ,თუმცა პირდაპირი წყაროების ნაცვლად შეგვიძლია მოვიშველიოთ არაპირდაპირი წყაროები, საეკლესიო ხასიათის ძეგლები, საისტორიო ხასიათის თხზულებები და შეძლებისდაგვარად ამოვკრიბოთ ჩვენთვის საინტერესო მასალები სისხლის სამართლის ამა თუ იმ საკითხზე **(მეტრეველი, 2003:219).**

ქართულ სამართალში არსებობდა დანაშაულის რამდენიმე სახე: 1.დანაშაულებანი სახელმწიფოს წინააღმდეგ, ღალატი, განდგომა, მეფის შეურაცხყოფა 2. სქესობრივი ზნეობის დამრღვევი დანაშაულებანი 3. დანაშაულებანი ადამიანის სიცოცხლის წინააღმდეგ 4. დანაშაულებანი საკუთრების წინააღმდეგ.

არსებობდა ასევე დანაშაულის დამამძიმებელი და შემამსუბუქებელი გარემოებები რაზეც შემდგომ ვისაუბრებ. ხოლო რაც შეეხება უშუალოდ დანაშაულს სახელმწიფოს წინააღმდეგ.

განდგომა და ღალატი ორგვარი ხასიათის იყო : 1) როცა განდგომილები მეფის წინააღმდეგ ბრძოლაში ადგილობრივ ძალებს ეყრდნობოდნენ 2) როცა განდგომილნი მეფის წინააღმდეგ ბრძოლაში უცხო ქვეყნის ძალებს იშველიებდნენ. ღალატი არაბული სიტყვაა და ნიშნავს მუხთლობას. ქართულ ლექსიკაში გამოიყენება ტერმინი **,,ორგულობაც“,** რომელიც ფარულ, შენიღბულ, ვერაგულ მოქმედებას ნიშნავდა. ორგული განდგომილები მეფეს ერთგულებას ეფიცებოდნენ, სინამდვილეში კი მის წინააღმდეგ შეთქმულებას აწყობდნენ. განდგომილება უფრო ღია, გამჭირვალე მოქმედებას ნიშნავდა. მეფის შეურაცხყოფაც სახელმწიფო დანაშაულად ითვლებოდა. მეფის სიტყვიერად, საჯაროდ და პირადად შეურაცხყოფის შესახებ მოგვეპოვება მხოლოდ ერთი ცნობა, რომელიც დაცულია თამარ მეფის პირველ ისტორიკოსთან. ავტორი მოციქულის მიერ თამარ მეფის წინაშე სიტყვიერ თავხედობას აღწერს. სასჯელის სახე თამარ მეფის ისტორიკოსს შემდეგნაირად აქვს აღწერილი ,,როდესაც სულთან რუქნადინის მოციქულმა თამარ მეფეს აკადრა, რომ თუ ის მიიღებდა მაჰმადის სჯულს, მაშინ სულთანი მას ცოლად მოიყვანს, თუ არა და ხარჭად დაისვამსო“. ამის გაგონებაზე ზაქარია ამირსპასალარმა ისეთი ხეთქა ცხვირპირში სულთანის მოციქულს, რომ იგი მიწაზე დაეცა ვითარცა მკვდარი. როცა მოასულიერეს, მას უთხრა ზაქარიამ ,,უკადრებელი სიტყვითა

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

თქმისთვის სამართალი დამნაშავეს სასჯელად უდევს ჯერ ენის ამოკვეთას, ხოლო შემდეგ თავის მოკვეთას“. სასჯელის რა სახეს ითვალისწინებდა კანონი, როდესაც მეფეს ზურგსუკან აყენებდნენ შეუაცხყოფას, ჩვენთვის უცნობია **(ნადარეიშვილი, 1990:78).**

არსებობდა ასევე ადამიანის სიცოცხლის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულებანიც. ქართული სამართალი ასეთ დანაშაულად იცნობს **მკვლელობას**. მკვლელობის აღსანიშნავად სხვადასხვა ტერმინი გამოიყენებოდა, რადგან მკვლელობაც სხვადასხვა სახის იყო. სიცოცხლის მოსპობას **,,მოკვლა, კაცისკვლა ან მკვლელობა“** ეწოდებოდა. მკვლელობისთვის დაწესებული იყო სისხლის ფასი **(ლობჟანიძე, 2001311-312).**

ივანე ჯავახიშვილის დაკვირვებით ქართული სამართალი არ ცნობდა მკვლელობისთვის შურისძიებას, როგორც საჯარო სასჯელს. მკვლელობისთვის სასჯელის სიდიდე დამოკიდებული იყო ასევე ბრალის ხარისხზე. მზირად წასვლით ანუ ჩასაფრებით მკვლელობა - მოწამლვით მკვლელობა უფრო მკაცრად ისჯებოდა როგორც ეკლესიის, ისე სახელმწიფოს მიერ. ეკლესია მას **20 წლით უზიარებლობას** უფარდებდა. გაუფრთხილებლობით ანუ უნებლიედ კაცის კვლისთვის უფრო მცირე სასჯელი - 10 წლით უზიარებლობა იყო დაწესებული. რაც შეეხება სახელმწიფოს მიერ მკვლელობისთვის დაწესებულ სასჯელს, იგი განისაზღვრებოდა მკვლელისა თუ მოკლულის წოდებრივ-საგვარეულო თუ სამოხელეო კუთვნილებით. გათვალისწინებული უნდა ყოფილიყო ასევე დანაშაულის სიმძიმე, ობიქტური მხარე. საერო სამართალი ასევე აწესებდა მამულიდან **დროებით გაძევებასაც.** ადამიანის სიცოცხლის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულებიდან გარდა მკვლელობისა, ქართული სამართალი იცნობს ასევე **დაჭრას**, რასაც ძველ ქართულ სამართალში **დაკოდვა და დაჩხვეპვა** ეწოდებოდა **(მეტრეველი, 2003:269).**

სქესობრივი დანაშაულებანი იყოფოდა **ბუნებით დანაშაულად და ბუნების გარეშე დანაშაულად**. ქართული სამართალი განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებდა სქესობრივი ზნეობის დამრღვევ დანაშაულებებს, რაც თავის მხრივ ნაკარნახევი იყო ქართული ჩვეულებითი სამართლისგანაც **(ლობჟანიძე, 2001:312).**

საქართველოში განსაკუთრებულად იყო დაცული ქალწულობის ინსტიტუტი, რის გამოც საერო სამართალი მკაცრად სთხოვდა პასუხს ყველას, ვინც ქალწულს შეაცდენდა. არსებული წესით, ქალწულის ახლო ნათესავს შემცდენელზე შური უნდა ეძია. ბუნებით დანაშაულში აღსანიშნავი იყო **,,სიძვა“,** რომელიც დაუქორწინებელ ქალ-ვაჟთა სქესობრივ კავშირს ერქვა. ცოლის ან ქმარის უცხო კაცთან ან ქალთან სქესობრივ დაახლოებას **,,მრუშობა“** ეწოდებოდა. სიძვის ჩამდენ მამაკაცს **,,მსიძავი“,** ქალს კი ,,მეძავი'' ეწოდებოდა. საეკლესიო სამართალი სიძვისთვის მკაცრ სასჯელს - 7 წელს უზიარებლობას მიმართავდა. ხოლო მრუშობისთვის დამნაშავე 15 წელი უზიარებელი უნდა ყოფილიყო.

უკანონო ცოლს **ხარჭა** ეწოდებოდა. ცნობილია, რომ აშოტ კურაპალატს ჰყოლია ხარჭა. დიდ დანაშაულად ითვლებოდა ცოლის ღალატიც. ბუნების გარეშე დანაშაულად ითვლებოდა აგრეთვე **უასაკოს** (11-12 წელი) **გახრწნა.** ასევე ბუნების გა-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

რეშე დანაშაულად ითველობდა **სქესობრივი კავშირი ერთსქესიანთა** შორის. არსებობდა ე.წ. **,,სოდომური ცოდვა''**, 1103 წლის რუის-ურბნისის საეკლესიო კრების ,,ძეგლისწერამ'' მას განსაკუთრებული ყურადღება მიაქცია და აღნიშნა, რომ ეს ცოდვა მძვინვარებდა სპარსეთში, სომხეთში, რომში, რომელმაც დააუძლურა ეს სახელმწიფოები. კრებამ ამ დანაშაულზე დააწესა სასჯელი: **თვალების დათხრა და ასოს** მოჭრა, ასევე სიკვდილის შემდეგ ჯოჯოხეთში მოხვედრა **(სურგულაძე, 1952:108).**

რაც შეეხება საკუთრების წინააღმდეგ მიმართულ დანაშაულებებს, მას საინტერესოდ აღწერს ვალერიან მეტრეველი. ის წერს, რომ ამ ტიპის დანაშაულებებიდან ქართულ სამართალში ცნობილია **მეკობრეობა და ავაზაკობა** - პარვა, რბევა, ძარცვა. მეკობრეობისა და ავაზაკობის მიზანს წარმოადგენდა სხვისი ქონების დაუფლება ძალის გამოყენებით, რასაც თან ახლდა უდანაშაულო ადამიანთა დატყვევება თუ დახოცვა.

პარვა სხვისი ქონების ფარულად მითვისება იყო. დღეს ,,პარვას" **ქურდობას უწოდებენ**. სხვის ქონების ძალით მიტაცებას **,,რბევა"** ეწოდებოდა. ტერმინი ,,ძარცვას" გამოიყენებოდა ქარავანზე თავდასხმისა და მისი ქონების მითვისების შემთხვევაში. ლაშა გიორგის მემატიანე აღნიშნავს, რომ ,,მეფეთა მეფის თამარის" დროს საქართველოს სახელმწიფოში ,,საყდართა და მონასტერთა დალეწვასა ვერავინ იკადრებდა, ქარავანსა ვერ ვინ ძარცუიდა, ამერი და იმერი, ძუელი სამეფო მათი აფხაზეთისა დაწყნარებით ჰქონდა, რომელი ერთიცა ქათამი არასად მოიკლოვდა, მპარავი ავისმოქმედი აღარ იყო. თუ ნაპარავი ვინმე პოვის, კარსა ზედა მოდის და დროშათა ქუეშე დადგის. ოვსმან, მთიულმან და ყივჩაღმანმა და სუანმა ვერ იკადრა პარვა'' **(მეტრეველი 2003:217).**

ძველ ქართულ სამართალში უხვად გვხვდება დანაშაულის აღმნიშვნელი ტერმინები, რასაც არაპირდაპირი წყაროების ანალიზიც გვიჩვენებს. ასეთი ტერმინებია: **გარდასვლა** (სჯულის, კანონისა და წესის დარღვევა ანუ გარდასვლა), **დათრგუნვა** (სამართლის შჯულისა თუ კანონის დარღვევა - ,,სჯულნი დავთრგუნენ წიგნისაი და ახალი ბუნებითი" ,,გალობანი სინანულისანი"), **მიშვება (**თანამდებობის პირის მიერ თავისი უმოქმედობით და ხელშეუშლელობით დამნაშავისთვის ხელისშეწყობა. დღევანდელი შესატყვისია ,,მიმნებლობა"), **ბრალი (**დანაშაულის მცნების გამოხატვა. სულხან საბას განმარტებით - ,,მცირე რამ დანაშაული". ივანე ჯავახიშვილის აზრით კი ბრალი უფრო უახლოვდება **ცოდვას**), **ცოდვა** (სამართალდარღვევის ზნეობრივ-სარწმუნოებრივი სახე (ივანე ჯავახიშვილი), **შეცოდება** (დანაშაულის აღმნიშვნელია. მაგ. ბექა-აღბუღას ,,წიგნი სამართლისა კაცთა შეცოდებისა ყოველსავე". ბოროტისმოქმედი და ძვირისმოქმედი ეს ტერმინები ერთი და იგივეს გამოხატავდა. თავდაპირველად ,,**ძვირისმოქმედი"** გამოიყენებოდა, შემდგომ საეკლესიო სამართლიდან საერო სამართალში შემოვიდა ,,**ბოროტისმოქმედი**". ტერმინი ძვირისმოქმედი გვხვდება ჟამთააღმწერელთან, როცა ცოტნე დადიანი მიმართავს მონღოლებს: ,,ჩვენ თქვენის საქმეების მოსაწესრიგებლად

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ვიყავით შეკრებილნი, თქვენ კი **,,ძვირის მოქმედთა** თანა შეგვრაცხეთ'' **(მეტრეველი, 2003:219).**

ძველ ქართულ სამართალში არსებობდა დანაშაულის **დამამძიმებელი და შემამსუბუქებელი** გარემოებები. დანაშაულის ჩადენისთვის პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელ ან პასუხისმგებლობისგან სრულიად გასათავისუფლებელ გარემოებად ითვლებოდა მეფის ან ხელისუფლის სხვა მოხელეების ბრძანებით ჩადენილი დანაშაული. ომიანობისა და თავდასხმების დროს თავდაცვის მიზნით ადგილი ჰქონდა თვდამსხმელის დაჭრას. იმდროინდელი ქართული იურიდული ტერმინოლოგია ასეთ გარემოებებს უწოდებს **,,ჯეროვან“ ან ,,საჭირო მიზეზებს“.** ბრალეულობის დამამძიმებელ გარემოებად ითვლებოდა **მეორედ ჩადენილი** დანაშაული. იგი უფრო მკაცრად ისჯებოდა როგორც საეკლესიო, ისე საერო სამართლის ნორმებით. დავით აღმაშენებლის ისტორიკოსის მიხედვით, რომელსაც იმოწმებს ი. ჯავახიშვილი, ლიპარიტ ბაღვაში ხელმეორედ ღალატისათვის ორი წლით საპყრობილეში გამოკეტეს, შემდგომ კი საბერძნეთში გააძევეს.

ქართული სამართალი დამამძიმებელ გარემოებად თვლიდა **თანამდებობის პირის მიერ ჩადენილ დამაშაულს.** სამოხელეო ბოროტმოქმედება უფრო მკაცრად ისჯებოდა. დამამძიმებელ გარემოებად ითვლებოდა აგრეთვე ,,საკრძალავ ადგილთა შეხება და დაშვება“, რასაც შეიძლება ადამიანის დაზიანება ან სიკვდილი მოჰყოლოდა.

პასუხისმგებლობის გამომრიცხავ გარემოებებზე საინტერესო ცნობას გვაწვდის პროფესორი ალექსანდრე ვაჩეიშვილი. ქართული სამართალი დუმდა ბატონის ყმაზე თავდასხმის შემთხვევაში, თუმცა ვახტანგის სამართლის წიგნის მიხევით ყმას ჰქონდა უფლება მოეკლა ბატონი, თუ ის შელახავდა მისი ოჯახის ცოლქმრულ სიწმინდეს. ქმარს ჰქონდა უფლება აგრეთვე მოეკლა მოღალატე ცოლი. ვახტანგის სამართლის წიგნის მიხედვით პასუხიმგებლობისგან თავისუფლდებოდა **ქურდის მკვლელიც (ლობჟანიძე, 2001:306-308).**

საინტერესოა ჯგუფური დანაშაულებრივი ქმედება. ქართული სამართალი თანამონაწილეობის ერთ-ერთ სახედ ცნობდა ისეთ დანაშაულს, რომელსაც ორი პირი თანაბრად ჩადიოდა. ასეთ დანაშაულებს ქართული სამართალი უწოდებს **,,ორკელძოვე დანაშაულს**''.

ქართული სამართალი განასხვავებდა თანამონაწილეთა სახეებს. იმ პირს, რომელსაც სურდა დანაშაულის ჩადენა, მაგრამ მის განხორციელებას სხვისი დახმარებით ცდილობდა ეწოდებოდა **,,განმზრახი“**. ბოროტმოქმედების მიერ ერთმანეთთან წინასწარ შეთანხმდებულ დანაშაულს კი **,,შეზრახება“** ეწოდებოდა. თანამზრახველებს შემდგომ შეერთებულ პირს ეწოდებოდა **,,განზრახვის თანამოწმე**“. თუ ეს პირი მონაწილეობას მიიღებდა დანაშაულის ჩადენაში, მას ეწოდებოდა **,,მიმდგომი ან თანაშემდგომი“**. დანაშაულში ნებისმიერი სახით მონაწილეობას **,,თანადგომა“//,,ასაბია“//,,ასაბიობა“// ,,მეშველი“** ეწოდებოდა.

სასჯელი. სასჯელის მიზნები და სახეები ქართულ სამართალში. დანაშაული და სასჯელი ერთმანეთთან მჭიდრო კავშირში იმყოფებიან. სისხლის სამარ-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

თლის კანონმდებლობაში ვერ ვხვდებით სასჯელის საკანონმდებლო განსაზღვრებას. მეცნიერთა ნაწილი სასჯელის დეფინიცირების მცდელობისას იშველიებს პოზიტიურ კანონმდებლობას, სისხლის სამართლის მატერიალურ და პროცესუალურ ნორმებს და სასჯელს სახელმწიფო იძულებით ღონისძიებად მიიჩნევს.

სასჯელის პრობლემატიკა სცდება საკანონმდებლო ჩარჩოებს. იგი სისხლის სამართლის დოგმატიკისა და ფილოსოფიის განხილვის საგანს წარმოადგენს. ექვთიმეს მიერ გადმოქართულებულ ნაშრომში ,,კანონი შეცოდებულთანი“, ახსნილია სასჯელის წარმოშობა და არსი, როგორც ღმერთის ნება. ,,ღმერთს სურს არა ადამიანის ტანჯვა და სიკვდილი, არამედ მისი გამოსწორება“ **(ვაჩეიშვილი,1946:202).**

სასჯელთა მიზნების შესახებ მოძღვრება ივანე ჯავახიშვილმა ამომწურავად გამოიკვლია. ის ასახელებს სასჯელის ოთხ მიზანს. უპირველესი მიზანი დამნაშავის ზნეობრივი გამოსწორებაა. სწორედ ამ მოსასზრებაზე იდგა ექვთიმე მთაწმინდელი და იგი სასჯელის დანიშნულებად თვლიდა ,,წვრთნას“. გიორგი მთაწმინდელი, რომელიც იყო ექვთიმე მთაწმინდელის ცხოვრების აღმწერი, მიუთითებს, რომ მამა ექვთიმე დასჯილ ბერებთან მივიდოდა ხოლმე და ნუგეშს სცემდა, სიტყვით და საქმით ეხმარებოდა მათ. ექვთიმე ნუგეშს სცემდა და ასაჩუქრებდა ყოფილ დამნაშავეს ან ჩოხით, ან საბეჭურით, ან სხვა რაიმეთი, რათა მას გულში მტრობა არ დარჩენოდა **(მეტრეველი,2003:248).**

სასჯელის დანიშნულების ეს პოლიტიკა ქართულ საერო სამართალსაც ჰქონდა შეთვისებული. მაგალითად შეგვიძლია მოვიყვანოთ დავით აღმაშენებლის მიდგომა ლიპარიტ ამირისადმი. ისტორიკოსის თქმით, ღალატის განზრახვისთვის მეფემ მოინდომა ლიპარიტის გამოსწორება ანუ ,,გაწურთუა“, რისთვისაც რამდენიმე ხნით დააპატიმრა. ფიქრობდნენ, რომ ეს დრო საკმარისი იყო მის გამოსასწორებლად, რის შემდეგაც მეფეს მისთვის თანამდებობაც კი დაუბრუნებია. ამით მეფე ამტკიცებდა განდგომილისა და მოღალატისადმი კეთილ განწყობას. ამდენად, სასჯელთა სისტემის ქვაკუთხედად დამნაშავეთა ,,წურთნისა და მოქცევა-გამოსწორების“ მიზანი ყოფილა დასახული **(ჯავახიშვილი,1984:380).**

სასჯელის მეორე მიზანს **,,დამნაშავე პირთა მიმართ ხორციელი და ფიზიკური ვნების მიყენება“ წარმოადგენდა.** ეს იმ შემთხვევაში, შემთხვევაში თუ ჰუმანური სასჯელით არ ხერხდებოდა დამნაშავის გამოსწორება.

ძველი ქართული საეკლესიო სამართლიდან ირკვევა, რომ იყენებდნენ დამნაშავე ბერების მიმართ **,,ღვედითა მიმთხვევას“.** საერო სამართლისათვის დამახასიათებელი იყო **ტაჯგანაგით ცემა** და ა.შ. ამ სახის სასჯელს დაშინების მნიშვნელობაც ჰქონდა.

სასჯელის მიზანს წარმოადგენდა საზოგადოებრივი მშვიდობიანობის დაცვა. თუ დამნაშვეს დანაშაულისადმი მიდრეკილება ჰქონდა ან დანაშაულისადმი მიდრეკილება ,,გვარისაგანცა მოაქვდათ,“ ასეთ შემთხვევაში გამოიყენებოდა **ექსორია და გაძევება.** დავით აღმაშენებელმა ლიპარიტი მეორედ ჩადენილი დანაშაულისთვის ,,ორ წელს“ დაატყვევა იყო და ,,საბერძნეთს გააგზავნა“ ექსორიად.

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

გიორგი მთაწმინდელის ცნობით, ექვთიმე მთაწმინდელმა ტყუილი ამბის მიტანისთვის ,,მრავალნი ძმანი მონასტრისგან გაახსნა, რათა კრებული მშვიდობით იყოს“. გაძევება სხვა ადგილზე გადასახლებას ნიშნავდა, ხოლო ექსორია ქვეყნიდან მოკვეთას. ასეთი სასჯელის მიზანი იყო საზოგადოებრივი მშვიდობიანობის დამყარება, დამაშავე პირთაგან საზოგადოების გაწმენდა **(ჯავახიშვილი,1984:380, ვაჩეიშვილი, 1946:83).**

სასჯელის მიზნების და დანიშნულების შესახებ შედარებით უფრო გლობალურად მსჯელობს ეფრემ მცირე. მისი აზრით, ადრეულ ეტაპზე სასჯელის მიზანი და დანიშნულება სამაგიეროს მიზღვევა იყო, განვითარებულ სახელმწიფოში კი მისი მიზანი უნდა იყოს კანონიერებისა და სამართლიანობის დაცვა.

ვაჩეიშვილის აზრით აღნიშნული ეპოქის იურიდიული მწერლობასა და მოქმედ სამართალში ცნობილი იყო თეორიები, რომელთაც თანამედროვე მეცნიერება პრევენციის თეორიებს უწოდებს. ამ თეორიების მიხედვით სასჯელის მიზანი იყო დანაშაულის ჩადენის თავიდან აცილება. მოძღვრებები პრევენციის შესახებ ძველი დროის მწერლობაში გვხვდება. იგი კარგად აითვისა რომის სამართალმაც. გამოიკვეთა პრევენციის როგორც ზოგადი, ისე კერძო დანიშნულება. ვაჩეიშვილის აზრით ქართულ სამართალში სასჯელს ჰქონდა სამაგიეროს მიზღვევის დანიშნულება. ტერმინი ,,მისაგებელი“ სწორედაც რომ სამაგიეროს მიზღვევის გამომხატველია.

სასჯელის შესახებ საინტერესო მოსაზრებებს ვხვდებით გ. ნადირაშვილთან. მისი აზრით კერძო სასჯელშიი იგულისხმება დამნაშავის მიერ დაზარალებულის, ანუ კერძო ინტერესის მოთხოვნების ანუ კერძო ინტერესების დაკმაყოფილება. ქართული სამართალი იცნობს საჯარო სასჯელებსაც. ესაა სახელმწიფოს მიერ დანიშნული იძულებით ღონისძიებება დანაშაულის ჩადენისთვის. მძიმე სამართალდარღვევების დროს დამნაშავე სისხლის ფასსაც ანაზღაურებდა და საჯარო სასჯელსაც იხდიდა. გ. ნადირაშვილის აზრით ,,სისხლის ცნება“ არ ამოწურავდა სასჯელის ცნებას. ,,სისხლი“ ქართულ სამართალში ნიშნავდა **,,სისხლის ფასს“.** იგი ქონებრივ საზღაურს წარმოადგენდა, რომელიც დაზარალებულის ან მისი მემკვიდრეებისთვის უნდა გადაეხადა კანონით განსაზღვრულ სასჯელთან ერთად **(ნადარეიშვილი,2000:100-128).**

ადრეფეოდალური და განმვითარებული ეპოქის ბარის საქართველოში საჯარო სასჯელს ,,**პატიჯი“** ეწოდებოდა. სახელმწიფოებრიობის განვითარების ადრეულ ეტაპზე დანაშაული განიხილებოდა, როგორც კერძო პირის უფლების დარღვევა. ამისთვის დაწესებული იყო ქონებრივი საზღაური. მრავალი საუკუნის განმავლობაში **,,სისხლი“ და ,,პატიჟი“** ერთდროულად არსებობდა, საბოლოოდ კი საჯარო სასჯელის გამოყენება-შეფარდება სახელმწიფომ აიღო ხელში.

ქართულ სამართალში კერძო სასჯელის აღსანიშნავად გამოიყენებოდა ასევე **,,ზღვევა“.** ვახტანგ VI-ის სამართლის წიგნის მიხედვით ქურდმა ნაქურდალი შვიდეულად უნდა ზღოს ნივთის პატრონის სასარგებლოდ.

ივანე ჯავახიშვილის დასკვნით, ძველ ქართულ მართმსაჯულებას (მონღო-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ლობამდე) სასჯელთა მთელი სისტემა ჰქონდა შემუშავებული, კერძოდ: **სიკვდილით დასჯა, სხეულის დამასახიჩრებელი სასჯელები, ექსორია და გაძევება, თავისუფლების აღკვეთა, მტკივნეული სასჯელები, ქონების კონსიფიკაცია, მოქალაქეობრივი უფლებების დროებითი და სამუდამოდ ჩამორთმევა, ქონებრივი საზღაური სახელმწიფოს, ფეოდალის ან სასმართლოს სასარგებლოდ, დაკრულვა** და სხვა საეკლესიო სასჯელები.

სიკვდილით დასჯა შეეფარდებოდა მხოლოდ სახელმწიფოს ღალატისთვის, მეფის პირადი შეურაცხყოფისთვის, მეკობრეობისთვის. XI-XII საუკუნეებში ქართული სამართალი მეტად ჰუმანური იყო. ეს გამოწვეული იყო ქართული სახელმწიფოებრივი ცხოვრებისა და ქართული კულტურის აღმავლობით, რომელიც IX-X საუკუნეებიდან დაიწყო და მონღოლთა შემოსევებამდე გაგრძელდა. საქართველოში იშვიათად მიმართავდნენ სიკვდილით დასჯას. თამარის ისტორიკოსის ,,ისტორიანი და აზმანი შარავანდედთანის“ ავტორის მიხედვით, თამარს თავისი მეფობისას, მისი განკარგულებით მათრახის ცემითაც კი არავინ დაუსჯია. მისთვის უცხო დასახიჩრება ან დაბრმავება. თამარმა აკრძალა სხეულის დამასახიჩრებელი სასჯელები, მაგრამ ერთ დამნაშავეს მაინც ამოწვეს თვალები. ეს იყო გამონაკლისი შემთხვევა - ,,მისსა სამეფოსა შინა ერთიცა მსახურნი არ გაპატიჟებულა, თუნიერ გუზან ტაოსკარელისგან: მას თუალნი დასწუნეს“.

სხეულის დამაზიანებელ სასჯელებს შორის იყო **დასაჭურისება, თვალთა დაწვა ანუ დაბრმავება, ენის მოჭრა ასევე ხელის და ფეხის** მოჭრა.

ექსორია და გაძევება. ექსორია განსხვავდებოდა გაძევებისგან. ექსორიის დროს დამნაშავეს კონკრეტულ ქვეყანას მიუჩენდნენ. ქართული წყაროების მიხედვით ექსორიის ადგილად ხშირად ჩანს მაკედონია და კონსტანტინეპოლი. რაც შეეხება გაძევებას ამ დროს დამნაშავეს მოაშორებდნენ თავის საცხოვრებელ ადგილს თუმცა კონკრეტულ ადგილს არ მიუთითებდნენ.

თავისუფლების აღკვეთა, როგორც იძულებითი სასჯელის სახე. სულხან-საბას განმარტებით ფეოდალიზმის ეპოქაში არსებობდა საპყრობილის სამი სახე: **საპატიმრო, დილეგი და საკანი.** საპატიმრო არის საპყრობილე სახლი სადაც დაკავებული პირი იმყოფება. საკანი იყო საპყრობილის ქვედა სართული, ბნელი ადგილი, ხოლო დილეგი საპყრობილეს ის სახეა სადაც ბორკილგაყრილი პატიმრები არიან მოთავსებული **(ნადარეიშვილი, 2000:100-128).**

არსებობდა **მოქალაქეობრივი უფლებების დროებით ან სამუდამოდ ჩამორთმევა და გამაწბილებელი** სასჯელები. მოქალქეობრივი უფლების ჩამორთმევა გულისხმობდა ლაშქარში მონაწილეობის აკრძალვას. ივანე ჯავახიშვილის გამოკვლევით, ,,ლაშქართა შიგან არ შეშვება“ მიესჯებოდა მათ, ვისაც ეკლესიამ შეუფარდა საეკლესიო სასჯელი **,,დაკრულვა“.** ასეთი სასჯელი მკვლელობისთვის და სამშობლოს ღალატისთვის იყო დაწესებული. საქართველოში გვხდებოდა აგრეთვე: **თავზე ლაფის დასხმა, გაპარსვა, თავზე ნაცრის დაყრა, ვირზე შესმა** და ასე შემდეგ .

ქონებრივი საზღაურის დანაშაულის ჩადენის თვალსაზრისით საინტერე-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

სოა ,,შუიდეულის ისტორია“ (გ. ნადირაშვილი). ეს გულისხმობდა დაზარალებულისათვის ნაქურდალის ან მისი ფასის უკან დაბრუნებას. ამავე დროს, ქურდს ხელისუფლების სასარგებლოდ უნდა გადაეხადა ნაქურდალის შვიდმაგი ღირებულება. გარდა **შვიდეულისა** ვხვდებით **სამეულსა და ხუთეულსაც.** ამდენად, XII საუკუნეში ქონებრივი სასჯელი დანაშაულის ჩადენისას საჯარო სასჯელად გვევლინება **(ნადარეიშვილი, 2000:გვ 106).**

დაკრულვა საეკლესიო სასჯელი იყო, თუმცა მას ახლდა საერო ხასიათის სასჯელებიც. ეკლესია მას იყენებდა **ზნეობრივი და სქესობრივი დანაშაულებებისთვის, მკრეხელობასა და მკვლელობისთის,** ხოლო **საერო ხელისუფლება დაკრულვილს ჩამოართმევდა მამულს და უკრძალავდა სამხედრო სამსახურს.** არსებობდა ასევე სხვა საეკლესიო სასჯელებიც, მაგალითად უზიარებლობა **(მეტრეველი,2003:258).**

ვახტანგ VI-ის სამართლის მიხედვით სასჯელმა უნდა დააშინოს დანაშაულის ჩამდენი და გარეშე პირებიც. მე-13 მუხლის მიხედვით ,,ცრუ მოწმე“ მკაცრად უნდა დაისაჯოს, რომ იგივე სხვამ აღარ გაიმეოროს **(ვაჩეიშვილი,1964:95-96).**

სიკვდილით დასჯა. ძველ ქართულ სამართალში არსებობდა სიკვდილით დასჯის ორი სახე ესენი იყო: **თავის მოკვეთა და ჩამოხრჩობა.** ვახტანგის სამართლის წიგნში სიკვდილით დასჯა, როგორც სასჯელი პირდაპირ არ არის მოხსენიებული, მაგრამ აღნიშნული წიგნის 33-ე, 81-ე, 82-ე, 221-ე, 222-ე მუხლების ანალიზი გვაფიქრებინებს, რომ კონკრეტული ქმედებისთვის სიკვდილით დასჯა გამოიყენებოდა (მეტრეველი 2003:261).

XVI საუკუნის მეორე ნახევრიდან სასჯელი გამკაცრდა. სიკვდილით დასჯა ხორციელდებოდა თავის მოკვეთით და ცეცხლზე დაწვით. გურიის სამთავროში ტყვეების გამყიდველებს ცეცხლზე ცოცხლად წვავდნენ. თავი მოჰკვეთეს და ისე დაწვეს ცეცხლზე მეფე ერეკლეს წინააღმდეგ შეთქმულების ზოგიერთ მონაწილე.

ვახტანგის სამართლის წიგნში სასჯელთა შორის ყურადღებას იპყრობს დამასახიჩრებელი სასჯელები, როგორიც იყო მაგ: **ნასაღი (ასომოკვეთა).** ასევე ვხვდებით ტკივილის მიმყენებელ სასჯელებს **(ცემა),** თავისუფლების აღკვეთას, გამაწბილებელ, ქონებრივ და საეკლესიო ხასიათის სასჯელებს. საეკლესიო ხასიათის სასჯელებს შორის იყო **შეჩვენება.** შეჩვენებულ პირს არ ჰქონდა ზიარების, ქორწინების და გვირგვინთა კურთხევის უფლება. გარდაცვალების შემდეგ მას არც ანდერძი აეგებოდა ქრისტიანულად და არც დაიკრძალებოდა. ამ სასჯელს მოჰყვებოდა **შერისხვა,** რომელიც იყო საერო ხასიათის სასჯელი.

დასკვნა

სისხლის სამართალი არის სამართლის ერთ-ერთი დარგი, რომელიც განსაზღვრავს, თუ რომელი ქმედება ითვლება დანაშაულად. ასევე თითოეული დანაშაულისათვის აწესებს შესაბამის სასჯელს.

სისხლის სამართლის ინსტიტუტებიდან უმთავრესია დანაშაულის, სასჯელის, ბრალის და სხვა ინსტიტუტები.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქართული ჩვეულებითი სამართლის მთავარი მიზანი სისხლის აღების ადათის წინააღმდეგ ბრძოლაში გამოიხატებოდა. ტრადიციული სამართლის ძალით, მკვლელის საზოგადოებრივი სტატუსი დანაშაულის ჩადენისთანავე მკვეთრად უარესდებოდა, მისი სოციალური და სულიერი უფლებები მყისვე იზღუდებოდა. მაგალითად, სვანეთში მკვლელი ორ კაცთაგან არ უნდა გამოჩენილიყო, მხოლოდ ერთს ჰქონდა დალაპარაკების უფლება, მკვლელს ასევე, კატეგორიულად ეკრძალებოდა ეკლესიასთან მიახლოებაც კი, არა თუ დღესასწაულებში მონაწილეობა. იგი ვერ მივიდოდა ქორწილში, ვერ დაესწრებოდა მიცვალებულისათვის წესის აგების რიტუალს. თემი ამ საშუალებებითაც ებრძოდა სისხლის აღების ადათს.

თემის ანუ ხატის ღალატის უმძიმესი დანაშაულის შემდეგ მთავარ დანაშაულად ფშავში მკვლელობა ითვლებოდა. მკვლელის „მამკლავს,“„ცოდვიანს“ ეძახდნენ. მათი აზრით, მკვლელს ცოდვა საიქიოშიც მიჰყვებოდა, მას „ მკვდრის მზიდავს“ ეძახდნენ, რადგან ხალხის წარმოდგენით, მკვლელი მოკლულს საიქიოში ზურგით ატარებს. მკვლელის საზოგადოებრივი პრესტიჟი მკვეთრად ეცემოდა, იგი იძულებით გადაიხვეწებოდა სხვა თემში. უწყვეტ სისხლისღვრას თემი აქტიურად უპირისპირდებოდა. ცდილობდა მოსისხლეთა შერიგებას. საზოგადოება ებრძოდა სისხლის აღების ჩვეულებას. ფშაური მასალით, „ნიკო წიკლაურმა მოკლა ივანე ბოსლიაშვილი... მკვლელი ასახლდა და გაეცალა სოფელს... მოკლულის ბიძაშვილებსა და ერთ-ერთ ძმას განუზრახავთ თავსისხლი აეღოთ მკვლელზე, სათანადო თადარიგსაც შესდგომიან. ეს ცნობილი გახდა მოკლულის დედისათვის, მან შეყარა თავისი ვაჟი და ბიძაშვილები, მოიხადა მანდილი, დადო მათ წინ და თქვა: „ჩემი თხოვნაა, ნუ მოკლავთ მკვლელს, ცოდვიანის ცოდვას ნუ დაიდებთ. იგი ისე მოკვდეს, თავისი მიწა არ ეღირსოს.“ რა თქმა უნდა, შვილი და ბიძაშვილები შეწუხდნენ, მაგრამ სხვა რა ძალა იყო, დაემორჩილნენ დედის თხოვნას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

ვაჩეიშვილი 1946: ალექსანდრე ვაჩეიშვილი, ნარკვევები საქართველოს სისხლის სამართლის ისტორიიდან, I, თბილისი;

ლობჟანიძე 2001: გივი ლობჟანიძე, ქართული სახელმწიფოსა და სამართლის ისტორია, თბილისი;

მეტრეველი 2003: ვალერიან მეტრეველი, საქართველოს სახელმწიფოსა და სამართლის ისტორია, თბილისი;

ნადარეიშვილი 1990: გიორგი ნადარეიშვილი, საქართველოს სახელმწიფოსა და სამართლის ისტორია, თბილისი;

სურგულაძე 1952: ივანე სურგულაძე, ნარკვევები სახელმწიფოსა და სამართლის ისტორიიდან, თბილისი;

ჯავახიშვილი 1984: ივანე ჯავახიშვილი, ქართული სამართლის ისტორია, ტომი VII, თბილისი.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

References:

Javakhishvili 1984: Ivane Javakhishvili, History of Georgian Law, Volume VII, Tbilisi;
Lobzhanidze 2001: Givi Lobzhanidze, History of the State and Law of Georgia, Tbilisi;
Metreveli 2003: Valerian Metreveli, History of the State and Law of Georgia, Tbilisi;
Nadareishvili 1990: Giorgi Nadareishvili, History of the State and Law of Georgia, Tbilisi;
Surguladze 1952: Ivane Surguladze, Essays from the History of the State and Law, Tbilisi;
Vacheishvili 1946: Aleksandre Vacheishvili, Essays from the History of the Criminal Law of Georgia, I.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

DOI:10.52340/PUTK.2233-3541.2026.28.10

იდეოლოგიური დიქტატურა და „უღმერთობის“ ბიუროკრატიზაცია: მებრძოლ უღმერთოთა კავშირის საქმიანობა და რელიგიური ლანდშაფტი აჭარაში (1930-1940-იანი წლები)

IDEOLOGICAL DICTATORSHIP AND THE BUREAUCRATIZATION OF "GODLESSNESS": THE ACTIVITIES OF THE UNION OF MILITANT ATHEISTS AND THE RELIGIOUS LANDSCAPE IN ADJARA (1930–1940)

TAMAZ PHUTKARADZE
Batumi Shota Rustaveli State University, professor of the Department of History, Archaeology and Ethnology; Head of Service of Foreign, Public and Media Relations, Publication and Use of Documents of Archives Administration of Ajara;
Batumi, Georgia
ORCID:0000-0002-0489-8036
txil1968@gmail.com
+995 577 179723

NANI PUTKARADZE
Doctor of History, Batumi Shota Rustaveli State University;
Batumi, Georgia
nanikoputkaradze@yahoo.com
+995 577 141042

Abstract. Against the backdrop of Batumi's historical tolerance and cultural pluralism, this paper examines the mechanisms of implementing the anti-religious policy of the Soviet period in Adjara during the 1930s and 1940s. It discusses the activities of the "Union of Militant Atheists" (UMA) as part of the repressive and ideological apparatus. Based on materials from the National Archives of Adjara, the paper analyzes the process of the institutionalization of atheism, statistical data recorded in archival documents, trends in the closure of houses of worship, and the internal resistance of the population against the totalitarian system.

Keywords: Union of Militant Atheists (UMA), Soviet repressions, atheism, history of Adjara, religious tolerance, Batumi, archival materials, ideological propaganda.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

თამაზ ფუტკარაძე
ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოლოგიის დეპარტამენტის პროფესორი; აჭარის საარქივო სამმართველოს საზღვარგარეთთან, საზოგადოებასთან, მასმედიასთან ურთიერთობისა და დოკუმენტების პუბლიკაციის და გამოყენების სამსახურის უფროსი;
ბათუმი, საქართველო
ORCID:0000-0002-0489-8036
txil1968@gmail.com
+995 577 179723

ნანი ფუტკარაძე
ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ისტორიის დოქტორი;
ბათუმი, საქართველო
nanikoputkaradze@yahoo.com
+995 577 141042

აბსტრაქტი. ნაშრომში ბათუმის ისტორიული ტოლერანტობისა და კულტურული პლურალიზმის ფონზე განხილულია საბჭოთა პერიოდის ანტირელიგიური პოლიტიკის განხორციელების მექანიზმები 1930-1940-იანი წლების აჭარაში. მასში განხილულია „მებრძოლ უღმერთოთა კავშირის“ (მუკი) საქმიანობა, როგორც რეპრესიული და იდეოლოგიური აპარატის ნაწილი. აჭარის სახელმწიფო არქივის მასალებზე დაყრდნობით, გაანალიზებულია ათეიზმის ინსტიტუციონალიზაციის პროცესი, საარქივო დოკუმენტებში დაფიქსირებული სტატისტიკური მონაცემები, სამლოცველოების დახურვის ტენდენციები და მოსახლეობის შინაგანი წინააღმდეგობა ტოტალიტარული სისტემისადმი.

საკვანძო სიტყვები: მებრძოლ უღმერთოთა კავშირი (მუკი), საბჭოთა რეპრესიები, ათეიზმი, აჭარის ისტორია, რელიგიური ტოლერანტობა, ბათუმი, საარქივო მასალები, იდეოლოგიური პროპაგანდა.

შესავალი

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, ქართულ ისტორიოგრაფიაში შეიქმნა ვაკუუმი რელიგიური პროცესების ობიექტური შეფასების თვალსაზრისით. კომუნისტური რეჟიმის პირობებში რელიგია განიხილებოდა წარსულის „მავნე გადმონაშთად“, რაც ხელს უშლიდა რეალური სურათის დანახვას. ბათუმი, თავისი გეოპოლიტიკური მდებარეობითა და „პორტო-ფრანკოს“ სტატუსით, ისტორიულად ჩა-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

მოყალიბდა, როგორც მულტიკულტურული და მულტიკონფესიური ცენტრი, სადაც ჰარმონიულად თანაარსებობდა ისლამი, მართლმადიდებლობა, კათოლიციზმი და იუდაიზმი. აჭარის საარქივო სამმართველოს ფონდებში დაცული მასალების (ფონდი რ-260) საფუძველზე ნაჩვენებია საბჭოთა ანტირელიგიური მანქანის მუშაობის სპეციფიკა, რელიგიის წინააღმდეგ ბრძოლის მეთოდები და ის სოციალურ-ფსიქოლოგიური ატმოსფერო, რომელიც 1930-იანი წლების „დიდი ტერორის“ პერიოდში სუფევდა რეგიონში.

კვლევა ეფუძნება ი**სტორიული წყაროების და დოკუმენტების ანალიზის მეთოდს.** გამოყენებულია აჭარის საარქივო სამმართველოს ცენტრალურ სახელმწიფო არქივში დაცული საქმეები (ფონდი N 260, ი-977), სხდომის ოქმები, ფინანსური უწყისები და ლექტორ-პროპაგანდისტების ანკეტები. კვლევისას გამოყენებულია ინ**ტერდისციპლინური მიდგომა,** რაც საშუალებას იძლევა მოვლენები განხილულ იქნას როგორც პოლიტიკურ, ისე ეთნო-ფსიქოლოგიურ ჭრილში.

ძირითადი შედეგები

საარქივო მასალების ანალიზის შედეგად დადგინდა, რომ ათეიზმი არ იყო მხოლოდ იდეოლოგიური მოძრაობა. იგი იყო კარგად დაფინანსებული სახელმწიფო იერარქიული სისტემა. მუკ-ის წევრები იღებდნენ ყოველთვიურ ხელფასს, ხოლო ორგანიზაციები შექმნილი იყო ყველა სტრატეგიულ ობიექტზე (აწჰესი, ჩაის ფაბრიკები, სკოლები). **დადგინდა აგრეთვე** 1937 წლისთვის ბათუმში მოქმედი მუკ-ის **უჯრედებისა (64 უჯრედი) და წევრების (4000 წევრი) რაოდენობა; სახელმწიფო კონტროლის მექანიზმებ**ი („სოციალისტური შეჯიბრების“ პარადოქსული გამოყენება ანტირელიგიურ საქმიანობაში, საიდუმლო კომისიების არსებობა „ხალხის მტრების“ გამოსავლენად); **კულტურული ნგრევა (**209 მეჩეთიდან 95 დაიხურა, ხოლო მრავალი საკულტო ნაგებობა (სინაგოგა, ეკლესიები) გადაკეთდა სპორტულ დარბაზებად და კლუბებად) და ა. შ. რეპრესიების მიუხედავად, მოსახლეობა (მათ შორის კომკავშირელები და ინტელიგენცია) ფარულად აგრძელებდა რელიგიური რიტუალების (ნათლობა, ბაირამი) შესრულებას.

მსჯელობა

საბჭოთა იმპერიის კრახის შემდეგ საქართველოში განვითარებულმა სოციალ-ეკონომიკურმა, პოლიტიკურმა თუ სულიერ-სარწმუნოებრივმა პროცესებმა დღის წესრიგში დააყენა კომუნისტური მმართველობის პერიოდში მიმდინარე მოვლენების ობიექტური გაშუქება. ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებულ ინტერესს იწვევს რელიგიური პროცესების შესწავლა და ანალიზი. საბჭოური სისტემის ბუნებიდან გამომდინარე, აღნიშნული საკითხების კვლევას ტაბუ ჰქონდა დადებული, რამაც განაპირობა ის **ისტორიოგრაფიული ვაკუუმი,** რომელიც საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ საქართველოში შეიქმნა. ათეისტური იდეოლოგიისა და იდეოლოგიური ფილტრის პირობებში, რელიგია განიხილებოდა არა როგორც კულტურის ან იდენტობის განუყოფელი ნაწილი, არამედ როგორც „წარსულის გადმონაშ-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

თი“, რაც რეალური სურათის დამახინჯებას იწვევდა. რელიგიური პრობლემატიკა, ეთნო-კონფესიური პროცესები ერთმანეთისაგან გამიჯნულად, ცალმხრივად, საბჭოური იდეოლოგიის გათვალისწინებით შუქდებოდა. შედეგად, საბჭოურმა ისტორიოგრაფიამ (მიღწევების მიუხედავად) ჩვენი ქვეყნის ისტორიაში დაგვიტოვა ჩრდილოვანი მხარეები (თ. ფუტკარაძე, 2011:.56). სასულიერო პირების რეპრესიები, ეკლესია-მონასტრების ნგრევა და ავტოკეფალიის საკითხი ფაქტობრივად ამოღებული იყო სამეცნიერო მიმოქცევიდან.

დამოუკიდებლობის აღდგენის შემდეგ, საზოგადოებაში გაჩნდა „სულიერი შიმშილი“, რამაც რელიგიური საკითხების მიმართ ინტერესი მკვეთრად გაზარდა და ხელი შეუწყო მითების დეკონსტრუქციას. თანდათან იწყება საბჭოთა პროპაგანდის მიერ დამკვიდრებული სტერეოტიპების ჩანაცვლება მეცნიერული არგუმენტებით.

აჭარის, კონკრეტულად ბათუმის ეს ისტორიული სურათი კარგად აჩვენებს, თუ როგორ ყალიბდება **კულტურული პლურალიზმი** გეოპოლიტიკური ცვლილებების ფონზე. 1878 წელს ბერლინის კონგრესის გადაწყვეტილებით ქალაქის დაბრუნება საქართველოს (მაშინდელი რუსეთის იმპერიის შემადგენლობაში) და მისი **„პორტო-ფრანკოდ“** (თავისუფალ ნავსადგურად) გამოცხადება გახდა ის ფუნდამენტი, რამაც ქალაქს კოსმოპოლიტური ელფერი შესძინა და აქცია სხვადასხვა შინაარსის, კულტურისა და რელიგიის თავშეყრის ადგილად ადგილად.

ერთის მხრივ, აქ მძლავრად იყო წარმოდგენილი ადგილობრივი მოსახლეობის ტრადიციული რწმენა-წარმოდგენები, ამავე დროს გზას იკვალავდა ისლამური, იუდაისტური და სხვა რელიგიური მიმიდინარეობები. ყოველივე ეს, განპირობებული იყო ბათუმის გეოპოლიტიკური მდებარეობით. ქალაქის შემდგომმა განვითარებამ, მისმა საპორტო ქალაქად ქცევამ მოიზიდა განსხვავებული ეთნოსისა და რელიგიური აღმსარებლობის ადამიანები. აღნიშნულმა ფაქტორმა განაპირობა სხვადასხვა რელიგიური ორგანიზაციების და თემების ჩამოყალიბება, **რომელთა კულტურა ფართო მასშტაბით მოაზრებული ქართული კულტურის ნაწილად იქცა** (თ. ფუტკარაძე, 2011:56).

ოსმალური მმართველობის პერიოდმა აჭარაში ისლამი არა მხოლოდ რელიგიად, არამედ სოციალური ყოფიერების ნაწილად აქცია. ბათუმში აშენებული **ორთა ჯამე** (1886 წ.) სწორედ ამ პერიოდის სიმბოლოა. მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ ადგილობრივი მოსახლეობა, მიუხედავად აღმსარებლობის ცვლილებისა, ინარჩუნებდა ქართულ ენასა და ადათ-წესებს. ეს ქმნიდა უნიკალურ „ქართულ-ისლამურ“ სინთეზს. მართლმადიდებლური ტაძრების გვერდით გაჩნდა კათოლიკური (დღევანდელი ღვთისმშობლის შობის საკათედრო ტაძარი), სომხურ-გრიგორიანული და პროტესტანტული ეკლესიები. ებრაული მოსახლეობის ზრდამ განაპირობა სინაგოგის მშენებლობა, რაც ბათუმის სავაჭრო-ეკონომიკურ ცხოვრებაში მათ აქტიურ ჩართულობაზე მიუთითებდა. ბათუმმა შეძლო ის, რაც ბევრ იმპერიულ ქალაქში ვერ მოხერხდა - სხვადასხვა აღმსარებლობის ადამიანების თანაარ-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

სებობა - ქალაქის საერთო იდენტობის შენარჩუნება და გამდიდრება. ბათუმის ეს „ჭრელი“ წარსული დღესაც განსაზღვრავს ქალაქის ტოლერანტულ ბუნებას.

საბჭოთა ხელისუფლებამ დაუნდობელი ბრძოლა გამოუცხადა რელიგიურ იდეოლოგიას. რელიგის წინააღმდეგ საბრძოლველად ამოქმედდა სახელმწიფო ტოტალიტარული მექანიზმი. შეიქმნა **,,მებრძოლ უღმერთოთა კავშირები”,** მოგვიანებით კი სახკომსაბჭოსთან დაარსდა **რელიგიური კულტების საბჭო.** ეს იყო საბჭოთა პერიოდის ერთ-ერთი ყველაზე აგრესიული იდეოლოგიური ორგანიზაცია იყო და წარმოადგენდა კარგად ორგანიზებულ ბიუროკრატიულ მანქანას, რომლის მიზანი იყო რელიგიური გადმონაშთების „ამოძირკვა“ , რწმენის სრული ეროზია და მისი ჩანაცვლება „მეცნიერული ათეიზმით“. თუ „უღმერთოთა კავშირი“ აგრესიულ პროპაგანდას ეწეოდა, **რელიგიური კულტების საბჭო** (შემდგომში „რელიგიის საქმეთა საბჭო“) ასრულებდა „თვალთვალის“ ფუნქციას. აჭარაში, ამ ორგანიზაციების საქმიანობა განსაკუთრებულ დატვირთვას იძენდა, რადგან აქ რელიგია (ისლამი თუ ქრისტიანობა) მჭიდროდ იყო დაკავშირებული ეროვნულ ყოფასთან.

ნიშანდობლივია, რომ ანტირელიგიური საქმიანობისათვის დაწესებული ყოფილა სპციალური ჯილდო - **სამკერდე ნიშანი.** ამ ჯილდოთი დაჯილდოვებულთა შორის მოხსენიებულია რელიგიური კულტების საბჭოს რწმუნებული აჭარაში **მუხამედ ვანლიში** (ასსცსა, ფონდი ი-977, აღწერა 1, საქმე 18, ფურც.26). ეს იყო კლასიკური მაგალითი იმისა, თუ როგორ ახდენდა საბჭოთა სისტემა ადგილობრივი კადრების „ვერიფიკაციას“ (თ. ფუტკარაძე, 2011:.57). ის, რომ რწმუნებული თავად იყო ადგილობრივი წარმოშობის, სისტემისთვის ორმაგად მომგებიანი იყო: ის უკეთ იცნობდა ადგილობრივ ფსიქოლოგიას, ენასა და ტრადიციებს, რაც კონტროლის ეფექტურობას ზრდიდა. ანტირელიგიური ჯილდო მათ ხელში იყო ფსიქოლოგიური იარაღი და იდეოლოგიური მარკერი.

აჭარაში საბჭოთა ხელისუფლება განსაკუთრებით ფრთხილობდა. ერთი მხრივ, ის ებრძოდა ისლამს, როგორც „იდეოლოგიურ მტერს“, მაგრამ მეორე მხრივ, ერიდებოდა რეგიონში სოციალური აფეთქების პროვოცირებას. სწორედ ამიტომ, ვანლიშის მსგავსი რწმუნებულების როლი იყო არა მხოლოდ „აკრძალვა“, არამედ **„რელიგიის მართვა“** — მისი მოქცევა ისეთ ჩარჩოებში, სადაც ის საფრთხეს აღარ შეუქმნიდა კომუნისტურ პარტიას.

აჭარაში მუკის საქმიანობას ჰქონდა ძალიან **სპეციფიკური და ფაქიზი ხასიათი**, რაც რეგიონის რელიგიური მრავალფეროვნებით იყო განპირობებული, კერძოდ:

ა. საქართველოს სხვა რეგიონებში ძირითადი დარტყმა მართლმადიდებლურ ეკლესიაზე მოდიოდა, აჭარაში „მუკ“-ს უწევდა ორ ფრონტზე ბრძოლა - როგორც ქრისტიანობის, ისე ისლამის წინააღმდეგ; განსაკუთრებული აქცენტი კეთდებოდა მაღალმთიან აჭარაზე, სადაც ისლამური ტრადიციები უფრო მყარი იყო. შესაბამისად, დახურეს სამლოცველოები და ისინი ,,საკლუბო” ან ,,სამეურნეო” ფართებად აქციეს.

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ბ.აჭარაში ათეისტური კამპანია ხშირად „თურქული გავლენისგან გათავისუფლების“ ეგიდით მიმდინარეობდა, რაც პროპაგანდას ნაციონალისტურ ელფერსაც სძენდა.

გ.ერთ-ერთი სპეციფიკური თავისებურება **ჩადრის ახდას უკავშირდებოდა.** ,,მუკ“-ის წევრები აქტიურად მონაწილეობდნენ ქალთა ემანსიპაციის კამპანიებში, რაც ხშირად რელიგიური სიმბოლოების (ჩადრის) საჯარო მოხსნითა და დაწვით გამოიხატებოდა.

დ. ვინაიდან აჭარის სოფლებში წერა-კითხვის დონე დაბალი იყო, კავშირი აქცენტს აკეთებდა ვიზუალურ და ზეპირ პროპაგანდაზე. რელიგიური დღესასწაულების (ყურბან-ბაირამი, აღდგომა) ნაცვლად ინერგებოდა „მოსავლის დღეები“, „კოლმეურნის დღე“ და ა.შ. „მუკ“-ის წევრებს (რომლებიც ხშირად ადგილობრივი გააქტიურებული ახალგაზრდები იყვნენ) უწევდათ დაპირისპირება საკუთარ ოჯახებთან და უხუცესებთან, რაც სოციალურ დაძაბულობას ქმნიდა.

პროპაგანდის ერთ-ერთი ძირითადი ინსტრუმენტი იყო **გაზეთი „ბეზბოჟნიკი“ (უღმერთო),** რომლის ადგილობრივი ტირაჟები და სტატიები სპეციალურად აჭარის კონტექსტზე იყო მორგებული. იგივე ფუნქციით იყო დატვირთული **სკოლა.** მასწავლებლები ვალდებულნი იყვნენ ყოფილიყვნენ „მუკ“-ის წევრები და ბავშვებისთვის ადრეული ასაკიდანვე ჩაენერგათ რელიგიისადმი ზიზღი.

საარქივო მასალებში დაცული ინფორმაცია გვეხმარება დავინახოთ რელიგიის სახელისუფლებო ორგანოების მუშაობის სპეციფიკური მექანიზმი, რაც გამოიხატებოდა კონტროლის ბიუროკრატიული პირამიდის ფორმირებაში. ეს პირამიდა თავის თავში აერთიანებდა ინფორმაციების შეგროვებას (რამდენი ადამიანი დაესწრო ლოცვას, რა თემებზე ისაუბრა მოლამ თუ მღვდელმა, ვინ გადაიხადა ქორწილი ან დაკრძალვა რელიგიური წესით...), ფინანსურ კონტროლს (რელიგიური თემების შემოსავლების (შემოწირულობების) აღრიცხვა და მათი მაქსიმალური შეზღუდვა) და ა. შ.

ამჯერად მკითხველს ვთავაზობთ აჭარის საარქივო სამმართველოს ცსა-ში დაცულ მეტად საინტერესო მასალებს **(ფონდი N260),** რომლებიც ასახავენ **,,მებრძოლ უღმერთოთა კავშირის” (შემდგომში მუკი) საოლქო საბჭოს საქმიანობას 1930-1940-იან წლებში.** ფონდში შესულია 22 საქმეთა ერთეული, რომლებშიც წარმოდგენილია მებრძოლ უღმერთოთა კავშირის რესპუბლიკური, საოლქო და რაიონული საბჭოს ოქმები, ,,მუკის“ ჩამოყალიბების საკითხები, ანტირელიგიური ორგანიზაციების ხარჯთაღრიცხვა, პროპაგანდისტების შერჩევა და მივლინება რეგიონის სოფლებსა და ქალაქებში, სამთავრობო ინსტრუქციები, ანტირელიგიური პროპაგანდისა და ამ საქმეში სხვადასხვა ორგანიზაციების მიერ ერთმანეთის სოციალისტურ შეჯიბრებაში გამოწვევის საკითხები და ა. შ. საარქივო მონაცემები ააშკარავებს საბჭოთა რეჟიმის კიდევ ერთ პარადოქსულ მხარეს: **„უღმერთოობის“ ბიუროკრატიზაციას**. ის, რაც ერთი შეხედვით სულიერ ან მსოფლმხედველობრივ საკითხად უნდა აღქმულიყო, საბჭოთა სისტემამ აქცია ჩვეულებრივ „საწარმოო“ პროცესად.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

#1 საქმეში წარმოდგენილია ბათუმის მებრძოლ უღმერთოთა კავშირის **ბათუმის რაიონული საბჭოს 1937 წ. 29 დეკემბრის სხდომის ოქმი**, რომელშიც ერთერთ საკითხად განხილული იყო მუკის ორგანიზაციის ჩამოყალიბების საკითხები. საბჭოს თავმჯდომარეობდა თ. ჭელიძე. ეს თარიღი შემთხვევითი არ იყო. ეს იყო „დიდი ტერორის“ პიკი, როდესაც ანტირელიგიური კამპანია ყველაზე აგრესიულ ფაზაში იყო შესული.

სხდომის დადგენილებით მუკის ორგანიზაციები ჩამოყალიბებული იქნა სხვადასხვა დასახლებულ პუნქტში. დოკუმენტში დაფიქსირებულია ამ ორგანიზაციის ჩამოყალიბების ადგილები და ხელმძღვანელი პირები, კერძოდ:

,, მახინჯაურის მეურნეობაში - გ. ამაშუკელი;
სალიბაურში - ა. ურუშაძე;
მახვილაურში - გვაზავა;
ამხ. სტალინის სახ.კოლ. (ორთაბათუმში) - გ. აბესაძე;
აწჰესში - კერესელიძე;
ორთაბათუმის ჩაის ფაბრიკაში (ურეხი) - ე. დევაძე;
უ.ნ.რ. 93 - მურადოვი;
რაიაღმასკომში - გ. სალუქვაძე;
ახალშენის ბერძნულ არასრულ საშუალო სკოლაში - თ. ჭელიძე;
აჭარისწყლის სრულ საშუალო სკოლაში - თ. ჭელიძე“

მუკის ყველა წევრს ეძლეოდათ ხელისუფლების მიერ განსაზღვრული **ყოველთვიური ჯამაგირი.** 1937 წლის ბოლოსთვის მუკი, როგორც იდეოლოგიური სტრუქტურა წარმოადგენდა კარგად ანაზღაურებად იერარქიული ქსელს, რომელიც იქმნებოდა ყველგან, განსაკუთრევბით იქ, სადაც ხალხის ყველაზე დიდი კონცენტრაცია იყო (ინდუსტრიულ-ენერგეტიკული ობიექტები, საგანმანათლებლო დაწესებულებები, სასოფლო და საქალაქო დასახლებები და ა. შ.). ის ფაქტი, რომ მუკის წევრებს ეძლეოდათ **ყოველთვიური ჯამაგირი**, ამსხვრევს მითს იმაზე, თითქოს ათეიზმი მხოლოდ „ენთუზიაზმზე“ დამყარებული მოძრაობა იყო.

წარმოდგენილი ინფორმაცია არის უნიკალური **„რეპრესიული ტოპოგრაფია“**, რომელიც ზუსტად გვიჩვენებს, თუ როგორ მოიცვა საბჭოთა ათეისტურმა მანქანამ აჭარის ყველა სტრატეგიული ობიექტი. სიაში ნახსენები ორთაბათუმის სტალინის სახელობის კოლმეურნეობა სიმბოლურია. იმ პერიოდში ბელადის სახელის მატარებელ ობიექტებში „უღმერთოთა“ მუშაობა განსაკუთრებული სიმკაცრით მოწმდებოდა. ნებისმიერი რელიგიური გამოვლინება აქ აღიქმებოდა არა მხოლოდ „უმეცრებად“, არამედ პოლიტიკურ საბოტაჟად.

1937 წლის ნოემბრისათვის ბათუმში ჩამოყალიბებულა **მუკის 64 უჯრედი,** რომელიც აერთიანებდა 4000 წევრს. ქალაქის საბჭოს მუკის თავმჯდომარედ იმ პერიოდისათვის მუშაობდა **კირისილოღლი (ხარიტონ ახვლედიანი)** (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 76). ნიშანდობლივია ის, რომ მუკის შექმნისას გარკვეული ყურადღებაა გამახვილებული ეთნიკურ მახასიათებლებზე. წარმოდგენილი საარქივო მონაცემი კიდევ უფრო ნათლად აჩვენებს, თუ რამდენად მასშტაბური და სის-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ტემური იყო ათეისტური კამპანია აჭარაში. მოსახლეობის სოლიდური ნაწილი იძულებით თუ ნებაყოფლობით ამ ორგანიზაციის ქოლგის ქვეშ იყო მოქცეული.

დასახელებული ფონდის N1 საქმეში წარმოდგენილია აგრეთვე მუკის რესპუბლიკური საბჭოს პრეზიდიუმის 1937 წლის 18 დეკემბრის სხდომის ოქმი, რომელზეც ერთ-ერთ საკითად განიხილეს მუკის რესპუბლიკური საბჭოსა და ანტირელიგური საბჭოს ხარჯთაღრიცხვა, თუმცა საკუთრივ ხარჯთაღრიცხვა ციფრობრივად საისტორიო დოკუმენტებში წარმოდგენილი არ არის. ამავე სხდომაზე **ანტირელიგიური პროპაგანდის წარმოებისათვის ლექტორ-პროპაგანდისტებად დაუმტკიცებიათ: მარო მახარაძე, ვუკოლ იაშვილი, ქემხაძე ზია, ჯუმალ ნოღაიდელი, ახმედ აბაშიძე, მუხამედ ვანილიში, ეუბ ბაგიროვი, დავით კვაჭანტირაძე, გიორგი ჩხაიძე, გიორგი ამაშუკელი, ავნი დიასამიძე, ხუსეინ ხინიკაძე, ხრისტო ცაცანიდი, ვახტანგ სამსონია, ხადიე კომახიძე, ნური ნიჟარაძე, სერგო განჩაროვი, დიმიტრი უჩანეიშვილი, ლენსკი.** წარმოდგენილი ჩამონათვალიდან გადახაზულია - ალეკო პარასკევოპულოს, ფეოდორ იაკოვლევის, მამფორიას, ნიკოლოზ სპილიოტის გვარები (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 12), საარქივო საქმეში გვარების გადახაზვა 1937 წლის კონტექსტში შესაძლოა განპირობებული იყოს **პოლიტიკური უნდობლობით,** თუმცა სხვა დოკუმენტში თ. პარასკევოპულო კვლავ გვხდება ლექტორთა ჩამონათვალში, რომელსაც 1937 წლის 25 დეკემბრის ოქმის მიხედვით, ჩაუტარებია ლექცია თემზე: ,,რელიგიის წარმოშობა და მნიშვნელობა“ (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 6).

საარქივო დოკუმენტების მიხედვით წარმოდგენილი ლექტორ-პროპაგანდისტების სია (მახარაძე, ნოღაიდელი, აბაშიძე, ვანლიში, ბაგიროვი, ცაცანიდი, სპილიოტი, ლენსკი) ადასტურებს, რომ საბჭოთა ხელისუფლება მიზანმიმართულად არჩევდა სხვადასხვა ეთნიკური წარმოშობის პირებს, რათა პროპაგანდა ყოფილიყო ეფექტური შესაბამისი ეთნიკური წარმომავლობის თემისათვის. ბერძენი პროპაგანდისტი ესაუბრებოდა ბერძნულ თემს, ებრაელი - ებრაელებს და ა. შ. ასეთი მიდგომა განაპირობებდა შედარებით უფრო ნაკლებ აგრესიას, ვიდრე გარედან თავსმოხვეული იდეოლოგია.

მოხსენებათა თემატიკაში გათვალისწინებული იყო მოსახლეობისათვის ინფორმაციის მიწოდება შობის, ანტიშაშობაო ღონისძიებების და ზოგადად რელიგიური დღესასწაულებისა და მათი მავნეობის შესახებ. აქედან ნათელია, რომ მუკი ცდილობდა თავისი აქტივობების ტრადიციულ-რელიგიური ციკლისადმი მორგებას. ეს მოხსენებები იყო სტანდარტული ფსევდო-მეცნიერული ლექციები, რომელიც მიზნად ისახავდა რწმენის დემითოლოგიზაციას და მისი, როგორც „უმეცრების ნაყოფის“ პროპაგანდას.

შანანდობლივია ის ფაქტი, რომ ლექტორ-პროპაგანდისტებს შორის დასახელებულია **ნიკოლოზ სპილიოტი**, რომელიც იყო არქივის თანამშრომელი და ერთერთი ხელმძღვანელი. ეს ფაქტი მიუთითებს იმაზე, რომ ინტელექტუალური რესურსი სრულად იყო მობილიზებული იდეოლოგიური ფრონტისთვის. არქივისტებს ჰქონდათ წვდომა ისტორიულ დოკუმენტებზე, რასაც ხშირად იყენებდნენ

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ფაქტების კონტექსტიდან ამოსაგლეჯად და რელიგიური ინსტიტუტების „სამხილებლად“.

მუკს ჰქონდა საკუთარი პერიოდული ორგანო ,,მებრძოლი ათეისტი“. 1937 წლის განმავლობაში გამოსულა ჟურნალის 9 ნომერი (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 395). ჟურნალის 9 ნომრის გამოცემა ერთ წელიწადში მიუთითებს მძლავრ პოლიგრაფიულ და რედაქციულ მობილიზაციაზე. ეს ჟურნალი არ იყო მხოლოდ საკითხავი მასალა; ის აწვდიდა „ინსტრუქციებს“ ადგილობრივ აქტივისტებს, თუ როგორ მოეხდინათ რელიგიური გადმონაშთების დისკრედიტაცია.

მკვლევართა ინტერესს იწვევს ის ფაქტი, რომ **,,სოციალისტური შეჯიბრების“ საბჭოური პრაქტიკა გამოყენებული იყო ანტირელიგიური საქმიანობის სფეროშიც.** ეს საარქივო დოკუმენტი საბჭოთა სისტემის კიდევ ერთ აბსურდულ მხარეს ააშკარავებს: **ათეიზმის ინდუსტრიალიზაციას.** როდესაც რწმენა და მსოფლმხედველობა ხდება „სოციალისტური შეჯიბრების“ საგანი, ეს ნიშნავს, რომ ადამიანის შინაგანი სამყარო სახელმწიფო გეგმის ნაწილად იქცა.

ანტირელიგიური საქმიანობის წარმოებისათვის გამოცხადებულ ე.წ. სოცშეჯიბრში **აჭარის მუკს გამოუწვევია აფხაზეთის მუკის რესპუბლიკური საბჭო** (ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 12). საქმეში წარმოდგენილია აღნიშნულთან დაკავშირებული **ხელშეკრულება,** რომელშიც **გათვალისწინებულია მუკის წევრების რაოდენობრივი ზრდა, ანტირელიგიური სწავლების გაძლიერება სკოლებში, სამეცნიერო-პოპულარული ლექციების წაკითხვა, ანტირელიგიური ლიტერატურის პერიოდული გამოცემების გამოწერა** და ა.შ. (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 41). ეს არის ტოტალიტარული მართვის მწვერვალი. აჭარისა და აფხაზეთის მუკ-ების შეჯიბრება ნიშნავდა, რომ ორი რეგიონი ერთმანეთს ეცილებოდა იმაში, თუ: ვინ უფრო მეტ ადამიანს აიძულებდა უარი ეთქვა რელიგიაზე, ვინ უფრო მეტ „ანტირელიგიურ ლიტერატურას“ გაასაღებდა (ხშირად იძულებითი გამოწერით), ვინ უფრო ეფექტურად „გაწმენდდა“ სკოლებს სულიერებისგან. ეს ხელშეკრულება, ფაქტობრივად, იყო **სულიერი რეპრესიების გეგმა-გრაფიკი**, სადაც „ციფრები“ (წევრთა რაოდენობა) უფრო მნიშვნელოვანი იყო, ვიდრე ადამიანის რეალური რწმენა.

მუკის წევრებს ეძლეოდათ სპეციალური წიგნაკები. ისინი ვალდებული იყვნენ გადაეხადათ საწევრო გადასახადები. სპეციალური წიგნაკები და საწევრო გადასახადები ამ ორგანიზაციას ამსგავსებდა პარტიულ ან პროფკავშირულ სტრუქტურას. საწევრო გადასახადის გადახდა ნიშნავდა სისტემისადმი ლოიალობის დადასტურებას.

საისტორიო საბუთებში დაცულია საწევრო ანარიცხებისა და შემოსული თანხების რეალიზაციის უწყისები, ასევე იმ ორგანიზაციათა და პირთა სია, რომლებსაც 1937 წლისათვის ჰქონდათ საწევრო დავალიანება (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 18,19). საწევრო დავალიანება შესაძლოა პირდაპირი საფუძველი გამხდარიყო „არასაიმედოობის“ ბრალდებისათვის. ეს იყო ფინანსური ბერკეტი მოსახლეობის დასაშინებლად.

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

მუკი აქტიურად მუშაობდა ანტირელიგიური ლიტერატურის გავრცელებისათვის. #1 საქმის მე-20 ფურცელზე წარმოდგენილია უწყისი - რომელ ორგანიზაციაში უნდა გავრცელებულიყო: ,,მებრძოლი ათეისტი“, ,,რელიგიის წარმოშობა“, ,,ანტირელიგური პროპაგანდის ამოცანები“, ,,ინსტრუქციები“, ,,სოციალიზმი და რელიგია“ და სხვა სახის ლიტერატურა. უწყისში წარმოდგენილია აგრეთვე გავრცელებული ლიტერატურის რაოდენობა, ფასი და გავრცელების დრო (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 20).

ანტირელიგიური საქმიანობა ითვალისწინებდა სხვა სახის ღონისძიებების ჩატარებასაც. **ტარდებოდა საჯარო ლექციები, ადგილობრივი და რესპუბლიკური კონფერენციები**. მსგავსი ღონისძიებები იმართებოდა აგრეთვე ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებშიც. ამ საქმიანობისათვის ბიუჯეტიდან გამოყოფილი იყო გარკვეული რაოდენობის თანხა. ერთ-ერთი დოკუმენტიდან ჩანს, რომ 1937 წლის 23 აგვისტოს უნდა ჩატარებულიყო კონფერენცია ანტირელიგიური საქმიანობის გაძლიერების მიზნით, მაგრამ იგი ჩაშლილა, რადგან მუკის აჭარის რესპუბლიკური საბჭოს პასუხისმგებელ მდივანს მიხეილ ქარცივაძეს განსახკომის ბუღალტერიიდან კონფერენციის ჩატარებისათვის გათვალისწინებული 500 მანეთი მიუთვისებია. აღნიშნულთან დაკავშირებით საქმეში დაცულია ბათუმის სახალახო სასამართლოს თავმჯდომარის სახელზე დაწერილი ნ. სანიკიძის განცხადება (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 74). საქმეში არის აგრეთვე მ. ქარცივაძის საპასუხო განცხადება, რომელშიც იგი აღიარებს აღნიშნულ ფაქტს და იღებს ვალდებულებას მისი თანდათანობით დაფარვის შესახებ (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 75). ეს საარქივო ინფორმაცია საოცარი სიზუსტით გვიჩვენებს საბჭოთა ტოტალიტარული სისტემის „კულისებს“, სადაც იდეოლოგიური ფანატიზმი და ბიუროკრატიული კორუფცია ერთმანეთს კვეთდა. ის ფაქტი, რომ **მიხეილ ქარცივაძემ**, „მებრძოლ უღმერთოთა კავშირის“ ერთ-ერთმა ხელმძღვანელმა, ანტირელიგიური კონფერენციისთვის განკუთვნილი თანხა მიითვისა, სიმბოლურია. სისტემა**,** რომელიც **„**სულიერ სიწმინდესა**“** და **„**მეცნიერულ ეთიკას**“** ქადაგებდა**,** ხშირად მორალურად დეგრადირებული კადრებით იყო დაკომპლექტებული**.** საინტერესოა, რომ ქარცივაძე აღიარებს დანაშაულს და თანხის „თანდათანობით დაფარვას“ ჰპირდება სასამართლოს. ეს მიუთითებს იმაზე, რომ ხშირად იდეოლოგიური სტრუქტურები (როგორიც მუკი იყო) თავშესაფარი ხდებოდა ისეთი პირებისთვის, რომლებიც ამ პოზიციას პირადი გამორჩენისთვის იყენებდნენ. ნ. სანიკიძის განცხადება კი მეტყველებს მუკის შიგნით მოქმედ შიდა დაპირისპირებასა და დასმენების სისტემაზე.

საქმეებში დაცულია სამთავრობო ინსტრუქციები **,,მუკთან“ სხვადასხვა ორგანიზაციების თანამშრომლობის აუცილებლობის შესახებ** (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 28).

მუკი განსაკუთრებულ **აქტიურობას იჩენდა სხვადასხვა ხასიათის პოლიტიკურ ღონისძიებებში, განსაკუთრებით კი არჩევნების პერიოდში.** შესაბამისად, ტარდებოდა კრებები და ხდებოდა საარჩევნო უბნებზე მუკის აქტივისტების მიმაგ-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

რება (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 42, 43). მუკის ადგილობრივი და რაიონული ორგანიზაციების მუშაობის შესამოწმებლად ტარდებოდა სპეციალური ღონისძიებები. ამ მიზნით მთიანი აჭარის რაიონებში მოუვლენიათ ზია რამაზის ძე მჟავანაძე. მისთვისვე დაუვალებიათ მუკის ახალი უჯრედების ჩამოყალიბება და ანტირელიგიური საქმიანობის გააქტიურება (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 48). პრაქტიკულად ეს იყო სადამსჯელო-იდეოლოგიური ექსპედიცია, რათა იძულებით დაენერგათ ათეიზმი იქ, სადაც ტრადიცია ყველაზე მყარი იყო.

განსაკუთრებით საინტერესოდ მოგვეჩვენა **1937 წ. 26 ნოემბრის ბათუმის მუკის საბჭოს პრეზიდიუმის სხდომა,** რომელზეც სხვა საკითხებთან ერთად განუხილავთ **,,თავისუფალი მშრომელი ხალხის დაუძინებელი მტრის, სამშობლოს გამყიდველის, ჯაშუშის და დივერსანტის“ ქათამაძის გამოყვანა პრეზიდიუმის შემადგენლობიდან.** სხდომის დადგენილებაში დასახულია კონკრეტული ღონისძიებები **,,რათა არ იქნან გაპარული ორგანიზაციის შემდგენლობაში ანტისაბჭოური ელემენტები“** (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 53). ამ დოკუმენტიდან ნათელია, რომ **„მებრძოლ უღმერთოთა კავშირი“ იყო არა** მხოლოდ ათეისტური კლუბი, არამედ რეპრესიული აპარატის შემადგენელი ნაწილი, რომელიც აქტიურად მონაწილეობდა საზოგადოების „წმენდაში“. ქათამაძის პრეზიდიუმიდან გაგდება და მასზე ასეთი იარლიყების მიწებება, სავარაუდოდ, მისი შემდგომი დაპატიმრების ან დახვრეტის წინაპირობა იყო. დადგენილება, რომ „არ იქნან გაპარული ანტისაბჭოური ელემენტები“, მუკს აქცევდა სუკ-ის დამხმარე ორგანოდ, რომელიც წევრების პოლიტიკურ საიმედოობას ამოწმებდა.

მუკის მუშაობის საკითხები იხილებოდა აგრეთვე კონფერენციებზეც. პირველ საოლქო კონფერენციაზე აჭარის მუკის საქმიანობა უარყოფითად შეუფასებიათ. კონფერენციაზე აღინიშნა **,,ხოჯების, მოლების, მღვდლებისა და რელიგიური კულტის სხვა მსახურთა ანტისაბჭოური მტრული აგიტაციის შემთხვევების გახშირება** (ხულოში, ქედაში), რაც უარყოფითი შედეგებიდან გამომდინარე, მუკის მარცხად იქნა აღქმული. **,,ანტირელიგიური პროპაგანდისადმი ოპორტუნისტულმა დამოკიდებულებამ და აჭარის მუკის საოლქო საბჭოებში მტრული ელემენტების მავნებლურმა საქმიანობამ მუკის ორგანიზაცია დაშლამდე მიიყვანა“** (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც 101). მუკის მუშაობის უარყოფითი შეფასება („დაშლამდე მიყვანა“) ძალიან სახიფათო განაჩენი იყო ხელმძღვანელობისთვის.

საარქივო დოკუმენტებში აშკარად გაზვიადებულადაა წარმოდგენილი ცალკეული პიროვნების თუ ორგანიზაციების საქმიანობის უარყოფითი მხარეები. აღნიშნული ბრალდებები ხშირ შემთხვევაში მეტწილად სრულიად უსაფუძვლო იყო. საქმეში დასახელებული არიან **,,კონტრრევოლუციური დივერსიული ფაშისტური ცენტრის წარმომადგენლები“, რომლებსაც თითქოსდა კავშირი ჰქონდათ ,,უცხოეთში გადახვეწილ აჭარის მშრომელ, ბეგებთან, მოლებთან მღვდლებთან, ხოჯებთან“.** პრაქტიკულად ეს იყო მიზანმიმართული დისკრედიტაცია. რელიგიური პირების (მოლების, მღვდლების) გაიგივება ფაშიზმთან და დი-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ვერსიასთან საბჭოთა ხელისუფლებას აძლევდა „მორალურ“ უფლებას, ისინი ფიზიკურად გაენადგურებინა. დასახელებულ პირთა შორის ფიგურირებს **ლორთქიფანიძის, ლაღიძის და ხოზრევანიძის** გვარები (სახელები არაა მითითებული) (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 101). კონფერენციამ თავის გადაწყვეტილებაში ჩაწერა **მუკის ორგანიზაციებზე სისტემატური კონტროლის აუცილებლობის საკითხი** (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 102).

კონფერენციამ თავის დადგენილებაში საჭიროდ მიიჩნია **ანტირელიგიური აღზრდის საკითხების შეტანა აჭარის პედსასწავლებლებში.** ამ მიზნით, მიზანშეწონილად ჩათვალა პედინსტიტუტში შემოღებულიყო **რელიგიისა და ათეიზმის ისტორიის კურსის სწავლება.** დადგენილება ავალდებლებდა სკოლებს ახალგაზრდა **ნატურალისტთა წრეების ჩამოყალიბებას,** მოსწავლე ახალგაზრდებში ანტირელიგიური აღზრდისა და ,,მებრძოლ-ათეისტური მსოფლმხედველობის გამომუშავებისათვის“ (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 104). პედინსტიტუტში ათეიზმის კურსის შემოღება და სკოლებში "ნატურალისტთა წრეების" დავალდებულება ემსახურებოდა რელიგიის საპირწონედ მეცნიერების გამოყენებას. ბუნებისმეტყველების სწავლება საბჭოთა სკოლაში ხშირად პირდაპირ ანტირელიგიურ ინსტრუმენტად იყო ქცეული, რათა მოსწავლეს "სასწაული" ბუნებრივი მოვლენებით აეხსნა და რწმენის საფუძველი გამოეცალა.

კონფერენციამ საჭიროდ მიიჩნია აგრეთვე **მოძრავი კინომანქანის შეძენა** (1938 წელი) მოსახლეობისათვის ,,ანტირელიგიური კინოების ჩვენების მიზნით“ (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფ. 105). საქმეში ჩამოთვლილია ის დასახლებული პუნქტები, რომლებშიც ჩატარებული იქნა ანტირელიგიური ხასიათის კინოსეანსები (ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 291). "მოძრავი კინო მანქანის" შეძენა იყო რევოლუციური ნაბიჯი. სოფლებში, სადაც მოსახლეობის უმრავლესობა წერა-კითხვის უცოდინარი ან ნაკლებად განათლებული იყო, ვიზუალური ეფექტი (კინო) გაცილებით ძლიერად მოქმედებდა, ვიდრე ლექცია. "ანტირელიგიური კინოები" ხშირად დასცინოდნენ სასულიერო პირებს ან რელიგიურ რიტუალებს წარმოაჩენდნენ როგორც ანტისანიტარიასა და სიბნელეს.

წარმოდგენილი მასალები ადასტურებს ათეიზმის გარდაქმნას **,,რბილ,“ აგრესიულ სახელმწიფო ტექნოლოგიად (30-ნი წლების ბოლო),** რომელიც კინემატოგრაფიიდან დაწყებული საიდუმლო პოლიციური კომისიების ჩათვლით ეფექტურად გამოიყენებოდა რელიგიის წინააღმდეგ ბრძოლის წარმოებისათვის.

მუკის საბჭოების საქმიანობა **ფინანსდებოდა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.** 1939 წლისათვის მუკის საოლქო საბჭოს ბიუჯეტიდან გამოუყეს 4800 მანეთი. გარდა ამისა, მუკის ორგანიზაციებს ევალებოდათ ფინანსური ბაზის განმტკიცება ადგილობრივი სახსრებიდან (დოტაცია, ლექციები, კინო სურათების ჩვენება და ა. შ.) (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 3, ფურც. 329).

მუკი განსაკუთრებით ყურადღებას აქცევდა რელიგიური დღესასწაულებისადმი მოსახლეობის დამოკიდებულების საკითხებს. სხვა დღესასწაულებთან ერთად განსაკუთრებულ კონტროლზე იყო აყვანილი ყურბან-ბაირამი. ერთ-ერთ დო-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

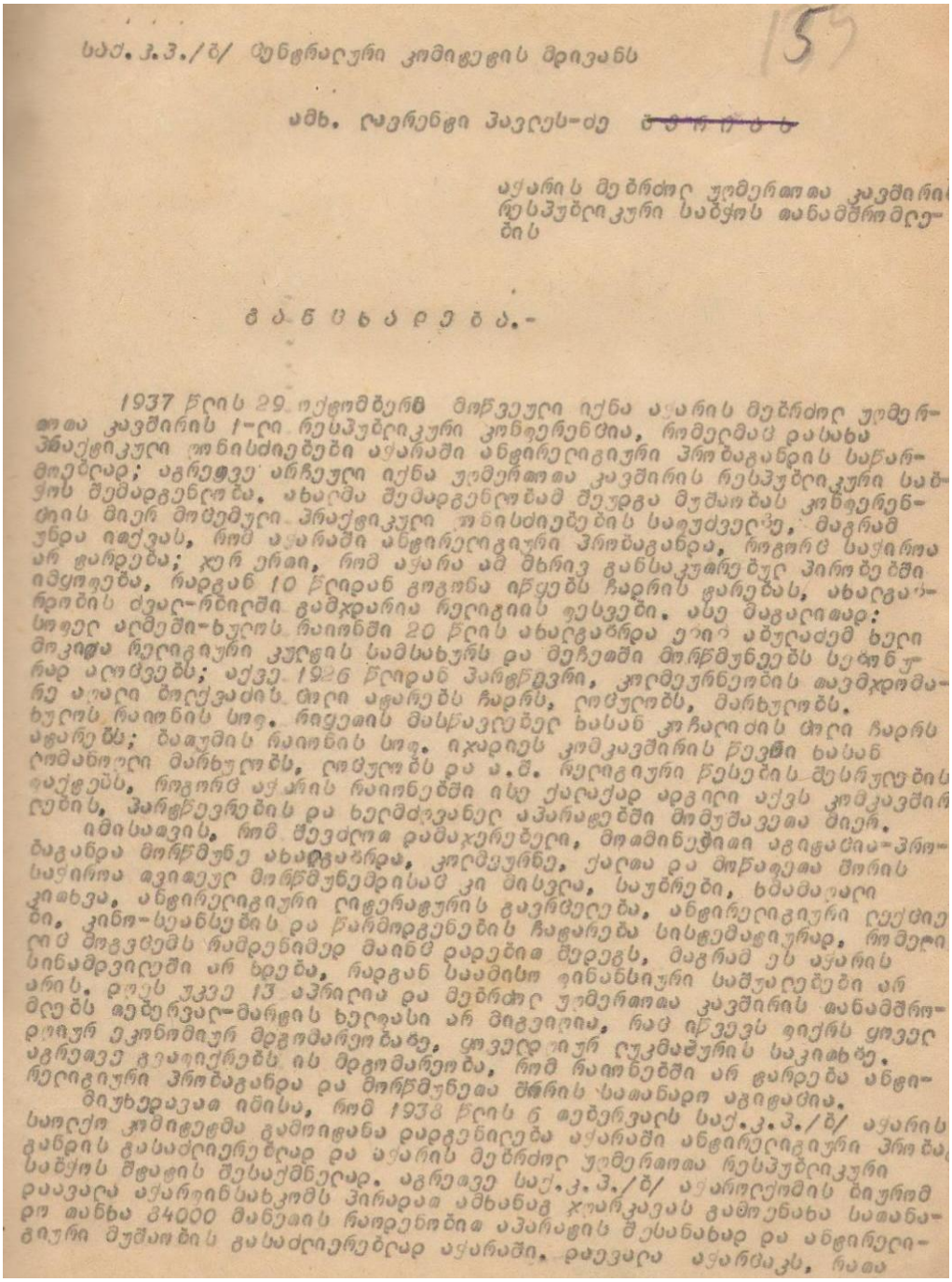
კუმენტში დაგმობილია ამ დღესასწაულში თვით ,,კ.კ.“ (იგულისხმება კომკავშირის) წევრების მონაწილეობა და ,,მსხვილფეხა საქონელის განადგურება“ ამ დღესასწაულის დროს (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 130-131). ეს იყო ტიპური საბჭოთა ხერხი: რელიგიური რიტუალის კრიმინალიზაცია ეკონომიკური ზიანის საბაბით. კომკავშირელების მონაწილეობა ამ დღესასწაულში კი მიუთითებს იმაზე, რომ აჭარაში ტრადიცია იმდენად ძლიერი იყო, რომ იდეოლოგიური წვრთნაც კი ვერ **უმკლავდებოდა მას.**

საარქივო დოკუმენტებში არის ცნობა ქედის რაიონში ერთ-ერთი ხოჯის მკვლელობის შესახებ და გამოთქმულია შეშფოთება, რომ მკვლელობა ჩადენილია მტრების მიერ პროვოკაციის და ხალხში უკმაყოფილების გამოსაწვევის მიზნით. საისტორიო საბუთებში დაგმობილია ე. ქათამაძის საქმიანობა, მის მიერ კონფერენციაზე გამოთქმული მოსაზრების გამო, რომ ,,ის ვინც არ იცის ყურანი, ვერ გაწევს ანტირელიგიურ პროპაგანდასო“ (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფ. 131).

საარქივო დოკუმენტებში დადანაშაულებულია ,,ხალხის მტერი“ **ზექერია ლორთქიფანიძე,** რომელმაც თითქოსდა ხელი შეუწყო ხულოში ჯამეების მშენებლობას (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 134). 1937 წლის 31 ოქტომბის სხდომაზე მუკის პლენუმს შეუქმნია **საიდუმლო კომისია** (სავარაუდოდ ,,ხალხის მტრების“ გამოსავლენად და მორწმუნეთა რელიგიური გრძნობების დასათრგუნავად) **ფაიკ მიქელაძის, მემედ ვერძაძის და გრიშა კალანდაძის** შემადგენლობით (ფონდი რ-260, საქმე 1, ფ. 143). წარმოდგენილი სააქრივო დოკუმენტი ადასტურებს მუკის პირდაპირ თანამშრომლობას სადამსჯელო ორგანოებთან. "საიდუმლო კომისია" ფაქტობრივად **"**ტროიკის**" (**სამეულის**)** მინიატურული ვერსია იყო ორგანიზაციის შიგნით.

საარქივო ფონდებში დაცულია აჭარის მუკის რესპუბლიკური საბჭოს ისტორიკოსებისთვის კარგად ნაცნობი დოკუმენტი - განცხადება ლავრენტი ბერიასადმი. იგი წარმოადგენს იმ დროინდელი "ენის მიტანის" და პოლიტიკური გადარჩენისთვის ბრძოლის კლასიკურ ნიმუშს. ამ განცხადებაში ჩანს 1930-იან წლებში გაბატონებული ურთიერთმტრობასა და ინფორმაციის ფარულად მიწოდებაზე დაფუძნებული გაუსაძლისი მორალურ-ფსიქოლოგიური ატმოსფერო:

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

საქ. კ.პ./ბ/ ცენტრალური კომიტეტის მდივანს

ამხ. ლავრენტი პავლეს-ძე ~~ბერიას~~

აყარის მებრძოლ უმუშევრთა კავშირის რესპუბლიკური საბჭოს თანამშრომლებისგან

ბ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა.-

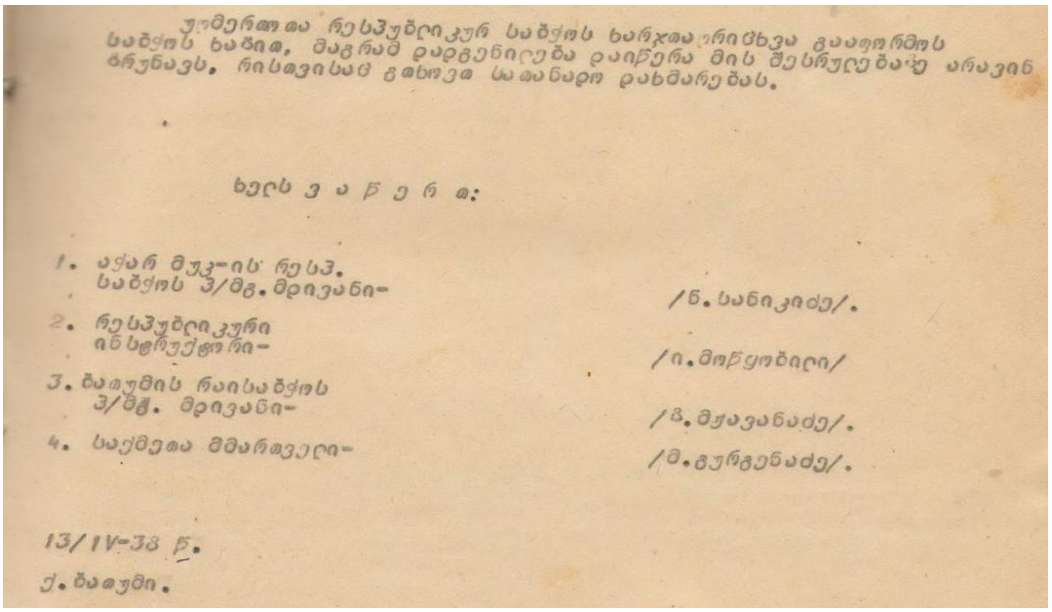
1937 წლის 29 ოქტომბერს მოწვეული იქნა აყარის მებრძოლ უმუშევრთა კავშირის I-ლი რესპუბლიკური კონფერენცია, რომელმაც დასახა შრომაქტიკული ღონისძიებები აყარაში ანტირელიგიური პროპაგანდის საწარმოებლად; აგრეთვე არჩეული იქნა უმუშევრთა კავშირის რესპუბლიკური საბჭოს შემადგენლობა. ახალმა შემადგენლობამ შეუდგა მუშაობას კონფერენციის მიერ მოცემული პრაქტიკული ღონისძიებების საფუძველზე. მაგრამ უნდა იძქვას, რომ აყარაში ანტირელიგიური პროპაგანდა, როგორც საჭირო არ ყარდება; ჯერ ერთი, რომ აყარა ამ მხრივ განსაკუთრებულ პირობებში იმყოფება, რადგან 10 წლიდან გოგონა იწყებს ჩადრის ყარებას, ახალგაზრდობის ძველ-ჩვეულებაში გამჯდარია რელიგიის ფესვები. ასე მაგალითად: სოფელ ალმეში-ხულოს რაიონში 20 წლის ახალგაზრდა ქალს აბუდაძემ ხელი მოკიდა რელიგიური კულტის სამსახურს და მეჩეთში მორწმუნეებს სალოცავად ალიძვებს; აქვე 1926 წლიდან პარტწევრი, კომეურნეობის თავმჯდომარე აფაღი ბიქვაძის ცოლი აყარებს ჩადრს, ლოცულობს, მარხულობს. ხულოს რაიონის სოფ. რიქეთის მასწავლებელ ხასან კოჩაიძის ცოლი ჩადრს აყარებს; ბაღდათის რაიონის სოფ. იჯადეს კომკავშირის წევრი ხასან ღომანთელი მარხულობს, ლოცულობს და ა.შ. რელიგიური წესების შესრულების ფაქტებს, როგორც აჭარის რაიონებში ისე ქალაქად ადგილი აქვს კომკავშირელების, პარტწევრების და ხელმძღვანელ პირადებში მომუშავეთა მიერ.

იმისათვის, რომ შეეძლოთ დამაჯერებელი, მოთმინებიანი ანტირელიგიური პროპაგანდა მორწმუნე ახალგაზრდა, ქალთა და მოწაფეთა შორის საჭიროა ჯერ-ერთობით მორწმუნეებისაგან მისვლა, საუბრები, ხშირი კითხვა, ანტირელიგიური ლიტერატურის გავრცელება, ანტირელიგიური ლექციები, კინო-სეანსების და წარმოდგენების ჩატარება სისტემატიურად, რომელიც მოგვცემს რამდენიმედ მაინც დადებით შედეგს, მაგრამ ეს აყარის სინამდვილეში არ ხდება, რადგან საამისო ფინანსიური საშუალებები არ არის. დღეს უკვე 13 აპრილია და მებრძოლ უმუშევრთა კავშირის თანამშრომლებს ხელფასი არ მიგვიღია, რაც იწვევს ჭირს ყოველდღიურ ეკონომიურ მდგომარეობაზე, ყოველდღიურ ლუკმაპურის საკითხზე. აგრეთვე გვაიძულებს ის მდგომარეობა, რომ რაიონებში არ ყარდება ანტირელიგიური პროპაგანდა და მორწმუნეთა შორის საჭირო აგიტაცია.

მიუხედავად იმისა, რომ 1938 წლის 6 თებერვალს საქ.კ.პ./ბ/ აყარის სახალხო კომიტეტმა გამოიყანა დადგენილება აყარაში ანტირელიგიური პროპაგანდის გასაძლიერებლად და აყარის მებრძოლ უმუშევრთა რესპუბლიკური საბჭოს შტატის შესაქმნელად. აგრეთვე საქ.კ.პ./ბ/ აყარიელთმის ბიუროს დაავალა აყარიანსახკომს პირადად ამხანაგ ჯუარკავას გამოეყანა საჭირო თანხა 84000 მანეთის რაოდენობით აპარატის შესანახად და ანტირელიგიური მუშაობის გასაძლიერებლად აჭარაში. დაევალა აყარიანკს, რომ

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

უმეტესია რესპუბლიკურ საბჭოს სარჯთაო ცვლა გააფორმოს საბჭოს სახით, მაგრამ დადგენილება დაიწერა მის შესრულებაზე არავინ ბრუნავს. რისთვისაც გახლავთ სათანადო დახმარებას.

ხელს ვაწერთ:

1. აჭარ მუკ-ის რესპ. საბჭოს პ/მგ. მდივანი- /ნ. სანიკიძე/.
2. რესპუბლიკური ინსტრუქტორი- /ი. მიწყობილი/
3. ბათუმის რაისაბჭოს პ/მგ. მდივანი- /გ. მჟავანაძე/.
4. საქმეთა მმართველი- /მ. გურგენაძე/.

13/IV-38 წ.
ქ. ბათუმი.

(ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 159)

ბერიასადმი გაგზავნილი ეს განცხადება ადასტურებს, რომ აჭარაში ანტირელიგიური ფრონტი სრულიად იყო გადაჯაჭვული **შიდაპარტიულ წმენდებთან**. რელიგიასთან ბრძოლა გახდა მოსახერხებელი იარაღი პოლიტიკური ოპონენტების მოსაცილებლად - თუ ვინმეს მოცილება სურდათ, მას უბრალოდ "რელიგიურ გადმონაშთებთან მებრძოლ ,,პასიურ ელემენტად" ან "ფარულ მორწმუნედ" შერაცხავდნენ.

საქმეში დაცულია ცენტრალური **ანტირელიგიური კურსების კურსანტების ანკეტები,** რომლებშიც წარმოდგენილია გრაფები: **"ოპოზიციონერობა"**, **"სოციალური წარმოშობა"** და **"ანტირელიგიური მომზადება".** ანკეტა წარმოადგენდა ერთგვარ ფილტრს. სისტემა ეძებდა არა უბრალოდ ათეისტებს, არამედ **"იდეოლოგიურ ჯარისკაცებს"**, რომელთა წარსულიც აბსოლუტურად სუფთა (საბჭოთა გაგებით) უნდა ყოფილიყო. ანკეტა ითვალისწინებდა სახელის, გვარის, მამის სახელის, დაბადების ადგილის, ეროვნების, ენების, სოციალურ წარმოშობისა და მდგომარეობის, პარტიულობის, ოპოზიციონერობის, სამუშაო ადგილის, თანამდებობის და სხვა მონაცემების შევსებას. მათ შორის განსაკუთრებულ ინტერესს იწვევს პოლიტიკური განათლების, ანტირელიგიური მომზადების, შესაბამისი ორგანიზაციის ანტირელიგიური საქმიანობის შესახებ ინფორმაციების შევსება (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 168). ეს საარქივო მონაცემები წარმოადგენს აჭარის რელიგიური ლანდშაფტის "ინვენტარიზაციისა" და მისი მიზანმიმართული ნგრევის უტყუარ სურათს. 1930-იანი წლების სტატისტიკა ააშკარავებს იმ ტოტალურ კონტროლს, რომელსაც სახელმწიფო ახორციელებდა არა მხოლოდ ინსტიტუციებზე (მეჩეთები, ეკლესიები), არამედ თითოეული ადამიანის აზროვნებაზე.

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ერთ-ერთ დოკუმენტში წარმოდგენილია სტატისტიკური მონაცემები აჭარაში მუკის უჯრედების, მუკის წევრების, წრეების, ჩატარებული ღონისძიებებისა და მოხსენებების რაოდენობის შესახებ (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 297). ამ დოკუმენტის მიხედვით აჭარაში იმჟამად იყო მუკის 23 უჯრედი. როგორც ჩანს ამ რაოდენობაში არ შედის ქალაქი. თითოეულ უჯრედში მუკის შემადგენლობა განსაზღვრულია 1000 წევრით, ხოლო ანტირელიგიური წრეებში გაერთიანებული იყო 120-120 მსმენელი. იმ ეტაპზე ჩაუტარებიათ შემდეგი ღონისძიებები:

1. **ანტირელიგიური მოხსენების წაკითხვა - 200,**
2. **გაზეთის ხმამაღალი კითხვა - 5000-ჯერ**
3. **ანტირელიგიური საღამო - 12,**
4. **ანტირელიგიური რადიო-გადაცემა 5.**

ამავე დოკუმენტში წარმოდგენილია სამლოცველოთა რაოდენობა საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებამდე და საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ. **საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებამდე რეგიონში ყოფილა:**

ა) 209 მეჩეთი (ხულოში 105, ქედაში 32, ბათომის რაიონში-28, ქობულეთში-42, ქ. ბათომში-2)**.** საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ მოქმდებდა 114, არ მოქმედებდა და მთავრობის მიერ იყო დაკეტილი - 95.

ბ) **17 ეკლესია** (ხულოში-1, ქობულეთში-4, ბათომის რაიონში-2, ქ. ბათომში-10) (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 297, 298).

გ) **1 სინაგოგა**

დ) **სამი ვოსტელი/ბაპტისტების სამლოცველო.**

სამლოცველოს შენობები სხვადასხვა მიზნებისათვის გამოიყენებოდა. მაგ. სინაგოგა გამოყენებული იყო ფიზკულტურის დარბაზად, ჰოსპიტალის ეკლესია - კლუბად, გოროდოკის სამხედრო ეკლესია - ლეგიონის კლუბად (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 298). ეს იყო არა მხოლოდ პრაგმატული გადაწყვეტილება, არამედ რელიგიური დაწესებულებების **სიმბოლური დამცირება**. ტაძრის სიწმინდის ჩანაცვლება "სხეულის კულტით" **(**ფიზკულტურა**)** ან გასართობი ცენტრით (კლუბი) მიზნად ისახავდა რელიგიური შიშის გაქრობას.

ანტირელიგიური პროპაგანდის მიზნით ქოხსამკითხველოებთან ჩამოუყალიბებიათ **საბუნებისმეტყველო წრეები,** რაც რეალურად წარმოადგენდა **ათეიზმის ,,მეცნიერულ ნიღაბს".** საქმეში წარმოდგენილია აღნიშნული წრეების სამოქმედო პროგრამა, რომელიც ითვალისწინებდა ციური მნათობების, მზის სისტემის, დედამიწის და მთვარის მოძრაობის, კომეტების, წელიწადის დროის, დედამიწის ქერქის აგებულების და ცვლილებების, ატმოსფეროს, ორგანული ბუნების ევოლუციის, სიცოცხლის წარმოშობის, ადამიანის აგებულების და სხვა საკითხების შესახებ მოსახლეობისათვის ინფორმაციის მიწოდებას (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 306-309). პროგრამა (მზის სისტემა, ევოლუცია, ანატომია) თავისთავად პოზიტიურია, მაგრამ საბჭოთა კონტექსტში ის გამოიყენებოდა როგორც იარაღი **"სასწაულის" იდეის მოსაკლავად**.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

მებრძოლ უღმერთოთა საბჭოსადმი სხვადასხვა ორგანიზაციები, სასკოლო და საგანმანათლებლო დაწესებულებები დროდადრო უგზავნიდნენ ხელმძღვანელობას ანგარიშებს მოსახლეობის რელიგიური განწყობის შესახებ. ერთ-ერთი ასეთი წერილი გაუგზავნია ორთაბათუმის ა/ს. საშუალო სკოლის დირექტორს გ. მგელაძეს - მუკის საბჭოს თავმჯდომარის ქათამაძისათვის. ანგარიშიდან ჩანს, რომ 1937 წლისათვის ,,რელიგიისა და ძველი ჩვეულებების გამო“ სკოლაში არ სწავლობდა არცერთი გოგონა, მაგრამ ანტირელიგიური ახსნა - განმარტებითი საუბრების ჩატარების შემდეგ მომდევნო წლისათვის სკოლაში სასწავლებლად მისულა 5 გოგონა (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფურც. 394).

260 ფონდის საქმეებში წარმოდგენილია მუკის 1938-1940 წწ. ბრძანებების წიგნი (საქმე #1 ა), 1939 წლის მუკის კრებების, პლენუმების ოქმები, ანგარიშები, გეგმები, დეტალური ინფორმაციები მუკის საოლქო, საქალაქო და რაიონული საბჭოების მუშაობის შესახებ (საქმე #3), სხვადასხვა ორგანიზაციებში გაგზავნილი მოხსენებითი ბარათები, გეგმები, 1946-1947 წლების მიმოწერები და ა. შ. (საქმე #10)

ერთ-ერთი დოკუმენტის მიხედვით ხულოში 1938 წელს ჩამოყალიბებულა ,,მუკის 3 ახალი მოწაფეთა ორგანიზაცია“, დეკანაშვილების მუკის უჯრედის თავმჯდომარეს ჯივან თავართქილაძეს ორგანიზაციაში მიუზიდავს 18 ქალი (,,რომლებიც დღეს არც ლოცულობენ და არ ჩადრს იფარებენ სახეზე“). ამავე დოკუმენტიდან ჩანს, რომ ზოგიერთი ინტელიგენტი და კომკავშირელი ორგანიზაციის წევრიც კი ,,საბოლოოდ ვერ გათავისუფლებულა რელიგიური რწმენისაგან”. დოკუმენტში დასახელებულია ფაქტი, რომლის მიხედვით ,,ხულოს რაიონის კბილის ექიმს ბინალ აბაშიძეს მოუნათლავს ალმელი ოსმან აბულაძის ბავშვი“, ჯაბნიძეებში ,,შვიდ კომკავშირელს ბაირამი ულოცია“, მაწყვალთის კომკავშირული ორგნიზაციის წევრს ,,დაუწყია ლოცვა“ და ა.შ. ეს არის ყველაზე დრამატული მომენტი: სისტემის შიგნით მყოფი ადამიანები - ინტელიგენცია (ექიმი ბინალ აბაშიძე) და მომავალი "ელიტა" (კომკავშირელები) - კვლავ რჩებოდნენ რელიგიურ ველში. ამდენად, საბჭოთა ათეიზმი ვერ გახდა "ხალხის არჩევანი". ის დარჩა ხელოვნურ, ძალადობრივ კონსტრუქციად, რომელიც ებრძოდა არა მხოლოდ ინსტიტუტებს, არამედ ადამიანურ ბუნებასა და საუკუნოვან მორალურ ღირებულებებს. სწორედ ამიტომ, მუკს მიზანშეწონილად ჩაუთვლია ანტირელიგიური საქმიანობის კიდევ უფრო გააქტიურება (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 3, ფურც. 24,25). საქმეში გვხვდება სხვადასხვა ორგანიზაციებთან თუ ცალკეულ პიროვნებებთან მუკის მიერ გაფორმებული ხელშკრულებები (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 3, ფურც. 109), მუკის ორგანიზაციების მუშაობის აღრიცხვის ფორმები (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 3, ფურც. 140).

წარმოდგენილი დოკუმენტებიდან ნათელია, რომ საბჭოთა ათეიზმი ცდილობდა გაეკონტროლებიანა ყველაზე რთული უბანი - **ადამიანის პირადული სივრცე და ოჯახური ტრადიცია**. მიუხედავად ტოტალური კონტროლისა, რელიგიუ-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

რი გრძნობების ამოძირკვა "ბრძანების" ძალით შეუძლებელი აღმოჩნდა, რამაც სისტემის აგრესია კიდევ უფრო გაზარდა.

მუკის ადგილობრივი თუ რესპუბლიკური საბჭოები განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდნენ ლექტორების კვალიფიკაციას. როგორც ჩანს ზოგიერთი პიროვნება თავს ასაღებდა მუკის ცენტრალური საბჭოს ლექტორად, თუმცა ამის რწმუნება მას არ ჰქონდა. "ცენტრალური საბჭოს ლექტორად" თავის გასაღება, სავარაუდოდ, გარკვეულ პრივილეგიებთან ან ანაზღაურებასთან იყო დაკავშირებული, რასაც ადგილობრივი თვითმარქვიები იყენებდნენ. ამიტომაც შესაბამის სათაო უწყების მიერ მუკის საოლქო თუ საქალაქო ორგანიზაციებში დაგზავნილ იქნა წერილები, რომლითაც ადგილობრივ ორგანიზაციებს ავალდებულებდნენ, რომ ლექციების ჩატარების უფლება მიეცათ მხოლოდ მუკის ცენტრალური საბჭოს იმ ლექტორებისათვის, რომლებთანაც ჰქონდათ გაფორმებული ხელშეკრულებები (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 3, ფურც. 160). ის ფაქტი, რომ ცენტრალური საბჭო მკაცრად აკონტროლებდა ლექტორთა რწმუნებებს, მიუთითებს ლექტორების ფილტრაციის პროცესზე. სახელმწიფო იდეოლოგიას ეშინოდა "თვითშემოქმედების". საჭირო იყო მხოლოდ "სწორად" მომზადებული კადრები, რომლებიც პარტიულ ხაზს არ გადაუხვევდნენ. საქმეშია 1939 წლის 15 ივნისით დათარიღებული თხოვნა 40 კაცის ხელმოწერით - სოფელ დაგვის სკოლის მეჩეთად გადაკეთების შესახებ (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 3, ფურც. 205). ნიშანდობლივია, რომ 1939 წელი "დიდი ტერორის" დასასრული და მეორე მსოფლიო ომის წინა პერიოდია. ამ დროს ეკლესია-მეჩეთების მასობრივი დახურვა და მათი კლუბებად ან საწყობებად გადაკეთება ჩვეული პრაქტიკა იყო, თუმცა აქ საქმე გვაქვს საპირისპირო პროცესთან. 40 კაცის ხელმოწერა სკოლის მეჩეთად გადაკეთების მოთხოვნით, იმ პერიოდისათვის საკმაოდ გაბედული ნაბიჯია. ეს მიუთითებს იმაზე, რომ მიუხედავად რეპრესიებისა, ადგილობრივ მოსახლეობაში რელიგიური იდენტობა კვლავ ძლიერი იყო და ისინი ცდილობდნენ ლეგალური გზებით (თხოვნებით, კოლექტიური წერილებით) დაებრუნებინათ საკულტო ნაგებობები. სოფელ დაგვის მოსახლეობის ეს მოთხოვნა, სავარაუდოდ, იყო მცდელობა დაებრუნებინათ ის შენობა, რომელიც მანამდე შესაძლოა მართლაც მეჩეთს წარმოადგენდა.

მუკის საოლქო, საქალაქო და რაიონული საბჭოებისადმი გაგზავნილ წერილებში ყურადღება გამახვილებულია თითქოსდა ,,თვალთმაქცური ხასიათის“ მატარებელი რელიგიური ლოზუნგების შესახებ (1939 წლის 25 მარტის N 110 წერილი). დოკუმენტის მიხედვით **,,სიყვარულისა და მტერთა ყოვლის პატიების“** ლოზუნგები წარმოადგენს **,,რეაქციული ხუცობის თვალთმაქცობას - ტროცკისტების, ბუხარინელების კონტრევოლუციური საქმიანობის მისაჩქმალავად** (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 3, ფურც. 311). ტერმინი "თვალთმაქცობა" ხშირად გამოიყენებოდა იმის ხაზგასასმელად, რომ რელიგია მხოლოდ ნიღაბია, რომლის მიღმაც ანტისაბჭოთა საქმიანობა იმალება. ეს აძლევდა საბჭოებს საფუძველს, ჩარეულიყვნენ სინდისის თავისუფლებაში, რადგან საკითხი უკვე არა რწმენას, არამედ **სახელმწიფო უსაფრთხოებას** ეხებოდა. აქ ნათლად ჩანს საბჭოთა პროპაგანდის მი-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ერ რელიგიური დოგმების **პოლიტიზება** და მათი დაკავშირება "ხალხის მტრების" წინააღმდეგ ბრძოლასთან.

ზემოთ წარმოდგენილი დოკუმენტი რამდენიმე მნიშვნელოვან ასპექტს ააშკარავებს, კერძოდ:

ა. **რელიგიური ეთიკა გამოყენებულ იქნა პოლიტიკის წინააღმდეგ.** ფრაზა **"სიყვარულისა და მტერთა ყოვლის პატიების"** შესახებ ლოზუნგებზე თავდასხმა შემთხვევითი არ იყო. საბჭოთა იდეოლოგიისთვის "მტრის პატიება" მიუღებელი კონცეფცია იყო. რელიგიური ჰუმანიზმი განიხილებოდა როგორც იარაღი, რომელიც ადუნებდა მოსახლეობის "რევოლუციურ სიფხიზლეს";

ბ. **"ტროცკისტულ-ბუხარინული" ნარატივი.** 1939 წელს "დიდი წმენდის" ტალღა ჯერ კიდევ მძვინვარებდა. რელიგიური ორგანიზაციების დაკავშირება **ტროცკისტებთან და ბუხარინელებთან** იყო სტანდარტული მეთოდი ნებისმიერი ჯგუფის დისკრედიტაციისთვის. ამით მუკი ამართლებდა რეპრესიებს - თუკი მღვდელი ან მოლა "მიტევებაზე" საუბრობდა, ეს ავტომატურად ითარგმნებოდა, როგორც მცდელობა, დაეცვათ "კონტრევოლუციონერები" სასჯელისაგან.

საბჭოთა რეჟიმი ტოტალურ კონტროლს ამყარებდა ადამიანის პირად სივრცეზე, მის სახლსა და ოჯახზეც კი. მუკის ორგანიზაციები ზოგჯერ **კერძო ბინების შემოწმებასაც ახდენდნენ,** რის შემდეგაც ხდებოდა აქტების შედგენა. 1939 წ. თებერვლის აქტის მიხედვით (რომელსაც ხელს აწერენ გამომრკვევი კომისიის წევრები, როგორც **,,იდეოლოგიური ინკვიზიტორები**" - სანიკიძე, კვირკველია, კუტუბიძე) ენგელსის (ეხლ. მელიქიშვილის) და მოსკოვის (ეხლ. კომახიძის) ქუჩების კუთხეში შეუმოწმებიათ პეტრე ბურმანის ბინა, რომელშიც იგი ცხოვრობდა ქალიშვილთან (ნავსადგურის ბუღალტრის თანაშემწე) და შვილიშვილთან ერთად. აქტში აღნიშნულია, რომ პ. ბურმანის საცხოვრებელი ბინის დერეფანში მოწყობილი იყო სამლოცველო კუთხე მაგიდით, რომელზეც დაწყობილი იყო სახარების წიგნები, სასანთლე - ანთებული სანთლით, საეკლესიო ჯვრები, წმინდანთა სურათები და ქრისტეს ჯვარცმა (,,დანაშაულის ნივთმტკიცებები"). აქტში აღნიშნულია, რომ პ. ბურმანი სისტემატურად ლოცულობს და მის ლოცვას ,,უცქერის პატარა ბავშვი" რომელიც ,,ეჩვევა რელიგიურ წესების შესრულებას". ბავშვის დედა კი ამას გულდამშვიდებით უცქერისო (ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 3, ფურც. 336). შემოწმების აქტიდან დგინდება, რომ ოჯახიც წარმოადგენდა იდეოლოგიური ბრძოლოს ველს. აქტში ყველაზე საგულისხმოა აქცენტი **ბავშვზე**. საბჭოთა იდეოლოგიისთვის ბავშვი იყო **"ახალი ადამიანის"** პროტოტიპი, რომელიც სახელმწიფოს საკუთრებად ითვლებოდა. ბაბუის ლოცვა დანაშაულად ითვლებოდა არა მხოლოდ იმიტომ, რომ ის თავად იყო მორწმუნე, არამედ იმიტომ, რომ ამას "უცქერდა პატარა ბავშვი". ფრაზა, რომ დედა "გულდამშვიდებით უცქერის" ამ პროცესს, იმ პერიოდის ენაზე ნიშნავდა მშობლის მიერ მოვალეობის შეუსრულებლობას - მას შვილი ათეისტურად უნდა აღეზარდა. ეს ჩანაწერი, შესაძლოა, საფუძველი გამხდარიყო დედის სამსახურიდან დათხოვნის (ნავსადგურის ბუღალტრის თანაშემწე) ან სხვა რეპრესიული ზომების. ამასთან, კერძო ბინაში "სამლოცველო კუთხის" მოწყობა

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

განიხილებოდა როგორც არალეგალური რელიგიური ორგანიზაციის ჩანასახი, რაც იმ დროს კანონით ისჯებოდა. პეტრე ბურმანის ოჯახი, როგორც ჩანს, ინტელიგენტური ან საშუალო ფენის წარმომადგენელი იყო (ბუღალტრის თანაშემწე ქალიშვილი, მოწესრიგებული ბინა ბათუმის ცენტრში). სწორედ ასეთი ოჯახები ხდებოდნენ ხშირად "მუკ"-ის სამიზნეები, რათა ეჩვენებინათ, რომ "რელიგიური გადმონაშთები" მხოლოდ გაუნათლებელ გლეხობაში კი არა, ქალაქის მაცხოვრებლებშიც არსებობდა.

1940-იან წლების მეორე ნახევარში თითქოსდა შესუსტდა ანტირელიგიური საქმიანობა. რამდენადმე შემცირდა ჩატარებული ღონისძიებების რაოდენობა, თუმცა იგი დღის წესრიგიდან არ მოხსნილა. ამაზე მეტყველებს **,,ანტირელიგიური საბუნებისმეტყველო მეცნიერების**“ პროპაგანდასთან, საჯარო ფასიანი ლექციების ორგანიზებასთან, კვალიფიციური ლექტორების შერჩევასთან (საქმე N 11), ლექციების ზუსტ აღრიცხვასთან, სალექციო თემატიკასთან, გეგმებთან, ლექტორების საგზურებთან, ორგანიზაციების ფინანსურ შესაძლებლობასთან, საშტატო ერთეულებთან (საქმე N 14, 18) და სხვა საკითხებთან დაკავშირებით საქმეებში დაცული დოკუმენტური მასალები, საბუღალტრო მონაცემები. გასატარებელ ღონისძიებებს შორის სავალდებულოდაა მიჩნეული ორგბიუროს სხდომის მოწვევა კვარტალში ერთხელ (N14 საქმე). ერთი სიტყვით სისტემამ დაუშვა დროებითი "კომპრომისი" და ,,აგრესიული უღმერთოებიდან" უფრო "აკადემიურ", სისტემურ პროპაგანდაზე გადავიდა. რეჟიმმა გააცნობიერა, რომ ხატების ლეწვა და ბინების ჩხრეკა (როგორც ბურმანის შემთხვევაში) ყოველთვის ეფექტური არ იყო. ამიტომ აქცენტი გადაიტანეს ასტრონომიაზე, ბიოლოგიასა და ფიზიკაზე, რათა "მეცნიერულად დაემტკიცებინათ" ღმერთის არარსებობა.

ფონდში დაცული მასალების სრულყოფილი განხილვა მომავლის საქმეა. ვფიქრობთ, რომ მუკის საქმიანობის შესახებ ჩვენს მიერ წარმოდგენილი მასალები მკითხველს შეუქმნის გარკვეულ წარმოდგენას საბჭოთა ხელისუფლების რელიგიური პოლიტიკის შესახებ. ვიმედოვნებთ, რომ მკვლევარები კვლავაც დაინტერესდებიან აღნიშნული პრობლემატიკით და მკითხველის სამსჯავროზე გამოიტანენ საარქივო სამმართველოში საბჭოთა ხელისუფლების რელიგიური პოლიტიკის ამსახველ უნიკალურ საისტორიო საბუთებს.

ამრიგად, მუკი აჭარაში წარმოადგენდა სახელმწიფო ტერორის ინსტრუმენტს, რომელიც მიზნად ისახავდა არა მხოლოდ რელიგიური ინსტიტუტების ნგრევას, არამედ ადამიანის პირადი სივრცის სრულ ოკუპაციას. მიუხედავად „მებრძოლ უღმერთოთა კავშირის“ მძლავრი ბიუროკრატიული და ფინანსური მობილიზაციისა, სისტემამ ვერ შეძლო რელიგიური იდენტობის სრული ეროზია. საარქივო მასალები ააშკარავებს სისტემის შიდა კორუფციასა და იდეოლოგიურ ფიქციას, რაც საბოლოოდ საბჭოთა იმპერიის კულტურული და სულიერი კრახის ერთ-ერთი წინაპირობა გახდა.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

წყაროები და ლიტერატურა:

ქრისტიანული თემის საქმიანობა ბათუმში 1940-1950-იან წლებში (რელიგიური კულტების საბჭოს რწმუნებულების ფონდში დაცული დოკუმენტების მიხედვით. ჩვენი სულიერების ბალავარი, ბათუმი 2011.

საარქივო წყაროები:

აჭარის საარქივო სამმართველოს ცენტრალური სახელმწიფო არქივი (ასსცსა), ფონდი ი - 977, აღწერა 1, საქმე 18, ფურც.26;

ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 1, ფ. 6, 12, 18, 19, 20, 28, 41, 42, 43, 48, 53, 74, 75, 76, 101, 102, 104, 105, 130, 131, 134, 143, 159, 168, 291, 297, 298, 306 – 309, 394, 395, 402, 403;

ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 3, ფ. 24, 25, 109, 140, 160, 205, 311, 329, 336;

ასსცსა, ფონდი რ-260, საქმე 11, ფ. 3.

References:

The Cornerstone of Our Spirituality, 2011: The Activities of the Christian Community in Batumi in the 1940s and 1950s (Based on documents preserved in the fonds of the Commissioners of the Council for Religious Cults). The Cornerstone of Our Spirituality, Batumi, 2011.

Archival Sources:

Central State Archives of Archives Administration of Ajara (csaaaa) Fund E-977, description 1, case 18, page 26;

csaaaa, fund R-260, case 1, pages: 6, 12, 18, 19, 20, 28, 41, 42, 43, 48, 53, 74, 75, 76, 101, 102, 104, 105, 130, 131, 134, 143, 159, 168, 291, 297, 298, 306 – 309, 394, 395, 402, 403;

csaaaa, fund R-260, case 3, pages: 24, 25, 109, 140, 160, 205, 311, 329, 336;

csaaaa, fund R-260, case 11, page 3.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

DOI:10.52340/PUTK.2233-3541.2026.28.11

პროფესიული განათლებისა და სოციალ-ეკონომიკური ტრანსფორმაციის ასპექტები ბათუმში: ბათუმის სახელოსნო სასწავლებელი (1888–1921 წწ.)

ASPECTS OF VOCATIONAL EDUCATION AND SOCIO-ECONOMIC TRANSFORMATION IN BATUMI: BATUMI WORKSHOP SCHOOL (1888–1921)

MZIA SURMANIDZE
Senior Specialist of Service of Foreign, Public and Media Relations, Publication and Use of Documents of Archives Administration of Ajara;
Batumi, Georgia
m.surmanidze@archives-ajara.gov.ge
+995 555 587788;
Batumi, Georgia

MARINE JINCHARADZE
Associate Professor at Batumi Shota Rustaveli State University;
Batumi, Georgia
marina.jincharadze@bsu.edu.ge
+995 591 980400

Abstract. The present article examines the history of the establishment, development and functional transformation of Batumi Workshop School from 1888 to 1921. The research is based on the primary sources preserved in the Fund I-27 of the Archives Administration of Ajara, which include certificates of personal files of students, minutes of the Pedagogical Council, correspondence and circulars. The paper analyzes the role of the educational institution in the socio-economic life of the region, the evolution of educational profiles, the impact of the First World War on the educational process and the stages of reorganization of the institution in the light of the change of political regimes. Special attention is paid to the presentation of biographical data of the public, medical and educational elite of that period.

Key words: *Batumi workshop school, Ajara archives, professional education, archival fund, urban history of Batumi*.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

მზია სურმანიძე
აჭარის საარქივო სამმართველოს საზღვარგარეთთან,
საზოგადოებასთან, მასმედიასთან ურთიერთობისა და დოკუმენტების
პუბლიკაციის და გამოყენების სამსახურის უფროსი სპეციალისტი;
ბათუმი, საქართველო
m.surmanidze@archives-ajara.gov.ge
+995 555 587788;

მარინა ჯინჭარაძე
ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორი;
ბათუმი, საქართველო
marina.jincharadze@bsu.edu.ge
+995 591 980400

აბსტრაქტი. წინამდებარე სტატიაში შესწავლილია ბათუმის სახელოსნო სასწავლებლის დაარსების, განვითარებისა და ფუნქციური ტრანსფორმაციის ისტორია 1888 წლიდან 1921 წლამდე. კვლევა ეფუძნება აჭარის საარქივო სამმართველოს ფონდ ი-27-ში დაცულ პირველწყაროებს, რომლებიც მოიცავს მოსწავლეთა პირადი საქმეების ატესტატებს, პედაგოგიური საბჭოს ოქმებს, მიმოწერებსა და ცირკულარებს. ნაშრომში გაანალიზებულია სასწავლებლის როლი რეგიონის სოციალ-ეკონომიკურ ცხოვრებაში, სასწავლო პროფილების ევოლუცია, პირველი მსოფლიო ომის გავლენა სასწავლო პროცესზე და დაწესებულების რეორგანიზაციის ეტაპები პოლიტიკური რეჟიმების ცვლილების ფონზე. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა იმ პერიოდის საზოგადოებრივი, სამედიცინო და საგანმანათლებლო ელიტის ბიოგრაფიული მონაცემების წარმოჩენას.

საკვანძო სიტყვები: *ბათუმის სახელოსნო სასწავლებელი, აჭარის არქივი, პროფესიული განათლება, საარქივო ფონდი, ბათუმის ურბანული ისტორია.*

შესავალი

XIX საუკუნის მეორე ნახევარში, მას შემდეგ, რაც ბათუმმა „პორტო-ფრანკოს“ სტატუსი შეიძინა და მოგვიანებით სარკინიგზო და საზღვაო მაგისტრალების უმნიშვნელოვანეს კვანძად იქცა, დღის წესრიგში დადგა კვალიფიციური ტექნიკური და სახელოსნო კადრების მომზადების აუცილებლობა. რეგიონის ინდუსტრიულმა განვითარებამ მოითხოვა ისეთი საგანმანათლებლო კერების შექმნა, რომლებიც ადგილობრივ ბაზარს ხელოსნებითა და ტექნიკოსებით უზრუნველყოფდა. ამ კონტექსტში განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს ბათუმის სახელოსნო სასწავლებელი, რომელიც 1888 წლის 7 მარტს დაარსდა შეპელევის ქუჩის №2-ში (ამჟამინდელი ვაჟა-ფშაველასა და ნინოშვილის ქუჩების კვეთა).

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

წინამდებარე ნაშრომის მიზანია, საარქივო დოკუმენტების კომპლექსური ანალიზის საფუძველზე, აღადგინოს სასწავლებლის ფუნქციონირების სრული სურათი, აჩვენოს მისი კავშირი იმდროინდელ კავკასიის სასწავლო ოლქის საგანმანათლებლო პოლიტიკასთან და წარმოაჩინოს ის სოციალური და კულტურული გარემო, რომელშიც დაწესებულებას უწევდა ოპერირება.

მეთოდოლოგია

კვლევის ძირითად მეთოდოლოგიურ საფუძველს წარმოადგენს ისტორიულ-გენეტიკური, აღწერილობითი და საარქივო დოკუმენტების კრიტიკული ანალიზის მეთოდები. კვლევის პროცესში დამუშავდა აჭარის საარქივო სამმართველოს ფონდ ი-27-ის („ბათუმის სახელოსნო სასწავლებელი“) საქმეები. აღნიშნული ფონდი 1982 წელს დაექვემდებარა ტექნიკურ-სამეცნიერო გაუმჯობესებას, დაზუსტდა თარიღები, ჩატარდა რესტავრაცია და შედგა ისტორიული ცნობა. ფონდი მოიცავს 68 საქმეთა ერთეულს (აღწერაში ფიქსირდება 69 საქმე).

წყაროთმცოდნეობითი თვალსაზრისით, კვლევა ეყრდნობა მოსწავლეთა აკადემიური მოსწრების ჟურნალებს, პედაგოგიური საბჭოს ოქმებს, სამედიცინო მოწმობებსა და სამხედრო უწყებებთან მიმოწერას. საარქივო მასალების ვალიდურობის შესამოწმებლად გამოყენებულია მათი შედარება იმდროინდელ პერიოდულ პრესასთან (მაგ. გაზეთი „Эхо Батума“) და სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოს განათლების ისტორიის შესახებ არსებულ სამეცნიერო ლიტერატურასთან. კვლევის პროცესში გაჩნდა გარკვეული სირთულე, რაც დაკავშირებულია იმ ფაქტთან, რომ ფონდში 1910 წლამდე პერიოდის (დაარსებიდან პირველი 22 წლის) დოკუმენტაცია ფაქტობრივად დაკარგულია ან არ არის დაცული, რის გამოც ადრეული ეტაპის რეკონსტრუქცია მხოლოდ გვიანდელი დოკუმენტების ისტორიული მიმოხილვების საფუძველზე გახდა შესაძლებელი.

შედეგები: საარქივო ფონდ ი-27-ის კომპლექსურმა კვლევამ აჩვენა, რომ ბათუმის სახელოსნო სასწავლებელი რეალურად წარმოადგენდა სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოს ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს მულტიკულტურულ საგანმანათლებლო და ინდუსტრიულ კერას. 1888-1921 წლებში დაწესებულებამ განიცადა სერიოზული ფუნქციური ევოლუცია და ვიწრო სახელოსნო პროფილიდან საშუალო ტექნიკურ სასწავლებლამდე ამაღლდა. პირველი მსოფლიო ომის პერიოდში სასწავლებელი წარმატებით გადაეწყო სამხედრო-სამობილიზაციო რეჟიმზე და უზრუნველყო ფრონტისა და ჰოსპიტალების მომარაგება, რაც მოსწავლეთათვის უნიკალურ საწარმოო პრაქტიკად იქცა. საარქივო მასალებში დაცული უმდიდრესი პერსონალური დოკუმენტები, სამედიცინო ცნობები და საეკლესიო მეტრიკები იძლევა უნიკალურ შესაძლებლობას, აღდგეს მეოცე საუკუნის დასაწყისის ბათუმის საზოგადოებრივი ელიტისა და სხვადასხვა ეთნიკურ-რელიგიური ჯგუფის პროსოპოგრაფიული სურათი. საბოლოოდ, პოლიტიკური რეჟიმების ცვლილებების ფონზე, სასწავლებლის ბაზა იქცა მყარ საძირკვლად რეგიონში სახალხო უნივერსიტე-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ტის საზოგადოების დასაფუძნებლად და შემდგომი საბჭოთა პროფესიული განათლების სისტემის მოსაწყობად.

მსჯელობა

სასწავლებლის სტრუქტურა, სპეციალობები და რეორგანიზაცია. საარქივო მასალებიდან ირკვევა, რომ ტექნიკური სასწავლებლები დაარსებისთანავე კავკასიის სასწავლო ოლქის მზრუნველის დაქვემდებარებაში შედიოდა, ხოლო სახელოსნო სასწავლებლები - სახალხო სასწავლებელთა დირექტორის უწყებრივ დაქვემდებარებაში (ფონდი ი-27, აღწერა 1, საქმე 3, ფურცელი 49; შემდგომში: ი-27-1-3, ფ. 49). 1889 წლიდან სასწავლებელში ამოქმედდა საზეინკლო, სადურგლო-შემდუღებლობის, სამჭედლო და სამსხმელო (საჩამომსხმელო) განყოფილებები. მოგვიანებით, რეგიონის აგრარული და ინდუსტრიული სპეციფიკის გათვალისწინებით, დაემატა სხვა დარგები: შალის (1895 წ.), აბრეშუმისა და ხალიჩების ქსოვა (1909 წ.).

სწავლების ხანგრძლივობა დარგების მიხედვით ვარირებდა: სადურგლო სპეციალობაზე - 1-4 წელი, საჩამომსხმელო და ხალიჩების ქსოვის განხრით - 2 წელი, ხოლო საზეინკლო, სამჭედლო და საფეიქრო მიმართულებებზე - 1 წელი. 1910 წლის მონაცემებით, სასწავლებელში ირიცხებოდა 16 ხარატი, 57 ზეინკალი და 13 ხალიჩების მქსოველი. სასწავლებელი დიდწილად თვითდაფინანსებაზე იყო და ფუნქციონირებდა კერძო და სახელმწიფო შეკვეთების ხარჯზე. ხდებოდა მოსწავლეთა მივლინება პრაქტიკაზე ქარხნებსა და ფაბრიკებში, რაც მათ პრაქტიკული უნარების გამომუშავებაში ეხმარებოდა.

სასწავლებლის განვითარებაში მნიშვნელოვანი ეტაპი იყო 1910 წელს პიატიგორსკში გამართული კავკასიის სასწავლო ოლქის სახელოსნო სასწავლებელთა ხელმძღვანელების პირველი ყრილობა. ამ ყრილობის დადგენილებათა საფუძველზე გაფართოვდა საზეინკლო, სადურგლო და საჩამომსხმელო სახელოსნოები, რამაც დაწესებულება ადგილობრივი ბაზრის მოთხოვნებს შეუსაბამა. საგანმანათლებლო პროცესი მუდმივად ვითარდებოდა სამეცნიერო პროგრესის მიმართულებით. მაგალითად, 1914 წლისთვის, აბრეშუმისა და შალის შეღებვის პროცესის მეცნიერულ საფუძვლებზე დასაყენებლად, პროგრამაში შეიტანეს ქიმიის მოკლე კურსი (ი-27-1-4, ფ. 13). დაგეგმილი იყო აგრეთვე პრაქტიკული ელექტროტექნიკის საკვირაო კურსების გახსნა მაღალი კლასის მოსწავლეებისა და კერძო პირებისათვის.

საინტერესოა სოციალური მხარდაჭერის სისტემაც: 1891 წლიდან სასწავლებელთან მოქმედებდა სახელმწიფო კმაყოფაზე მყოფი საერთო საცხოვრებელი და სასადილო 20 მოსწავლეზე, ხოლო დანარჩენი მოსწავლეები იხდიდნენ 145 რუბლს წელიწადში ან 10 რუბლს თვეში. მოსწავლეთა საერთო რაოდენობის 1/7 სრულად თავისუფლდებოდა გადასახადისგან (ი-27-1-4, ფ. 23). 1912 წლის 10 მარტის კანონის თანახმად, ეს შეღავათი ვრცელდებოდა იმ პედაგოგებისა და ტექნიკური პერსონალის შვილებზე, რომელთაც საგანმანათლებლო სისტემაში 10 წლის სტაჟი ჰქონდათ (ი-27-1-11, ფ. 30).

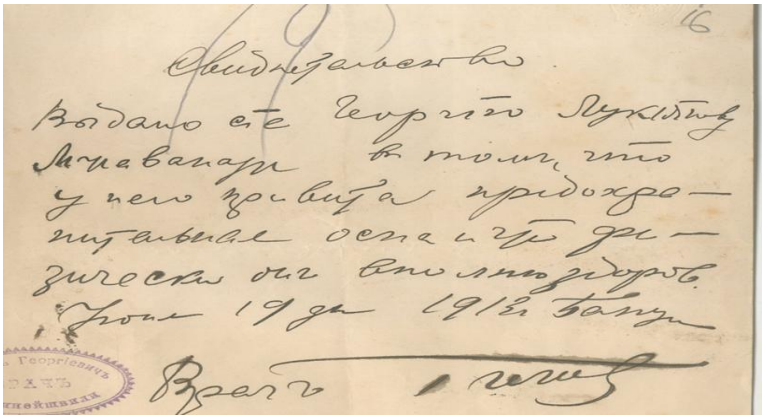
1914 წლის 15 ივლისიდან 15 აგვისტომდე პიატიგორსკში მოეწყო კავკასიის სას-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

წავლო ოლქის სამრეწველო დაწესებულებების, პროფესიული და სახელოსნო სასწავლებლების, ხელსაქმის კლასებისა და ხატვის სპეციალურად ორგანიზებული კურსების წარმომადგენელთა ნამუშევრების გამოფენა. გამოფენის მრავალმხვრივობამ, მრავალფეროვნებამ და ექსპონატთა ხასიათმა წარმოაჩინა როგორც მასწავლებელთა, ასევე მოსწავლეთა შესაძლებლობები, გამოიკვეთა სამომავლო, შედეგის მომტანი ღონისძიებების გატარების აუცილებლობა. ბათუმის სახელოსნო სასწავლებლიდან გამოფენაში მონაწილეობა მიიღო 14 წარმომადგენელმა (ი-27-1-4, ფ. 26)

პირველი მსოფლიო ომის პერიოდი და სამხედრო მობილიზაცია. პირველმა მსოფლიო ომმა ძირფესვიანად შეცვალა ბათუმის სახელოსნო სასწავლებლის პროფილი. 1914 წლის 22 ივლისიდან დაწესებულება მიხეილის ციხესიმაგრის კომენდანტის განკარგულებით ჩაება სამხედრო შეკვეთების შესრულებაში (ი-27-1-4, ფ. 38). სასწავლო პროცესის პარალელურად, მოსწავლეები დღეში ოთხ საათს მუშაობდნენ სამხედრო უწყებებისა და „წითელი ჯვრის“ ორგანიზაციის შეკვეთებზე: ამზადებდნენ ჰოსპიტალის საწოლებს, სატრანსპორტო ბორბლებსა და ქირურგიულ ინსტრუმენტებს (ი-27-1-8, ფ. 50; ი-27-1-18, ფ. 34). ამ მობილიზაციაში ჩართული იყო I, II და III კლასის ათეულობით მოსწავლე და პრაქტიკანტი, რისთვისაც სასწავლებლის ინსპექტორმა კავკასიის სასწავლო ოლქის მზრუნველისგან საგანგებო სამადლობელი წერილი მიიღო (ი-27-1-4, ფ. 54). ომის მძიმე სოციალურ შედეგებს ასახავს ფონდში დაცული საქმე №5, რომელიც მთლიანად ომში დაზარალებულთა დახმარებას და ფრონტისთვის საშობაო საჩუქრების მომზადებას ეხება. შეკვეთების შესრულებაში 1917- 1918 წწ. ბათუმის სახელოსნო სასწავლებელი თავისი სამუშაოების 50 % ასრულებდა.

ომისდროინდელ სირთულეებს დაერთო ეპიდემიებიც. 1915 წლის თებერვალში სასწავლებელში დაფიქსირდა მუცლის ტიფის შემთხვევა. ექიმის მოთხოვნით, სასწავლო პროცესი ორი კვირით შეჩერდა, ჩატარდა შენობის დეზინფექცია, შეთეთრება და იატაკის გადაღებვა, ხოლო ინსპექტორი ითხოვდა გაძლიერებულ სამედიცინო მეთვალყურეობას 400 პანსიონერისთვის (ი-27-1-8, ფ. 10).

პლატონ გიგინეიშვილის ბეჭდით დამოწმებული ცნობა, გაცემული გიორგი ლუკას ძე მჟავანაძეზე, 1913 წელი.

CC BY-ND 4.0

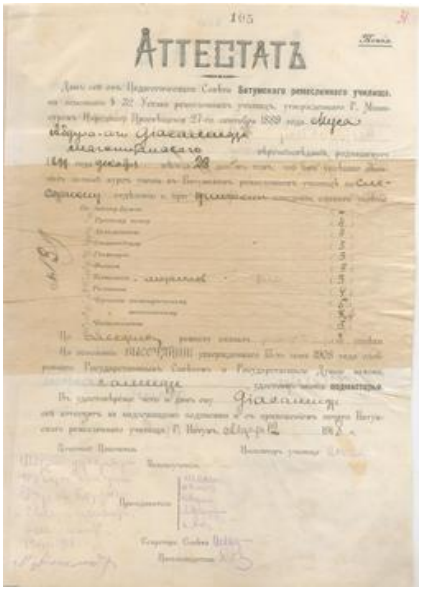
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

პოლიტიკური არასტაბილურობის ფონზე, გამკაცრდა იდეოლოგიური კონტროლიც. 1915 წლის თებერვალში, მიხეილის ციხესიმაგრის სამხედრო გუბერნატორის ბრძანებით, „პოლიტიკურად არაკეთილსაიმედოობის“ ბრალდებით სამსახურიდან გადააყენეს და ბათუმიდან გააძევეს ხატვის მასწავლებელი მ. პ. ხანბეკი, მას შემდეგ, რაც მისი შვილი დააპატიმრეს (ი-27-1-11, ფ. 77, 106).

პერსონალიები და საზოგადოებრივი ელიტა. საარქივო ფონდი ი-27 მნიშვნელოვანი წყაროა რეგიონის ბიოგრაფიული და პროსოპოგრაფიული კვლევებისთვის. დოკუმენტებში ფიქსირდებიან იმდროინდელი ინტელიგენციის წარმომადგენლები:

- ვლადიმერ ნიკოლოზის ძე სკვარცოვი - სასწავლებლის ინსპექტორი (დ. 1877 წ.), რომელმაც განათლება ჟენევის უნივერსიტეტში მიიღო (ი-27-1-9, ფ. 2).
- ვლადისლავ იულონის ძე კუკლინსკი - მასწავლებელი, ლოძის უმაღლესი სასწავლებლის კურსდამთავრებული.
- მღვდელი ანდრეი ივანიცკი - ღვთისმეტყველების პედაგოგი, კურსკის სემინარიის აღზრდილი.
- ალექსეი ვორობიოვი - ზედამხედველი, მოსკოვის საიმპერატორო უნივერსიტეტის ფიზიკა-მათემატიკის ფაკულტეტის პირველი ხარისხის დიპლომანტი.
- დოქტორი დავით მიხეილის ძე კუზიატინი - სასწავლებლის შტატიანი ექიმი (იუდაისტური აღმსარებლობის), საიმპერატორო სამედიცინო-ქირურგიული აკადემიის კურსდამთავრებული. 1915 წელს, 25-წლიანი უზადო სამსახურისათვის, პედსაბჭოს გადაწყვეტილებით მას სახელოსნოში დამზადებული ვერცხლისფირფიტიანი წიგნის კარადა მიართვეს (ი-27-1-8, ფ. 152).

N 2 საქმეთა ერთეულში დაცულია ბათუმის სახელოსნო სასწავლებლის (1910–1921 წწ.) კურსდამთავრებულებზე გაცემული ატესტატების ასლები, რომლებიც ნათლად აჩვენებენ რეგიონის დემოგრაფიულ და გეოგრაფიულ მრავალფეროვნებას.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

1916 წლის მარტის მონაცემებით, სასწავლებელში სულ 119 მოსწავლე ირიცხებოდა (მათ შორის 21 პრაქტიკანტი ვაჟი და 15 ქალი). საარქივო დოკუმენტებიდან იკვეთება სერგო ჯიბუტის, ივანე კობეშავიძის, მიხეილ კალატოზოვის, სულეიმან ბეგ ფაღავას, ივანე გაბრიელის ძე ხეჩინოვის და სხვა კურსდამთავრებულების ბიოგრაფიული პორტრეტები. დოკუმენტებში წარმოდგენილია დაბადების წელი, ადგილი და კვალიფიკაციის (ოსტატის შეგირდის, საზეინკლო ხელობის შეგირდის) მინიჭების წელი.

სასწავლებლის პირადი შემადგენლობა (რომელიც სხვადასხვა დროს 7-დან 9 თანამშრომლამდე მერყეობდა) დაკომპლექტებული იყო მაღალი კვალიფიკაციის მქონე კადრებით. მე- 9 საქმეში დეტალურადაა აღწერილი წამყვან პედაგოგების: ვლადიმერ ნიკოლოზის ძე სკვარცოვის, პავლე ივანეს ძე აკამოვის (აკამაშვილი), ვლადისლავ იულონის ძე კუკლინსკის, მღვდელი ანდრეი სტეფანეს ძე ივანიცკის, მიხეილ სილოვანის ძე სიამაშვილის, ალექსეი ნიკოლოზის ძე ვორობიოვის ბიოგრაფიები.

სასწავლებლის ისტორიაში მნიშვნელოვანი ადგილი ეკავა კავკასიის სასწავლო ოლქის მზრუნველის, ნ. რუდოლფის ეგიდით ჩატარებულ ხელსაქმის სპეციალურ კურსებს (1910–1913). ნისანდობლივია, რომ სასწავლებლის ბაზაზე კურსები გაიარა ნიკოლოზ გომანმა (1913 წელს შეისწავლა მუყაოს დამუშავება), რომელიც შემდგომში ბათუმის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმის ერთ-ერთი დამაარსებელი გახდა (ი-27-1-3, ფ. 95). საქმეში იკვეთება აგრეთვე ცნობილი ექიმის, პლატონ გიგინეიშვილის ფიგურა, რომლის ხელმოწერილი და ბეჭდით დამოწმებული სამედიცინო ცნობები ერთვოდა მოსწავლეთა მისაღებ დოკუმენტებს (ი-27-1-13, ფ. 16, 108).

დოკუმენტები ასახავენ მოსწავლეთა მრავალეთნიკურ და მულტიკულტურულ შემადგენლობას. კურსდამთავრებულთა შორის ვხვდებით როგორც მართლმმადიდებელ ქართველებს (სერგო ჯიბუტი, ივანე კობეშავიძე, მიხეილ კალატოზოვი, ლეონტი ხომერიკი, ვლასა გოგუაძე, რაფიელ ჟღენტი), ისე ადგილობრივ მუსლიმ ქართველებს (აჭარლებს) (სულეიმან ბეგ ფაღავა, მუსა აბდულ-აღა დიასამიძე, მემედ კაკაც-ოღლი) და კათოლიკებს (ივანე ხეჩინოვი, კონსტანტინე გეგეჭკორი) (ი-27-1-2; ი-27-1-10, ფ. 52). უცხო ქვეყნის მოქალაქეებს (ბერძნებსა და თურქებს) 1916 წლის ცირკულარით შეზღუდული ჰქონდათ უფასო სწავლება და პანსიონით სარგებლობა (ი-27-1-10, ფ. 79).

ეკლესია-მონასტრები და საეკლესიო მეტრიკული ჩანაწერები. საარქივო ფონდებში (საქმე N 13, 27, 28, 31) დაცულია სასწავლებელში მიღების მსურველთა პირადი საქმეები, რომლებიც შეიცავენ უნიკალურ მასალებს სხვადასხვა ეპარქიის მეტრიკული წიგნებიდან. ეს დოკუმენტები ფასდაუდებელი წყაროა იმ სასულიერო პირთა იდენტიფიცირებისთვის, რომლებიც საუკუნის დასაწყისში მოღვაწეობდნენ. დოკუმენტებში ჩამოთვლილია ეკლესიები (ლესას ღვთისმშობლის, სუფსის ღვთისმშობლის მიძინების, ქვემო ამაღლების წმ. გიორგის, ახალშენის ფერიცვალების, ლიხნის მიძინების, აბაშის წმ. გიორგის, მთავარ მოწამეთა წმ. გიორგის, ქვენობანის წმ. გიორგის, სამხთოს წმ. იოანეს, ვანის ქედის იოანე ნათლისმცემ-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ლის, ხუნწის ღვთისმშობლის, გორდის მთავარანგელოზის, ერკეთის მთავარანგელოზის, ჯიხაიშის მთავარანგელოზის, ოზურგეთის წმინდა მარკოზის, მათხოჯის წმინდა ბასილის, ზედა მაღლაკის მაცხოვრის, საჯავახოს ღვთისმშობლის ეკლესიები და ორი ბერძნული ეკლესია: აჭყვის წმინდა გიორგის და ბათუმის საქალაქო წმ. ნიკოლოზის სახელობის ეკლესიები), მათი მდებარეობა და სასულიერო პირთა (მღვდლები, მედავითნები, დეკანოზები, მეფსალმუნეები, წინამძღვრები: იონა ქოიავა, ვლადიმერ ქინქლაძე, პავლე კიღურაძე, ირ. ქორიძე, ლუკა ჯიშკარიანი, გერასიმე ნაკაიძე, იასე ინგოროყვა, იულიან ჭეიშვილი, ვლადიმერ კანდელაკი, კირილე არობელიძე, ბართლომე ბოლქვაძე, ნიკიფორე ინწკირველი, ილარიონ მგალობლიშვილი, ვასილი კახაძე, მაქსიმე სიხარულიძე, პავლე ცქვიტინიძე, სერაფიონ ცაგარეიშვილი, სიმონ შარაშიძე,სარდიონ ჯინჭარაიშვილი, იოსებ ჩიჩალაძე, სპირიდონ ჩარგეიშვილი, ტარას ტყეშელაშვილი, სილვესტრ ჯაში, ლუკა დოლაბერიძე, ალექსანდრე კანდელაკი, თევდორე ჩარკვიანი, ნიკიფორე ჩაჩუა, გრიგოლ ჩახვაძე, იოანე პაპანდოპულო, ნიკოლაი კონსტანტინიდი, დიმიტრი პიასდოპულო, მ. მანოსი, იოსებ ლაკერბაია, ანტიპ სპიადა) ვინაობა.

პოსტრევოლუციური პერიოდი და ფუნქციური ცვლილებები (1917–1921 წწ.). 1917 წლის თებერვლის რევოლუციისა და დროებითი მთავრობის რეფორმების ტალღამ სასწავლებლამდეც მიაღწია (ი-27-1-23, ფ. 1). ომის შემდგომმა ეკონომიკურმა კრიზისმა დააზარალა სასწავლებელი, რომელმაც 1917-1918 წლებში თავისი სიმძლავრეების მხოლოდ 50%-ის რეალიზება შეძლო. ამის გამო, 1919 წლის თებერვალში ბათუმის საკრებულომ და მმართველმა საბჭომ მიიღო დადგენილება სასწავლებლის აღდგენის, მაგრამ, ამავდროულად, სახსრების ოპტიმიზაციის მიზნით, პანსიონისა და აბრეშუმის საქსოვი განყოფილების გაუქმების შესახებ (ი-27-1-41, ფ. 2, 3). სასწავლებლის შენობაში დროებით შეასახლეს ვაჟთა პირველი უმაღლესი დაწყებითი სასწავლებელი.

1919 წლის 1 იანვრიდან ბათუმის სახელოსნო სასწავლებლის ინსპექტორს შეეცვალა სახელწოდება და ეწოდა სახელოსნო სასწავლებლის მმართველი, რომელიც შედიოდა სამეურნეო განყოფილებაში და ექვემდებარებოდა ბათუმის ოლქის ტექნიკურ სამუშაოთა დირექციას (ი-27-1-41, ფ. 19, 45; ი-27-1-60, ფ. 18).

სასწავლებელი მჭიდროდ იყო ინტეგრირებული ქალაქის კულტურულ ცხოვრებაში. 1920 წლის 14 თებერვალს სწორედ ბათუმის სახელოსნო სასწავლებლის შენობაში ჩატარდა ბათუმის სახალხო უნივერსიტეტის საზოგადოების დამფუძნებელი კრება, რომლის მიზანი იყო მასებში სამეცნიერო ცოდნის გავრცელება და რომელშიც აქტიურად მონაწილეობდნენ სასწავლებლის პედაგოგები და სტუდენტები (ი-27-1-61, ფ. 17).

იმავე წლის სექტემბერში, სახალხო განათლების სამინისტროს დადგენილებით, სასწავლებელი გადაკეთდა საშუალო ტექნიკურ სასწავლებლად და გაიხსნა მექანიკური განყოფილება (გაზეთი „Эхо Батума“, 1920 წ. სექტემბერი; ი-27-1-61, ფ. 82), რომელშიც მიიღებოდნენ მიიღებოდნენ ის მოსწავლეები, რომელთაც დამთავრებული ჰქონდათ გიმნაზიის ან უმაღლესი დაწყებითი სასწავლებლის ოთხი

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კლასი. მეცადინეობის დაწყების დროდ მითითებულია 1920 წლის 1 ოქტომბერი (ი-27-1-61, ფ. 82, 90). 1921 წლის მარტიდან, აჭარაში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ, სასწავლებელმა განიცადა სრული სოციალისტური რეორგანიზაცია და გარდაიქმნა საბჭოთა ტიპის პროფესიულ-ტექნიკურ საგანმანათლებლო დაწესებულებად.

დასკვნა

აჭარის საარქივო სამმართველოს ფონდ ი-27-ის მასალების შესწავლა საშუალებას იძლევა, თვალი მივადევნოთ სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოში პროფესიული განათლების განვითარების დინამიკას. ბათუმის სახელოსნო სასწავლებელი არ იყო მხოლოდ ვიწრო პროფილის საწარმოო ცენტრი; იგი წარმოადგენდა მულტიკულტურულ საგანმანათლებლო სივრცეს, რომელიც მყისიერად რეაგირებდა რეგიონის ეკონომიკურ გამოწვევებსა და სამხედრო-პოლიტიკურ კრიზისებზე (პირველი მსოფლიო ომი, რევოლუციები).

დოკუმენტების ანალიზი აჩვენებს, რომ სასწავლებელმა ხელი შეუწყო ადგილობრივი ურბანული და ტექნიკური ელიტის ჩამოყალიბებას, მისცა რა გზა ცხოვრებაში სხვადასხვა ეთნიკური და სოციალური ჯგუფის წარმომადგენლებს. წინამდებარე კვლევით მზის სინათლეზე იქნა გამოტანილი პედაგოგთა, ექიმთა და სტუდენტთა ბიოგრაფიული მონაცემები, აგრეთვე მოხდა იმ ეკლესიების იდენტიფიცირება (ლესას, სუფსის, ქვემო ამაღლების, აჭყვის წმ. გიორგის ეკლესიები), საიდანაც გაიცემოდა მეტრიკული ამონაწერები.

გამოყენებული წყაროები და ლიტერატურა

კახიძე 2012: კახიძე, ნ. *სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოს სოციალ-ეკონომიკური ისტორიის ნარკვევები (1878–1921)*. ბათუმი: შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, ბათუმი;

სურგულაძე 1987: სურგულაძე, ა. *განათლებისა და კულტურის ისტორია აჭარაში (XIX ს. ბოლო - XX ს. დასწყისი)*. თბილისი;

ჭაღალიძე 2004: ჭაღალიძე, შ. *ბათუმის საგანმანათლებლო კერების ისტორიიდან*. ბათუმი: აჭარა, ბათუმი;

ჯონსი 2007: ჯონსი, ს. *სოციალიზმი ქართულ ფერებში: ქართული სოციალ-დემოკრატიული მოძრაობა (1892-1912)*. ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი.

გაზეთი „Эхо Батума“, 1920 წლის სექტემბრის ნომრები (დაცულია საარქივო ფონდის დანართებში).

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

საარქივო წყაროები:

აჭარის საარქივო სამმართველო, ცანტრალური სახელმწიფო არქივი (ასს ცსა), ფონდი ი-27 („ბათუმის სახელოსნო სასწავლებელი“), აღწერა 1, საქმეები: 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 41, 60, 61.

Literature:

Chaghalidze 2004: Chaghalidze, Sh. From the history of educational centers of Batumi. Batumi;

Jones 2007: Jones, S. Socialism in Georgian Colors: The Georgian Social-Democratic Movement (1892-1912), Ilia State University Publishing House, Tbilisi;

Kakhidze 2012: Kakhidze, N. Essays on the Socio-Economic History of South-West Georgia (1878–1921). Shota Rustaveli State University Publishing House, Batumi;

Surguladze 1987: Surguladze, A. History of education and culture in Adjara (end of the 19th century - beginning of the 20th century), Science, Tbilisi.

Newspaper "Echo of Batumi", September 1920 issues (preserved in the appendices of the archival fund);

Archival sources:

Central State Archives of Archives Administration of Ajara (csaaaa), fund I-27, description 1, case 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 41, 60, 61.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

DOI:10.52340/PUTK.2233-3541.2026.28.12

თხილვანის მენჰირი: სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოს წარმართული ხანის მეგალითური კულტურა

(კვლევა განხორციელდა ,,შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მხარდაჭერით, GSDP-25-478, ,,აბუსერისძეთა სასახლე და საგვარეულო ეკლესია სოფელ თხილვანაში“)

THE TKHILVANI MENHIR: MEGALITHIC CULTURE OF THE PAGAN ERA IN SOUTHWEST GEORGIA

(Research conducted with the support of the Shota Rustaveli Georgian National Science Foundation, GSDP-25-478, "The Palace and Family Church of the Abuserisdze Family in the Village of Tkhilvani")

Kakhaber Kamadadze
Assistant Professor at Batumi Shota Rustaveli State University;
Batumi, Georgia
ORCID: 0009-0004-6886-2763
kakhaberkamadadze@yahoo.com
+995 599 137966

Abstract. This paper offers a comprehensive study of a unique monument of material culture located in the village of Tskhilvana, Khulo Municipality - a pagan-era cultic menhir. The research analyzes the monument's geographical context (Arsiani Ridge, 1440 m above sea level) alongside its archaeological and folklore significance. Based on its shape, the monument is interpreted as a phallic representation linked to fertility cults, where rituals were performed to connect with chthonic deities and ancestors. The paper explores the evolutionary stages of menhirs and their architectural transformation during the Christian era, driven by the Church's suppression of pagan cults. Particular attention is paid to local folklore memory, where this megalith, weighing over two tons, is connected to the Khikhani Fortress and the mythologized figure of Queen Tamar (including legends of her throwing the stone from the fortress during an invasion, or using it as a pulley system to transport supplies). Despite chronological challenges, this study demonstrates that the Tskhilvana menhir served not only as a religious landmark but also as a symbol of territorial sovereignty that underwent a fascinating ethno-cultural transformation over centuries.

Keywords: Tskhilvana, Menhir, Megalith, Queen Tamar, Khikhani Fortress, Folklore, Paganism

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კახაბერ ქამადაძე
ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ასისტენტ პროფესორი;
ბათუმი, საქართველო
ORCID: 0009-0004-6886-2763
kakhaberkamadadze@yahoo.com
+995 599 137966

აბსტრაქტი. წინამდებარე ნაშრომი ეხება ხულოს მუნიციპალიტეტის სოფელ თხილვანაში დაფიქსირებულ უნიკალურ მატერიალური კულტურის ძეგლს - წარმართული პერიოდის საკულტო მენჰირს. კვლევაში განხილულია ძეგლის გეოგრაფიული კონტექსტი (არსიანის ქედი, ზღვის დონიდან 1440 მ) და მისი არქეოლოგიურ-ფოლკლორული მნიშვნელობა. ფორმიდან გამომდინარე, ძეგლი მიჩნეულია ნაყოფიერების კულტთან დაკავშირებულ ფალოსის გამოსახულებად, რომლის გარშემოც ქტონურ ღვთაებებთან და წინაპრებთან კავშირის დასამყარებელი რიტუალები სრულდებოდა. ნაშრომში გაანალიზებულია მენჰირების ევოლუციის ეტაპები და მათი სახეცვლილება ქრისტიანულ ხანაში, რაც ეკლესიის მიერ წარმართულ კულტებთან ბრძოლის შედეგი იყო. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ადგილობრივ მეხსიერებას, სადაც ეს 2 ტონაზე მეტი წონის მეგალითი ხიხანის ციხესა და თამარ მეფის მითოლოგიზებულ სახეს უკავშირდება (მტრის შემოსევისას ციხიდან გადმოსროლისა და სურსათის ასაზიდი საბაგირო სისტემის ლეგენდები). მიუხედავად ქრონოლოგიური ატრიბუციის სირთულისა, ნაშრომი აჩვენებს, რომ თხილვანის მენჰირი წარმოადგენდა არა მხოლოდ რელიგიურ ორიენტირს, არამედ ტერიტორიული სუვერენიტეტის სიმბოლოს, რომელმაც საუკუნეების განმავლობაში საინტერესო ეთნოკულტურული ტრანსფორმაცია განიცადეს.

საკვანძო სიტყვები: თხილვანა, მენჰირი, მეგალითი, თამარ მეფე, ხიხანის ციხე, ფოლკლორი, წარმართობა.

შესავალი. სოფელი თხილვანა მდებარეობს არსიანის ქედის დასავლეთ კალთაზე, მდინარე ხიხანისწყლის მარჯვენა ნაპირზე, ზღვის დონიდან 1440 მეტრის სიმაღლეზე. იგი ხულოს მუნიციპალიტეტის ცენტრიდან - დაბა ხულოდან 45 კილომეტრითაა დაშორებული. დღეისათვის სოფელი ორ უბნად - ქვედა და ზედა თხილვანად იყოფა, რომელთა ბუნებრივ გამყოფსაც მათ შუაში ჩამომდინარე პატარა მდინარე, შუაწყალი წარმოადგენს. სოფლის ტერიტორიაზე კიდევ ორი ჰიდროგრაფიული ერთეულია: ჭაჭუნისწყალი, რომელიც სათავეს ხირხათის მთის ძირიდან იღებს და ზედა თხილვანის მარცხენა მხარეს ჩამოუვლის, და ბაკოსწყალი. ეს უკანასკნელი ასევე ხირხათის მთის კალთებიდან, ისტორიული ხიხანის ციხის

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კლდოვანი ტერიტორიიდან მოედინება, რამდენიმე კილომეტრის მანძილზე ჭაჭუნისწყლის პარალელურად მიედინება და ერთმანეთისაგან ჰყოფს სოფლებს - თხილვანასა და ბაკოს (თავისი „ავი ხასიათის“ გამო მას ადგილობრივები „ნაღვარევსაც“ უწოდებენ). სოფელთან კავშირშია კიდევ ერთი მდინარე - ქოჩახისწყალი; იგი სათავეს იღებს მთა ახალდაბიდან, არსიანის მთის კალთებიდან, და ერთმანეთისაგან ჰყოფს ბაკოსა და მთისუბანს. ოთხივე მდინარე თხილვანის სამხრეთ ნაწილში, შიგანაში, თავს იყრის ერთ დიდ კალაპოტში და კალოთისწყალთან ერთად ქმნის ხიხაძირისწყალს, რაც ისტორიულად სხალთისწყლის სახელწოდებითაა ცნობილი [დუმბაძე, მამულაძე, 1998: 15-16].

მკვლევართა აზრით, სოფლის სახელი - თხილვანა - დაკავშირებული უნდა იყოს თხილთან [კომახიძე, 2006: 88-89], რომელიც დღესაც ფართოდაა გავრცელებული დასახლების მიმდებარე ტყის მასივებში. თხილვანა მდიდარი ისტორიული წარსულის მქონე სოფელია; შუა საუკუნეებში იგი აჭარის ერისთავთ-ერისთავების - აბუსერისძეების სამკვიდრო მამულს წარმოადგენდა. სწორედ ამ სოფელში მდებარეობდა მათი სასახლე, კარის ეკლესია და საგრავარეულო საძვალე. სოფელს სტრატეგიული და კულტურული მნიშვნელობა არც მომდევნო ეპოქებში დაუკარგავს - მოგვიანებით, XIX საუკუნის მიწურულს, აქ შერიფ-ბეგ ხიმშიაშვილის შთამომავლობა ცხოვრობდა.

დღეისათვის სოფლის ტერიტორიაზე მრავლად ფიქსირდება სხვადასხვა ეპოქის მატერიალური კულტურის ძეგლი, რომელთა შორის ერთ-ერთი გამორჩეული ადგილი წინაქრისტიანული ხანის საკულტო ძეგლს - მენჰირს უკავია. ეს მასშტაბური ქვის მონოლითი არა მხოლოდ საკულტო დანიშნულების, არამედ წარსულში მყარი გეოგრაფიული ორიენტირის ფუნქციასაც ასრულებდა.

ნაშრომის მიზანია სწორედ ამ ძეგლის კომპლექსური ანალიზი, მისი დანიშნულების, ტიპოლოგიისა და რეგიონის უძველესი რელიგიურ-სოციალური ცხოვრების კონტექსტში მისი ადგილის დადგენა. მიზნებიდან გამომდინარე უმთავრეს ამოცანად მიგვაჩნია თხილვანის მენჰირის არქიტექტურული და მორფოლოგიური პარამეტრების აღწერა; ძეგლთან დაკავშირებული ფოლკლორული მასალისა და ხალხური ლეგენდების (განსაკუთრებით თამარ მეფის კულტთან დაკავშირებული თქმულებების) კვლევა; მენჰირების წარმოშობის, ქრონოლოგიისა და ევოლუციის ზოგადი ტენდენციების გამოკვეთა სამხრეთ კავკასიის მასშტაბით; მეგალითური ძეგლის ფუნქციური ტრანსფორმაციისა და წარმართული (ფალოსური/ნაყოფიერების) კულტების გამოძახილების დადგენა ადგილობრივ ტრადიციებში.

კვლევის კომპლექსურმა ანალიზმა შემდეგი ძირითადი შედეგები გამოკვეთა: 1. ძეგლის ფალოსური ფორმა და მასთან დაკავშირებული ნაყოფიერების რიტუალები მიუთითებს მყარ რწმენა-წარმოდგენებზე, რომლებიც ათასწლეულების განმავლობაში განსაზღვრავდნენ ადგილობრივი მოსახლეობის მსოფლმხედველობას. 2. თამარ მეფის სახელთან დაკავშირებული ხალხური ლეგენდები ნათლად აჩვენებს ძეგლის ფოლკლორულ ტრანსფორმაციას. გიგანტური ქვის დაკავშირება ხიხანის ციხესთან კულტურული ათვისების საინტერესო მაგალითია, სადაც ძველი

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

წარმართული ორიენტირი ახალ, მონუმენტურ ისტორიულ ნარატივში ჩაეწერა. 3. თხილვანის მენჰირი წარმოადგენს კავკასიური კულტურული იდენტობის, მითოპოეტური აზროვნებისა და რელიგიური სინკრეტიზმის თვალსაჩინო ნიმუშს.

აღნიშნული ძეგლის შემდგომი ინტერდისციპლინური შესწავლა მკაცრად აუცილებელია რეგიონის უძველესი ისტორიისა და სოციალური სტრუქტურების სრული რეკონსტრუქციისათვის.

მსჯელობა

მენჰირი წარმოადგენს ვერტიკალურად აღმართულ ქვის სვეტს, რომლის ზედაპირი ხშირად ხელოვნურადაა დამუშავებული. თავად ტერმინი ბრეტონული წარმოშობისაა და სიტყვასიტყვით „გრძელ ქვას“ ნიშნავს (ბრეტონული maen – ქვა და hir – გრძელი). ამგვარ მეგალითებს, როგორც ქრისტიანული, ისე ისლამური კულტურის მიმდევრები, განსაკუთრებულ, ზებუნებრივ ძალასა და სასწაულთმოქმედ ბუნებას მიაწერდნენ. მიუხედავად იმისა, რომ ადგილობრივი მოსახლეობისათვის მათი პირვანდელი დანიშნულების შესახებ ბევრი არაფერია ცნობილი, მენჰირები დღემდე ინარჩუნებენ კულტის ობიექტის სტატუსს. მონუმენტური მასშტაბებისა და გამორჩეული გეოგრაფიული მდებარეობის გამო, ისინი ხანგრძლივი დროის განმავლობაში მყარ ორიენტირადაც (სასაზღვრო/სანიშნე წერტილად) გამოიყენებოდნენ. საყურადღებოა, რომ სამხრეთ კავკასიის მთელ რიგ რეგიონებში ვერტიკალურად მდგარი ქვები საუკუნეების განმავლობაში რჩებოდა თაყვანისცემის საგნად [ნარიმანიშვილი..., 2020: 28-29].

საქართველოს ტერიტორიაზე მენჰირები პირველად XIX საუკუნის მიწურულს დაფიქსირდა. მენჰირები განსაკუთრებით მრავლად არის დადასტურებული სამხრეთ საქართველოს ტერიტორიაზე. მკვლევართა განსაკუთრებული ყურადღება მიიქცია სამცხე-ჯავახეთში, კერძოდ, სოფელ მურჯახეთში აღმოჩენილმა ქვის ობელისკმა და სოფელ განძის მეგალითმა [ნარიმანიშვილი..., 2020: 32]. ამ ტიპის მონოლითები, უმეტეს შემთხვევაში გვხვდება გზებზე ან გზაგასაყარებზე [ნარიამნიშვილი, 2019: 32].

რაც შეეხება უშუალოდ თხილვანის მენჰირს (ტაბ.I/1-2). იგი ერთ-ერთი ადგილობრივი მკვიდრის საკარმიდამო ნაკვეთში მდებარეობს და საკმაოდ მასშტაბურ ქვის მონოლითს წარმოადგენს. მისი სიმაღლე მიწის ზედაპირიდან დაახლოებით 2 მეტრს აღწევს, ხოლო მიწაში მისი სიღრმე 1,5 მეტრამდე გრძელდება. მეგალითის დიამეტრი 80 სმ-ია, ხოლო ქვის შუაგულში ამოკვეთილია სპეციალური პატარა თარო.

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

თხილვანის მენჰირის შესახებ ადგილობრივ მოსახლეობაში უამრავი მითი თუ ლეგენდაა შემორჩენილი, რომელთა უმრავლესობაც თამარ მეფის სახელს უკავშირდება. ერთ-ერთი გადმოცემის თანახმად, ხიხანის ციხეში მყოფ თამარ მეფეს, რომელიც სტუმრების მოლოდინში კერძს ამზადებდა, ამ ქვით ფილაში სუნელი დაუნაყავს. სწორედ ამ დროს მას აცნობეს, რომ ციხეს მტერი შემოესია. აღელვებულ დედოფალს ეს ქვა ხიხანის ციხიდან გადმოუსროლია და იგი ზუსტად იმ ადგილზე ჩაჭედილა, სადაც დღეს მდებარეობს [კომახიძე, 2006: 121; ახვლედიანი, 1955: 61]. საგულისხმოა, რომ მენჰირის ამჟამინდელი ლოკაცია ხიხანის ციხიდან დაახლოებით 5-6 კილომეტრითაა დაშორებული, თავად მონოლითი კი 2 ტონაზე მეტს იწონის, რაც, ბუნებრივია, აღნიშნული ნარატივის ჰიპერბოლიზებულ, მითოსურ ხასიათზე მიუთითებს.

მეგალითთან დაკავშირებით საინტერესოა კიდევ ერთი ლეგენდა, რომლის მიხედვითაც, თამარ მეფეს ამ ქვაზე თოკი ჰქონია მობმული, რომლის მეორე ბოლოც ხიხანის ციხეზე იყო მიმაგრებული; ამგვარი ხალხური „საბაგირო სისტემით“

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

სოფელ თხილვანიდან ციხესიმაგრეში სურსათ-სანოვაგე და სხვადასხვა საჭირო ნივთები აჰქონდათ [კომახიძე, 2006: 121; ახვლედიანი, 1955: 62].

ამ და სხვა მსგავს ლეგენდებში მკაფიოდ აისახა საქართველოს ისტორიის „ოქროს ხანა“ - პერიოდი, როდესაც ქვეყანა ახლო აღმოსავლეთის უძლიერეს სახელმწიფოდ ჩამოყალიბდა. თამარ მეფის კულტი ფართოდ აისახა სხვადასხვა მითოლოგიურ სიუჟეტში, რომლებიც აჭარის რეგიონში დღემდე აქტიურადაა შემორჩენილი. ზეპირსიტყვიერი გადმოცემების გარდა, ადგილობრივი მოსახლეობა დედოფლის სახელს მიაწერს და მისნაირადვე მოიხსენიებს შუა საუკუნეების საფორტიფიკაციო, საკულტო თუ საგზაო არქიტექტურას: ციხეებს, ხიდებსა თუ ტაძრებს (მაგ. „თამარის ციხე“, „თამარის ხიდი“, „თამარის ეკლესია“ და ა.შ.). რეგიონში ასევე მრავლადაა თამარ მეფის სახელთან დაკავშირებული ტოპონიმები, როგორებიცაა: „თამარ მეფის წყარო“, „დედოფლის მინდორი“ და სხვა.

მკვლევართა მოსაზრებით, თხილვანის მენჰირი წინაქრისტიანული ხანის საკულტო დანიშნულების ძეგლს უნდა წარმოადგენდეს. მონოლითის გარეგნული ფორმიდან გამომდინარე, გამორიცხული არ არის, რომ იგი ნაყოფიერების კულტთან დაკავშირებულ ფალოსის გამოსახულებას წარმოადგენდეს. მსგავსი ტიპის წარმართულ ობიექტებს თავის დროზე ქრისტიანული ეკლესია აქტიურად ებრძოდა, რის გამოც მენჰირებმა ევოლუციისა და ფუნქციურ-არქიტექტურული სახეცვლილების რამდენიმე ეტაპი გაიარეს: თავდაპირველად მათ ბუნებრივი სახით იყენებდნენ, მოგვიანებით მათგან სვეტებს თლიდნენ, ხოლო ქრისტიანულ ეპოქაში ხშირად ჯვრებად, საფლავის ქვებად და სხვა საკულტო ატრიბუტებად ატრანსფორმირებდნენ [ახვლედიანი, 1955: 62].

მიუხედავად იმისა, რომ მეგალითები არაერთხელ გამხდარა მეცნიერული ინტერესის საგანი და მათ ნაწილზე გარკვეული არქეოლოგიური გათხრებიც ჩატარდა, მათი კონკრეტული არქეოლოგიური კულტურისათვის მიკუთვნება ან ზუსტი ქრონოლოგიური ატრიბუცია მაინც დიდ სირთულესთანაა დაკავშირებული [ნარიმანიშვილი..., 2020: 42]. მენჰირების აღმართვასა და გამოყენებას მკვლევრები სხვადასხვა ტომებს მიაწერენ. კერძოდ, მეცნიერთა ნაწილი მათი ფუნქციონირების ძირითად ხანად ადრეელინისტურ პერიოდს (ძვ.წ. IV-III სს.) ასახელებს, სხვები მათ რკინის ხანას უკავშირებენ, ნაწილი კი - ქრისტიანული ეპოქის საწყის ეტაპს [კომახიძე, 2006: 122].

ეთნოგრაფიული და ფოლკლორული მონაცემების საფუძველზე ვარაუდობენ, რომ მენჰირი ღვთაებრივი წინაპრის მატერიალურ გამოსახულებას წარმოადგენდა. ხშირ შემთხვევაში, ეს მონოლითები უშუალოდ წინაპრის სამარხზე ან მის მიმდებარე ტერიტორიაზე იდგმებოდა. ათასწლეულების განმავლობაში მეგალითების სიახლოვეს ნაყოფიერების კულტთან დაკავშირებული რიტუალები იმართებოდა [ნარიმანიშვილი..., 2020: 44] და, სავარაუდოდ, ანალოგიური საკულტო პრაქტიკა თხილვანის მენჰირის ტერიტორიაზეც სრულდებოდა. მკვლევართა აზრით, ამ ძველი მონუმენტების საშუალებით ადგილობრივი მოსახლეობა ცდილობდა, კავშირი დაემყარებინა საკუთარ წინაპრებსა და ძველ ქტონურ ღვთაებებ-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

თან. ამავდროულად, მენჰირის აღმართვა გარკვეულ ტერიტორიაზე თემის კანონიერი და სუვერენული უფლებების ხაზგასმას ემსახურებოდა. საგულისხმოა, რომ კავკასიის მთიელები დღემდე აღმართავენ წაგრძელებული ფორმის ქვებს, რომელთაც სხვადასხვა პრაქტიკული თუ სიმბოლური დანიშნულება აქვთ [ნარიმანიშვილი..., 2020: 44].

სამხრეთ კავკასიაში მენჰირები დღემდე ინარჩუნებენ კულტის ობიექტის სტატუსს. ადგილობრივი მოსახლეობის რწმენით, ეს მონოლითები წმინდა ქვებია, რომელთაც ნაყოფიერების, ჯანმრთელობისა და საყოველთაო კეთილდღეობის მოტანა შეუძლიათ. ამგვარ მეგალითებს გარკვეული სექსუალური სიმბოლიკაც გააჩნია, რაც კულტურის განვითარების გარკვეულ ეტაპზე აისახა კიდეც. ძველ ქართულ მწერლობასა და ხალხურ ფოლკლორში დამუშავებულ ან ნაწილობრივ დამუშავებულ ვერტიკალურ ქვებს ხშირად სიმბოლური სახელწოდებებით მოიხსენიებენ, როგორებიცაა: „ქვაკაცი“, „ქალქვა“, „ქვათა რძალი“, „დევის ქვა“, აგრეთვე „ძუძუქვა“.

საგულისხმოა, რომ მურჯახეთის მენჰირს ქართველი მოსახლეობა „ძუძუქვას“ უწოდებს. ადგილობრივი რწმენით, ამ ქვაზე რელიეფურად ამოკვეთილია მამაკაცის ფალოსი, რომელსაც მეძუძური დედებისათვის რძის მოცემისა და მომატების სასწაულებრივ ძალას მიაწერდნენ; ამ მიზეზით, ქალები მას თაყვანს სცემდნენ, საკმეველს უკმევდნენ და ზედ ქონსა თუ ზეთს ცხებდნენ. სოფელ განძის მახლობლად, მინდორში აღმართულ მენჰირსაც - თხილვანის მენჰირის მსგავსად ისეთ რიტუალურ წესებს უკავშირებენ, რომლებიც აშკარად ფალოსის კულტის გამოძახილს წარმოადგენს.

მეცნიერთა აზრით, უძველეს საქართველოში მენჰირები მჭიდროდ იყო დაკავშირებული ფალოსის კულტთან. აღსანიშნავია, რომ ქვის ფალოსის თაყვანისცემის ტრადიცია უკანასკნელ დრომდე შემორჩა თუშეთის რეგიონშიც [ნარიმანიშვილი..., 2020: 49]. ზოგადად, საქართველოში მენჰირებს, როგორც საკრალურ ობიექტებს, ძირითადად შვილიერებას, ნაყოფიერებასა და ბავშვის ჯანმრთელობას სთხოვდნენ.

დასკვნა. ამრიგად, თხილვანის მენჰირის კომპლექსური ანალიზი ცხადყოფს, რომ იგი სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოს წინაქრისტიანული საზოგადოების რელიგიურ-სოციალური ცხოვრების უმნიშვნელოვანეს ცენტრს წარმოადგენდა. ძეგლის ფალოსური ფორმა და მასთან დაკავშირებული ნაყოფიერების რიტუალები მიუთითებს მყარ ქტონურ რწმენა-წარმოდგენებზე, რომლებიც ათასწლეულების განმავლობაში განსაზღვრავდნენ ადგილობრივი მოსახლეობის მსოფლმხედველობას. ნაშრომში განხილული ეთნოგრაფიული მასალა და თამარ მეფესთან დაკავშირებული ხალხური ლეგენდები - მიუხედავად მათი ისტორიული შეუსაბამობისა - უაღრესად მნიშვნელოვანია, რადგან ისინი ნათლად აჩვენებენ ძეგლის ფუნქციურ ტრანსფორმაციას ხალხურ მეხსიერებაში. გიგანტური ქვის დაკავშირება ხიხანის ციხესთან კულტურული ათვისების საინტერესო მაგალითია, სადაც ძველი წარმართული ორიენტირი ახალ, მონუმენტურ ისტორიულ ნარატივში ჩაეწე-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

რა. თხილვანის მენჰირი კავკასიური კულტურული იდენტობის, მითოპოეტური აზროვნებისა და რელიგიური სინკრეტიზმის თვალსაჩინო ნიმუშია, რომლის შემდგომი ინტერდისციპლინური შესწავლა აუცილებელია რეგიონის უძველესი ისტორიის რეკონსტრუქციისათვის.

გამოყენებული ლიტერატურა:

ახვლედიანი, 1955: - ახვლედიანი ხ., ხიხანის ციხისა და ეკლესიის ისტორიისათვის// ქართული მატერიალური კულტურის ძეგლები აჭარაში, 29-84, ბათუმი;

დუმბაძე, მამულაძე, 1998: დუმბაძე ს, მამულაძე ვ., ხიხანის საარწივოდან, ბათუმი;

კომახიძე, 2006: - კომახიძე თ., ხულოს რაიონი, წიგნი I, ბათუმი;

ნარიმანიშვილი, 2019: - ნარიმანიშვილი დ., საქართველოს ციკლოპური სიმაგრეები, თბილისი;

ნარიმანიშვილი...,2020: - ნარიმანისვილი გ, შანსაშვილი ნ, ნარიმანიშვილი დ., საქართველოს მეგალითური კულტურის ძეგლები, თბილისი.

References:

Akhvlediani, 1955: — Akhvlediani Kh., On the History of Khikhani Fortress and Church // Monuments of Georgian Material Culture in Ajara, 29–84, Batumi;

Dumbadze, Mamuladze, 1998: Dumbadze S., Mamuladze V., From the Khikhani Archive, Batumi;

Komakhidze, 2006: Komakhidze T., Khulo District, Book I, Batumi;

Narimanishvili, 2019: Narimanishvili D., Cyclopean Fortresses of Georgia, Tbilisi;

Narimanishvili, 2020: Narimanisvili G, Shansashvili N, Narimanishvili D., Monuments of Megalithic Culture of Georgia, Tbilisi.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

გახსენება

ნოდარ ბარამიძე

ჭეშმარიტი სახალხო ხელმძღვანელი
(დავით მამულაძის დაბადების 115 წლისთავისათვის)

დავით მამულაძეს მე სიძედ ვეკუთვნოდი და, ბუნებრივია, გარკვეული ურთიერთობა მქონდა მის ოჯახთან და, შესაბამისად, მასთანაც. ამან. ცხადია, ბევრად შეავსო და განსაზღვრა კიდეც მისი პიროვნების ჩემეული აღქმა.

ბატონ დავითს პირველად შევხვდი 1970 წლის აგვისტოში, მისი დისშვილისა და ჩემი ნიშნობის დღეს. ეს თავისთავად განსაკუთრებული დღე ადამიანის ცხოვრებაში, ჩემთვის კიდევ უფრო ღირსახსოვარი გახადა იმან, რომ ჩვენს სიხარულს იზიარებდა იქვე მყოფი დავით მამულაძე, რომელიც, ცხადია, თავკაცობდა მაგიდასაც. მე დღესაც კარგად მახსოვს მისი ბრძნული, საქმიანი, მოზომილი იუმორით შეზავებული სადღეგრძელოები, ცხოვრებისეულ განაწესად რომ აღიქმებოდა ყველას მიერ.

საყოველთაო აღიარებით, ბატონი დავითი იყო ჭეშმარიტი სახალხო ხელმძღვანელი, რომლის ურყევი ავტორიტეტი მომდინარეობდა არა მაღალი სამსახურეობრივი სტატუსიდან, არამედ, მშრომელი ადამიანებიდან. ამ ავტორიტეტს ქმნიდა მისი პიროვნული და საქმიანი თვისებები, უპირველესად კი ხალხურობა, ხალხთან პირადი ურთიერთობის ბუნებრივი სურვილი და ასეთი ურთიერთობის იშვიათი უნარი. შემთხვევითი არაა, რომ დავით მამულაძე იყო აჭარის საოლქო კომიტეტის პირველი ადგილობრივი ხელმძღვანელი. მანამდე ამ თანამდებობაზე არ უმუშავია აჭარელ კაცს. მე მომისმენია აჭარის ერთ-ერთი ძველი ხელმძღვანელი მუშაკის, ბატონ დავითის მეგობრის, ისმაილ ფუტკარაძის ასეთი სიტყვები: „პარტიამ სცადა და დავითმაც გაამართლა ეს მაღალი ნდობა. დავითის შემდეგ, ჩვეულებრივ მოვლენად იქცა ადგილობრივი კადრების დაწინაურება საოლქო კომიტეტის პირველი მდივნის თანამდებობაზე“.

როგორც ვხედავთ, დავით მამულაძის მუშაობას საოლქო კომიტეტში ჰქონდა როგორც ხილული, ისე უხილავი დატვირთვაც და მან შესანიშნავად გაართვა ყველაფერს თავი, ხელისუფლებას ააცდინა არცთუ გამართლებული საკადრო გადაწ-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ყვეტილებები. შეიძლება ითქვას, რომ ამ მიმართებით (და არა მხოლოდ) მან ერთგვარი რეაბილიტაცია გაუკეთა აჭარის მოსახლეობას.

საგულისხმოა, რომ ბატონი დავითი პენსიაზე გასვლის შემდეგაც ხალხის აქტიურ მსახურად დარჩა. იგი ცოდნის ხაზით კითხულობდა ლექციებს აუდიტორიაში თუ ღია ცის ქვეშ შეკრებილ ადამიანებთან, რასაც ასეთი რანგის ხელმძღვანელებში იშვიათად თუ მოეპოვება ანალოგი. მან დაარღვია იმ დროისათვის დამკვიდრებული ცხოვრების წესი, სხვებივით სახლში როდი ჩაიკეტა. იგი ხალხთან იყო ჩვეულებრივ მშვიდ სამუშაო ვითარებაშიც და კრიტიკულ სიტუაციაშიც. ამ მხრივ განსაკუთრებით დამახასიათებელია 1956 წლის მარტის მღელვარე დღეები ბათუმში, როდესაც დ. მამულაძის გონიერებამ, სახელმწიფოებრივმა აზროვნებამ და ხალხში ყოფნამ ხიფათს ააცდინა ბათუმელი სტუდენტები. ამის შესახებ კარგად მოგვითხრობს ამ მოვლენების აქტიური მონაწილე და ორგინაზატორთაგანი – პროფ. იური ბიბილეიშვილი თავის წიგნში – „საქართველოსათვის“ (ბათუმი, 2011).

მახსენდება ერთ-ერთი შეხვედრისას, საუბრის კონტექსტიდან გამომდინარე, ასეთი კითხვა დავუსვი მას: ბატონო დავით, რას გრძნობდით, რას განიცდიდით მაშინ, როდესაც საზეიმო ცერემონიალების, თუ დღესასწაულების დროს მთავრობის ტრიბუნაზე იდექით და, როგორც აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი ხელისუფალი, მიესალმებოდით მოზეიმე ხალხს, დემონსტრანტებს, რომლებიც, ყველაფრის მიუხედავად, მომღიმარი სახეებით, მხნედ ჩაივლიდნენ ხოლმე ტრიბუნებთან და ერთგვარ ანგარიშს აბარებდნენ აჭარის ხელისუფლებას? „ეს მართლაც ფსიქოლოგიური შეკითხვაა“ – ღიმილით დაიწყო ბატონმა დავითმა. ვგრძნობდი უდიდეს პასუხისმგებლობას ამ ხალხისა და ქვეყნის წინაშე. ერთი წუთითაც არ მავიწყდებოდა რომ მე ამ ხალხის შვილი ვარ, აქაც არ მასვენებდა აზრი და ფიქრი იმის შეახებ, რაიმე ხომ არ დავაკელი ამ ალალ-მართალ ადამიანებს, ყველაფერი გავაკეთე თუ არა მათთვის. რა თქმა უნდა, ზეიმი და ასეთი სიტუაციები გიხარია კაცს, იწვევს შენში ამაღლებულ განწყობილებას, მაგრამ ამასთანავე იგი თვითანგარიშადაც განიცდება“. ასეთი პასუხი მივიღე ბატონი დავითისაგან. მივაქციოთ ყურადღება, ხალხზე ზრუნვა და მუდმივი, თანამდევი კითხვა – „რაიმე ხომ არ დავაკელით მშრომელ ადამიანებს?“ წითელი ზოლივით გასდევდა დავით მამულაძის მთელ ცხოვრებასა და მოღვაწეობას, ეს მისი პიროვნების საყოველთაოდ აღიარებული თვისება იყო.

ამ მიმართებით მახსენდება კიდევ ერთი ასეთი ეპიზოდი: ბათუმში, ავეჯის ერთ-ერთ სახელოსნოში შესულმა ჩემთვის სრულიად მოულოდნელად შევნიშნე იქვე მყოფი ბატონი დავითი, რომელიც რაღაცას ეუბნებოდა ხელოსანს. როგორც შევატყვე, ხელოსანი არ იცნობდა ბატონ დავითს და მის წინადადებაზე თავს იკავებდა. მიახლოებამდე ბატონმა დავითმაც შემამჩნია და გულთბილად მომესალმა. მეც მორიდებით მოვიკითხე, – რით შემიძლია გემსახუროთ-თქო ვკითხე. გაეღიმა და მითხრა: „არ ვიცი, რამდენად გამართლებულია სიძის შეწუხება, მაგრამ თუ მანქანით ხართ, მინდოდა ეს ახალგაზრდა კაცი აქვე ახლოს, სოფელ განთიად-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ში წამეყვანა ავეჯის შესამოწმებლად, შემდეგ კი შესაკეთებლადაც. თუმცა, მგონი, ეზარება ამ ყმაწვილს წამოსვლა. წამოვა, როგორ არ წამოვა, ბატონო დავით, ვუთხარი მე, თქვენ მანქანაში დაბრძანდით და ჩვენც ახლავე გამოვალთ. ამ სიტყვებით მივაცილე იგი მანქანამდე. სახელოსნოში მიბრუნებულმა სასწრაფოდ ავუხსენი ოსტატს, ვინ იყო ეს პიროვნება. მას თვალები გაუფართოვდა, მართლაო? – მკითხა. ამ, დონის კაცი ჩემთან არასოდეს შემოსულა. მე არ ვიცნობდი მას, მაგრამ მის შესახებ ბევრი კარგი მსმენიაო. დაუყოვნებლივ გამოვედით სახელოსნოდან, ჩავსხედით მანქანაში და წავედით სოფ. განთიადში, ბატონ დავითის პატარა, ე.წ. სააგარაკო ბინაში. ბატონმა დავითმა ხელოსანს აჩვენა თავისი შელანძღული ავეჯი, რომელიც გათბობის სისტემიდან გამოსულ წყალსა და ორთქლს გაეფუჭებინა და ჰკითხა – ამის შეკეთება თუ შეიძლებაო. მოხელემ გულდასმით შეათვალიერა ავეჯი და უარის ნიშნად თავი გააქნია. რას ვიზამთ, თქვა ბატონმა დავითმა, ერთ ხანს ამ მდგომარეობაშიც გვემსახურება ეს კარადები და შემდეგ ვნახოთ. იმ დღეს ბატონი დავითი მარტო იყო სახლში. ყავას მოგიდუღებთო, გვითხრა ღიმილით, მე ეს შემიძლია, არ მოგერიდოთო. ჩვენ, ცხადია, უარი ვუთხარით და მოვბრუნდით ბათუმისაკენ.

გზაში ხელოსანი მეუბნება: „საკუთარი თვალებით რომ არ მენახა, ვერ დავიჯერებდი. ყოფილი საოლქო კომიტეტის პირველ მდივანს თუ ავეჯის პრობლემა ექნებოდა, ვერ წარმოვიდგენდი. საოლქოსი კი არა, რაიკომის მდივანზეც რომ არაფერი ვთქვათ, წარმოების ხელმძღვანელებიც კი უპრობლემოდ იცვლიან ავეჯს. როგორი პატიოსანი კაცო ყოფილა ეს დალოცვილი, როგორი სიმართლით უცხოვრია და უშრომია“. ცხადია, ვერაფერს დავუმატებდი თანამგზავრის ნათქვამს.

ბატონ დავითის ოჯახს საკმაოდ მდიდარი და მრავალფეროვანი ბიბლიოთეკა ჰქონდა. ზოგიერთი ხელმძღვანელისაგან განსხვავებით, ბატონ დავითს უყვარდა კითხვა, მან კარგად იცოდა წიგნისა და მეცნიერების ფასი. შემთხვევითი არაა, რომ ნიკო ბერძენიშვილის სახელობის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის გახსნა (1958 წ.) მნიშვნელოვანწილად მის მონდომება-მეცადინეობასთან, ე.ი. მის სახელთანაცაა დაკავშირებული.

ერუდიცია ნა ნაკითხობა კარგად იგრძნობა დავით მამულაძის მემუარულ წიგნში „რწმენით განვლილი გზა“, რომელსაც ავტორი იწყებს ისეთი გლობალური პრობლემის დასმითა და შეფასებით, როგორიცაა კაცობრიობის ისტორიის ყველაზე მნიშვნელოვანი ეპოქებისა და პერიოდების გამოყოფა და საზოგადოების განვითარებისათვის მათი როლის ჩვენება.

ეს წიგნი სხვა მხრივაცაა საყურადღებო. ჩემი ზოგადი და პროფესიული ინტერესებიდან გამომდინარე წამიკითხავს არაერთი მემუარული ნაშრომი, მაგრამ შემიძლია ვთქვა, რომ დავით მამულაძის ეს წიგნი თავისი პათოსითა და მიზანდასახულობით არსებითად განსხვავდება მათგან. მემუარების უმრავლესობა გარეშე მაყურებლის თვალით იკითხება ავტორის ეგოცენტრული პოზიციის, საკუთარ პერსონაზე აქცენტირების გამო ცივად, ერთგვარი ეჭვის თვალით აღიქმება. დავით მამულაძის მემუარებში აღწერილ მოვლენებში კი თვით მკითხველია ჩართული,

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

მკითხველიც მოქმედებს, ხოლო მონათხრობის სტილი, ობიექტურობა და სამართლიანობა იმთავითვე განსაზღვრავს ნაშრომისადმი ნდობის მაღალ ხარისხს.

ბევრი მემუარი ავტორის წარმოჩენისა და განდიდების მიზნითაა დაწერილი. ეს აშკარად იგრძნობა მათში. ამას ვერ ასცდა, მაგალითად, გამარჯვებული მარშალი ჟუკოვიც. დავით მამულაძის მემუარულ წიგნში არაფერია მსგავსი. როგორც მთელი ცხოვრების მანძილზე ხალხზე ზრუნავდა, ხალხში ტრიალებდა, სხვების წარმოჩენაზე ფიქრობდა, აქაც მისი თანამებრძოლები, პარტიული და სახელმწიფო მოღვაწეებია წარმოჩენილი, პირუთვნელად და ობიექტურად დახასიათებული, მემუარების ავტორი კი ერთგვარად ჩრდილშია მოქცეული. ესეც ბატონი დავითი პიროვნების ლამაზი თვისებათაგანია, მისი მოკრძალებისა და კეთილშობილების მაჩვენებელია.

დასასრულს, მინდა გავიხსენო დავით მამულაძის მეუღლის, ქალბატონ თამარის ერთი ნაამბობი, ერთი პატარა ეპიზოდი მათი ცხოვრებიდან, რომლის გახსენებაც ძალიან ახალისებდა ხოლმე ბატონ დავითს.

უცხოეთის ერთ-ერთ ქვეყანაში ყოფნისას, სტუმრებისათვის დაგეგმილი ბანკეტი გაუმართავთ, რომელიც საკმაოდ ხალხმრავალი ყოფილა. მორიგი სადღეგრძელოს წინ მაგიდის რომელიღაც წევრს დაუჩემებია, კრებულის გასამხიარულებლად ვიღაცამ იმღეროსო. ცხადია, ყველას თავი შეუკავებია ამ, ერთგვარად ახირებულ მოთხოვნაზე. მაშინ წინადადების ავტორს ასეთი პიროვნების გამოსავლენად მოუწყვია თავისებური კენჭისყრა. „მოხდა ისე, ჰყვება ქალბატონი თამარი, რომ კენჭი მოუწია დავითს, რომელსაც ამ სფეროში, ასე სახალხოდ მაინც, მე რაც მახსოვს, არასდროს გამოუვლენია თავი. მდგომარეობა რომ შემემსუბუქებინა და მეც განვრიდებოდი უხერხულობას, სასწრაფოდ გავედი საბანკეტო დარბაზიდან და „კულისებიდან“ დავიწყე ცქერა. დავითმა კი მშვიდად დაიწყო – „თავო ჩემი, ბედი არ გიწერია...“ და წაიმღერა ნაწყვეტი ცნობილი არიიდან. ეს ისე მოხდენილად გამოუვიდა, რომ დარბაზის ერთსულოვანი ტაში დაიმსახურა“. ვფიქრობ, ლამაზი შტრიხია დ. მამულაძის პორტრეტისათვის.

XVII საუკუნის ცნობილი ფრანგი მოაზროვნე, ბლეზ პასკალი ამბობდა: როგორი სიმდიდრის მფლობელიც არ უნდა იყოს ადამიანი, როგორი ჯანმრთელობითა და სილამაზითაც არ უნდა იყოს დაჯილდოებული, იგი მაინც არ იქნება კმაყოფილი და ბედნიერი, თუკი არ სარგებლობს სხვა ადამიანების, საზოგადოების აღიარება-პატივისცემა-მოწონებით. დავით მამულაძე, ამ თვალსაზრისით უბედნიერესი ადამიანი იყო, ვინაიდან სიცოცხლეშიც ხალხის დიდი სიყვარულითა და პატივისცემით სარგებლობდა და გარდაცვალებიდან ათეული წლების შემდეგაც ასეთივე სიყვარულითა და აღიარებით სარგებლობს.

მადლობა უნდა ვუთხრათ აჭარის საარქივო სამმართველოს, პროფ. თამაზ ფუტკარაძის ამ, მრავალმხრივ საჭირო და საინტერესო ღონისძიების ორგანიზებისათვის.

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

DOI:10.52340/PUTK.2233-3541.2026.28.13

საარქივო დოკუმენტები

აჭარის საარქივო სამმართველოს ცენტრალური სახელმწიფო არქივი, ფონდი რ- 178, საქმე N 29 ქობულეთის მუნიციპალიტეტის 1923 წლის სასოფლო-სამეურნეო აღწერის მონაცემები

აჭარის საარქივო სამმართველოს ფონდებში დაცული დოკუმენტების პუბლიკაცია საარქივო საქმიანობის ერთ-ერთ ძირითად მიმართულებას წარმოადგენს. ამჯერად მკითხველს ვთავაზობთ ფონდ რ-178-ის N 29 საქმეთა ერთეულში დაცული მასალების ერთ ნაწილს, რომელშიც ასახულია **თანამედროვე ქობულეთის მუნიციპალიტეტის 1923 წლის სასოფლო-სამეურნეო აღწერის** შედეგები. დოკუმენტი წარმოდგენილია ცხრილების სახით. მასში არის კომლობრივი შემადგენლობის სახელობითი სიები – ოჯახის უფროსის, ოჯახის წევრთა რაოდენიობის, სქესობრივი სტრუქტურის, ნათესი ფართობების, საქონლის (მსხვილფეხა, წვრილფეხა, ცხენების) რაოდენობის მითითებით.

1923 წლის ქობულეთის რაიონის სასოფლო-სამეურნეო აღწერის მასალები ნათელ წარმოდგენას გვაძლევს რეგიონის სოციალურ-ეკონომიკური და დემოგრაფიული ვითარების შესახებ საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების საწყის პერიოდში. მსგავსი დოკუმენტები ფასდაუდებელ წყაროს წარმოადგენს ადგილობრივი ისტორიის, გენეალოგიისა და აგრარული სტრუქტურის შესასწავლად.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - ვასო ბურჭულაძე
სოფ. ზემო ხინო

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის			
								ცხენი	მსხვილფ. ღეჭია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი
1	ქუჩუკალოღლი ისლამ	5	1	6	42	-	7	-	7	-	-
2	ცეცხლაძე ნური	2	4	6	30	-	7	-	6	1	-
3	ქარცივაძე იბრაგიმ	2	4	6	25	-	9	-	7	2	-
4	ქუჩუკალოღლი ისმა-ილ	1	3	4	20	-	-	-	-	-	-
5	ქათამაძე თემურ	2	4	6	22	-	-	-	-	-	-
6	ბილოღლი ხუსეინ	2	2	4	10	-	6	-	4	2	-
7	ცეცხლაძე ქესკინ	4	5	9	40	-	6	-	6	-	-
8	ბერიძე ბაირამალ	2	1	3	30	-	5	-	5	-	-
9	ბიოღლი ფერათ	3	2	5	30	-	6	-	2	4	-
10	ბიოღლი მევლუდ	3	4	7	34	-	11	-	8	3	-
11	ბიოღლი ისკენდერ	3	1	4	35	-	5	-	5	-	-
12	ბიოღლი ასლან	1	2	3	30	-	8	-	7	1	-
13	აჭარელოღლი ემინ	3	4	7	63	-	4	-	4	-	-
14	ქათამაძე ხასან	4	3	7	35	-	9	-	8	1	-
15	ქოროღლი ფერატ	4	4	8	32	-	10	-	6	4	-
16	ქოროღლი ახმედ	6	2	8	40	-	11	-	11	-	-
17	ქათამაძე ფემან	4	1	5	32	-	9	-	5	4	-
18	ქათამაძე შებან	4	3	7	28	-	5	-	5	-	-
19	ქოროღლი ხასან	2	5	6	21	-	8	-	7	1	-
20	რომანოღლი შეყბან	1	3	4	30	-	5	-	5	-	-
21	რომანოღლი მემედ	6	5	11	30	-	6	-	6	-	-
22	რომანოღლი ემინ	5	10	15	101	-	12	-	5	7	-
23	დადიანოღლი ალი	2	3	5	40	-	8	-	3	5	-
24	დადიანოღლი სელიმ	6	2	8	40	-	16	-	10	6	-
25	მადოიშვილი ელიას	4	2	6	30	-	6	-	6	-	-
26	ცივაძე ალი	5	3	8	20	-	5	-	4	1	-
27	ცივაძე ოსმან	1	2	3	44	-	-	-	-	-	-
28	მადოიშვილი ისმაილ	3	4	7	30	-	5	-	3	2	-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

29	მადოიშვილი მემედ	5	2	7	30	-	16	-	6	10	-
30	ოთიოღლი ეზიზ	3	2	5	23	-	-	-	-	-	-
31	ქათამიძე შუყებ	3	3	6	32	-	4	1	3	-	-
32	ქათამიძე ხასან	2	2	4	32	-	4	-	2	2	-
33	ხუსეინოღლი მამუდ	3	3	6	30	-	3	-	3	-	-
34	ქათამიძე მეჯიდ	2	4	6	10	-	4	-	4	-	-
35	ტაკიძე შერიფ	3	3	6	48	-	11	-	5	6	-
36	ხუსეინოღლი ალი	1	2	3	22	-	-	-	-	-	-
37	ქათამიძე დაუთ	3	3	6	30	-	10	1	9	-	-
38	ქათამიძე ალი	3	4	7	43	-	7	-	7	--	-
39	რომონოღლი სულეიმან	4	4	8	25	-	2	-	2	-	-
40	ბუღაროღლი ახმედ	2	3	5	40	-	3	-	3	-	-
41	ბუღაროღლი ხუსეინ	1	2	3	36	-	4	-	4	-	-
42	ბუღაროღლი ოსმან	2	4	6	31	-	6	1	5	-	-
43	ბუღაროღლი იუსუფ	2	1	3	40	-	2	-	2	-	-
44	ცეცხლაძე სულეიმან	2	2	4	10	-	-	-	-	-	-
	ჯამი	**133**	**133**	**266**	**1496**	**-**	**265**	**3**	**200**	**62**	**-**

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 88

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - დადიანი
სოფ. ჭახათი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი				
								მათ შორის			
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	ცხენი	მსხვილფ. ქონი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი
1	შავიშვილი ახმედი	2	2	4	2 ½	-	2	1	1	-	-
2	შავიშვილი შერმანი	4	1	5	3 1/4	-	4	1	3	-	-
3	შავიშვილი მამუდი	3	3	6	2 1/4	-	13	-	3	10	-
4	შავიშვილი ჯემალი	3	3	6	4 1/8	-	14	1	4	9	-
5	მჟავანაძე ახმედი	6	8	14	3	-	8	1	5	2	-
6	გოლიაძე დურსუნი	4	3	7	1 1/4	-	3	-	-	3	-
7	გოლიაძე ხასანი	2	4	6	3 1/4	-	2	1	1	-	-
8	თათუოღლი სულეიმანი	3	4	7	1 3/4	-	4	-	2	2	-
9	გოლიაძე თემური	2	1	3	1 1/2	-	1	1	-	-	-
10	გოლიაძე მურად	2	4	6	2 1/2	-	1	-	1	-	-
11	გოლიაძე ასლანი	6	5	11	2	-	25	1	4	20	-
12	გოლიაძე ნური	1	1	2	2	-	1	-	1	-	-
13	გოლიაძე შაბანი	5	2	7	1 1/2	-	1	-	1	-	-
14	გოლიაძე რეჯები	5	1	6	2	-	1	1	-	-	-
15	გოლიაძე მამუდი	3	4	7	1	-	2	-	2	-	-
16	გოლიაძე მევლუდი	3	2	5	2 1/4	-	4	-	1	3	-
17	გოლიაძე იუნუს	2	4	6	1	-	2	1	1	-	-
18	გოლიაძე შაქირი	3	3	6	1 1/4	-	-	-	-	-	-
19	გოლიაძე ხასანი	3	4	7	1 1/4	-	2	-	2	-	-
20	გეგიძე უსუპი	2	2	4	1/4	-	3	1	-	2	-
21	რომანიშვილი ჯემალი	3	4	7	1 1/2	-	2	1	1	-	-
22	რომანიშვილი ალი	3	4	7	1 1/2	-	1	-	1	-	-
23	რომანიშვილი ხუშუტი	4	4	8	1	-	3	1	2	-	-
24	გოლიაძე უსუპი	1	1	2	1/2	-	-	-	-	-	-
25	ხახუტოღლი მემი	5	3	8	2	-	4	1	2	1	-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

26	ხახუტოღლი უსუფი	3	1	4	2	-	3	1	2	-	-
27	ხახუტოღლი სულეიმანი	4	3	7	2	-	2	1	1	-	-
28	ირემაძე უსუფი	3	2	5	$1^{1/4}$	-	3	1	2	-	-
29	ხახუტოღლი მემედი	3	3	6	1	-	2	-	2	-	-
30	ხახუტოღლი ახმედი	3	3	6	1	-	-	-	-	-	-
31	ხახუტოღლი ასლანი	5	3	8	3	-	$4^{1/2}$	½	1	3	-
32	გეგიძე რეჯები	4	3	7	$2^{1/2}$	-	3	1	2	-	-
33	გეგიძე მურადი	3	2	5	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-
34	გეგიძე სულეიმანი	2	2	4	$2^{1/4}$	-	4	-	2	2	-
35	სუტნიშვილი ხასანი	6	4	10	$1^{1/2}$	-	1	1	2	4	-
36	ბაჟუნოღლი ხუშუტი	4	3	7	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-
37	ბაჟუნოღლი უსუფალა	3	3	6	$2^{3/4}$	-	2	1	1	-	-
38	სანიკიძე სულეიმანი	4	3	7	$1^{2/4}$	-	1	-	1	-	-
39	ცეცხლაძე მემედაღა	6	4	10	$3^{1/2}$	1/2	4	1	3	-	-
40	მელაძე ზაფითი	2	3	5	$2^{1/8}$	-	2	-	2	-	-
41	ნუხაიდერი სულეიმანი	3	4	7	1	-	$^{1/2}$	½	-	-	-
42	ნუხაიდერი ნური	5	4	9	$2^{1/2}$	-	$1^{1/2}$	½	1	-	-
43	ნუხაიდერი შერიფაღა	8	6	14	$2^{1/4}$	-	7	1	2	4	-
44	ნუხაიდერი ოსმანი	2	2	4	5/8	-	4	-	1	3	-
45	ნუხაიდერი ჯემალი	4	3	7	$1^{1/2}$	-	1	-	1	-	-
46	ნუხაიდერი შაქირი	3	2	5	1	-	-	-	-	-	-
47	ნუხაიდერი ასლანი	5	2	7	$2^{1/2}$	-	3	1	2	-	-
48	ქათამაძე ალი	4	2	6	3	-	3	1	2	-	-
49	ქათამაძე ხასანი	2	1	3	1	-	-	-	-	-	-
50	ქათამაძე მეჯიდი	4	4	8	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-
51	ჩაუფელი ისკენდერი	1	4	5	2	-	2	-	-	2	-
52	ცეცხლაძე ხუსეინი	4	3	7	1	-	2	1	1	-	-
53	ცეცხლაძე ხასანა-	2	4	6	$2^{1/4}$	-	3	1	2	-	-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

	ღა										
54	ცეცხლაძე ისკენდერი	1	2	3	2	-	2	-	2	-	-
55	ცეცხლაძე ხუშუტაღა	5	5	10	1	-	1	-	1	-	-
56	ცეცხლაძე იუსუფი	1	4	5	1	-	1	-	1	-	-
57	ცეცხლაძე მურადი	2	2	4	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-
58	ოთიოღლი ხასანი	2	1	3	$2^{1/4}$	-	2	-	-	2	-
59	ოთიოღლი უსუფი	4	3	7	3	-	$1^{1/2}$	½	2	-	-
60	ელიაძე ყემბერი	2	3	5	$3^{1/4}$	-	4	-	1	3	-
61	ელიაძე დუსრუნი	3	2	5	$1^{1/2}$	-	2	-	-	2	-
62	ელიაძე ახმედი	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-
63	შავიშვილი ხუსეინი	4	3	7	$2^{1/2}$	-	$2^{1/2}$	½	2	-	-
64	ბიოღლი ჯემალი	6	3	9	$2^{3/4}$	-	2	-	2	-	-
65	ქათამაძე ასლანი	3	1	4	$3^{1/4}$	-	-	-	-	-	-
66	ჭიჭიკო (გვარი არ იკითხება)	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-
67	შათირიშვილი ივნუსი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	ჯ ა მ ი	**219**	**191**	**410**	**$122^{7/8}$**	**1/2**	**$187^{5/10}$**	**$27^{1/2}$**	**86**	**77**	-

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 89-90

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - ვასო ბურჭულაძე
სოფ. დიდივაკე

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის			
								ცხენი	მსხვილფ. ქონი-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი
1	ქათამიძე რეჯებ	1	2	3	22	-	1	1	-	-	-
2	ქათამიძე ხასან	2	1	3	21	-	2	-	2	-	-
3	ირემაძე ასლანი	2	1	3	22	-	1	-	1	-	-
4	ართმელაძე ოსმანი	5	8	13	106	-	11	1	5	5	-
5	ართმელაძე ახმედ	3	2	5	20	-	4	-	4	-	-
6	ანთაძე მურადი	5	9	14	105	-	8	1	5	2	-
7	ოთიოღლი ისმაილ	1	5	6	63	-	8	-	8	-	-
8	იალაუზოღლი მეჯიდ	3	5	8	30	-	3	-	3	-	-
9	გეგიძე მემედ	3	4	7	40	-	2	-	2	-	-
10	ათაბაგი დურსუნ	3	2	5	32	-	8	1	5	2	-
11	ოთიოღლი რეჯებ	4	1	5	44	-	1	1	-	-	-
12	ოთიოღლი ყეზეთ	2	5	7	32	-	2	1	1	-	-
13	ოთიოღლი სულეიმან	2	2	4	40	-	3	1	2	-	-
14	ზოიძე ხუშუტ	2	5	7	30	-	2	-	2	-	-
15	ოთიოღლი მურად	5	1	6	44	-	15	-	3	12	-
16	ოთიოღლი ქამილ	3	3	6	64	-	7	-	1	6	-
17	ოთიოღლი ოსმანი	3	1	4	24	-	-	-	-	-	-
18	ბიოღლი შეყბან	2	2	4	15	-	4	-	4	-	-
19	ბიოღლი მემედი	3	2	5	20	-	8	-	6	2	-
20	ბიოღლი ისაკი	3	4	7	31	-	5	-	4	1	-
21	რომანოღლი ხასან	5	4	9	40	-	10	1	9	-	-
22	ჯაბნიძე ნაზირ	4	1	5	58	-	7	1	6	-	-
23	ბიოღლი ხუშუტ	2	3	5	11	-	-	-	-	-	-
24	ბიოღლი ქესკინ	3	2	5	15	-	-	-	-	-	-
25	ბიოღლი მამუდ	1	1	2	15	-	-	-	2	-	-
26	ოთიოღლი ხასან	2	2	4	22	-	1	-	1	--	-
27	ბიოღლი შაქირ	2	-	2	15	-	2	-	-	2	-
28	ბიოღლი ყადირ	1	-	1	10	-	2	-	-	2	-
29	წინწკალაძე რეჯებ	4	7	11	15	-	4	-	-	4	-
30	ქათამიძე სულეიმან	3	2	5	30	-	16	-	16	-	-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

31	მესხიძე მამუდ	2	5	7	22	-	2	-	2	-	-
32	მესხიძე მურად	5	1	6	22	-	4	-	1	3	-
33	მესხიძე ხასანი	3	1	4	21	-	8	-	3	5	-
34	კოტიოღლი ხასან	1	5	6	42	-	5	-	5	-	-
35	ათაბაგი სულეიმან	5	1	6	42	-	4	-	3	1	-
36	ათაბაგი მემედ	6	2	8	44	-	15	-	5	10	-
	ჯამი	**106**	**102**	**208**	**1227**	**-**	**177**	**9**	**111**	**54**	**-**

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 91

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - ილიასის მეგრელიძე
სოფ. ცხემვანი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის			
								ცხენი	მსხვილფ. ქონი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი
1	გოგიტიძე მემედ	2	2	4	1	-	-	-	-	-	-
2	ანთაძე ესედ	4	4	8	¼	-	2	-	2	-	-
3	გოგიტიძე ზაბილ	3	3	6	1	-	9	1	3	5	-
4	გოგიტიძე ოსმან	6	3	9	$2^{5/8}$	-	20	1	3	16	-
5	გოგიტიძე ახმედ	4	2	7	$2^{1/2}$	-	9	1	8	-	-
6	ართმელაძე ხაფიზ	3	1	4	3	-	1	-	1	-	-
7	ართმელაძე მევ-ლუდ	3	3	6	2	-	2	-	2	-	-
8	ბეჭიოღლი ხასან	2	4	6	2	-	3	-	3	-	-
9	კაკალოღლი დურ-სუნ	3	3	6	$1^{1/8}$	-	10	-	-	10	-
10	ჯინჭაროღლი ხუშუტ	4	5	9	$1^{1/2}$	-	11	-	2	9	-
11	მახაროღლი ხუშუტ	2	3	5	1	-	2	-	2	-	-
12	ბეჭიოღლი სულეი-მან	1	2	3	1	-	1	1	-	-	-
13	ბეჭიოღლი ხუსეინ	7	6	13	3	-	27	1	4	22	-
14	ბეჭიოღლი ელიას	5	1	6	$1^{1/2}$	-	4	-	-	4	-
15	გოგიტიძე სულეიმან	4	2	6	1	-	4	-	-	4	-
16	გოგიტიძე ხასან	3	3	6	1	-	3	-	3	-	-
17	გოგიტიძე ახმედ მემ.	4	2	6	1	-	1	-	1	-	-
18	გოგიტიძე ხასან	3	2	5	$2^{1/2}$	-	1	1	-	-	-
19	გოგიტიძე ქიბარ	3	2	5	$1^{1/2}$	-	11	-	3	8	-
20	გოგიტიძე ჯემალი	1	3	4	1	-	-	-	-	-	-
21	თურმანიძე ალიე-ფენდი	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-
	ჯამი	**68**	**57**	**125**	**$31^{1/2}$**	**-**	**121**	**6**	**37**	**78**	**-**

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 92

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - ბურჭულაძე ვასილ
სოფ. ზარაბოსელი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბადი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის			
								ცხენი	მსხვილფ. ღქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი
1	ჯინჭაროღლი მურადი	2	3	5	44	-	1	-	1	-	-
2	ჯინჭაროღლი ლუმან	2	1	3	42	-	-	-	-	-	-
3	ჯინჭაროღლი ხუსეინ	1	1	2	30	-	6	1	5	-	-
4	ჯინჭაროღლი ასლანი	2	3	5	66	-	2	-	2	-	-
5	ჯინჭაროღლი იუსუფ	1	2	3	30	-	2	-	2	-	-
6	ჯინჭაროღლი მევ-ლუდ	2	3	5	64	-	3	-	3	-	-
7	ჯინჭაროღლი ოსმანი	5	2	7	36	-	4	-	4	-	-
8	ჯინჭაროღლი ხასანი	4	3	7	50	-	12	-	4	8	-
9	ჯინჭაროღლი მურად	1	1	2	31	-	-	-	-	-	-
10	კონწელიძე ოსმანი	5	2	7	81	-	8	-	2	6	-
11	ბოლქვაძე მევლუდ	4	3	7	61	-	15	1	6	8	-
12	ბოლქვაძე მეჯიდ	3	2	5	31	-	1	1	-	-	-
13	ბოლქვაძე თოფან	1	3	4	48	-	5	3	2	-	-
14	ბოლქვაძე ფერად	6	3	9	72	-	3	-	2	1	-
15	ბოლქვაძე ხასან	4	2	7	65	-	9	-	9	-	-
16	ჯინჭაროღლი სულეი-მან	9	8	17	62	-	15	1	14	-	-
17	ხაჯიოღლი დავუთ	2	3	5	42	-	2	-	2	-	-
18	ხოჯიოღლი ბილალი	5	2	7	61	-	4	-	2	2	-
19	ხაჯიოღლი ზაბით	3	3	6	51	-	6	-	6	-	-
20	ხაჯიოღლი ლომან	4	2	6	62	-	2	-	2	-	-
21	ბერიძე მევლუდ	1	1	2	34	-	1	-	1	-	-
22	ბერიძე მოყბან	1	3	4	35	-	-	-	-	-	-
23	ბერიძე რეჯებ	4	2	6	65	-	3	-	3	-	-
24	ბერიძე იუსუფ	2	1	3	42	-	2	-	2	-	-
25	მადოშვილი ახმედ	4	1	5	81	-	2	-	2	-	-
26	ხინიკაძე ალი	4	4	8	82	-	5	1	4	-	-
27	ხინიკაძე ყადირ	5	3	8	51	-	4	-	4	-	-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

28	ხინიკაძე დურსუნ	4	3	7	101	-	5	-	5	-	-
29	ხინიკაძე მეჯით	4	5	9	70	-	2	-	2	-	-
30	ხინიკაძე თევრათ	1	2	3	61	-	1	-	1	-	-
31	ხინიკაძე დურსუნ	2	4	6	44	-	3	-	3	-	-
32	ხინიკაძე იუნუს	3	4	7	42	-	2	-	2	-	-
33	ხინიკაძე ოსმან	5	4	9	143	-	2	-	2	-	-
34	ხინიკაძე არიფ	2	2	4	55	-	4	1	3	-	-
35	ხინიკაძე ზაბით	5	5	10	65	-	4	-	4	-	-
36	ხინიკაძე არია	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	ჯამი	**113**	**97**	**210**	**2200**	**-**	**140**	**9**	**106**	**25**	**-**

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 93

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
სოფ. ტყემაკარავი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის			
								ცხენი	მსხვილფ. ქონი-ანი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი
1	კენჭიშვილი ახმედ	3	2	5	½	-	6	1	2	3	-
2	კენჭიშვილი ხუსეინ	3	2	5	½	-	4	1	3	-	-
3	თხილაიშვილი რამიზ	2	4	6	1	-	1	-	1		-
4	შაქარიშვილი შახან	5	3	8	$2^{1/4}$	-	2	-	2		-
5	თხილაიშვილი სულეი-მან	4	4	9	$2^{1/8}$	-	3	1	2		-
6	თხილაიშვილი მურად	1	3	4	$1^{2/4}$	-	-	-	-		-
7	მოწყობილი ხუსეინ	3	3	6	$1^{5/8}$	-	2	-	2		-
8	მოწყობილი ხასან	4	5	9	$1^{5/8}$	-	3	1	2		-
9	მოწყობილი ქესკინ	2	1	3	$1^{2/4}$	-	4	-	-	4	-
10	მოწყობილი ყადირ	4	2	6	$1^{1/2}$	-	6	1	1	4	-
11	მოწყობილი ხუსეინ	3	3	6	2	-	2	-	2	-	-
12	მოწყობილი თემერ	3	4	7	$1^{1/2}$	-	7	-	2	5	-
13	მოწყობილი რეჯებ	3	1	4	2	-	4	-	-	4	-
14	მოწყობილი უსუფ	2	2	4	$1^{1/2}$	-	-	-	-	-	-
15	მოწყობილი მურად	5	4	9	$1^{5/8}$	-	5	1	-	4	-
16	უსტალოღლი დურსუნ	4	4	8	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-
17	ბაუჟ-ოღლი ხასან	3	1	4	$4^{1/2}$	½	1	-	1	-	-
18	ბაუჟ-ოღლი კახრიმან	4	2	6	3	-	6	1	2	3	-
19	ბაუჟ-ოღლი სულეიმან	3	3	6	$1^{1/4}$	-	1	-	1	-	-
20	შარაშიძე ხუსეინ	3	4	7	$2^{1/4}$	-	6	-	4	2	-
21	ბაუჟ-ოღლი ქამილ	3	4	7	2	-	5	-	2	3	-
22	ბაუჟ-ოღლი რამიზ	4	7	11	2	-	2	-	2	-	-
23	ბაუჟ-ოღლი უსუფ	4	4	8	$4^{1/4}$	½	3	1	2	-	-
24	ხასან (გვარი არ იკით-ხება)	3	5	8	$3^{3/4}$	-	2	-	2	-	-
25	ვერულიძე ოსმან	3	7	10	$1^{1/2}$	-	21	1	2	18	-
26	ცეცხლაძე დურსუნ	2	2	4	½	-	-	-	-	-	-
27	ცეცხლაძე ყეზეთ	6	2	8	1	-	2	-	2	-	-
28	ოქროპირიძე მამუდ	1	2	3	$2^{1/4}$	-	1	-	1	-	-
29	მახარაძე უსუფ	5	4	9	2	-	7	1	6	-	-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

30	ოქროპირიძე უსუფ	4	3	7	-	-	4	-	-	-	-
31	ოქროპირიძე რამიზ	1	2	3	2	-	4	-	-	4	-
32	ოქროპირიძე ისკენდერ	2	2	4	1	-	-	-	-	4	-
33	ოქროპირიძე მამუდ	3	4	7	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-
34	ოქროპირიძე მევლუდ	2	3	5	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-
35	ოქროპირიძე ხასან	2	3	5	$2^{3/4}$	-	-	-	-	-	-
36	ოქროპირიძე ახმედ	3	3	6	$2^{1/4}$	-	1	-	1	-	-
37	ოქროპირიძე ხუსეინ	3	2	5	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-
38	ოქროპირიძე მემი	4	3	7	$6^{1/2}$	-	2	-	2	-	-
39	ოქროპირიძე ხასან	3	2	5	3	-	5	-	1	4	-
40	ლაზიშვილი ალი	2	3	5	-	-	3	1	2	-	-
41	ოქროპირიძე ოსმან	5	3	8	$3^{1/2}$	-	7	1	6	-	-
42	ოქროპირიძე ახმედ	3	3	6	$2^{1/2}$	-	2	-	2	-	-
43	ოქროპირიძე ოსმან	2	2	4	2	-	2	-	2	-	-
44	ოქროპირიძე ზაბით	3	1	4	2	-	8	1	2	5	-
45	ოქროპირიძე რეჯებ	3	3	6	½	-	8	-	-	8	-
46	ოქროპირიძე მემი აღა	2	5	7	-	-	-	-	-	-	-
47	მახარაძე ხასან	2	3	5	$1^{3/4}$	-	-	-	-	-	-
48	მახარაძე ყეზეთ	2	4	6	2	-	4	-	2	2	-
49	მახარაძე მევლუდ	1	2	3	2	-	2	-	-	2	-
50	მახარაძე მეჯიდ	1	2	3	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-
51	მახარაძე ქესკინ	5	4	9	$3^{1/4}$	-	31	1	-	30	-
52	მახარაძე მემედ აღა	2	2	4	$1^{3/4}$	-	-	-	-	-	-
53	მახარაძე მემედ	5	2	7	$3^{1/4}$	-	1	-	1	-	-
54	წერეთელი მურად	2	1	3	$2^{1/2}$	-	-	-	-	-	-
55	გორგილაძე შეყბან	4	3	7	1	-	2	1	1	-	-
56	ტაკიძე ისმაილ	5	4	9	$2^{1/2}$	-	1	-	1	-	-
57	ტაკიძე ოსმანი	4	4	8	$1^{1/4}$	-	3	1	2	-	-
58	ტაკიძე უსუფ	5	5	10	$2^{1/4}$	-	5	-	2	3	-
59	ოქროპირიძე მემედ	2	3	5	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-
60	მახარაძე ახმედ	6	4	10	2	-	4	1	6	-	-
61	დავითაძე ახმედ	4	3	7	$3^{1/2}$	-	2	-	2	-	-
62	მახარაძე ასლან	3	7	10	2	-	2	-	2	-	-
	ჯამი	**195**	**194**	**389**	**120 7/8**	**-**	**224**	**17**	**95**	**112**	**-**

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 94-95

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

საყანეები ოჩხამური

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი ჰინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი ჰინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	მენიშვნა მცხოვ-რები
1	ინაიშვილი ოსმან				2							კონდიდი
2	ინაიშვილი მემედ				$2^{1/2}$							კონდიდი
3	ელიაძე თემურ				3							კონდიდი
4	ინაიშვილი ილია				2							კონდიდი
5	მოწყობილი ხასან				2							კონდიდი
6	მოწყობილი ასლან				2							კონდიდი
7	კენჭიშვილი ხუსია				2							კონდიდი
8	კენჭიშვილი სულეი-მანი				2							კონდიდი
9	რომანოღლი თალი-ფი				1							სკური
10	ტაკიძე ხასან				1							სკური
11	ესაძე დურსუნი				½							სკური
12	გრძელიძე ხუსეინ				1							ფიჭნარი
13	ხაჯიოღლი მევლუდ				1							წყავროკა
14	რომანიშვილი მე-მედ				$2^{1/2}$							წყავროკა
15	ქათამიძე ხუსეინ				½							წყავროკა
16	გოხიძე ოსმანი				½							წყავროკა
17	რომანოღლი ხუსეინ				½							წყავროკა
18	მეგრელიძე ხუსეინ				2							ზენითი
19	მჟავანაძე რეჯები				1							აჭყვა
20	ოქროპიროღლი ხა-სან				1							აჭყვისთავი
21	მიქელაძე ხუსეინ				2							აჭყვისთავი
22	ბალაძე რამიზ				1							აჭყვისთავი
23	ხახუტოღლი ოსმან				$1^{3/4}$							აჭყვისთავი
24	ხახუტოღლი შერიფ				2							აჭყვისთავი
25	ბიოღლი რეჯები				2							აჭყვისთავი
26	მემარნე ხასან				2							აჭყვისთავი
27	ხაბაზი ემინი				2							აჭყვისთავი
28	ანანიძე მურად				1							აჭყვისთავი

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

29	ზოიძე მემედ				1							აჭყვისთავი
30	გოგიტიძე მურად				1							აჭყვისთავი
31	ღლონტი ბენიამე				2							აჭყვისთავი
32	ცეცხლაძე ნური				2							აჭყვისთავი
33	ბეჯანოღლი უსუფი				1							სმეკალოვკა
34	ჩავდოროღლი ხუ-ლუს				1							სმეკალოვკა
35	ჩავდოროღლი სუ-ლეიმანი				2							სმეკალოვკა
36	შავიშვილი ირაკლი				3							არ იკითხება
37	ხაჯიოღლი მემედ				$1^{1/2}$							ზენითი
38	მჟავანაძე ხუსეინ ხა-სანის ძე				2							ზენითი
39	ხახუტოღლი ახმედ				1							ზენითი
40	გიორგაძე ჯემალ				1							ზენითი
41	ქათამაძე ხულუს				1							ზენითი
42	ბაუჟოღლი ახმედ ხასანის ძე				2							ზენითი
43	კობალაძე რეჯები				2							სკურა
44	ბაჟუნოღლი სულეი-მანი				1							სკურა
45	ბაჟუნოღლი სულეი-მანი				1							არ იკითხება
46	კვირკველია ხუსეინ				1							ქაქუთი
47	აბდულოღლი მუ-რად				$1^{1/2}$							ქაქუთი
					$62^{3/4}$							

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 96-97

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

საყანეები ჩოლოქი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
							საერთო რიცხვი	მათ შორის				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ				ცხენი	მსხვილფ. რქიანი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა მცხოვრები
1	მოლამეოღლი მემედ				1							წყავროკა
2	მოწყობილი მემედ				2							კონდიდი
3	მოწყობილი ხასან				2							კონდიდი
4	კენჭიშვილი ილიასი				2							კონდიდი
5	თხილოღლი ილიას				2							კონდიდი
6	შაქაროღლი მამუდ				1							კონდიდი
7	მოწყობილი ზაბით				$1^{1/2}$							კონდიდი
8	მოწყობილი ქამილ				2							კონდიდი
9	გამარჯობოღლი ქამილ				3							წყავროკა
10	მახაროღლი ისკენდერ				2							კვირიკე
11	ვერულიძე ისმაილ				2							კვირიკე
12	ვერულიძე ხასანი				2							კვირიკე
13	ვერულიძე არიფი				2							კვირიკე
14	ვერულიძე ემირი				$1^{1/2}$							კვირიკე
15	ვერულიძე იუსუფი				2							კვირიკე
16	ვერულიძე ალი				2							კვირიკე
17	ვერულიძე მამუდ				2							კვირიკე

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

18	გრძელიძე მე-მედ				$1^{1/4}$							ფიჭნარი
19	მესხიძე სულეი-მანი				1							ფიჭნარი
20	გრძელიძე მე-მედ				$1^{1/4}$							ფიჭნარი
21	მესხიძე სულეი-მანი				1							ქაქუთი
22	გრძელიძე ხუსე-ინ				$1^{1/4}$							ქობულეთი
23	მამულაიშვილი უსუფი				1							ქობულეთი
24	დადიანი მუხა-მედი				2							ქობულეთი
25	დოხროჩოღლი მამუდ				1							ქობულეთი
26	დოხროჩოღლი ოსმან				2							ქობულეთი
27	დოხროჩოღლი ხასან (შერიფ)				1							ქობულეთი
28	ჯაფარიძე ხუსე-ინ				1							ქობულეთი
29	ზოიძე ოსმან				2							მახინჯაური
30	გელაძე გიგო				¼							მახინჯაური
31	დუმბაძე ქესკინ				2							სმეკალოვკა
32	ქათამაძე იუსუფ				1							სმეკალოვკა
33	ბაგინსკი ვასი-ლი				¼							სმეკალოვკა
34	შავიშვილი ჰუსე-ინ				½							სმეკალოვკა
35	ჭეიშვილი კონ-სტანტინე				2							ფიჭნარი
36	ვერულიძე მო-ლა იუსუფ				2							ფიჭნარი
37	ვერულიძე მუხა-მედ				1							ფიჭნარი
38	მოწყობილი ზე-ბით				1							კამაროვკა
39	ბეჭოღლი სულე-იმან				1							კამაროვკა
40	რომანოღლი მა-მუდ				1							აჭყვის-თავი
41	ანანიძე ხუსეინ				2							აჭყვის-თავი

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

42	ანანიძე მურად				1							აჭყვის-თავი
43	ძიძიგური პავლე				$3^{1/8}$							სმეკალოვკა
44	ყარსილოღლი ახმედ				1							სმეკალოვკა
45	ცეცხლაძე რამის				2							სმეკალოვკა
46	დოლიძე იასონ				1							სმეკალოვკა
47	შავიშვილი ახ-მედ				2							სმეკალოვკა
48	ქათამიძე ახმედ				1							სმეკალოვკა
49	ინაიშვილი რე-ჯებ				$1^{1/2}$							სმეკალოვკა
50	სტამბოლოღლი ახმედ				$1^{1/4}$							სმეკალოვკა
51	დოხჩიროღლი ხუშუტ				1							სმეკალოვკა
52	დიგალოვი ეკა-ტერინა				1							სმეკალოვკა
53	ხახუტოღლი ია-სონი				1							სმეკალოვკა
54	გოგიტიძე ხასან				2							სმეკალოვკა
55	დუმბაძე მემედ				1							სმეკალოვკა
56	ბეჭოღლი მამუდ				1							კამაროვკა
57	გოგიტიძე რიზა				3							კამაროვკა
58	ლაზოღლი ხუ-სეინ				1							წყავროკა
59	ლაზოღლი მა-მუდ				2							წყავროკა
60	მელამედოღლი მემედ				1							წყავროკა
61	ნუღადელი დურსუნ				2							წყავროკა
62	ქარცივაძე მევ-ლუდ				4							სკურა
63	ტაკიძე ახმედ				2							სკურა
64	ხაჯიოღლი მა-მუდ				2							წყავროკა
65	გედევანიძე დურსუნ				2							წყავროკა
66	აბულაძე ახმედ				2							კონდიდი
67	პაპიოღლი რე-ჯებაღა				1							ქობულეთი
68	მჟავანაძე ხუსე-				1							ზენითი

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

	ინ											
69	გიორგაძე ჯე-მალ				1							ზენითი
70	გოგიტიძე ზაბი-თი				3							ზენითი
71	ბაუჟოღლი ალი				1							ზენითი
72	ბაუჟოღლი მე-მედ				$1^{1/2}$							ზენითი
73	ქათამიძე არიფი				$1^{1/2}$							ზენითი
74	ოქროპიროღლი ხასან				1							ზენითი
75	ხახუტოღლი ოს-მან				1							აჭყვის-თავი
76	ხაბაზი უსუფი				1							აჭყვის-თავი
77	გოგიტიძე მუ-რად				1							აჭყვის-თავი
78	ცხომელიძე მევ-ლუდ				1							აჭყვის-თავი
					$144^{¾}$= 44 $\frac{}{2175}$ **დეს.**							

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 99-100

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - ჭუმბურიძე
სოფ. კამაროვკა

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				შენიშვნა
								ცხენი	მსუქნად სარჩენი ძროხა და ცხვარი		დანარჩენი	
1	ინაიშვილი ჰასან	3	4	7	$1^{5/8}$	-	$3^{1/2}$	-	$3^{1/2}$	-	-	-
2	მოწყობილი ზაბიდ	3	3	6	$1^{3/8}$	-	5	-	5	-	-	-
3	დუმბაძე მემედ	4	1	5	$1^{5/4}$	-	3	-	3	-	-	-
4	დუმბაძე ახმედ	3	2	5	¾	-	2	-	2	-	-	-
5	ხარაზი მემედ	4	2	6	$5^{1/8}$	-	4	-	4	-	-	-
6	ნემსაძე (სახელი არ იკითხება)	3	4	7	2	-	4	-	4	-	-	-
7	ნემსაძე ასლან	3	1	4	$1^{3/8}$	-	3	-	3	-	-	-
8	წერეთელი სულეიმან	1	2	3	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	-
9	ინაიშვილი ჰასან	4	2	6	$3^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	-
10	ხარბედია ნიკო	1	1	2	$1^{3/4}$	-	1	-	4	-	-	-
11	ბეჟოღლი სულეიმანი	3	3	6	$1^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	-
12	ბეჟოღლი მამუდ	2	3	5	$1^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	-
13	მოწყობილი მურად	2	3	5	$1^{1/8}$	-	4	-	4	-	-	-
14	მოწყობილი არიფი	3	7	10	2	-	5	-	5	-	-	-
15	ლაზოღლი ემბერ	1	2	3	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	-
16	ლაზოღლი ყეზეთ	2	1	3	$1^{1/8}$	-	3	-	3	-	-	-
17	ლაზოღლი მურად	3	4	7	$2^{1/8}$	-	6	-	6	-	-	-
18	მილავი ევგენი	3	3	6	$1^{1/8}$	$1^{1/4}$	7	1	2	2	2	-
19	კაიკაციშვილი მურად	6	4	10	$5^{3/4}$	-	11	-	10	1	-	-
20	თხილაიშვილი მურად	4	5	9	$2^{1/4}$	-	5	-	5	-	-	-
21	დოლიძე მოედინ	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
22	ბუბენკოვა იულია	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
23	ჰუსეინ (გვარი არ იკითხება)	1	2	3	1/8	-	3	-	3	-	-	სანიტარი
24	ხანთაძე ივანე	3	1	4	-	-	-	-	-	-	-	ფოსტის უფროსი
25	ოგანგანოვი პეტრე	2	1	3	-	-	1	-	1	-	-	-
26	ბარამიძე ნიკიფორე	3	4	7	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
27	თხილაიშვილი იუსუფ დიდი	2	4	6	$2^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	-
28	მოწყობილი მემია	1	4	5	$2^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

29	სულოღლი ჰასან	3	2	5	2	-	7	1	6	-	-	-
30	პაპანდოპულო ალექ-სანდრე	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
31	გოხიძე ოსმან	1	-	1	½	-	-	-	-	-	-	-
32	კენჭიშვილი სულეიმან	1	4	5	½	-	-	-	-	-	-	-
33	ცივაძე ისკენდერ ეფენდი	4	1	5	$4^{1/8}$	-	8	-	8	-	-	-
34	აბდულოღლი ოსმან	2	3	5	$2^{1/2}$	-	1	-	1	-	-	-
35	ანდღულაძე კირილ	2	2	4	¼	-	-	-	-	-	-	შავი მუშა
36	საფაროღლი (სახელი არ იკითხება)	4	3	7	$2^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	-
37	ხინკაძე ხაჯი	2	3	5	-	-	1	-	1	-	-	-
38	ხარაზი რიზა	2	3	5	$2^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	-
39	ხარაზი რიფათი	1	4	5	$3^{1/8}$	-	3	-	3	-	-	-
40	ბეჟოღლი დჟემალ	4	4	8	$1^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	-
41	ბეჟოღლი ოსმან	2	4	6	$1^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	-
42	ბეჟოღლი სულეიმან	3	2	5	$1^{1/2}$	-	3	1	2	-	-	-
43	მუხტიზადე ნაზიმ	1	2	3	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	მასწავლე-ბელი
44	მგელაძე ისმაილ	3	2	5	1	-	2	-	2	-	-	-
45	მიქელაიშვილი ნეს-ტან	2	1	3	$1^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	-
46	შიხრიჩოღლი მამუდ	4	4	8	$1^{3/4}$	-	4	-	4	-	-	-
47	შაშიტაიშვილი არსენ	4	3	7	$1^{1/8}$	-	1	-	1	-	-	-
48	კაკალოღლი ასლან	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
49	ვერულიძე ჰასან	3	4	7	-	-	-	-	-	-	-	-
50	დოხჩიროღლი ჰუსეინ	4	5	9	-	-	-	-	-	-	-	-
51	შაინოღლი ხაფიზ	2	2	4	5/8	-	1	-	1	-	-	ვაჭარი
52	უზუნომეროღლი მუს-ტაფა	6	3	9	$3^{1/2}$	-	5	-	5	-	-	-
53	კენჭიშვილი ჰასან	1	4	5	$1^{1/4}$	-	2	-	2		-	-
54	კაიკაციშვილი მურად	6	2	8	$3^{5/8}$	-	4	-	2	2	-	-
55	თხილაიშვილი იუსუფ	4	1	5	$3^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	-
56	ბაბიოღლი ახმედ	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
57	ჯიჯავაძე ნური	3	4	7	$3^{1/2}$	-	6	1	5	-	-	-
58	იუსუფი (გვარი არ იკითხება)	3	2	5	$3^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	-
59	მაჭახელი რიფათ	2	1	3	4	-	3	-	3	-	-	-
60	მაჭახელი მურად	4	1	5	$1^{1/2}$	-	7	-	7	-	-	-
61	მაჭახელი ილიას	2	1	3	$2^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	-
62	ხარაზი ახმედ	2	1	3	$2^{1/8}$	-	5	-	5	-	-	-
63	ნიჟარაძე ალი	1	3	4	$5^{3/8}$	-	2	-	2	-	-	-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

64	ოსილოვი ალექსან-დრე	2	3	5	-	-	-	-	-	-	-	ექიმი
65	შამულიდი ანესტი	4	11	15	$5^{3/4}$	-	3	-	3	-	-	-
66	შამულიდი მიშა	1	6	7	$2^{1/8}$	-	-	-	-	-	-	-
67	ჯაზანჟიდი (სახელი არ იკითხება)	1	1	2	5/8	-	4	-	4	-	-	-
68	მემედ (გვარი არ იკით-ხება)	5	2	7	$1^{1/2}$	-	4	-	4	-	-	-
69	მოწყობილი ხულუს	6	4	10	$1^{1/8}$	-	6	-	6	-	-	-
70	ხინიკაძე სულეიმან	5	3	8	$2^{3/4}$	-	5	-	5	-	-	-
71	ხინიკაძე ხაჯი სულეი-მან	2	3	5	$3^{1/4}$	-	2	1	1	-	-	-
72	ნუღაიდელი ეუფ ეფენ-დი	3	3	6	-	-	-	-	-	-	-	-
73	დადიანოღლი ჰასან	2	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-
74	ჰაპუნაიშვილი ახმედ	4	6	10	1/8	-	3	-	3	-	-	-
75	ბაჯელიძე ოსმან	1	2	3	1	-	-	-	-	-	-	-
76	ბაჯელიძე სულეიმან	2	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-
77	ზოსიძე (სახელი არ იკითხება)	1	3	4	1/8	-	$1^{1/2}$	-	$1^{1/2}$	-	-	-
78	შავიშვილი აკაკი	2	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-
79	ცომაია გიორგი	3	1	4	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
80	ბახუტია ივანე	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
81	ჯაფარიძე შუქრი	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-
82	ქათამაძე მამუდ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
83	ალიუსტა სულა	3	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-
84	გოგითიძე რიზა	6	3	9	$2^{3/4}$	-	7	-	7	-	-	-
85	ინაშვილი მუხამედ	1	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-
86	ცეცხლაძე შაქირ	3	1	4	2	-	1	-	1	-	-	ვაჭარი
87	სეფერთელაძე გალაქ-ტიონ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
88	სირაძე (სახელი არ იკითხება)	2	5	7	-	-	1	-	1	-	-	-
89	ბეჟანიძე ახმედ	4	4	8	3	-	3	-	3	-	-	-
90	ევგენიძე დურსუნ	2	2	4	$1^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	-
91	ყულიჯოღლი (სახელი არ იკითხება)	2	1	3	50	-	-	-	-	-	-	-
92	ევგენიძე დჟემალ	3	3	6	$1^{1/8}$	-	-	-	-		-	ვაჭარი
93	ლაზოღლი დურსუნალ	5	2	7	50	-	4	3	-	1	-	-
94	ანთიძე ალექსანდრე	2	1	3	65	-	2	-	2	-	-	-
95	ხუხუნაიშვილი დომენ-ტი	2	5	7	2	-	-	-	-	-	-	დურგალი
96	ცივაძე ჰუსეინ აღა	5	5	10	$2^{3/4}$	-	7	-	7	-	-	-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

97	გოგითიძე მემედ	1	2	3	1	-	-	-	-	-	-	-
98	დუბროვი ლუკა	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	მოსამარ-თლე
99	ბეროღლი მემლუდ	1	2	3	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	-
100	გძელიძე ისმაილ	4	3	7	$1^{5/8}$	-	4	-	4	-	-	-
101	ბუდანოვსკი ლეონიდ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	მასწავლე-ბელი
102	ვეკმან გიორგი	1	3	4	-	-	-	-	-	-	-	-
103	შავიშვილი ირაკლი	3	2	5	1	$1^{1/4}$	3	-	3	-	-	-
104	ვიქტორინა (გვარი არ იკითხება)	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
105	ხალვაში ჰუსეინ აღა	3	3	6	$2^{1/4}$	-	12	1	11	-	-	-
106	კონწელიძე მემედ	2	1	3	$3^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	-
107	მოწყობილი მემედ ახ-მედ	1	4	5	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	-
108	ელიზბარ (გვარი არ იკითხება)	3	1	4	1	-	4	-	4	-	-	-
109	შამალაძე ვლასი	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
110	დემერჯოღლი ასლან	1	4	5	-	-	-	-	-	-	-	-
111	შამიშვილი მირიან	3	1	4	-	-	2	-	2	-	-	-
112	ყულეჯოღლი მემედ	4	2	6	-	-	-	-	-	-	-	-
113	ჩიმაკაძე ლავრენტი	2	2	4	-	-	-	-	-	-	-	დღიური მუშა
114	მემედოღლი (სახელი არ იკითხება)	1	2	3	2	-	7	-	7	-	-	-
115	მალაზონია კოწია	3	1	4	2	-	4	-	4	-	-	-
116	სტარემუხოვი გიორგი	2	2	4	-	-	1	-	1	-	-	-
117	კაიკაციშვილი ჰასან	1	2	3	$1^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	-
118	მგელაძე იუსუფ	3	2	5	5	-	6	-	6	-	-	-
119	გულოღლი ოსმან	2	2	4	$1^{1/2}$	-	1	-	1	-	-	-
120	ნემსაძე სკენდერ	2	1	3	$1^{5/8}$	-	$3^{1/2}$	-	$3^{1/2}$	-	-	-
121	სიდიროპულო ანასტა-სი	4	2	6	-	-	-	-	-	-	-	-
122	მავროპულო კონსტან-ტი	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
123	ტიპიდი პავლე	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
124	ალექსანდრიდი ანას-ტასი	3	3	6	-	-	1	-	1	-	-	-
125	ტიპიდი მარია	-	1	4	-	-	2	-	2	-	-	-
126	გიორგიადი ხარლამპი	1	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
127	გოგითიძე ჰუსეინ	2	3	5	2	-	4	-	4	-	-	-
128	კირიანკიდი დიმიტრი	3	3	6	-	-	-	-	-	-	-	მეზღვაუ-რი

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

129	შაქარაძე ვასილი	2	-	2	$2^{1/2}$	-	-	-	-	-	-	საქმის-მწარმო.
130	სირპანიდი სტავრო	3	3	6	-	-	-	-	-	-	-	მრეცხავი
131	როგაჩოვა ვედისია	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	მრეცხავი
132	სუმარიდი გიორგი	2	5	7	-	-	1	-	1	-	-	-
133	იაროდიდი ევსტაფი	3	3	6	1	-	1	-	1	-	-	-
134	პავლიდი ლუინიდა	2	4	6	-	-	1	-	1	-	-	-
135	ამირიდი ტარიანტი	1	4	5	½	-	-	-	-	-	-	მეფურნე
136	პამურიდი დიმიტრი	2	4	7	-	-	2	-	2	-	-	-
137	კოსტავა ელენე	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	ბებია
138	გოგანავა ინდიკო	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
139	აბზიანიძე ნიკოლოზი	3	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-
140	ანდღულაძე ხარიტონ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
141	ხაჯიოღლი მემედ	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	დღიური მუშა
142	ახმედოღლი ალი	1	1	2	½	-	-	-	-	-	-	-
143	კირისილოღლი სა-ლიდ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	სახ.რწმუ-ნებ.
144	დოლიძე შალვა	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
145	ჯინჭარაძე ჰუსეინ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
146	ერქომაიშვილი თევ-დორე	3	4	7	-	-	1	-	1	-	-	-
147	გოლიაძე პარმენ	2	3	5	1	-	1	-	1	-	-	-
148	ხალვაში ახმედ	5	2	7	-	-	4	-	4	-	-	ზეინკალი
149	თავბერიძე ლუკა	2	1	3	$2^{1/8}$	-	5	-	5	-	-	-
150	დანელია ონისიმე	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ხარაზი
151	ოქროპირიძე ასლან	1	1	2	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	-
152	ჰასანოღლი იუსუფ	3	3	6	1/8	-	-	-	-	-	-	შავი მუშა
153	ანდღულაძე სერგო	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ხარაზი
154	ინგოროყვა სვიმონ	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	ხარაზი
155	ნიკოლაიშვილი ვასილი	3	1	4	½	-	1	-	1	-	-	დურგალი
156	გაბისონია ალექსან-დრე	1	2	3	½	-	-	-	-	-	-	დურგალი
157	მშვიდობაძე ანნა	1	1	2	-	-	1	-	1	-	-	მკერავი
158	ანანიძე ჰუსეინ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
159	კალანდარიშვილი ვლადიმერი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	მოსამსა-ხურე
160	ხახუტოღლი ოსმან	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
161	რუმანობიშვილი ნური	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	მეწაღე
162	რომანოზიშვილი ალი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
163	ჯინჭარაძე მურად	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
164	ტაგიძე ჰასან	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ხარაზი
165	ხომერიკი დომენტი	4	2	6	-	-	-	-	-	-	-	ხარაზი

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

166	მოწყობილი ქემალ	2	-	2	½	-	-	-	-	-	-	ხარაზი
167	პანიაშვილი კონსტანტ	2	3	5	50	-	-	-	-	-	-	მკერავი
168	ანზულატუს ანასტას	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	მკერავი
169	გოხუა ვლადიმერ	1	1	2	30	-	-	-	-	-	-	ხარაზი
170	მუსელოღლი ჰასან	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	მეფურნე
171	ოსიპოვიჩი მიხაილ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ფ. მკერა-ვი
172	ჭელიძე პავლე	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
173	აბდულ ემბროლა	1	2	3	¼	-	-	-	-	-	-	მეფურნე
174	ვასილაძე იუსუფ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
175	ჯაფარიძე თევდორე	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
176	გოლიაძე ნური	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
177	ჩავდანოგიჩ სამუინ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	მეთუნუქე
178	ტაკიძე ახმედ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
179	ბაჯელიძე სულეიმან	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
180	მეგრელიძე იუსუფ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ფ.მკერავი
181	გურდოღლი მუსტი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
182	ინაიშვილი სულეიმან	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
183	გორდელაძე გიორგი	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	ხარაზი
184	ოსმანოღლი ჰასან	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
185	ხომერიკი ელისაბედი	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	მკერავი
186	ალექსანდრიდი სტავ-რო	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
187	შეიროღლი ახმედი	1	-	1	3/4	-	2	-	-	-	-	ყავა-ხანა
188	გოგითიძე ხასან	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
189	გორდელაძე ალექსან-დრე	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	პარიკმა-ხერი
190	მესხიძე სულეიმან	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
191	გოხიძე ზაბიდ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
192	პაპონდოპულო ხრის-ტაპოლი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
193	რომანოღლი ისმაილ	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
194	ქვარცხავა ლუკა	2	1	3	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
195	გოგიბერიძე დავითი	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
196	თხილაიშვილი მამუდი	2	2	4	$5^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	-
197	ჩოგავაძე ანტონ	1	3	4	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
198	შაქაროღლი მუხამედ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
199	იარარიდი გიორგი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
200	ტაკიძე ისმაილ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
	ჯამი	**410**	**378**	**788**	**$191^{3/8}$**	**$2^{1/2}$**	**$32^{1/2}$**	**9**	**$304^{1/2}$**	**6**	-	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 101-104

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - ჭუმბურიძე
სოფ. სმეკალოვკა

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					შენიშვნა
							საერთო რიცხვი	მათ შორის				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ				ცხენი	მსხვილფ. რქიანი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	
1	შმაკოვი მარიამი	-	1	1	$2^{3/4}$	-	3	-	-	-	3	-
2	ცეცხლაძე ქესკინ	3	2	5	$2^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	-
3	ზედგენიძე მაგდალენა	1	1	2	½	-	-	-	-	-	-	მასწავლებელი
4	ცეცხლაძე მემედ	6	4	10	$1^{1/4}$	-	8	1	7	-	-	ექიმი, პროფესორი
5	ღლონტი დილბერ	3	2	5	$1^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	-
6	ასბიშოვი ნიკოლოზ	3	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-
7	ზოიძე მემედ	2	1	3	$1^{1/8}$	-	3	1	2	-	-	-
8	ზოიძე ოსმან	3	2	5	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	-
9	გიგიძე ოსმან	3	2	5	$1^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	-
10	თევდორაძე მელიტონ	4	3	7	¾	-	6	1	5	-	-	-
11	ძიძიგური პავლე	2	5	7	¾	-	5	1	4	-	-	-
12	გელაძე გიგო	2	6	8	3/16	-	$1^{1/2}$	-	$1^{1/2}$	-	-	-
13	გოგიტიძე ხუსეინ	2	1	3	$1^{3/4}$	-	7	1	6	-	-	ვაჭარი
14	საბინევსკი ფედორი	1	1	2	$1^{1/2}$	-	1	-	1	-	-	-
15	მანჯგალაძე მიხაილ	1	1	2	5/8	-	1	-	1	-	-	-
16	ლომთათიძე კატო	-	1	1	¾	-	1	-	1	-	-	-
17	დუმბაძე ისკენდერ	4	3	7	$1^{1/4}$	-	8	-	8	-	-	-
18	შავიშვილი ოსმან	2	2	4	$2^{1/8}$	-	6	-	6	-	-	-
19	მჟავანაძე მამუდ	5	5	10	¾	-	6	1	5	-	-	-
20	კარსილოღლი ახმედ	2	1	3	¾	-	4		4	-	-	-
21	ცეცლაძე რამის	2	4	6	¾	-	1	1	-	-	-	-
22	ჯაფარიძე რამის	3	2	5	$1^{3/8}$	-	6	-	6	-	-	-
23	ხარაზი ზია	1	1	2	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	სანიტარი

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

24	ქემალოღლი მე-მედ	3	1	4	$1^{1/8}$	-	-	-	-	-	-	ფოსტის უფროსი
25	გოგიტიძე იუსუპ რედჟების ძე	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	-
26	სირინი ნიკოლოზ	1	2	3	$1^{1/2}$	-	4	-	1	3	-	-
27	ღლონტი ჰუსეინ	4	3	7	$1^{1/2}$	-	4	1	3	-	-	-
28	გოგიტიძე იუსუპ	4	1	5	2	-	3	-	3	-	-	-
29	გოგმაჩაძე ქესკინ	3	3	6	$1^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	-
30	დოლიძე იასონ	2	2	4	¼	-	$2^{1/2}$	$1^{1/2}$	1	1	2	-
31	აგანევსკი მარია	2	2	4	¼	-	-		-	-	-	მასწავლე-ბელი
32	ღლონტი ბენიამენ	5	4	9	$1^{1/4}$	-	8	1	4	1	-	მასწავლე-ბელი
33	შავიშვილი ახმედ	4	4	8	$1^{1/4}$	-	$3^{1/2}$	1	$2^{1/2}$	-	-	-
34	შავიშვილი სულეი-მან	4	3	7	7/8	-	2	-	2	-	-	-
35	დუმბაძე დურსუნ	2	4	6	$2^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	-
36	ჩაფაილოვ ალექ-სანდრე	2	3	5	$1^{3/8}$	-	4	1	3	-	-	-
37	ქათამიძე იუსუპ	2	2	4	¾	-	-	-	-	-	-	-
38	ქათამიძე ახმედ	1	2	3	2	-	-	-	-	-	-	-
39	რომანოღლი აფეთ	2	3	5	$2^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	-
40	ტკაჩი პეტრო	1	2	3	¾	-	2	-	-	2	-	-
41	ზონკინი პეტრე	3	5	8	$1^{3/8}$	-	3	-	2	-	1	-
42	ბაკურიძე მურად	4	1	5	-	-	$2^{1/2}$	-	$2^{1/2}$	-	-	-
43	გიორგი (გვარი არ იკითხება)	3	2	5	-	-	1	-	-	-	1	-
44	ინაიშვილი რედ-ჟებ	4	2	6	¼	-	6	1	5	-	-	-
45	ცეცხლაძე ნური	1	5	6	$2^{1/4}$	-	6	1	5	-	-	-
46	გოგიტიძე დურსუნ	1	1	2	$2^{3/8}$	-	-	-	-	-	-	-
47	გოლიაძე ხასან	1	1	2	$4^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	-
48	გუნთაიშვილი მა-მუდ	1	1	2	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	-
49	ვასილოვ ივან	3	2	5	¾	-	2	-	-	-	2	მეფურნე
50	შავიშვილი სულეი-მან	1	2	3	$2^{1/8}$	-	3	1	2	-	-	-
51	ინაიშვილი დჟე-მალ	3	3	6	$2^{1/2}$	-	-	-	-	-	-	-
52	სტამბოლოღლი ახმედ	6	6	12	$2^{¼}$	$1^{1/2}$	5	-	5	-	-	-
53	გოხიძე ჰესკინ	2	1	3	$2^{¼}$	-	-	-	-	-	-	-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

54	გირეთელოღლი დაუთ	3	3	6	1 3/4	-	-	-	-	-	-	-
55	ტაკიძე ისმაილ	2	2	4	2 ¼	-	(1/2)	-	(1/2)	-	-	-
56	დოხჩიროღლი ხუშუდ	2	2	4	2 3/4	-	5	-	5	-	-	-
57	გირეთელოღლი ჰუსეინ	3	2	5	5/8	-	-	-	-	-	-	-
58	მეგრელიძე რედჟებ	1	1	2	2 ¼	-	-	-	-	-	-	-
59	შიცა პეტრე	2	1	3	¾	1	5	-	3	-	2	-
60	ბეჟიოღლი იუსუპ	2	4	6	2 1/4	-	3	2	1	-	-	-
61	ეფენდიევი მარია	1	3	4	1	-	-	-	-	-	-	-
62	ჯავდაროღლი ხულუს	5	3	8	2 1/4	-	5	-	5	-	-	-
63	ჯავდაროღლი სულეიმან	5	4	9	3	-	7	1	6	-	-	-
64	გოგიბერიძე რიზა	1	1	2	2 3/4	-	2 1/2	1 (1/2)	2	-	-	-
65	ფალაფანოღლი მემედ	5	5	10	5/8	-	6	-	6	-	-	-
66	ნუღაიდელი იუსუფ	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-
67	ბალაძე ჰასან	1	1	2	½	-	-	-	-	-	-	-
68	ვერულიძე ხასან	2	1	3	1 1/4	-	2	-	2	-	-	-
69	ბალოტინ ფილიპ	1	2	3	1	-	-	-	-	-	-	-
70	დიმისტარიშვილი ლაზარე	3	1	4	½	-	-	-	-	-	-	მოანგარიშე
71	კამენდუროვსკი ანტონ	2	3	5	1 1/4	-	7	-	6	1	-	-
72	აქდროსიანც გრიგოლ	2	2	4	-	-	½	-	½	-	-	-
73	თავდგირიძე რუთბიე	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
74	დგებუაძე სოლომონ	1	2	3	-	-	-	-	-	-	-	ვაჭარი
75	ბაიშვილი კოსტა	1	3	4	1 5/8	-	-	-	1	-	-	-
76	უილოვიჩი ალექსანდრე	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
77	აბრამიშვილი არსენ	4	5	9	1 1/4	-	-	-	-	-	-	დურგალი
78	ფილატოვი ალექსანდრე	4	2	6	-	-	-	-	-	-	-	-
79	კარაცინსკი ანდრეი	3	3	6	-	-	1 1/2	-	-	-	1 1/2	-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

80	დიგალოვი ეკატერინე	1	1	2	1/8	-	4	-	1	3	-	-
81	ხოხუნაიშვილი იასონ	2	1	3	¼	-	5	1	2	2	-	-
82	გოგიტიძე დურსუნ	1	-	1	-	-	2	-	2	-	-	მებაღე
83	ზლაპატევსკაია ოლღა	1	2	3	-	-	-	-	-	-		შავი მუშა
84	გაბუნია ილია	2	1	3	-	-	7	-	3	3	1	-
85	ზაბიჩ აგაფია	-	1	1	-	-	8	-	-	8	-	ბებია ქალი
86	მასალოვი ოლღა	3	1	4	-	-	9	-	3	2	4	-
87	კიმანჟინსკო მიხაილ	1	2	3	1	-	-	-	-	-	-	-
88	შატურინ სერგეი	1	1	2	¼	-	-	-	-	-	-	დარაჯი
89	ბასილიძე ნური	2	1	3	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	-
90	შორინ სტეფანე	3	2	5	$1^{3/4}$	-	2	-	-	2	-	-
91	გოგითიძე ჰასან	3	4	7	$1^{1/2}$	-	4	-	-	4	-	-
92	ინაიშვილი მურად	4	3	7	$1^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	-
93	გრინოპ სოფია	1	1	2	-	-	2	-	-	2	-	-
94	ბაგინსკი მარია	2	1	3	-	-	4	1	2	-	1	-
95	ბაგინსკი ვასილ	1	3	4	$1^{1/4}$	-	7	1	4	-	2	-
96	ასოვსკი ალექსანდრ	1	2	3	¼	-	-	-	-	-	-	-
97	დოხბეროღლი ისკენდერ	4	1	5	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	-
98	ილია (გვარი არ იკითხება)	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
99	მოსკონენკო პროკოფი	4	1	5	3	-	4	-	2	1	1	-
100	ვერულიძე ქამილ ეფენდი	6	3	9	$3^{3/4}$	-	4	-	4	-	-	-
101	ლიონიძე ალექსანდრე	4	2	6	1/8	-	8	-	-	1	7	-
102	ასოვსკაია ალექსანდრა	1	1	2	-	-	-	--	-	-	-	-
103	პუშკინი მარია	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	მასწავლებელი
104	ლუტოხინი სიმონი	1	3	4	-	-	-	-	-	-	-	-
105	ურიდია ილია	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
106	ბეჟიოღლი რამის	3	1	4	$3^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	-
107	ხარაზი მამუდ	2	5	7	$3^{1/4}$	-	3	1	2	-	-	-
108	სუსლოვი მარია	1	4	5	$1^{1/4}$	-	1	1	-	-	-	-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

109	თხილაიშვილი ჰასან	1	4	5	$2^{3/4}$	-	1	-	1	-	-	-
110	ნედოსეიკინ აბრამ	4	3	7	¾	-	1	-	1	-	-	-
111	პაროშინა ირინა	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
112	ბაროვიკოვ ივანე	1	3	4	$1^{1/2}$	-	3	-	2	-	1	-
113	კაკალოღლი ვეზირ	5	1	6	-	-	-	-	-	-	-	მწყემსი
114	კარნიუნკო კორნეი	3	1	4	$1^{1/2}$	-	-	-	-	-	-	-
115	შაროვა ანდრეი	2	1	3	¼	-	-	-	-	-	-	-
116	ველერ მარია	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	მასწავლებელი
117	კატილოღლი მუსტაფა	2	2	4	$1^{5/8}$	-	-	-	-	-	-	-
118	გულინი ტერენტი	2	3	5	$2^{1/2}$	-	7	-	5	-	2	-
119	ჰინოიდი პანაიოტ	2	1	3	¼	-	3	-	-	3	-	-
120	შავიშვილი ჰასან	1	1	2	$1^{1/8}$	-	½	-	½	-	-	-
121	პრიხოდკო ფეოდორ	1	1	2	$1^{1/2}$	-	3	-	2	-	1	-
122	ტკაჩი ბარმალე	3	1	4	$2^{1/4}$	½	4	-	2	2	-	-
123	მასალოვა თეოდორ-თეოდორე	4	1	5	-	-	-	-	-	-	-	ინჟინერი
124	კალჩევსკი ნიკოლოზ	3	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-
125	ყაიაქოღლი აიშე	1	1	2	$1^{1/8}$	-	-	--	-	-	-	-
126	ბალოტინი ნიკოლოზ	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
127	ხარაზი მურადი	1	3	4	$4^{3/4}$	-	6	-	6	-	-	-
	ჯამი	**281**	**269**	**550**	**$156^{5/8}$**	**4**	**$307^{1/2}$**	**23**	**211**	**41**	**$32^{1/2}$**	**-**

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 105-106

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - გაბუნია ნინო
სოფ. ახალსოფელი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
							საერთო რიცხვი	მათ შორის				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ				ცხენი	მსხვილფ. რქიანი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	ცინცაძე სიმონ	3	4	7	¾	-	2	-	2	-	-	-
2	ცინცაბაძე ალექსანდრე	4	4	8	$1^{1/8}$	-	4	-	2	2	-	-
3	ბაღიშვილი სამსონ	2	1	3	¾	-	3	-	3	-	-	-
4	ბოცვაძე სპირიდონ	2	3	5	$1^{1/4}$	-	2	-	1	1	-	
5	ქათამაძე მინაგო	4	2	6	½	-	7	-	3	-	4	-
6	ჩხარტიშვილი ნიკიფორე	2	3	5	1	-	-	-	-	-	-	-
7	ჯანელიძე სირბისტრო	2	1	3	¾	-	4	-	3	1	-	-
8	ტრაპაიძე ნოე	1	3	4	$1^{1/8}$	-	6	-	4	2	-	-
9	სიხარულიძე თეოფილე	3	2	5	¾	-	3	-	3	-	-	-
10	სურგულაძე ირაკლი	3	2	5	-	-	1	-	1	-	-	შავი მუშა
11	სიორიძე ბენიგ	1	3	4	5/8	-	3	-	2	1	-	-
12	ღლონტი კალენიკო	2	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-
13	წერეთელი ვარდო	-	3	3	-	-	2	-	2	-	-	მუშა
14	ტაკიძე ხუსეინ	1	2	3	$2^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	-
15	ქურიძე სერაპინ	2	2	4	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	-
	ჯამი	**32**	**38**	**70**	**$13^{1/8}$**	**-**	**42**	**-**	**31**	**7**	**4**	**-**

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 107

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - გაბუნია ნინო
სოფ. ფიჭნარი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				შენიშვნა
								ცხენი	მსხვილფ. რქიანი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	
1	ჭეიშვილი კოსნტანტინე	2	2	4	½	-	4	-	4	-	-	-
2	ჭიშვილი არსენ	2	4	6	1	½	7	-	7	-	-	-
3	ხარაზი სულეიმან	3	1	4	$4^{3/4}$	-	3	-	3	-	-	-
4	ხარაზი ახმედ	3	1	4	$5^{3/4}$	-	4	-	4	-	-	-
5	გრძელიძე მემედ	6	4	10	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	-
6	მესხიძე სულეიმან	2	1	3	$1^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	-
7	იმედიძე ვერულიძე უსლეიმან	1	1	2	$1^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	-
8	ვერულიძე რამიზ	-	-	-	$1^{1/8}$	-	-	-	-	-	-	-
9	გრძელიძე ხუსეინ	3	2	5	$2^{1/2}$	-	4	-	4	-	-	-
10	ვერულიძე სულეიმან	2	2	4	2	-	2	-	2	-	-	-
11	ჯინჭაროღლი რიზა	2	3	5	$2^{3/8}$	-	4	-	4	-	-	-
12	ვერულიძე მოლაიუსუფ	5	4	9	$1^{7/8}$	-	10	-	[1]	-	-	-
13	ფიროღლი ხუსეინ	5	2	7	$1^{1/8}$	-	1	-	1	-	-	-
14	ვერულიძე ახმედ სულ.	4	4	8	2	-	4	-	4	-	-	-
15	ვერულიძე მუხამედ სულ.	3	2	5	2	-	4	-	4	-	-	-
16	გრძელიძე ალი-აღა	3	5	8	$3^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	-
17	ბაირატაროღლი ხემზე	1	2	3	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	-
18	ვერულიძე ახმედ ხუმ.	1	2	3	3	-	2	-	2	-	-	-
19	ყურშუბაძე ოსმან	3	6	9	$4^{1/2}$	-	4	-	4	-	-	-
20	შაქარიძე გულ-ახმედ	1	1	2	1/8	-	2	-	2	-	-	-
21	კვერიოღლი ალი	1	2	3	3	-	11	1	10	-	-	-
22	ვერულიძე ალი	3	3	6	$1^{1/8}$	-	-	-	-	-	-	-
23	გოხიძე მემედ	1	3	4	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	-

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

24	პაპიოღლი ხუსეინ	1	1	2	½	-	-	-	-	-	-	-
25	ვერულიძე მუხამედ ემინის ძე	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	-
26	ქათამიძე სულეიმან	-	-	-	¾	-	-	-	-	-	-	-
27	ქათამიძე უსუფ	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	-
28	სეფერთელაძე ოსმან	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	-
29	ნუღაიდელი ახმედ	-	-	-	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	-
30	კალანდარიშვილი მამუდ	-	-	-	$1^{1/2}$	-	-	-	-	-	-	-
31	მოლაამემედოღლი ხასან	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	-
32	რომენოღლი ელიას	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	-
33	კალანდარიშვილი ქესკინ	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
34	ნოღაიდელი უსუფი	-	-	-	$1^{1/2}$	-	-	-	-	-	-	-
35	მეგრელიშვილი ოსმან	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
36	ლაზოღლი ხუსეინ	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
37	კალანდარიშვილი ქესკინ	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
38	ნოღაიდელი უსუფი	-	-	-	$1^{1/2}$	-	-	-	-	-	-	-
39	მეგრელიშვილი ოსმან	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
40	ღაღაიშვილი რამიზი	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
41	ხარაზი ჯემალ	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
42	მახაროღლი სულეიმან	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
43	ინაიშვილი სულეიმან	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
44	ინაიშვილი რიზა	-	-	-	$1^{1/2}$	-	-	-	-	-	-	-
45	დუმბაძე რამიზ	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
46	ჯაფარიძე უსუფი	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
47	დახჩიროღლი ხულუს	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	-
48	დახჩიროღლი სულეიმან	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
49	შირინ სტეფან	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
50	გოგითიძე იუსუფ	-	-	-	$2^{1/2}$	-	-	-	-	-	-	-
51	ჩაგინსკი ვასილი	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	-
52	ელავოი (სახელი არ წერია)	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

53	გოგიტიძე ხუსეინი	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
54	მილოგი ევგენი	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
55	თხილაიშვილი მურად	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
56	თხილაიშვილი უსუფი	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
57	ხარაზი რაფით	-	-	-	1 1/2	-	-	-	-	-	-	-
58	უზუნომეროღლი მუსტაფ	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
59	ხარაზი ახმედ	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
60	გოგიტიძე რიზა	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
61	ბერიძე ასლან	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
62	ხაბაზი მემედ	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
63	მენაბდე სულეიმანი	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
64	მოლამედიოღლი მემედ	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
65	ანანიძე მემედ	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
66	ხახუტოღლი სულეიმანი	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
67	ნუღაიდელი ალი	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
68	ტაკიძე რეჯები	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
69	ნუღაიდელი იუსუფ	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
70	კარსიდოღლი სკენდერი	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
71	ხარაზი დურსუნი	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
72	გოგიტიძე ჯემალი	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
73	მესხიძე ხუშური	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
74	მესხიძე იბრაიმი	-	-	-	1 1/2	-	-	-	-	-	-	-
75	ბასილაძე მემედი	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
76	გიორგაძე ასლანი	-	-	-	2 1/2	-	-	-	-	-	-	-
77	მოწყობილი ახმედი	-	-	-	2 1/2	-	-	-	-	-	-	-
78	გოხიძე სულეიმანი	-	-	-	1 3/4	-	-	-	-	-	-	-
79	ბასილაძე სულეიმანი	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	ჯამი				**133 1/2**							

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 108-109

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კინტრიშის თემი
აღმწერი - დადიანი გიორგი
სოფ. ალამბარი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					შენიშვნა
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	მსხვილფ. რქიანი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	
1	ხალვაში ალი	6	3	9	$4^{3/4}$	$1^{1/2}$	7	-	7	-	-	
2	ხალვაში ხუშუტი	3	2	5	$5^{1/2}$	3	14	3	11	-	-	
3	ტაკიძე მემედი	3	1	4	$3^{1/4}$	2	5	-	5	-	-	
4	შავიშვილი მამუდი	4	3	7	$4^{1/4}$	3	3	-	3	-	-	
5	შავიშვილი მევლუდი	2	2	4	$3^{1/4}$	1	1	-	1	-	-	
6	შავიშვილი ალი	3	4	7	$4^{1/4}$	2	5	-	5	-	-	
7	ხახუტოღლი ახმედი	3	4	7	$1^{3/4}$	½	2	-	-	-	-	
8	ხახუტოღლი ხუსეინი	2	1	3	$2^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
9	ცეცხლაძე თემური	3	2	5	$2^{1/4}$	1	-	-	-	-	-	
10	ტაკიძე ახმედი	4	2	6	$4^{1/2}$	1	4	-	4	-	-	
11	ტაკიძე ელიასი	1	3	4	$3^{1/4}$	¼	2	-	2	-	-	
12	ტაკიძე სულეიმანი	2	4	6	$3^{3/4}$	3	6	-	6	-	-	
13	ინაიშვილი მურადი	2	4	6	$6^{3/4}$	3	6	-	3	-	-	
14	ინაიშვილი ხასანი	4	2	6	$4^{3/4}$	3	4	1	3	-	-	
15	ოქროპიროღლი სულეიმან	3	4	7	$5^{1/2}$	½	6	-	4	2	-	
16	ოქროპიროღლი ხასანი	2	2	4	$2^{1/2}$	1	4	-	4	-	-	
17	ოქროპიროღლი ოსმანი	3	2	5	$2^{3/8}$	1	4	-	4	-	-	
18	შამილოღლი ისმაილი	2	4	6	$1^{3/4}$	½	1	-	1	-	-	
19	მოწყობილი ახმედი	3	2	5	$4^{1/2}$	1	5	-	5	-	-	
20	ქარცივაძე დურსუნი	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	
21	ბასილიძე ხუსეინი	4	5	9	$3^{1/4}$	1	4	-	-	4	-	
22	ბასილიძე სულეიმანი	5	4	9	$4^{1/4}$	¼	4	-	4	-	-	
23	თხილოღლი ხუსეინი	4	3	7	$2^{1/2}$	-	1	-	1	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

24	შავიშვილი ოსმანი	3	4	7	3 1/4	1	5	1	4	-	-	
25	შავიშვილი რეჯები	3	1	4	1 1/4	¼	-	-	-	-	-	
26	უსტალოღლი მემედი	2	2	4	1 3/4	-	3	-	1	2	-	
27	უსტალოღლი ხასანი	4	3	7	1 1/4	-	1	-	1	-	-	
28	ბასილიძე ახმედი	4	2	6	4 1/4	1	6	-	6	-	-	
29	ტაკიძე ინუსი	4	4	8	3 1/4	1	53	8	45	-	-	
30	გოგიტიძე ილიას უსუფის ძე	3	4	7	3 3/4	1 1/4	2	-	2	-	-	
31	ტაკიძე დურსუნი	6	6	12	4 3/4	1	6	-	6	-	-	
32	ჯინჭაროღლი ხუსეინი	2	1	3	1 1/8	-	-	-	-	-	-	
33	ჯინჭაროღლი რეჯები	3	3	6	1 1/4	-	2	-	2	-	-	
34	ნოღაიდელი უსუპი	1	4	5	1 3/4	-	2	-	2		-	
35	გუჩმუნიძე დურსუნი	5	2	7	3 1/4	-	2	-	2	-	-	
36	ცინცაბაძე ალი	5	2	7	3 3/4	1 1/2	7	1	5	1	-	
37	ცინცაბაძე სულეიმანი	4	1	5	2 1/4	1 1/2	4	-	2	2	-	
38	ნოღაიდერი ხასანი	3	-	3	3 1/4	-	4	-	4	-	-	
39	ნოღაიდერი მემედი	2	4	6	1 1/4	½	2	-	2	-	-	
40	ნოღაიდერი ხუსეინი	1	1	2	¾	-	-	-	-	-	-	
41	ნოღაიდერი სულეიმანი	4	4	8	4 1/2	1	4	-	4	-	-	
42	ნოღაიდერი დურსუნი	2	2	4	2	½	2	-	2	-	-	
43	მჟავანაძე ისმაილი	3	2	5	1 3/4	-	1	-	1	-	-	
44	მჟავანაძე მურადი	3	6	9	2 3/8	½	4	-	2	2	-	
45	ნოღაიდერი ხულუსი	6	2	8	5 1/4	2	9	1	5	3	-	
46	მჟავანაძე მემედალი	3	4	7	1 3/4	½	2	-	1	1	-	
47	ჯინჭაროღლი ისმაილი	2	6	8	4 1/2	1 1/2	7	-	3	4	-	
48	ცეცხლაძე სულეიმან	7	2	9	3 1/8	-	3	-	3	-	-	
49	დოხჩოროღლი მევლუდი	4	2	6	3 1/2	1	5	-	5	-	-	
50	ცეცხლაძე ხუსეინ	6	2	8	5	½	2	-	2	-	-	
51	ცეცხლაძე მურადი	5	2	7	1 3/4	-	2	-	2	-	-	
52	ცეცხლაძე უსუფი	3	2	5	2 1/4	1	3	-	3	-	-	
53	ცეცხლაძე ალი	3	3	6	2 1/4	½	1	-	1	-	-	
54	ცეცხლაძე რამიზ ალის ძე	2	3	5	2 1/2	¼	1	-	1	-	-	
55	გოგიტიძე ალი	4	5	9	4 1/4	2	6	-	6	-	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

56	გოგიტიძე სკენდერი	6	1	7	$4^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
57	გოგიტიძე ქამილი	3	3	6	$4^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
58	გოგიტიძე რამიზი	5	4	9	$3^{1/4}$	½	4	-	4	-	-	
59	გოგიტიძე მეჯიდი	3	3	6	$1^{1/4}$	½	4	-	4	-	-	
60	გოგიტიძე ახმედი	2	2	4	$2^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
61	გოგიტიძე მურადი (მემედ)	1	3	4	$2^{5/8}$	-	2	-	2	-	-	
62	გოგიტიძე არიფი	3	2	5	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
63	გოგიტიძე მამუდი	4	1	5	$4^{1/4}$	1	3	-	3	-	-	
64	გოგიტიძე რეჯები	6	1	7	$4^{1/2}$	½	[5]	-	5	-	-	
65	გოგიტიძე მევლუდი	2	1	3	3	½	13	-	3	10	-	
66	გოგიტიძე ემინი	2	2	4	$2^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
67	გოგიტიძე ასლანი	3	3	6	$1^{3/4}$	¼	1	-	1	-	-	
68	გოგიტიძე ახმედი (ისმაილ)	6	1	7	[2]	1	3	-	3	-	-	
69	მიქელაძე ყადირი	6	3	9	3	1	6	1	3	2	-	
70	გოგიტიძე მემედი	2	4	6	$5^{3/4}$	$1^{1/2}$	2	-	2	-	-	
71	გოგიტიძე მურადი	2	3	5	3	½	4	-	4	-	-	
72	გოგიტიძე უსუპი	6	4	10	$3^{3/4}$	1	3	-	3	-	-	
73	გოგიტიძე ინუსი	2	2	4	$3^{1/4}$	1	3	-	3	-	-	
74	გიორგაძე ქესკინ	5	3	8	$2^{1/2}$	1	5	-	5	-	-	
75	გიორგაძე ყემბერ	2	2	4	$3^{3/4}$	-	3	-	2	-	-	
76	გიორგაძე რეჯები	1	3	4	$1^{1/2}$	1	2	-	2	-	-	
77	მჟავანაძე ხასან	4	1	5	$1^{1/4}$	-	[1]	-	[1]	-	-	
78	მჟავანაძე სულეიმან	4	4	8	5	1	4	-	4	-	-	
79	ნიჟარაძე ქამილ	3	2	5	$2^{1/2}$	1	[2]	-	2	-	-	
80	ნიჟარაძე ოსმან	1	5	6	$1^{3/4}$	½	2	-	-	2	-	
81	მჟავანაძე ხუსეინ	5	2	7	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
82	მჟავანაძე ახმედი	3	3	6	$2^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
83	ნიჟარაძე სულეიმან	3	4	7	$1^{3/4}$	½	3	-	3	-	-	
84	მორჩილაძე რეჯები	4	2	6	$1^{3/4}$	½	2	-	2	-	-	
85	ნიჟარაძე სულეიმან	4	8	12	$2^{1/4}$	1	4	-	4	-	-	
86	ნიჟარაძე ისმაილ	3	2	5	$4^{1/4}$	$1^{1/2}$	5	-	5	-	-	
87	ნიჟარაძე ახმედი	3	4	7	$2^{1/4}$	¼	3	-	3	-	-	
88	ნიჟარაძე ხუსეინ	3	3	6	5	2	4	-	4	-	-	
89	ნიჟარაძე ხასან	3	4	7	$2^{1/4}$	½	3	-	3	-	-	
90	ხახუტოღლი ახმედი	3	5	8	$3^{3/4}$	$1^{1/2}$	2	-	2	-	-	
91	გოგიტიძე ოსმანი	1	4	5	$2^{1/2}$	½	2	-	2	-	-	
92	მგალობლიშვილი ხასან	2	6	8	$3^{1/4}$	1	3	-	3	-	-	
93	გერგელიძე ახმედი	3	2	5	$3^{3/4}$	1	5	-	5	-	-	
94	ცეცხლაძე ჯემალი	6	4	10	4	¾	4	-	4	-	-	
95	ცეცხლაძე ხასანი	4	4	8	$2^{1/4}$	-	4	-	2	2	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

96	ცეცხლაძე ელიასი	3	2	5	2	1	2	-	2	-	-	
97	ცეცხლაძე ახმედ	3	1	4	$1^{1/4}$	½	2	-	2	-	-	
98	ცეცხლაძე სულეიმან	3	5	8	$1^{1/4}$	½	2	-	2	-	-	
99	ცეცხლაძე რამიზი	2	4	6	$2^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
100	ცეცხლაძე ალი	3	4	7	4	$1^{1/2}$	5	-	5	-	-	
101	მგალობლიშვილი ემინ	3	4	7	$2^{3/4}$	½	3	-	3	-	-	
102	მგალობლიშვილი ხუშუტ	6	1	7	$5^{1/2}$	1	4	-	4	-	-	
103	სანიკიძე ყემბერი	6	2	8	$3^{1/2}$	1	4	-	4	-	-	
104	სანიკიძე მოლა ხუსეინ	5	3	8	$3^{1/2}$	1	2	-	2	-	-	
105	ლომაძე ასლან	5	2	7	$3^{1/4}$	1	6	-	2	-	-	
106	ხვიჩია ოსმანი	2	3	5	$3^{1/4}$	1	5	-	5	-	-	
107	ხვიჩია ხუსეინ	1	1	2	$1^{5/8}$	$1^{1/2}$	-	-	-	-	-	
108	ხვიჩია დურსუნ	4	3	7	$3^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
109	ხახუტოღლი ოსმან	3	5	8	$5^{1/4}$	$2^{1/2}$	4	-	4	-	-	
110	მგალობლიშვილი მამუდი	2	2	4	$3^{1/4}$	1	14	-	5	9	-	
111	ლომაძე შერიფი	4	2	6	4	-	6	-	6	-	-	
112	ვასაძე ხასანი	2	2	4	$2^{3/4}$	½	3	-	3	-	-	
113	ვასაძე ოსმანი	2	1	3	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
114	შარაშიძე ახმედი	3	4	7	$2^{3/4}$	$1^{1/2}$	4	-	4	-	-	
115	მახარაძე მემედი	2	5	7	$2^{1/4}$	2	4	1	3	-	-	
116	მახარაძე ხასანი	3	1	4	$2^{1/2}$	1	4	-	4	-	-	
117	მახარაძე ომერი	4	4	8	$1^{1/8}$	1	4	-	4	-	-	
118	შერაშიძე სულეიმანი	2	4	7	$3^{1/4}$	½	4	-	4	-	-	
119	მენაღარიშვილი რეჯები	2	3	5	3	$1^{1/2}$	3	-	3	-	-	
120	ბარამიძე ხასანი	4	1	5	$1^{3/4}$	1	3	-	3	-	-	
121	დოხჩოროღლი ქესკინი	2	2	4	$1^{5/8}$	½	2	-	2	-	-	
122	დოხჩოროღლი უსუფი	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-	
123	ხახუტოღლი უსუფი	3	2	5	$3^{1/4}$	$1^{1/2}$	2	-	2	-	-	
124	ხახუტოღლი ხუსეინი	1	5	6	$2^{1/8}$	1	3	-	3	-	-	
125	ხახუტოღლი მამუდი	1	5	6	$3^{3/8}$	1½	4	-	4	-	-	
126	გოხიძე უსუფი	4	3	7	$3^{1/8}$	1½	5	1	4	-	-	
127	გოხიძე იზეთი	2	2	4	$1^{5/8}$	-	2	-	2	-	-	
128	ცეცხლაძე ფადიმე	-	2	2	1/8	1	-	-	-	-	-	
129	ნიჟარაძე ზაბიდი	5	3	8	5	½	3	-	3	-	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

130	მჟავანაძე რამიზი	4	4	8	$2^{1/2}$	1	3	-	3	-	-	
131	გოგიტიძე ისმაილი	4	5	9	$3^{1/4}$	-	3	-	1	2	-	
132	ხახუტოღლი ახმედ ეფენდი	5	3	8	$2^{1/2}$	-	4	-	4	-	-	
133	ჯამე	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	ჯამი	**425**	**381**	**806**	**$109^{1/2}$**	**498**	**18**	**423**	**423**	**57**	-	-

	ყარსილოღლი ელიასი	-	-	-	$1^{1/2}$	-	-	-	-	-	-	
	ყარსილოღლი ალი	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	
	შუბარიძე შამი-ლი	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	
	მესხიძე ხასანი	-	-	-	$2^{1/2}$	-	-	-	-	-	-	
	მესხიძე მურადი	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	
	ხალვაში მურა-დი	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
	დოხჩიროღლი ახმედი	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
	ბასილაძე სულე-იმან	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
	ლაზიოღლი ელიასი	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	
	დოხჩიროთლი ზაბითი	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	
					$393^{7/8}$							

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 110-112

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კინტრიშის თემი
სოფ. ლეღვა

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი ჰინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი ჰინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
							საერთო რიცხვი	მათ შორის				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ				ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	ანანიძე მურად	2	2	4	¾	¼	-	-	-	-	-	
2	რომანოღლი ხულუს	2	2	4	$1^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
3	რომანოღლი ხუსეინ	4	2	6	$2^{1/4}$	½	4	-	4	-	-	
4	რომანოღლი უსუპი	2	4	6	$2^{1/4}$	¼	2	-	2	-	-	
5	რომანოღლი სულე-იმან	3	2	5	$2^{1/4}$	¼	3	-	3	-	-	
6	ანანიძე ფადიმე	-	3	3	¾	$1^{1/2}$	4	-	4	-	-	
7	ანანიძე ხუშუტი რა-მიზი	3	2	5	$3^{1/4}$	1	4	-	4	-	-	
8	ანანიძე სულეიმანი	3	2	5	$2^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
9	ზორბეგოღლი მევ-ლუდი	1	2	3	1	$1^{1/2}$	2	-	2	-	-	
10	მესხიძე ესედი	3	3	6	$2^{1/4}$	$1^{1/4}$	3	-	3	-	-	
11	ყარსილოღლი ახმე-დი	6	3	9	$1^{3/4}$	¼	4	-	4	-	-	
12	ყარსილოღლი ჯემა-ლი	5	4	9	$2^{1/4}$	1	9	-	2	7	-	
13	ყარსილოღლი მუხა-მედი	4	3	7	$1^{5/8}$	-	1	-	1	-	-	
14	ყარსილოღლი ისმა-ილი	3	5	8	$2^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
15	ყარსილოღლი ხასან	3	4	7	$2^{1/4}$	1	4	-	4	-	-	
16	უსტალოღლი მემე-დალი	4	3	7	$2^{3/4}$	1	5	-	5	-	-	
17	ანანიძე ხუსეინი	2	1	3	$1^{1/4}$	½	-	-	-	-	-	
18	ანანიძე მამუდი	4	3	7	$2^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
19	ანანიძე სულეიმანი მემედის ძე	5	4	9	¾	½	7	-	1	6	-	
20	ანანიძე სეფერის ძე სულეიმანი	3	1	4	¾	4	-	-	-	-	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

21	ანანიძე სულეიმანი აბდოხმარის ძე	5	3	8	$2^{1/4}$	½	4	-	4	-	-	
22	სეფერთელაძე მამუდი	3	4	7	6	1	6	-	6	-	-	
23	ჭედლიშვილი ოსმანი	2	7	9	$1^{3/4}$	$1^{1/2}$	5	-	5	-	-	
24	მესხიძე ახმედი	5	4	9	$2^{3/4}$	¼	3	-	3	-	-	
25	წილოსანი დურსუნი	2	2	4	$1^{1/4}$	¼	1	-	1	-	-	
26	ანანიძე რამიზი ხულუსის ძე	1	3	4	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
27	ჯინჭაროღლი რამიზი	1	2	3	¾	½	-	-	-	-	-	
28	ანანიძე მამუდი	5	4	9	$1^{1/4}$	½	3	-	3	-	-	
29	კაკალოღლი ქესკინი	2	4	6	2	-	4	-	4	-	-	
30	კაკალოღლი ზაბითი	2	2	4	$2^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
31	წილოსანი მემედი	5	2	7	$2^{3/4}$	-	8	-	4	4	-	
32	რომანოღლი ალი	2	4	6	$1^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
33	წილოსანი ახმედი	3	3	6	$2^{1/2}$	½	7	-	5	2	-	
34	ოქროპიროღლი სულეიმანი	2	1	3	¾	1	-	-	-		-	
35	ხაჯიოღლი ხუსეინი	4	3	7	¼	½	2	-	2	-	-	
36	ყარსილოღლი ელიასი	2	2	4	$2^{1/4}$	¼	3	-	3	-	-	
37	მოწყობილი მემედი	1	1	2	$2^{1/4}$	¼	-	-	-	-	-	
38	ყარსილოღლი მემედი	3	2	5	¼	½	2	-	2	-	-	
39	ყარსილოღლი ისმაილი	7	3	10	$3^{1/4}$	½	3	-	3	-	-	
40	ყარსილოღლი სკენდერი	2	3	5	¼	½	2	-	2	-	-	
41	ანანიძე ხასანი	3	4	7	$2^{1/4}$	¼	-	-	-	-	-	
42	ანანიძე მეჯიდი	7	3	10	$2^{3/4}$	¼	1	-	1	-	-	
43	ჯამე	-	-	-	¾	-	-	-	-	-	-	
	ჯამი	**126**	**121**	**247**	**$77^{1/8}$**	**24**	**121**	**-**	**102**	**19**	**-**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 113

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - გაბუნია ნინო
სოფ. ქაქუთი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
								მათ შორის				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	ცხენი	მსხვილფ. რქიანი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	ტაკიძე მემედი	2	5	7	$1^{3/4}$	-	-	-	-	-	-	
2	ანანიძე ზაბითი	2	1	3	$1^{3/4}$	-	4	-	4	-	-	
3	კვირკველია ხუსეინი	4	3	7	$3^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
4	ანანიძე მურადი	2	4	6	$2^{1/4}$	$1^{1/2}$	1	-	1	-	-	
5	მეგრელიძე ისმეილი	4	5	9	$3^{1/4}$	1	13	3	10	-	-	
6	ოთიოღლი ნური	3	2	5	$1^{3/4}$	-	3	-	1	2	-	
7	ქარცივაძე ხასანი	2	4	6	$3^{1/8}$	-	4	-	4	-	-	
8	ზოიძე აზედ	3	1	4	$2^{1/8}$	-	4	1	3	-	-	
9	ზოიძე სულეიმანი	4	3	7	$2^{3/4}$	-	3	1	2	-	-	
10	ზოიძე ხასანი	3	3	6	$2^{1/4}$	-	3	1	2	-	-	
11	ანანიძე ისმეილი	3	2	5	$2^{1/8}$	-	4		4	-	-	
12	მამულაიშვილი უსუფი	4	4	8	4	½	1	-	1	-	-	
13	მამულაიშვილი ახმედი	4	3	7	$2^{1/8}$	-	4	-	4	-	-	
14	მამულაიშვილი ხასანი	3	2	5	4	-	4	-	4	-	-	
15	კვირკველია ელიასი	3	2	5	$1^{1/4}$	-	2	-	2	2	-	
16	აბდულოღლი მურად	4	6	10	$4^{1/8}$	-	5	1	4	-	-	
17	აბდულოღლი ისმეილი	4	2	6	$3^{3/4}$	-	3	-	3	-	-	
18	ბერაძე ხუსეინი	3	2	5	$3^{1/4}$	-	8	2	6	-	-	
19	ბერაძე დურსუნი	5	3	8	5	-	6	1	4	1	-	
20	ბერაძე რამიზი	1	2	3	$1^{3/4}$	-	4	-	2	2	-	
21	ბერაძე ასლანი	3	2	5	$2^{1/8}$	-	4	-	4	-	-	
22	ბერაძე ზაბითი	5	3	8	$2^{1/4}$	-	5	1	2	2	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

23	ბერაძე მემედი	3	3	6	$2^{5/8}$	-	2	-	2	-	-	
24	ბერაძე ალი	4	5	9	4	-	2	-	2	-	-	
25	მეგრელიძე ახმედი	4	3	7	$1^{1/8}$	-	3	-	3	-	-	
26	მეგრელიძე მემედ აღა	3	6	9	$3^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
27	მეგრელიძე ასლანი	1	4	5	$2^{3/4}$	-	4	-	4	-	-	
28	მეგრელიძე ხასან აღა	3	2	5	$2^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
29	ქარცივაძე ოსმან	4	3	7	$3^{3/4}$	-	6	1	5	-	-	
30	მეგრელიძე ხუშუტი	6	4	10	$5^{1/2}$	-	4	-	-	4	-	
31	გუნთაიშვილი აიშე	-	1	1	¼	-	-	-	-	-	-	
32	კვირკველია მურადი	1	1	2	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
33	კვირკველია მამუდი	4	4	8	$5^{3/4}$	-	6	-	6	-	-	
34	კვირკველია ალი	4	1	5	$2^{3/4}$	-	4	-	4	1	-	
35	ქარცივაძე ასლან	4	4	8	$2^{1/8}$	-	4	-	3	2	-	
36	ქარცივაძე მემედი	1	5	6	$2^{1/4}$	-	4	-	2	-	-	
37	გოგიტიძე ახმედი	4	3	7	$2^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
38	გოგიტიძე ისმეილი	3	4	7	$1^{1/8}$	-	6	-	6	-	-	
39	გოგიტიძე ხაჯი იუსუფ	2	3	5	$1^{3/4}$	-	4	-	4	-	-	
40	კვირკველია ასლანი	5	4	9	$5^{1/4}$	-	8	2	4	2	-	
41	კვირკველია ოსმანი	2	5	7	4	-	6	-	6	-	-	
42	ქარცივაძე ასლან უსუფ	4	3	7	$4^{3/4}$	¼	5	-	5	-	-	
43	ქარცივაძე სკენდერ	1	2	3	$3^{1/4}$	-	4	-	2	2	-	
44	გამარჯობოღლი უსუფი	6	2	8	$4^{1/4}$	-	16	1	-	15	-	
45	გამარჯობოღლი დურსუნ	2	1	3	$1^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
46	ცეცხლაძე მურადი	3	3	6	$3^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	
47	ოქრობილიძე მევლუდი	3	5	8	$4^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
48	ოქრობილიძე ქესკინი	5	5	10	4	-	7	-	4	3	-	
49	ოქრობილიძე ხუშუტი	3	2	5	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

50	ოქრობილიძე დილმერ	2	3	5	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	
51	მელაძე სკენდერ	5	4	9	$1^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
52	ქარიცვაძე ზაბით	2	2	4	$1^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
53	ქარცივაძე ქესკინი	5	4	9	$2^{3/4}$	-	3	-	3	-	-	
54	ქარცივაძე რეჯები	1	6	7	$1^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
55	ოქრობილიძე ალი	6	4	10	$5^{1/4}$	-	9	-	6	3	-	
56	ოქრობილიძე ის-მეილი	3	4	7	$2^{1/8}$	-	5	-	3	2	-	
57	კვესიეშვილი ნური	3	2	5	$3^{1/4}$	-	8	-	2	6	-	
58	მართალიშვილი ხუსნი	4	1	5	$1^{3/4}$	-	8	5	3	3	-	
59	მართალიშვილი მემედ სულ	2	2	4	$1^{3/4}$	-	4	-	1	4	-	
60	მართალიშვილი მემედ შაჰინ	3	2	5	$2^{1/8}$	-	8	-	3	-	-	
61	ოქრობილიძე რე-ჯები	3	2	5	1	-	2	-	2	-	-	
	ჯ ა მ ი	**195**	**188**	**383**	**$166^{1/2}$**	**$4^{1/4}$**	**255**	**20**	**181**	**54**	**-**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 114-115

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - დადიანი გიორგი
სოფ. წყავროკა

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
								მათ შორის				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	ცხენი	ფ. რქია-ნი საქო-ცხვარი და თხა		დანარ-ჩენი	მენიმ-ვნა
1	სეფერთელაძე ყემ-ბერ	3	4	7	1	1	2/2	-	2/2	-	-	
2	რომანოღლი ახმედ	5	2	7	$3^{1/2}$	½	4	-	4	-	-	
3	რომანოღლი არიფი	2	2	4	$2^{1/4}$	½	3	-	3	-	-	
4	ხაჯიოღლი ხუსეინ	4	3	7	$1^{1/2}$	½	4	-	4	-	-	
5	ხაჯიოღლი ჯემალ	2	3	5	$1^{1/4}$	½	3	-	1	2	-	
6	მოწყობილი ხასან	5	3	8	2	1	2	-	-	2	-	
7	ქათამიძე ხუსეინ	3	3	6	$2^{1/4}$	½	4	-	4	-	-	
8	ქათამიძე სულეიმან	2	4	6	$1^{3/4}$	½	2	-	2	-	-	
9	ქათამიძე მურად	2	3	5	$1^{3/4}$	½	2	-	2	-	-	
10	ქათამიძე დურსუნ	3	4	7	$1^{3/4}$	½	4	-	1	3	-	
11	ქათამიძე უსუფი	2	4	6	¾	½	2	-	2	-	-	
12	სეფერთელაძე ოსმან	4	3	7	$1^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
13	მემარნიშვილი მევ-ლუდ	3	5	8	$10^{1/2}$	4	8	2	6	-	-	
14	მემარნიშვილი ბი-ლალ	1	2	3	$4^{1/4}$	2	7	1	5	1	-	
15	მემარნიშვილი ახმედ	2	1	3	$2^{1/4}$	2	5	1	4	-	-	
16	მემარნიშვილი უსუფი	1	3	4	$3^{3/4}$	2	5	-	4	-	-	
17	ხაჯიოღლი უსუფი	4	5	9	4	$1^{1/2}$	4	1	4	-	-	
18	რომანოღლი მემედ	2	4	6	$2^{3/4}$	3	9	-	8	-	-	
19	რომანოღლი რეჯებ	4	1	5	$3^{3/4}$	¼	6	-	4	2	-	
20	რომანოღლი რიზმა	2	2	4	$2^{3/4}$	1	3	-	3	-	-	
21	რომანოღლი მემედ (ხუშუტ)	7	4	11	4	¼	$4^{2/2}$	-	$2^{2/2}$	2	-	
22	რომანოღლი რეჯებ (ალი)	4	3	7	7	4	6	-	6	-	-	
23	ლაზიოღლი (სახელი არ იკითხება)	3	4	7	$1^{1/4}$	½	2	-	2	-	-	
24	ლაზიოღლი უსუფი	2	3	5	$1^{7/8}$	¼	4	-	4	-	-	
25	ლაზიოღლი ოსმანი	1	2	3	$1^{1/4}$	¼	1	-	-	1	-	
26	ლაზიოღლი ოსმანი (ალი)	3	2	5	$2^{3/8}$	¾	2	-	2	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

27	ლაზიოღლი ხუსეინ	5	2	7	¾	$1^{1/2}$	4	-	4	-	-	
28	ლაზიოღლი მამუდ	3	3	6	½	$1^{1/2}$	7	-	4	3	-	
29	ლაზიოღლი მემედ	3	1	4	$1^{1/4}$	½	4	-	2	2	-	
30	ლაზიოღლი მეჯიდ	4	2	6	$1^{3/4}$	2	3	-	3	-	-	
31	ლაზიოღლი ალი	3	4	7	$3^{1/2}$	2	6	-	5	1	-	
32	ჯიჭარაძე რამიზ	2	3	5	$1^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
33	ჯინჭარაძე შეყმა	3	2	5	$2^{2/8}$	½	-	-	-	-	-	
34	მოწყობილი დედე	6	4	10	$2^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
35	მოლაახმედოღლი ახმედ	4	2	6	$2^{1/4}$	1	2	-	-	2	-	
36	რომანოღლი მევლუდ	1	4	5	$4^{1/2}$	1	3	-	-	3	-	
37	გოხიძე ოსმან	3	4	7	$1^{3/4}$	½	3	-	3	-	-	
38	გოხიძე რეჯებ	3	5	8	3	3	8	-	8	-	-	
39	მოლაამედოღლი ხუსეინ	3	2	5	$1^{1/4}$	½	1	-	1	-	-	
40	მოლაამედოღლი მემედ	3	3	6	3/8	2	6	-	4	2	-	
41	ჯინჭარაძე მამუდ	4	2	6	$2^{1/4}$	$1^{1/2}$	8	-	1	7	-	
42	ჯინჭარაძე მურად	1	1	2	$2^{1/4}$	1	5	-	1	4	-	
43	ფოროაზოღლი მემედ	2	3	5	-	-	5	-	3	2	-	
44	ქათამიძე რიფათ	5	2	7	$1^{1/4}$	2	7	-	5	2	-	
45	ცეცხლაძე ოსმან	2	2	4	$1^{1/2}$	1	3	-	3	-	-	
46	ანანიძე უსუფი	3	4	7	$3^{1/2}$	½	3	-	3	-	-	
47	ანანიძე არიფი	4	2	6	$1^{3/4}$	1	8	-	1	7	-	
48	გოგიტიძე ოსმანი	2	4	6	$2^{1/2}$	1	6	-	6	-	-	
49	ანანიძე მევლუდ	3	3	6	$2^{1/2}$	½	3	-	3	-	-	
50	გოხიძე მემედ	1	1	2	$1^{3/4}$	½	2	-	2	-	-	
51	რომანოღლი შაქირ	4	3	7	$4^{1/2}$	2	5	-	5	-	-	
52	რომანოღლი ქესკინ	6	4	10	$2^{3/4}$	¾	4	-	4	-	-	
53	ნოღაიდელი ჯემალ	3	3	6	$1^{7/8}$	$2^{1/2}$	5	-	5	-	-	
54	ნოღაიდელი მურად	2	3	5	$1^{3/4}$	$1^{1/2}$	5	-	5	-	-	
55	კალანდარიშვილი ესეთი	2	3	5	$2^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
56	კალანდარიშვილი ასლან	4	4	8	$2^{1/2}$	1	2	-	2	-	-	
57	კალანდარიშვილი ქესკინ	1	2	3	¼	1	-	-	-	-	-	
58	ნოღაიდელი შერიფ	4	4	8	$3^{3/4}$	2	6	-	6	-	-	
59	გამარჯობოღლი ქამილ	5	4	9	$2^{1/4}$	3	6	-	6	-	-	
60	ნოღაიდელი მამუდი	1	3	4	$3^{3/4}$	1	3	-	3	-	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

61	ნოღაიდელი ხუსეინ (ისმ)	1	1	2	$2^{1/2}$	7/8	2	-	2	-	-	
62	ნოღაიდელი დურსუნ	1	3	4	$1^{3/4}$	-	1	-	1	-	-	
63	ნოღაიდელი ახმედ	2	2	4	$1^{1/2}$	2	3	-	3	-	-	
64	საფაროღლი ალი	2	2	4	$1^{3/4}$	¼	2	-	2	-	-	
65	კალანდარიშვილი მა-მუდ	4	3	7	$2^{1/4}$	1	-	-	-	-	-	
66	ნოღაიდელი უსუფ	3	4	7	$1^{3/4}$	3	7	1	6	-	-	
67	რომანოღლი ხუსეინ	4	2	6	$1^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
68	ხაჯიოღლი მურად	1	2	3	$2^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
69	ხაჯიოღლი ხასან	1	3	4	$2^{1/4}$	½	-	-	-	-	-	
70	ხაჯიოღლი მამუდ	2	3	5	¾	1	3	-	3	-	-	
71	რომანოღლი უსუფ	1	4	5	$1^{1/4}$	1	6	-	6	-	-	
72	მემარნიშვილი ქემალ	4	2	6	$3^{3/4}$	3	7	1	5	1	-	
73	მოლაამედოღლი არიფი	3	3	6	5	2	7	-	7	-	-	
74	ნოღაიდელი ხუსეინ	3	2	5	$3^{3/4}$	2	4	-	4	-	-	
75	რომანოღლი არიფ (ზაბ)	4	3	7	$3^{1/4}$	2	5	-	5	-	-	
76	ნოღაიდელი ჯემალ	2	1	3	$1^{3/4}$	2	(1/2)	-	(1/2)	-	-	
77	მოლამედოღლი ხა-სან	3	2	5	$1^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
78	ხაჯიოღლი რამიზ	3	4	7	$2^{1/4}$	2	6	-	6	-	-	
79	ხაჯიოღლი ასლან	2	2	4	$2^{3/4}$	2	5	1	4	-	-	
80	ხაჯიოღლი დურსუნ	2	1	3	2	1	3	-	3	-	-	
81	რომანოღლი ელიას	1	1	2	7/8	½	-	-	-	-	-	
82	რომანოღლი მამუდ	1	1	2	$1^{1/4}$	3	2	-	2	-	-	
83	კალანდარიშვილი ელიას	2	1	3	$3^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
84	გედევანიძე დურსუნ	3	2	5	-	¾	-	-	-	-	-	
85	მეგრელიშვილი ოს-მან	1	5	6	¼	1	2	-	2	-	-	
86	ჯამე	-	-	-	1/4	-	-	-	-	-	-	
	ჯ ა მ ი	**237**	**234**	**471**	**$215^{1/2}$**	**$105^{3/8}$**	**$320^{1/2}$**	**9**	**$262^{1/2}$**	**49**	**-**	
	ქათამიძე ახმედ				1							
	ლაზიოღლი ხალითი				$1^{1/2}$							
	ყარსილოღლი ისმაი-ლი				$2^{1/2}$							
					$220^{1/2}$							

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 116-117

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კინტრიშის თემი
აღმწერი - ბურჭულაძე
სოფ. ნაცხავატევი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					შენიშვნა
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	მსხვილფ. რქიანი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	
1	ვერულიძე უსუფი	4	2	6	$2^{1/4}$	-	3	-	3	--	-	
2	ოქრობილიძე მამუდი	2	3	5	$2^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
3	ოქრობილიძე ხასანი	6	3	9	$3^{1/8}$	-	3	-	2	1	-	
4	ოქრობილიძე სერდალი	2	3	5	$3^{1/8}$	-	5	-	4	1	-	
5	ოქრობილიძე მემედი	2	5	7	$2^{1/8}$	-	1	-	1	-	-	
6	დავითაძე ემინი	3	5	8	$2^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
7	კიკნაძე ოსმანი	1	1	2	$1^{3/4}$	-	-	-	-	-	-	
8	კიკნაძე რამიზი	3	3	6	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
9	ზაქარიაძე მამუდი	4	4	8	$4^{5/8}$	-	6	1	2	3	-	
10	ზაქარიაძე ხასანი	4	5	9	$2^{3/4}$	-	8	-	3	5	-	
11	ზაქარიაძე ოსმანი	1	4	5	$4^{1/4}$	-	2	1	1	-	-	
12	ბეჟანიძე სერდალი	3	3	6	$4^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
13	მახარაძე ალი	2	1	3	$1^{1/8}$	-	-	-	-	-	-	
14	ზაქარიაძე ახმედ	3	1	4	$2^{1/4}$	-	6	-	5	1	-	
15	ვერულიძე ხუსეინ	2	5	7	$1^{3/4}$	-	1	-	1	-	-	
16	ქარცივაძე მურადი	3	3	6	$4^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
17	ქარცივაძე ახმედი	5	4	9	$4^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
18	კონწოლიძე ხუსეინ	3	4	7	$1^{5/8}$	-	1	-	1	-	-	
19	ზაქარიაძე მუ-	7	5	12	$5^{1/8}$	-	5	-	2	3	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

	რად											
20	მართალიშვილი (სახელი არ იკითხება	5	2	7	$3^{1/4}$	-	7	-	2	5	-	
21	მართალიშვილი მამუდი	6	1	7	$2^{1/4}$	-	6	-	-	6	-	
22	მართალიშვილი ოსმან	2	2	4	$3^{3/4}$	-	1	-	1	-	-	
23	დოლიძე ხასანი	4	4	8	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
24	ხაჯიეფენდი ოს-მანი	5	7	12	$3^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
25	დევრიშოღლი ხა-სან	2	4	6	$2^{1/8}$	-	4	-	2	2	-	
26	მესხიძე ხუსეინ	4	2	6	$3^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
27	მახარაძე ახმედ	4	3	7	$2^{1/8}$	-	1	-	4	-	-	
28	ლაზოღლი ხუსია	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	
	ჯამი	**93**	**89**	**182**	**$77^{3/8}$**	**-**	**75**	**2**	**46**	**27**	**-**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 118

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კინტრიშის თემი
სოფ. ცხრაფონა

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	მსხვილფ. რქიანი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	ბაჟუნოღლი ხუსეინი	5	1	6	$2^{3/4}$	-	$1^{(2/2)}$	-	$1^{2/2}$	-	-	
2	ბაჟუნოღლი მურადი	2	2	4	$2^{3/4}$	-	3	-	3	-	-	
3	მენაფირე უსუპი	6	5	11	$2^{7/8}$	-	$2^{2/2}$	-	$2^{2/2}$	-	-	
4	კოპალაძე მურადი	4	2	6	$2^{1/8}$	-	4	-	4	-	-	
5	ოთიოღლი ზაბითი	4	5	9	$3^{3/4}$	½	13	-	4	9	-	
6	ქათამიძე სულეიმანი	3	2	5	3	-	2	-	2	-	-	
7	ქათამიძე ისმაღილი	3	3	6	$2^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
8	ანანიძე ხემიდი	-	2	2	$1^{3/4}$	-	3	-	3	-	-	
9	ცხომელიძე მემედი	4	5	9	$2^{1/2}$	½	5	-	1	-	-	
10	ბიოღლი სულეიმანი	2	3	5	$3^{3/4}$	¼	3	-	3	-	-	
11	კაკალოღლი მამუდი	2	2	4	$1^{7/8}$	¼	2	-	2	-	-	
12	კაკალოღლი სულეიმანი	1	2	3	¼	-	-	-	-	-	-	
13	კაკალოღლი ნური	2	2	4	$1^{7/8}$	-	6	-	3	3	-	
14	ხაბაზი ესედი	3	3	6	$2^{3/4}$	-	2/2	-	2/2	-	-	
15	ხაბაზი სეფერი	4	2	6	$2^{1/4}$	¼	2/2	-	2/2	-	-	
16	მესხიძე მამუდი	4	4	8	$1^{3/4}$	-	4	-	3	1	-	
17	თათუოღლი ხუსეინი	7	3	10	$3^{1/4}$	-	8	-	2	6	-	
18	ხაბაზი მურადი	2	1	3	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	
19	ზერბოგოღლი მურადი	2	3	5	$4^{1/4}$	-	7	2	5	-	-	
20	აფხაზოღლი მემედი	2	3	5	$1^{1/4}$	-	4	2	2	-	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

21	ირემაძე ალი	6	5	11	$4^{1/4}$	½	14	1	4	9	-	
22	მჟავანაძე მამუდი	4	4	8	$4^{3/4}$	¼	3	-	3	-	-	
23	მჟავანაძე აბდურახმანი	4	7	11	$4^{1/8}$	½	5	-	4	1	-	
24	მესხიძე არიფი	3	2	5	$2^{3/4}$	¼	4	-	2	2	-	
25	კაკალოღლი ასლანი	1	-	1	½	-	-	-	-	-	-	
26	როყუა ხასანი	3	5	8	$2^{3/4}$	½	3	-	2	1	-	
27	როყუა ხუსეინი ეფენდი	3	1	4	$1^{1/4}$	¼	1	-	1	-	-	
28	როყუა ჯესიმი	3	4	7	$2^{3/4}$	½	4	-	4	-	-	
29	როყუა რეჯები	1	3	4	$2^{1/4}$	¼	2	-	2	-	-	
30	მესხიძე ხასანი	2	3	5	$3^{7/8}$	¼	2(1/2)	-	(1/2)	2	-	
31	მესხიძე ოსმანი	2	3	5	$2^{3/4}$	¼	2	-	2	-	-	
32	მესხიძე ფადიმე	-	3	3	¾	-	(2/2)	-	2/2	-	-	
33	მესხიძე ასლანი	5	3	8	$2^{3/4}$	¼	$5^{2/2}$	-	$2^{2/2}$	3	-	
34	გონიდი მურადი	5	6	11	$3^{1/4}$	¼	3	-	1	2	-	
35	რომანოღლი ხუსეინი	2	2	4	$2^{3/4}$	¼	-	-	-	-	-	
36	რომანოღლი ნური	4	1	5	$2^{1/4}$	½	3	-	2	1	-	
37	რომანოღლი ახმედი	2	3	5	$2^{1/4}$	½	2	-	2	-	-	
38	რომანოღლი მახირი	1	1	2	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
39	რომანოღლი რეჯები	1	1	2	$2^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
40	რომანოღლი ალი	3	2	5	$2^{1/4}$	¼	2	-	-	2	-	
41	მჟავანაძე სულეიმანი	4	4	8	$5^{1/4}$	½	6	-	4	2	-	
42	მჟავანაძე უსუპი	5	1	6	¾	¼	4	-	-	4	-	
43	შაქიროღლი დურსუნ	4	2	7	$1^{1/4}$	-	4	-	2	2	-	
	ჯამი	**130**	**121**	**251**	**$108^{3/4}$**	**8**	**155**	**5**	**96**	**54**	**-**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 119

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კინტრიშის თემი
აღმწერი - ლორთქიფანიძე ისმაილ
სოფ. მუხაისტატე

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბადი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
							საერთო რიცხვი	მათ შორის				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ				ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	მჟავანაძე მამუდ	2	7	9	$1^{1/8}$	1	2	-	2	-	-	
2	მჟავანაძე მამუდ ოსმ.	3	1	4	$1^{5/8}$	-	1	-	1	-	-	
3	მჟავანაძე სულეიმან	2	4	6	7/8	-	5	-	4	1	-	
4	მჟავანაძე დურსუნ	1	2	3	2	1	2	-	2	-	-	
5	მჟავანაძე ილია	3	2	5	$1^{1/2}$	½	2	-	2	-	-	
6	მჟავანაძე ხასან	4	1	5	$3^{3/8}$	1	4	-	4	-	-	
7	მჟავანაძე ოსმან	5	2	7	$2^{1/8}$	1	1	-	1	-	-	
8	მენაღარიშვილი მემე-დალი	2	1	3	2	1	3	-	3	-	-	
9	მენაღარიშვილი მა-მუდ	2	4	6	$1^{3/4}$	¼	3	-	3	-	-	
10	ცეცხლაძე მემედ	2	2	4	$5^{1/4}$	$1^{1/2}$	6	1	5	-	-	
11	ცეცხლაძე ოსმან	1	5	6	$1^{1/4}$	1	-	-	-	-	-	
12	მჟავანაძე ჯემალ	5	1	6	$2^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
13	ცეცხლაძე ისმაილ	7	1	8	$2^{1/2}$	½	2	-	2	-	-	
14	ცეცხლაძე ახმედ	3	3	6	$1^{3/4}$	-	-	-	-	-	-	
15	ცეცხლაძე მამუდ	2	1	3	$2^{7/8}$	½	3	-	3	-	-	
16	ქათამიძე მურად	2	3	5	$2^{3/8}$	2	6	-	6	-	-	
17	ქათამიძე ალი ოსმან	2	4	6	$1^{5/8}$	2	2	-	2	-	-	
18	ცეცხლაძე მემედ ხუსე-ინ	5	1	6	$2^{3/8}$	1	4	-	4	-	-	
19	ზორბეგოღლი ოსმან	6	3	9	$3^{3/4}$	-	6	-	4	2	-	
20	ზორბეგოღლი ხასან	1	2	3	$1^{3/4}$	-	4	-	4	-	-	
21	გერიკელიძე დურსუნ	1	3	4	$1^{1/2}$	1	2	-	2	-	-	
22	ვასაძე სულეიმან	2	3	5	$3^{1/4}$	-	(1/2)	-	(1/2)	-	-	
23	ცეცხლაძე უსუფ	1	-	1	-	½	-	-	-	-	-	
24	ტაკიძე მამუდ	4	2	6	$3^{1/8}$	1	4	-	4	-	-	
25	იმერული ისმაილ	4	2	6	$7^{3/8}$	1	18	-	3	15	-	
26	იმერული რეჯებ	4	1	5	$1^{1/4}$	½	3	-	3	-	-	
27	ქათამიძე მურად	2	2	4	$1^{1/2}$	½	3	-	3	-	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

28	ქათამიძე ხასან	2	1	3	$1^{1/8}$	½	-	-	-	-	-	
29	გერკელიძე ხუსეინ	4	3	7	$1^{1/8}$	1	6	1	5	-	-	
30	იმერული ალი	3	1	4	$2^{3/4}$	½	4	-	4	-	-	
31	ნიჟარაძე ქესკინ	2	4	6	$4^{1/2}$	$2^{1/2}$	14	1	11	2	-	
32	ქათამიძე დურსუნ	4	3	7	$2^{1/4}$	½	5	1	4	-	-	
33	ქათამიძე მემედ	2	3	5	$1^{1/8}$	¼	4	-	4	-	-	
34	ტაკიძე მევლუდ	3	2	5	$1^{3/4}$	¾	3	-	3	-	-	
35	ტაკიძე ხასან	4	1	5	$2^{1/4}$	1	9	1	8	-	-	
36	ტაკიძე ქემალ	1	3	4	$1^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
37	ტაკიძე ოსმან	5	3	8	$2^{1/8}$	½	16	1	15	-	-	
38	გოხიძე ხასან	5	2	7	$1^{1/8}$	½	5	-	3	2	-	
39	ტაკიძე შაბან	5	5	10	$6^{1/4}$	1	48	-	44	-	-	
40	მორჩილაძე უსუფ	5	2	7	$2^{1/4}$	1	5	-	5	-	-	
41	მორჩილაძე მამუდ	1	4	5	$1^{1/4}$	1	3	-	3	-	-	
42	რუშანოღლი მემედ	1	3	4	$1^{1/8}$	1	4	-	4	-	-	
43	ბაბილოძე ხასან	4	4	8	3	1	6	-	4	2	-	
44	გოგიტიძე ალი	4	1	5	$4^{1/2}$	1	4	-	4	-	-	
45	გოგიტიძე სულეიმან	3	4	7	$2^{3/8}$	¼	5	-	5	1	-	
46	ძიძიგური სულეიმან	4	1	5	$3^{1/2}$	$1^{1/2}$	3	-	3	-	-	
47	ანანიძე ხასან	2	3	5	2	½	6	-	5	-	-	
48	ანანიძე სულეიმან	4	4	8	$2^{5/8}$	1	4	-	4	-	-	
49	მგალობლიშვილი მურად	3	2	5	$2^{3/8}$	$1^{1/2}$	1	-	1	-	-	
50	მგალობლიშვილი ახმედ	2	1	3	$1^{3/4}$	½	4	-	4	-	-	
51	რომუნაიშვილი მამუდ	2	3	5	$5^{1/4}$	$1^{1/2}$	13	--	10	3	-	
52	რომუნაიშვილი ხასან	1	2	3	$3^{1/8}$	1	1	-	1	-	-	
53	რომუნაიშვილი ისმაილ	2	3	5	$2^{1/4}$	½	7	-	2	5	-	
54	რომუნაიშვილი სულეიმან	2	4	6	$2^{1/8}$	1	2	-	2	-	-	
55	რომუნაიშვილი შუქრი	3	1	4	5/8	½	6	-	6	-	-	
56	რომუნაიშვილი ხუსეინ	1	3	4	$2^{1/8}$	1/8	2	-	2	-	-	
57	რომუნაიშვილი უსუფ	2	1	3	$1^{1/4}$	1	4	-	4	-	-	
58	გოხიძე სულეიმან	3	5	8	$2^{1/4}$	1	9	-	9	-	-	
59	გეორგაძე უსუფ	2	1	3	$1^{5/8}$	-	4	-	4	-	-	
60	ძიძიგური ხუსეინ	2	3	5	$2^{1/4}$	1	4	-	4	-	-	
61	ტაკიძე ახმედ	3	4	7	$3^{3/8}$	$1^{1/2}$	5	-	5	-	-	
62	ელიაძე მემედ	2	2	4	2	1	2	-	2	-	-	
63	გოლიაძე უსუფ	3	4	7	2	1	3	-	3	-	-	
64	ტაკიძე დურსუნ	2	3	5	$1^{7/8}$	½	5	1	4	-	-	
65	ბერიძე ოსმან	3	2	5	$2^{1/4}$	1	4	-	4	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

66	მჟავანაძე მემედ	2	4	6	$2^{3/8}$	½	6	-	4	-	-	
67	ტაკიძე მურადი	3	2	5	$2^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
68	მენაღარიშვილი ხუსეინ	1	3	4	$1^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
69	მენაღარიშვილი სკენდერ	2	3	5	$1^{1/4}$	1	1	-	1	-	-	
70	გეორგაძე ხუსეინ	2	1	3	$1^{1/8}$	1	2	-	2	-	-	
71	გეორგაძე სულეიმან ეფ.	2	4	6	$3^{1/4}$	¼	5	-	5	-	-	
72	მჟავანაძე ხასან მემედის ძე	1	-	1	1	½	1	-	1	-	-	
73	ჯამე(მეჩეთი)					-						
	ჯამი	**197**	**181**	**378**	**$184^{3/8}$**	**$57^{5/8}$**	**$342^{1/2}$**	**13**	**$297^{1/2}$**	**32**	**-**	
	მჟავანაძე ყარსიმანი	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
	ქათამიძე ახმედ	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
	გოგიტიძე რეჯები	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	
	ქათამიძე ხასანი	-	-	-	$2^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
	დოხჩიროღლი ახმედი	-	-	-	$1^{1/2}$	-	-	-	-	-	-	
					$193^{1/8}$							

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 120-121

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კინტრიშის თემი
სოფ. ზენითი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი ჰინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი ჰინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					შენიშვნა
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	
1	გელაძე ახმედ	5	4	9	$1^{3/4}$	¼	4		-	4	-	
2	გელაძე ოსმანი	3	1	4	$2^{3/4}$	-	$4^{(2/2)}$		$2^{(2/2)}$	2	-	
3	გელაძე ახმედი	1	3	4	$1^{1/4}$	-	-		-	-	-	
4	გელაძე მემედი	3	3	6	$1^{1/4}$	-	$6^{1/2}$		$2^{1/2}$	4	-	
5	ქათამიძე მევლუდი	3	5	8	$1^{3/4}$	-	$2^{(1/2)}$		$2^{(1/2)}$	-	-	
6	ხაჯიოღლი მემედი	3	3	6	$1^{1/4}$	-	2		-	2	-	
7	ხინიკაძე სკენდერი	3	3	6	$1^{1/4}$	½	2		2	-	-	
8	მჟავანაძე ხუსეინი	6	2	8	$2^{3/4}$	½	6		2	4	-	
9	ღლონტი ალი	3	2	5	$2^{1/2}$	-	2		2	-	-	
10	ხახუტოღლი ახმედი	3	7	10	$1^{3/4}$	-	2	1	-	1	-	
11	გიორგაძე ქემალი	4	6	10	$1^{3/8}$	½	4	-	4	-	-	
12	გოგიტიძე რეჯები	8	3	11	$1^{3/8}$	-	8	-	4	4	-	
13	გიორგაძე სულეიმა-ნი	4	1	5	$2^{1/4}$	¼	32	1	3	28	-	
14	ქათამიძე ხულუსი	5	4	9	2	-	4	-	-	4	-	
15	ქათამიძე ხასანი	3	5	8	$1^{3/4}$	-	4	-	4	-	-	
16	გოგიტიძე ზაბითი	4	2	6	$2^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
17	ქათამიძე ხუსეინი	4	1	5	2	-	$2^{(1/2)}$	-	$2^{(1/2)}$	-	-	
18	ქათამიძე ახმედი	3	4	7	$1^{1/2}$	-	3	-	3	-	-	
19	ბაუჟოღლი ალი	4	3	7	¾	-	4	-	2	2	-	
20	ბაუჟოღლი მემედი	3	6	9	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
21	ბაუჟოღლი ახმედი	4	4	8	$3^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
22	კომახიძე მურადი	4	1	5	$1^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
23	ბაუჟოღლი დურსუნი	3	2	5	$2^{1/8}$	-	1	-	1	-	-	
24	ქათამიძე ხასანი	3	2	5	2	¼	$4^{(2/2)}$		$2^{(2/2)}$	2	-	
25	ქათამიძე სულეიმა-ნი	-	-	-	-	-	-		-	-	-	
26	ჯინჭაროღლი მემე-დი	8	3	11	3	-	5	1	4	-	-	
27	ირემაძე მამუდი	4	4	8	¾	¼	1	-	1	-	-	
28	მჟავანაძე რეჯები	2	2	4	$1^{1/8}$	-	1	-	1	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

29	ქათამიძე არიფი	4	4	8	2	-	4	-	-	4	-	
30	ირემაძე უსუპი	3	3	6	$2^{3/4}$	¾	4	-	2	2	-	
31	გოგიტიძე კარლო	4	4	8	$2^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	
32	ოქროპილოღლი ხა-სანი	2	2	4	½	-	2	-	2	-	-	
33	მჟავანაძე კარსიმანი	3	5	8	$2^{1/4}$	-	3	1	2	-	-	
34	ჯამე	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
	ჯამი	**112**	**104**	**223**	**$61^{3/8}$**	**$3^{1/4}$**	**133**	**4**	**66**	**63**	**-**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 122

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - ვ. ბურჭულაძე
სოფ. აჭი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					შენიშვნა
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	
1	ბეჟიოღლი ალი	5	5	10	$4^{3/4}$	-	10	-	6	4	-	
2	ვერულიძე მემედ	1	1	2	$1^{3/4}$	4	2	-	-	2	-	
3	ცეცხლაძე შაქირ	6	4	10	4	-	3	-	3	-	-	
4	ჩალოღლი ქემალ	5	6	11	5	-	4	-	4	-	-	
5	ბეჟიოღლი ხასან	5	6	11	$6^{3/4}$	½	29	-	4	25	-	
6	ცეცხლაძე ელიას	2	4	6	$2^{1/4}$	$1^{1/2}$	6	-	2	4	-	
7	ცეცხლაძე ალი	4	3	7	$4^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
8	ბეჟიოღლი ქემალ	1	1	2	$3^{1/4}$	½	4	-	4	-	-	
9	კაიკაციშვილი ხასან	1	2	3	$1^{3/4}$	½	3	-	3	-	-	
10	კაიკაციშვილი ხუსე-ინ	2	3	5	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
11	მენაღარიშვილი სუ-ლეიმან	3	2	5	$3^{1/4}$	-	9	-	9	-	-	
12	ცეცხლაძე ახმედ	3	3	6	$1^{3/4}$	½	3	-	3	-	-	
13	ლაზოღლი ხასან	2	2	4	1	-	2	-	2	-	-	
14	ლაზოღლი მამუდ	4	3	3	$3^{1/4}$	-	4	-	2	2	-	
15	მახაროღლი მევ-ლუდ	5	1	6	$3^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
16	მახაროღლი ასლან	3	3	6	2	-	2	-	2	-	-	
17	მახაროღლი ხასან	3	3	6	$1^{3/4}$	-	-	-	-	-	-	
18	ჯინჭარაძე მეჯით	5	3	8	$3^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	
19	ჯინჭარაძე ხუშუტ	1	4	5	2	-	3	-	3	-	-	
20	ჯინჭარაძე მამუდ	4	4	8	$3^{1/2}$	-	4	-	4	-	-	
21	მავანაძე სერდალ	3	4	7	$3^{1/2}$	1/4	1	-	1	-	-	
22	მჯავანაძე გულიე	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-	
23	ლაზოღლი რეჯებ	2	1	3	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	
24	ჟორდანია გულის-ვარდ	2	1	3	$1^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
25	სალიქვაძე მეჯით	3	2	5	$1^{3/4}$	-	3	-	-	3	-	
26	ცეცხლაძე ხუსეინ	4	1	5	$2^{1/8}$	-	3	-	3	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

27	ცეცხლაძე ხასან	5	3	8	$6^{1/4}$	-	32	-	4	28	-	
28	სალიქვაძე ხუსეინ	1	3	4	$2^{3/4}$	-	3	1	2	-	-	
29	სალიქვაძე ხასან	2	2	4	$3^{1/4}$	-	3	-	1	1	-	
30	სალიქვაძე სკენერ	1	2	3	$1^{1/4}$	-	1	-	-	1	-	
31	სალიქვაძე მურად	6	1	7	$4^{1/4}$	1	3	-	3	-	-	
32	ჩალოღლი ალი	2	2	4	$1^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
33	ჩალოღლი ოსმან	3	2	5	$1^{1/2}$	-	1	-	1	-	-	
34	ჩალოღლი მურადი	2	4	6	$3^{1/4}$	½	6	-	4	2	-	
35	მახაროღლი ოსმან	5	6	11	$5^{1/2}$	-	13	-	3	10	-	
36	ცეცხლაძე მამუდ	6	1	7	$4^{1/2}$	-	4	-	4	-	-	
37	ცეცხლაძე დურსუნ	2	5	7	$2^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
38	კეკიოღლი ხუსეინ	1	4	5	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
39	კაკალოღლი სკენ-დერ	3	5	8	$2^{1/4}$	-	7	-	7	-	-	
40	კაკალოღლი ალი	1	2	3	$2^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
41	კარახმელოღლი იზეტ	3	1	4	$2^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
42	კეკიოღლი ქამილ	2	2	4	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
43	კეკიოღლი დურსუნ	2	3	5	$3^{1/4}$	-	9	-	3	6	-	
44	იბშიროღლი ახმედ	4	2	6	¼	-	1	-	1	-	-	
45	კეკიოღლი ახმედ	1	4	5	$2^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	
46	კაკალოღლი ჯემალ	1	4	5	$3^{1/4}$	-	6	1	5	-	-	
47	კაკალოღლი ხუსეინ	6	3	9	$5^{1/4}$	-	3	-	-	3	-	
48	კაკალოღლი ბილალ	2	3	5	3	-	4	-	4	-	-	
49	კვესიოღლი ყურშუბ	3	3	6	2	-	18	-	3	15	-	
50	კვესიოღლი რიზაბეგ	4	3	7	$4^{3/4}$	-	12	-	3	9	-	
51	კვესიოღლი ახმედ	4	2	6	$2^{1/2}$	-	13	-	3	10	-	
52	კვესიოღლი სკენ-დერ	3	1	4	$3^{3/4}$	-	5	-	2	3	-	
53	კვესიოღლი სულეი-მან	3	5	8	$3^{1/3}$	-	4	2	2	-	-	
54	კვესიოღლი ხუსეინ	1	2	3	$1^{3/4}$	-	-	-	-	-	-	
55	კვესიოღლი ხასან	1	2	3	$1^{3/4}$	-	-	-	-	-	-	
56	კვესიოღლი ოსმან	3	1	4	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	
57	ხინიკაძე ოსმან	2	1	3	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	
58	კვესიოღლი ალი	5	1	6	$2^{1/2}$	1	4	1	3	-	-	
59	კვესიოღლი თეოფან	3	5	8	$3^{3/4}$	½	7	2	5	-	-	
60	ჩალოღლი ხუსეინ	2	1	3	1	-	-	-	-	-	-	
61	ხაჯიოღლი ახმედ-მუსტაფ	5	3	8	$2^{1/4}$	-	2	-	1	1	-	
	ჯამი	**180**	**165**	**345**	**$171^{1/8}$**	**7**	**284**	**7**	**148**	**129**	**-**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 123-124

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კინტრიშის თემი
სოფ. აჭყვისთავი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					შენიშვნა
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	
1	ნაცაროღლი ოსმანი	2	3	5	$4^{1/4}$	½	7	1	3	3	-	
2	ნაცაროღლი დურსუნი	2	2	4	¾	½	3	-	3	-	-	
3	ნაცაროღლი ასლანი	2	5	7	2	¼	2	-	2	-	-	
4	ზოიძე ხუშუტი	2	5	7	$2^{1/4}$	¼	3	-	3	-	-	
5	ზოიძე ხულუსი	3	1	4	¼	1	1	1	-	-	-	
6	ჯელათოღლი ალიაღა	3	1	4	13	¼	2	-	2	-	-	
7	მიქელაძე ხუსეინი	5	4	9	$2^{1/2}$	-	3	-	3	-	-	
8	ზოიძე ახმედი	2	4	6	$1^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
9	ზოიძე ხულუსი	7	2	9	½	½	4	-	4	-	-	
10	ზოიძე ხუსეინი	3	4	7	$2^{1/4}$	½	4	-	4	-	-	
11	ბალაძე მურადი	5	5	10	$2^{3/4}$	-	3	-	3	-	-	
12	ბალაძე ხუშუტი	5	3	8	¾	½	3	1	2	-	-	
13	ბალაძე ხუსეინი	2	1	3	¾	½	3	1	2	-	-	
14	ბალაძე სულეიმანი	4	3	7	¼	½	4	-	4	-	-	
15	ბალაძე ჯემალი	1	2	3	¼	-	1	-	1	-	-	
16	ბალაძე რეჯები	1	-	1	2	½	-	-	-	-	-	
17	ბალაძე ხასანი	2	1	3	¾	½	-	-	-	-	-	
18	ბალაძე რამიზი	4	3	7	$1^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
19	ანანიძე ალი	2	3	5	5	1	2	-	2	-	-	
20	მოლამედოღლი ას-ლანი	2	1	3	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
21	რომანოღლი ოსმანი	1	3	4	$2^{1/4}$	½	4	-	2	2	-	
22	ნოღაიდელი ალი	4	1	5	$2^{1/2}$	1	2	-	2	-	-	
23	ნოღაიდელი რამიზი	3	1	4	$1^{1/2}$	-	3	-	-	3	-	
24	ჯინჭარაძე ჯემალი	2	3	5	¼	½	1	-	1	-	-	
25	ანანიძე მურადი	4	4	8	$1^{1/4}$	-	4	-	2	2	-	
26	ანანიძე ხუსეინ	2	4	6	$2^{3/4}$	½	2	-	2	-	-	
27	გოლიაძე ოსმანი	2	2	4	$2^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
28	რომანიშვილი სულეი-მანი	4	2	6	$2^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
29	მახაროღლი თემური	4	1	5	$2^{1/4}$	¼	2	-	2	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

30	ანანიძე ახმედი	2	2	4	½	½	2	-	2	-	-	
31	რომანიშვილი სულეიმანი	3	2	5	$2^{7/8}$	¼	6	-	2	4	-	
32	მენაბდე სულეიმანი	4	5	9	¾	1	4	1	3	-	-	
33	რომანოღლი ხასანი	1	2	3	$2^{3/4}$	¼	2	-	2	-	-	
34	მესხიძე სულეიმანი	4	4	8	$2^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
35	რომანიშვილი ოსმანი	4	6	10	$2^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
36	მოლამედოღლი მემედი	2	3	5	¾	-	2	-	2	-	-	
37	მოლამედოღლი ქამილი	2	5	7	4	1	1	-	-	1	-	
38	მოლამედოღლი უსუპი	4	2	6	$3^{3/4}$	½	1	-	1	-	-	
39	მემარნე ასლანი	1	2	3	¾	-	-	-	-	-	-	
40	ხახუტოღლი ოსმანი	2	6	8	$1^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
41	ხახუტოღლი ყეზეთი	2	4	6	$2^{1/4}$	-	4	-	2	2	-	
42	ანანიძე სკენდერი	2	3	5	¼	¼	2	-	2	-	-	
43	ხახუტოღლი შერიფი	3	2	5	$2^{1/8}$	-	4	-	4	-	-	
44	ხახუტოღლი სულეიმანი	5	1	6	$1^{1/2}$	-	4	-	4	-	-	
45	კომახიძე რამიზაღა	5	2	7	3	-	3	-	3	-	-	
46	კომახიძეხუსეინ	3	4	7	$2^{1/2}$	1	4	-	4	-	-	
47	კომახიძე უსუპაღა	3	5	8	$2^{1/2}$	1	2	-	2	-	-	
48	კომახიძე ხასანი	4	1	5	¼	2	2	-	2	-	-	
49	ბერიძე ასლანი	5	5	10	$1^{1/4}$	-	5	-	3	2	-	
50	კაკალოღლი რამიზი	4	2	6	$2^{1/4}$	-	3	1	2	-	-	
51	კაკალოღლი ემრული	3	1	4	$2^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
52	ბიოღლი რეჯები	2	2	4	$1^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
53	ბიოღლი ხასანი	3	1	4	$3^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
54	მემარნე ალი	3	5	8	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
55	მემარნე ახმედი	3	2	5	$2^{1/2}$	½	1	-	1	-	-	
56	მემარნე ხასანი	2	3	5	$5^{1/4}$	1	26	-	6	20	-	
57	მემარნე ოსმანი	2	1	3	$2^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
58	მემარნე სულეიმანი	4	4	8	3	1	1	-	1	-	-	
59	ხაბაზი უსუპი	3	3	6	3	½	3	-	3	-	-	
60	ხაბაზი მემედ	7	2	9	$1^{1/2}$	1	26	-	6	20	-	
61	ხახუტოღლი ასლანი	2	4	6	$2^{3/4}$	-	4	-	-	4	-	
62	ხახუტოღლი ემინი	3	3	6	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
63	ხახუტოღლი ხასანი	4	3	7	$3^{1/2}$	-	5	-	-	5	-	
64	ხაბაზი რამიზი	4	5	9	$2^{1/2}$	½	3	-	3	-	-	
65	ხაბაზი უსუპი	2	3	5	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	
66	ხაბაზი ასლანი	4	2	6	$1^{1/8}$	-	1	-	1	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

67	ხაბაზი ნური	3	3	6	¾	-	-	-	-	-	-	
68	ხაბაზი მემედალი	3	1	4	$2^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
69	ხაბაზი ყემბერი	4	5	9	$1^{3/4}$	-	4	-	-	4	-	
70	ხაბაზი ემინი	4	3	7	$1^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
71	მემარნე მურადი	1	2	3	$4^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
72	მემარნე ასლანი	5	1	6	$1^{1/2}$	-	23	-	3	20	-	
73	მემარნე ხულუსი	1	1	2	$1^{3/8}$	-	-	-	-	-	-	
74	რომანიშვილი მევლუდი	4	3	7	$2^{1/4}$	-	3	1	2	-	-	
75	რომანიშვილი ისმაილი	4	1	5	¾	1	2	-	2	-	-	
76	ხაბაზი ჯემალი	4	1	5	$2^{3/4}$	¾	2	-	2	-	-	
77	ხაბაზი მურადი	3	2	5	1	-	2	-	2	-	-	
78	რომანიშვილი მამუდი	4	4	8	$2^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	
79	ჭედელოღლი მურადი	3	1	4	¼	-	-	-	-	-	-	
80	ჭედელოღლი ხასანი	4	2	6	2	-	5	-	2	3	-	
81	რომანიშვილი ყემბერი	4	2	6	¼	-	2	-	2	-	-	
82	რომანიშვილი ხუშუტ	2	3	5	$2^{1/4}$	½	-	-	-	-	-	
83	ჯამუშოღლი იუნუსი	2	5	7	$1^{5/8}$	¼	2	-	2	-	-	
84	რომანოღლი ხასან	1	3	4	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	
85	რომანიშვილიახმედ აღა	4	2	6	$2^{1/4}$	-	5	1	2	2	-	
86	რომანიშვილი ფადიმე	-	2	2	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
87	რომანიშვილი ალი	6	3	9	$3^{3/8}$	½	2	1	1	-	-	
88	რომანიშვილი ხასან	5	4	9	$1^{3/4}$	-	6	-	6	-	-	
89	რომანიშვილი სკენდერი	3	3	6	$2^{1/4}$	1	1	-	1	-	-	
90	რომანიშვილი უსუპი	2	2	4	-	-	3	-	2	1	-	
91	რომანიშვილი ნური	2	2	4	¾	½	2	-	2	-	-	
92	რომანიშვილი მემედი	2	3	5	$1^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
93	რომანიშვილი მამუდი	4	4	8	$2^{1/4}$	-	3	-	-	3	-	
94	ზოიძე უსუპი	4	1	5	3	-	2	-	2	-	-	
95	რომანიშვილი ალი	3	3	6	¾	-	-	-	-	-	-	
96	ზოიძე დურსუნი	1	3	4	$1^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
97	ანანიძე ასლანი	3	2	5	$3^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
98	ანანიძე შაქირი	5	3	8	$1^{1/2}$	1	1	-	1	-	-	
99	ანანიძე (სახელი არ იკითხება)	3	3	6	$1^{1/4}$	4	4	-	4	-	-	
100	ანანიძე ხუსეინი	4	2	6	½	-	2	-	2	-	-	
101	ანანიძე მურად	3	4	7	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
102	ანანიძე ხუსეინ აღა	3	3	6	$3^{1/4}$	½	2	-	2	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

103	ანანიძე სულეიმან/მე-მედი	5	1	6	$2^{1/8}$	½	1	-	1	-	-	
104	ანანიძე სულეი-მან/უსუპი	2	2	4	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	
105	ანანიძე სკენდერი	3	4	7	$4^{1/4}$	-	9	1	8	-	-	
106	ანანიძე მამუდი	3	-	3	¼	-	-	-	-	-	-	
107	ზოიძე ხასანი	5	4	9	$2^{1/4}$	2	5	1	4	-	-	
108	ზოიძე მემედი	5	2	7	$1^{3/4}$	-	7	2	5	-	-	
109	ზოიძე გენჯი	4	3	7	$2^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
110	ბალაძე ხასანი	2	1	3	¾	½	-	-	-	-	-	
111	ჯინჭარაძე ხუსეინი	6	2	8	¾	¼	4	-	2	2	-	
112	გოგიტიძე მურადი	4	3	7	$1^{1/8}$	-	1	-	1	-	-	
113	გოგიტიძე მემედი	2	2	4	$2^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
114	ხახუტოღლი სკენდე-რი	5	4	9	$2^{1/4}$	-	6	1	3	2	-	
115	ხახუტოღლი რეჯები	5	1	6	$5^{1/2}$	1	23	-	3	20	-	
116	ანანიძე მევლუდი	4	2	6	$3^{1/2}$	-	4	-	4	-	-	
117	ცხომელიძე მევლუდი	4	4	8	$1^{1/4}$	-	6	-	2	4	-	
118	ხუსიოღლი ხასანი	8	1	9	$2^{2/4}$	-	-	-	-	-	-	
119	ცხომელიძე ალი	2	1	3	$2^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
120	ცხომელიძე რეჯები	4	5	9	$2^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
121	ოთიოღლი ოსმანი	3	3	6	$2^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
122	ოთიოღლი ალი	2	5	7	½	-	-	-	-	-	-	
123	კომახიძე ახმედ აღა	5	8	13	$2^{1/4}$	$2^{1/4}$	12	1	3	8	-	
124	ხინიკაძე სკენდერი	3	3	6	$1^{1/4}$	½	2	-	2	-	-	
	ჯამი	**401**	**339**	**740**	**$245^{1/4}$**	**$40^{1/4}$**	**403**	**15**	**252**	**136**	**-**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 125-126

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

კინტრიშის თემი
აღმწერი - გაბუნია ნინა
სოფ. სკურა

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
								მათ შორის				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	გეგიძე ხასან	1	4	5	$3^{1/4}$	½	2	-	2	-	-	
2	თხილაიშვილი ხუსეინ	3	2	5	$2^{1/4}$	½	5	-	1	4	-	
3	ანანიძე ხუსეინ	2	3	5	2	¼	3	-	3	-	-	
4	ცეცხლაძე ოსმან	2	3	5	$1^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
5	მოწყობილი სულეი-მან	3	2	5	$1^{1/4}$	½	2	-	2	-	-	
6	ქარცივაძე მემედალი	2	1	3	$3^{1/4}$	¼	-	-	-	-	-	
7	სტამბოლოღლი რეჯებ	3	4	7	$3^{1/2}$	1	7	-	6	-	-	
8	ტაკიძე რეჯებ	2	6	8	$1^{1/4}$	1	1	-	1	-	-	
9	ტაკიძე სკენდერ	2	1	3	$3^{1/4}$	2	2	-	2	-	-	
10	ტაკიძე რამიზი	4	3	7	$3^{1/2}$	1	4	1	3	-	-	
11	კობალაძე რეჯებ	2	4	6	$1^{3/4}$	1	4	-	2	2	-	
12	ტაკიძე ოსმან	4	3	7	$2^{1/4}$	1	3	-	3	-	-	
13	ტაკიძე მემედ	5	1	6	3	1	2	-	2	-	-	
14	ოქრობილიძე დურსუნ	3	1	4	$2^{1/2}$	2	4	-	4	-	-	
15	ტაკიძე ქესკინ	6	5	11	$6^{3/4}$	$1^{1/2}$	7	1	6	-	-	
16	ტაკიძე უსუფ ხასან	3	3	6	$2^{3/4}$	-	5	-	5	-	-	
17	ტაკიძე მამუდ	5	4	9	$2^{1/4}$	-	5	-	2	3	-	
18	ჯინჭარაძე ხუსეინ	3	1	4	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
19	ოქრობილიძე ხუშუტ	4	1	5	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
20	ოქრობილიძე ქემალ	3	4	7	$3^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
21	რომანოღლი თალიბ	3	4	7	$2^{1/4}$	½	2	-	2	-	-	
22	ბაჟუნოღლი მამუდ	4	4	8	$3^{1/4}$	-	8	-	2	6	-	
23	ოქრობილიძე ყემბერ	7	2	9	$2^{3/4}$	1	6	1	5	-	-	
24	სორობელოღლი ოს-მან	2	2	4	$2^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
25	სორობელოღლი მე-რიამი	1	3	4	½	¼	2	-	2	-	-	
26	სორობელოღლი ქე-მალ	2	2	4	$3^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

27	ბაჟუნოღლი სულეიმან ახმედ	3	4	7	$2^{1/4}$	½	4	1	3	-	-	
28	ქარცივაძე მევლუდ	5	2	7	$2^{1/4}$	½	16	1	5	10	-	
29	ჯინჭარაძე მამუდ	4	5	9	$2^{1/4}$	$2^{1/2}$	5	1	4	-	-	
30	ჯინჭარაძე უსუფი	4	10	14	$4^{1/2}$	½	4	-	4	-	-	
31	ტაკიძე რეჯიდ	6	4	10	$3^{1/4}$	1	7	-	7	-	-	
32	ტაკიძე უსუფ	3	2	5	$2^{1/4}$	½	2	-	2	-	-	
33	ტაკიძე ხუსეინ ესედის	2	5	7	$2^{1/2}$	-	½	-	½	-	-	
34	ტაკიძე ახმედ ესედის	5	2	7	-	-	1	-	1	-	-	
35	ტაკიძე მურად მუხრანის	3	1	4	$2^{1/8}$	½	2	-	2	-	-	
36	ტაკიძე ოსმან მუხრანის	2	2	4	$2^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
37	ხაბაზი სკენდერ	2	4	6	$1^{1/4}$	½	4	-	4	-	-	
38	სტამბოლოღლი უსუფ	4	2	6	$3^{1/4}$	1	8	1	3	4	-	
39	სტამბოლოღლი ხუსეინ	3	2	5	$2^{1/4}$	1	6	-	4	2	-	
40	სტამბოლოღლი დურსუნ	1	1	2	$1^{1/4}$	1	3	-	3	-	-	
41	ანანიძე ქამილ	2	2	4	$1^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	
42	ანანიძე ხასან	3	1	4	$2^{1/4}$	$1^{1/2}$	$2^{1/2}$	2	½	-	-	
43	დარახველიძე სულეიმან	2	3	5	½	1	1	-	1	-	-	
44	ბაჟუნოღლი ოსმან	6	1	7	$2^{3/4}$	1	5	-	5	-	-	
45	სტამბოლოღლი ალი	5	5	10	$5^{3/4}$	$1^{1/2}$	9	-	5	4	-	
46	ჯინჭარაძე მურად მამუდი	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
47	ჯინჭარაძე სულეიმან	6	4	10	$3^{1/4}$	-	-	-	1	8	-	
48	სტამპოლოღლი ისმაილ	5	2	7	$2^{1/4}$	½	16	1	5	10	-	
49	სტამპოლოღლი ახმედ	6	2	8	4	2	7	-	5	2	-	
50	რომანოღლი ოსმან	4	4	8	$3^{1/4}$	1	4	-	4	-	-	
51	გოგიტიძე ხასან	2	2	4	$4^{3/8}$	3	4	-	4	-	-	
52	გოგიტიძე სულეიმან	1	3	4	$1^{3/4}$	½	2	-	2	-	-	
53	ტაკიძე ხასან	3	1	4	$2^{1/2}$	½	5	-	5	-	-	
54	გოგიტიძე მევლუდ უსუფ	3	2	5	$1^{1/2}$	½	1	-	1	-	-	
55	ანანიძე მემედ	3	1	4	$2^{1/4}$	½	$6^{1/2}$	1/2	6	-	-	
56	ესაძე დურსუნ	2	1	3	$1^{1/4}$	1	5	-	4	1	-	
57	მოწყობილი უსუფ	3	2	5	$2^{1/2}$	½	2	-	2	-	-	
58	ტაკიძე ალი	4	2	6	3	1	3	-	3	-	-	
59	ტაკიძე ახმედ დურ.	3	2	5	$1^{3/4}$	¼	1	-	1	-	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

60	ტაკიძე ხუსეინ ახმედ	2	1	3	$1^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
61	მესხიძე მემედ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
62	მჟავანაძე მემედ	6	4	10	$2^{1/4}$	1	30	1	5	24	-	
63	ხინიკაძე მევლუდ	4	2	6	$2^{7/8}$	½	-	-	-	-	-	
64	ხახუტოღლი ხუსეინ	1	2	3	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
65	ჯინჭარაძე ხასან	2	4	6	$4^{1/4}$	1	3	-	3	-	-	
66	კაკალოღლი დურსუნ	2	2	4	$1^{3/4}$	½	1	-	1	-	-	
67	ტაკიძე ხასან ახმედ	3	3	6	$3^{1/4}$	2	-	-	-	-	-	
68	ანანიძე მევლუდ	3	3	6	$2^{1/4}$	½	3	-	3	-	-	
69	დარახველიძე ჯივან	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
70	ოქრობილიძე მურად	1	2	3	$1^{1/2}$	½	3	-	3	-	-	
71	ტაკიძე მემედ	3	1	4	1	-	-	-	-	-	-	
72	მჟავანაძე მამუდ	3	1	4	$1^{1/8}$	1/2	4	-	-	4	-	
73	ართმელაძე ელიასი	3	4	7	¾	¼	4	-	4	-	-	
74	ჯინჭარაძე მურადი	2	2	4	$4^{1/4}$	1	3	-	3	-	-	
75	მესხიძე მემედ	4	2	6	$1^{3/4}$	-	-	-	-	-	-	
	ჯამი	**229**	**192**	**428**	**$173^{3/4}$**	**$50^{3/4}$**	**291**	**13**	**194**	**84**	**-**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 127-128

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
სოფ. კვირიკე მუსულმანების

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	[illegible] რქიანი საქო-	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	ჯაში ხუსეინი	4	3	7	$3^{3/4}$	½	10	2	8	-	-	
2	ხაჯიოღლი მურადი	2	5	7	$4^{1/2}$	½	4	-	4	-	-	
3	რეიზ-ოღლი რამიზი	3	3	6	3	1	6	-	6	-	-	
4	მუვთიოღლი მურადი	6	4	10	3	¼	6	1	5	-	-	
5	ცივაძე უსუპი	4	4	8	$3^{1/2}$	½	8	-	8	-	-	
6	ხუშტიოღლი ხუსეინი	6	3	9	2	-	459	5	14	440	-	
7	მამუჯი ალიკა	6	7	13	2	¼	27	1	11	15	-	
8	სეიდ-ოღლი იბო	5	5	10	1	-	30	-	5	25	-	
9	ხინიკაძე სკენდერ	2	2	4	$4^{3/4}$	$1^{1/4}$	20	-	5	15	-	
10	ხაჯი-ოღლი ახმედ	1	2	3	2	1	2	-	2	-	-	
11	აახზახ-ოღლი ხუსეინი	4	5	9	$2^{3/4}$	-	5	-	5	-	-	
12	შატარ-ოღლი ალიაღა	4	3	7	$2^{1/4}$	¼	6	-	6	-	-	
13	ბექირ-ოღლი მუსა	3	3	6	$1^{3/4}$	1	5	-	5	-	-	
14	ვერულიძე ალი	4	5	9	$2^{1/2}$	½	2	-	2	-	-	
15	ბერაძე ისმაილი	3	4	7	5	½	4	-	4	-	-	
16	ხინიკაძე აღამ მემედი	3	3	6	$3^{1/4}$	$1^{1/4}$	10	1	4	5	-	
17	ჭყონია ხასანი	9	5	14	$6^{1/2}$	$1^{1/2}$	14	4	10	-	-	
18	გულ-ოღლი იდრის	1	1	2	¼	1	2	-	2	-	-	
19	მჟავანაძე მემედალი	4	4	8	$4^{3/4}$	$1^{1/4}$	6	-	6	-	-	
20	ცენტერაძე რეზმან ჩაუშ.	5	6	11	$5^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
21	გულ-ოღლი ისმაილ	1	5	6	¼	$1^{1/2}$	3	-	3	-	-	
22	ლაზ-ოღლი ხასანი	4	2	6	$3^{3/4}$	$1^{1/2}$	4	-	4	-	-	
23	ლაზ-ოღლი ახმედი	3	4	7	$3^{1/2}$	1	4	-	4	-	-	
24	ვერულიძე სულეიმანი	1	4	5	$3^{1/2}$	$1^{1/2}$	4	-	4	-	-	
25	შაქარ-ოღლი ხუსეინი	4	5	9	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
26	შაქარ-ოღლი რეჯები	5	4	9	$5^{3/4}$	½	4	-	4		-	
27	აბუსერიძე მამუდ	3	3	6	$3^{5/8}$	1	3	-	3		-	
28	ჩელეპ-ოღლი მუხამედი	3	2	5	$2^{1/2}$	¾	6	-	6	4	-	
29	ჩელეპ-ოღლი ახმედი	4	2	6	$2^{1/4}$	½	4	-	-		-	
30	შაქარ-ოღლი ახმედი	4	3	7	$2^{1/2}$	$1^{1/4}$	7	1	6		-	
31	შაქარ-ოღლი ხასანი (ოს-მან)	-	-	-	-	-	-	-	-		-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

32	გოგიტიძე ახმედი	5	1	6	$3^{1/4}$	$1^{1/2}$	6	-	4	2	-	
33	დედოფალოღლი სკენდე-რი	4	3	7	$2^{3/8}$	-	2	-	-	2	-	
34	დედოფალოღლი უსუპი	4	5	9	$2^{3/8}$	-	-	-	-	-	-	
35	შუბარიძე ქამილ	5	4	9	$5^{1/2}$	1	4	-	1	3	-	
36	ჩაუშ-ოღლი ხასანი	4	1	5	$2^{7/8}$	½	3	-	-	3	-	
37	ჩაუშ-ოღლი არიფი	3	5	8	$2^{1/2}$	½	6	-	-	6	-	
38	მარინ-ოღლი ყემბერი	3	4	7	$4^{1/2}$	½	4	-	4	-	-	
39	ჩელებ-ოღლი მევლუდი	4	1	5	1	$1^{1/4}$	4	-	-	4	-	
40	ჩელებ-ოღლი მემედი	6	2	8	$3^{1/2}$	$1^{1/2}$	2	-	2	-	-	
41	გურიელ-ოღლი მურადი	5	4	9	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
42	ვარშანიძე ისმაილ	3	2	5	$3^{3/4}$	½	6	-	6	-	-	
43	ბაზაჯ-ოღლი რიზა	3	4	7	$2^{1/4}$	1	7	2	4	3	-	
44	გოგიტიძე ჯემალ	1	4	5	$1^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
45	თებიძე სულეიმანი	4	5	9	$3^{1/2}$	-	3	-	3	-	-	
46	ღაღაიშვილი იბრაიმი	6	6	12	$2^{3/8}$	$1^{1/2}$	6	-	6	-	-	
47	ღაღაიშვილი მუხამედი	4	4	8	$2^{3/4}$	1	7	-	5	-	-	
48	ხაჯი-ოღლი ყემბერი	3	5	8	$2^{3/4}$	-	3	-	3	-	-	
49	ღაღაიშვილი რამიზი	2	2	4	2	½	3	-	3	-	-	
50	ღაღაიშვილი მემედი (ჯე-მალ)	2	3	5	4	$1^{1/4}$	5	-	4	1	-	
51	ჯინჭარ-ოღლი სულეიმანი	6	5	11	$4^{3/4}$	1	8	-	4	4	-	
52	რუსი-ოღლი ჯემალი	2	6	6	2	-	5	-	4	1	-	
53	ხარაძე სულეიმანი	1	1	2	1	¾	-	-	-	-	-	
54	ბექირ-ოღლი მამუდი	3	4	7	$2^{1/2}$	1	4	-	4	-	-	
55	აბაშიძე ისრაფილი	2	2	4	$1^{1/8}$	¼	-	-	-	-	-	
56	დუმბაძე უსუპი	1	3	4	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
57	ინაიშვილი მამუდი	2	2	4	$2^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
58	ინაიშვილი ეზიზი	3	4	7	$2^{1/2}$	½	2	-	2	-	-	
59	თოფალ-ოღლი დურსუნი	3	4	7	$2^{1/2}$	1	5	-	5	-	-	
60	ხარაზი მოსა ხასანი	2	3	5	4	$1^{1/4}$	5	-	4	1	-	
61	ჩოლობარგიოღლი ახმედი	4	5	9	$3^{1/2}$	$1^{1/4}$	6	-	6	-	-	
62	ხარაზი ჩაუშ უსუპი	4	10	14	$4^{3/4}$	$1^{1/2}$	6	-	6	-	-	
63	ხარაზი ჯემალი	4	4	8	$2^{1/2}$	½	6	-	6	-	-	
64	ინაიშვილი რეჯები	2	5	7	$2^{3/8}$	-	5	-	5	-	-	
65	ხარაზი მუხამედი	4	4	8	$4^{3/5}$	½	7	1	6	-	-	
66	ხარაზი სკენდერი	2	2	4	$2^{1/8}$	2	2	-	2	-	-	
67	ხარაზი დურსუნი	1	4	5	$2^{1/2}$	$2^{1/2}$	3	-	1	-	-	
68	დოლოგნელი სულეიმანი	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
69	დოლოგნელი მამუდი	7	7	14	$6^{1/2}$	$2^{1/4}$	4	-	4	-	-	
70	მახაროღლი სულეიმანი	3	2	5	¾	1	4	-	4	-	-	
71	მახაროღლი სკენდერი	2	3	5	1	½	3	-	3	-	-	
72	მელაძე მურადი	1	5	6	$1^{1/8}$	1	4	-	4	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

73	ინაიშვილი სულეიმანი	3	2	5	$4^{1/2}$	½	9	1	6	2	-	
74	ინაიშვილი ახმედი	2	3	5	$2^{1/4}$	½	2	-	2	-	-	
75	ინაიშვილი რიზა	2	2	4	¾	$1^{1/2}$	6	-	4	-	-	
76	დუმბაძე რამიზი	2	2	4	$1^{1/8}$	$1^{1/2}$	-	-	-	-	-	
77	შაქაროღლი მამუდ	4	4	8	$3^{1/2}$	1	6	-	6	-	-	
78	შქაროღლი რამიზი (ახმედის)	1	2	3	5/8	$1^{1/2}$	1	-	1	-	-	
79	ცენტერაძე ხასანი	3	4	7	$1^{3/4}$	-	1	-	1	-	-	
80	ცენტერაძე ომერი	3	1	4	$1^{3/4}$	¾	3	-	3	-	-	
81	ცენტერაძე ახმედი	5	4	9	$2^{1/2}$	-	2	-	1	1	-	
82	ცენტერაძე მემედ-ალი	5	2	7	$5^{1/4}$	2	10	-	6	4	-	
83	ცენტერაძე სულეიმანი	2	3	5	2	1	1	-	1	-	-	
84	ცენტერაძე მურადი	4	4	8	$2^{1/2}$	1	5	-	5	-	-	
85	ხარაზი მემედი სულეიმანის	2	4	6	$2^{1/8}$	¼	4	-	4	-	-	
86	ხარაზი ხუსეინი (სული)	3	2	5	$2^{1/2}$	2	2	-	2	-	-	
87	ხარაზი დურსუნი	1	4	5	¼	½	2	-	2	-	-	
88	ხარაზი ილიასი	3	3	6	½	$1^{1/2}$	2	-	2	-	-	
89	მესხიძე ქამილი	1	3	4	$3^{1/4}$	½	-	-	-	-	-	
90	მესხიძე რეჯები	1	2	3	$2^{3/4}$	-	-	-	-	-	-	
91	მესხიძე ხუშუტი	4	5	9	2	-	6	-	2	4	-	
92	მესხიძე სულეიმანი	3	7	10	$5^{1/4}$	¼	14	1	7	6	-	
93	მესხიძე სულეიმანი	3	3	6	$1^{5/8}$	½	3	-	3	-	-	
94	მესხიძემურადი	6	1	7	¾	-	4	-	4	-	-	
95	მესხიძეხასანი	2	2	4	¾	¼	1	-	1	-	-	
96	მესხიძე ხუსეინი	1	1	2	5/8	¾	1	-	1	-	-	
97	მესხიძე იბრაიმი	4	3	7	¼	$2^{3/4}$	5	-	5	-	-	
98	მესხიძე იუსუპ	5	4	9	$1^{1/2}$	¾	4	-	4	-	-	
99	მესხიძე რამიზი	3	3	6	3	1	-	-	-	-	-	
100	მესხიძე ისლამი	1	2	3	$1^{1/4}$	½	4	-	4	-	-	
101	ჯინჭარ-ოღლი ხუსეინი	-	1	1	$3^{3/4}$	½	2	-	2	-	-	
102	ჯიჯავაძე ხუსეინი	2	2	4	$2^{5/8}$	-	1	-	1	-	-	
103	მახაროღლი ხასანი	3	2	5	3	½	1	-	1	-	-	
104	მუსტაფოღლი ხუსეინი	3	3	6	$2^{1/4}$	1	3	-	3	-	-	
105	ცენტერაძე ყულფანი	6	2	8	$3^{3/4}$	-	4	-	4	-	-	
106	რეიზოღლი ახმედი	3	5	8	$1^{1/4}$	-	5	-	2	3	-	
107	კაზანჯოღლი ახმედი	4	4	8	$1^{3/4}$	¼	2	-	2	-	-	
108	მესხიძე ოსმანი	4	2	6	$1^{1/4}$	½	-	-	-	-	-	
109	ვერულიძე რამიზი	4	2	6	$2^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
110	ვერულიძე იუსუპი (იბრ.)	5	5	10	4	-	3	-	3	-	-	
111	ვერულიძე ალი(დურს.)	5	3	8	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	
112	ვერულიძე ისმაილი (მემედ)	2	4	7	$3^{1/4}$	½	4	-	2	2	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

113	ვერულიძე ხუსეინი (ალი)	6	3	9	2	-	3	-	3	-	-	
114	ვერულიძე შაბანი	3	2	5	$2^{1/8}$	$1^{1/2}$	5	-	5	-	-	
115	ვერულიძე ხუსეინი	5	2	7	$2^{5/8}$	½	4	-	4	-	-	
116	მესხიძე მუხამედი (შეხ.)	1	1	2	$1^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
117	ვერულიძე მემედალი	3	2	5	$1^{3/4}$	½	2	-	2	-	-	
118	ვერულიძე მეჯიდი	4	3	7	$1^{5/8}$	½	2	-	2	-	-	
119	ვერულიძე მემედი (იუსუპ)	4	2	6	$2^{3/4}$	$1^{1/2}$	4	-	4	-	-	
120	ვერულიძე ხუსეინი	2	3	5	2	1	4	-	4	-	-	
121	ვერულიძე მემედი (დურს.)	1	3	4	$2^{1/2}$	-	4	-	4	-	-	
122	ვერულიძე ისმაილი (რეშ.)	3	3	6	$2^{1/2}$	1	4	-	4	-	-	
123	ვერულიძე ხასანი (რეშ.)	4	1	5	$2^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
124	ვერულიძე ყადირი (ახმ.)	2	4	6	3	½	6	-	6	-	-	
125	ვერულიძე ელიას	4	3	7	$2^{1/4}$	½	3	-	3	-	-	
126	ვერულიძე ომერი	3	3	6	2	½	4	-	4	-	-	
127	ვერულიძე არიფი	4	2	6	$2^{1/2}$	1	4	-	4	-	-	
128	ვერულიძე ხუშუტი	2	4	6	$2^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	
129	ვერულიძე ხუსეინ	1	1	2	$2^{7/8}$	-	6	1	3	2	-	
130	ვერულიძე ემირი	2	4	6	$2^{1/4}$	1	5	1	4	-	-	
131	ვერულიძე იუსუპი	1	3	4	$1^{1/4}$	½	3	-	3	-	-	
132	ვერულიძე ალი	3	2	5	$1^{1/2}$	½	4	-	4	-	-	
133	ვერულიძე მამუდი	4	1	5	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	
134	ვერულიძე თევრათ	1	3	4	¾	-	4	-	4	-	-	
135	ვერულიძე მემედი	3	2	5	$1^{3/4}$	½	3	-	3	-	-	
136	ხარაზი მემედ	2	2	4	$2^{1/4}$	½	-	-	-	-	-	
137	ცენტერაძე ჯემალი	1	2	3	¾	-	1	-	1	-	-	
138	თაყაიშვილი ხუსეინ	3	6	9	$2^{1/2}$	½	4	-	4	-	-	
139	აბუსერიძე ოსმანი	2	4	6	$2^{3/4}$	1	2	-	2	-	-	
140	ჩელებოღლი ქემერ	3	5	8	$3^{1/2}$	¼	5	-	1	4	-	
141	გოგიტიძე რამიზი	1	2	3	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
142	შაქიროღლი ოსმანი	2	2	4	$1^{1/2}$	-	-	-	-	-	-	
143	ბერაძე ალი	1	3	4	4	-	2	-	2	-	-	
144	სედიოღლი ხუსეინ	2	4	6	1	-	4	-	4	-	-	
145	სუთეყაშვილი რაში	4	3	7	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
146	მამუჭი ხასანი	1	2	3	1	-	4	-	4	-	-	
147	გულოღლი ხუსეინ	3	1	4	$1^{1/4}$	1	2	-	-	2	-	
	ჯამი	**452**	**467**	**919**	**$357^{1/4}$**	**$94^{1/2}$**	**1065**	**22**	**477**	**566**	-	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 130-134

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - დადიანი გიორგი
სოფ. კონდიდი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	ბასილაძე მემედი	5	5	10	2	1	6	1	5	-	-	
2	ბასილაძე სულეიმანი	3	1	4	$1^{3/4}$	½	5	-	3	2	-	
3	დოხჩიროღლი ენუსი	3	2	5	$2^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
4	დოხჩიროღლი ზაბი-თი	5	2	7	¾	¼	2	-	2	-	-	
5	დოხჩიროღლი ხასანი	3	2	5	$2^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
6	დოხჩიროღლი ახმე-დი	1	3	4	¾	¼	-	-	-	-	-	
7	დოხჩიროღლი ქამი-ლი	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
8	დოხჩიროღლი მურა-დი	4	3	7	$1^{3/4}$	¼	3	-	2	1	-	
9	დოხჩიროღლი თემუ-რი	2	4	6	$3^{1/4}$	¾	1	-	1	-	-	
10	ინაიშვილი ალი	3	2	5	$2^{1/2}$	½	4	-	4	-	-	
11	ინაიშვილი ოსმანი	1	-	1	$1^{3/4}$	1	-	-	-	-	-	
12	ინაიშვილი მემედი	1	-	1	2	1	-	-	-	-	-	
13	დოხჩიროღლი ახმე-დი იბრ.	3	3	6	$1^{3/4}$	¾	2	2	2	-	-	
14	ელიაძე თემური	5	3	8	$3^{1/4}$	½	6	-	4	2	-	
15	მოწყობილი ხასანი	4	3	7	$2^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
16	მოწყობილი მურადი	2	5	7	$2^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
17	მოწყობილი ხასანი	3	2	5	1	-	2	-	-	2	-	
18	მოწყობილი მემედი	5	4	9	$2^{1/4}$	½	10	-	2	8	-	
19	მოწყობილი ასლანი	4	1	5	2	1	2	-	2	-	-	
20	კენჭიშვილი ელიასი	2	3	5	$2^{1/2}$	-	-	-	-	-	-	
21	კენჭიშვილი ხუსიე	4	2	6	2	¾	3	-	3	-	-	
22	კენჭიშვილი სულეიმა-ნი	5	4	9	$2^{1/8}$	½	11	-	11	-	-	
23	კენჭიშვილი ახმედი	2	3	5	2	-	2	-	2	-	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

24	კენჭიშვილი ხუსეინი	4	3	7	3	1	4	-	4	-	-	
25	მენაღარიშვილი უსუ-ფი	3	3	6	¾	5/8	4	-	4	-	-	
26	თხილ-ოღლი ელიასი	2	2	4	$2^{1/4}$	1	4	-	4	-	-	
27	კაკალ-ოღლი ოსმანი	4	4	8	$2^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
28	შექარ-ოღლი მემედი	4	4	8	$1^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
29	შექარ-ოთღლი ქამი-ლი	3	2	5	2	½	4	-	4	-	-	
30	შაქაროღლი ხასანი	5	4	9	$3^{1/2}$	½	3	-	3	-	-	
31	მოწყობილი ზაბიტი	3	4	7	$1^{3/4}$	½	2	-	2	-	-	
32	მოწყობილი ქამილი	3	3	6	$2^{1/4}$	1	2	-	-	2	-	
33	მოწყობილი ახმედი	2	3	5	$1^{1/4}$	1	-	-	-	-	-	
34	აბულაძე ახმედი	1	2	3	$2^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
35	აბულაძე მევლუდი	1	3	4	$2^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
36	თხილ-ოღლი რეჯები	3	2	5	¼	½	2	-	2	-	-	
37	ტაკიძე ქამილი	4	2	6	$2^{1/4}$	½	1	-	1	-	-	
38	ლაზ-ოღლი ყეზეთი	4	5	9	½	1	5	-	1	1	-	
39	ლაზ-ოღლი მევლუდი	1	3	4	¼	½	-	-	-	-	-	
40	ლაზ-ოღლი ელიასი	3	2	5	¼	$1^{3/4}$	2	-	2	-	-	
41	ლაზ-ოღლი ხალიტ	1	3	4	$1^{1/4}$	$1^{3/4}$	4	-	4	-	-	
42	ლაზ-ოღლი მურადი	5	3	8	$1^{1/4}$	1	-	-	-	-	-	
43	რუსი-ოღლი რეჯები	4	2	6	$1^{1/8}$	½	-	-	-	-	-	
44	გიორგაძე ომსნი	1	4	5	$2^{1/2}$	1	2	-	2	-	-	
45	გიორგაძე ასლანი	1	1	2	½	1	2	-	2	-	-	
46	გიორგაძე მემედი	5	4	9	$3^{1/4}$	2	4	-	4	-	-	
47	გიორგაძე სულეიმანი	3	2	5	½	¾	3	-	3	-	-	
48	გიორგაძე თემური	2	1	3	$2^{3/4}$	-	1	-	1	-	-	
49	გიორგაძე მამუდი	3	2	5	¼	-	4	-	-	4	-	
	ჯამი	**145**	**130**	**275**	**87**	**$31^{7/8}$**	**128**	**2**	**105**	**22**	**-**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 136

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - მ.გუთაიშვილი
სოფ. კოხი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი ჰინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი ჰინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
								მათ შორის				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	ცხენი	მსხვილფ. რქიანი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	ვერულიძე უსუფ	4	5	9	$3^{1/2}$	-	3	1	2	-	-	
2	ჯინჭარაძე აზიზ	4	5	9	$2^{1/2}$	-	3	-	3	-	-	
3	ჯინჭარაძე ხუსეინ	3	4	7	$2^{3/4}$	-	4	-	4	-	-	
4	ჯინჭარაძე დურსუნ	4	2	6	$1^{1/8}$	-	2	-	-	2	-	
5	ჯინჭარაძე ხუსეინ	4	5	9	$2^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	
6	ჯინჭარაძე უსუფ	3	5	8	$1^{1/2}$	-	2	1	1	-	-	
7	ჯინჭარაძე ხასან	5	2	7	$2^{1/2}$	-	7	-	1	6	-	
8	ჯინჭარაძე ქესკინ	4	1	5	$1^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
9	ჯინჭარაძე თოფან	5	2	7	1	-	6	-	-	6	-	
10	ჯინჭარაძე ახმედ	2	3	5	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
11	გუნთაიშვილი დურსუნ	4	2	6	$2^{1/4}$	-	2	-	-	2	-	
12	გუნთაიშვილი შერიფ	3	2	5	2	-	2	-	2	-	-	
13	გუნთაიშვილი ხუსეინ	1	4	5	$1^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
14	შავიშვილი მუხამედ	1	1	2	2	-	-	-	-	-	-	
15	შავიშვილი მურად	5	3	8	¾	-	-	-	-	-	-	
16	მოწყობილი დურსუნ	5	2	7	$1^{1/8}$	-	3	1	2	-	-	
17	დიასამიძე ალი	2	3	5	¾	-	2	-	2	-	-	
18	გუნთაიშვილი სულეიმან	1	3	4	$1^{1/2}$	-	-	-	-	-	-	
19	დავითაძე ასლან	2	2	4	$1^{3/4}$	-	3	1	2	-	-	
20	ჯაფარიძე ალი	3	5	8	$1^{1/4}$	-	4	-	1	3	-	
21	დავითაძე სულეიმან	1	2	3	1	-	4	-	2	2	-	
22	შავარდენაძე მამუდ	5	4	9	2	-	7	1	-	6	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

23	გუნთაიშვილი ხასან	5	4	9	$1^{1/4}$	-	4	-	-	4	-	
24	ლაზიშვილი დურსუნ	2	2	4	$1^{1/4}$	-	7	-	1	6	-	
25	მოწყობილი მამუდ	4	3	7	$1^{1/4}$	-	3	-	1	2	-	
26	გუნთაიშვილი უსუფ	4	3	7	$2^{3/4}$	2	18	1	2	15	-	
27	შავარდენაძე ახმედ	5	5	10	¼	-	1	-	-	1	-	
28	გუნთაიშვილი სულეიმი	2	3	5	$1^{1/2}$	-	-	-	-	-	-	
29	მოწყობილი ახმედ	1	1	2	½	-	-	-	-	-	-	
30	შავარდენაძე ასლან	3	2	5	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
31	გუნთაიშვილი მუხამედ	4	4	8	¾	-	3	1	2	-	-	
32	გოგმაჩაძე ახმედ	3	5	8	$2^{1/2}$	-	30	1	2	27	-	
33	გოგმაჩაძე ხასან	1	2	3	$1^{1/2}$	-	4	-	-	4	-	
34	გოგმაჩაძე ხუსეინ	2	3	5	¾	-	3	1	2	-	-	
35	გოგმაჩაძე დილბერ	3	2	5	½	-	3	1	2	-	-	
36	შავიშვილი უსუფ	2	3	5	$2^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	
37	შავიშვილი ხუსეინ	1	1	2	¼	-	2	-	2	-	-	
38	შავიშვილი ხასან	2	2	4	2	-	1	-	1	-	-	
39	შავიშვილი ოსმან	2	3	5	1	-	1	-	1	-	-	
40	გუნთაიშვილი რამიზ	4	3	7	2	-	1	1	-	-	-	
41	მამისაშვილი ალი	4	5	9	$2^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
42	მამისაშვილი სულეიმანი	2	1	3	$2^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
43	ბჟანიძე ოსმან	2	3	5	$1^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
44	ინაიშვილი ისმაილ	4	1	5	2	-	1	-	1	-	-	
45	შავიშვილი დაუთ	2	3	5	3	-	9	-	2	7	-	
46	შავიშვილი შაქირ	2	3	5	$1^{1/2}$	-	1	-	1	-	-	
47	ოქროპირიძე სულეიმანი	3	5	8	$1^{1/2}$	-	1	-	1	-	-	
48	ოქროპირიძე სკენდერ	4	1	5	$1^{3/4}$	-	4	-	-	4	-	
49	ვერულიძე ალი	4	2	6	¾	-	3	-	-	3	-	
50	ევგენიძე ახმედ	3	4	7	$1^{3/4}$	-	4	-	3	1	-	
51	ევგენიძე შერიფ	5	4	9	$2^{1/8}$	-	6	-	3	2	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

52	შავარდენაძე მურმან	5	2	7	$2^{3/4}$	-	-	-	-	-	-	
53	შავარდენაძე ჯემალ	2	5	7	$1^{1/2}$	-	3	-	-	3	-	
54	გოლიაძე ზაბით	4	2	6	2	-	2	-	2	-	-	
55	ქათამიძე მამუდ	5	4	9	$1^{1/4}$	-	8	-	2	6	-	
56	შავიშვილი ახმედ	2	1	3	¾	-	3	1	2	-	-	
	ჯამი	**174**	**163**	**337**	**90**	**2**	**199**	**13**	**74**	**112**	**-**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 137

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - მ.გუთაიშვილი
სოფ. კვირიკე (ბერძნები)

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
								მათ შორის				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	შონუს ხრისტოფორ	3	3	6	$1^{1/2}$	$1^{1/4}$	5	-	5	-	-	
2	შონუს ხარლამპი	7	4	11	¾	¼	5	1	4	-	-	
3	შონუს გიორგი ხარ-ლამპი	2	2	4	3	-	2	-	2	-	-	
4	დარგესიდი ისაკ	3	1	4	½	½	2	-	2	-	-	
5	შონუს გიორგი	2	2	4	$1^{1/4}$	$1^{1/4}$	4	-	4	-	-	
6	შონუს მიხაილი	1	1	2	$1^{1/2}$	-	1	-	1	-	-	
7	შონუს (სახელი არ იკითება)	3	1	4	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
8	შონუს კონსტანტინე	1	1	2	½	-	1	-	1	-	-	
9	ჰილდი ხრისტაფორ	4	3	7	3	½	4	-	4	-	-	
10	ჰარუციდი ალექსამ-დრია	3	4	7	2	½	2	-	2	-	-	
11	ჰარუციდი ჰერიკლე	3	6	9	$1^{3/4}$	¼	2	-	2	-	-	
12	შილინგარიდი პი-ლიხრამ	1	3	4	$1^{1/2}$	1	4	-	4	-	-	
13	პაპანდოპულო დი-მიტრი	2	5	7	2	$1^{1/2}$	3	-	3	-	-	
14	პაპანდოპულო ხრის-ტოფორე	2	5	7	$1^{1/2}$	$1^{1/2}$	4	-	4	-	-	
15	პაპანდოპულო არის-ტი	3	2	5	½	-	3	-	3	-	-	
16	ხლორიდი გიორგი	2	3	5	¾	-	2	-	2	-	-	
17	ჩილინგარიდი ალექსანდრე	4	2	6	2	-	1	-	1	-	-	
18	ჩილინგარიდი ივანე	4	2	6	$1^{1/2}$	¼	3	-	3	-	-	
19	შონუს ელენა	3	1	4	$1^{1/2}$	¼	2	-	2	-	-	
20	ხალაიციდი ნიკოლა	1	6	7	$1^{1/4}$	½	3	-	3	-	-	
21	სელვიდო ტრიანდა-ფილი	1	2	3	¾	-	1	-	-	1	-	
22	ჩილინგარიდი პანა-	1	1	2	$1^{1/4}$	½	3	-	3	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

	იოტ											
23	ჩილინგარიდი კონ-სტანტინე	3	4	7	½	-	3	-	3	-	-	
24	პუმპურიდი ალექ-სანდრე	3	2	5	$1^{3/4}$	1	2	-	2	-	-	
25	პაპანდოპულო ხარ-ლამპი	6	3	9	$2^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
26	პილიდი აბრამ	1	3	4	$2^{1/2}$	-	4	-	4	-	-	
27	როდოპულო ალექ-სანდრე	1	1	2	¾	-	3	-	3	-	-	
28	იორდანიდი ნიკალა	2	4	6	$1^{1/2}$	-	1	-	1	-	-	
29	იორდანიდი მიხაილ	1	1	2	1	-	2	-	2	-	-	
30	იორდანიდი გიორგი	6	6	12	5	1	6	-	6	-	-	
31	მავროპულო ვასილი	1	2	3	$1^{3/4}$	½	1	-	1	-	-	
32	მავროპულო ხრის-ტო	3	2	5	$1^{1/2}$	-	3	-	3	-	-	
33	მავროპულო ევსტა-ფი	2	4	6	$1^{1/2}$	1	3	-	3	-	-	
34	ჩილინგარიდი ილია	4	3	7	$1^{1/4}$	½	2	-	2	-	-	
35	ჩილინგარიდი ხარ-ლამპი	3	6	9	$2^{1/2}$	1	5	-	5	-	-	
36	პუმპურიდი ევსტაფი	3	3	6	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
37	იორდანიდი ალექ-სანდრე	1	1	2	$1^{1/2}$	¼	1	-	1	-	-	
38	იოსიფიდი ანასტასი	2	4	6	$1^{1/2}$	¼	1	-	1	-	-	
39	იოსიფიდი დანიელი	1	1	2	$1^{1/2}$	-	1	-	1	-	-	
40	ჩილიკიდი გიორგი	1	1	2	¾	1	2	-	2	-	-	
41	კოსტიკიდი ხრისტო	3	2	5	$1^{3/4}$	½	1	-	1	-	-	
42	სელვიდი ხრისტო	1	1	2	$1^{1/4}$	½	3	-	3	-	-	
43	პარუციდი პეტრო	1	2	3	1	½	3	-	3	-	-	
44	პარუციდი მილტიად	6	1	7	$1^{1/2}$	$1^{1/2}$	2	-	2	-	-	
45	ჩილინგარიდი ივან	5	4	9	$2^{3/4}$	1	5	-	5	-	-	
46	გრამატიკოპულო ხრისტო	2	1	3	1	-	2	-	2	-	-	
47	სიმეონიდი ხრისტო-ფორ	4	1	5	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
48	პილიდი ერმოფილ	2	2	4	5/8	-	2	-	-	2	-	
49	მავროპულო გიორგი	5	3	8	$1^{1/2}$	-	5	-	5	-	-	
50	გიორგიადი ივან	5	3	8	¾	-	3	-	3	-	-	
51	შანიდი ხარლამპი	3	1	4	$3^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
52	სელვიდი გიორგი	1	4	5	½	¼	3	-	3	-	-	
53	ტარიოვ აბრამ	2	4	6	$1^{1/4}$	$1^{1/4}$	7	-	7	-	-	
54	ტარიოვ ხრისტო-	2	1	3	$1^{3/4}$	¼	-	-	-	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

	ფორ											
55	შანიდი ისაკ	4	6	10	$2^{1/4}$	-	2	-	1	1	-	
56	პიპერიდი მიხაილ	2	4	6	$3^{1/4}$	1	3	-	3	-	-	
57	მავროპულო დიმიტ-რი	3	3	6	2	-	3	-	3	-	-	
58	კრისტალიდი გიორ-გი	4	2	6	$2^{1/2}$	1	3	-	3	-	-	
59	კსანდოპულო ივანე	2	3	5	½	½	2	-	2	-	-	
60	კსანდოპულო ხრის-ტო	3	6	9	¾	1	1	-	1	-	-	
61	მურადოვ თედორე	5	1	6	¾	-	1	-	1	-	-	
62	მურადოვ ლეონიდ	-	3	3	¾	-	-	-	-	-	-	
63	კასისიდი დიმიტრი	3	1	4	1	-	2	--	2	-	-	
64	მავიდი გიორგი	3	2	5	¾	-	1	-	1	--	--	
65	ეჩეფანიდი ივანე	3	3	6	$1^{1/2}$	-	1	-	1	-	-	
66	ილიკიდი ევსტაფი	3	1	4	1	-	-	-	-	-	-	
67	სელვიცი პავლე	1	1	2	½	-	-	-	-	-	-	
68	დავრისიდი პანაიოტ	1	3	4	1	$1^{1/4}$	2	-	2	-	-	
69	ჩილინგარიდი თეო-ფილე	3	3	6	-	-	2	-	2	-	-	
70	მავროპულო კონ-სტანტი	1	2	3	$1^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
71	მურთეზიდი ისაკ	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-	
72	სელვიდი დიმიტრი	3	2	5	1	-	1	-	1	-	-	
	ჯამი	**187**	**188**	**375**	**$103^{1/8}$**	**28**	**169**	**1**	**161**	**4**	**-**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 138-139

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - დადიანი გიორგი
სოფ. ქობულეთი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
								მათ შორის				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	ვასაძე მურადი	1	3	4	$1^{5/8}$	$1^{1/2}$	6	-	6	-	-	
2	ვასაძე სულეიმანი	2	3	5	$1^{3/4}$	$2^{1/2}$	1	-	1	-	-	
3	ვერულიძე რეჯები	2	6	8	$1^{1/2}$	4	40	15	25	-	-	
4	ვერულიძე უსუპი	5	4	9	$3^{5/8}$	$3^{1/2}$	52	20	32	-	-	
5	ცენტერაძე სულეიმ	1	3	4	$1^{3/4}$	-	6	-	6	-	-	
6	ცენტერაძე ჯემალი	4	4	8	$2^{1/4}$	¼	2	-	2	-	-	
7	ჯაში ხასანი	1	2	3	$1^{1/4}$	-	1	-	-	1	-	
8	ჯაში ალი	5	2	7	$2^{3/4}$	¼	3	-	3	-	-	
9	ჯაში ხუშუტ	3	2	5	$1^{1/4}$	¼	2	-	2	-	-	
10	ჭყონია ასლანი	2	2	4	$3^{1/4}$	½	1	-	1	-	-	
11	ჭყონია შაქირი	9	4	13	$1^{1/4}$	½	4	-	4	-	-	
12	ჭყონია მურადი	3	4	7	$4^{1/2}$	2	16	9	7	-	-	
13	გუგუნავა ასლანი	3	1	4	¾	¼	2	-	2	-	-	
14	გუგუნავა მემედ ახმე-დის ძე	4	2	6	$2^{1/4}$	-	2	-	-	-	-	
15	გუგუნავა ხუსეინ	5	2	7	$1^{3/4}$	½	4	-	4	-	-	
16	გუგუნავა მურად	4	1	5	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
17	გუგუნავა ახმედი	5	4	9	$2^{3/4}$	-	6	-	3	3	-	
18	გუგუნავა სულეიმანი	3	5	8	$3^{1/2}$	-	1	-	1	-	-	
19	გუგუნავა რეჯებ	1	1	2	$2^{5/8}$	½	-	-	-	-	-	
20	გუგუნავა დურსუნ	1	2	3	$1^{1/4}$	¼	2	-	2	-	-	
21	გუგუნავა მემედ (ხასა-ნის)	1	5	6	$1^{1/2}$	½	(1/2)	-	(1/2)	-	-	
22	გუგუნავა მურადი	1	1	2	5/8	-	3	-	3	-	-	
23	გუგუნავა რამიზ	3	5	8	$1^{1/2}$	-	3	-	3	-	-	
24	მახარძე ახმედ უსუპის	3	4	7	2	-	4	-	4	-	-	
25	ინაიშვილი ხასანი	4	10	14	2	¼	2	1	1	-	-	
26	მელაძე ისმაილ	2	1	3	$1^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
27	ინაიშვილი ახმედ	4	5	9	2	$1^{1/2}$	4	1	3	-	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

28	იმნაიშვილი სულეიმა-ნი	4	5	9	$3^{3/4}$	$1^{1/2}$	6	1	5	-	-	
29	ტაკიძე ხუსეინ	3	2	5	$1^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
30	იმნაიშვილი ხასანი	5	3	8	$3^{1/4}$	$1^{1/2}$	3	-	3	-	-	
31	ვერულიძე სულეიმანი	2	2	4	2	-	1	-	1	-	-	
32	ვერულიძე ოსმანი	3	1	4	$2^{1/2}$	¾	1	-	1	-	-	
33	იმნაიშვილი მემედი	4	4	8	$1^{3/4}$	½	3	-	3	-	-	
34	ჭანკურიძე ხასან	8	2	10	$2^{1/4}$	1	12	1	6	5	-	
35	იმნაიშვილი მამუდი	3	4	7	1	¾	2	-	2	-	-	
36	ინაიშვილი ხუსეინ	3	3	6	$1^{1/2}$	-	5	-	4	1	-	
37	ვერულიძე ასლანი	4	3	7	$3^{3/4}$	$1^{1/4}$	4	-	4	-	-	
38	ვერულიძე რეჯები	1	5	6	$8^{1/2}$	3/8	1	-	1	-	-	
39	ვერულიძე ქამილ	5	2	7	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
40	ვერულიძე მამუდი	4	3	7	$1^{1/4}$	1	1	-	1	-	-	
41	ბროლოღლი ილიას	1	4	5	$2^{1/8}$	-	1	-	1	-	-	
42	მახარაძე სულეიმანი	1	1	2	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
43	იმნაიშვილი მამუდ	4	5	9	$2^{1/2}$	1	3	-	2	-	-	
44	ინაიშვილი ხასან	3	2	5	$1^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
45	გოგიბერიძე მემედ	5	6	11	$2^{1/4}$	-	5	1	4	-	-	
46	ართმელაძე ოსმან	2	5	7	$2^{1/2}$	-	5	1	4	-	-	
47	იმნაიშვილი მამუდ	4	9	13	9	½	8	-	2	6	-	
48	იმნაიშვილი ყიზეთ	4	2	6	$4^{5/8}$	1	9	1	2	6	-	
49	ინაიშვილი უსუფ	4	6	10	$1^{1/2}$	1	2	-	2	-	-	
50	იმნაიშვილი მევლუდ	1	6	7	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
51	ბეჟანიძე ხუსეინ	2	3	5	$2^{1/2}$	-	4	-	4	-	-	
52	ბეჟანიძე უსუფი	4	4	8	$2^{1/2}$	1	6	-	6	-	-	
53	ქათამიძე ხასანი	5	4	9	$1^{3/4}$	$1^{1/4}$	4	1	3	-	-	
54	ქათამიძე ხუსეინ	5	3	8	$3^{1/8}$	-	4	-	4	-	-	
55	ქათამიძე მურად	3	2	5	$2^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	
56	ქათამიძე მამუდი	3	2	5	$1^{1/4}$	½	2	-	2	-	-	
57	დადიანი შერიფი	3	2	5	$1^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
58	დადიანი ხუსეინ	3	3	6	$1^{1/4}$	1	4	-	4	-	-	
59	ჯაფარიძე რეშიტაღა	3	3	6	$3^{1/8}$	-	6	1	1	4	-	
60	ქათამიძე ქიბარ	7	7	14	2	$1^{1/2}$	6	1	5	-	-	
61	დოხჩიროღლი ხასან	3	4	7	$1^{3/4}$	-	3	-	3	-	-	
62	დოხჩიროღლი სულე-იმან	3	1	4	$2^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
63	ჯაფარიძე მამუდ	5	3	8	¼	½	4	-	4	-	-	
64	დადიანი მუხამედ	4	3	7	¾	2	7	1	6	--	--	
65	ჯაფარიძე უსუფ	2	3	5	$2^{3/8}$	½	4	-	4	-	-	
66	დოხჩიროღლი თემე-რაღა	6	1	7	½	7	40	-	2	38	-	
67	დოხჩიროღლი მამუდ	3	3	6	2	½	3	-	3	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

68	დოხჩიროღლი ახმედ	4	2	6	$1^{1/8}$	½	44	1	6	37	-	
69	ჯაფარიძე ხუსეინ	3	4	7	¼	$1^{1/2}$	5	-	5	-	-	
70	ჯაფარიძე სულეიმან	2	2	4	¼	½	4	-	4	-	-	
71	დადიანოღლი ახმედ	3	4	7	2	½	7	-	7	-	-	
72	ჯაფარიძე უსუფი	4	2	6	-	$1^{1/2}$	6	-	5	4	-	
73	დოხჩიროღლი ხასან (ალის)	1	2	3	$1^{1/4}$	½	-	-	-	-	-	
74	დოხჩიროღლი ოსმან	5	4	9	¼	½	2	-	-	2	-	
75	დოხჩიროღლი უსუფ (შერიფ)	3	5	8	2	-	3	-	1	2	-	
76	დოხჩიროღლი რეჯებ ოსმან	5	3	8	$1^{1/4}$	½	3	-	3	-	-	
77	დოხჩიროღლი ხასან (შერიფ)	1	2	3	¾	-	-	-	-	-	-	
78	დადიანი უსუფი (შერ.)	2	6	8	¾	1	5	1	4	-	-	
79	მეგრელაძე მუხამედ	1	3	4	$1^{1/4}$	1	2	-	2	-	--	
80	მეგრელიძე ასლან	4	1	5	$2^{1/4}$	1	3	-	3	-	-	
81	მეგრელიძე ხუსეინ	4	3	7	$3^{1/2}$	1	4	-	4	-	-	
82	მეგრელიძე უსუპი	4	3	7	$3^{3/4}$	$1^{2/4}$	5	1	4	-	-	
83	მეგრელიძე მემედ	3	4	7	$3^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
84	მეგრელიძე არიფ	4	2	6	3	-	3	-	3	-	-	
85	მეგრელიძე სულეიმან	7	3	10	$3^{1/4}$	$1^{1/2}$	5	1	4	-	-	
86	მეგრელიძე ახმედი	5	3	8	$2^{3/4}$	$1^{3/4}$	4	-	4	-	-	
87	მეგრელიძე ისმაილ	5	1	6	$1^{1/8}$	½	4	-	4	-	-	
88	მეგრელიძე ხასან	3	3	6	$2^{3/4}$	1	5	1	4	-	-	
89	ცენდარაძე ხუსეინ	3	4	7	$2^{1/2}$	-	4	-	4	-	-	
90	ხენდარაძე მურადი	4	3	7	$2^{5/8}$	½	4	-	4	-	-	
91	პაპიოღლი ახმედ	4	4	8	$2^{1/4}$	½	2	-	2	-	-	
92	პაპიოღლი რეჯიბაღა	4	4	8	3	1	5	-	5	-	-	
93	მეგრელიძე მამუდი	4	2	6	$2^{1/4}$	$1^{3/4}$	4	-	4	-	-	
94	მეგრელიძე უსუფ	2	4	6	$1^{3/4}$	1	-	-	-	-	-	
95	გუგუნავა ალი	2	2	4	$1^{3/4}$	½	1	-	1	-	-	
96	ჟორდანია ნოე	2	3	5	¼	-	1	-	1	-	-	
97	ჟრდანია გიორგი	2	2	4	$2^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	
98	ტაკიძე ომერი	6	5	11	$2^{1/4}$	½	5	-	3	2	-	
99	ჯაფარიძე ხუსეინ	1	1	2	¾	-	-	-	-	-	-	
100	ჯაფარიძე სკენდერი	1	1	2	¼	$1^{1/2}$	-	-	-	-	-	
101	დოხჩიროღლი ხასანი	1	2	3	$2^{1/4}$	-	2	-	1	-	-	
102	დოხჩიროღლი უსუფი	4	3	7	½	1	4	-	4	-	-	
103	ჯამე	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	
	ჯამი	**337**	**326**	**663**	**$207^{1/8}$**	**$73^{1/8}$**	**504**	**60**	**330**	**114**	**-**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 140-141

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - ბურჭულაძე ვასო
სოფ. ხუცუბანი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					შენიშვნა
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	
1	შავიშვილი ხუსეინ	1	3	4	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
2	მესხიძე რეჯებ	4	3	7	$5^{1/4}$	-	6	-	6	-	-	
3	შავიშვილი რეჯებ	1	3	4	$4^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
4	კაპოღლი ალი	1	3	4	4	1	2	-	2	-	-	
5	ცივაძე მამუდ	4	3	7	3	-	3	-	3	-	-	
6	მესხიძე ახმედ	4	3	7	$4^{1/2}$	-	10	-	10	-	-	
7	შაქაროღლი ახმედ	2	2	4	1	-	4	-	4	-	-	
8	შაქაროღლი ილიას	2	1	3	2	-	2	-	2	-	-	
9	შაქაროღლი რეჯებ	3	3	6	1	-	5	-	5	-	-	
10	ნაკაიძე ხასან	3	1	4	$4^{1/2}$	1	4	-	4	-	-	
11	ნაკაიძე ახმედ	4	3	7	$5^{1/2}$	1	4	-	3	-	-	
12	ნაკაიძე ჯემალ	2	-	2	$5^{1/2}$	-	4	1	4	-	-	
13	ნაკაიძე სულეიმან	1	2	3	¾	-	-	-	-	-	-	
14	ნაკაიძე ზაბით	3	-	3	$5^{1/2}$	1	7	-	7	-	-	
15	ნაკაიძე ოსმან	3	2	5	$4^{1/2}$	-	5	1	4	-	-	
16	ჯაფარიძე ხუსეინ	4	3	7	$5^{1/2}$	2	10	2	8	-	-	
17	ზოიძე რამიზ	3	1	4	$2^{1/4}$	5/8	4	-	3	1	-	
18	ზოიძე სულეიმან	2	3	5	$3^{3/8}$	¾	4	-	4	-	-	
19	ბაუჯოღლი ახმედ	2	3	5	$3^{1/4}$	1	3	-	3	-	-	
20	ბაჯელიძე ოსმან	1	3	4	1	¾	4	-	4	-	-	
21	ბლადაძე მამუდ	6	2	8	3	$2^{1/4}$	4	1	3	-	-	
22	ვერძაძე ეუბ	3	3	6	2	$1^{1/2}$	2	-	2	-	-	
23	ბეროღლი მემედ	2	3	5	$1^{5/8}$	$1^{1/2}$	3	1	2	-	-	
24	კობალაძე ხუსეინ	4	1	5	$1^{1/2}$	½	2	-	2	-	-	
25	ბეჭიოღლი ელიას	2	3	5	$1^{1/2}$	½	2	-	2	-	-	
26	ბაუჟოღლი ისმაილ	3	3	6	$2^{1/8}$	$2^{1/2}$	4	-	4	-	-	
27	ემირიძე ისმაილ	2	2	4	$3^{4/6}$	1	8	-	4	4	-	
28	ემირიძე არიფ	6	3	9	$3^{1/4}$	$1^{5/8}$	3	-	3	-	-	
29	ნინიძე მემედი	2	3	5	3	2	3	-	3	-	-	
30	ემირიძე ოსმან	7	4	11	4	$1^{1/2}$	8	-	4	4	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

31	ბლადაძე იუსუფ	4	2	6	$3^{1/2}$	$1^{1/2}$	4	-	4	-	-	
32	მოწყობილი სკენდერ	2	2	4	$2^{3/4}$	$1^{1/2}$	3	-	3	-	-	
33	თხილაიშვილი ჯემალ	4	2	6	3	2	4	-	4	-	-	
34	ბაჯელიძე მურად	3	3	6	½	1	4	-	-	4	-	
35	ნინიძე ალი	1	4	5	$2^{1/2}$	2	4	-	4	-	-	
36	ბლადაძე სულეიმან	3	5	8	$3^{1/4}$	1	3	-	3	-	-	
37	ბლადაძე რამიზ	1	2	3	$4^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
38	მოწყობილი ხუსეინ	3	1	4	3	$1^{1/4}$	6	-	6	-	-	
39	მოწყობილი ჯემალ	1	3	4	4	$1^{1/4}$	5	-	5	-	-	
40	მოწყობილი ხასან	3	2	5	$2^{1/2}$	1	5	-	5	-	-	
41	თხილაიშვილი რეჯებ	2	1	3	$2^{1/8}$	½	3	-	3	-	-	
42	თხილაიშვილი ისმაილ	1	2	3	$2^{3/4}$	½	2	-	2	-	-	
43	თხილაიშვილი მემედ	3	2	5	2	1	5	-	5	-	-	
44	თხილაიშვილი თევრათ	4	3	7	2	-	8	-	4	4	-	
45	მჟავანაძე ისმაილ	5	3	8	$5^{2/5}$	1	15	1	12	2	-	
46	მჟავანაძე დურსუნ ხასა-ნი	3	2	5	$2^{1/4}$	¾	2	-	2	-	-	
47	დუმბაძე ხუსეინ	2	5	7	$2^{1/2}$	1	4	-	4	-	-	
48	გოგმეჩაძე მურად	6	3	9	$2^{5/8}$	1	4	-	4	-	-	
49	დუმბაძე იუსუფ	2	5	7	$3^{5/8}$	2	7	-	7	-	-	
50	მოწყობილი ოსმან	4	3	7	$4^{1/2}$	1	5	-	3	2	-	
51	გოგმაჩაძე მამუდი	2	1	3	$1^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
52	ჟიჟავაძე ხუსეინ	2	2	4	$2^{1/2}$	-	3	-	3	-	-	
53	ჟიჟავაძე მამუდ	2	2	4	$2^{1/4}$	1	2	-	-	2	-	
54	დოხჩიროღლი ხასან	3	4	7	3	¾	4	-	-	4	-	
55	მჟავანაძე დურსუნ	2	2	4	1	1	2	-	-	2	-	
56	როდიოღლი დურსუნ	1	-	1	$1^{1/2}$	1	3	-	3	-	-	
57	დოხჩიროღლი რეჯებ	2	4	6	$3^{3/4}$	2	6	-	3	3	-	
58	როდიოღლი ზაბით	3	2	5	4	¾	2	-	2	-	-	
59	რადიოღლი ქესკინ	4	5	9	$3^{3/4}$	1	7	1	4	2	-	
60	რადიოღლი სულეიმან	4	3	8	$3^{1/4}$	$1^{1/2}$	6	-	5	-	-	
61	რადიოღლი მემედ	3	1	4	$3^{5/8}$	$1^{1/2}$	4	-	2	-	-	
62	ბერიძე ისმაილ	5	1	6	$1^{1/2}$	-	5	1	4	-	-	
63	ბერიძე აბას	4	4	8	$2^{1/8}$	1	-	-	-	-	-	
64	მგელაძე მემედ	2	1	3	-	$1^{1/2}$	3	-	3	-	--	
65	მჟავანაძე ხუშუტ	1	2	3	3	1	7	1	5	1	-	
66	მჟავანაძე ხუსეინ მამუდ	7	7	14	$3^{3/8}$	2	10	-	6	4	-	
67	რამაზოღლი თემურ	4	4	8	$2^{1/2}$	$1^{1/2}$	4	-	4	-	-	
68	ბაჯელიძე ილიას	1	4	5	$1^{1/8}$	1	4	-	4	-	-	
69	ბაჯელიძე ხასან სუშუტ	3	3	6	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
70	ბაჯელიძე მამუდ	3	4	7	2	1	2	-	2	-	-	
71	ბაჯელიძე მემედ	4	3	7	$3^{1/8}$	$1^{1/8}$	9	1	6	2	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

72	ბაჯელიძე იუსუფ	7	4	11	$4^{1/8}$	1	8	1	6	1	-	
73	ბაჯიოღლი ახმედ	1	3	4	$2^{3/8}$	1	5	-	5	-	-	
74	ბაჯელიძე ჯემალი	3	4	7	$4^{1/4}$	$1^{1/4}$	5	-	5	-	-	
75	თხილაიშვილი რამიზ	2	3	5	$2^{1/4}$	1	5	-	5	-	-	
76	ბაჯელიძე ხუსეინ მე-მედ	3	4	7	2^{14}	1	6	1	5	-	-	
77	ბაჯელიძე ხასან მემედი	4	2	6	$1^{3/4}$	1	4	-	2	2	-	
78	ხინიკაძე ახმედ	3	2	5	$2^{3/4}$	$1^{1/2}$	4	-	4	-	-	
79	ხინიკაძე ხასან	4	1	5	3	2	4	--	4	-	--	
80	მაჭახელი მემედ	3	6	9	4	½	6	-	6	-	-	
81	მაჭახელი ხუსეინ	3	2	5	$2^{3/4}$	½	7	-	4	3	-	
82	მაჭახელი ხასან	1	4	5	$2^{1/2}$	½	-	-	-	-	-	
83	მაჭახელი რეჯებ	2	1	3	$1^{1/2}$	½	2	-	-	2	-	
84	მაჭახელი ხალით	5	3	8	$4^{1/4}$	$1^{1/4}$	4	-	4	-	-	
85	მაჭახელი სულეიმან	3	1	4	2	$1^{1/2}$	6	-	4	2	-	
86	ბაბულიოღლი ახმედ	2	2	4	$2^{1/2}$	1	1	--	1	-	-	
87	ბაბულიოღლი თემურ	2	1	3	$2^{5/8}$	2	4	-	4	-	-	
88	ჩხუბოღლი თემურ	2	2	4	$3^{1/4}$	¾	1	-	1	-	-	
89	ხინიკაძე ოსმან	3	3	6	4	2	6	-	6	-	-	
90	ხინიკაძე მემედ	5	2	7	$3^{3/8}$	$1^{1/8}$	4	-	4	-	-	
91	ბეტიოღლი ქესკინ	2	2	4	$6^{1/2}$	$1^{1/4}$	4	-	4	-	-	
92	მოწყობილი მემედ	3	8	11	$3^{1/2}$	$2^{3/4}$	6	-	6	-	-	
93	თხილაიშვილი ისმაილ	1	2	3	$3^{1/2}$	1	2	-	2	-	-	
94	თხილაიშვილი ყემბერ	3	5	8	$5^{1/4}$	-	5	1	4	-	-	
95	თხილაიშვილი ალი	1	1	2	$1^{3/8}$	½	-	-	-	1	-	
96	ცეცხლაძე ახმედ	4	3	7	$3^{5/8}$	1	5	-	4		-	
97	ხაბაზი მემედ	4	1	5	$4^{3/4}$	2	6	-	3	3	-	
98	ხაბაზი იუსუფ	4	2	6	$3^{3/8}$	1	7	-	7	-	-	
99	თხილაიშვილი მევლუდ	3	5	8	$3^{3/8}$	$2^{1/2}$	10	-	5	5	-	
100	ბეჟანიძე უსუფი	2	2	4	$4^{1/2}$	$1^{1/2}$	3	-	3	-	-	
101	ქათამაძე სულეიმან	2	3	5	$3^{1/4}$	$1^{1/2}$	3	-	2	-	-	
102	ცივაძე მურად	3	3	6	$2^{3/4}$	$1^{1/2}$	6	-	1	5	-	
103	ცივაძე ხუსეინ	3	4	7	$2^{3/4}$	1	4	-	-	4	-	
104	დავითაძე ხასან	1	1	2	$1^{1/2}$	½	-	-	-	-	-	
105	დავითაძე ისმაილ	4	4	8	$2^{3/4}$	1	8	-	6	2	-	
106	დავითაძე ხასან ისმაი-ლის	1	2	3	$1^{1/2}$	½	2	-	2	-	-	
107	თხილაიშვილი დურსუნ	4	7	11	$5^{1/4}$	1	5	-	5	-	-	
108	მჟავანაძე ხუსეინ	5	2	7	$2^{1/2}$	$1^{1/2}$	7	-	7	-	-	
109	ბეჟიოღლი ბილალ	2	5	7	$2^{1/2}$	$1^{1/2}$	7	-	7	-	-	
	ჯამი	**316**	**296**	**612**	**$324^{3/4}$**	**479**	**479**	**15**	**391**	**75**	**-**	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

1	შაქიროღლი ოს-მან					1						
2	ცენტერაძე ჯე-მალ					2						
3	იმნაიშვილი მე-მედ					1						
4	მაჭახელი რი-ფათ					2						
5	მაჭახელი მუ-რად					1						
6	მაჭახელი ელი-ას					½						
	ჯამი					**$7^{1/2}$**						

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 142-143

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - გიორგი დადიანი
სოფ. გვარა

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	ხუტულოღლი ახმედ	2	2	4	$2^{3/8}$	½	4	-	4	-	-	
2	გოგოლიშვილი ახ-მედ	4	4	8	$4^{1/2}$	$1^{1/2}$	13	1	8	4	-	
3	ბოლქვაძე მუხამედ	1	4	5	3	3	1	-	1	-	-	
4	ბოლქვაძე მემედ	4	1	5	$3^{1/4}$	3	1	-	4	-	-	
5	ჟანკურიდძე ალი	2	2	4	$4^{1/2}$	3	11	1	10	-	-	
6	ხადუღოღლი სულე-იმან	3	7	10	$3^{1/4}$	½	19	-	6	13	-	
7	ინაიშვილი მურად	3	2	5	$1^{1/2}$	½	3	-	3	-	-	
8	გედოღლი ასლან	3	2	5	$1^{1/4}$	2	39	-	7	25	-	
9	მაჭახლელი ჯემალ	1	2	3	$1^{3/4}$	$1^{1/2}$	4	-	4	-	-	
10	გოგმაჩადძე ხასან	5	2	7	$4^{1/4}$	2	9	-	3	6	-	
11	პაპუნაიშვილი მე-მედ	3	3	6	$4^{3/4}$	2	7	-	7	-	-	
12	პაპუნაიშვილი არიფ	2	2	4	$1^{3/4}$	1	1	-	1	-	-	
13	გოგმაჩაძე რეჯები	5	1	6	$3^{1/4}$	$1^{1/4}$	6	-	6	-	-	
14	გოგმაჩაძე მემედი	1	3	4	$2^{3/4}$	1	(1/2)	-	(1/2)	-	-	
15	გოსნაპიეშვილი ახ-მედ	1	2	3	$2^{1/4}$	1	3	-	3	-	-	
16	მოწყობილი ახმედ	3	2	5	$3^{3/4}$	2	3	-	3	-	-	
17	მოწყობილი ოსმან	5	4	9	$4^{1/4}$	$2^{1/2}$	5	1	4	-	-	
18	მოწყობილი ხუსეინ	4	2	7	2	1	7	-	5	2	-	
19	მოწყობილი მურადი	5	4	9	$2^{1/2}$	½	6	-	4	2	-	
20	მოწყობილი შაქირ	6	5	11	$3^{1/8}$	-	5	1	4	-	-	
21	მოწყობილი ქესკინ	3	3	6	$2^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
22	ნათიძე ელიას	3	4	7	$3^{3/4}$	2	14	-	9	5	-	
23	ნათიძე მემედ	3	3	6	$3^{3/4}$	$1^{1/4}$	5	-	3	2	-	
24	ნათიძე შებანი	5	4	9	$3^{3/4}$	1	10	-	6	4	-	
25	ნათიძე მევლუდ	1	5	6	$1^{1/2}$	1	2	-	2	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

26	პაპუნაიშვილი დურსუნ	2	5	7	$2^{3/4}$	$1^{1/2}$	5	-	5	-	-	
27	პაპუნაიშვილი ალი	2	3	5	$2^{3/4}$	1	2	-	-	2	-	
28	გოხიძე ხუსეინ	1	1	2	$3^{1/4}$	¾	5	-	4	1	-	
29	გოგმაჩაძე სულეიმან	4	2	6	4	1	2	-	2	-	-	
30	პაპუნაიშვილი ოსმან	1	1	2	$1^{3/4}$	1	-	-	-	-	-	
31	გოხიძე სულეიმან	3	1	4	3	½	2	-	2	-	-	
32	გოხიძე მევლუდ	3	4	7	$3^{1/2}$	$1^{1/4}$	4	-	3	1	-	
33	ხაბაძე ახმედ	3	2	5	$2^{3/4}$	1	5	-	5	-	-	
34	ჯინჭაროღლი ალი	6	3	9	$3^{1/4}$	1	5	-	5	-	-	
35	ჯინჭაროღლი ხუსეინ	1	5	6	$1^{3/4}$	1	-	-	-	-	-	
36	ზოიძე მემედ	2	2	4	$2^{1/2}$	¾	3	-	3	-	-	
37	პაპუნაიშვილი ელიას	6	3	9	$3^{3/4}$	$1^{1/2}$	3	-	3	-	-	
38	გოლიაძე მემედ	2	5	7	$1^{3/4}$	$2^{1/2}$	6	-	6	-	-	
39	ჯინჭაროღლი ნური	2	4	6	$2^{1/4}$	1	1	-	1	-	-	
40	ჯინჭაროღლი ხასან	1	1	2	$2^{1/2}$	1	-	-	-	-	-	
41	ჯინჭაროღლი ახმედ	4	3	7	$3^{1/4}$	$2^{1/2}$	4	-	4	-	-	
42	გოგმაჩაძე ალი	1	4	5	$2^{1/4}$	1	1	-	1	-	-	
43	გოგმაჩაძე ოსმან	1	2	3	$2^{1/2}$	½	-	-	-	-	-	
44	გოგმაჩაძე ოსმან	3	1	4	$2^{1/4}$	½	1	-	1	-	-	
45	გოგმაჩაძე ხუსეინ	1	3	4	$1^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
46	მაკარაძე იუსუფი	3	3	6	$3^{1/4}$	1	2	-	2	-	-	
47	ბაჯელიძე დურსუნ	2	2	4	$1^{1/4}$	$1^{3/4}$	2	-	2	-	-	
48	მაკარაძე ზაბიდ	2	2	4	$2^{3/4}$	¾	6	-	4	2	-	
		134	**137**	**271**	**$133^{3/4}$**	**$59^{3/4}$**	**235 1/2**	**4**	**$162^{1/2}$**	**69**	**-**	
	კენჭიშვილი ახმედ				1						-	
	კენჭიშვილი ხუსეინ				1						-	
	შაქაროღლი ქამილი				1						-	
	შაქაროღლი ხასან				3						-	
	შავაძე სპირიდონ				½						-	
					$6^{1/2}$						-	
					140 1/4							

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 144

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
სოფ. სამება

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					შენიშვნა
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	
1	კაზანჯოღლი ხუსეინი	4	5	9	$1^{7/8}$	2	4	-	4	-	-	
2	ყულეჯოღლი სულეი-მან	5	2	7	$2^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	
3	ყულეჯოღლი ილიასი	1	-	1	2	1	2	-	2	-	-	
4	ყულეჯოღლი მურადი	2	4	6	$3^{3/4}$	1	7	1	6	-	-	
5	ბეჟანიძე შებანი	6	4	10	$2^{3/4}$	½	3	-	3	-	-	
6	გოგიტიძე ახმედი	4	4	8	5/8	-	4	-	4	-	-	
7	მჯავანაძე ხასანი	3	2	5	$2^{1/8}$	1	4	-	4	-	-	
8	მჯავანაძე ოსმანი	1	2	3	$1^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
9	ქათამიძე სულეიმ	4	5	9	$2^{7/8}$	½	4	-	4	-	-	
10	გოგიტიძე შუქრი	2	4	6	$2^{1/2}$	1	5	-	5	-	-	
11	აჭარელი დურსუნ	1	1	2	½	-	2	-	-	2	-	
12	კაიკაციშვილი ხუსეი-ნი	2	4	6	$2^{5/8}$	2	4	-	2	2	-	
13	ბლადაძე მემედი	2	5	7	$2^{1/2}$	1	2	-	2	-	-	
14	ხინიკაძე ისმაილი	6	6	12	$3^{1/2}$	½	21	-	5	16	-	
15	თამაზოღლი ასლანი	2	5	7	$3^{1/2}$	½	3	-	3	-	-	
16	რამაზაშვილი ახმედი	7	2	9	$3^{3/8}$	1	5	-	5	-	-	
17	ჯიჯავაძე შაქრო	5	4	9	2	¾	7	-	7	-	-	
18	კაიკაციშვილი ჯემალი	2	4	6	5	1	4	-	4	-	-	
19	ცეცხლაძე ზექერია	4	-	4	¾	-	2	-	2	-	-	
20	ცეცხლაძე თევრთი	5	2	7	$3^{1/4}$	1	4	-	4	-	-	
21	ლემსაძე მევლუდი	4	3	7	$2^{5/8}$	$1^{1/2}$	7	-	7	-	-	
22	ლემსაძე ისმაილი	3	7	10	$2^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	
23	გოგიტიძე სკენდერ	5	3	8	3	1	7	-	6	-	-	
24	გოგიტიძე ხუსეინ	5	1	6	$2^{3/8}$	½	2	-	2	-	-	
25	ხალვაში შაბანი	7	2	9	$3^{1/4}$	1	8	-	8	-	-	
26	ხალვაში მურადი	5	1	6	$2^{3/4}$	5/8	8	-	8	-	-	
27	ხალვაში რიზა	1	-	1	-	½	2	-	2	-	-	
28	ინაიშვილი მემედი	2	2	4	$1^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
29	გოგიტიძე ასლანი	4	3	7	$2^{3/4}$	1	4	-	4	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

30	გოგიტიძე მემედი	2	2	4	$1^{1/8}$	½	1	-	1	-	-	
31	გოგიტიძე მეჯიდი	6	4	10	$2^{5/8}$	1	3	-	3	-	-	
32	გოგიტიძე იუსუფი	2	6	8	$1^{1/8}$	1	4	-	4	-	-	
33	ჯინჭაროღლი მამუდი	3	5	8	$3^{1/2}$	2	4	-	4	-	-	
34	კაიკაციშვილი ხასანი	5	2	7	2	-	5	-	4	-	-	
35	კაიკაციშვილი დურსუნი	3	2	5	$2^{3/4}$	-	3	-	3	-	-	
36	ბაუჟოღლი ალი	3	3	6	$2^{5/8}$	$1^{1/2}$	3	-	3	-	-	
37	ბაუჟოღლი ახმედი	2	9	11	$2^{1/2}$	2	9	-	7	2	-	
38	ხალვაში რეჯები	5	5	10	$2^{1/2}$	1	6	-	6	-	-	
39	ბაუჟოღლი ხასანი	2	4	6	$2^{3/4}$	$1^{1/2}$	4	-	4	-	-	
40	ბლადაძე მურადი	3	4	7	$4^{3/4}$	1	5	-	5	-	-	
41	ბლადაძე ახმედი	5	3	8	$2^{1/4}$	¼	10	-	2	8	-	
42	წერეთელი მურადი	1	5	6	$2^{1/2}$	¼	4	-	4	-	-	
43	კაიკაციშვილი შუქრი	5	1	6	$2^{3/8}$	½	2	-	2	-	-	
44	ბლადაძე ხასანი	2	2	4	2	¼	3	-	3	-	-	
45	ბლადაძე ოსმანი	3	6	9	$2^{1/4}$	1	5	-	5	-	-	
46	მჟავანაძე რამიზი	1	1	2	$2^{1/4}$	-	2	-	-	2	-	
47	მჟავანაძე მურადი	3	4	7	¾	-	6	-	6	-	-	
48	კაიკაციშვილი ისმაილი	5	1	6	$3^{1/2}$	¼	6	-	6	-	-	
49	კაიკაციშვილი ომერი	2	3	5	$1^{3/4}$	¼	4	-	4	-	-	
50	კაიკაციშვილი რიზა	2	1	3	$1^{1/2}$	½	2	-	2	-	-	
51	ლაზოღლი ახმედი	3	2	5	$2^{1/2}$	1	3	-	3	-	-	
52	წერეთელი მევლუდი	5	3	8	$2^{1/2}$	3	7	-	7	-	-	
53	ნოღაიდელი მეჯიდი	5	3	8	$1^{7/8}$	2	6	-	6	-	-	
54	მოწყობილი ხუსეინი	4	2	7	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
55	რეჯიოღლი ხუსეინი	1	-	1	1	½	-	-	-	-	-	
56	გოხიძე ოსმანი	3	3	6	$1^{3/8}$	1	1	-	1	-	-	
57	ნუღაიდელი იუსუპი	5	9	14	$2^{1/2}$	½	5	-	5	-	-	
58	გოგიტიძე მამუდი	2	1	3	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
59	გოგიტიძე სულეიმან	2	4	6	$1^{1/2}$	-	4	-	4	-	-	
60	მეგრელიშვილი სულეიმ	2	2	4	$1^{1/4}$	½	1	-	1	-	-	
61	ვერულიძე ჯემალი	2	2	4	$1^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
62	სურებეროღლი ქამილი	3	2	5	¾	-	2	-	-	2	-	
63	ბეჟანი მეჯიდი	3	1	4	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
64	ჯინჭაროღლი ხასანი	3	5	8	$2^{3/4}$	½	17	-	3	14	--	
65	ზაქაროღლი თემური	1	4	5	$3^{3/8}$	½	1	-	1	-	-	
66	ზაქაროღლი ხასანი	5	6	11	$4^{1/8}$	½	7	-	5	2	-	
67	ჯინჭაროღლი ხუსეინი	5	1	6	$2^{1/4}$	1	5	-	1	4	-	
68	შაქაროღლი მამუდი	2	2	4	$1^{3/4}$	-	1	-	1	-	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

69	ბაჟუნაიშვილი მურა-დი	2	3	5	$1^{1/4}$	½	1	-	1	-	-	
70	მახარაძე ახმედი	2	2	4	$2^{3/8}$	1	1	-	4	-	-	
71	მახარაძე იუნუსი	2	1	3	½	¼	-	-	-	-	-	
72	მახარაძე სულეიმ	4	3	7	$2^{1/4}$	½	2	-	2	-	-	
73	მელაძე მოედინი	3	2	5	$1^{3/4}$	1	+	-	-	-	-	
74	გოგიტიძე ხუსეინი	5	4	9	1	1	4	-	4	-	-	
75	გოხიძე ყემბერი	4	3	7	$2^{1/2}$	-	3	-	3	-	-	
76	გოხიძე მურადი	4	2	6	$2^{1/8}$	1	2	-	2	-	-	
77	გოხიძე სულეიმანი	2	5	7	$1^{1/8}$	½	2	-	2	-	-	
78	გოხიძე ილიასი	1	1	2	$1^{1/4}$	½	-	-	-	-	-	
79	გოხიძე ქამილი	1	2	3	$1^{1/8}$	-	2	-	2	--	--	
80	ბაჟუნაიშვილი მურა-დი	2	2	4	$2^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
81	გოხიძე სკენდერი	3	3	6	$1^{1/8}$	½	2	-	2	-	-	
82	გოხიძე მამუდი	3	1	4	$3^{1/2}$	-	3	-	3	-	-	
83	ბაჯელიძე ხუსეინი	6	5	11	3	3	2	-	2	-	-	
84	გოხიძე მემედი	4	2	6	$2^{3/4}$	$1^{1/2}$	17	-	6	11	-	
85	გოხიძე ახმედი	3	2	5	$4^{4/2}$	1	3	-	2	1	-	
86	გოხიძე მუხამედი	4	4	8	$2^{3/8}$	1	3	-	1	2	-	
87	ბეჟანიძე ოსმანი	3	2	5	$1^{1/8}$	1	8	-	2	6	-	
88	ბაჟუნაიშვილი მურა-დი	3	4	7	$1^{1/8}$	$1^{1/2}$	2	-	2	-	-	
89	კობალაძე მურადი	3	4	7	$2^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	
90	გოხიძე სულეიმ	5	4	9	$2^{1/2}$	1	5	-	5	-	-	
91	გოხიძე ალი	4	3	7	$1^{1/2}$	-	7	-	7	-	-	
92	გოხიძე ილიასი	6	2	8	¼	-	-	-	-	-	-	
93	მარისოღლი ხასანი	1	-	1	-	½	-	-	-	-	-	
94	ბეჟანიძე ახმედი	2	4	6	$2^{3/4}$	½	4	-	4	-	-	
95	ბეჟანიძე დურსუნი	3	2	5	$1^{3/8}$	-	3	-	3	-	-	
96	გოხიძე ხუსეინი	6	3	9	$2^{1/2}$	-	14	-	-	14	-	
97	მადოიშვილი ხუსეინი	2	5	7	$2^{3/8}$	1	2	-	2	-	-	
98	ბეჟანიძე იუსუპი	5	3	8	$2^{1/8}$	3	2	-	2	-	-	
99	ბეჟანიძე არიფი	6	1	7	$3^{5/8}$	1	4	-	4	-	-	
100	გოგიტიძე ოსმანი	2	2	4	$1^{1/4}$	½	1	-	1	-	-	
101	ბეჟანიძე ხულუსი	4	4	8	$2^{1/2}$	-	4	-	3	1	-	
102	ბაჟუნაიშვილი ჯემა-ლი	2	2	4	$1^{3/4}$	½	2	-	2	-	-	
103	სამების ჯამე	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	
	ჯამი	**336**	**300**	**636**	**$224^{3/8}$**	**$73^{7/8}$**	**407**	**3**	**315**	**89**	**-**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 145-147

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
სოფ. აჭყვა

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბადი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				შენიშვნა
								ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	
1	საპლახიდი პანაიდ	2	3	5	7/8	¾	4	-	4	-	-	
2	კალიკიდი მათე	5	1	6	5/8	¼	2	-	1	-	1	
3	ციროვ კონსტანტინე	7	4	11	5/8	¾	3	-	3	-	-	
4	ციროვ კირიაკე	6	2	8	1	2	5	-	5	-	-	
5	ელენიდ პანაიდი	3	4	7	¼	$1^{5/8}$	4	-	3	-	1	
6	ელენიდი კოზმა	7	2	9	½	$1^{3/4}$	5	-	4	-	1	
7	ორფანიდი ხარლაპ	2	2	4	7/8	1/8	1	-	1	-	-	
8	ანდრიადი გიორგი	3	2	5	5/8	1	5	-	4	-	1	
9	ელენიდი სიმონა	3	1	4	¾	1	2	-	2	-	-	
10	კურდოვი ისაკი	3	3	6	5/8	$2^{1/8}$	3	-	2	-	1	
11	კურდოვი კირიაკინ	3	1	4	7/8	½	2	-	2	-	-	
12	გვარჯალაძე სულეი-მან	4	4	8	7/8	½	2	-	2	-	-	
13	ელენოვი პავლე	1	2	3	1/8	¾	1	-	1	-	-	
14	სიდიროპულო ლეფ-ტე	4	1	5	$1^{5/8}$	$1^{5/8}$	3	-	3	-	-	
15	ელენიდი ანესტი	2	6	8	7/8	¾	5	-	3	1	1	
16	ფეოდორიდი თედო-რე	3	5	8	$1^{3/8}$	1	2	-	2	-	-	
17	კუტიდი ნიკოლოზ	4	2	6	-	-	1	-	1	-	-	
18	მერილოვ არისტიდი	1	7	8	5/8	3/8	1	-	1	-	-	
19	სემერჯიდი ივანე	2	3	5	$11^{/8}$	$1^{1/2}$	4	-	2	1	1	
20	დემირჯოვ გიორგი	4	6	10	7/8	½	3	-	3	-	-	
21	კოსტიხიდი ისაკი	2	4	6	5/8	-	1	-	1	-	-	
22	შაბანოღლი რიზა	2	1	3	½	-	-	-	-	-	-	
23	კურტიდი ვასილიკი	2	4	6	$1^{1/8}$	¾	1	-	1	-	-	
24	პოლიტოკო გიორგი	2	3	5	¼	-	3	-	1	2	-	
25	ორახოვი ქრისტოფო-რე	3	3	6	5/8	2	4	-	3	-	1	
26	პაპანდოპულო ირაკ-ლი	4	5	9	$^{7/8}$	$2^{1/2}$	3	-	2	-	1	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

27	ანდრიადი ფილიპე	3	3	6	½	-	5	-	4	-	-	
28	სავიდი აბრამი	2	3	5	½	-	3	-	3	-	-	
29	სიმონიდი კონსტან-ტინე	1	1	2	3/8	-	1	-	1	-	-	
30	მარუფიდი პარმენი	1	3	4	¼	-	1	-	1	-	-	
31	მერიცოვ ქრისტოფო-რე	3	1	4	7/8	½	2	-	2	-	-	
32	ანდრიადი ელენა	1	3	4	1/8	¼	1	-	1	-	-	
33	მერიცოვი ირაკლი	3	2	5	$1^{1/8}$	¼	1	-	1	-	-	
34	ჟორდანიდი მიხაილ	4	3	7	7/8	¾	2	-	2	-	-	
35	ჟორდანიდი დესპინე	-	3	3	3/8	5/8	1	-	1	-	-	
36	სტეფანიდი პანაიდ	1	2	3	$1^{1/8}$	¼	1	-	1	-	-	
37	სტეფანიდი ილია	1	3	4	$1^{1/8}$	¼	1	-	1	-	-	
38	ადანასევი ქრისტო-ფორე	5	1	6	¼	¼	2	-	2	-	-	
39	მერიცოვა ელენა	-	2	2	3/8	¼	2	-	2	-	-	
40	კურდოვ აბრამი	4	4	8	5/8	½	2	-	2	-	-	
41	მურადოვი თედორე	3	2	5	3/8	-	2	-	2	-	-	
42	მურადოვი მელიტადე	1	3	4	3/8	3/8	2	-	2	-	-	
43	მურუზოვი ფილიპე	3	3	6	5/8	3/8	1	-	1	-	-	
44	მურუზოვი ლეფტერი	3	2	5	5/8	½	1	-	1	-	-	
45	მურუზოვი გიორგი	2	2	4	3/8	5/8	2	-	2	-	-	
46	იალამედი კონსტან-ტინე	2	2	4	5/8	1	2	-	2	-	-	
47	მურუზოვი ქრისტო-ფორე	6	3	9	½	$3^{1/4}$	3	-	3	-	-	
48	პრასიადი აპოსტოლ	2	3	5	$1^{1/8}$	¼	4	-	2	-	2	
49	სოფიანიდი ხარლამპ	2	2	4	3/8	1/8	2	-	-	2	-	
50	კიასოვი ივანე	2	3	5	3/8	1/8	4	-	4	-	-	
51	ბარამიძე ახმედ	4	2	6	5/8	¼	4	-	2	2	-	
52	იოსაფიდი ანასტასი	1	1	2	¼	-	2	-	2	-	-	
53	პაპანდოპულო ქრის-ტოფორ	4	3	7	½	-	3	-	3	-	-	
54	გავრა გიორგი	1	2	3	-	-	2	-	2	-	-	
55	ლამბრიანიდი თედო-რე	5	2	7	7/8	-	4	-	4	-	-	
56	აპაციდი ივანე	1	1	2	3/8	-	-	-	-	-	-	
57	გოსიფილ ანგელ	2	4	6	½	-	1	-	1	-	-	
58	დემირჩევ ალექსი	4	1	5	7/8	-	2	-	2	-	-	
59	გოსიფილ აპოსტოლ	1	-	1	¼	½	3	-	2	-	1	
60	სიმონიდი თედორე	2	5	7	5/8	½	2	-	2	-	-	
61	პეტრიდი პანაიოტ	2	2	4	5/8	-	2	-	2	-	-	
62	პეტრიდი დიმიტრი	3	2	5	-	½	2	1	1	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

63	ვასილიადი კონსტან-ტინე	1	1	2	¼	-	-	-	-	-	-	
64	ადანასოვი იაკობი	2	3	5	¼	¼	1	--	1	--	--	
65	ჩაქორვი პანაიდ	3	3	6	3/8	-	4	-	4	-	-	
66	დემირჩევ ივანე	1	2	3	5/8	-	2	-	2	-	-	
67	ანდრიადი დიმიტრო	2	2	4	$1^{1/8}$	1/8	1	-	1	-	-	
68	კახიძე დურსუნ	1	2	3	¾	1	-	-	-	-	-	
69	კირჩხელი ახმედ	2	3	5	¾	2	12	1	6	5	-	
70	კირჩხელი ხუსეინ	3	1	4	7/8	½	3	-	3	-	-	
71	კონწელიძე ახმედ	2	2	4	5/8	1	2	-	2	-	-	
72	კონწელიძე სადექ	2	1	3	$1^{3/8}$	$1^{1/2}$	3	-	3	-	-	
73	რეიზოღლი ახმედ	2	3	5	5/8	$2^{1/2}$	2	-	2	-	-	
74	რეიზოღლი ხასან	1	5	6	5/8	-	-	-	-	-	-	
75	ფეიზოღლი ხადიჯე	2	3	5	1/8	-	2	-	-	2	-	
76	ქეჩიოღლი კაზიმ	2	1	3	-	½	-	-	-	-	-	
77	ბარამიძე სულეიმან	5	4	9	3/8	¼	12	-	-	12	-	
78	ზოიძე მევლუდ	2	1	3	5/8	1/8	3	-	3	-	-	
79	ალიოღლი სულეიმან	3	1	4	½	-	2	--	2	--	--	
80	მუსოღლი მურად	6	5	11	3/8	$2^{1/2}$	3	-	3	-	-	
81	კონწელიძე მამედი	2	4	6	$1^{1/8}$	1/8	2	-	2	-	-	
82	ბანკიშოღლი ხუსეინ	1	3	4	5/8	-	1	-	1	-	-	
83	ბერიძე ჯემალ	3	2	5	3/8	-	3	-	-	3	-	
84	კოსტიხიდი აპესტოლ	2	3	5	5/8	¼	4	-	4	-	-	
85	ატეფანიდი აპესტოლ	1	5	6	3/8	1	1	-	1	-	-	
86	ცინარიძე მემედ	2	3	5	3/8	¼	2	-	2	-	-	
87	ცინარიძე დურსუნ	3	3	6	$1^{1/8}$	5/8	2	-	2	-	-	
88	შაბანოღლი ფაშალი	3	3	6	5/8	-	2	-	2	--	-	
89	შაბანოღლი ალი ეფენდი	3	2	5	¾	1/8	-	-	-	-	-	
90	მაზუმოღლი სულეი-მან	3	3	6	5/8	-	3	-	3	-	-	
91	ზოიძე ქიბარი	1	4	5	5/8	¼	2	-	2	-	-	
92	დევაძე მემედ	3	6	9	$1^{1/8}$	¼	2	-	2	-	-	
93	დევაძე მურად	4	4	8	$1^{5/8}$	¾	6	-	6	-	-	
94	კალაიჯოღლი სულეი-მან	1	3	4	1/8	-	3	-	-	-	-	
95	ჩხაიძე მიქთა	1	1	2	5/8	-	2	-	2	3	-	
96	დუმბაძე აბდულ	2	2	4	5/8	¾	4	-	4	-	-	
97	კავეჯოღლი ხუსეინ	6	3	9	½	1	5	-	5	-	-	
98	კონწელიძე შერიფ	1	1	2	¼	-	2	-	1	1	-	
99	ხაჯიოღლი ხასან	2	1	3	1/8	-	2	-	-	2	-	
100	მიდილიოღლი ხუსეინ	1	1	2	3/8	-	-	-	-	-	-	
101	წილოსანი ლავრენტი	1	1	2	¼	-	-	-	-	-	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

102	ქიფსელიდი გიორგი	3	6	9	7/8	-	2	-	2	-	-	
103	დევაძე ხასან	2	1	3	1/8	-	2	-	2	-	-	
104	ვალიკიდი ივანე	1	2	3	3/8	-	1	-	1	-	-	
105	ათანასევი აბრამი	1	2	3	3/8	1	4	-	4	-	-	
106	ზაფირიდი მარია	2	2	4	-	-	2	-	2	-	-	
107	ბისტოფიდი თედორე	3	2	5	$1^{1/8}$	½	3	-	3	-	-	
108	ასლანიდი კონსტან-ტინე	5	2	7	¼	1/8	-	-	-	-	-	
109	ანანიდი პორფილე	3	3	6	¼	1	2	-	2	-	-	
	ჯამი	**277**	**286**	**563**	**644**	**$56^{5/8}$**	**261**	**2**	**210**	**36**	**13**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 147-148

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ჩაქვის თემი
აღმწერი-ჭუმბურიძე
სოფ. ბობოყვათი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					შენიშვნა
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	
1	ბასილაძე ხუსეინ	3	1	4	$1^{1/8}$	-	4	-	4	-	-	
2	კქუჩუკალოღლი რა-მიზ	5	4	9	$1^{1/4}$	½	5	-	5	-	-	
3	ელგითიძე ედჟიბ	5	3	8	$1^{1/2}$	-	9	-	3	6	-	
4	ჯაბნიძე ქემალი	2	2	4	5/8	-	5	1	-	4	-	
5	ერქომაიშვილი ხასან	4	2	6	$1^{1/4}$	¼	4	-	4	-	-	
6	ზოიძე ასლან	4	3	7	$1^{1/4}$	1/8	6	-	-	6	-	
7	ზოიძე ალი	5	4	9	3	-	8	3	5	-	-	
8	ცივაძე სკენდერ	1	2	3	5/8	½	2	-	-	2	-	
9	ცივაძე ოსმან	5	2	7	1	3/8	-	-	-	-	-	
10	დავითაძე მუხამედ	1	2	3	1/8	-	$2^{1/2}$	-	$2^{1/2}$	-	-	
11	თამაზოღლი ხასან	2	5	7	1	$1^{1/8}$	5	-	5	-	-	
12	თამაზოღლი მემედ	7	1	8	$1^{1/2}$	-	7	-	4	3	-	
13	დახტიოღლი მემედ	4	2	6	$1^{7/8}$	-	2	-	-	2	-	
14	თამაზოღლი ზაბიდ	3	5	8	$2^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
15	კირჩხელი სულეიმან	4	3	7	$2^{3/8}$	¼	6	1	5	-	-	
16	კირჩხელი ოსმან	4	1	5	1/3	-	3	-	3	-	-	
17	გოგოლოღლი ბილალ	4	3	7	2	¾	7	1	6	-	-	
18	რეიზოღლი ალი	3	4	7	1/3	1/8	4	-	4	-	-	
19	გათენაძე იუსუფ	5	4	9	$4^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
20	ქათამიძე მარად	2	2	4	¼	¼	1	-	1	-	-	
21	დავითაძე დურსუნ	4	1	5	5/8	-	6	1	2	3	-	
22	ფარაზადე მემედ	5	2	7	7/8	-	4	-	4	-	-	
23	მუხამედ (გვარი არ იკითხება)	2	5	7	$2^{7/8}$	¼	2	-	2	-	-	
24	ბასილაძე შუქრი	3	2	5	5/8	1	5	-	5	-	-	
25	გორგილაძე უსუფ	5	3	8	1	1/8	6	-	3	3	-	
26	კაბიოღლი მერიემ	1	3	4	¾	-	2	-	2	-	-	
27	ბასილაძე დურსუნ	3	4	7	5/8	-	3	-	3	-	-	
28	ლაზიოღლი ადილ	4	2	6	1/8	-	1	-	1	-	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

29	ლაზიოღლი მემედ უსუპ	4	3	7	½	-	7	-	4	3	-	
30	ლაზიოღლი მევლუდ	2	1	3	¾	-	-	-	-	-	-	
31	ლაზიოღლი ჰემიდ	3	2	5	5/8	-	1	-	1	-	-	
32	ცივაძე ახმედ	3	2	5	½	-	2	-	1	1	-	
33	ხალვაში ახმედ	6	8	14	$2^{1/10}$	-	15	-	8	7	-	
34	ხალვაში ახმედ სკენ-დერის	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
35	ხალვაში ედვარდ	4	4	8	$3^{1/2}$	½	128	1	12	115	-	
36	ხალვაში იუსუფ	5	7	12	$1^{5/8}$	-	10	1	9	-	-	
37	ბეჟანიძე ჯელილ ბეგ	3	4	7	1	-	2	-	2	-	-	
38	ცინცქილაძე მემედ	1	3	4	¾	-	4	-	4	-	-	
39	ბაშზადე ახმედ	2	2	4	7/8	-	$2^{1/2}$	-	$2^{(1/2)}$	-	-	
40	ყადიოღლი სულეიმან	4	2	6	7/8	-	34	1	5	28	-	
41	გოგოლოღლი ხასანი	2	3	5	$2^{1/8}$	-	1	-	1	-	-	
42	ბულგაროღლი ხასან	1	2	3	$3^{1/4}$	½	4	-	4	-	-	
43	მანელოღლი სულეი-მან	1	1	2	$1^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
44	მანელოღლი ახმედ	2	1	3	¼	-	2	-	2	-	-	
45	ყადიოღლი ასლან	1	4	5	$2^{3/8}$	¼	5	-	5	-	-	
46	მანელოღლი ასლან	5	5	10	$1^{1/6}$	-	10	-	6	4	-	
47	მანელოღლი მურად	1	2	3	¾	-	2	-	2	-	-	
48	მანელოღლი იუსუფი	2	3	5	$1^{1/6}$	-	4	-	4	-	-	
49	ყადიოღლი შაქირ	3	3	6	$1^{3/8}$	¼	5	-	5	-	-	
50	სხალაძე ხასან	2	4	6	$1^{3/4}$	¼	4	-	4	-	-	
51	სხალაძე (სახელი არ იკითხება)	6	4	10	$1^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	
52	ბასილაძე ოქრო	1	2	3	5/8	-	2	-	2	-	-	
53	ყადიოღლი ისრაფილ	2	2	4	$1^{3/8}$	-	4	-	4	-	-	
54	ყადიოღლი დურსუნ	4	2	6	2	-	5	-	5	-	-	
55	სხალაძე ქიბარ	2	3	5	$1^{3/4}$	-	4	-	4	-	-	
56	ყადიოღლი მარის	7	7	14	3	$1^{1/4}$	14	1	13	-	-	
57	სხალაძე დურსუნ	2	4	6	$1^{3/4}$	-	3	-	3	-	-	
58	ბაკოღლი სულეიმან	4	3	7	2	-	4	1	3	-	-	
59	ცაციოღლი რამის	2	3	5	7/8	½	2	-	2	-	-	
60	ჯიჯავაძე ნური	3	4	7	$2^{3/8}$	½	3	-	3	-	-	
61	ჯანელოღლი ოსმან	2	3	5	2^{100}	1/3	-	-	-	-	-	
62	ზარალოღლი დურსუნ	3	2	5	$1^{1/2}$	¼	3	-	3	-	-	
63	მანილოღლი მემედ	2	6	8	2	1/3	5	-	5	-	-	
64	ზაქილოღლი შაქირ	3	2	5	¾	-	3	--	3	--	--	
65	ზაქილოღლი თემურ	3	1	4	$1^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	
66	გორგილაძე ახმედ	3	2	5	$1^{1/4}$	½	3	-	3	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

67	მელაძე ოსმან	2	3	5	$1^{3/4}$	¼	16	-	4	12	-	
68	ვერულიძე აიშე	2	2	4	7/8	¼	2	-	2	-	-	
69	ცეცხლაძე სულთან	2	2	4	5/8	-	4	-	-	4	-	
70	ფაზმანდოღლი ჰუსეინ	6	7	13	$1^{3/4}$	-	2	-	-	2	-	
71	სვაოღლი ოსმან	2	4	6	$1^{1/2}$	-	6	-	6	-	-	
72	კუკუნელი ომერ	3	2	5	2	½	1	-	1	-	-	
73	მახაროღლი სკენდერ	3	3	6	$1^{1/2}$	$2^{1/4}$	5	-	5	-	-	
74	კაკალოღლი სულეიმან	4	5	9	$2^{3/8}$	1	6	2	4	-	-	
75	მანელიშვილი სულეიმან	1	5	6	$1^{3/8}$	1	17	1	6	10	-	
76	კაკალოღლი ასლანი	4	3	7	¾	1/8	-	-	-	-	-	
77	მამულოღლი მევლუდ	2	-	2	1	-	-	-	-	-	-	
	ჯამი	**237**	**229**	**466**	**$103^{1/4}$**	**$16^{3/8}$**	**481**	**15**	**257**	**215**		

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 149-150

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
სოფ. დაგვა მუსულმანების

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
								მათ შორის				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	გულიოღლი ხასან	4	3	7	$1^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
2	გორაძე დურსუნი	4	3	7	$1^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
3	ემინოღლი მუსტაფა	5	1	6	$21^{1/2}$	-	1	-	1	-	-	
4	ემინოღლი ნური	1	1	2	7/8	-	-	-	-	-	-	
5	გულიოღლი უსუფი	3	1	4	¾	-	2	-	2	-	-	
6	გულიოღლი უსუფი	5	5	10	$1^{1/8}$	-	3	-	3	-	-	
7	შიშმანოღლი ილიასი	3	4	7	$1^{5/8}$	-	2	-	2	-	-	
8	შამილოღლი სულეიმანი	2	5	7	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
9	გათანაძე ხაბიმ	1	4	5	$1^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
10	გათანაძე დაუთი	2	4	6	½	-	2	-	2	-	-	
11	გოლომანიძე მამუდი	6	5	11	$1^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
12	დოლიძე მევლუდი	5	3	8	5/8	-	3	-	1	2	-	
13	მუსოლღი ხასანი	3	-	3	½	-	-	-	-	-	-	
14	დოლიძე მემედი	3	6	9	$2^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	
15	ცივაძე მემედი	2	3	5	$2^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
16	ცივაძე ალი	1	2	3	$1^{3/4}$	-	2	-	2	-	-	
17	ცივაძე ახმედი	1	1	2	1	-	1	-	1	-	-	
18	ცივაძე ხუსეინი	2	2	4	$1^{1/8}$	-	-	-	-	-	-	
19	ხინიკაძე ხაიდარ	5	3	8	$1^{5/8}$	-	5	-	1	4	-	
20	ქათამიძე მამუდი	1	5	6	5/8	¼	-	-	-	-	-	
21	ქათამიძე შაბან	2	2	4	¾	-	1	-	1	-	-	
22	ქათამიძე ზაბითი	3	5	8	$1^{3/4}$	-	-	-	-	-	-	
23	კონწოლიძე მემედი	7	2	9	$1^{1/8}$	-	-	-	-	-	-	
24	კონწოლიძე ნური	1	2	3	$1^{1/4}$	-	2	-	2	-	-	
25	გოგიტიძე ქემალ	5	5	10	$2^{1/2}$	-	3	-	3	-	-	
26	ცივაძე თევრათი	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
27	შამილოღლი უსუფი	4	2	6	¼	-	4	-	4	-	-	
28	შამილოღლი ახმედი	6	1	7	$1^{1/4}$	-	6	-	4	2	-	
29	ყურთოღლი სელიმი	7	4	11	$1^{1/8}$	-	5	-	-	5	-	
30	ეფენდოღლი მემედალი	5	3	8	$1^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	
31	ეფენდოღლი უსუფი	3	5	8	$1^{3/4}$	-	3	-	3	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

32	კონწოლიძე უსუფი	4	1	5	$1^{3/4}$	1/8	3	-	3	-	-	
33	ცივაძე ხუშუტი	5	3	8	¼	-	14	-	4	10	-	
34	კონწოლიძე ახმედი	2	1	3	5/8	-	-	-	-	-	-	
35	კონწოლიძე მურადი	1	2	3	1	½	4	-	4	-	-	
36	კონწოლიძე ჯემალი	10	2	12	$1^{3/4}$	¼	10	-	2	8	-	
37	გოგიტიძე ჯემალი	5	2	7	$1^{3/4}$	-	1	-	1	-	-	
38	ისლამოღლი იუსუფი	5	2	7	¾	-	4	-	4	-	-	
39	ისლამოღლი ახმედი	4	4	8	¼	-	-	-	-	-	-	
40	ალიბაშოღლი ალი	1	2	3	¼	1	1	1	-	-	-	
	ჯამი	**139**	**111**	**250**	**$32^{1/2}$**	**$2^{1/8}$**	**103**	**1**	**71**	**31**	**-**	

	ხარაძე ელიასი					$2^{1/4}$						
	გოხიძე სკენდე-რი					$1^{1/2}$						
	გოხიძე სელიმი					1						
	ჯამი					**$4^{3/4}$**						
						$37^{1/4}$						

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 151

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ჩაქვის თემი
აღმწერი - ვ.ბურჭულაძე
სოფ. ციხის-ძირი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	ზახარიანი გრიგორი	3	2	5	5/8	15	1	-	1	-	-	
2	გოგომანი (სახელი არ იკითება)ზალევსკი ალექსი	-	1	1	-	$2^{1/2}$	-	-	-	-	-	
3	ზალევსკი ალექს	1	1	2	5/8	15	1	-	1	-	-	
4	მაკარევიჩი ნესტორი	2	5	7	-	1	3	-	3	-	-	
5	ლობ სერდი	1	1	2	½	-	-	-	-	-	-	
6	დაინი (სახელი არ წე-რია)	2	2	4	-	1	2	-	2	-	-	
7	პომოროვი პეტრე	3	4	7	½	$2^{1/2}$	-	-	-	-	-	
8	თვალჭრელიძე ანტონი	1	2	3	-	$1^{1/2}$	-	-	-	-	-	
9	ცენტერაძე ჯემალი	2	3	5	¾	$1^{5/8}$	2	-	2	-	-	
10	ხეცურიანი ერმილე	2	3	5	5/8	$2^{1/8}$	3	-	3	-	-	
11	ახალაძე ამროსი	3	4	7	-	¼	5	-	5	-	-	
12	ჭელიძე ვარლამი	2	2	4	1	1/8	5	-	5	-	-	
13	მანჯგალაძე ქრსიტო-ფორ	1	-	1	¼	½	-	-	-	-	-	
14	მიქელაძე ალექსანდრე	2	1	3	¼	3	-	-	-	-	-	
15	პეტრეპავლესკი ნიკო-ლოზი	3	5	8	1/8	$2^{3/4}$	-	-	-	-	-	
16	ფიგუროვსკი ივანე	2	2	4	-	2	-	-	-	-	-	
17	თავართქილაძე ვლა-დიმერ	2	6	8	-	$1^{1/2}$	3	-	3	-	-	
18	მანჯგალაძე ქრისტო-ფორ	2	1	3	-	$3^{1/2}$	-	-	-	-	-	
19	მიკიდი ვიკა	2	3	5	¾	1	1	-	-	1	-	
20	ვიტაშინიკო ოსიპი	2	1	3	3/8	1	4	-	2	2	-	
21	იოსნივიდი გიორგი	2	2	4	3/8	-	2	-	2	-	-	
22	სირინი ივანე	3	2	5	½	$1^{3/4}$	-	-	-	-	-	
23	ცირავიჩი ვლადიმერ	1	1	2	1/8	$2^{1/2}$	2	-	-	2	-	
24	ზაქარიოღლი მურადი	7	7	14	¾	-	-	-	-	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

25	გოხიძე რეშიტი	5	1	6	$2^{1/8}$	1	5	-	5	-	-	
26	მოწყობილი ახმედ	1	2	3	5/8	¼	-	-	-	-	-	
27	კაკალაძე ლევან	1	5	6	3/8	2	3	-	3	-	-	
28	ლევიდ ვლადიმერ	3	2	5	1/8	$3^{1/2}$	1	-	1	-	-	
29	პურიშვევიჩი პეტრე	2	1	3	-	-	-	-	-	-	-	
30	ნიკიტევიჩი კონსტანტი-ნე	5	1	6	-	4	1	-	1	-	-	
31	ჩესნიგოვი (სახელი არ წერია)	3	2	5	1	5	6	1	3	2	-	
32	წულეისკირი რაჟდენ	1	-	1	-	$1^{3/8}$	-	-	-	-	-	
33	ჩხარტიშვილი ნიკიფო-რე	2	3	5	-	3	-	-	-	-	-	
34	ჩხარტიშვილი პავლე	4	2	6	1/8	3	2	-	2	-	-	
35	კუსკოვი ნიკოლოზ	2	3	5	-	1	1	-	1	-	-	
36	გალიცინი ვლადიმერ	3	5	8	1/8	$2^{3/4}$	2	-	2	-	-	
37	ფაკიტოვი იური	2	2	4	1/8	2	-	-	-	-	-	
38	მაქსიმოვი ნიკოლაი	1	1	2	1/8	-	-	-	-	-	-	
39	ბონრიგოვსკი ზინაიდა	-	5	5	¼	1	3	-	-	3	-	
40	მესხიძე მამუდი	2	1	3	1	$1^{3/4}$	2	-	-	2	-	
41	მესხიძე სკენდერი	3	3	6	5/8	½	-	-	-	-	-	
42	იუსუფოვი ანესტი	2	4	6	5/8	¼	1	-	1	-	-	
43	მაევსკი იოსები	2	2	4	¼	$2^{1/8}$	3	-	1	2	-	
44	ჩხეტიანი გიორგი	2	5	7	-	1	1	-	-	1	-	
45	ლორთქიფანიძე ზექე-რია	2	1	3	-	3	-	-	-	-	-	
46	რასტიევი დიმიტრი	3	4	7	1/8	2	3	-	3	-	-	
47	ალექსენკო ალექსან-დრე	4	3	7	¼	5/8	10	-	10	-	-	
48	ბელოვი ვასილი	1	-	1	¼	½	1	-	1	-	-	
49	ბოლქვაძე სულია	1	2	3	$1^{1/8}$	$2^{1/2}$	-	-	-	-	-	
50	ბოლქვაძე იუნგა	3	3	6	$2^{1/2}$	1	6	-	6	-	-	
51	ბეჟანიძე რიზა	2	4	6	$1^{1/8}$	1	-	-	-	-	-	
52	გასოვსკი ალექსანდრე	1	1	2	1/8	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	
53	ბიკოვი ალექ.	3	3	6	½	$1^{3/4}$	7	-	4	3	-	
54	სანოვსკი კონსტანტინე	2	1	3	1	¾	10	-	4	6	-	
55	კაკალოღლი დურსუნ	1	2	3	¼	$1^{1/8}$	2	-	2	-	-	
56	დარახველიძე ოსმანი	4	3	7	$2^{1/8}$	1	2	-	2	-	-	
57	გვარალოღლი სულეი-მან	5	4	9	-	2	2	-	2	-	-	
58	რადიონოვი ვასილ	1	-	1	-	$1^{3/8}$	-	-	-	-	-	
59	შილაკოვი რომანი	4	-	4	-	¼	-	-	-	-	-	
60	კუდარიაჟევი პავლე	2	2	4	-	¼	1	-	1	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

61	საბჭოთა მამული	4	-	4	-	$20^{3/4}$	2	-	2	-	-	
62	კისტაროვი ვანდა	-	1	1	¼	$2^{1/8}$	-	-	-	-	-	
63	ადამეტი ემელიანე	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	
64	შევჩენკო რომანი	2	4	6	¼	1/8	4	--	-	4	--	
65	ლაზოღლი ომერი	4	5	9	-	-	3	1	2	-	-	
66	ქაბდულოღლი ომერი	1	3	4	$1^{1/8}$	1	2	-	2	-	-	
67	ჩიტაიშვილი დავითი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
68	ბევიდჯან აბვენ	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	
69	არუტუნიანი (სახელი არ იკითხება)	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	
70	სარუხანიან სტეფანე	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
71	ქალსარევ გასპარ	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	
72	პეტროსიან არასტევ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
73	თუმანიან თამას	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
74	მელიტონიან ევგენი	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	
75	არსანიევა (სახელი არ იკითხება)	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	
76	არსანიან არშაველ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
77	კარამდიან ევგენი	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	
78	კაზავჯიან მავდულ	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	
79	არ იკითხება	-	-	-	-	2	8	1	5	2	--	
80	ზაქარიოღლი ასლანი	2	4	6	5/8	1	4	-	4	-	-	
81	კაბანკი ვლადიმერ	2	2	4	-	-	-	-	-	-	-	
82	მიქელაძე ზაალ	1	-	1	-	½	-	-	-	-	-	
83	ნაკაშიძე ხუსეინი	3	2	5	5/8	$1^{5/8}$	-	-	-	-	-	
84	ზაქარიალი ასლანი	2	4	6	½	1	4	-	-	4	-	
85	გოგიჩაიშვილი (სახელი არ იკითხება)	2	3	5	-	-	1	-	-	1	-	
86	აოვაზოვი ილია	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
87	გიორგობიანი სიმონი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
88	ჯემშვილი ნესტორი	1	-	1	$1^{1/2}$	-	-	-	-	-	-	
89	კაზლოვი ნიკოლოზი	1	1	2	-	¼	-	-	-	-	-	
90	მუტევკინი დანიელ	4	5	9	-	-	3	1	2	-	-	
91	ვერტლინგი ანტონი	2	4	6	1/4	1/8	4	-	-	4	-	
92	მესხიძე იბრაიმი	-	-	-	$1^{1/2}$	-	-	-	-	-	-	
	ჯამი	**173**	**120**	**363**	**$31^{1/4}$**	**$149^{1/2}$**	**143**	**4**	**100**	**39**	**-**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 152-153

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ჩაქვის თემი
სოფ. დაგვა ბერძნების

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	ამირიდი კონსტანტი-ნე	2	2	4	$1^{1/2}$	½	5	-	4	1	-	
2	ამირიდი ევსტაფი	2	3	5	1	3/8	3	-	3	-	-	
3	ამირიდი ფეოდორი	6	2	8	$1^{3/8}$	½	3	-	3	-	-	
4	ამირიდი ვასილი	1	2	3	¾	-	3	-	3	-	-	
5	ამირიდი მოსე	4	4	8	$1^{1/8}$	1	4	-	4	-	-	
6	ეფრემიდი დიმიტრი	2	2	4	5/8	½	2	-	2	-	-	
7	კაზანდოპულო გიორ-გი	3	2	5	3/8	1/8	1	-	1	-	-	
8	კაზანდოპულო კონ-სტანტი	2	3	5	$1^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
9	სტეფანიდი აბრამი	2	3	5	$1^{1/4}$	¼	3	-	3	-	-	
10	ეფრემიდი გიორგი	2	1	3	½	-	3	-	3	-	-	
11	სპირიდოპულო გიორ-გი	3	3	6	$1^{1/4}$	½	6	-	4	2	-	
12	ნეანიდი ივანე	3	2	5	5/8	1/8	3	-	3	-	-	
13	ნეანიდი ირაკლი	2	1	3	3/8	-	2	-	-	2	-	
14	ნეანიდი ფილაქტე	2	4	6	3/8	-	3	-	3	-	-	
15	ლაზარიდი ივანე	4	3	7	5/8	$1^{5/8}$	3	-	2	1	-	
16	ლაზარიდი ალექსი	2	2	4	5/8	½	3	-	3	-	-	
17	იამაკიდი ხარლამპი	3	2	5	3/8	3/8	5	-	1	2	-	
18	გრიგორიადი სიმონი	2	3	5	7/8	½	3	-	3	-	-	
19	გრიგორიადი ელენა	1	4	5	¼	1/8	1	-	1	-	-	
20	სიდიროპულო კირიაკე	3	4	7	1	5/8	3	-	2	1	-	
21	სიდიროპულო დიმიტ-რი	3	4	7	7/8	5/8	2	-	2	-	-	
22	გონიადი ხარლამპი	4	5	9	$2^{3/8}$	1/8	5	-	4	1	-	
23	სტიდიადი თედორე	2	4	6	5/8	$1^{1/4}$	4	-	3	-	1	
24	ლაზარიდი გიორგი	5	4	9	$1^{1/8}$	7/8	6	-	3	3	-	
25	შაქერ-ოღლი ზულ-ქიფრი	4	2	6	1/8	1	1	1	-	-	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

26	კოვიტიდი კონსტანტ	3	5	8	$2^{5/8}$	1/8	5	-	3	2	-	
27	კოვიტიდი პანაიოტი	2	3	5	5/8	½	3	-	1	2	-	
28	კოვიტიდი ხრისტო-ფორ	5	3	8	¾	5/8	3	1	4	-	-	
29	სტილიდი ილია	5	7	12	$1^{1/4}$	½	4	-	4	-	-	
30	სტილიდი პანაიოტი	3	1	4	1/8	¾	1	-	1	-	-	
31	ვოკაიდი ირინე	1	6	6	3/8	¼	1	-	1	-	-	
32	ვოკაიდი ევსტაფი	2	2	4	3/8	$1^{3/8}$	3	-	2	1	-	
33	კაპასაკალიდი პეტრე	3	1	4	2	-	2	-	2	-	-	
34	კაპასაკალიდი კონ-სტანტინ	5	2	7	5/8	¼	4	-	4	-	-	
35	კაპასაკალიდი პოსტო	6	3	9	¼	5/8	2	-	2	-	-	
36	მურალოვი დიმიტრი	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
37	მურალოვი ათანასე	1	1	2	5/8	-	3	-	3	-	-	
38	კალაიციდი აბრაამი	3	3	6	5/8	1/8	3	-	3	-	-	
39	კონცელიძე ჯემალი	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
40	სიდიროპულო ფეო-დოსი	4	3	7	5/8	¾	10	1	4	5	-	
41	სიდიროპულო ფილი-პე	2	6	8	$1^{3/8}$	5/8	4	-	4	-	-	
42	სიდიროპულო ზაქა-რია	5	1	6	5/8	-	2	-	-	2	-	
43	სიდიროპულო ირაკ-ლი	2	5	7	¾	½	7	1	5	2	-	
44	სიდიროპულო დამია-ნი	3	3	6	3/8	1/8	5	1	4	1	-	
45	სიდიროპულო ეფე-ლიდი	2	6	8	7/8	7/8	7	-	5	1	-	
46	თურმანიძე მუხამედი	2	2	4	5/8	1	1	-	-	-	-	
47	სიდიროპულო ფეო-ფილე	1	4	5	¼	1/8	1	-	1	-	-	
48	სიდიროპულო ალექ-სანდრე	2	3	5	$1^{1/8}$	1	1	-	1	-	-	
49	სიდიროპულო ლაზა-რე	3	2	5	$1^{1/4}$	3/8	4	-	2	2	-	
50	ანდრიადი ტრიანდა-ფილი	4	3	7	½	¼	4	-	4	-	-	
51	შონაროვ ფეოფილაკ	6	4	10	$1^{5/8}$	1/8	4	-	4	-	-	
52	სტეფანიდი კონსტანტ	3	2	5	$1^{1/4}$	1/8	4	-	4	-	-	
53	გონიადი ხრისტო	3	2	5	5/8	¼	3	-	3	-	-	
54	პისტოფიდი პანაიოტი	3	3	6	$1^{3/4}$	¼	4	-	4	-	-	
55	კიპსელიდი ელენა	3	3	6	¾	3/8	3	-	3	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

56	თურმანიძე დურსუნი	5	4	9	5/8	1	2	-	-	2	-	
57	კალაიციდი ელენა	1	2	3	5/8	-	2	-	1	1	-	
58	კუფაციდი ფეოდორი	4	2	6	3/8	-	-	-	-	-	-	
59	კუფაციდი დიმიტრი	2	4	6	3/8	-	2	-	2	-	-	
60	სტეფანიდი ზახარი	5	2	7	1/8	1/8	2	-	2	-	-	
61	სტეფანიდი დიმიტრი	2	2	4	$1^{1/8}$	-	-	-	-	-	-	
62	მალკოციდი ფეოდოსი	3	4	7	¾	1/8	2	-	2	-	-	
63	ეფრემიდი ხრისტოფორ	2	2	4	½	-	2	-	2	-	-	
64	ეფრემიდი ხრისტო	1	1	2	1/8	1/8	2	--	2	-	--	
65	ეფრემიდი პანაიოტი	2	3	5	1/8	¼	3	-	1	2	-	
66	ეფრემიდი გიორგი/ხრისტოფორ	3	1	4	½	3/8	-	-	-	-	-	
67	პაპანდოპულო კონსტანტინ	7	2	9	¾	¼	3	-	3	-	-	
68	კსანდოპულო ელენა	-	1	1	3/8	-	1	-	1	-	-	
69	სავულიდი ივანე	4	4	8	¾	-	2	-	2	-	-	
70	საკილი ფიმა	2	2	4	3/8	-	2	-	2	-	-	
71	სიდიროპულო ივანე	1	3	4	¾	$2^{1/4}$	4	-	4	-	-	
72	ხრისოსტომიდი ჰერიკლ	2	2	4	5/8	-	2	-	2	-	-	
73	კიმიციდი ლაზარი	5	1	6	5/8	1	2	-	2	-	-	
74	კიმიციდი დიმიტრი	6	3	9	2	½	1	-	1	-	-	
75	სიმეონიდი ხრისტო	3	3	6	$1^{5/8}$	3/8	4	-	3	1	-	
76	სიმეონიდი დიმიტრი	2	5	7	5/8	¼	5	-	4	-	-	
77	კუსიდი ანასტი	3	3	6	7/8	1/8	4	-	2	2	-	
78	კუსიდი ივანე	1	3	4	1/8	¼	1	-	1		-	
79	ჯინჭაროღლი იუსუპი	4	2	6	¾	¼	3	--	3	--	--	
80	სალიავაროლი ხრისტო	5	3	8	$1^{1/4}$	1	3	-	3	-	-	
81	შალვარიდი ივანე	2	3	5	5/8	¼	2	-	2	-	-	
82	სალვარიდი ალექსანდრე	2	3	5	3/8	¼	1	-	1	-	-	
83	კალომინიდი გიორგი	2	3	5	¼	-	-	-	-	-	-	
84	სიმკულიდი ალკივოლი	1	4	5	5/8	½	1	-	1	-	-	
85	სიმკულიდი დიმიტრი	3	1	4	5/8	½	1	-	1	-	-	
86	გრიგორიანი (სახელი არ იკითხება)	1	1	2	3/8	¾	2	-	2	-	-	
87	გრიგორიადი ილია	2	6	8	5/8	½	3	-	3	-	-	
88	პავლიდი პოლიხრან	3	5	8	5/8	¼	2	-	2	-	-	
89	პალაიციდი ნიკოლაი	3	3	6	3/8	½	2	-	2	-	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

90	აპლაციდი ფეოდორი	6	3	9	$1^{3/8}$	$1^{1/2}$	6	-	6	-	-	
91	კაკოსომიდი ფეოფილ	4	5	9	1/8	$2^{1/4}$	5	-	5	-	-	
92	პავლიდი ხრისტო	9	2	11	7/8	¼	1	-	1	-	-	
93	პავლიდი დიმიტრი	2	1	3	¼	-	2	-	2	-	-	
94	სეირეკიფი ივანე	2	1	3	5/8	¾	4	-	2	2	-	
95	სეირეკიდი ეფსტაფი	1	1	2	3/8	5/8	3	-	2	1	-	
96	კალაიციდი პანტელეი	5	2	7	5/8	1	5	-	4	1	-	
97	ციცანიდი ირაკლი	3	2	5	5/8	3/8	1	-	1	-	-	
98	ციცანიდი კუზმა	1	1	2	½	¼	1	-	1	-	-	
99	კალაიციდი გიორგი	4	2	6	3/8	1/8	2	-	1	1	-	
100	კასიტერიდი ფემისტო	2	1	3	3/8	¼	-	-	-	-	-	
101	კალაიციდი ლუკა	2	3	5	7/8	½	2	-	2	-	-	
102	გონიადი აკაფოკლ	1	3	4	3/8	5/8	5	-	3	2	-	
103	ცაცანიდი ევსტაფი	3	4	7	7/8	½	2	-	2	-	-	
104	ცაცანიდი ნიკოლ (გი-ორგი)	2	2	4	3/8	$1^{3/8}$	2	-	2	-	-	
105	ცაცანიდი ხრისტო	1	1	2	-	¾	1	-	1	-	-	
106	გონიადი კონსტანტ	6	6	12	$1^{3/8}$	2	4	-	3	1	-	
107	მავროკიდი სტილიან	7	9	16	¼	¼	1	-	1	-	-	
108	კანსტანტონიდი ალექსეი	3	4	7	¾	$1^{1/2}$	5	-	5	-	-	
109	ჩაკალოვა მარია	1	2	3	¾	1/8	2	-	2	-	-	
110	სოფიანიდი კუზმა	5	3	8	½	¼	7	-	2	5	-	
111	სოფიანიდი დამიანი	4	2	6	7/8	-	2	-	2	-	-	
112	კუტმირიდი პანაიოტი	3	2	5	1	5/8	3	-	3	-	-	
113	კიპსელიდი კონსტანტ	2	5	7	$1^{1/8}$	½	4	-	-	4	-	
114	მურადოვი პეტრე	4	2	6	¾	½	2	-	2	-	-	
115	ცაცანიდი დიმიტრი	1	1	2	¾	1	3	-	3	-	-	
116	მიხაილოვი ხრისტო	1	7	8	¼	1/8	-	-	-	-	-	
117	სეითიდი კონსტანტ	3	2	5	¾	1/8	1	-	1	-	-	
118	ცაცანიდი ნიკოლ	3	4	7	5/8	1	3	-	3	3	-	
119	სეითიდი ლაზარი	5	3	8	$1^{1/8}$	¾	4	-	1	-	-	
120	მურადოვი კონსტანტი	3	6	9	½	7/8	4	-	4	-	-	
121	მურადოვი ივანე	2	2	4	5/8	5/8	2	-	2	-	-	
122	ცაცანიდი აბრამი	3	2	5	3/8	¼	1	-	1	-	-	
123	ცაცანიდი მიხეილი	4	2	6	-	¼	2	-	2	-	-	
124	ცაცანიდი ივანე	4	4	8	$1^{1/8}$	$1^{1/2}$	5	-	5	-	-	
125	კონსტანტინიდი ანგე-ლინა	1	1	2	3/8	1/8	1	-	-	-	-	
126	პერაძე ელიზავეტა	1	3	4	$1^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
127	პაპანდოპულო გიორ-გი	3	2	5	1/8	-	3	-	1	2	-	
128	მიხაილოვი პავლე	1	1	2	1/8	-	-	-	-	-		

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

129	კირციდი ივანე	2	5	7	5/8	-	2	-	-	2		
130	ზანეითი ხარულ	1	1	2	¼	-	1	-	1	-		
131	სპირილოპულო მარია	2	2	4	3/8	--	2	-	1	1		
132	ეფრემიდი (სახელი არ იკითხება)	3	4	7	3/8	-	2	-	2	-		
133	ეფრემიდი დიმიტრი	1	1	2	-	-	-	-	-	-		
134	იამალი აბრამი	2	3	5	-	-	-	-	-	-		
135	მავროპულო გიორგი	3	3	6	3/8	-	6	-	2	4		
136	სიდიროპულო კირია-კი	-	1	1	¼	-	-	-	-	-		
	ჯამი	**380**	**380**	**760**	**$102^{1/8}$**	**$59^{3/8}$**	**350**	**5**	**282**	**63**	**1**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 154-156

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - დადიანი გიორგი
სოფ. ხალა

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	პრიკვეტოღლი აიშე	-	2	2	¼	-	-	-	-	-	-	
2	პრიკვეტოღლი ისლამ	5	4	9	½	-	2	-	2	-	-	
3	კაჭაღმაძე მემედ	2	2	4	$1^{5/8}$	-	3	-	3	-	-	
4	ჩავდარიოღლი ხუსეინ	4	1	5	$1^{1/8}$	-	1	-	1	-	-	
5	კაჭაღმაძე ხასან	2	3	5	5/8	-	2	-	2	-	-	
6	ბარამიძე მემედ	3	5	8	1	-	2	-	2	-	-	
7	ვარშანიძე ახმედ	1	5	6	$1^{1/4}$	-	3	-	3	-	-	
8	დავითაძე შაბან	4	2	6	$1^{5/8}$	1/8	15	-	-	15	-	
9	შამბაშოღლი ისმაილ	3	5	8	$1^{1/8}$	1/8	1	-	1	-	-	
10	შამბაშოღლი ხუსეინ	4	4	8	$1^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
11	შამბაშოღლი მემედ	3	3	6	1/8	-	2	-	2	-	-	
12	დავითაძე უსუფ	6	1	7	½	-	-	-	-	-	-	
13	ჯაფარიძე ყადირი	1	1	2	1/8	-	2	-	2	-	-	
14	შამბაშოღლი მემი	4	2	6	7/8	-	2	-	2	-	-	
15	ველიოღლი ხასან	1	-	1	¼	-	1	-	1	-	-	
16	ლამპარაძე ოსმან	4	3	7	3/8	1/8	2	-	2	-	-	
17	ქავჯარაძე ხუსეინ	3	2	5	3/8	1/8	1	-	1	-	-	
18	ქავჯარაძე მახმუდ	5	1	6	$1^{3/4}$	-	5	-	2	3	-	
19	ვასაძე ახმედ	5	3	8	7/8	1/8	3	-	3	-	-	
20	დავიტაძე მევლუდ	3	4	7	7/8	-	2	-	2	-	-	
21	თერიზიოღლი ხუსეინ	3	2	5	5/8	-	2	-	2	-	-	
22	ქავჯარაძე ოსმან	4	1	5	½	-	-	-	-	-	-	
23	ქავჯარაძე ხასან	6	2	8	$2^{1/8}$	-	7	-	2	5	-	
24	შამილოღლი ხუსეინ	2	1	3	5/8	-	2	-	2	-	-	
25	შამილოღლი შაქირი	3	6	9	5/8	-	15	-	4	11	-	
26	შამილოღლი ილიას	1	3	4	5/8	-	1	-	1	-	-	
27	შამილოღლი ახმედ	1	3	4	3/8	-	-	-	-	-	-	
28	შამილოღლი ოსმან	3	3	6	5/8	-	1	-	1	-	-	
29	ქავჯარაძე მემედ	5	3	9	5/8	-	3	-	3	-	-	
30	ხალვაში ლომან	7	4	11	$1^{1/8}$	1/8	9	-	3	6	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

31	ხალვაში რიზა	2	2	4	1/8	1/8	4	-	4	-	-	
32	ხალვაში ახმედ	4	2	6	1/8	1/8	3	-	3	-	-	
33	ხალვაში მემედ	2	3	5	3/8	-	2	-	2	-	-	
34	ლამპარაძე ახმედ	2	3	5	3/8	-	2	-	2	-	-	
35	გვარილიოღლი ალიასი	7	5	12	5/8	1/8	12	2	3	7	-	
36	ლამპარაძე მემედ სულეიმ.	2	1	3	3/8	1/8	1	-	1	-	-	
37	ჯაყელი ხუსეინ	2	1	3	7/8	-	2	-	2	-	-	
38	ჯაყელი სულეიმან	2	4	6	7/8	-	3	-	3	-	-	
39	ჯაყელი აიშე	-	2	2	½	-	1	-	1	-	-	
40	სიხარულიძე ახმედ	3	1	4	5/8	-	2	-	-	2	-	
41	დევაძე მემედ	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	
42	ლამპარაძე მემედ მურადის	2	3	5	7/8	1/8	2	-	2	-	-	
43	ლამპარაძე ისმაილ	5	3	8	7/8	1/8	2	-	2	-	-	
44	შავაძე სულეიმან	4	2	6	$1^{1/8}$	1/8	3	-	3	-	-	
45	ვასაძე მემედალი	2	1	3	$1^{1/8}$	-	4	-	4	-	-	
46	ბაბიოღლი რომან	7	2	9	$1^{5/8}$	¼	8	-	2	6	-	
47	დიასამიძე ოსმან	5	4	9	1/8	1/8	1	-	1	-	-	
48	ვასაძე მემედ	4	3	7	7/8	-	2	-	2	-	-	
49	გვარილიოღლი იაკუფ	3	2	5	1	-	1	-	1	-	-	
50	ბერიძე ალი	5	4	9	$1^{7/8}$	-	31	-	4	27	-	
51	ბერიძე ისმაილი	1	1	2	5/8	-	2	-	2	-	-	
52	ბერიძე მემედ	3	3	6	7/8	-	3	-	3	-	-	
53	ბარამიძე მემეიშ	6	3	9	$1^{5/8}$	-	3	-	3	-	-	
54	მუსტაფიოღლი ხასან	2	2	4	7/8	¼	4	-	4	-	-	
55	კახიძე მემედ	5	3	8	7/8	½	7	-	2	5	-	
56	კახიძე ხასან	3	2	5	3/8	¾	4	-	2	2	-	
57	კახიძე ოსმან	3	2	5	¾	¼	5	-	5	-	-	
58	შამბაშოღლი ხასან	5	1	6	7/8	1/8	3	-	3	-	-	
59	დიასამიძე ხუსეინ	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	
60	იმნაძე ასლან	1	2	3	½	-	-	-	-	-	-	
61	იმნაძე იზეთ	4	2	6	7/8	-	2	-	-	2	-	
62	ბაბიოღლი ხასან	5	3	8	$1^{3/8}$	-	2	-	2	-	-	
63	იმნაძე რესულ	1	2	3	$1^{1/8}$	-	-	-	-	-	-	
64	ხალვაში ჯემალ	1	3	4	5/8	--	2	--	2	--	--	
65	ხალვაში უსუფ	2	2	4	¾	-	1	-	1	-	-	
66	ხალვაში მემედ-ხუშ.	1	2	3	¼	1/8	3	-	3	-	-	
67	ბალუქჩოღლი ხუსეინ	2	1	3	1	1/8	4	-	4	-	-	
68	ბალუქჩოღლი უსუფ	6	4	10	½	-	2	-	2	-	-	
69	გვარულოღლი მემედ	2	4	6	$1^{1/8}$	-	8	-	3	5	-	
70	გვარულოღლი მამუდ	5	5	10	¾	-	12	-	4	8	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

71	გვარულოღლი ახმედ ოსმ.	8	5	13	1/8	-	3	1	2	-	-	
72	იმნაძე ალი	5	4	9	$1^{1/8}$	-	7	-	-	7	-	
73	შამბაშოღლი ახმედ	2	4	6	7/8	-	2	-	2	-	-	
74	იმნაძე ახმედ	4	5	9	7/8	-	-	-	-	-	-	
75	იმნაძე უსუფ	3	3	6	1	1/8	4	-	4	-	-	
76	ახისხალოღლი ხასან	4	2	6	5/8	1/8	2	-	2	-	-	
77	ჟორიდანოღლი სულეიმან	4	3	7	5/8	-	1	-	1	-	-	
78	მაჭუტაძე ახმედ	2	1	3	½	-	1	-	1	-	-	
79	რიონიძე ალი	6	5	11	$1^{1/8}$	-	5	--	5	--	--	
80	ბაკოღლი მემედ	4	5	9	0^{100}	¼	5	-	5	-	-	
81	დახტიოღლი ხუსეინ	4	2	6	3/8	-	3	-	3	-	-	
82	ჟორდანოღლი მემედ	3	2	5	$5/8^{100}$	$0^{\underline{50}}$	2	-	2	-	-	
83	ჟორდანოღლი ახმედ	2	1	3	$1^{1/8}$	$0^{\underline{50}}$	2	-	2	-	-	
84	ჟორდანოღლი ხუსეინ	3	3	6	$1^{1/8}$	$0^{\underline{200}}$	3	-	3	-	-	
85	მაჭუტაძე მახმუდ	3	2	5	1	-	-	-	-	-	-	
86	მახარაძე ალი	2	2	4	3/8	-	-	-	-	-	-	
87	ბოლქვაძე რამიზ	2	3	5	½	-	4	-	4	-	-	
88	დახტიოღლი ხუსეინ მუსტ.	2	2	4	½	-	-	-	-	-	-	
89	დახტიოღლი მუსტაფ	5	2	7	1	$0^{\underline{200}}$	11	-	5	6	-	
90	დახტიოღლი ოსმან	3	2	5	¾	1/8	5	-	5	-	-	
91	ხალვაში ოსმან	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
92	გვარულოღლი ახმედ შერიფის	4	2	6	$1^{1/8}$	-	7	-	2	5	-	
93	გვარულოღლი ოსმან	1	-	1	½	-	1	-	1	-	-	
94	ვასაძე შერიფ	1	1	2	3/8	-	1	-	1	-	-	
95	ლამპაროღლი ისმაილ	2	1	3	5/8	-	1	-	1	-	-	
96	გვარულოღლი ხუსეინ	3	1	4	-	-	1	-	1	-	-	
97	გოგიტიძე უმიხან	-	3	3	3/8	-	-	-	-	-	-	
98	ჯამე	-	-	-	200	-	-	-	-	-	-	
	ჯამი	**307**	**243**	**550**	$\mathbf{68^{5/8}}$	$\mathbf{4^{350}}$	**315**	**3**	**190**	**122**	**-**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 157-158

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - დადიანი
სოფ. ხალვაში

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
							საერთო რიცხვი	მათ შორის				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ				ცხენი	მსხვილფ. რქიანი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	ხალვაში დურსუნ	3	3	6	$1^{5/8}$	1/8	8	-	8	-	-	
2	ბაგრატოღლი სულეიმან აღა	3	5	8	$1^{1/8}$	-	5	-	5	-	-	
3	სუნიოღლი აზაპ	5	3	8	$2^{1/8}$	¼	5	-	5	-	-	
4	ბაგრატოღლი ახმედ	3	2	5	$1^{1/4}$	-	4	-	4	-	-	
5	ბაგრატოღლი ხასან	2	1	3	$1^{1/8}$	¼	3	-	3	-	-	
6	ბაგრატოღლი სუხინ	4	3	7	$1^{5/8}$	-	4	-	4	-	-	
7	ბაგრატოღლი ომერ	2	3	5	$1^{3/8}$	-	2	-	2	-	-	
8	ბაგრატოღლი ჯემალ	2	2	4	$1^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
9	ბაგრატოღლი აბდულ	4	3	7	$1^{5/8}$	-	5	-	5	-	-	
10	ბაგრატოღლი სულეიმან მემედ	3	4	7	$1^{1/2}$	-	4	-	4	-	-	
11	ფაღავა ომერ	3	2	5	$1^{5/8}$	-	5	-	5	-	-	
12	ბერიძე მემედ	6	3	9	$1^{1/8}$	-	5	-	5	-	-	
13	სუნოღლი მემედ	4	3	7	$1^{5/8}$	1/8	7	-	7	-	-	
	ჯამი	**44**	**37**	**81**	**$18^{7/8}$**	**3/4**	**59**	**-**	**52**	**-**	**-**	
	ყურშუბაძე ხასან	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	
	ყურშუბაძე ოსმან	-	-	-	1/8	-	-	-	-	-	-	
	შამილოღლი ახმედ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	
	ფეიზიოღლი ხასან	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	
	ყურშუბაძე დავუდ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	
	ქავჯარაძე მემედ	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

	ჩოჩალოღლი ყე-დირ	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	
	ცეცხლაძე ომერ	-	-	-	1/4	-	-	-	-	-	-	
	სოიდაოღლი მე-მედ				¾						-	
	ფელეფანოღლი მემედ				½						-	
					22$^{3/4}$							

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 159

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ჩაქვის თემი
აღმწერი - ვ.ბურჭულაძე
სოფ. დაბა ჩაქვი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					შენიშვნა
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	მსხვილფ. რქიანი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	
1	ამირიდი ნიკოლოზი	3	3	6	1/8	1/2	1	-	1	-	-	
2	ამირიდი ალექსანდრე	1	4	5	-	-	1	-	1	-	-	
3	იანკოვ ვასილი	3	2	5	-	-	3	-	3	-	-	
4	ვაკორ ემილიან	4	2	6	-	-	1	-	-	-	1	
5	პეტრიდი დიმიტრი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
6	სალავიოვი მიხაილ	1	1	2	-	1	4	1	2	-	1	
7	ცხადაძე ვასილი	3	4	7	1 15	-	-	-	-	-	-	
8	პრახაროსვკი ალექ-სანდრ	1	3	4	-	-	-	-	-	-	-	
9	არუტუხოვ სტეფან	2	1	3	-	-	-	-	-	-	-	
10	მგალობლიშვილი სპი-რიდონ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
11	არევაზოვ ილია	1	1	2	1/8	-	-	-	-	-	-	
12	ფილიპოვსკი ანდრე	5	1	6	1 1/4	-	1	-	1	-	-	
13	ასათიანი შალვა	1	2	3	-	-	-	-	-	-	-	
14	წულაია ალექსანდრე	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	
15	გოგეშვილი სერგო	1	3	4	-	-	2	-	2	-	-	
16	მენაღარიშვილი კონ-სტანტ	3	1	4	-	-	2	-	1	-	1	
17	ბერაძე ნესტორ	2	1	3	-	-	2	-	-	2	-	
18	დათუნაშვილი სერგო	5	3	8	-	-	-	-	-	-	-	
19	ბელაუსოვი ნატალია	1	2	3	1/8	¼	3	-	2	-	1	
20	ქობულია ანნა	1	4	5	-	-	1	-	-	1	-	
21	მონიავა გიორგი	4	4	8	-	-	1	-	-	-	1	
22	ავდულიანი მიხაილ	1	1	2	-	-	2/2	-	2/2	-	-	
23	მდინარაძე ივანე	1	5	6	½	-	-	-	-	-	-	
24	ლაღაძე ალექსი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
25	როკუნინი ბორისი	1	2	3	-	-	2	-	-	2	-	
26	კიღურაძე (სახელი არ იკითხება)	1	3	4	-	-	-	-	-	-	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

27	ტრიანდაფილიდი და-მიან	1	3	4	-	-	-	-	-	-	-	
28	ფირცხალაიშვილი ნი-კოლოზ	2	3	5	¼	-	4	-	-	2	-	
29	ჭანტურია ანდრო	2	3	5	1/8	-	2	-	1	-	2	
30	ჭანტურია ზოსიმე	3	4	7	50	-	2	-	2	-	1	
31	კუტიძე პლატონი	2	4	6	-	-	-	-	-	-	-	
32	პაპანდოპულო გიორგი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
33	კარკალაია სპირიდონ	2	2	4	-	-	2	-	-	2	-	
34	ჯიჯავაძე ჯემალ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
35	თუთაიშვილი ამბერკი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
36	ქათამაძე გიორგი	1	2	3	-	-	-	-	-	-	-	
37	პისტოლიდი ივანე	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
38	კოსტომიდი ისაკ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
39	მაჯგალაძე კონსტანტ	2	-	2	-	-	1	-	-	-	1	
40	გუდედავა (სახელი არ იკითხება)	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
41	შარაბიძე სპირიდონ	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
42	ნეკრასოვი ნიკოლოზ	2	2	4	1/8	2	$1^{(3/2)}$	-	(3/2)	-	1	
43	გრიგორიევი ფეოდორი	3	2	5	100	¼	(1/2)	-	-	(1/2)	-	
44	ტიტმანი ალექსანდრე	1	1	2	1/8	-	1	-	1	-	-	
45	კირილოვი ევსკი	1	1	2	-	-	1	-	1	-	-	
46	ალექსეევი გიორგი	2	2	4	¼	-	3	-	-	-	3	
47	ვაშაკიძე ბესარიონ	2	1	3	-	-	-	-	-	-	-	
48	შარაშიძე ილია	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
49	ადღულაძე მელიტონი	2	3	5	-	-	$2^{(1/2)}$	-	2	-	(1/2)	
50	გოგუაშვილი შალვა	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
51	ბესტუჟონ ნიკადარ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
52	სურგულაძე გიორგი	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
53	ვადაჭკორიას არსენი	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
54	სტეფანოვი ნიკოლოზი	1	1	2	3/8	-	-	-	-	-	-	
55	პასკონი ლეონიდ	2	1	3	-	-	2	-	2	-	-	
56	კუზნეცოვა ალექსანდრა	2	4	6	-	-	-	-	-	-	-	
57	კუცოღლი ალი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
58	ჩხაიძე გიორგი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
59	ნიკოლენკო აფანასე	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
60	გოგინეიშვილი მიხაილ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
61	კაცოლინსკაია დარია	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	
62	ბერიძე სულეიმან	3	2	5	$8^{1/4}$	-	-	-	-	-	-	
63	დოლიძე მიხაილ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
64	ცინცაძე ალექსანდრე	3	1	4	3/8	--	3	--	3	--	--	
65	პაპოვი იოსები	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

66	ხამაშურიძე ელენე	1	2	3	-	-	-	-	-	-	-	
67	წულეისკირი ბეგლარი	2	3	5	-	-	-	-	-	-	-	
68	ზამტარაძე შადიე	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
69	სვანიძე ნესტორი	2	1	3	-	-	-	-	-	-	-	
70	გაგაშელიშვილი სამსონი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
71	კოფმანი რიზა	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	
72	ბაიკოვი თევდორე	3	2	5	-	-	-	-	-	-	-	
73	ბერიძე ანნა	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	
74	შარაშიძე რაფაილ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
75	ავალიშვილი ალექსანდრე	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
76	ჩოჩოვი ივანე	2	4	6	¼[50]	-	1	-	1	-	-	
77	მარტინიაკ რახ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
78	მალაზონია ილარიონ	1	1	2	[100]	-	-	-	-	-	-	
79	შახმამედ აბდულ	1	1	2	[30]	--	-	--	-	--	--	
80	ბაიბულატოვ ფარუკ	1	1	2	1/8	-	3	-	-	3	-	
81	ჯიმბულაშვილი ვასილი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
82	ჩაკალოვ ისაკ	2	2	4	1/8	-	2	-	2	-	-	
83	დიასამიძე დურსუნ	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	
84	გვარელოღლი ახმედ	3	2	5	¼	--	2	1	1	-	-	
85	ჩიქოვანი დავითი	3	3	6	[50]	-	-	-	-	-	-	
86	ბაბურინი ალექსანდრე	1	2	3	-	-	-	-	-	-	-	
87	ტარაბახოვი ლუკა	1	2	3	-	-	-	-	-	-	-	
88	ბერიძე ბიკტორი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
89	კიტაევ ნიკიტა	3	2	5	1/8	-	1	-	-	-	1	
90	გავრილენკო სიმონ	2	2	4	¾	-	4	--	-	2	2	
91	ჩხარტიშვილი ილიკო	1	2	3	1/8	-	-	-	-	-	-	
92	ვარევცევა ანატოლი	1	1	2	½	-	1	-	-	1	-	
93	პეტუხოვ ფიოდორ	1	1	2	¼	-	1	-	-	1	-	
94	კოპსილიდო გიორგი	3	4	7	1/8	-	2	-	2	-	-	
95	ამირიდი ფეოფილე	2	1	3	1/8	-	-	-	-	-	-	
96	ჩაკალოვ მიხაილ	2	2	4	½	-	2	-	2	-	-	
97	გრიგორიადი დიმიტრი	2	2	4	1/8	-	3	-	3	-	-	
98	ამირიდი ფემისტუ	1	2	3	1/8	-	1	-	1	-	-	
99	ვოლხონსკინ ნიკიტა	1	-	1	-	--	-	-	-	-	-	
100	ბერიძე ალექსანდრე	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
101	გრიშოვსკი პიქტორ	2	-	2	1/8	-	-	-	-	-	-	
102	ჭანუხვაძე მელიტონ	1	1	2	¼	-	-	-	-	-	-	
103	ლორია ერმია	3	1	4	¼	-	3	-	2	1	-	
104	თამამაშვილი მელქისედეკ	1	-	1	¼	-	-	-	-	-	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

105	ქარცივაძე კონსტანტ	1	4	5	-	-	-	--	-	-	-	
106	კორძაია პეტრე	1	-	1	¼	-	-	-	-	-	-	
107	კიტაევ გრიგოლი	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
108	გოგუაძე ილიკო	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
109	დარჩია ბენრამე	2	2	4	-	-	-	-	-	-	-	
110	რუდაკოვ მიხაილ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
111	კუდრონ აფანასი	1	1	2	1/8	1	3	-	-	1	2	
112	მემოდახოვი (სახელი არ იკითხება)	2	4	6	-	-	1	-	-	1	-	
113	სტეპანოვ ევგენი	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	
114	დოლიძე მიხაილ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
115	ჩარუტუხოვ აკოპავ	2	1	3	-	-	-	-	-	-	-	
116	ანდრიადი ახირუს	4	2	6	-	-	1	-	1	-	-	
117	ნიკოლაევ პაველ	1	2	3	5/8	-	1	-	-	1	-	
118	ურაში იოსები	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
119	ლომთათიძე დავითი	1	2	3	¼	-	2	-	2	-	-	
120	ვაკორ ემილიან	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	
121	მაროზოვი სერგეი	1	1	2	-	-	2	-	-	2	-	
122	დევენ სერგეი	2	1	3	½	-	-	-	-	-	-	
123	დუეშ ნიკოლოზ	4	3	7	1	-	1	-	1	-	-	
124	მაისენკო ანტონ	3	3	6	1/8	-	1	-	1	-	-	
125	პარამონოვა მატრონა	2	2	4	1/8	-	2	-	-	2	-	
126	გოგუაძე სამუილ	2	2	4	-	-	-	-	-	-	-	
127	არუტუნავ აკოტინ	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	
128	არუტუნავ აკობი	2	1	3	½	-	-	-	-	-	-	
129	დოლგონენკო კონსტან	2	3	5	-	-	2	-	2	-	-	
130	ლიმისტარაშვილი ლა-ზარო	3	2	5	-	-	-	-	-	-	-	
		212	**186**	**398**	**21**[35]	**5**	**105**	**14**	**56**	**16**	**19**	
133	ყურშუბაძე ხუსეინ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯა-მე
134	ყურშუბაძე აზაბ	-	-	-	3/8	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯა-მე
135	ყურშუბაძე ოსმან	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯა-მე
136	ყურშუბაძე შაქირ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯა-მე
137	ყურშუბაძე ჯემალ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯა-მე
138	დავითაძე შაქირ	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯა-მე
139	ალიოღლი მუსა	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ჩაქვის-თა.
140	ჯინდაროღლი ხუსეინ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ჩაქვის-თა.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

141	შამბაშიოღლი სულეიმან	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	ხალა
142	შამბაშიოღლი მემედ	-	-	-	¾	-	-	-	-	-	-	ხალა
143	შამბაშიოღლი მემე	-	-	-	1/8	-	-	-	-	-	-	ხალა
144	ქავჯარაძე ხუსეინ	-	-	-	3/8	-	-	-	-	-	-	ხალა
145	დავითაძე მევლუდ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ხალა
146	ლამპარაძე მემედ მუსას	-	-	-	1/8	-	-	-	-	-	-	ხალა
147	ლამპარაძე ისმაილ	-	-	-	1/8	-	-	-	-	-	-	ხალა
148	ვასაძე მემედ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ხალა
149	ბარამიძე მემიშ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ხალა
150	გვარულოღლი მემედ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ხალა
151	ამირიდი ალექსანდრე	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯამე
152	ყურშუბაძე მემედ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯამე
153	ყურშუბაძე ყემბერ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯამე
154	როინიძე ახმედ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯამე
155	როინიძე სულეიმან	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯამე
156	ჯიჯავაძე რესიფ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯამე
157	ყურშუბაძე თევრად	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯამე
158	ყურშუბაძე ჯემალ	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯამე
159	ყურშუბაძე სულეიმან	-	-	-	1/8	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯამე
160	ჩიბურდანიძე მემედ	-	-	-	3/8	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯამე
161	ჯიჯამაძე ხუსეინ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯამე
162	ცეცხლაძე მამუდ	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯამე
163	ყარსილოღლი ალი	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	დიდ ჯამე
164	მუთოღლი სკენდერ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ჩაქვისთა.
165	მუთოღლი დურსუნ	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	ჩაქვისთა.
166	ომაროღლი რამიზ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ჩაქვისთა.
167	მუსტაფოღლი რამიზ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ჩაქვისთა.
168	გორგილაძე ხასან	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ჩაქვისთა.

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

169	დემირჯოღლი სულეიმან	-	-	-	½							ჩაქვის-თა.
170	შაქაროღლი სულეიმან	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	გიორგა.
171	მაჭუტაძე მემედ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	გიორგა.
172	გორგილაძე ოსმანი	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	გიორგა.
173	თურმანიძე მემედ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	გიორგა.
174	გორგილაძე შაბან	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	გიორგა.
175	გორგილაძე ხასან	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	გიორგა.
176	ლამპარაძე ოსმან	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	ხალა
177	შამილოღლი ოსმან	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ხალა
178	ხალვაში რიზა	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	ხალა
179	ხალვაში ახმედ	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	ხალა
180	გვარულოღლი ალი	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	ხალა
181	ლამპარაძე მემედ	-	-	-	5/8	-	-	-	-	-	-	ხალა
182	ჯაყელი ხუსეინ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ხალა
183	ჯაყელი სულეიმან	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ხალა
184	ჯაყელი აიშე	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ხალა
185	ბაბიოღლი ოსმან	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	ხალა
186	დიასამიძე ოსმან	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	ხალა
187	კახიძე მემედ	-	-	-	¾	-	-	-	-	-	-	ხალა
188	კახიძე ხასან	-	-	-	¾	-	-	-	-	-	-	ხალა
189	კახიძე ოსმან	-	-	-	5/8	-	-	-	-	-	-	ხალა
190	იმნაძე ასლან	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ხალა
191	ხალვაში მემედ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ხალა
192	ბაუკღოღლი უსუფი	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ხალა
193	გვარულოღლი ახმედ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ხალა
194	იმნაძე ახმედ	-	-	-	¾	-	-	-	-	-	-	ხალა
195	მახარაძე ალი	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ხალა
196	ბოლქვაძე რამიზ	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	ხალა
197	ლამპარაძე ისმაილ	-	-	-	5/8	-	-	-	-	-	-	ხალა
198	სუნიოღლი დურსუნ	-	-	-	¾	-	-	-	-	-	-	მახინ-ჯაური
199	ბაგრატოღლი სელიმ	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	მახინ-ჯაური
200	ბაგრატოღლი იბრაიმ	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	მახინ-ჯაური
201	ჯაბნიძე სულეიმან	-	-	-	¾	-	-	-	-	-	-	მახინ-ჯაური
202	ბერიძე იბრაგიმ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	მახინ-ჯაური
					$37^{3/4}$							
				სულ სო-ფელში 58 $^{3/4}$								

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 160-163

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - დადიანი გიორგი
სოფ. ჩაქვისთავი

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					შენიშვნა
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	მათ შორის				
								ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	
1	მუთოღლი ალი	3	2	5	$1^{5/8}$	-	3	1	2	-	-	
2	მუთოღლი მევლუდ	1	5	6	$1^{5/8}$	-	2	-	2	-	-	
3	მუთოღლი ისკენდერ	1	2	3	½	-	-	-	-	-	-	
4	მუთოღლი დურსუნ	2	3	5	½	-	1	-	1	-	-	
5	მუთოღლი უსუფ	5	3	8	$1^{5/8}$	-	23	-	-	23	-	
6	ომაროღლი ისმაილ	3	4	7	5/8	-	2	-	2	-	-	
7	ომაროღლი რამიზ	2	3	5	5/8	-	-	-	-	-	-	
8	დემირჯოღლი ხასან	1	4	5	$1^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
9	ომაროღლი ილიას	3	3	6	$1^{1/8}$	-	2	-	1	8	-	
10	ომაროღლი ხასან	3	4	7	5/8	-	2	-	2	-	-	
11	გორჯოლაძე შერიფ	2	1	3	5/8	-	-	-	-	-	-	
12	გინჯალოღლი რეჯებ	6	3	9	$1^{1/8}$	-	6	-	3	3	-	
13	ომაროღლი ხუსეინ	3	4	7	5/8	-	9	-	3	6	-	
14	ჯინდაროღლი ხუსეინ	7	7	14	$1^{1/8}$	-	10	1	4	5	-	
15	ხაჯიოღლი ახმედ	1	2	3	$1^{1/8}$	-	3	-	3	-	-	
16	ფამიოღლი ალი	4	3	7	$1^{1/4}$	-	2	1	1	-	-	
17	უზმედოღლი მემედ	2	2	4	5/8	-	2	-	2	-	-	
18	ფაშიოღლი სულეიმან	4	1	5	7/8	-	8	-	-	8	-	
19	ხაჯიოღლი შერიფ	3	5	8	$1^{1/8}$	-	6	-	-	6	-	
20	ჩახალოღლი ისმაილ	6	7	13	$1^{5/8}$	-	2	-	2	-	-	
21	სოფიოღლი უსუფ	3	2	5	5/8	-	3	-	3	-	-	
22	ზოიძე ქუჩუკ	4	3	7	$1^{1/8}$	-	1	-	1	-	-	
23	ზოიძე ახმედ	3	3	6	$1^{1/4}$	-	1	-	1	-	-	
24	თვალიოღლი სულეი-მან	4	1	5	5/8	-	-	-	-	-	-	
25	ფაშიოღლი ხუსეინ	11	6	17	$2^{1/8}$	-	10	1	7	2	-	
26	საროახმედოღლი მე-მედ	3	2	5	$1^{1/8}$	-	1	1	-	-	-	
27	საროახმედოღლი ახ-მედ	5	4	9	$1^{1/8}$	-	6	-	-	6	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

28	კონწელიძე თემურ	5	4	9	1 1/8	-	33	1	2	30	-	
29	კონწელიძე შერიფ	3	4	7	1 1/8	-	2	1	1	-	-	
30	ჯინოღლი უსუფ	2	1	3	5/8	-	3	-	-	3	-	
31	ჩახალოღლი სალეხ	2	6	9	1 5/8	-	1	-	1	-	-	
32	კონწელიძე სულეიმან	5	5	10	1 1/8	-	23	1	-	22	-	
33	ჩახალოღლი ხუსეინ	7	6	13	1 5/8	-	23	-	3	20	-	
34	ჩახალოღლი ხასან	3	3	6	5/8	-	2	1	1	-	-	
35	საროახმედოღლი სულეიმან	3	3	6	1 1/8	-	1	-	1	-	-	
36	ხახუჩოღლი მევლუდ	3	7	10	1 5/8	-	23	1	1	21	-	
37	დემირჯოღლი ხასან	4	10	14	1 5/8	-	2	-	2	-	-	
38	ფელავანდოღლი ოსმან	4	3	7	1 1/8	-	4	1	3	-	-	
39	გულოღლი სულეიმან	3	3	6	5/8	-	-	-	-	-	-	
40	გულოღლი მემედ	1	2	3	5/8	-	-	-	-	-	-	
41	ხაჯიოღლი მევლუდ	3	5	8	1 5/8	-	2	-	2	-	-	
42	ხაჯიოღლი ომერ	1	1	2	1 1/8	-	3	-	3	-	-	
43	მუსტაფოღლი მამუდ	3	5	8	1 3/8	-	16	1	3	12	-	
44	ფელევანდოღლი ახმედ	2	2	4	5/8	-	2	1	1	-	-	
45	მუსტაფოღლი რამიზ	2	2	4	7/8	-	2	-	2	-	-	
46	მუსტაფოღლი ხასან	3	3	6	1 1/8	-	3	1	2	-	-	
47	ფელევანდოღლი უსუფ	3	2	5	1 1/8	-	18	-	3	15	-	
48	ფელევანდოღლი მუხამედ	5	3	8	1 1/8	-	34	1	3	30	-	
49	უზუხმემედოღლი ფერად	3	3	6	1 1/8	-	4	-	4	-	-	
50	უზუხმემედოღლი ახმედ	5	1	6	1 5/8	-	1	-	1	-	-	
51	გორგილაძე ხასან	3	3	6	1 1/8	-	7	-	-	7	-	
52	ალიოღლი ხასან	2	1	3	1 1/8	-	1	-	1	-	-	
53	დემირჯოღლი სულეიმან	6	2	8	5/8	-	4	-	-	4	-	
54	კახანჯოღლი ისლამ	3	4	7	1 1/8	-	7	1	6	-	-	
55	ბეშიტოღლი სულეიმან	3	2	5	1 1/8	-	2	-	2	-	-	
56	კარამედოღლი მურად	1	3	4	1 1/8	-	3	1	2	-	-	
57	გუჯოღლი ზირალ	3	-	3	3/8	-	4	-	4	-	-	
58	ბეშიტოღლი ახმედ	7	3	10	1 1/8	-	7	1	1	5	-	
59	დემირჯოღლი დურსუნ	3	1	4	1 1/8	-	2	-	2	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

60	ალიოღლი ილიას	4	5	9	$2^{1/8}$	-	11	1	2	8	-	
61	ალიოღლი რეჯებ	5	1	6	5/8	-	3	1	2	-	-	
62	ხაჯიოღლი ოსმან	3	2	5	$1^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
63	ახმედ (გვარი არ იკითხება)	3	4	7	$1^{1/8}$	-	3	-	3	-	-	
64	კარამედოღლი კარი-მან	4	6	10	$1^{3/4}$	--	9	1	2	6	--	
65	ხაჯიოღლი სულეიმან	3	4	7	$1^{1/8}$	-	12	1	1	10	-	
66	ალიოღლი მუსა	3	2	5	$1^{1/8}$	-	3	-	3	-	-	
67	გორგილაძე სალეხ	3	3	6	$1^{1/8}$	-	10	-	-	10	-	
68	გორგილაძე შერიფ	4	3	7	5/8	-	2	-	2	-	-	
69	ზოიძე სულეიმან	3	2	5	5/8	-	1	-	1	-	-	
70	ბეშიტოღლი მემედ	3	2	5	7/8	-	-	-	-	-	-	
71	კონწელიძე ხასან	4	2	6	$1^{1/8}$	-	1	-	1	-	-	
72	ჩახალოღლი სულეი-მან	2	2	4	5/8	-	1	-	1	-	-	
73	მუთიოღლი შერიფ	1	2	3	5/8	-	-	-	-	-	-	
74	ომეროღლი უსუფ	2	4	6	5/8	-	2	-	2	-	-	
75	ჯამე	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
		248	**236**	**484**	**$78^{3/4}$**	**-**	**413**		**121**	**270**	**-**	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 164-165

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
სოფ. გიორგაძე

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
								მათ შორის				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	შაქარიოღლი ალი	2	4	6	7/8	¼	12	1	4	7	-	
2	შაქარიოღლი ხუსეინ	3	3	6	5/8	-	1	-	1	-	-	
3	შაქარიოღლი სულეიმან	3	1	4	7/8	-	60	1	2	57	-	
4	მაჭუტაძე მემედ	2	4	6	½	1/8	4	-	4	-	-	
5	სეიდიოღლი რეჯებ	4	2	6	5/8	-	1	-	1	-	-	
6	სეიდიოღლი ლომან	5	2	7	$1^{1/4}$	¼	18	-	6	12	-	
7	სეიდიოღლი ასლან	1	1	2	5/8	-	-	-	-	-	-	
8	გორგილაძე ოსმან	5	3	8	$1^{3/8}$	-	5	-	-	-	-	
9	დიასამიძე ხასან	3	2	5	5/8	-	2	-	-	-	-	
10	გიორგაძე სულეიმან	3	4	7	$1^{1/8}$	-	3	-	-	3	-	
11	დიასამიძე ახმედ	3	2	5	7/8	-	-	-	-	-	-	
12	თურმანიძე მემედ	3	4	7	¾	-	1	-	1	-	-	
13	თურმანიძე ისმაილ	1	1	2	½	-	-	-	-	-	-	
14	დავითაძე რეჯებ	1	3	4	7/8	-	-	-	-	-	-	
15	გორჯოლაძე ხუსეინ	3	3	6	5/8	-	-	-	1	-	-	
16	ბერიძე ოსმან	4	1	5	5/8	-	1	-	2	-	-	
17	დევაძე აზაბ	2	3	5	¾	-	2	-	2	-	-	
18	გორგილაძე შაბან	4	2	6	5/8	¼	3	1	8	-	-	
19	გორგილაძე ხასან	3	3	6	5/8	1/8	8	-	2	-	-	
20	დიასამიძე მახმუდ	2	6	8	½	½	2	-	3	-	-	
21	ფელევანდოღლი ხასან	3	2	5	$1^{1/8}$	-	4	1	-	-	-	
22	გორგილაძე ახმედ	1	1	2	5/8	-	-	-	-	-	-	
23	ჯამე	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
		61	**57**	**118**	**$16^{3/4}$**	**$1^{1/2}$**	**127**	**4**	**44**	**79**	-	
26											-	
27	ჯანდარიოღლი ხუსეინ				¾						-	
28	ვასაძე ახმედ				½						-	
29	ბარამიძე მემიშ				3/8						-	
30	რიონიძე ალი				$1^{1/2}$						-	
31	ბაკოღლი მემედ				$1^{3/4}$						-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

32	დახტიოღლი ხუსეინ				½						-	
33	ჟორდანოღლი ახმედ				1						-	
34	დახტიოღლი მუსტაფ				¾						-	
35	დახტიოღლი ოსმან				¾						-	
36	ხალვაში ოსმან				1						-	
37	დავითაძე დურსუნ				¾						-	
38	ომაროღლი ისმაილ				1						-	
39	ზოიძე სულეიმან				¼						-	
40	ლამპარაძე ოსმან				3/8						-	
41	გვარელოღლი იაკუფ				¼						-	
42	ახისხალოღლი ხასან				½						-	
43	ჯორდანოღლი სულეი-მან				½						-	
					$12^{1/2}$						-	

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 167

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ქობულეთის თემი
აღმწერი - ლორთქიფანიძე ისმაილ
სოფ. დიდი ჯამე

№	მეკომურის სახელი და გვარი	მცხოვრები			ნათესი (საზომი პინა)	ბაღი და ვენახი (საზომი პინა)	პ ი რ უ ტ ყ ვ ი					
								მათ შორის				
		მამაკაცი	დედაკაცი	ს უ ლ			საერთო რიცხვი	ცხენი	მსხვილფ. რქია-ნი საქონელი	ცხვარი და თხა	დანარჩენი	შენიშვნა
1	ყურშუბაძე ოსმანა-ღა	3	2	4	$1^{5/8}$	-	1	-	1	-	-	
2	ყურშუბაძე ქემალ	2	6	8	3/8	-	3	-	3	-	-	
3	ყურშუბაძე ხუსეინ ოსმანის	4	5	9	$1^{1/8}$	-	4	-	4	-	-	
4	ფითეზიოღლი შუქ-რი	1	3	4	$1^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
5	ყურშუბაძე ხუსეინ სულ.	3	2	5	5/8	-	-	-	-	-	-	
6	ყურშუბაძეახმედ	4	3	7	$1^{1/8}$	-	4	-	4	-	-	
7	ყურშუბაძე ხასან მე-მედის	2	3	5	¼	-	1	-	1	-	-	
8	ყურშუბაძე მემედ ხუსეინის	6	1	7	5/8	-	4	-	4	-	-	
9	მოლა ხასანოღლი სულეიმან	2	3	5	5/8	-	4	-	4	-	-	
10	მოლა ხასანოღლი მემედ	3	4	7	$2^{1/4}$	½	4	-	4	-	-	
11	ყურშუბაძე მემედ	3	1	4	5/8	-	4	-	4	-	-	
12	ყურშუბაძე აზაბ	3	3	6	3/8	-	-	-	-	-	-	
13	ყურშუბაძე ყემბერ	2	4	6	3/8	-	4	-	4	-	-	
14	ყურშუბაძე დურსუნ	5	4	9	$1^{1/8}$	-	4	-	4	-	-	
15	ჩილალოღლი ყა-დირ	5	5	10	2	1/8	6	-	6	-	-	
16	შაშილოღლი ისმა-ილ ყასიმ	1	-	1	¼	-	-	-	-	-	-	
17	ყურშუბაძე ჯემალ ახმედ	1	1	2	¼	-	2	-	2	-	-	
18	რიონიძე ახმედ	4	1	5	3/8	-	2	-	2	-	-	
19	რიონიძე ხასან	5	1	6	5/8	-	3	-	3	-	-	
20	რიონიძე სულეიმან	6	1	7	3/8	-	1	-	1	-	-	

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

21	ცეცხლაძე დურსუნ	1	4	5	1 1/8	-	5	-	5	-	-	
22	ცეცხლაძე უსუფ	2	3	5	½	-	1	-	1	-	-	
23	დავიტაძე ხუსეინ	2	3	5	5/8	-	1	-	1	-	-	
24	ყურშუბაძე რამაზ	3	4	7	1 1/4	-	5	-	5	-	-	
25	ყურშუბაძე ჰაიდარი	3	3	6	2 1/4	-	1	-	1	-	-	
26	ყურშუბაძე ოსმან ხასანის	1	1	2	¼	-	-	-	-	-	-	
27	ჯიჯავაძე რესიმ	2	3	5	5/8	-	4	-	4	-	-	
28	ცეცხლაძე ომერ	3	3	6	5/8	-	2	-	2	-	-	
29	კახვეჯიოღლი სულეიმან	3	1	4	1 1/8	-	2	-	2	-	-	
30	შამილოღლი ახმედ	3	1	4	½	-	2	-	2	-	-	
31	ფეიზიოღლი ხასან	5	1	6	5/8	-	-	-	-	-	-	
32	ყურშუბაძე თევრათ	2	2	4	½	-	2	-	2	-	-	
33	ყურშუბაძე შაქირი	5	2	7	1 7/8	-	4	-	4	-	-	
34	ყურშუბაძე ჯემალი	5	2	7	1 1/8	-	7	-	7	-	-	
35	ყურშუბაძე უსუფ	1	2	3	¼	-	-	-	-	-	-	
36	ყურშუბაძე ჯემალ ხასან	3	2	5	1/8	-	-	-	-	-	-	
37	ყურშუბაძე სულეიმან	3	4	7	5/8	-	4	-	4	-	-	
38	სოითარიოღლი მემედ	5	3	8	7/8	1/8	4	-	4	-	-	
39	დუმბაძე უსუფ	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	
40	დუმბაძე დავუდ	2	1	3	5/8	-	5	-	5	-	-	
41	დუმბაძე მემედალი	3	4	7	7/8	-	2	-	2	-	-	
42	მუსოღლი ნური	2	2	4	1 1/8	-	2	-	2	-	-	
43	ბასილაძე ხასან	4	3	7	1 1/8	-	3	-	3	-	-	
44	ბასილაძე ხუსეინ	6	6	12	1 3/8	1/8	3	-	3	-	-	
45	ჩაქუნოღლი ხაჯი	7	3	10	1 3/8	1/8	6	-	6	-	-	
46	ყასიმოღლი დემურალი	2	1	3	¼	-	-	-	-	-	-	
47	ყურშუბაძე დავუდ	2	4	6	3/8	-	-	-	-	-	-	
48	ბერიძე იბრაიმ	2	3	5	1 1/8	-	3	-	3	-	-	
49	სოითარიოღლი ახმედ	1	2	3	5/8	1/8	-	-	-	-	-	
50	ჩიბურდანიძე ახმედ	4	2	6	3/8	-	4	-	-	4	-	
51	ჩიბურდანიძე შაქირ	3	3	6	1 1/8	-	2	-	2	-	-	
52	ჩიბურდანიძე მემედ	1	3	4	3/8	-	2	-	2	-	-	
53	დავითაძე შუქრი	2	2	4	½	-	2	-	2	-	-	
54	ჯიჯავაძე ალი	2	3	5	1 1/8	-	4	-	4	-	-	
55	ჯიჯავაძე ხუსეინ	2	2	4	5/8	-	3	-	3	-	-	
56	ცეცხლაძე მუხამედ	4	6	10	1 5/8	-	13	-	3	10	-	

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

57	ცეცხლაძე მუსტაფ	1	2	3	$1^{1/8}$	-	-	-	-	-	-	
58	ცეცხლაძე დავუდ	4	1	5	$1^{1/8}$	-	2	-	2	-	-	
59	ცეცხლაძე მამუდ	2	1	3	5/8	-	2	-	2	-	-	
60	კონწელიძე ოსმან	5	3	8	$1^{1/8}$	-	4	-	4	-	-	
61	კონწელიძე ბექირ	4	2	6	7/8	-	12	1	1	10	-	
62	კონწელიძე ასლან	2	3	5	5/8	-	2	-	2	-	-	
63	კონწელიძე ახმედ	3	3	6	½	-	2	-	-	2	-	
64	შამილოღლი ისმა-ილ	2	4	6	5/8	--	8	--	3	5	--	
65	კახვეჯოღლი იუნუს	4	3	7	$1^{1/4}$	1/8	6	-	6	-	-	
66	კახვეჯოღლი მუხა-მედ	5	1	6	$1^{3/4}$	-	8	-	8	-	-	
67	უსუფოღლი ომერ	1	2	3	¾	-	1	-	1	-	-	
68	მოლახასანოღლი ხუსეინ	4	4	8	$1^{1/8}$	3/8	7	-	5	-	-	
69	ზოიძე მამუდ	2	1	3	5/8	-	50	1	4	45	-	
70	ზოიძე უსუფ	2	2	4	½	-	3	-	3	-	-	
71	ზოიძე სულეიმან	1	3	4	3/8	-	1	-	1	-	-	
72	ზოიძე ისმაილ	1	1	2	5/8	-	-	-	-	-	-	
73	ზოიძე ხუსეინ	1	1	2	5/8	-	4	-	4	-	-	
74	ზოიძე მემედ	2	2	4	5/8	-	1	-	1	-	-	
75	დავითაძე შაქირ	2	1	3	1/8	1/8	2	-	2	-	-	
76	დავითაძე მუხამედ	2	2	4	½	-	4	-	2	2	-	
77	გურმოღლი ხასან	4	1	5	5/8	-	1	-	1	-	-	
78	გურმოღლი მემედ	3	2	5	3/8	-	2	-	2	-	-	
79	დავითაძე დურსუნ	2	2	4	1/8	-	2	-	2	-	-	
80	სამულიძე სულეიმან	1	5	6	7/8	1/8	2	-	2	-	-	
81	კობალაძე ოსმან	2	2	4	5/8	-	-	-	-	-	-	
82	ყარსიოღლი ალი	1	1	2	1/8	-	-	-	-	-	-	
83	კობალაძე ახმედ	2	4	6	$1^{1/4}$	½	4	-	4	-	-	
84	კობალაძე თევრათ	4	4	8	$1^{1/2}$	-	2	-	2	-	-	
85	ცინარიძე ოსმან	3	4	7	$1^{1/8}$	½	4	-	4	-	-	
86	ცინარიძე ისმაილ	3	2	5	$1^{5/8}$	-	3	-	3	-	-	
87	ცინარიძე მუხამედ	2	2	4	5/8	-	1	-	1	-	-	
88	კობალაძე მემედ	1	2	3	½	-	-	-	-	-	-	
89	ჯამე	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	
90		**245**	**221**	**466**	**$70^{1/8}$**	**$2^{7/8}$**	**291**	**2**	**211**	**78**	-	
91												
92	ბარამიძე მემედ	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	ხალის მცხოვრ.
93	ვასაძე ახმედ	-	-	-	3/8	-	-	-	-	-	-	ხალის

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

												მცხოვრ.
94	შამილოღლი შაქირ	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	ხალის მცხოვრ.
95	შავაძე სულეიმან	-	-	-	1/8	-	-	-	-	-	-	ხალის მცხოვრ.
96	ბარამიძე მემიშ	-	-	-	3/8	-	-	-	-	-	-	ხალის მცხოვრ.
97	დახტიოღლი ხუსეინ	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	ხალის მცხოვრ.
98	დახტიოღლი მუს-ტაფ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ხალის მცხოვრ.
99	დახტიოღლი ოსმან	-	-	-	¾	-	-	-	-	-	-	ხალის მცხოვრ.
100	გვარელოღლი ოს-მან	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	ხალის მცხოვრ.
101	ხალვაში ლომან	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ხალის მცხოვრ.
102	გვარელოღლი ალი	-	-	-	½	-	-	-	-	-	-	ხალის მცხოვრ.
103	ჯაყელი ხუსეინ	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ხალის მცხოვრ.
104	ჯაყელი სულეიმან	-	-	-	¼	-	-	-	-	-	-	ხალის მცხოვრ.
105	ჯაყელი აიშე	-	-	-	3/8	-	-	-	-	-	-	ხალის მცხოვრ.
106	კახიძე ოსმან	-	-	-	¾	-	-	-	-	-	-	ხალის მცხოვრ.
					76 3/8							

ფონდი რ-178, ან.1, საქმე 29, ფურც. 167-168

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

რუბრიკები

(ავტორები: ფრიდონ ქარდავა, მზია სურმანიძე, ნინო გოგიტიძე)

რას მოგვითხრობს უძველესი ფოტო?

არშაკ ტერ-ხაჩატურიანცის ფოტო შესაძლოა იყოს ყველაზე ძველი სურათი, რომელიც დაცულია აჭარის საარქივო სამმართველოში.

ფოტო გადაღებულია გეორგი გრიგოლის ძე ეგოროვის მიერ (ფონდი ი-9; აღწერა 2; საქმე 11; ფურცელი 2). სურათზე არ აწერია გადაღების თარიღი, თუმცა ცნობილია, რომ ფოტოგრაფი გიორგი ეგოროვი გარდაიცვალა 1892 წელს. ე.ი. სურათი მანამდეა გადაღებული.

არშაკ ტერ-ხაჩატურიანცი ბათუმის სომხური საეკლესიო-სამრევლო სკოლის მათემატიკის მასწავლებელია. იგი 1893 წლის 30 აპრილს, მიმართავს ბათუმის საქალაქო სასწავლებლის ინსპექტორს თხოვნით, რომ დაუშვან სპეციალურ გამოცდაზე, რათა ოფიციალურად მიიღოს „საქალაქო სამრევლო სკოლის მასწავლებლის“ წოდება. იქვე უთითებს, რომ დამთავრებული აქვს თბილისის ცნობილი ნერსესიანის ექვსკლასიანი სასულიერო სემინარია და მზადაა, მოთხოვნისთანავე წარადგინოს ატესტატი (ფონდი ი-9; აღწერა 2; საქმე 11; ფურცელი 1).

როგორც ჩანს, არშაკს სურათი წინასწარ ჰქონდა გადაღებული. საინტერესოა, ასე მალე, ოთხიოდე დღეში როგორ მოუვიდა თანხმობა - იმდროინდელი ბიურკატიის პირობებში? კია გასაკვირი, მაგრამ ფაქტია, 4 მაისს მიიღო დასტური:

Свидѣтельство

Дано сіе отъ меня, Помощника Кутаисскаго Военнаго Губернатора, Учителю Батумской Армянской школы Аршаку Теръ-Хачатурянцу, въ томъ, что онъ, Теръ-Хачатурянцъ, въ политическомъ отношеніи благонадеженъ, ни къ какимъ тайнымъ обществамъ и сектамъ не принадлежитъ, и ни въ какихъ предосудительныхъ поступкахъ замѣченъ не былъ; въ чемъ подписью и приложеніемъ казенной печати удостовѣряется. Мая 4 дня 1893 года Гор. Батумъ.

Помощникъ Кутаисскаго Военнаго Губернатора Генералъ-Маіоръ (подпись)

Дѣлопроизводитель (подпись, похоже на А. Димитріев) (ფონდი ი-9; აღწერა 2; საქმე 11; ფურცელი 4).

მოკლედ, სურათი არის 1892 წლის 26 ოქტომბრამდე გადაღებული, რადგან ამ დროს დაიღუპა ნეტარხსენებული ფოტოგრაფი ეგოროვი, 25 წლის ასაკში ავბედითი დაავადებით (ჭლექი).

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ეს ეგოროვი თავისთავად გახლდათ საინტერესო ადამიანი თავისი ატელიეთი, რომელიც მდებარეობდა მარიას გამზირზე, მიქაელ მთავარ-ანგელოზის ტაძრის მოპირდაპირედ, მაშინდელ 15 ნომერში, აიშე ხანუმის სახლში (ფონდი 6; აღწერა 1; საქმე 559; ფურცელი 46).

გათვითცნობიერებული მკითხველი წამსვე იკითხავს, კი მაგრამ იქ ხომ მიხეილ გლაუდანის ატელიე მდებარეობდა?!

საქმე ისაა, რომ გეორგ ეგოროვის გარდაცვალების შემდეგ, მისი ნეტარხსენებული ქვრივი ვერა პეტროვნა ეგოროვა მეორედ დაქორწინდა პატივცემულ მიხეილ გლაუდანზე. ვერას გეორგისგან დარჩა ქალიშვილი - ვარვარა ეგოროვა. როგორც ჩანს, გლაუდანისგან მას შვილი არ ჰყოლია.

ეგოროვის გარდაცვალების შემდეგ ატელიე 1900 იანი წლების დასაწყისამდე ატარებს **ვერა პეტრეს ასულ ეგოროვას სახელს,** შემდეგ კი (სავარაუდოდ 1904 წლიდან) ატელიეს ჰქვია ვ.პ. **გლაუდანი** (ფონდი ი-6; აღწერა 1; საქმე 72).

საინტერესოა, რომ თავად ეგოროვს ეს ატელიე ერგო ანტონოპულოსგან. ანტონოპულო ის ფოტოგრაფი იყო, ვინც საგანგებოდ მოიწვიეს ოდესიდან იმპერატორის ბათუმში ვიზიტისას სურათების გადასაღებად.

ეგოროვს ერისთავისა და ქართულის (მაზნიაშვილისა და ახმეტელის კვეთა) შესახვევში სხვა ატელიეც ჰქონია.

თუ როგორ გახდა ანტონოპულოს ატელიეს მფლობელი ბატონი ეგოროვი, ალბათ ცალკეა შესასწავლი. რაც შეეხება ჩვენ დოკუმენტებს, მათგან მთავარია თვითონ ეგოროვის მიერ გადაღებული ბათუმელი მასწავლებლის არშაკის ფოტო და ამ ფოტოს ვერსო, უკანა მხარე, სადაც არის უმნიშვნელოვანესი ინფორმაცია დატანებული, კერძოდ; ის რომ ეს იყო ანტონოპულოს ყოფილი ატელიე, მდებარეობდა ტაძრის მოპირდაპირედ და თვითონ ფოტოგრაფიული პასპარტი დაბეჭდილია ოდესაში იოსებ პოკორნის ლითოგრაფიაში.

საქმეში არის დოკუმენტის ასლი, რომელიც ეხება ნეტარხსენებული ეგოროვის ყოფილ ოჯახს: ქალიშვილი, სახელად ვარვარა. მამა - კიშინიოვის მოქალაქე გეორგი გრიგოლის ძე ეგოროვი, დედა - ვერა პეტრეს ასული. ნათლობის დოკუმენტს ხელს აწერს სასულიერო პირი, ბათუმელი მღვდელი ალექსანდრე რალცევიჩი. მედავითნედ მითითებულია გერასიმე ლორია.

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

МЕТРИЧЕСКОЙ КНИГИ

ГОДЪ, ЧАСТЬ ВТОРАЯ, О РОДИВШИХСЯ.

საქართველოს სახელმწიფო საისტორიო არქივი

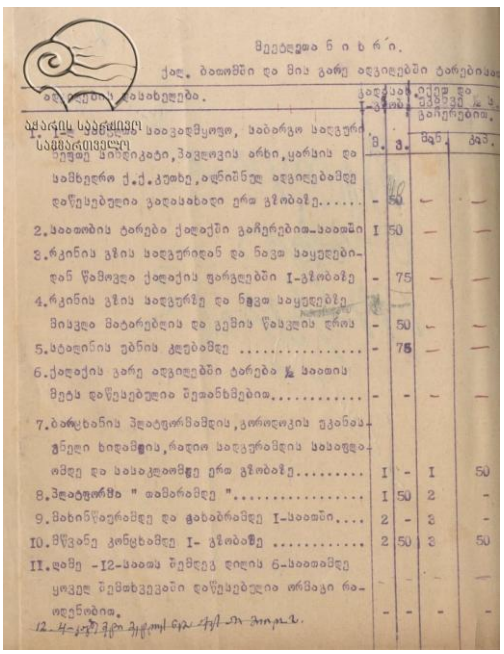
***

მეეტლეთა ნიხრები ბათუმში

საარქივო სამმართველოში დაცულია 1927 წლის დოკუმენტი, რომელშიც მეეტლეთა ნიხრებია გადმოცემული. ჰოდა, ასი წლის წინათ, იცით ტაქსის როგორი ნიხრები იყო ბათუმში? კი ბატონო, არ იყო ახლანდელი ტაქსები მაშინ, მეეტლეებზეა საუბარი, მაგრამ სულისკვეთება მაშინდელ მეეტლეებსა და დღევანდელ ტაქსისტებს ერთი ექნებოდათ, სახელოს მსახურთა ზნეს რა შეცვლიდა ახლა?

მაშ ასე, რკინიგზის სადგურიდან და „ნავთსაყუდებიდან“ წამოსვლა ქალაქისკენ ერთ გზობაზე დაგიჯდებოდათ 75 კაპიკი;

აი, სადგურში და ნავთსაყუდებზე მისვლა მატარებლის და გემის გასვლის დროს 50 კაპიკია. ხო, ახლა რომ შევადაროთ, მატარებლის ჩამოდგომის დროს ტაქსის ფასები... აბა, რა გითხრათ, შეიძლება თირკმლის გაყიდვა თუ არა დაქირავება დაგჭირდეთ, აი წვიმაც თუ დაერთო მაშინ... ნუ მკითხავთ, კი იცით ისედაც.

მეეტლეთა ნიხრი.

მახინჯაურამდე და კახაბრამდე ერთი საათი 2 მანეთი, მწვანე კონცხამდე 2,5 მანეთი.

ღამის 12 საათიდან დილის 6 საათამდე კიდევ ორმაგდება ფასებიო ძვირფასმა ნიხრის დამდგენებმა...

ზოგადად კი, დღისით ქალაქში ტარება, თან გაჩერებებით, საათში 1.50 მანეთი დაუჯდებოდათ ჩვენი ქალაქის მცხოვრებთ...

საერთოდ კი, აბა რას ვაგრძელებ, თავად გადახედეთ დოკუმენტს, გვგონია რომ საინტერესოა ფრიად.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

***

ფოლიანტები რუსეთის მიერ ოკუპირებულ მამულებზე ,,დევნილი ცხენები"

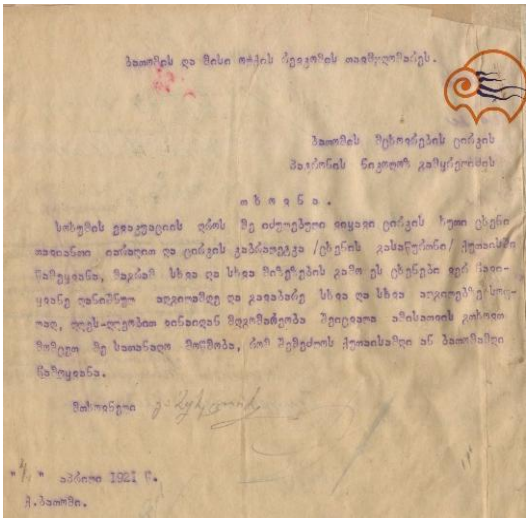
ოკუპაცია და დევნა არ გვიკვირს ქართველებს, ჩვენი ქვეყანა ამის მეტს რას მოსწრებია თავისი სამიათასწლიანი ისტორიის მანძილზე, მაგრამ თითქოსდა უფრო დამთგრუნველად ჩაგვესმის ყურში, როდესაც ლტოლვილ ცხენებზეა საუბარი.

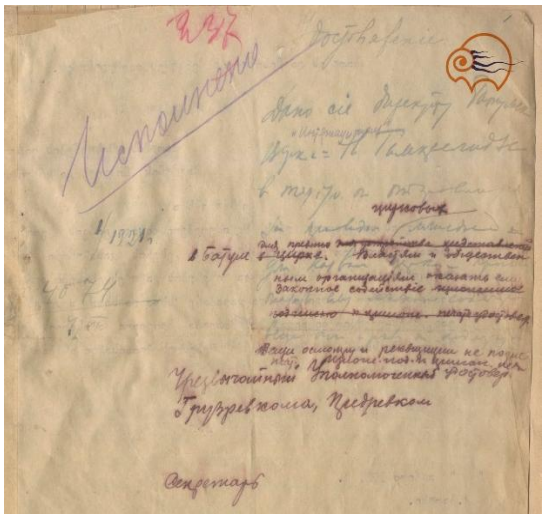
ერთი ფარატინა საარქივო ცნობაა და რამდენის დამტევი:

1921 წელს რუსეთის იმპერიის მიერ საქართველოს ოკუპაციისას, სოხუმიდან ევაკუაციის დროს ბათუმელი ცირკის მეპატრონე **ნიკოლოზ გამყრელიძე** უნდა წარმოვიდგინოთ, როგორ ცდილობს თავისი ხუთი ცირკის ცხენი გამოასწრაფოს საომარი ზონიდან: როგორც გვახსოვს რუსეთმა გარდა ჩრდილოეთისა და აღმოსავლეთისა, დასავლეთიდანაც შემოუტია საქართველოს, აფხაზეთში.

თვალწინ დაგვიდგება, აგერ უახლოეს წარსულში, კოდორის ხეობიდან, საკენის სასიკვდილო უღელტეხილიდან გასავათებულ დევნილთა ლამის უსიცოცხლო ნაკადი.

ცირკის ცხენებს კი რა, გამოდის გამართლებიათ და რაღაცნაირად ცოცხალი გადმოუყვანია ისინი ნიკოლოზს სამშვიდობოს...

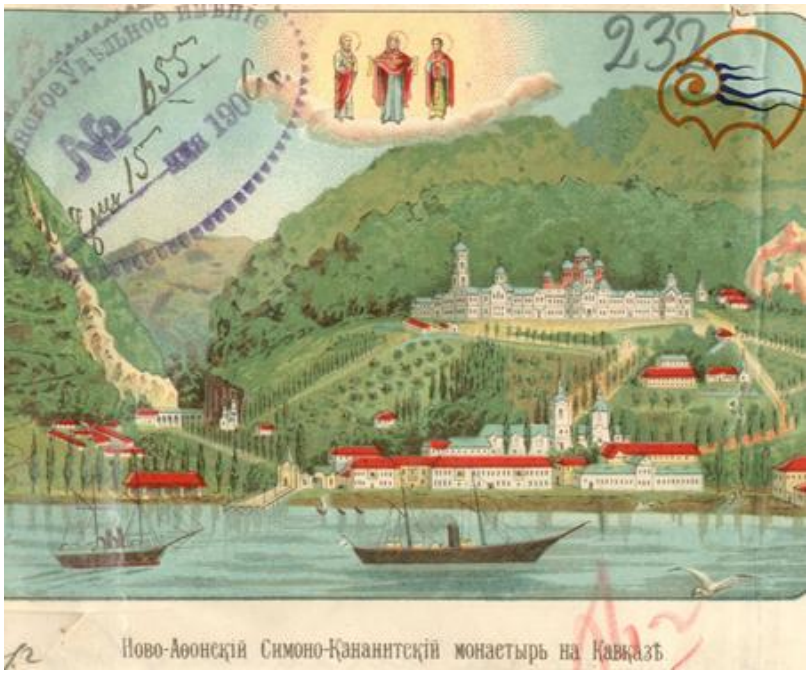
CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

* * *

დიდებული ისტორიული ანაკოფია...

წარმოგიდგენთ საინტერესო დოკუმენტს:

ეს სურათი აღმოვაჩინეთ ჩაქვის საუფლისწულო მამულის ფონდში. როგორც ჩანს მას იყენებდნენ ღია წერილების ბლანკად.

აქვე მოგვყავს მდიდარი მასალა ახალი ათონის შესახებ ვიკიპედიიდან: დამერწმუნებით, არასოდესაა ზედმეტი ჩვენი ისტორიის გახსენება... რაზომ ღია ჭრილობაც არ უნდა იყოს ის:

ახალი ათონი (აფხ. Афон Ҧыц) (ყოფ. ფსირცხა - გადაერქვა 1948 წლის 3 სექტემბერს) — ქალაქი და ზღვისპირა კლიმატური კურორტი საქართველოში, აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის გუდაუთის მუნიციპალიტეტში. მდებარეობს კოლხეთის დაბლობზე, შავი ზღვის ნაპირას, მდინარე ფსირცხის შესართავში. ზღვის დონიდან 50 მ. გუდაუთიდან დაშორებულია 7 კმ-ით, ხოლო სოხუმიდან — 18 კმ-ით.

ოკუპირებული ტერიტორიების შესახებ საქართველოს კანონით (2008 წლის 23 ოქტომბერი) ტერიტორია განსაზღვრულია, როგორც რუსეთის ფედერაციის სამხედრო აგრესიის შედეგად ოკუპირებული. დადგენილია ამ ტერიტორიების განსაკუთრებული სამართლებრივი რეჟიმი.

სახელი მომდინარეობს ახალი ათონის მონასტრის სახელწოდებიდან. VI საუკუნის ბიზანტიელი ავტორების ცნობით ადრე მის ადგილზე ქალაქი ტრაქეა მდე-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ბარეობდა. მისი ეს სახელწოდება ძველი ქართული „უღაღის“ (გაუვალი ადგილის) ბერძნული თარგმანია. შუა საუკუნეებში მას ანაკოფია ეწოდებოდა. ამ სახელით „ქართლის ცხოვრებაში“ იგი VIII საუკუნის ამბებთან დაკავშირებით მოიხსენიება. 1875 წელს ათონის მთის ძირას, ძველი ანაკოფიის ადგილას დაარსდა ახალი ათონის მონასტერი (აქედან წარმოსდგება ქალაქის სახელი). XIX საუკუნიდან მას ფსირცხა ეწოდება, თუმცა ზოგიერთ რუკაზე კვლავ შემონახულია მისი სახელწოდება ანაკოფია.

1938 წლის 16 ნოემბერს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებით კურორტი ფსირცხა გამოეყო ფსრიცხის სასოფლო საბჭოს, გარდაიქმნა დაბად და შეიქმნა ფსირცხის სადაბო საბჭო.

1948 წელს ფსირცხას ახალი ათონი ეწოდა. 1952 წელს შეიქმნა ახალი ათონის რაიონი, რომელიც მომდევნო წელს კვლავ გუდაუთის რაიონს შეუერთდა. ქალაქად გამოცხადდა 1987 წელს. მოსახლეობა 4,3 ათასი (1989 წ.).

ივერიის მთის თავზე შემორჩენილია ანტიკური ტაძრისა და ძველი ციხესიმაგრის ნანგრევები. ამავე მთის ძირას არის ახალი ათონის მღვიმე, რომლებიც მასობრივი ტურიზმის ობიექტია. აქ არის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი.

***

იმპერიის ხელში სავალალო დღეში ჩავარდნილი ტაძრები

ამ რუბრიკით წარმოგიდგენთ აფხაზეთთან დაკავშირებულ ფილიანტებს. ყველამ ვიცით, მაგრამ მაინც შეგახსენებთ, ოკუპანტებმა აფხაზეთის არქივი მთლიანად გადაწვეს, თუკი რამე გადარჩა, ჩვენ ხელი აღარ მიგვიწდება... აქედან გამომდინარე სანთლით დავეძებთ ნებისმიერ მასალას საქართველოს სხვა არქივებში, ჩვენს შემთხვევაში, აჭარის არქივში, რათა გამოვამზეუროთ და უმცირესით მაინც შევავსოთ ეს აუნაზღაურებელი დანაკარგი. ზოგჯერ მოგეჩვენოთ შეიძლება, რომ ესა თუ ის დოკუმენტი არაა მნიშვნელოვანი, მაგრამ გვერწმუნეთ, ჩვენი ისტორიისთვის, აფხაზეთის მხარის ჟამთაღმწერლობისთვის ის რაღაც კუთხით ყოვლეთვის ფასდაუდებელია.

ამჯერად წარმოგიდგენთ დოკუმენტს რომელიც ეხება ახალი ათონის მონასტერს. იგი ისტორიულ ანაკოფიაში მდებარეობს, შემდეგ მას ამ წმინდა მიწაზე გვიან დამკვიდრებულმა ხალხმა მე- 19 საუკუნიდან **ფსირცხა** უწოდა, თუმცა ძველი სახელიც ხშირად ფიგურირებდა რუკებზე. 1948 წლიდან **ფსირცხას ახალი ათონი** ეწოდა.

საარქივო დოკუმენტი წარმოადგენს ახალი ათონის მონასტრის წინამძღვრის არქიმანდრიტ ილარიონის პასუხს ბათუმის სამხედრო გუბერნატორისადმი - ბათუმის მიქაელ მთავარანგელოზის სახელობის საკათედრო ტაძრისთვის შესაგროვებელ შემწეობასთან დაკავშირებით საქვეყნოდ გაცხადებულ თხოვნაზე.

თხოვნა თავისთავად საკმაოდ დამასევდიანებელი იყო: ბათუმში 18 წელი ვეღოდებოდით საკათედრო ტაძრის მშენებლობას და სამწუხაროდ ის მთლიანად

CC BY-ND 4.0

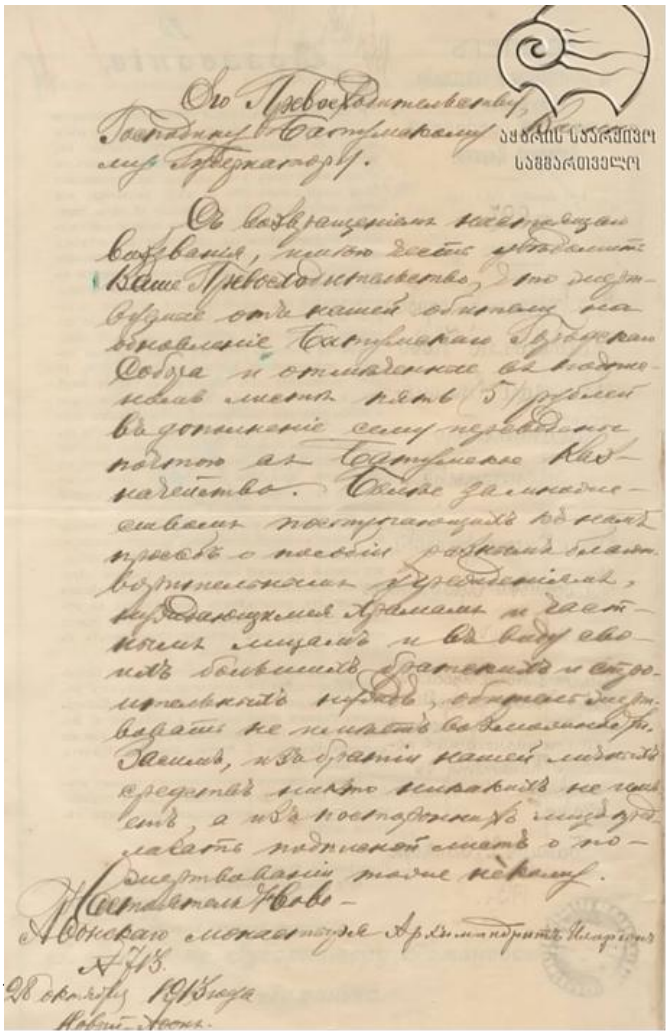
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

სამხედრო უწყებას გადაეცაო, ხოლო ქალაქელები დავრჩით ძველი ტაძრის იმედად, რომელიც ძველი თურქული ყაზარმიდანაა აშენებული (!) და არის სავალალო მდგომარეობაშიო! მოკლედ ეს აშკარად ცალკე დასაწერი თემაა, მხოლოდ მცირე შინაარსსაც წარმოგიდგენთ დოკუმენტიდან, რომ კონტექსტი გავიგოთ: გადავწყვიტეთ კაპიტალური რემონტი ჩავუტაროთ ბათუმის ამ საკათედრო (!) ტაძარს და აბა თქვენ იცით ბათუმელებო და საერთოდ ... ვისაც კი ხელი მიგიწვდებათ თვალუწვდენელ იმპერიაშიო.... შეგვეწიეთო... სწორედ ამის საპასუხოდ გამოიგზავნა ეს დოკუმენტი აფხაზეთიდან, კერძოდ კი ისტორიული ანაკოფიიდან (ასს ცსა, ფონდი ი-55, აღწერა -1; საქმე-21, ფურცელი.20).

დოკუმენტით ირკვევა რომ ახალი ათონიდან ბათუმის ტაძარს გამოეგზავნა შემწეობა 5 მანეთის ოდენობით. იქვე აღნიშნულია რომ, სამწუხაროდ ფართო მოსახლეობიდან ვერ მოხერხდებოდა ქველმოქმედება, ვერავინ ვერ შეძლებდა შემწეობის გაღებას... რადგან ისედაც ხშირად გვიწევს ასეთი შემწეობის აღმოჩენა უამრავი ვინმესთვისო...

„მის აღმატებულებას, ბათუმის სამხედრო გუბერნატორს.

თხოვნასთან დაკავშირებით, გვაქვს პატივი ვამცნო თქვენს აღმატებულებას, რომ ბათუმის საქალაქო ტაძრის განახლებისთვის ჩვენი მონასტრიდან შემოწირულია ხუთი (5) რუბლი, ის ფოსტით გადაირიცხა ბათუმის ხაზინაში. სხვადასხვა საქველმოქმედო დაწესებულებებისგან, გაჭირვებული ტაძრებისგან და კერძო პირებისგან დახმარების თაობაზე ჩვენთან ყოველდღიურად შემოსული მრავალი თხოვნის გამო, და ასევე საკუთარი დიდი საძმოს და სამშენებლო საჭიროებების გათვალისწინებით, მონასტერს არ აქვს [დამატებითი] შეწირულობის გაღების შესაძლებლობა. ამასთანავე, არც ჩვენს საძმოში გააჩნია ვინმეს რაიმე საკუთარი სახსრები, ხოლო გარეშე პირთაგან არავინ არის ისეთი, ვისაც შეწირულობისთვის ხელმოწერის ფურცელს შევთავაზებდით.

ახალი ათონის მონასტრის წინამძღვარი, არქიმანდრიტი ილარიონი

№ 713. 1913 წლის 28 ოქტომბერი ახალი ათონი“ (ასს ცსა, ფონდი ი-55, აღწერა -1; საქმე-21, ფურცელი 21).

აშკარად არ იყვნენ სახარბიელო მდგომარეობაში ჩვენი ათასწლოვანი ტაძრები საქართველოს ორიათასწლოვანი ავტოკეფალიის გაუქმების შემდეგ.

უჭირდა იმპერიას, ფრიად უჭირდა, სად ეცალათ ერთმორწმუნეებს ტაძრებისთვის... 1913 წელი იდგა და ემზადებოდნენ პირველი მსოფლიო ომისთვის და კიდევ ახალი, თვალუწვდენელი მიწების დასაპყრობად... რომ იქაც გაეცამტვერებინათ არსებული სალოცავები.

***

„რას მოგვითხრობენ ბრიტანელი კონსულები?!“

„**200 წლის წინ აჯანყებული ბათუმელები და გაძევებული აღა“**. ვეღარ მოითმინეს ბათუმელებმა, არ იყვნენ მორჩილნი და მორჩილებას ჩვეულნი, თავისუფალი და ამაყი სული იყო მათში დასაბამიდან და გააძევეს აღა ბათუმიდან.

აღა კიდევ მმართველი გახლდათ ბათუმის, ქალაქისთავის გაგებით. გაგანია 1830 წლის 4 ოქტომბერია. ორასი წლის წინ რა, რაღა აკლია?! არა, ზუსტად როდის გააძევეს არ ჩანს, თუმცა ამ დროის მიდამოებში კი ხდება ეს ამბავი.

სერ რობერტ გორდონი

საიდან ვიცით?

კი ბატონო, ლეგიტიმური კითხვაა: ყველას მოგვეხსენება მეტნაკლებად, რომ ამ დროს ჯერაც არ იყო შემოერთებული აჭარა დედასამშობლოს და შესაბამისად მაგ პერიოდის ისტორიაცა და ისტორიის წყაროებიც სანთლით საძებარია. ჰოდა, მოვიძიეთ ერთ-ერთი ფრაგმენტი, სანთლით. სანთლის შუქმა კი გაანათა ტრაპიზონში ბრიტანეთის ვიცე კონსულ ჯეიმს ბრანტის (Ja.s Brant V.C) წერილი მისი აღმატებულების, კონსტანტინოპოლში ბრიტანეთის ელჩის სერ რობერტ გორდონისადმი (Sir Robert Gordon).

კონსულის ინფორმაციით „ლიმანის (ნავსადგურის) მოსახლეობა, ლაზეთის მხარეში, რომელიც დაახლოებით 50 მილის დაშორებით მდებარეობს აღმოსავლეთით, უარს ამბობს ფაშას მიერ მოთხოვნილი გადასახადების გადახდაზე. სავარაუდოდ საკითხი მოლაპარაკებებით მოგვარდება. ბათუმის აღა მოსახლეობამ გააძევა მმართველობიდან, რომელიც მან თავისი ძალადობრივი ქმედებებით განარისხა. იგი გაემგზავრა ყარაჰისარში, რათა საჩივრით მიემართა ემინ ფაშასთვის“ //„The people of Lermenshee(?) district of the Lazi about 50 miles to the East refuse to pay the Contributions demanded by the Pasha. In this instance as in the former cases the matter will be probably settled by mutual concessions. The Aghar of Batoum was expelled

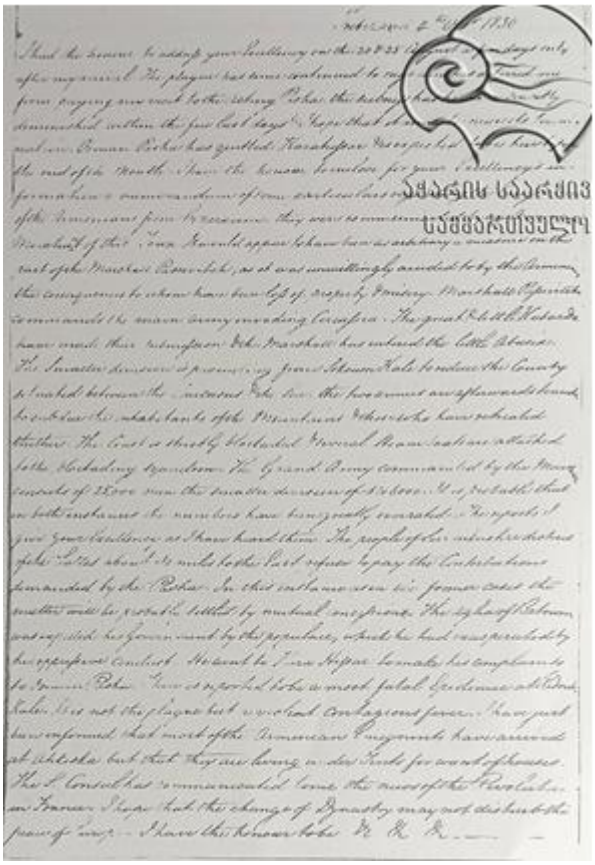
CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

his Government by the populace, which he had exasperated by his oppressive Conduct. He went to Kara Hissar to make his complaints to Emin Pasha.“

სამწუხაროდ გაძევებული აღას სახელი და გვარი უცნობია. ცნობილი კი ისაა, რომ მას მოუკურცხლავს ემინ ფაშასთან, საკუთარი თანაქალაქელების დასაბეზღებლად.

9 ნოემბრის მოხსენებიდან კი ირკვევა, რომ საკმაოდ შავი ღრუბლები იკვრებოდა ბათუმის თავს: „ოსმან ფაშას ერთ თვეში ელოდებიან. ბათუმის აღას თანამდებობაზე აღდგენას ძალის გამოყენებით აპირებენ, რისთვისაც მას 1000 ან 1500 კაცი გაჰყვება, თუმცა ისინი ოსმან ფაშას ჩამოსვლამდე არ დაიძვრებიან; ამასობაში, მათი გადაყვანის მიზნით ხომალდები დაითანხმეს და მფლობელებისგან გარანტია აიღეს, რომ საჭიროების შემთხვევაში დაეხმარებიან...“

ასს ცსა, **ფონდი ი-83; აღწერა 1; საქმე 1; ფურცელი 7,8.**

სამწუხაროდ შემდგომი მოვლენები როგორ განვითარდა, არ ჩანს, მაგრამ ირკვევა რომ იმ ხანად ლაზეთის მხარეში და ბათუმში სიმშვიდე იყო: „ლაზების ოლქში სრული სიმშვიდეა; საკითხები, სავარაუდოდ, მეგობრულად მოგვარდა ან შეჩერებულია ოსმან ფაშას ჩამოსვლამდე“.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ვინ უწყის, ზუსტად რა სავალალო ქმედებებს გვიმალავენ მიუკვლეველი ისტორიის ფურცლები 1830 წელს ბათუმელების თავისუფლებისთვის ბრძოლის ისრტორიაში; ყოველშემთხვევაში, თუკი წავაწყდებით ბრანტის სხვა მოხსენებებში ამაზე რამეს აუცილებლად გამოვაქვეყნებთ.

***

სახელმოხვეჭილი ბათუმელები

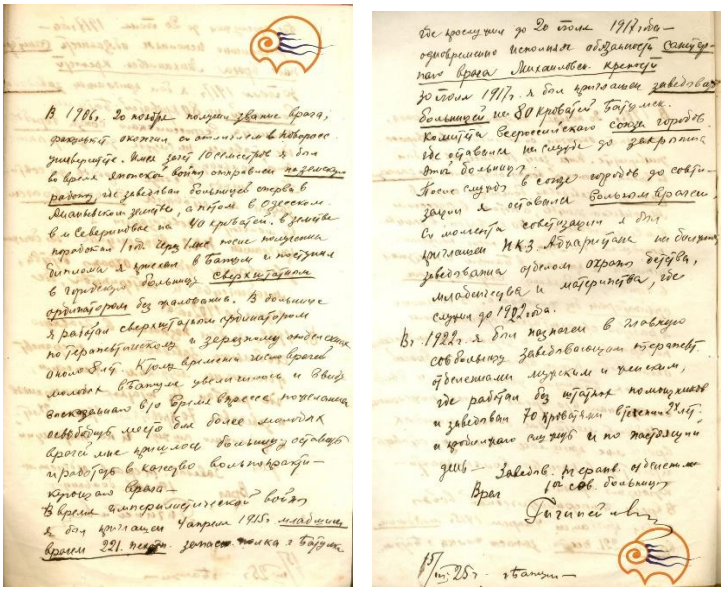
პლ/გიგინეიშვილი (სურათი აღებულია ეროვნული ბიბლიოთეკის გვერდიდან)

რუბრიკით „სახელმოხვეჭილი“ ბათუმელები, წარმოგიდგენთ ჩვენი ქალაქის ისტორიაში გამორჩეული ექიმის, **პლატონ გიგინეიშვილის** საარქივო ფოლიანტებს - მისი ხელით დაწერილ ავტობიოგრაფიას. ვფიფქრობთ ეს დოკუმენტები საინტერესო იქნება როგორც მკვლევარებისთვის, ისე ფართო საზოგადოებისთვის:

„1906 წლის 20 ნოემბერს მივიღე ექიმის წოდება, წარჩინებით დავამთავრე ნოვოროსიის უნივერსიტეტი... რუსეთ-იაპონიის ომის დროს გამგზავნეს ანაპის, შემდეგ კი ოდესის 40 საწოლიან საავადმყორფოში ექიმად, სადაც დავყავი ერთი წელი. დიპლომის აღების შემდეგ დავბრუნდი ბათუმში და დავიწყე მუშაობა ქალაქის საავადმყოფოში შტატგარეშე ორდინატორად თერაპიულ და ინფექციურ განყოფილებებში ხელფასის გარეშე, სადაც დავყავი რვა წელი. ამ დროს გაიზარდა ბათუმში ახალგაზრდა ექიმების რიცხვი და ამიტომაც დავუთმე ადგილი საავადმყოში მათ და დავიწყე კერძო პრაქტიკა. პირველ მსოფლიო ომში გამიწვიეს 221 ქვეითი პოლკის თადარიგში, 1917 წლის 20 ივლისამდე. იმავდროულად ვასრულებდი სანიტარული ექიმის მოვალეობას მიხეილის ციხესიმაგრეში. 1917 წელს მიმიწვიეს ბათუმში 80 საწოლიან საავადმყოფს მმართველად, სადაც ვიმუშავე მის დახურვამდე. საბჭოთა პერიოდში ჯანდაცვის კომისარიატმა მიმიწვია დედათა და ჩვილ ბავშვთა დაცვის კომიტეტის ხელმძღვანელად, სადაც 1922 წლამდე ვმუშაობდი. 1922 წელს დავინიშნე 70 საწოლიან საავადმყოფოს თერაპიული განყოფილების გამგედ, სადაც ვაგრძელებ სამსახურს დღემდე. 1925 წლის 15 აპრილი.“

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

* * *

პლატონ გიგინეიშვილთან დაკავშირებულ დოკუმენტებს შორის განსაკუთრებულ ინტერესს იწვევს **მისივე ხელით გამოწერილი რეცეპტი.** რეცეპტზე აღნიშნულია პეტკევიჩის აფთიაქი. წამალი გამოუწერია ჟღენტისათვის.

მეორე - აფთიაქის ბლანკზე განთავსებულ რეცეპტში ფიგურირებს ელიაშვილის აფთიაქი. ჩანს რომ აფთიაქარი იყო ავალიანი. რეცეპტით ექიმმა ავადმყოფ სავჩენკოს გამოუწერა წამალი ლათინური დასახელებით.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

მესამე დოკუმენტი არის ექიმის სარეკლამო განცხადება-სავიზიტო ბარათი.

ვფიქრობთ ეს დოკუმენტებიც საინტერესო იქნება როგორც მკვლევარებისთვის, ისე ფართო საზოგადოებისთვის.

ქსენია ბახტაძე

წარმოგიდგენთ ჩვენი ქალაქის ისტორიაში გამორჩეული **სელექციონერის ქსენია ბახტაძის ფოტოსურათებს.** ქსენია ერმილეს ასული ბახტაძე (6 თებერვალი [ძვ. სტ. 24 იანვარი], 1899, თბილისი — გ. 26 სექტემბერი, 1978, დაბა ჩაქვი, ახლანდ. ქობულეთის მუნიციპალიტეტი) — ქართველი სელექციონერი, ბიოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი (1945), პროფესორი (1949), საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის (1955) და საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო მეცნიერებათა აკადემიის (1956) აკადემიკოსი, საქართველოს (1960) და აჭარის (1966) მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე, სოციალისტური შრომის გმირი (1966).

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

* * *

ანასტასია ლომინაძე

ბუნებისმეტყველება არ ჰყვარებია **ლომინაძის ქალს** - აბა რა უნდა ვიფიქროთ, სხვა ყველა საგანში ფრიადები აქვს ჩამოწიკწიკებული, აი, ბუნებისმეტყველებაში კი - ოთხიანი. თუმცა ერთიცაა, მაშინ საკმაოდ მკაცრად იწერებოდა ნიშნები, ის კი არადა, ნიშანი ცოდნასაც კი შეეფარდებოდა, ასე რომ, ცოტა ჰიპერბოლა გამოგვივიდა თორემ, ოთხიანი ბუნებისმეტყველებაში სულაც არ ნიშნავდა მის არ სიყვარულს, მითუმეტეს არ ცოდნას.

ყოველმხრივ ნიჭიერი ჩანს მეშვიდე კლასის მოწაფე (მაშინ 18 წლისა გახლდათ) ანასტასია ლომინაძე: ფრანგული, ქართული და რუსული ფრიადზე იცის, მათემატიკაც, ფიზიკაც და ხელგარჯილობაც; ახლა ჰიგიენაში რომ ხუთიანი ყავს

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

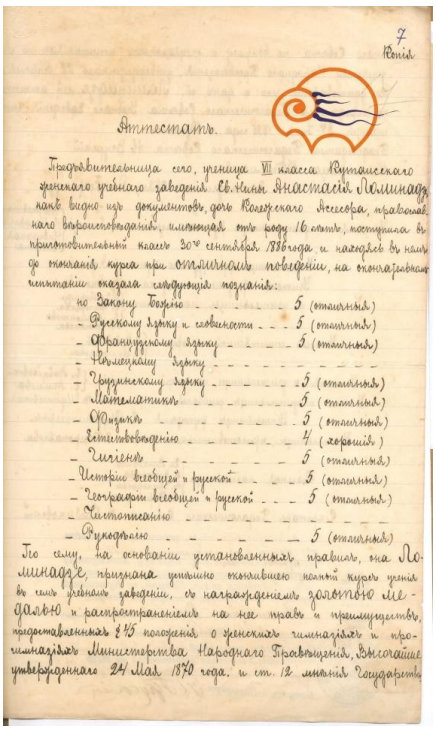
არცაა გასაკვირი, კეთილშობილი ქალბატონი გახლდათ: ვასილ მერაბის ძე ლომინაძის (ფოთის სამხარეო ხაზინის ტიტულიანი მრჩეველი, ბუღალტერი) ქალიშვილია.

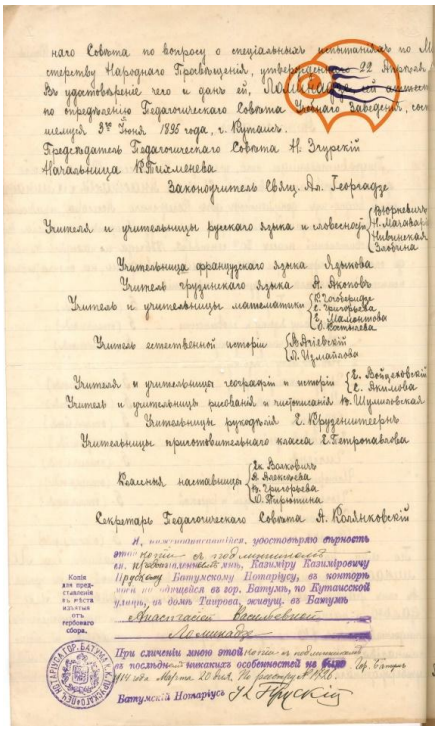
მოკლედ, ქუთაისის წმინდა ნინოს სასწავლებელი მას ოქროს მედალზე დაუმთავრებია 1897 წელს და მუშაობა დაუწყია 1898-ში ახალი სენაკის ორკლასიან საეკლესიო სამრევლო სკოლაში. 1904 წელს დაინიშნა ბათუმის ქალთა გიმნაზიის კლასის ზედამხედველად იმავდროულად გახლდათ ქართული ენის მასწავლებელი. ბათუმში იმიტომ გადმოსულა, რომ მამა გადმოუყვანიათ სამუშაოდ 1901 წელს.

1915 წელს დაჯილდოვდა ვერცხლის მედლით პედაგოგიური მოღვაწეობისთვის. სწორედ ეს ანასტასია გახლდათ კალისტრატე ბერიძის მეუღლე. კალისტარატე კიდევ 1918-1921 წლებში იყო საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ეროვნული არმიის ოფიცერი, ეროვნულ–დემოკრატიული პარტიის წევრი. მუშაობდა თავდაცვის მინისტრ გრიგოლ გიორგაძის მრჩევლად. ის საფრანგეთში გარდაიცალა 1926 წელს და დასაფლავებულია პერლაშეზის სასაფლაოზე.

სამწუხაროდ, არ ვიცით ანასტასიას რა ბედი ეწია, გაჰყვა თუ არა მეუღლეს პარიზში... 1916 წლიდან ვიცით რომ საკუთარი სურვილით მიატოვა გიმნაზია...

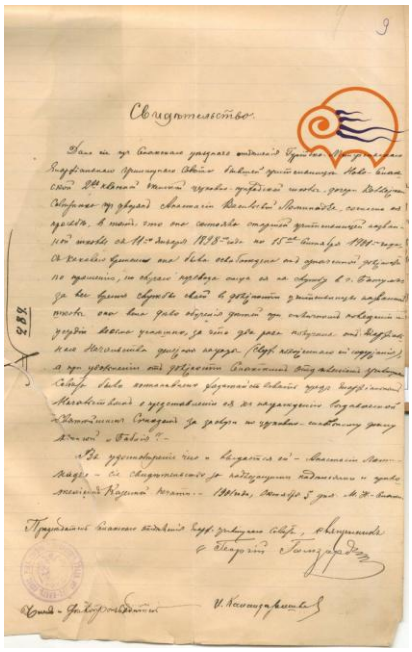
მხოლოდ ბუნებისმეტყველებაში გამოყვა ოთხიანი, მაგრამ კანონმდებლობის მიხედვით ეკუთვნოდა და მიიღო კიდევაც ოქროს მედალი...
იმედია სპეციალისტებს გამოადგებათ ეს მეტად მნიშვნელოვანი ფოლიანტები...

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

* * *

ირაკლი ღლონტი

ცნობილი ბათუმელი პედაგოგი გახლდათ ირაკლი ნიკიფორეს ძე ღლონტი, თაობებს რომ ასწავლიდა, მეფის რუსეთის დროიდან მოკიდებული... მაგრამ დამოუკიდებელ საქართველოშიც რომ მოუწია მოღვაწეობა და გამორჩეულადაც.

ჩვენი არქივის საცავები ინახავს ამ დოკუმენტებს და არ იქნება ურიგო გამოვამზეუროთ, მიყოლებით და საინტერესოდ, მცირე ნაწილი მაინც... ვინ იცის, იქნებ მის შთამომავლობას რამეშიც გამოადგეს გარდა იმისა, რომ მისით აშკარად იამაყებენ... და იამაყონ უნდა კიდევაც... შთამომავლობა რა, გამორჩეული ადამიანებით ყველანი ვამაყობთ ხომ?! ესენი გახლდნენ ადამიანები რომლებმაც დღემდე მოგვიტანეს ბათუმი თავისი ჯერაც შერჩენილი ღირსეული ტრადიციებით... ღირსეული ყოფა-ცხოვრებით.

დვაბზუში ასწავლიდა იმხანად, მაგრამ ორწლიან სკოლაში და ბუნებით მაძიებელ კაცს ეს რას დააკმაყოფილებდა? ამიტომაც, 1903 წლის 1 ივნისს მიმართავს ბათუმის გამგეობას, თხოვნით ბათუმის ახლად გახსნილ პუშკინის სახელობის საქალაქო დაწყებით სასწავლებელში მეორე მასწავლებლის ადგილი მიბოძეთო. ამ დროისთვის გარდა მასწავლებლისა, ოზურგეთის მაზრის, სოფელ დვაბზუს ორკლასიანი სასწავლებლის ზედამხედველიცაა.

იქვე განმარტავს, რომ ამიერკავკასიის სამასწავლებლო სემინარიის კურსები დავამთავრე 1895 წელს გორშიო და 9 წელია ვმუშაობ მასწავლებლადო.

ცხადია, მთლად სიტყვაზე არ ენდობოდნენ ბატონ ირაკლის, არ იყო ასე საქმე მაშინ მით უფრო, მაგრამ დოკუმენტებში მოგვეპოვება, ცნობილი მოღვაწის,

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

სასწავლებელთა ინსპექტორის კონსტანტინე დავითის ძე მაჭავრიანის მიერ შედგენილი საინტერესო დახასიათება, თუ ცნობა, რომელმაც 1903 წლის 9 თებერვალს დაათვალიერა დვაბზუს ეგ ჩვენთვის საინტერესო სკოლა: სასწავლებელი იმიტომ დავათვალიერე, რომ დავრწმუნებულიყავი ამ მკაცრ ზამთარში მართლაც ამდენი მოსწავლე დადიოდა თუ არ სკოლაში, 111 მოსწავლეო, წერს მაჭავარიანი.... მგონი დღესაც კია შესაშური ეს რაოდენობა... თუ ჩვენს დაცარიელებულ სოფლებს შევხედავთ, მაგრამ ეს აშკარად სხვა თემაა და ისევ მაჭავარიანს რომ დავუბრუნდეთ, წერითი სამუშაოებიც დავათვალიერეო და ზედამხედველი ირაკლი ღლონტი მართლაც სანიმუშო პედაგოგი აღმოჩნდაო და ამასვე ადასტურებსო კავკასიის სასწავლო ოლქის ინსპექტორი სლავინსკიცო... ჰო, 1 მარტს დაწერა ეს ცნობა მაჭავარიანმა.

ამის მერე მაჭავარიანს აქვს ასევე მოხსენება სადაც ის განმარტავს, რომ სწორედ ღლონტის მოთხოვნით აღზევებულა დვაბზუს სკოლა ერთკლასიანიდან ორკლასიანამდე (უნდა განვმარტოთ, რომ ორკლასიანი მაშინ არ ნიშნავდა ორწლიან სასწავლებელს, ეს სტატუსი მოისაზრებდა სწავლების დაახლოებით 5-6 წელიწადს)

მაჭავარიანი აღნიშნავს, რომ ირაკლი ღლონტს ჰქონია სურვილი სკოლასთან მეფუტკრეობისა და მეაბრეშუმეობის კურსები გაეხსნა, რაც დიდი ალბათობით განახორციელა კიდევაც, ისე არა გადავიდოდა ბათუმში...

ბათუმში კი ის 1904 წლის პირველი სექტემბრიდანაა მასწავლებლად. მალე, 1904 წლის ბოლოს, ბათუმის თვითმმართელობაში ქალაქის დაწყებითი სასწავლებლების გამგებლადაა განწესებული.

1907 წელს, ირაკლი ღლონტი ინიშნება ბათუმის პუშკინის სახელობის საქალაქო სასწავლებლის ხელმძღვანელად. დოკუმენტს ხელს აწერს ბათუმის ქალაქისთავი, თავადი ივანე ანდრონიკაშვილი... სამ წელიწადში ხდება კაცი დირექტორი.

ისიც აღვნიშნოთ, თუ რას ასწავლიდა ეგ დიდებული ადამიანი: არითმეტიკა, ისტორია, გეომეტრია, ქართული წერა, რუსული ენა... რას იტყვით, შთამბეჭდავია ხომ?! (საარქივო სამმართველო. ფონდი ი- 30; აღწერა- 1; საქმე- 8; ფურცელი- 50)

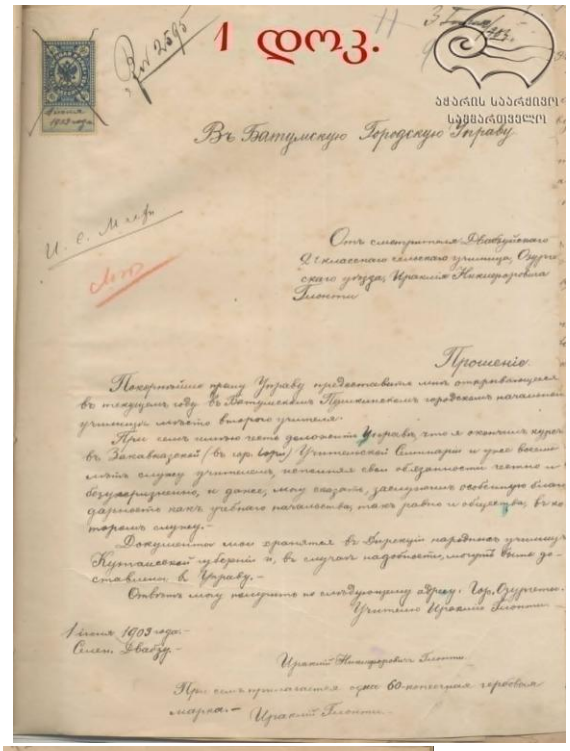
დამოუკიდებლობის მოპოვებისთანავე, 1918 წლის 28 დეკემბერს იგი დაინიშნა ბათუმის ქართული სკოლის ხელმძღვანელად - ქალაქისთავ ჯავახიშვილის ბრძანებით (საარქივო სამმართველო. ფონდი ი- 6; აღწერა- 1; საქმე- 271; ფურცელი- 31).

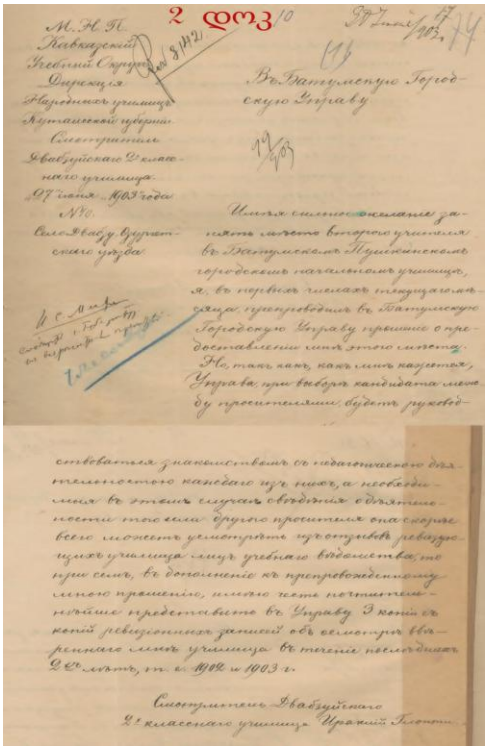
1919 წელს ირაკლი ღლონტი ბათუმის ქალაქისთავმა გოლიცინმა ბათუმის საქალაქო დაწყებითი სკოლის ხელმძღვანლად დანიშნა.

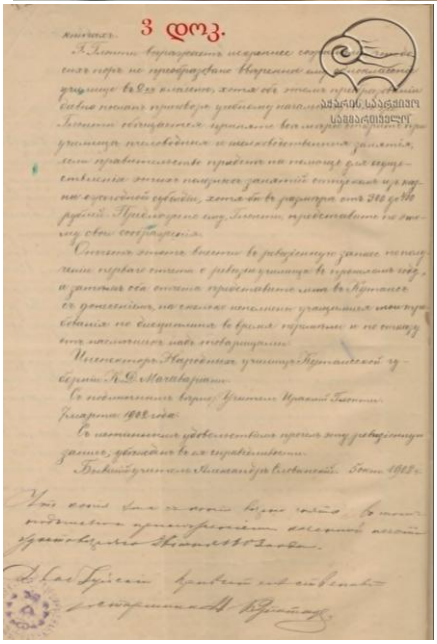
ძლიერდებოდა ნაბიჯ-ნაბიჯ დემოკრატიული საქართველოს რესპუბლიკა... მართლაც რომ დარჩეულები მოღვაწეობდნენ კულტურის სფეროში... სამწუხაროდ სახელმწიფოს მმართველმა ელიტამ ვერ აუბა მაშინ მხარი გამორჩეულ ქართულ კულტურას, ილიას მიერ ლიბოგამაგრებულს, მაგრამ ეგ ასევე სხვა თემაა...

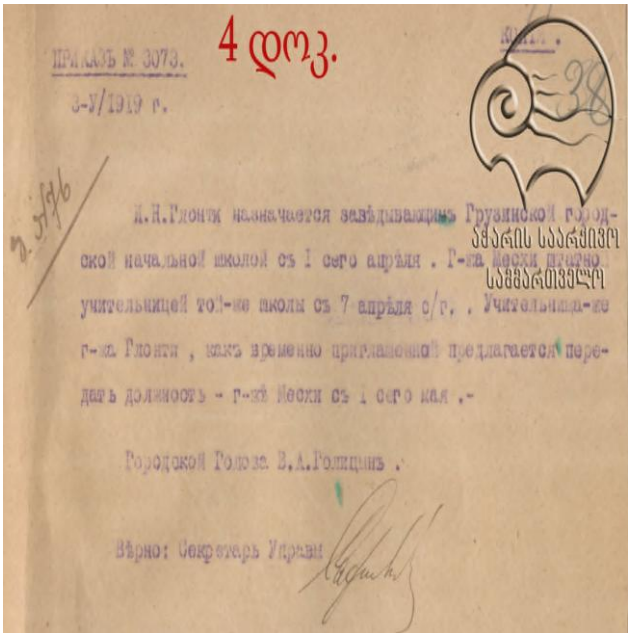
CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

საბჭოთა ოკუპაციის დროს მის პედაგოგიურ მოღვაწეობას ვფიქრობთ ცალკე სტატია მივუძღვნათ ...

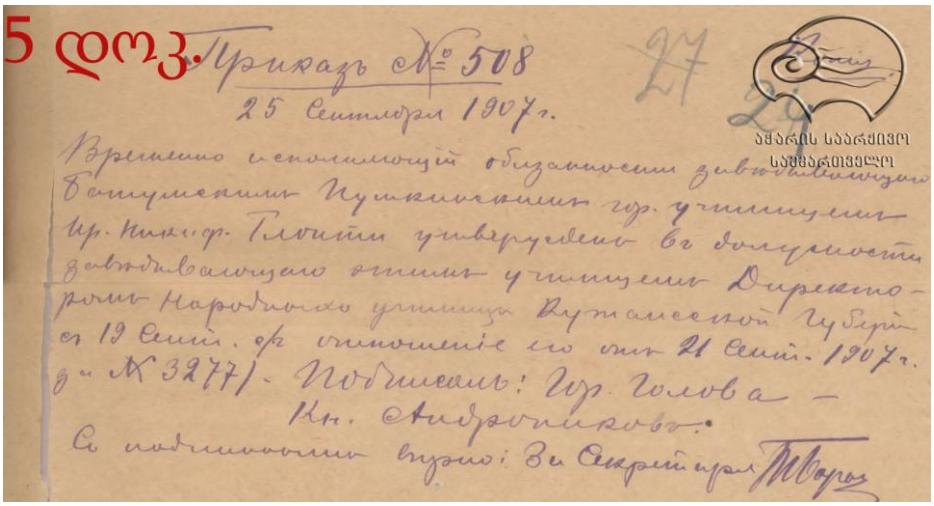

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

***

ექიმი კაცი პედაგოგად

მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი იყო ოზურგეთელი, ვლადიმერ ამბაკოს ძე თოხაძე. 1921 წელს დაამთავრა ოდესის უნივერსიტეტის სამედიცინო ფაკულტეტი. ეროვნული ბინბლიოთეკის ვებგვერდზე დევს ბიოგრაფიული მონაცემი მასზე, სურათიც ამ ბიბლიოთეკიდანაა.

აჭარის არქივის ფოლიანტიდან კი, რომელსაც წარმოგიდგენთ, შეიძლება საფიქრალად და განსასჯელად დავტოვოთ ეს საკითხი და ვივარაუდოთ რომ 1919 წელს პატივცემულ ვლადიმერს ოდესის უნივერსიტეტი უკვე დამთავრებული უნდა ჰქონოდა, რადგან ამ დროს ის უკვე წარმატებით მუშაობდა ოზურგეთის ვაჟთა გიმნაზიაში და ეს ექიმი კაცი, მედიცინის მომავალი დოქტორი, ასწავლიდა ბავშვებს არა ქირურგიას, მინერალების, ცილების, ნახშირწყლებისა და ვიტამინების ცვლას ბავშვთა ორგანიზმში, არამედ რუსულს, არითმეტიკას და ლათინურს.

ამ მოწმობიდან შეგვიძლია დავასკვნათ რომ დიდებულადაც ასწავლიდა, რადგან ამ ოფიციალურ მოწერილობაშიც სჩანს რა გულისხმიერად, რა გულთბილადაცაა თვითონ ეს დახასიათება შედგენილი:

„როგორც მასწავლებელი და აღმზრდელი ვლადიმერ თოხაძე სდგას თავისი მოწოდების სიმაღლეზე... თუმცა თავისი პროფესიით იგი ექიმია, მაგრამ ამავე დროს სიჭაბუკის დროიდან დაწყებული იგი აწარმოებდა კერძო გაკვეთილების საშუალებით მოწაფეთა სწავლებას, რის მეოხებითაც, მან პრაქტიკულად შეითვისა გიმნაზიის სხვა და სხვა საგნის სწავლების მეთოდები. მისი სწავლება ცოცხალია, საქმის სიყვარულთან შეერთებული, მოწაფეები ყოველთვის დიდი ყურადღებით ისმენდნენ მის სწავლებას, რის მეოხებით მისი გაკვეთილების ჟამს, საკლასო წესრიგი სავსებით დაცული იყო. მასსა და მოწაფეთა შორის იყო დამყარებული ისეთი სულიერი კავშირი, რომელსაც ქმნიან ნამდვილი მოწოდებით პედაგოგები.

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ყოვლისავე ამის მეოხებით, ვლადიმერ თოხაძეს შესაძლოა ვუწოდოთ ერთგული, საქმის მოყვარული და სწავლების მეთოდების მცოდნე პედაგოგი, რასაც გიმნაზიის პედაგოგიური საბჭო სიამოვნებით აღნიშნავს.“

აქვე გთავაზობთ ეროვნული ბიბლიოთეკის მონაცემეს:

დაამთავრა ოდესის უნივერსიტეტის სამედიცინო ფაკულტეტი 1921 წელს. 1941–1957წწ. განაგებდა თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო ინსტიტუტის საფაკულტეტო პედიატრიის კათედრას; 1957–1972 წწ. ჰოსპიტალური პედიატრიის კათედრას; სწავლობდა მინერალების, ცილების, ნახშირწყლებისა და ვიტამინების ცვლას ბავშვთა ორგანიზმში - სხვადასხვა დაავადების დროს, პაროტიდულ მენინგიტს და სხვა; მიღებული აქვს სახელმწიფო ჯილდოები, მათ შორის ორდენი და მედლები. პედიატრი. მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი (1940), პროფესორი (1940) (საქართველო: ენციკლოპედია: ტ. IV. -თბ., 2018. -გვ.105)

სწავლული წინაპრები

რუბრიკის ფარგლებში წარმოგიდგენთ **პეტრე ფილიპეს ძე ღლონტის ატესტატსა და მოწმობას.**

პეტრე ღლონტი გახლდათ დიდგვაროვანი აზნაურის შვილი, დაბადებული 1898 წლის 29 ივნისს. 1916 წლის გამოცდებზე მიღებული დამაკმაყოფილებელი შეფასებების შემდეგ გაცემულია მოწმობა. დაცულია მისი ფოტოსურათი, რომლის სინამდვილე დადასტურებულია ბათუმის მეხუთე საპოლიციო უბნის ზედამხედველის ხელმოწერითა და სახელმწიფო ბეჭდით. სასწავლებლის სრული კურსის დასრულების ატესტატი კი გაცემულია 1918 წელს (ასს ცსა, ფ. 16, 106).

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

დამაფიქრებელია ერთი ფაქტი. არც მოწმობაში და არც ატესტატში ქართული ენა არაა მითითებული... ოკუპანტი საკუთარ სამშობლოში, საკუთარ - მშობლიურ ენაზე სწავლებას გვიკრძალავდა და რა გასაკვირი ესაა, კაცმა რომ თქვას, როცა არათუ ასი წლის წინათ, აგერ ოცდამეერთე საუკუნის გარიჟრაჟზე მიტაცებულ აფხაზეთსა და სამაჩაბლოში აგვიკრძალა ქართულ ენაზე სწავლებაცა და საუბარიც.

Аттестатъ.

Предъявитель сего ... сынъ ... отроспособнаго, родившійся ... 19... года, обучался съ 19... г. по 19... г. и окончилъ полный курсъ ученія въ Батумскомъ высшемъ начальномъ училищѣ. При ... поведеніи оказалъ успѣхи:

по Закону Божію ...
— русскому языку и русской словесности ...
— ариѳметикѣ и началамъ алгебры ...
— геометріи ...
— географіи ...
— исторіи ...
— естествовѣдѣнію и физикѣ ...
— рисованію и черченію ...

и, сверхъ того, обучался пѣнію, физическимъ упражненіямъ и, въ качествѣ необязательныхъ предметовъ ...

а потому ему ... на основаніи ст. 51 ВЫСОЧАЙШЕ утвержденнаго 25 іюня 1912 г. Положенія о высшихъ начальныхъ училищахъ присваиваются права служебныя, по воинской повинности и по чинопроизводству, предоставленныя лицамъ, окончившимъ курсъ четырехъ классовъ мужскихъ гимназій вѣдомства Министерства Народнаго Просвѣщенія.

Гор. Батумъ, ... 1912 года.

Инспекторъ училища ...
Законоучитель ...
Преподаватели ...
Секретарь—Членъ Совѣта ...

* * *

100 წლის წინანდელი ატესტატები

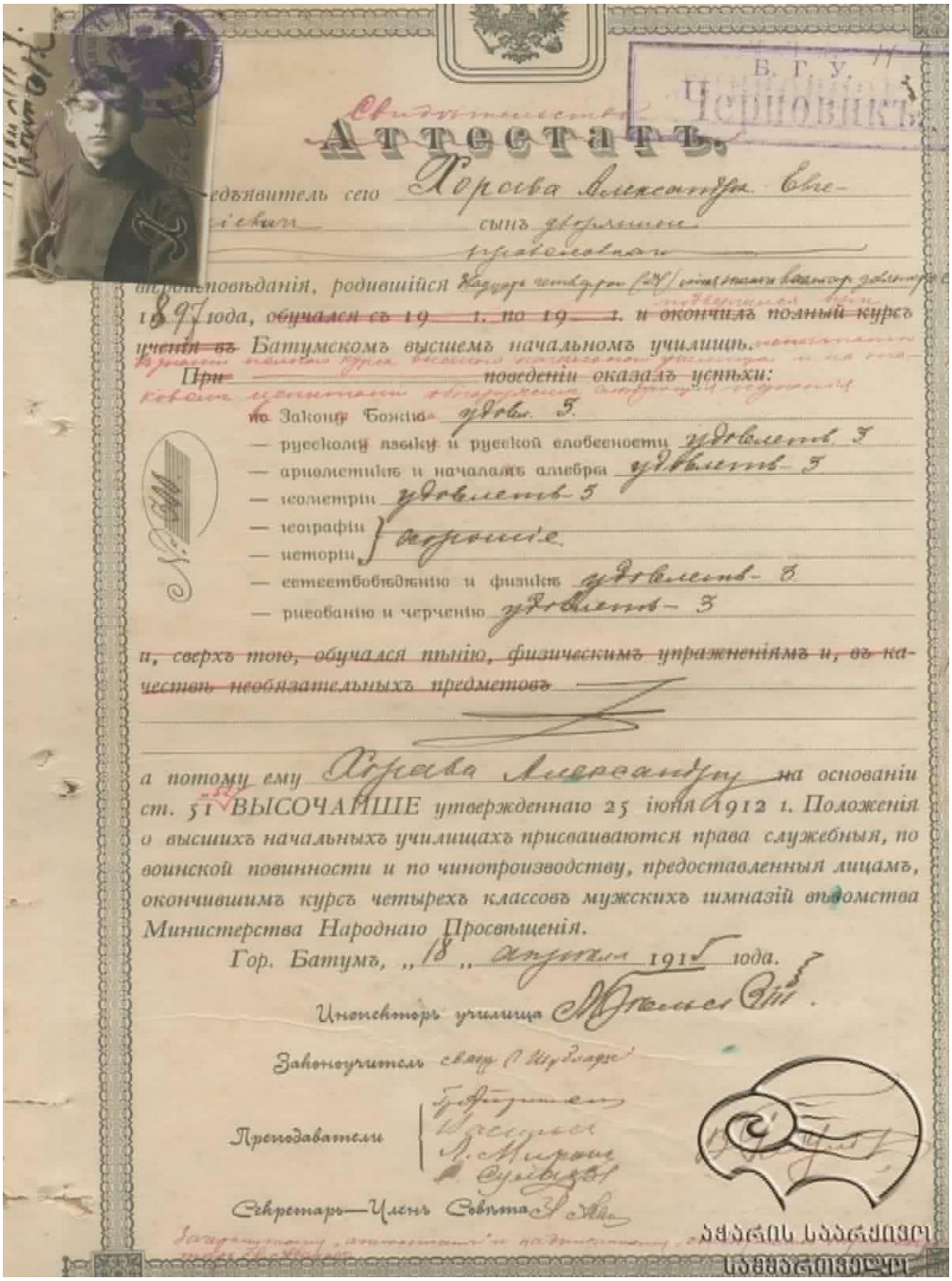
ამ რუბრიკის ფარგლებში წარმოგიდგენთ ასი წლის წინანდელ და უფრო ძველ დოკუმენტებს, ატესტატებს. უმეტესობა მათგანი ფოტოებითაა და ამიტომაც ჩავთვალეთ საინტერესოდ. გარდა ამისა, ატესტატები ეკუთვნით ჩვენს თანაქალაქელებს, ჩვენს წინაპრებს, უპირატესად ძალიან ცნობილ პიროვნებებს, ზოგჯერაც არც თუ ისე სახელგანსმენილთ, მაგრამ მათი უშუალო შთამომავლებისთვის და ფართო საზოგადოებისთვისაც ძალიან მნიშვნელოვანთ.

ვფიქრობთ, ჩვენი ერთგული მკითხველი კმაყოფილი დარჩება ამ წამოწყებით და შემოგვეხმიანება ხოლმე.

ჟურნალის ამ ნომერში გთავაზობთ ალექსანდრე ევგენის ძე ხორავას 1915 წლის მოწმობას, რომელიც სწავლობდა ბათუმის უმაღლეს დაწყებით სასწავლებელში.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

Свидѣтельство

Аттестатъ.

Предъявитель сего Горова Александръ Евстафіевичъ сынъ дворянина православнаго вѣроисповѣданія, родившійся 1897 года, обучался съ 19 г. по 19 г. и окончилъ полный курсъ ученія въ Батумскомъ высшемъ начальномъ училищѣ. При поведеніи оказалъ успѣхи:

по Закону Божію удовл. 5.
— русскому языку и русской словесности удовлет. 5
— ариѳметикѣ и началамъ алгебры удовлет. 5
— геометріи удовлет. 5
— географіи
— исторіи
— естествовѣдѣнію и физикѣ удовлет. 5
— рисованію и черченію удовлет. 5

и, сверхъ того, обучался пѣнію, физическимъ упражненіямъ и, въ качествѣ необязательныхъ предметовъ

а потому ему Горова Александру на основаніи ст. 51 ВЫСОЧАЙШЕ утвержденнаго 25 іюня 1912 г. Положенія о высшихъ начальныхъ училищахъ присваиваются права служебныя, по воинской повинности и по чинопроизводству, предоставленныя лицамъ, окончившимъ курсъ четырехъ классовъ мужскихъ гимназій вѣдомства Министерства Народнаго Просвѣщенія.

Гор. Батумъ, „18" апрѣля 1915 года.

Инспекторъ училища

Законоучитель

Преподаватели

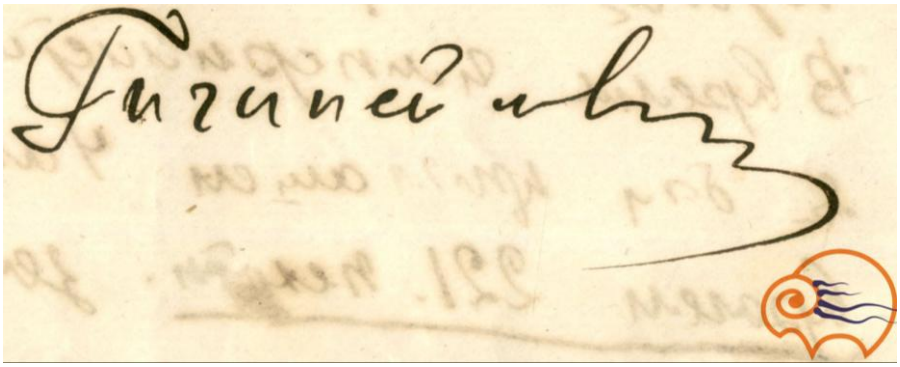
Секретарь—Членъ Совѣта

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ხელრთვები

ამ რუბრიკით დღეს წარმოგიდგენთ ცნობილი ბათუმელი ექიმის პლატონ გიგინეიშვილის ხელმოწერის ნიმუშს.

***

წარმოგიდგენთ გამოჩენილი **ბათუმელი პედაგოგის თეოფანე ვახტანგის ძე ჯაყელის ხელმოწერას.** საარქივო მასალების მიხედვით თეოფანე ვახტანგის ძე ჯაყელი გახლდათ მართლმადიდებელი, კოლეგიის მრჩეველი; დაამთავრა თბილისის ალექსანდრეს სამასწავლებლო ინსტიტუტი, საქალაქო სასწავლებელთა მასწავლებელის წოდებით. მუშაობას იწყებს 1881 წლის 1 ივლისს, თანამდებობაზე კი ინიშნება 1884 წლიდან, სადაც ორი წელი მუშაობდა მასწავლებლის დამხმარედ. ბათუმის საქალაქო სასწავლებელში დაინიშნა 1886 წლის პირველ სექტემბერს. 1894 წლის მონაცემით მისი ხელფასი 810 რუბლია. 1896 წელს დაჯილდოვდა სტანისლავის მესამე ხარისხის ორდენით, ხოლო 1912 წელს წმ. სტანისლავის მე-2 ხარისხის ორდენით. 1912 წლის 1 სექტემბერს დაინიშნა პედაგოგიური კლასის მასწავლებლად და ხელმძღვანელად. ამავე წლის ჩანაწერში დაფიქსირებულია, რომ 18 წლის განმავლობაში შტატის მასწავლებელად, 8 წლის განმავლობაში კი სასწავლებლის ინსპექტორის თანამდებობაზე მუშაობდა (ი-9, აღწ. 1, საქ. 20).

თეოფანე ჯაყელის ფოტო, ეროვნული ბიბლიოთეკა.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

***

ასი წლის წინათ

110 წლის წინ... ბათუმში, ჭავჭავაძეზე, 14 ნომერში, მეტად საინტერესო მაღაზია ჰქონია **სამსონ ნიკოლოზის ძე რუხაძეს.**

ტყავეულის, ფეხსაცმლების... ცხენისა და ეტლის აღკაზმულობის... სხვა ყველაფერთან ერთად კი თვითონ ბლანკია საინტერესო, გადახდის ქვითარი:

გემოვნებითა და გულით გაკეთებული. გულითადში კი იმას ვგულისხმობ, რომ გაგანია რუსული ოკუპაციისას, ჯერ კიდევ მეფის რუსეთის დროს, ქვითარზე ქართულადაც დაუტანებია წარწერა...

მაშინ, კი გახსოვთ, ჩვენს ენას სახელმწიფო სტატუსიც კი არ ჰქონდა; ის კი არა,- იდევნებოდა კიდევაც...

მან კი ლამაზად დაატანა ბლანკზე... ასე მაინც დავიცვა ენა და შესაბამისად, სამშობლო ჩვენიო...

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

საბჭოთა ოკუპაციის დროინდელი იუმორი

CC BY-ND 4.0
Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების და სპორტის სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულება-საარქივო სამმართველოს ღონისძიებებათა დაიჯესტი

საარქივო სამმართველოში **9 აპრილისადმი მიძღვნილი გამოფენა** მოეწყო. ფოტოებზე ასახულია ქართველი ხალხის სიმტკიცე, ერთიანობა და იმედით სავსე ბრძოლა სამშობლოსთვის. თითოეული კადრი გვიყვება ისტორიას ადამიანებზე, რომლებმაც საკუთარი სიცოცხლე შესწირეს საქართველოს თავისუფლებას. მარადიული ხსოვნა 9 აპრილის გმირებს.

***

2026 წლის 25-27 მაისს საარქივო სამმართველოში მოეწყო **საქართველოს დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილი ფოტო - დოკუმენტების გამოფენა**

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

***

2026 წლის 2 ივლისს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და სპორტის სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულება საარქივო სამმართველოს სტუმრობდა **აზერბაიჯანის გენერალური კონსული ფუად აზიზოვი.**

სტუმრებს შეხვდა და უმასპინძლა საარქივო სამმართველოს უფროსი ბესიკ ბაუჩაძე. საარქივო სამმართველოს უფროსმა და აზერბაიჯანის გენერალურმა კონსულმა ისაუბრეს საარქივო დაწესებულებების, როგორც ერის ისტორიული მეხსიერების როლსა და მნიშვნელობაზე.

***

აჭარის განათლებისა და სპორტის მინისტრის მოადგილემ რავშან ბეჟანიძემ და აჭარის საარქივო სამმართველოს უფროსმა, ბესიკ ბაუჩაძემ ხულოს, შუახევისა და ქედის მუნიციპალიტეტების **ტერიტორიული არქივები** მოინახულეს.

ვიზიტის ფარგლებში, ადგილობრივი საარქივო სამმართველოს თანამშრომლებთან სა-

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

მუშაო შეხვედრები გაიმართა, სადაც არსებულ გამოწვევებსა და სამომავლო გეგმებზე ისაუბრეს.

***

2026 წლის 9 ივლისს, აჭარის არ განათლებისა და სპორტის სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულება-საარქივო სამმართველოს ტერიტორიული ორგანო-ხელვაჩაურის არქივში გაიმართა **დავით მამულაძის 115 წლისთავისადმი მიძღვნილი ღონისძიება.**

ღონისძიება გახსნა და დამსწრე საზოგადოებას მიესალმა საარქივო სამმართველოს უფროსი ბესიკ ბაუჩაძე. ღონისძიებას ესწრებოდნენ: საარქივო სამმართველოს უფროსის მოადგილეები: ანზორ თხილაიშვილი, ასლან ლორთქიფანიძე, ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის საკანონმდებლო, აღმასრულებელი ორგანოების წარმომადგენლები და საარქივო სამმართველოს ტერიტორიული ორგანო ხელვაჩაურის არქივის თანამშრომლები.

მოხსენებით: „დავით მამულაძის ცხოვრება და ღვაწლი“ საზოგადოების წინაშე წარსდგა თამაზ ფუტკარაძე-საარქივო სამმართველოს საზღვარგარეთთან, საზოგადოებასთან, მასმედიასთან ურთიერთობის, პუბლიკაციისა და გამოყენების სამსახურის უფროსი, ბსუ-ს პროფესორი. სიტყვით გამოვიდნენ: ასლან ლორთქიფანიძე - საარქივო სამმართველოს უფროსის მოადგილე, სერგო დუმბაძე და ნოდარ ბარამიძე - ემერეტუს პროფესორები და დავით მამულაძე - დავით მამულაძის შვილიშვილი.

***

2026 წლის 7 აგვისტოს, აჭარის განათლებისა და სპორტის სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულება - საარქივო სამმართველოში ჩატარდა ქრისტიანობის სახელმწიფო რელიგიად გამოცხადების 1700 წლისთავისადმი მიძღვნილი ღონისძიება - **„1700 წლის წინანდელი არჩევანი“.**

ღონისძიებას ესწრებოდნენ: საარქივო სამმართველოს უფროსი ბესიკ ბაუჩაძე, უფროსის მოადგილე რამაზ ბოლქვაძე, საარქივო სამმართველოს თანამშრომლები და ბათუმის საზოგადოების წარმომადგენლები.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ღონისძიება შესავალი სიტყვით გახსნა საზოგადოებასთან, მასმედიასთან, საზღვარგარეთთან ურთიერთობისა და პუბლიკაციის და გამოყენების სამსახურის უფროსმა თამაზ ფუტკარაძემ. მოხსენებით — **„1700 წლის წინანდელი არჩევანი“** — წარსდგა თეოლოგი ზაზა კილაძე. მომხსენებელმა ვრცლად ისაუბრა ისტორიულ-თეოლოგიურ კონტექსტსა და ეპოქის მნიშვნელობაზე.

ღონისძიება დისკუსიის რეჟიმში წარიმართა. სიტყვით გამოვიდა ცენტრალური არქივის სამსახურის უფროსი ელგუჯა გოგიბერიძე. შეხვედრამ თვალსაჩინო და პროფესიულ გარემოში ჩაიარა.

***

2026 წლის 5-6 ოქტომბერს, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და სპორტის სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულება — საარქივო სამმართველოში ჩატარდა მე-12 საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია - ,,სამხრეთ-დასავლეთ საქართველო:ისტორია, არქეოლოგია, ეთნოლოგია“. კონფერენციის მუშაობაში ქართველ მეცნიერებთან ერთად მონაწილეობდნენ ყაზახეთის, უკრაინის და ისრაელის სამეცნიერო წრეების წარმომადგენლები.

ორდღიანი კონფერენციის ფარგლებში განხილული იქნა საარქივო საქმის წარმოების თანამედროვე ტენდენციები, სამეცნიერო-ტექნიკური დოკუმენტების შენახვის და ციფრულ ეპოქაში ადაპტაციის საკითხები, საქართველოს ისტორიის პრობლემები.

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

სარჩევი

1. **ლევან ჯიქია** - აკადემიკოს კორნელი კეკელიძის გამოუქვეყნებელი ნაშრომი ,,აფხაზეთის საკათალიკოზო“ 5
2. **თენგიზ ვერულავა** – სამედიცინო მომსახურება საბჭოთა გულაგში: სახელმწიფო კონტროლი, დასჯა და ადამიანური სოლიდარობა 12
3. **ლელა სარალიძე** - სვანეთი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სახელმწიფოებრივი განვითარების პროცესში (1918-1921) 27
4. **ცირა მესხიშვილი** - მურჯახეთის სტელა: ნაყოფიერების წინაქრისტიანული კულტი და ფუნქციონალურ-სემანტიკური ტრანსფორმაციები ჯავახეთის ეთნოკულტურულ სივრცეში 44
5. **თამარ მაჭუტაძე, სალომე მიქაძე** – მეღვინეობის ტრადიციები საქართველოსა და საფრანგეთის კულტურულ დისკუსში 52
6. **ირაკლი მანველიძე** - ბათუმის ოკრუგის ადმინისტრაციულ - ტერიტორიული მოწყობა, მოსახლეობა და მეურნეობა 1886 წლის კამერალური აღწერის მიხედვით 62
7. **ნინო გოგიტიძე, მზია სურმანიძე** - ბათუმის სააქციო საზოგადოება ,,შელენგოვსკი და კ“. სოციალურ-ეკონომიკური და ინდუსტრიული ტრანსფორმაციის ისტორია საარქივო დოკუმენტების მიხედვით (1921-1922 წწ.) 73
8. **ოთარ გოგოლიშვილი** - დანაშაულობანი და სასჯელთა სისტემა ქართული სისხლის სამართლის მიხედვით 82
9. **თამაზ ფუტკარაძე, ნანი ფუტკარაძე** - იდეოლოგიური დიქტატურა და ,,უღმერთობის“ ბიუროკრატიზაცია: მებრძოლ უღმერთოთა კავშირის საქმიანობა და რელიგიური ლანდშაფტი აჭარაში (1930-1940 იანი წლები) 95
10. **მზია სურმანიძე, მარინა ჯინჭარაძე** - პროფესიული განათლებისა და სოციალ-ეკონომიკური ტრანსფორმაციის ასპექტები ბათუმში: ბათუმის სახელოსნო სასწავლებელი (1888–1921 წწ.) 116
11. **კახაბერ ქამადაძე** - თხილვანის მენჰირი: სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოს წარმართული ხანის მეგალითური კულტურა 126

გახსენება:

ნოდარ ბარამიძე - ჭეშმარიტი სახალხო ხელმძღვანელი (დავით მამულაძის დაბადების 115 წლისთავისათვის) 134

საარქივო დოკუმენტები 138

ქობულეთის მუნიციპალიტეტის 1923 წლის სასოფლო-სამეურნეო აღწერის მონაცემები 137

1. **ქობულეთის თემი სოფ. ზემო ხინო 138**
2. **ქობულეთის თემი სოფ. ჭახათი 140**
3. **ქობულეთის თემი სოფ. დიდივაკე 143**

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

4. **ქობულეთის თემი სოფ. ცხემვანი 145**
5. **ქობულეთის თემი სოფ. ზარაბოსელი 146**
6. **ქობულეთის თემი სოფ. ტყემაკარავი 148**
7. **საყანეები ოჩხამური 150**
8. **საყანეები ჩოლოქი 152**
9. **ქობულეთის თემი სოფ. კამაროვკა 156**
10. **ქობულეთის თემი სოფ. სმეკალოვკა 162**
11. **ქობულეთის თემი სოფ. ახალსოფელი 167**
12. **ქობულეთის თემი სოფ. ფიჭნარი 168**
13. **კინტრიშის თემი სოფელი ალამბარი 171**
14. **კინტრიშის თემი სოფ. ლეღვა 176**
15. **ქობულეთის თემი სოფ. ქაქუთი 178**
16. **ქობულეთის თემი სოფ. წყავროკა 181**
17. **კინტრიშის თემი სოფ. ნაცხავატევი 184**
18. **კინტრიშის თემი სოფ. ცხრაფონა 186**
19. **კინტრიშის თემი სოფ. მუხაესტატე 188**
20. **კინტრიშის თემი სოფ. ზენითი 191**
21. **ქობულეთის თემი სოფ. აჭი 193**
22. **კინტრიშის თემი სოფ. აჭყვისთავი 195**
23. **კინტრიში თემი სოფ. სკურა 199**
24. **ქობულეთის თემი სოფ. კვირიკე მუსლუმანების 202**
25. **ქობულეთის თემი სოფ. კონდიდი 206**
26. **ქობულეთის თემი სოფ. კოხი 208**
27. **ქობულეთის თემი სოფ. კვირიკე (ბერძნები) 211**
28. **ქობულეთის თემი სოფ. ქობულეთი 214**
29. **ქობულეთის თემი სოფ. ხუცუბანი 217**
30. **ქობულეთის თემი სოფ. გვარა 221**
31. **ქობულეთის თემი სოფ. სამება 223**
32. **ქობულეთის თემი სოფ. აჭყვა 225**
33. **ჩაქვის თემი სოფ. ბობოყვათი 230**
34. **ქობულეთის თემი დაგვა მუსლუმანების 233**
35. **ჩაქვის თემი სოფ. ციხისძირი 235**
36. **ჩაქვისთავი სოფ. დაგვა ბერძნების 238**
37. **ქობულეთის თემი სოფ. ხალა 243**
38. **ქობულეთის თემი სოფ. ხალვაში 246**
39. **ჩაქვის თემი სოფ. დაბა ჩაქვი 248**
40. **ქობულეთის თემი სოფ. ჩაქვისთავი 254**
41. **ქობულეთის თემი სოფ. გიორგაძე 257**
42. **ქობულეთის თემი სოფ. დიდი ჯამე 259**

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

6. რუბრიკები 264
„რას მოგვითხრობს ძველი ფოტო?“ 263
„მეეტლეთა ნიხრები ბათუმში“ 265
„ფოლიანტები რუსეთის მიერ ოკუპირებულ მამულებზე” 266
„დიდებული ისტორიული ანაკოფია“ 267
,,იმპერიის ხელში სავალალო დღეში ჩავარდნილი ტაძრები“..... 268
,,რას მოგვითხრობს ბრიტანელი კონსულები“ 270
„სახელმოხვეჭილი ბათუმელები“..... 272
,,ექიმი კაცი პედაგოგად“ 280
,,სწავლული წინაპრები“ 281
„ხელრთავები“..... 284
,,ასი წლის წინათ“ 285
,,საბჭოთა ოკუპაციის დროინდელი იუმორი“..... 286

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლების და სპორტის სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულება – საარქივო სამმართველო ღონისძიებებათა დაიჯესტი 288

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ავტორთა მონაცემები

ლევან ჯიქია – საქართველოს ეროვნული არქივი, ისტორიის დოქტორი;
ტელ: **+995 591 819481;**
ელ.ფოსტა: **ljikia123@gmail.com**

თენგიზ ვერულავა - ჯანდაცვის პოლიტიკის ინსტიტუტის დირექტორი, კავკასიის უნივერსიტეტი, პროფესორი;
ტელ: **+995 577 284849**
ელ. ფოსტა: **tverulava@cu.edu.ge**

ლელა სარალიძე - რეგიონალიზმის კვლევის ისტიტუტი, ისტორიის დოქტორი;
ტელ: **+995 593 668217**
ელ.ფოსტა: **lelasaralidze@yahoo.com**

ცირა მესხიშვილი - სამცხე–ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი;
ტელ: **+995 599 513622, +995 551 294050**
ელ.ფოსტა: **tsirameskhishvili@gmail.com**

თამარ მაჭუტაძე - ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასისტენტ-პროფესორი;
ტელ**. +995 599 799290**
ელ. ფოსტა: **t.matchutadze@bsu.edu.ge**

სალომე მიქაძე - ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის მაგისტრანტი;
ტელ.**+995 597 828877**
ელ. ფოსტა: **salomemikadze1999@gmail.com**

ირაკლი მანველიძე - ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, პროფესორი, საჯარო მმართველობის დოქტორი, ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი;
ტელ: **+995 505 05 19 76;**
ელ-ფოსტა: **irakli.manvelidze@bsu.edu.ge**

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

ნინო გოგიტიძე - აჭარის საარქივო სამმართველოს საზღვარგარეთთან, საზოგადოებასთან, მასმედიასთან ურთიერთობისა და დოკუმენტების პუბლიკაციის და გამოყენების სამსახურის უფროსი სპეციალისტი;
ტელ: +**995 579 252065;**
ელ.ფოსტა: **n.gogitidze@archives-ajara.gov.ge**

ოთარ გოგოლიშვილი - ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოლოგიის დეპარტამენტის პროფესორი;
ტელ: **+995 593 617895**
ელ-ფოსტა: **otargogolishvili@gmail.com**

თამაზ ფუტკარაძე - ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოლოგიის დეპარტამენტის პროფესორი; აჭარის საარქივო სამმართველოს საზღვარგარეთთან, საზოგადოებასთან, მასმედიასთან ურთიერთობისა და დოკუმენტების პუბლიკაციის და გამოყენების სამსახურის უფროსი;
ტელ: **+995 577 179723**
ელ. ფოსტა: **txil1968@gmail.com**

ნანი ფუტკარაძე - ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ისტორიის დოქტორი;
ტელ: **+995 577 141042**
ელ. ფოსტა: **nanikoputkaradze@yahoo.com**

მზია სურმანიძე – აჭარის საარქივო სამმართველოს საზღვარგარეთთან, საზოგადოებასთან, მასმედიასთან ურთიერთობისა და დოკუმენტების პუბლიკაციის და გამოყენების სამსახურის უფროსი სპეციალისტი;
ტელ: +**995 555 587788;**
ელ.ფოსტა: **m.surmanidze@archives-ajara.gov.ge**

მარინე ჯინჭარაძე - ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი;
ტელ: **+995 591 980400**
ელ. ფოსტა: **marina.jincharadze@bsu.edu.ge**

კახაბერ ქამადაძე - ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასისტენტ პროფესორი;
ტელ: **+995 599 137966**
ელ. ფოსტა: kakhaberkamadadze@yahoo.com

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

Contributors

Levan Jikia – National Archives of Georgia, Doctor of History;
Tel: +**995 577 591 819481;**
Email: **ljikia123@gmail.com**

Tengiz Verulava - Director of the Institute of Health Policy, Caucasus University, Professor;
Tel: **+995 577 284849**
Email: **tverulava@cu.edu.ge**

Lela Saralidze - Institute for Regionalism Studies, Doctor of History;
Tel: **+995 593 668217**
Email: **lelasaralidze@yahoo.com**

Tsira Meskhishvili - Director of Association "Tolerant", Doctor of History, professor;
Tel. +995 599 513622, +995 551 294050
Email: **tsirameskhishvili@gmail.com**

Tamaz Machutadze - Batumi Shota Rustaveli State University, assistant professor;
Tel**: +995 599 799290**
Email: **t.matchutadze@bsu.edu.ge**

Salome Mikadze - Batumi Shota Rustaveli State University, master's student at the Faculty of Humanities;
Tel: **+995 597 828877**
Email: **salomemikadze1999@gmail.com**

Irakli Manvelidze - Batumi Shota Rustaveli State University, Professor, Doctor of Public Administration, Candidate of Historical Sciences;
Phone: **+995 505 051976;**
E-mail: **irakli.manvelidze@bsu.edu.ge**

Nino Gogitidze – Senior Specialist of Service of Foreign, Public and Media Relations, Publication and Use of Documents of Archives Administration of Ajara;
Tel: +995 **579 252065;**
Email: **n.gogitidze@archives-ajara.gov.ge**

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

Otar Gogolishvili - Batumi Shota Rustaveli State University, professor of the Department of History, Archaeology and Ethnology;
Tel: **+995 593 617895**
Email: **otargogolishvili@gmail.com**

Tamaz Phutkaradze - Batumi Shota Rustaveli State University, professor of the Department of History, Archaeology and Ethnology; Head of Service of Foreign, Public and Media Relations, Publication and Use of Documents of Archives Administration of Ajara;
Tel: **+995 577 179723**
Email: **txil1968@gmail.com**

Nani Phutkaradze - Doctor of History, Batumi Shota Rustaveli State University;
Tel: **+995 577 141042**
Email: **nanikoputkaradze@yahoo.com**

Mzia Surmanidze – Senior Specialist of Service of Foreign, Public and Media Relations, Publication and Use of Documents of Archives Administration of Ajara;
Tel: **+995 555587788**
Email: **m.surmanidze@archives-ajara.gov.ge**

Marine Jintcharadze - Associate Professor at Batumi Shota Rustaveli State University;
Tel: **+995 591 980400**
Email: **marina.jincharadze@bsu.edu.ge**

Kakhaber kamadadze - Assistant Professor at Batumi Shota Rustaveli State University;
Tel: **+995 599 137966**
Email kakhaberkamadadze@yahoo.com

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

damkabadonebeli
nana dumbaZe

ydis dizaineri
irakli uSveriZe

CC BY-ND 4.0

Journal DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541
Vol. DOI: 10.52340/PUTK.2233-3541.2026

gamomcemloba **`universali~**

Tbilisi, 0186, a. politkovskaias #4. ☎: 5(99) 17 22 30; 5(99) 33 52 02
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com